TAKDÎM

Millî kültürümüzün temelini teşkil eden eserlerimizin hemen hemen tamamı, Osmanlıca'dır. Halbuki yeni neslimiz, kimbilir hangi dedesinden kalmış bir kitap veya eski bir tapu senedinin, bir paranın, bir çeşme kitâbesi, tarihî bir çarşı girişi ya da belki hergün altından geçtiği üniversite giriş kapısında yazılı olan Osmanlıca metnin, gerek muhtevâ, gerekse estetik zevkini yudumlama imkânından ne yazık ki mahrûmdur.

Üzerinde güneş batmayan koca bir cihân devletinin dayandığı sırrın perde arkasındaki çağ açıp çağ kapayan bir kültürün mirasçılarının, birkaç yıl değil, asırlarca tüm dünyayı adâlet ve şefkatiyle avucuna alan ve ışık saçan o güzelliklerin hayret-engîz altyapısını araştırma zarûreti ne kadar açıktır.

Bizden sonraki nesillere millî kültürümüz adına köprü olabilme mes'ûliyetimiz bir yana, sadece san'at noktasında dahi uzak kaldığımız bu mirasın, birçoğu üslûb sahibi ve kendi başına ekol olan güzîde hattatlarımızın göz nurlarıyla bir dantelâ gibi işledikleri o kıymet biçilemeyen cânım eserlerinden niceleri, artık yabancı müze ve kolleksiyoncuların en mu'tenâ köşelerini süslemektedirler.

Oysa ki kendi memleketimizde ecdâdımızın bizlere birer emâneti, birer yâdigârı olan ve bir kısmı, aylar süren çalışmalarla ancak hazırlanabilmiş husûsî kâğıtlar üzerinde kâh eşsiz birer tabloya dönüşen veya bazen pirinç bir levha ya da mermere asırlara meydan okurcasına kazınan, bazen de uğruna gözünü bile kaybetmek bahâsına bir câmi' kubbesine ilmek ilmek işlenen ve akıllara durgunluk veren hat san'atı numûneleri bugün, apayrı ve şaşılacak bir kadirbilmezliğin incitici yalnızlığına terkedilmişlerdir.

Ecdâdımızın her zaman şeref duyduğumuz bin yıllık şânlı bir tarih koridorundan bizlere armağan ettikleri sayısız güzîde eserler bugün fikrî boyutta da çoğumuza, maal'esef bir turiste olduğu kadar uzak, anlamsız ve yabancıdır.

Değil mâhiyetlerinden, varlıklarından dahi habersiz olduğumuz milyonlarca taş baskısı ya da birçoğu sahasında otorite olmuş ve hâlâ bu vasfını koruyan el yazması nâdîde eserler, üzücüdür ki bu gidişle çürümeye mahkûm gözüktükleri kütüphânelerin tozlu raflarından, himmet ehli kişilerce gün ışığına çıkarılacakları günü beklemektedirler.

Buna rağmen ne gariptir ki, tamâmen bize âit olan ve günümüzde artık Osmanlıca olarak ta'bîr edilen Târihî Türkiye Türkçesi'ni bir yazı dili olmaktan öte, ayrı bir lisân zannedenlerimizin sayısı maal'esef hiç de az değildir.

Ve yedi asır cihâna hükmetmiş bir milletin çocukları, artık önüne konulan çevirilerin dışında, atalarının bugüne kadarki kültür birikiminden istifâde edememektedirler. Bu çevirilerin birçoğunun eksik ya da hatâlı olduğu ise ayrı bir vâkıadır. Başbakanlık Osmanlı Arşivlerinde, yüzlerce kişilik kadroyla yıllardan beri, üstelik sadece belgelerin tasnîfine yönelik ve daha çok yıllara muhtaç çalışmaların da gösterdiği gibi, her biri başlı başına birer değer olan bu güzîde eserlerin, tarihî metin ve evrâkların teker teker şimdiki yazıya çevrilmesine ne yeterli sayıda teknik elemanımız vardır, ne de zaman buna müsâittir.

Şu halde günümüz gençliğinin hissesine, dedelerinin birkaç bin sene önceki kültür mirasını rahatlıkla okuyup anlayabilen diğer milletlere, imrenmek mi düşüyor?

Neden biz de kendi çocuğumuza, araştırdığı herhangi bir mevzu'da, ecdâdının birikimine birinci elden uzanabilme imkânını tanımayalım? Çok boyutlu bir altyapıya sâhip ve tarihine yabancı kalmamış, büyüklerine sevgisini ve saygısını kaybetmemiş bir nesil, geleceğe daha ümidle bakmamızın bir te'minâtı değil midir?

Üzüntüyle belirtelim ki, batılı araştırmacıların hem konuşma dili cihetiyle Türkçe'yi, hem de bir yazı dili olan Osmanlı Türkçe'sini öğrenerek yaptıkları derli toplu araştırmalardan, bugün Osmanlı'nın torunlarından ancak İngilizce bilenler istifâde edebilirken, bilimsel çevirileri (!) yapılan bu yabancı kaynaklar da, ne gariptir ki, bir sokak ötedeki kendi millî kütüphânelerimizi referans göstermektedir.

Gönlünde millî harstan, kültürden bir nebze olsun hissesi bulunanların, içinde bulunduğumuz bu vaziyete üzülmemesi mümkün değildir. Osmanlıca'yı öğrenmek, öz yurdunda kendi kültürüne yabancı kalmış bir neslin vicdân muhâsebesinde, ecdâdına ve tarihine karşı va'desi çoktan dolmuş bir fikir borcudur.

Peki başta münevver insanlarımızı ve hepimizi kendi klasiklerimize ulaştıracak ve artık bize bir şekilde yabancı olanların eliyle değil, kendi çocuklarımızın gayretli araştırmalarıyla kendi kimliğimizi yorumlamamıza vesile olacak Osmanlıca'yı öğrenmek zor mudur?

Elinizdeki mümkün mertebe öz bilgileri muhtevî bu kitap, ümid ediyoruz ki, Osmanlıca'nın kesinlikle çok kolay olduğunu okuyucularına gösterecek, keza; edebiyat, tarih, sosyoloji kürsüleri ile ilâhiyât fakültelerinde okuyan öğrencilerimize ve yarının her branştan genç, araştırmacı ilim adamlarına da yardımcı olacaktır. Osmanlıca öğrenmek, herşeyden önce bir gönül meselesidir. Takdîm edilen müfredâtı, severek, merakla ve anlayarak inceleyebilirsek, bugüne kadar çok da yakın olamadığımız eşsiz bir kültürün, tanıdıkça daha da hayranlık uyandıran derinliklerine rahatlıkla nüfûz edebiliriz.

Kısaca söylemek gerekirse, Osmanlıca zor değildir.

Gayret bizden, tevfîk ise her zaman Cenâb-ı Hak'tandır.

İÇİNDEKİLER

I. OSMANLICA'DA TÜRKÇE UNSURLAR ____ 9

A. Harfler hakkında umûmî ma'lûmât ____ 9

a. Harfleri yazarak tanıma ... 9
b. Osmanlıca'da elyazısındaki birtakım kısaltmalar ve değişiklikler ... 9
c. Harflerin birleşme durumları ... 10
d. Rakamlar ... 11
e. Kendinden sonraki harflere birleşmeyen harfler (Hurûf-ı munfasıla) ... 11
f. Türkçe'de kullanılan, ama Kur'ân elifbâsında olmayan farklı harfler ... 11
g. Osmanlıca'da farklı yazılan bazı noktalama işâretleri ... 11

B. Okutucu harfler ____ 12

II. İMLÂ KAİDELERİ ____ 13

A. Okutucu harflerle ilgili imlâ kaideleri ____ 13

a. "Elif" harfi ve "a" sesi ... 14
b. "He" harfi ve "e - a" sesleri ... 15
c. "Vav" harfi ve "u - ü - o - ö" sesleri ... 16
d. "Ye" harfi ve "ı - i" sesleri ... 17

B. Osmanlıca'da "Kâf Harfi" nevi'leri ____ 18

a. Kâf-ı Arabî ... 18
b. Kâf-ı Fârisî ... 18
c. Kâf-ı nûnî (sağır nun, nazal ne) ... 18
d. Kâf-ı yâyî (vâvî) ... 19
e. "Kaf ve kâf", "kâf-ı Fârisî ve gayın" harflerinin imlâ cihetiyle farklılığı ... 20

C. Türkçe kelimelerin imlâsı ____ 20

a. Kur'ân elifbâsında olup da Türkçe asıllı kelimelerde kullanılmayan harfler ... 20
b. Türkçe kelimeleri belirlemede dikkat edilecek diğer husûslar ... 21
c. "Sad" ve "tı" harfleri ... 22

D. Tamamlayıcı imlâ kaideleri ____ 25

a. İsimlerin yalın hâli ile fiil kökleri ... 25
b. Klişeleşmiş ek ve kelimeler ... 25
c. 2. tekil şahıs emir kipleri. ... 25
d. Bu kipin nehiyleri ... 25
e. 3. tekil ve çoğul şahısların emir kipleri ... 26
f. Arapça ve Farsça kelimelerin yazılması ... 26
g. Diğer yabancı kelimeler. ... 26
h. Rakamların yazılması ... 26
i. Soru ekleri, "ki" bağlacı, "dahi" anlamındaki "de". ... 27
j. Tamlama veya mülkiyet ifâde eden eklerdeki okutucu "ye" harfleri ... 27
k. Tenvinler ... 27
l. İçinde "a" sesi bulunan nidâlarla, ses taklidleri ... 28
m. Kendinden sonraki harflere bitişmeyen harflerin imlâ cihetiyle bazı hususiyetleri ... 28
n. Kalın ve ince harflerin sesli uyumuna göre kullanılması. ... 28
o. "Bazı" ve "aynı" kelimelerinin imlâsı ... 28

E. İmlâsı klişeleşmiş bazı kelimeler ____ 29

a. İşâret zamirleri ... 29
b. Sayı isimleri ... 29
c. Derece sayı sıfatları ... 29
d. Üleştirme sayı sıfatları ... 29
e. Şahıs zamirleri ... 29
f. "ki" ekleri ... 30

III. EKLER ____ 33

A. İsmin hâl ekleri ____ 33

a. Yapma, yükleme eki ... 33
b. Verme, yönelme eki ... 33
c. Ayrılma eki ... 33

d. Bulunma eki ... 33
e. İlgi eki ... 33
f. Vasıta eki ... 33
g. Eşitlik eki ... 33
B. Mülkiyet (iyelik) ekleri ... 34
C. Fiillerde haber kipleri (zaman ekleri) ... 35
a. Geniş zaman eki ... 35
b. Şimdiki zaman eki ... 36
c. Gelecek zaman eki ... 37
d. Di'li geçmiş zaman eki ... 37
e. Miş'li geçmiş zaman eki ... 37
D. Fiillerde istek kipleri ... 38
a. Dilek - şart kipi ... 38
b. Gereklilik kipi ... 38
c. Gerekli kılma kipi ... 38
d. Emir kipi ... 38
E. Masdar ekleri ... 39
a. Aslî masdar eki ... 39
b. Hafifleştirilmiş masdar eki ... 39
c. Nev'î masdar eki ... 39
F. İmlâsı klişeleşmiş diğer eklerden bazıları ... 40
a. İsimden isim yapan bazı ekler ... 40
b. İsimden fiil yapan bazı ekler ... 40
c. Fiilden fiil yapan bazı ekler ... 41
d. Diğer bazı ekler ... 41
BİR TAHLİL ... 45
Ebced hesabı ... 51

IV. OSMANLICA'DA ARAPÇA UNSURLAR ... 55
A. Arapça kelimelerin yapısı ... 55
a. Aslî harfler ... 55
b. Zâid harfler ... 56
c. Vezin ve bâb ta'bîrleri ... 57
B. Sülâsî masdarlar ... 58
a. Sülâsî masdarların çeşitleri ... 58
b. Masdarların binâsı ... 61
c. Sülâsî mücerred masdarların vezinleri ... 64
d. Sülâsî mücerredlerin ism-i fâil ve ism-i mef'ûlleri ... 66
C. Mezîdün fîh masdarlar ... 66
a. İf'âl bâbı ... 67
b. Tef'îl bâbı ... 68
c. Tefe"ul bâbı ... 70
d. Mufâ'ale bâbı ... 74
e. İnfi'âl bâbı ... 75
f. İfti'âl bâbı ... 76
g. Tefâ'ul bâbı ... 77
h. İstif'âl bâbı ... 78
D. İsimler ... 79
a. İsm-i fâil ... 79
b. İsm-i mef'ûl ... 79
c. Sıfat-ı müşebbehe ... 79
d. Mübâlağalı ism-i fâil ... 80
e. İsm-i tafdîl ... 82
f. İsm-i tasgîr ... 86
g. İsm-i mekân ... 86
h. İsm-i zaman ... 87
ı. İsm-i âlet ... 87
j. İsm-i mensûb ... 87

E. Arapça kelimelerde keyfiyet 88
a. Müzekker ve müennes 88
b. Müenneslik alâmetleri 88
c. Müennes kelimelerin tasnîfi 89
F. Arapça kelimelerde kemiyet 91
a. Müfred 91
b. Tesniye 91
c. Cemi' 91
G. Tamlamalar 95
a. Hurûf-ı şemsiye ve kameriye 95
b. İsim tamlaması (terkîb-i izâfî) 95
c. Sıfat tamlaması (terkîb-i tavsîfî) 97
d. Zincirleme tamlama 97
e. Arapça ve Farsça tamlamalar arasındaki farklar 98
f. Şeklî tamlamalar (izâfet-i lafziye) 98

V. OSMANLICA'DA FARSÇA UNSURLAR 101
A. Tamlamalar 101
a. İsim tamlaması (terkîb-i izâfî) 102
b. Sıfat tamlaması (terkîb-i tavsîfî) 103
c. Zincirleme tamlama (tetâbû-i izâfât) 104
d. Kesik tamlama (izâfet-i maktû') 104
e. İzâfet-i beyâniye (atfıye) 104
f. Birleşik isim 104
g. İzâfet-i teşbîhiye 104
B. Çok kullanılan bazı Fârisî ekler 105
a. Son ekler 105
b. Ön ekler 105

VI. EK MA'LÛMÂT 111
A. Ebvâb-ı sitte 111
B. İsimler 111
C. Aksâm-ı seb'a 112
a. Sahîh kelimeler 112
b. İlletli kelimeler 113
D. İlletli harflerin ve harekelerinin değişiklikleri 114
a. Çevirme (kalb) 114
b. Harekesini giderme (iskân) 115
c. Harfi atma (hazf) 115
E. Mezîd masdarlar 115
F. Hemze'nin yazılışı 117
G. Tablolar 118
a. **Türkçe fiil çekimleri cedveli** 118
Di'li geçmiş zaman kipleri 118
Miş'li geçmiş zaman kipleri 118
Şimdiki zaman kipleri 119
Gelecek zaman kipleri 119
Geniş zaman kipleri 120
Dilek-şart kipleri 120
İstek kipleri 121
Gereklilik kipleri 121
Emir kipleri 122
Basit zaman kipleri 122
Özel birleşik fiil kipleri 123
b. Transkripsiyon alfâbesi 123
c. Mezîdün fîh masdarlar, ism-i fâil ve ism-i mef'ûlleri cedveli 124
d. Sülâsî isimlerin vezin cedveli 125

VII. HÜSN-İ HAT ____ **129**
a. Rik'a hattı ____ 131
Noktaların konması ve harekelerin yazılması ____ 131
Kendinden sonrakilere birleşmeyen harflerin bazı hususiyetleri ____ 131
Birleştikleri zaman farklı yazılan harfler ____ 131
Kendinden önceki harflerin yazımına te'sîr eden harfler ____ 132
Bazı harflerin yazımında dikkat edilmesi gereken hususlar ____ 133
b. Ta'lîk hattı ____ 141
c. Divânî hattı ____ 142
d. Celî Divânî hattı ____ 142
e. Siyâkat hattı ____ 142
f. Sülüs hattı ____ 143
g. Nesih hattı ____ 146
VIII. METİNLERİN OKUNUŞ VE MA'NÂLARI ____ **151**
IX. OSMANLICA OKUMA METİNLERİ ____ **171**

OSMANLICA'DA TÜRKÇE UNSURLAR

1 ve 2.Saat

I. OSMANLICA'DA TÜRKÇE UNSURLAR

A. Harfler hakkında umûmî ma'lûmât [1]

a. Harfleri yazarak tanıma

- *Harf tablosundaki her harf, tek tek iyice öğrenilmeden bu ders geçilmemelidir.* [2]

چ	ڃ	ج	ڄ	ث	ٮ	ت	ٹ	پ	ٻ	ب	ٻ	ا	ا
ژ	ڑ	ز	ڑ	ر	ڑ	ذ	ڈ	د	ڊ	خ	ڠ	ح	ع
ع	ع	ظ	ظ	ط	ط	ض	ض	ص	ص	ش	ښ	س	س
ل	ل	ڷ	ڵ	ڪ	ڪ	ك	ك	ق	ۋ	ف	ڦ	غ	غ
		ى	ى	لا	لا	ھ	ه	و	ۇ	ن	ڼ	م	م

b. Osmanlıca'da elyazısındaki sür'at ve pratikliğin te'mîni için, birtakım kısaltmalar ve değişiklikler yapılır. [3]

Şöyle ki:

- *Bazı harflerin şekli basitleşir.*

ڷ	ك	ش	س	خ	ح	چ	ج	ظا	طا	كا
ڷ	ك	ش	س	خ	ح	چ	ج	ظ	ط	كـ

- *Bazı harflerin noktaları kalem kaldırmadan yazılır.*

ى	ڷ	ق	ش	ژ	چ	ث	ت	ب
ـى	ـڷ	ـق	ـش	ـژ	ـچ	ـث	ـت	ـب

- *Kimi harflerin noktaları ise, kuyruk şeklinde yazılır.*

ن	ق	ض	ش
ـن	ـق	ـض	ـش

---

[1] *Kur'ân elifbâsında 28 aslî harf vardır. Aslında ayrı bir harf olmayıp "lâm ile elif" harflerinin birleşmesiyle meydana gelen "lâmelif" harfi ile bu sayı 29 olur.*
Osmanlıca'da ise, adedi tasnîf şekline göre değişmekle beraber 31 aslî harf, "lâmelif, kâf-ı Fârisî ve kâf-ı nûnî" ile birlikte toplam 34 harf vardır. "Hemze" ile "hâ-i resmiye" de bazı tasnîflerde ayrı birer harf sayılmaktadır.

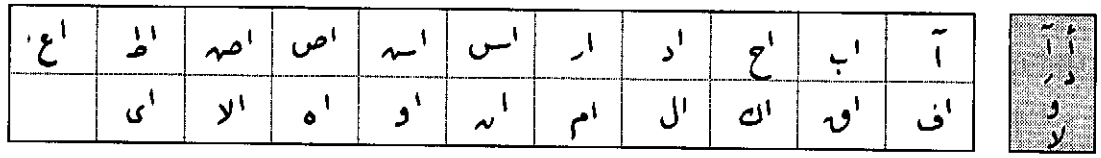
[2] *Tablolardaki tramlı (koyu renkli) hücrelerde, elyazısında kullanılan rik'a hattıyla yazılı harflerin yazım şekilleri vardır.*

[3] *Harflerin yazılış teknikleriyle alâkalı daha detaylı ma'lûmât için, sondaki hüsn-i hat bölümüne bakınız.*

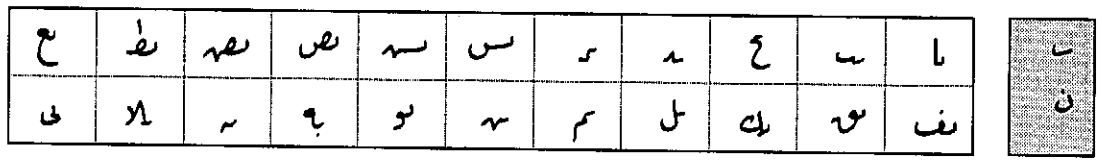
3 ve 4.Saat

c. Harflerin birleşme durumları [4]

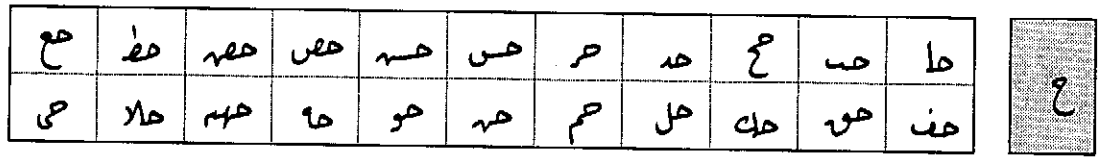
1) Elif, dal, zel, ra, ze, je, vav, lâm-elif

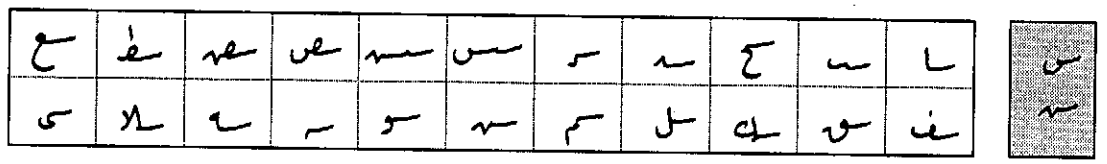
2) Be, pe, te, se, nun, ye

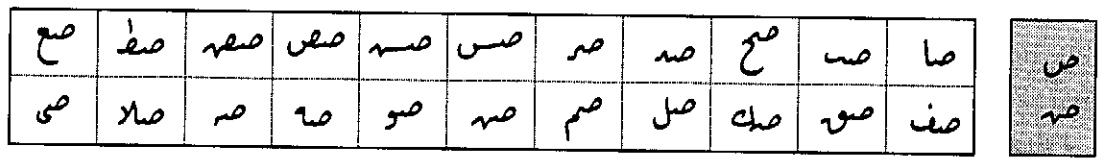
3) Cim, çe (çim), ha, hı

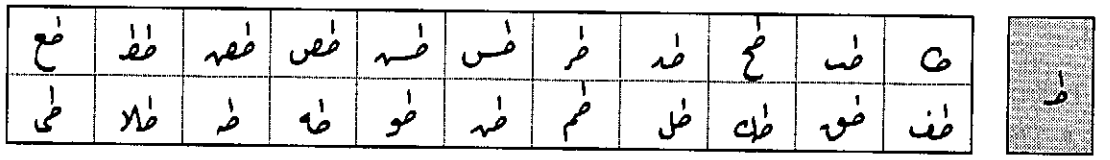
4) Sin, şın

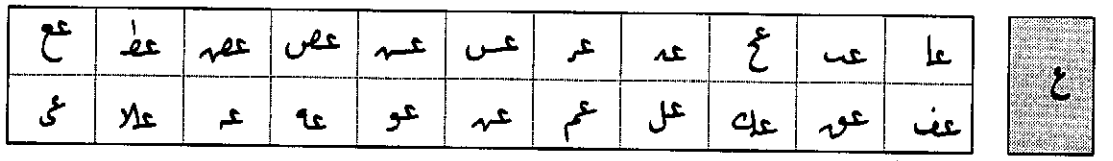
5) Sad, dad

6) Tı, zı

7) Ayın, gayın

[4] *Hatt-ı Kur'ânî'ye el yatkınlığı sağlamak üzere, harflerin birleşme durumlarını gösteren bu tabloya ve "ev ödevi" olarak en arkada takdîm edilen orijinal elyazması Osmanlıca metinlere, üzerinden kopya suretiyle çalışılmasının faydası tecrübe edilmiştir.*

5 ve 6.Saat

8) Fe, kaf

ﻊ	ﻈ	ﻌ	ﻐ	ﻋ	ﻍ	ﻏ	ﻓ	ﻔ	ﻒ	ﻑ
ﻰ	ﻼ	ﻪ	ﺮ	ﻮ	ﻬ	ﻢ	ﻞ	ﻚ	ﻮ	ﻒ

ف ڤ

9) Kâf (kef), kâf-ı Fârisî (gef, gâf), kâf-ı nûnî (nef, nâf), kâf-ı yâyî (kâf-ı vâvî) (yâf) [5]

ﻊ	ﻈ	ﻌ	ﻐ	ﻋ	ﻍ	ﻏ	ﻓ	ﻔ	ﻒ	ﻑ
ﻰ	ﻼ	ﻪ	ﺮ	ﻮ	ﻬ	ﻢ	ﻞ	ﻚ	ﻮ	ﻒ

ك

10) Lâm

ﻊ	ﻈ	ﻌ	ﻐ	ﻋ	ﻍ	ﻏ	ﻓ	ﻔ	ﻒ	ﻑ
ﻰ	ﻼ	ﻪ	ﺮ	ﻮ	ﻬ	ﻢ	ﻞ	ﻚ	ﻮ	ﻒ

ل

11) Mim

ﻊ	ﻈ	ﻌ	ﻐ	ﻋ	ﻍ	ﻏ	ﻓ	ﻔ	ﻒ	ﻑ
ﻰ	ﻼ	ﻪ	ﺮ	ﻮ	ﻬ	ﻢ	ﻞ	ﻚ	ﻮ	ﻒ

م

12) He

ﻊ	ﻈ	ﻌ	ﻐ	ﻋ	ﻍ	ﻏ	ﻓ	ﻔ	ﻒ	ﻑ
ﻰ	ﻼ	ﻪ	ﺮ	ﻮ	ﻬ	ﻢ	ﻞ	ﻚ	ﻮ	ﻒ

ه

d. Rakamlar

٠	٩	٨	٧	٦	٥	٤	٣	٢	١
0	9	8	7	6	5	4	3	2	1

e. Kendinden sonraki harflere birleşmeyen harfler (Hurûf-ı munfasıla)

ﻻ	و	ﺭ	ز	ﺭ	ذ	د	ا

f. Türkçe'de kullanılan, ama Kur'ân elifbâsında olmayan farklı harfler

ﭖ	ﮒ	ﮋ	ﭺ	ﭘ

g. Osmanlıca'da farklı yazılan bazı noktalama işâretleri

؟	⇐ ?	؛	⇐ ;	،	⇐ ,

[5] *Bu harf grubunun üzerinde bulunan ve harfine göre tek veya çift olarak yazılan uzunca çizgiye "keşîde" denir.*

7 ve 8.Saat

B. Okutucu harfler [6]

a. "Elif" okutucusu, önüne geldiği harfi "a" sesiyle okutur.

بابا	دده	ماصا	پاشا	دده	پالا	ماما
باوه	چای	یاپ	صار	جام	شال	پای
ماصال	خاقانه	صاچاده	پایراوه	باراوه	پاناشاماز	صاقاغانه

b. "He" okutucusu, önüne geldiği harfi "e" ve bazen de "a" sesleriyle okutur.

نانه	تانه	ددە	نغمه	دره	تیر	تازه
صارمه	قاصه	باشقه	قاپله	داماجانه	آلاجه	باتاریه

c. "Vav" okutucusu, önüne geldiği harfi "o, ö, u, ü" seslerinden biriyle okutur.

بو	بویوك	قوقو	ئولوم	بوتونه	صولونوم	اوزوم
بالونه	چوجوق	چیچوه	چایوه	قونوشویور	باربونیه	مارانغوز

d. "Ye" okutucusu, önüne geldiği harfi "ı, i" seslerinden biriyle okutur.

یازی	یلدیز	گیریم	قیلیوه	بیلیر	یاقیلیر	باغیر
بیلسیه	بیلدیریم	دیلیم	صیغیناده	سیودی	سینك	صابغیلی

Ev ödevi (1)

- *1. metin sahifesi el alışkanlığı kazanmak için yazılacak ve okumaya çalışılacak.* [7]
- *Önce dikkatlice okumak ve sonra da Osmanlıca olarak yavaş yavaş da olsa, bir dahaki derse tashîh edilmek üzere, "ev ödevi" çerçevesinde yazmanız tavsiye edilen metin sahifeleri, bu kitabın sonunda bulunmakta olup, sayfa numarasına göre sırayla en sağdan başlamaktadır.*

  Gerek harflere, gerekse hattın istifine daha kısa zamanda el yatkınlığı sağlamak üzere, bu metinleri ince bir kâğıt üzerinde kopya suretiyle yazmanızı tavsiye ederiz.

---

[6] *Normalde diğer harfler gibi bizzat okunabilen, ayrıca kendileri okunmadan okutucu fonksiyonuyla da kullanılan ve Osmanlıca'da "hurûf-ı imlâ" ta'bîr edilen bu harflerden "elif ve he", Kur'ân elifbâsındaki üstün'ün, "ye", esre'nin, "vav" ise, ötre'nin karşılığıdır.*

Esasen çok eski metinler dışında Osmanlıca'da kullanılmayan harekeler, yine de müşkil veya birkaç şekilde okunuşa müsâit eş yazılımlı kelimelerin yanlış okunmasını önlemek gayesiyle kullanılabilir.

[7] *Türkçe unsurlar bitene kadar ilk amaç, öncelikle okumayı hızlandırmak olup, yazı çalışması, bilhassa hatt-ı Kur'ân'a el yatkınlığını sağlamak için yapılmalıdır. Bu kitabın Hüsn-i hat bölümünde detaylarıyla gösterilen harflerin yazım ve birleşme şekillerini, imlâ kaideleriyle birlikte iyice öğrendikten sonra, artık herhangi bir metni hatt-ı Kur'ânla yazabilir, hatta günlük hayattaki notlarınızı bile rahatlıkla Osmanlıca olarak tutabilirsiniz.*

9.Saat

II. İMLÂ KAİDELERİ

A. Okutucu harflerle ilgili imlâ kaideleri

- *Bu imlâ kaideleri, isimlerin yalın (herhangi bir ek almamış) hâli ile fiil köklerinin (ki aynı zamanda 2. tekil şahıs emir kipidir) yazımında geçerlidir.*

- *Gerek isimler, gerekse fiiller üzerine getirilen muhtelif ekler ise, çok kullanıldıklarından okuma ve yazma hızına mâni' olmamak için, okutucu harflerle ilgili bu imlâ kaidelerine bütün bütün bağlı kalmazlar. Çoğunun normalde yazılması gereken okutucu harfleri terkedilir ve artık nasıl klişeleşmiş (mebnî) iseler, öylece yazılırlar. Dolayısıyla bunların kendi sâbitleşmiş şekillerine riâyet edilmelidir.*

- *Ek olmadığı hâlde çokça kullanılan bazı kelimeler için de vaziyet böyledir.*

- *Bu okutucu harflere "hurûf-ı imlâ" veya yazıldıkları hâlde okunmadıklarından dolayı "hurûf-ı resmiye" denir.*

(*) Mühim bir hatırlatma

Osmanlıca, yedi asırlık şanlı bir tarihin lisânı ve yazısıdır.

Devlet-i Aliye-i Osmâniye, Akdeniz'i bir iç deniz gibi, göl hükmüne getirip, kıt'alar üstünde at oynatırken, kucakladığı çok değişik milletleri, hayat bahşeden güzellikler ile tanıştırıyor, onlara herşeyden önce insanlığın ne demek olduğunu ve bilmedikleri yüksek değerleri öğretiyordu. Bu arada normaldir ki bu güzîde insanlar, o bölgelerin muhtelif lisân, şîve ve lehçeleriyle de tanışıyorlardı. Hem cihanşümûl bu imparatorluk lisânını her yöre, her millet kendine göre öğreniyor, konuşmaya çalışıyordu. Kültür hayatının temelini oluşturan kitaplar ise te'lîf edildikleri yerlerden etrafa, müstensih ta'bîr edilen hattatlarca elle çoğaltılarak yayılıyor ancak, lisân noktasında mahallî husûsiyetlerini muhâfaza ediyorlardı. Hâliyle bu atmosferde, Osmanlıca imlâ kaidelerinin yeknesak bir yapı içinde geliştiği söylenemez.

Ancak, o zaman için sıradan birer Osmanlı eyâleti, şimdi ise artık irili ufaklı bir çok devlet olan muhtelif milletlerin kültür yapılarının oluşturduğu bu renkli mozaik, cihangîr bir devlet olmanın, insanı aslâ rahatsız etmeyen bir bedelidir. Bir zenginliğidir.

Osmanlıca'nın yapısına renk veren en önemli faktörün, o günlerde büyük bir ihtimâm ile muhâfaza edilip, revâç verilen İslâm kültürü olduğu şüphesizdir.

Tarihimizin o azametli ve muhteşem günlerini bilvesîle gururla yâd ederken, burada imlâ noktasında kendimize göre icab edeni ya da münferid ve uç örnekleri değil, Osmanlı'nın son zamanlarında artık hemen hemen yerleşen ve ekseriyet tarafından hüsn-i kabul gören imlâ kaidelerini nazara vermeye çalışacağız.

Esâsen günümüz edebiyatçıları bile, hâlâ tam yerleşmiş bir imlâ kaideleri bütünlüğüne sâhip olamadığımızdan şikâyet ederler. Halbuki, atalarımızın bu vadide bizden daha ma'kul ma'zeretleri vardı. Zira, Osmanlı, bugün üzerinde otuz beş devlet bulunan ve sınırları içinde güneş batmayan bir coğrafya üzerinde hükmederken, esâsen hem-asır olduğu bütün devletlerle birlikte, o asırların ya yetersiz ya da hiç olmayan teknik imkânsızlıklarının mahkûmu idi. Yine de, dehre meydan okurcasına çok canlı ve âlemşümûl bir kültür hayatına sahip olan o koca imparatorluğun imlâ kaideleri, hâliyle zaman ve zemine bağlı olarak ufak tefek farklılıklar gösteregelmiştir.

Dolayısıyla kendi kaideleri ve mantığı içinde tutarlı olmak kaydıyla, burada îzah edilenlere uymayan yazım şekillerinin hatâlı sayılamayacağını şimdiden hatırlatmak isteriz.

(*) Ve bir rica

Bilindiği gibi her ilmin kendine has bir ıstılâhı, bir terminolojisi vardır. Bazı kelimeler, lügat ma'nâlarının dışında, çok uzun cümlelerle ancak anlatılabilecek mefhûmların detaylarını da yüklenirler. Osmanlıca öğreniminde de böyle ıstılâhlar elbette vardır ve bunları kullanmak zorundayız.

Böylesine güzel bir mes'elede daha çarpıcı muvaffakıyet için, elverdiğince dipnotlarda dahi îzah edilmeye çalışılan bu emsâl ta'bîrlerin inceliklerine bilhassa dikkat edilmelidir.

a. "Elif" harfi ve "a" sesi [8]

1) Okutucu "elif" harfleri, "a" sesinin bulunduğu bütün hecelerde gösterilir.

صاقالا نباج	بالابابه	جلغلايابه	قابغابه	بايرده	يارداده	İsim
صاغلاملاسه	طارتاقلا	بايراملاسه	ياقالا	صاقالا	باشلا	Fiil

2) İlk iki hecedeki "a" seslerini gösteren okutucu "elif" lerin birincisi, bazen terk edilebilir. Bunlar terkedilmeden ayrı ayrı da yazılsalar yanlış olmaz.

صفال	صواسه	ضباده	قيا	صياده	قبابده	قاباده

- *Ancak, ince harfle [9] veya kapalı hece [10] ile başlayan kelimelerin ilk hecelerindeki okutucular terkedilmemelidir.*

باشاری	ياناس	يارغراف	ياناده	جلاقال	باشاده	İnce harf
صاغلام	قاينانده	ق ق قله	قاصناده	صارماسه	قارتال	Kapalı hece

3) Sona gelen "a" sesleri, ekseriyetle "elif" okutucusu yerine "he" okutucusu ile gösterilir.

- *İsimlerin yalın hâli ile isim ekleri'nin sonundaki "a" seslerinin hemen hemen tamamı, "he" okutucusu ile yazılır.*

بادانه	قارنيجه	صيده	جلابه	تارله	يامه	Yalın hâl
آقشامه	باقلايه	اوبه	ياشجه	صويله	باشده	İsim eki

- *Sonu "a" sesi ile biten; fiil kökleri (ki bunlar aynı zamanda emir kipleridir), fiil ekleri [11] ile az da olsa bazı isimler, "elif" okutucusu ile yazılır.*

طايا	ضيقا	ايصلا	اوينا	بيغا	ياما	Fiil kökü
ورالم	قالاقورمه	ولاقالدى	يازبيلمك	يايارده	باقا	Fiil eki
			ياشا	داصا	بابا	Bazı isimler

4) "Elif" harfinin üzerine med işâreti konduğunda, "a" sesiyle okunur. [12]

آنجى	آنا	آباده	آج	آز	آوه	آل
آبول	آووقات	آديم	آسانسور	آيارنامه	آشى	آوجى

---

[8] *Burada zikredilen imlâ kaideleri, esas itibâriyle sadece kelime kökleri için geçerlidir. Eklerin yazımında ise, herbirinin kişeleşmiş (mebnî) yapılarına uyulur.*

[9] *"Hı, sad, tı, gayın, kaf" harfleri Türkçe kelimelerde kullanılan kalın harfler olup, bunların dışındakiler ince harflerdir. Diğer kalın harfler ise (ha, dad, zı, ayın) Türkçe asıllı kelimelerde kullanılmazlar.*

[10] *Türkçe'de "a, e, ı, i, o, ö, u, ü" harfleri sesli (ünlü) harfler olup, diğer harfler sessizdir (ünsüz). "Kapalı hece" ise, "-dır, -ler, -yor" gibi sonu sessiz harfle biten heceler olup, sonu "-ba, -be, -bı, -bi" gibi sesli harfle biten hecelere de "açık hece" denir.*

[11] *Fiil kökü üzerine ilâve edilen (yaptım, yaparım gibi) muhtelif fiil çekim ekleri ile fiilden fiil türeten (tık-tıka, kov-kovala gibi) muhtelif yapım ekleri gibi fiil cevheri üzerine getirilen ve fiil olarak kalan ekler hep elif okutucusuyla yazılırlar.*

Bilindiği gibi Türkçe'de fiillerden isim de türetilebilir (bul'dan -masdar ma'nâsındaki- "bulma, bulmaca" gibi). Bir fiil kökünden türetilen isimlerin sonundaki açık hecelerdeki "a" sesleri, bu kelimeler artık fiil vasfını kaybederek birer isim haline döndüklerinden bu kaideden hariçtir, yani fiil kökü hâriç, "he" okutucusu ile yazılırlar. Kapalı hecelerdeki "a" seslerinin ise - isim de olsalar- her hâlükârda "elif" okutucusu ile yazılacağı dikkatlerden kaçırılmamalıdır. (Kork-kork kak, utan-utangaç gibi)

Ayrıca isimlerden türetilen fiil yazımlarında, ismin sonunda bulunan "a" sesleri bu hale mahsus olarak "elif" ile de yazılıyorsa da "he" okutucusu ile yazılarak kökün muhâfaza edilmesi daha muvâfıktır. (Sıra-sıralanmak, kara-karalamak gibi)

[12] *Türkçe kelimelerde "a" sesine ihtiyaç duyulan yerlerde med işâretini terk etmek yanlış olduğu gibi, Arapça'dan dilimize geçen (asıl, ama, aman gibi) kelimelerde, asıllarında bulunmayan med işâretini kullanmak da doğru değildir.*

10.Saat

b. "He" harfi ve "e - a" sesleri [13]

1) "He" harfi, ilk hecede okutucu olarak gelmez.

دکیمه	بزه	هلت	چلیك	دمیر	بسیه	تمل
بسله	کسدیر	بس بلاك	توس	سرت	سرچه	کسکیه

2) "He" harfi; orta hecelerde, bunun bir açık hece olması hâlinde okutucu olarak kullanılır, kapalı hece olması hâlinde ise kullanılmaz. [14]

دده بزه	کلمك	تنکر	بره لره	سوه جبه	کلبك	Açık hece
بزلیه	تکرلك	کلیچه	دتره لیه	أتوری	توکلمز	Kapalı hece

3) Kelime sonlarında bulunan açık hecelerdeki "e" seslerinde mutlaka "he" okutucusu kullanılırken, kapalı hecelerde kullanılmaz.

سکر	شکر	ایشه	سویله	بینه	بکده	بویله

4) İsimlerin yalın hâli ile isim eklerinin sonlarına gelen "a" seslerinin hemen hemen tamamı için "he" okutucusu kullanılır.

فیرچه	قازمه	جورمه	مارقه	بالطه	صالیه	Yalın hâl
تلفونله	صومیه	صاغله	چوچوغه	بونجه	یانده	İsim eki

5) Okutucu olan "he" harfi, kendinden sonra gelen hiçbir harfle birleşmez.

نده ده	آشنسی	بکلمه	کلمز	شیشه جی	نده	أویلمی

6) Kelime başlarındaki "e" sesleri, okutucu kullanmaksızın "elif" harfi ile gösterilir. Okunuşta kolaylık olmak üzere, bu harf üzerine "hemze" işâreti de konabilir.

اگری	اسکی	اکسیك	اکیه	أرمك	أل	أو

Türkçe, Farsça ve Arapça kelimelerin sonunda "a" veya "e" sesi veren "he" harflerine misâller:

Türkçe'de:

بوراده	طوزله	قامه	صارمه	سوسله	کلمه	أبه

Farsça'da:

خانه	کفته	چهارشنبه	پنجشنبه	توشه	پنجره	جاده

Arapça'da:

فارقه	دقیقه	سنه	قبله	سجده	غایه	جاده

---

[13] *Burada zikredilen imlâ kaideleri esas i'tibâriyle sadece kelime kökleri için geçerlidir. Eklerin yazımında ise herbirinin klişeleşmiş (mebnî) yapılarına uyulur.*

[14] *Hurûf-ı imlâ içinde sadece "he" okutucuları, imlâyı hafifleştirmek gayesiyle, bilinen kaidelere muhâlif de görünse, yanlış okumaya mahal vermeyecek bazı yerlerde ve bilhassa sık kullanılan kelimelerde terkedilmektedir. Meselâ, "iste" kelimesinden, çok önemli bir kaide olan kelime kökünü korumayarak, "he" okutucusunun terkiyle, "ister" yazıldığı gibi.*

Ancak böyle terklerin yine de semâî olmak kaidesi ile sınırlı kalmasına dikkat edilmelidir.

Ayrıca, yabancı dillerden lisanımıza giren "pedientolog" gibi kelimelerin orta hecelerinde gelen "e" sesleri, bir tekne dişi üzerinde "hemze" ile yazılır.

c. "Vav" harfi ve "u - ü - o - ö" sesleri [15]

1) Okutucu "vav" harfleri, "u, ü, o, ö" seslerinin bulunduğu <u>bütün hecelerde</u> gösterilir.

قوبو	كومور	قوب قورو	بوس بوتون	أوهور وم	قوتو	بولونسون

2) <u>İlki</u> açık hece olmak kaydıyla, ilk iki hecede okutucu olarak gelen "vav" harflerinin birincisi, bazen terk edilebilir. Bu okutucular terkedilmeden ayrı ayrı yazılırlarsa da, yanlış olmaz. [16]

بوتون	ستون	بويون	سيون	باوط	يحون	أقوز

- *İkinci hece "cim veya çe" harfi ile başlıyorsa, ikinci okutucu "vav" ın terkedildiği kelimeler de vardır.*

كوجك	كوجون	جوجه	جوجوق

3) Çok az da olsa bazı "ö ve ü" sesleri "vav" harfi beraberinde hemze ile yazılır.

- *Husûsan son zamanlarda bu seslileri, "o ve u" seslerinden daha kolay ayırdedilebilmek için böyle yazımı tercîh edenler olmuşsa da, bu kaide bir kaç kelime dışında tam olarak yerleşmemiştir. Günümüz imlâsında karışıklığa sebep olabilecek yerlerde, <u>ancak o kelimenin daha önceden klişeleşmiş (mebnî) bir yapısı yoksa</u> kullanılabilir.*

تولوم	تورتلك	تولك

4) Farsça bazı kelimelerde "hı" harfinden sonra gelen "vav" harfleri, yazıldığı hâlde okunmazlar. (vâv-ı ma'dûle)

خواجه	خبرخواه	دعاخوانه	خواب غفلت	خواهش	مولدخوانه

5) Kelime başlarındaki "u, ü, o, ö" sesleri, "elif" harfinden sonra "vav" okutucusu yazılarak gösterilir. Bir kolaylık olmak üzere "ü, ö" sesleri için, "elif" harfi üzerine hemze işâreti konabilir.

أو	أوروج	أوزوم	أورمك	أوزوم	أورمه	أوسته

---

[15] *Burada zikredilen imlâ kaideleri esas i'tibâriyle sadece kelime kökleri için geçerlidir. Eklerin yazımında ise herbirinin klişeleşmiş yapılarına uyulur.*

[16] *İlk hece (sorgu, korku misâllerinde olduğu gibi) kapalı hece ise veya (doğum misâlinde olduğu gibi) ilk hece (doğ gibi) kelimenin kökü ise, artık ikinci "vav" okutucularının terki doğru değildir.*

d. "Ye" harfi ve "ı - i" sesleri [17]

1) Okutucu "ye" harfi, "ı, i" seslerinin bulunduğu <u>bütün hecelerde</u> gösterilir.

يسهيليم	سيويل	صيقينتي	بيلديري	تيلكي	يقيل	سيندير

2) Klişeleşmiş (mebnî) bazı kelime ve eklerde ise, okutucu "ye" harfi hiç gelmeyebilir.

بن	سن	سز	كبي	آرتيق	برلك	سسز

3) Ek sonlarında bulunan açık hecelerdeki "u - ü" sesleri, "ye" okutucusu ile gösterilir.

طوزجي	⇐ توز	توردي	⇐ تور	بول	⇐ بولديغي	قوشديمي
بوزلي	⇐ بوز	بومي ؟	⇐ بو	صو	صوي	صوصيزي

- *<u>Çok az da olsa</u> klişeleşmiş bazı kelime köklerinin sonunda bulunan açık hecelerdeki "u - ü" sesleri de, bu şekilde "ye" okutucusu ile yazılır.*

طوغري	قوزي	قوطي

4) "Ye" harfi bir <u>ismin sonunda</u> okutucu olduğunda, kendinden sonra gelen ve <u>"ye" harfi ile başlayan</u> eklere birleşmez.

طوغريه	شيدي يي	عالي يه	كري يي	صوجي يه	صابي يي	أبي يه

- *Sonu "ye" okutucusu ile biten <u>fiil kökleri</u> "ye" harfiyle başlayan ekler aldığında ise; (bunlar ister çekim veya yapım gayeli birer fiil eki olsun, isterse bu ekle artık bir isim meydana geliyor olsun) bitişik yazılırlar.*

آتشيبه جك	طاشيابغم	يازيورز	گليبورسك	يابيورم	أيبور	Fiilden fiil
جنيايه	يه جك	أتشيبه	طاشيجي	ديبه	قاشيايه	Fiilden isim

5) <u>Bazı kelimelerin</u> ilk hecelerindeki "e" sesleri, "ye" okutucusu ile gösterilir.

ايلجي	ايرمك	كبجه	يمك	ويرمك	ديمك	ال
ايرتەلمك	ايركه	ايلتي	ديرمك	ميشه	گينشلمك	ايتمك

Meselâ, vücût a'zâsı olan ve sadece "elif" harfi ile yazılan "el" kelimesinden (ال), "diyâr, yabancı" anlamında olan ve "ye" okutucusu ile yazılan "el" kelimesi (ايل) farklı olup, bazı mahallî şivelerde böyle kelimeler hâlâ (e ile i arası bir sesle) farklı şekilde telaffuz edilirler.

6) Kelime başlarındaki "ı, i" sesleri, "elif" harfinden sonra "ye" okutucusu yazılarak gösterilir.

ايشيكلي	ايليشيك	ايكنه	ايب	ايليق	ايلك	ايلبك

12 ve 13.Saat

- *Önceki ödevin kontrol ve değerlendirmesi yapılacak.*
- *2. metin sahifesi sınıfta birlikte okunup yazılacak.*

Ev ödevi (2)

- *3. metin sahifesi*

[17] *Burada zikredilen imlâ kaideleri esas i'tibâriyle sadece kelime kökleri için geçerlidir. Eklerin yazımında ise herbirinin klişeleşmiş yapılarına uyulur.*

B. Osmanlıca'da "Kâf harfi" nevi'leri

a. Kâf-ı Arabî (kâf, kef)

Türkçe, Arapça ve Farsça kelimelerdeki normal "ke" harfidir.

كسى	اكى	كيك	كدى	أالك	كومور	كم
كوكورت	كركس	كروبه	كتيل	كرام	كرم	كلال

b. Kâf-ı Fârisî (gâf, gef)

Türkçe ve Farsça kelimelerdeki "ge" harfidir. [18] Bu harf Arapça kelimelerde kullanılmaz.

گلبه	گمى	گوزل	گونشه	گوز	گولمك	گيت
كلاج	گوبا	گل	گناه	گفته	گروپ	گزمك

c. Kâf-ı nûnî (sağır nun, nazal ne) (nâf, nef)

Türkçe'ye mahsus olup, bu cihetle kâf-ı Türkî de denilen, husûsî ve muayyen bazı kelimelerde kullanılan, telaffuzu genizden gelen "ne" harfidir. [19] Bugün Anadolu'nun çok yerlerinde bu harfler, hâlâ aslına uygun olarak farklı telaffuz edilir.

Kullanıldığı yerler

1) İkinci tekil şahısların mülkiyet (iyelik) ve fiil (şahıs) eklerinde

صولوغڭ	سڭ	ايڭ	باجيڭ	بابانڭ	اوغلڭ	Mülkiyet eki
يايبڭلى	آرارسڭ	بولسڭ	بازدڭ	صوردڭ	كوردڭ	Fiil eki

Şimdiki latin alfabeli yazıda "Kalemini verir misin?" ifâdesinin ilk bakışta 2. veya 3. tekil şahısların hangisi için olduğu anlaşılamamaktadır. (Senin mi, onun mu belli değildir. Meselâ bu çerçevede, dikkatsizce yazılan bir vasiyetin gayesi, kişinin ölümünden sonra tartışılabilir.) Osmanlıca'nın ise bir zenginliğidir ki, buna benzer bütün yazılı ifâdeleri birbirinden ayırdetmek mümkündür.

2) İkinci çoğul şahısların mülkiyet ve fiil (şahıs) eklerinde [20]

آتكز	قوشكز	قاچكز	اوقولكز	آدرسكز	آديكز	Mülkiyet eki
آتيكز	قوشيكز	قاچيكز	اوقوييكز	آمللارسكز	كورسكز	Fiil eki

3) Herhangi bir kelimenin tamlama ve ilgi eklerinde

تيشينڭ اچى	آدمڭ برى	باشمڭ آجى	آرمودڭ صاپى	اولڭ اوغلى	آغاجڭ باشى
كيجينڭ پارسى	بولڭ باشى	كوزيمڭ نورى	اوزومڭ حيوى	اولڭ اچى	قاپونڭ قولى

---

[18] *Kâf-ı Farisî'nin, Farsça'da normal olarak kullanılan çift keşidesi, Osmanlıca'da daha ziyâde tek keşide ile yazılır. İkinci keşide, yazım cihetiyle başka bir ma'nâya daha hamli olabilen kelimelerde istenirse yazılabilir (gel / kel gibi).*

[19] *Kâf-ı nûnî'nin üç noktası, okuma yazma hızına mâni' olmamak için umûmiyetle terk edilir. Ancak bu harf çok kullanıldığından, yanlış okumaya mahal verecek yerlerde terk edilmemesi daha muvâfıktır (ek / en gibi).*

[20] *Fiil eklerinden farklı olarak, mülkiyet eklerinden önce okutucu harf kullanılmadığına dikkat ediniz. Bakınız, mülkiyet ekleri.*

4) Bazı <u>husûsî</u> Türkçe kelimelerde

آڭلامق	اوظرمق	اوظ	اوڭمق	اولمق	آڭسه	الڭ
بڭ	بڭزه مك	بڭز	بڭ	آلمق	آڭلامق	ايڭله مك
دڭز	جڭك	جڭك	يڭمور	بيڭ	بوظلمق	بوظ
صولڭ	شوظ	ڭ	سڭاير	سڭاسى	دڭله مك	دڭسز
كوڭل	كڭيسه	كڭز	قوڭمق	طڭلق	صوڭرم	صوڭرم
يولڭ	يڭى	يڭمك	باڭمق	بالڭ	ياڭيسه	ياڭيسمق

آڭيت	آڭى	آڭلام	آڭصيرم	آڭديرمه	آڭاج	آڭ
اوڭرمه	آڭر	آڭلم	آڭيل	آڭيمق	آڭير	آڭيرمه
بولڭ	ايڭيم ايڭيم	اوڭول	اوڭور	اولديرمق	اوڭات	ئوڭور
دڭڭيه	دوڭور	دڭى	دڭرمه	دڭنلمق	بوظليم	بوظمق
صوڭديرم	صڭسوه	صڭسا	صڭلق	سڭيمك	سڭديريم	سوڭمك
ڭالڭ	ڭاڭزك	قوڭور	قاڭيرمق	قوڭمق	قاڭيجه	قالڭ
بوڭلمك	بڭيك	ياڭيلمق	ياڭى	ياڭال	ياڭشيمق	ياڭز

d. Kâf-ı yâyî (vâvî)

Üç ayrı sesle okunabilen ve Türkçe'ye has olan bu harf, bir kelimenin ilk harfi olarak gelmez. [21]

1) Yumuşak "ğe" sesiyle okunması

كوڭوم	بيڭيت	آڭلمق	بوڭرى	آڭرى	دڭرمه	كوڭس

2) "Ye" sesiyle okunması (Bu harfin kullanıldığı misâller çok az olup, hemen hepsi aşağıdakilerden ibârettir.)

نوك	تڭل	بوڭو	بڭلار بڭى	بك	آڭر	آغابك
		صڭبه	ڭڭلك	ڭرك	جبك	توڭلك

3) "Ve" sesiyle okunması (Bu harfin kullanıldığı misâller çok az olup, hemen hepsi aşağıdakilerden ibârettir.)

دوڭچ	جوڭله	بوڭر	اوڭى	اوڭنديره	اوڭمك	اوڭز
كوڭده	يوڭچ	سيڭيلجه	سوڭر	دوڭر	دوڭمه	دوڭمك
	كوڭى	كوڭر	كوڭمه	كوڭز	كوڭرجيه	كوڭرمه

[21] *"Yâf" olarak da isimlendirilen kâf-ı yâyî (vâvî) harflerinin çift keşidesinin yazımı, bu harfin tek başına yazıldığı haller dışında imlâ cihetiyle terk edilmemelidir.*

e. "Kaf ve kâf", "kâf-ı Fârisî ve gayın" harflerinin imlâ cihetiyle farklılığı [22]

1) Kalın seslilerde "kaf", ince seslilerde "kâf" (kef) harfi kullanılır.

قورقوتلو	آقبه	چاقيل	قار	قوى	قورقه	قورك
قوقولوموزى	آكبه	چكيل	كار	كوى	كوركلى	كوركلى

2) İnce seslilerde "kâf-ı Fârisî veya yâyî", kalın seslilerde "gayın" harfi kullanılır.

باردغى	قاشيغى	آغلا	آغاج	صوغى	اوغلانه	آغرى
آتكى	آلتى	آگله	آگيلى	سوگى	اوگلمه	آگرى

- *Bilindiği gibi sonu "p, ç, t, k" ünsüzleri ile biten kelimeler, bir sesli harf ile başlayan ek aldıklarında hece yumuşaması olur ve aynı harfler "b, c, d, ğ" harflerine dönerler. Bu yumuşamada kâf harfi kâf-ı Fârisîye, kaf harfi ise gayın harfine inkılâp eder. "Erik / eriğe", "tabak / tabağı" gibi.*

16.Saat

C. Türkçe kelimelerin imlâsı

a. Kur'ân elifbâsında olup da, Türkçe asıllı kelimelerde kullanılmayan harfler altı tanedir.

1) "Se" harfi

ثنا	تشبث	ثريا	اثر	ثبات	مثلا	ثابت

2) "Ha" harfi

حرام	حلال	حافظ	حاجى	محكم	محكوم	حالم

3) "Zel" harfi

ذليل	ذليل	ذره	ذلت	ذوق	ذهب	ذكى

4) "Dad" harfi

Türkçe'de iki ayrı kalın sesle telaffuz edilir. Bu farklı okunuş tarzı da Türkçe'ye has olup, bu kelimelerin Arapça asıllarındaki bir değişiklikten dolayı değildir. Bu harfi muhtevî bazı kelimeler "d", bazıları da "z" sessiziyle okunurlar ve öylece tanınırlar. Bu husus semâîdir. Yani ötedenberi nasıl işitiliyorsa, öyle kabul edilir.

Türkçe kelimelerdeki hiçbir kalın telaffuzlu "z" sessizi, "dad" ya da "zı" harfiyle yazılamaz. Bunların yerine "ze" harfi kullanılır.

(I) "Da" sesiyle

ضحى	رضوانه	افضل	ضريحانه	قاضى	ضلالت	ضربه

(II) "Za" sesiyle

ضعيف	عرضه	ضد	وضوح	فرضه	رمضانه	ضابط

5) "Zı" harfi

ظالم	ايقاظ	ظهر	مظهر	ظرف	ظفر	نظر

6) "Ayın" harfi

منع	ضايع	عدد	عمومى	معلوم	عالم	عارف

[22] *Kalın - ince harf grupları hakkında karşılaştırmalı daha geniş bilgi için, bakınız, Müfredat / tamamlayıcı imlâ kaideleri, sh 28*

17 Saat

b. Türkçe kelimeleri belirlemede dikkat edilecek diğer husûslar:

Bir kelimenin Türkçe asıllı olup olmadığını doğru tesbit edebilmek, o kelimeyi Türkçe imlâ kaidelerine göre yazmak noktasında ehemmiyet ifâde etmektedir.

Zikredilen imlâ kaideleri, hâliyle Türkçe kelimeler için geçerlidir. Zira Osmanlıca'da, Arapça ve Farsça kelimelerin aslî yapısı bozulmaz.

Türkçe'ye bu iki lisan hâriç, bilhassa batı dilleri gibi diğer lisânlardan giren kelimeler ise, Türkçe imlâ kaidelerine göre yazılırlar.

1) Türkçe kelimelerde uzatılarak okunan sesli harf yoktur.

طائفه	قبول	تدقیق	صالح	ظهور	دلیل	طب

2) Türkçe'de ince "â" sesi yoktur.

لاف	حال	حرب	وقت	حقیقت	طاس	طاغه

- *Zira Türkçe'deki "a" sesleri kalındır, şöyle ki:*

طاغیامو	صاتمو	صالینجاق	یایمو	قایاق	چایاق	باص

3) Türkçe kelimelerin ilk hecesinde kalın ünlü bulunursa, sonraki hecelerde de kalın ünlü, ince ünlü bulunuyorsa, sonraki hecelerde ince ünlü gelir. (Büyük sesli uyumu)

- *"Anne, kardeş, elma, -yor (geliyor), -daş (dindaş), -ki (arkadaki)" gibi bu kaidenin istisnâsı olan kelime ve ekler de vardır.*

4) Türkçe'de bir kaç istisnâ dışında kelime köklerinde iki aynı sessiz yanyana bulunmaz.

علّت	مدّت	لذّت	جنّت	دقّت	ضدّت	شدّت

- *Türkçe kelime ve eklerinde şedde kullanılmaz. İcâb ediyorsa harf mükerreren yazılır*
- *İstisnâen Türkçe'de olanlar:*

آننه	٥٠ اللی

- *Bazı ibârelerde rakam ma'nâsında yazılan "elli" kelimesinin üzerine, "eli olan" anlamındaki diğer "elli" kelimesinden ayırdetmek gayesiyle iki nokta üstüste konulmuştur.*

5) Türkçe kelimelerde iki sesli harf yanyana bulunmaz.

عائله	شاعر	رؤف	سعید	تأسّف	شعور	ساعت

6) Türkçe kelimelerde ilk hecede iki sessiz harf yanyana bulunmaz.

فرانسه	بروژه	فرنك	بروغرام	قرال	برنس	براوو

18 ve 19.Saat

- *Önceki ödevin kontrol ve değerlendirmesi yapılacak.*
- *4. metin sahifesi sınıfta birlikte okunup yazılacak.*

Ev ödevi (3)

- *5. metin sahifesi*

20.Saat

c. "Sad" ve "tı" harfleri

Bu harfler tecvîtte bilinen Arapça telaffuzları cihetiyle Türkçe'de yoktur. Türkçe kelimelerde kalın "s" ve "t" sessizlerinin karşılığı olarak kullanılır.

Gerek "sad", gerekse "tı" harfleri bir kelime içinde genellikle bir def'a kullanılır. Bu kullanım o kelimeye yeteri kadar kalınlık verdiğinden, mükerrer kalın "s ve t" sessizleri için artık bu harflerin inceleri olan "sin" ile "te" veya "dal" harfleri getirilir.

(i) "Sad" harfi

- *Hemen hemen her kalın sesli kelimede ve her hecesinde kullanılır.*

صابنجی	صارییه	صفال	صاج	صاطابه	صابی	Başta
صوکره	صورمه	صوج	صوجرمه	صیرت	صیجاق	صیفی
اوصولجه	یوصول	ایصیریق	آصیلی	یوصمه	قاصه	Ortada / Sonda

- *"Sad" harfi, açık hecelerde gelebildiği gibi, sâkin [23] okunduğu hecelerde de kullanılır.*

یاصدیره	قاص	آصفی	یاصمه	آصمایاغی	فاصلاق	یاصقین
یوی یوص	اوصلانمق	قارص	ایصمارلامه	قیصقانج	ایصسز	ایصلاق

- *Aynı kelimedeki ikinci kalın "s" sessizleri için, artık ince olan "sin" harfi kullanılır.*

صارمسلق	صاقسی	صاقسلغامه	صوسنلی	صیسقه	صوسام	صامسونه

- *Yapısı i'tibâriyle vurguya ihtiyaç gösteren bazı istisnâî kelimelerde "sad" harfi, mükerreren kullanılır.*

صوصورلق	صارص	صوص

(ii) "Tı" harfi

Türkçe'de iki ayrı ince harfin, kalın karşılığı olarak iki ayrı sesle okunur.

(a) Kalın "t" sessizi karşılığı olarak

- *Hecelerinde "a, ı, u, o" sesliler bulunan hemen hemen her kalın kelimede ve genellikle bunların da ilk hecesinde kullanılır.*

طراق	طاشجی	طاباق	طابور	طالاسه	طایو	طای
طوروبه	طویراق	طوغلق	طوپ	طیرمیق	طیقانیق	طیرناق
مانطو	قوطوغراف	طرابزون	قاطیر	یومورطه	جانطه	بالطه

[23] *Sâkin, okutucusuz olup, tutturularak okunan (cezim'li) harflere denir. Bu kaidede sad harfinin (sap veya sar gibi) kapalı hecelerin ilk harfi olduğu haller kastedilmemektedir. Zira bu gibi hallerde zaten kullanılabilir. Burada (bas veya as gibi) hususan son harfi olduğu (yani sâkin okunduğu) kapalı hecelerde bu harfin normal olarak kullanılabilirliği kastedilmektedir. Halbuki bu bahsin ikinci harfi olan "tı harfi" sâkin olduğu hecelerde nâdiren kullanılır.*

- *"Tı" harfi sâkin olduğu hecelerde <u>nâdiren</u> kullanılır. Bu durumda umûmiyetle ince olan "te" harfi tercîh edilir.*

- *Aynı kelimedeki ikinci kalın "t" sessizleri için, artık ince olan "te" harfi kullanılır.*

(b) <u>Kalın "d" sessizi karşılığı olarak</u>

- *Umûmiyetle ilk hecelerde ve bilhassa içinde "o" veya "a" seslisi bulunduran kelimelerde kullanılır.*

- *Aynı kelimedeki ikinci kalın "d" sessizleri için, artık ince olan "dal" harfi kullanılır*

- *Kalın "d" sessizi karşılığı olarak "tı" harfi ile yazılan bazı kelimelerin "dal" harfi ile de yazıldığı görülmekte ise de böyle bir yazım imlâ düzgünlüğü cihetiyle pek tercîh edilmemelidir.*

(iii) "Sad ve tı" harflerinin bazı müşterek kaideleri

- *Kalın sesli dahi olsa, hiçbir isim veya fiil ekinde "sad" ve "tı" harfleri kullanılmaz.*

						Sad
						Tı

- *İçinde ince sesli, yumuşak telaffuzlu bir harf bulunan kelimelerde de bu iki harf kullanılmaz.*

		⇐ Yum. telaffuz				⇐ İnce sesli

İçinde ince sesli harf bulunduran yabancı kelimelerin ilk harfi hariç herhangi bir hecesinde "t" sessizi bulunduğunda, umumiyetle "tı" harfi kullanılarak bu kaidenin istisnasını teşkîl eder.

- *Kalın "s" ve "t" sessizlerini içinde bulunduran kelimeye, "sad" ve "tı" harflerinden biri yeteri kadar ağırlık verdiğinden, artık diğer harf kullanılmaz.*

						Sad
						Tı

طاتجه	طاغیلمق	طالیان	طایاق	طوغال	طولانمق	طوی
طاداش	طال	طالیه	طایاناق	طوغان	طولایلی	طویغون
طاداغق	طالاش	طام	طایی (دایی)	طوغرام	طولده	طویمق
طار	طالاق	طامات (اوردك)	طقسان	طوغری	طولمش	طویوم
طاربوقه	طالامق	طاماجانه	طقوز	طوغمق	طوله	طیزدیق
طارغه	طالان	طاماق	طمار	طوغو	طولو	طیزطیز
طارغین	طالاویره	طامغه	طواق	طوغوم	طولوم	طیزلاق
طارگچید	طالای	طامله	طوب طورو	طوقو	طولون آی	طیش
طاره	طالدیز	طامیتمق	طوبره طوبره	طوقورجین	طوماتس	طیشراق
طاز	طالغه	طامیز	طودورغه	طوقومه	طومانیج	طیشقی
طازقیری	طالغیج	طانغالاق	طور	طوك	طومبای	طیشیق
طازلاق	طالغیر	طانه	طوراق	طوکدیرمه	طومرول	طیغان
طاطای	طالغین	طانیشمق	طورسون	طوکره	طوملی پیکار	طیغدیغی
طاغ	طالفس	طاوار	طوروق	طول	طومور	
طاغارجق	طالقاغوق	طاواس	طوری	طولاشمق	طوموز	
طاغستان	طالقیلیچ	طاورانیش	طوز	طولاق	طون	
طاغلیج	طاملن	طاویه	طوش	طولام	طونامق	

آطنه	آطه	آطه بازاری	آناطولی	اوطه

طابو	طاتلی	طارتاقلامق	طاشلامق	طاشکری	طانیق	طبان
طابور	طاخیل	طارتی	طاقه	طاشکلامق	طانیم	طبانجه
طابورجی	طادیم	طارتیشمه	طاقوز	طاشکمق	طاوان	طرابیه
طاپق	طار	طارطوره	طاقی	طالاز	طاوشان	طراز
طاپه	طارابه	طارلاقوز	طاڑق (طاووق)	طالاش	طاوله	طرازلامق
طاپو	طاراجه	طاریم	طاقیر طوقور	طان طون	طاوولغه	طراق
طاپیش	طاراش	طاسلاق	طاقیردامق	طانغیردامق	طای	طرانمق
طاپیناق	طارانغه	طاش	طاقیم	طانیتیجی	طای طای	طرسوس
طات	طارت	طاشقین	طاك	طانیدق	طایلاق	طشره

آریسطو	ایمپاراطور	جبواطه	صونطور	قوطان	لاوطه	مانطی
آطلاس	باطوم	چانطه	غالطه	قوطان	لورطه	ملاطیه
آقطارلق	بالطه	خالطه	غلطه	قوطره	لیموناطه	موطکی
آلطای	باطلیجان	خانطال	فوشطونه	قوطه	ماراطون	نوطه
اسپارطه	بلاطو	روطه	قوطه	قوطی	مالطه	هابطه
اولطه	پیجوطه	سانطور	فیرطونه	قومیطه	مالطیز	وارطو
ایسقونطو	جارطه	سیغورطه	قاپورطه	لاطه	مانطار	واطوز
ایشبورطه	جونطه	شاطو	قسطمونی	لاوانطه	مانطو	یمورطه

آخلاط	نوط	بلوط	بوط	خلاط	روط	موط

21.Saat

D. Tamamlayıcı imlâ kaideleri

a. İsimlerin yalın hâli ile fiil kökleri (emir kipleri) hiçbir ek alımında bozulmazlar. [24]

- *İsimlerde:*

Yalın isim
آبلی
صابي
سوكی

İsmin yalın hâli bozulmadan alınan ekler			
آبلی يي	آبلی يه	آبلی ده	آبلی ده
صابي يي	صابي يه	صابيلر	صابيلره
سوكيلي	سوكيلر	سوكيلر	سوكيلره

- *Fiillerde:*

Fiil kökü
آرا
بول
سويله

Fiil kökü (emir kipi) bozulmadan alınan ekler			
آرارسه	آرادی	آرايور	آرارسه
بولسه	بولدی	بولور	بولسوره
سويلهسم	سويلهدی	سويلهيور	سويلهمه

b. Klişeleşmiş ek ve kelimelerin çoğunda, esâsen okutucu harflere ihtiyaç gösteren farklı sesler bulunmasına rağmen, bu okutucular pek kullanılmaz.

Bunların çok kullanılmakta ve rahatlıkla farkedilerek anlaşılabilir olmalarından dolayı, artık sâbitleşmiş belli şekillerine riâyetle, okutucuları terk edilir. [25]

Bu tarz yazım ise, Osmanlıca'ya, steno gibi fevkal'âde sür'atle okuma-yazma kolaylığı kazandırmıştır. Öyle ki Osmanlıca, konuşma hızına hemen hemen denk bir sür'atle yazılabilmekte idi.

Klişeleşmiş eklere misâller:

در	لر	جه	جك	مه	سز	جغز	جاغز	سكز
-dır -dir -tır -tir	-dur -dür -tur -tür	-lar (-ler)	-cak -cık -cuk	-cik -cük (-cek)	-mak	-sız +siz -suz -süz	-cağız	-cağız	-sınız -siniz -sunuz -sünüz

Kelimelere misâller:

دكز	بر	يارمی	بز	حقسابه	كبی	سكز	دكل	آنجه

c. 2. tekil şahıs emir kiplerinde kullanılan "a" sesleri, "elif" ile yazılır.

صيقا	اوينا	بيقا	يامآ	فايا	صالا	باسلا

d. Bu kipin nehiyleri; kalın seslilerde (ما), ince seslilerde ise (مه) ilâvesiyle yapılır.

يازما	صورما	قاچما	ياماما	آرامآ	باقما	يايما
كريلهمه	اوزولمه	اينجلهمه	چيزمه	كيرمه	سيلمه	ويرمه

---

[24] *Ara'dan, "arat, araştır, aran" veya "açıl" gibi bir fiil kökünden veya baş'dan, "başla, başlat" veya "iyileş, iyileştir" gibi bir isim kökünden çekilebilen bütün fiil kökleri (emir kipleri) bu yeni yapılan içinde bir nevi' kök hükmündedir.*

Aynı husus isimler için de geçerlidir. Göz'den, "gözlük, gözlükçü, gözde, gözlem" gibi, her yeni isim, kendinden sonraki ekler için kök hükmündedir. Böyle yeni kökler türetilirken, eski köklerin muhâfazasına bilhassa dikkat edilmelidir.

[25] *Bu kaide bütün bütün mutlak olmayıp, şimdiki zaman eki (-yor), soru eki (-mi) (yazıyor musun?) veya ettirgen eki (-dır) (yazdırmak) gibi sayıları az da olsa okutucu ile yazılması klişeleşmiş bazı eklerin kendilerinden sonra ek alımı devam etse bile, okutucularının asla terkedilmeyeceği gözden uzak tutulmamalıdır.*

- *Nehiy yapısı üzerine ek alımı devâm ettiğinde, gerek "elif" gerekse "he" okutucuları tamamen terk de edilebilir.*

چیزمه‌گه	اینجامه‌ن	ویرمه‌ك	قاچمه‌م	آرامه‌یین	باقمه‌ی	یاپمه‌ن

- *Hafifleştirilmiş masdarların sonu (okuma-yazma, danışma gibi) "a" sesi ile bittiğinde, "he" okutucusu ile yazılır. Halbuki (sakın okuma, kimseye sorma, danışma! gibi) sonu "a" seslisi ile biten nehiyler ise "elif" okutucusuyla yazılırlar. Böylelikle aynı sesliyle biten masdarlarla nehiyler arasında yazı dilindeki lafız benzerliğinden kaynaklanan muhtemel karışıklık Osmanlıca'da önlenmiş olmaktadır. Konuşma dilinde ise bu fark, zâten bilindiği gibi ses vurgusuyla ifâde edilmektedir.*

صاپیلامه	باصمه	چاتمه	یازمه	اوقومه	دانیشمه	Masdar
صاپیلاما	باصما	چاتما	یازما	اوقوما	دانیشما	Nehiy

- *Kezâ hafifleştirilmiş masdarların sonu "e" sesi ile bittiğinde yine "he" okutucusu kullanılmaktadır. Bu durumda "e" seslisi ile biten nehiylerin devâm eden ek alımında bu okutucuları terk edilerek masdarla arasındaki benzer karışıklık önlenebilmektedir.*

اینمه‌ده	گیرمه‌ده	اینجامه‌ده	گزمه‌ده	ویرمه‌ده	یوزمه‌ده	Masdar
اینمه‌ده	گیرمه‌ده	اینجامه‌ده	گزمه‌ده	ویرمه‌ده	یوزمه‌ده	Nehiy

Birinci ihtimalde "yüzmeden geliyorum" diye yazan kişinin, "yüzme" fiilini gerçekleştirerek geldiğini ifâde eden masdar kullanımı ile "yüzmekten geliyorum" ma'nâsı kastedilmektedir. Diğerinde ise, bunun olumsuz yapı olduğunu gösteren okutucusu terk edilerek "yüzmeden geliyorum" denildiğinde "yüzmeye gittim ama, yüzmedim. Yüzme fiilini yapmadan, gerçekleştirmeden geliyorum" ma'nâsı ifâde edilmiş olmaktadır. Zira masdarların okutucusu normalde pek terk edilmemektedir. Halbuki nehiylerin okutucuları ise terk edilebilir. Dikkatli bir kimse Osmanlıca'da birer zevk-i selîm mahsûlü olan, daha bunun gibi güzel çok nükteleri rahatlıkla kullanabilir.

e. 3. tekil ve çoğul şahısların emir kipleri (سین) ve (سینلر) veya (سون) ve (سونلر) suretinde normal "nun" harfiyle yazılır.

ایستسینلر	باشلاسینلر	طانیسینلر	گیتسین	بیلسین	آلسین	باقسین
گولسونلر	اویسونلر	اویسونلر	دوشونسون	گورسون	بولسون	اوقوسون

- *Bu imlâ kaidesi, 2. tekil şahıslar için kullanılan ve kâf-ı nûnî ile yazılan (سك)(-sın, -sin, -sun, -sün) eki ile karıştırılmamalıdır.*

آلرسك	بیلرسك	گورورسك	باقارسك	چوچقیسك	گوزلسك	أیسك

f. Arapça ve Farsça kelimelerin aslî yapısı her durumda muhâfaza edilir. [26]

خواجه‌لر	مبارك	بالجمله	میوه‌لی	مانعلر	درستجه	تشکرلر

g. Diğer yabancı kelimeler ise, Türkçe imlâ kaidelerine göre telaffuz edildikleri şekilde yazılırlar.

مونته	أدوارد	پروفسور	بیسمارق	پرنس	قارلایل	میستر

h. Rakamlar bütünlük arz eden grupları içinde diğer yazıların aksine soldan sağa doğru yazılırken, yazı ile yazıldıklarında, her basamak ayrı ayrı yazılır.

۱۴۵۲ / ۵ / ۲۹	۱۰۷۱	۵۷۱ ربیع‌الاول ۱۲	(۲۱۲.) ۵۷۹ .ع ۵۲		
بلك بسه یوز	یدمی آلتی	بر میلیار	یوز میلیون	یدی یوز	آلتی یوز	دوه بر

[26] *Bunun içindir ki, Müfredâtın Türkçe Unsurlar bölümünde, misâllerin mümkün mertebe Türkçe imlâ kaidelerine göre yazılan kelimelerden verilmesine çalışılmıştır. Zira Arapça ve Farsça kelimeler zâten kendi kaidelerine göre yazılırlar.*

22.Saat

I. Soru ekleri ile "ki" bağlacı bitişik, "dahi" anlamındaki "de" ise ayrı yazılır.

- *Günümüzde imlâ cihetiyle, âit olduğu kelimeden ayrı yazılmakta olan soru ekleri ile "ki" bağlaçları Osmanlıca'da bitişik yazılırlar. Zira bağlaç olan "ki", zâten "he" okutucusu ile yazıldığından diğerinden farklı olup, karışma ihtimali yoktur. Ancak "dahi" anlamına gelen "de" nin ayrı yazılması Osmanlıca'da da tercîh edilir.*

سنمی	اومی	کوزلمی	ئولدیمی	بولسونمی	جوقمی	یوقمی
سیلهکه	دیرکه	جیقهکه	ملهکه	بیلهکه	صوصهکه	دیلهکه
سهده	ایشهده	اوده	آقلادمهده	أیی ده	قوداشمده	بهده

J. Tamlama veya mülkiyet ifâde eden, her türlü "-ı, -i" ve "-sı, -si" eklerindeki okutucu "ye" harfleri, kelimenin bu eki ta'kîben bir hâl eki [27] alması hâlinde düşer.

الئی	النده	دده سنی	دده سنده	باشلهق	باشنی	باشی

- *Bir kelime "dır" eki aldığında, bu bir hâl eki olmadığından okutucu "ye" harfi düşmez.*

باشیدر	بریسیدر	یاپراغیدر	ایسیدر	صوکیدر	اوجیدر	بشیدر

- *"İle, idi, ise, imiş" gibi elif'leri düşerek kendinden önce gelen ve "ye" okutucusu ile biten bir kelimeye bitişik yazılabilen benzeri birleşik kelimelerde tek okutucu "ye" harfi yeterlidir.*

باشیله	بیلکیله	بریسیدی	اوغریسه	ویردیسه	اوجیسه	آلدیسه

- *İçinde okunan "ye" harfi ile okutucu "ye" harfleri bulunduran kelimelerde normalde icap ediyor gözüken üç adet "ye" harfi yanyana kullanılmaz. Bu gibi hallerde çift "ye" harfi yeterlidir.*

قیمی	بیهوده	بییوه	کیسیم	صیدی	جیبرتی	قیمیم

K. Tenvinlerden çift üstün, mutlaka "elif" veya "yuvarlak te" harflerinin üzerinde ve kelime sonlarında gelirken, yazıda da gösterilir.

- *Çift esre ve çift ötre ise, yine kelime sonlarında ama her harfe âit olarak gelebilir. Ancak sadece okunuşta vardır ve yazarken umûmiyetle gösterilmez.*

نادراً	خصوصاً	ذاتاً	لطفاً	معناً	رغماً	بعضاً
فضاءً	بناءً علیه	فاصهً	نظرهً	نسبهً	حقیقهً	مادهً
مزید فیه	مختلف فیه	متفرع علیه	مشارالیه	مع وجه	لکلمهٔ	بحر

- *"Elif" harfi üzerinde çift üstünü olan bazı kelimelerin, üstünlerinden birinin terkedilmiş olan şekli daha meşhûrdur. Böylelikle tek kalan ve artık yazılmayan üstün, hâliyle "elif" ile uzatılarak söylenegelmiştir.*

غالبا	حالا	آلتیا	مثلا	عجبا	اصلا	عادتا

- *Tenvinlerden çift üstün; ya (sinnen / yaşça gibi) bir ismin sonunda (-ca, -ce eki ma'nâsıyla), nisbet ve eşitlik veya (dâimen / devamlı olarak gibi) bir sıfat ya da masdarın sonunda (-arak, -erek eki ma'nâsıyla), bir hâli, bir durumu ifâde ederler.*

توافقاً	انتساباً	مطاوعةً	کاملاً	جسماً	رتبةً	عرفاً

[27] *Bakınız, Müfredât / hâl ekleri, sh 33*

l. İçinde "a" sesi bulunan nidâlarla, ses taklidlerinde "elif" okutucusu kullanılır.

ياه	آه	صای	آی	صا	آآ	يا

m. Kendinden sonraki harflere bitişmeyen harflerden sonra, bazı hâllerde okutucu harf kullanılır.

Bu durumda bu harflerin içinde bulunduğu heceye bakılır. Bu bir açık hece [26] ise, kendinden sonraki harflere birleşmeyen o harften sonra okutucu harf kullanılır. Kapalı hece ise, kullanılmaz.

- *İsimlerde:*

Sözden	Sözümü	sözüm	sözünü	sözün	sözü	Söz
سوزدن	سوزمی	سوزم	سوزینی	سوزك	سوزی	سوز
Sözüne	Söz mü	sözünün	sözünle	sözünün	sözünden	Sözümüz
سوزینه	سوزمی	سوزینگ	سوزنله	سوزینك	سوزندن	سوزیمز

- *Fiillerde:*

Yazdıkça	yazdım	yazdığı	yazdık	yazdınız	yazdın	Yazdı
یازدقجه	یازدم	یازدیغی	یازدق	یازدیگز	یازدك	یازدی

n. Kalın ve ince harfler, kelime içinde kendilerinden önce ve sonraki seslilerin uyumuna göre kullanılırlar.

- *Sadece kalın veya sadece ince olan harfler:*

خزلی	ح	آغری	غ	صیرت	ص	ضبه	ط	ظرف	ظ	قور	ق
صب	ه	آگری	گ	سرت	س	دیه	د	تره	ت	کور	ك

- *Esâsen ince olup, karşılığında ayrı bir kalın harf bulunmadığı için, aynı zamanda kalın olarak da kullanılan harfler:*

جوجه	جاجیق	ج	پیل	پول	پ	بل	بال	ب	أن	آو	ا
ژیلت	ژاندارمه	ژ	أز	آز	ز	رحل	آرابه	ر	جیك	جای	ج
قول	أل	ل	صوك	أك	ك	فیسه	فیرچه	ف	شیشه	شاشی	ش
یتر	یاز	ی	أو	آو	و	بیلسین	بولسوه	ن	اینمه	بایمه	م

- *1. gruptaki 11 harf, 2. gruptaki 16 harf, ayrıca Türkçe kelimelerde kullanılmayan 6 harf, esâsen müstakil bir harf olmayıp "lâm" ve "elif" harflerinin husûsî bir yazılışı olan "lâm-elif" ile birlikte Osmanlıca'daki toplam 34 harfi vermiş olur.*

o. "Bazı" ve "aynı" kelimeleri, kendilerinden sonraki kelimelerle, galat olarak da olsa Fârisî bir terkîb suretini aldıklarından, bunlardan sonra okutucu kullanılmaz.

بعضیسی	بعضآغاجلر	عینآیه	عینکوه

23 ve 24.Saat

- *Önceki ödevin kontrol ve değerlendirmesi yapılacak.*
- *6. metin sahifesi sınıfta birlikte okunup yazılacak.*

Ev ödevi (4)

- *7. metin sahifesi*

[26] *Bakınız, Müfredât / okutucu imlâ kaideleri, dipnot 10, sh 14*

25.Saat

E. İmlâsı klişeleşmiş bazı kelimeler

Osmanlıca'da, bilhassa elyazısındaki yazma sür'atini azaltmamak için, çok kullanılan Türkçe kelimelerin bir kısmı normal olarak okutucularıyla yazılırken, bazılarının ise yazılması icap eden okutucu harfleri getirilmemektedir.

a. İşâret zamirleri

	اونلر	شونلر	بونلر	او	شو	بو
بونجه	بونلڭ	بوندن	بونده	بوڭ	بونى	بو
شونلرجه	شونلرڭ	شوندن	شونده	شونڭ	شونى	شونلر

b. Sayı isimleri

يدى يڭرمى	آلتمش يوز	يڭرمى بش	دورت	اوچ	آيلى	بر

c. Derece sayı sıfatları (-ncı, -nci, -ncu, -ncü)

اوچيوزنجى	طقوزيوزنجى	طقسانجى	يدنجى	آلتمشنجى	بشنجى

d. Üleştirme sayı sıfatları (-er, -ar, -şer, -şar)

يڭرمىر	درت يوزر	قرقر	يدىشر	آلتمشر	بشر	اوچر

e. Şahıs zamirleri

	اونلر	سز	بز	او	سن	بن
بنجه	بزم	بزدن	بزده	بڭا	بنى	بن
سنجه	سزڭ	سزدن	سزده	سڭا	سنى	سن

M. S. Ü.
Geleneksel Türk San. Böl.
Hat Anasanat Dalı
No. 1

امام علی رضی الله عنهك برناجاق : أی صاحب جود ، جامدكم . أی یكانه معبود ساجدكم ، متعالیسك ، عبادكدن

ایسته دیكنی مظهر احسانی یایان ایده رسك ؛ دیه دیكنی دوعا خسرانه وخرمان ایلرسك . خالقكم التجا ظالملرك آنجاق

سنسك ، عرجالنده دوه سكا مراجعت ایده رم ، سكا یالوارم . الهی ، كرچه كناهم بویوكدر . فقط

سنك عفوك اوندن دها بویوك دكلمیدر . ؟

f. "ki" ekleri

Bilindiği gibi Türkçe'de iki türlü "ki" eki vardır.

1) Âidlik eki olan "ki"

Sadece isimlerin sonuna getirilir ve bitişik olarak yazılır. Fiillerden sonra gelmez. Osmanlıca'da "ye" okutucusu ile gösterilir. Âidlik eki olan bu "ki" cümleden çıkarıldığında, bir ifâde bozukluğu ve ma'nâ kayması meydana gelir.

İsmin, kimle, neyle alâkalı olduğunu belirtir. Ya da zarfiyeti, bir şeyin içinde bulunmayı ifâde eder. "Bahçedeki, seninki, duvardaki" gibi. Ses uyumuna göre bazen "kü" şeklinde de gelebilir. "Bugünkü, dünkü" gibi.

آرقه‌ده‌کی	أوده‌کی	سنڭکی	یارینکی	دونکی	بوکونکی	کوملڭکی

2) Bağlaç olan "ki"

Aslen Farsça olan ve Osmanlıca'da da aslına uygun olarak "he" okutucusu ile yazılan ve bağlaç olarak kullanılmasıyla önceki âidlik ekinden ayrılan bu ikinci "ki" eki, hem isimlerden, hem de fiillerden sonra gelebilir. Bağlaç olduğundan dolayıdır ki, yardımcı cümleyi asıl cümleye, sebep, sonuç, açıklama ve kuvvetlendirme cihetleriyle bağlar. Bu ek, cümleden tamamen çıkarılsa bile ma'nâ bozulmaz, ifâde bozukluğu olmaz.

Günümüz imlâsında önceki "ki" eki ile karışmaması için mutlaka ayrı yazılır. Osmanlıca'da ise "he" okutucusu ile yazıldığından zâten farklı olup, karışma riski yoktur ve dolayısıyla bitişik yazılır. [29]

(i) Bu bağlacın bazı husûsiyetlerini şöyle sıralayabiliriz:

(a) Birbiriyle alâkalı isim ya da fiil cümlelerini birbirine bağlar.

"Rü'yamda cennete girmiştim. Bir de baktım ki Rumeysa! " Hz. Muhammed (asm)

رؤیامده جنته گیرمشدم . بر ده باقدمکه : رمیصا !	حضرت محمد ع.ص.م

(b) Veya bir ismi güçlendirerek diğer cümleye bağlar.

"O ki, Osmanlı hakanı koca Yavuz idi. Hâdim-i Haremeyn-i Şerîfeyn olmakla iftihâr etti."

اوکر عثمانلی خاقانی قوجه یاوز ایدی . خادم حرمین شریفین اولمقله افتخار ایتدی .

(c) Ya da şüphe, endişe belirtir.

"Acaba gitsem mi ki? Gelmiş midir ki? Bilmem ki!"

عجبا گیتسه‌مکه ؟	گلمشمیدرکه ؟	بیلمکه !

(d) Ayıplama veya şikâyet için de kullanılır.

"Rahat durmazsın kil"

راحت طورمازسڭکه !

(e) Son olarak bazı kelimelerin sonuna gelerek edat veya zarf yaparlar. Günümüz imlâsında sadece bu durumlarda bitişik yazılırlar.

"Halbuki, mademki, sanki"

حالبوکه	مادامکه	صانکه

[29] *"Gerçi" kelimesi de Farsça olup, sonundaki "i" sesi aslına uygun olarak "he" okutucusu ile yazılır.*

(ii) Kullanıldığı yerler

(a) Fiillerden sonra:

صورکه	قوشکه	چالیشکه	آمادکه	بیلکه	فالدیکه	کورکه

(b) İsimlerden sonra:

یازیقلر	ولوکه	شیمشکه	ناصلکه	شویلکه	بلکه	جوزکه

27 ve 28.Saat

İmlâ kaidelerine umûmî bakış:

- *Okutucu harflerle ilgili imlâ kaideleri*
- *Kâf-ı nûnînin kullanıldığı yerler*
- *Kâf-ı yâyînin kullanıldığı yerler*
- *Kaf - kef ve kâf-ı Fârisî - gayın farklılığı*
- *Türkçe'de olmayan harfler*
- *"Sad" ve "tı" harflerinin Türkçe'de kullanımı*
- *Tamamlayıcı imlâ kaideleri tamamen öğrenilmeli.*

29.Saat

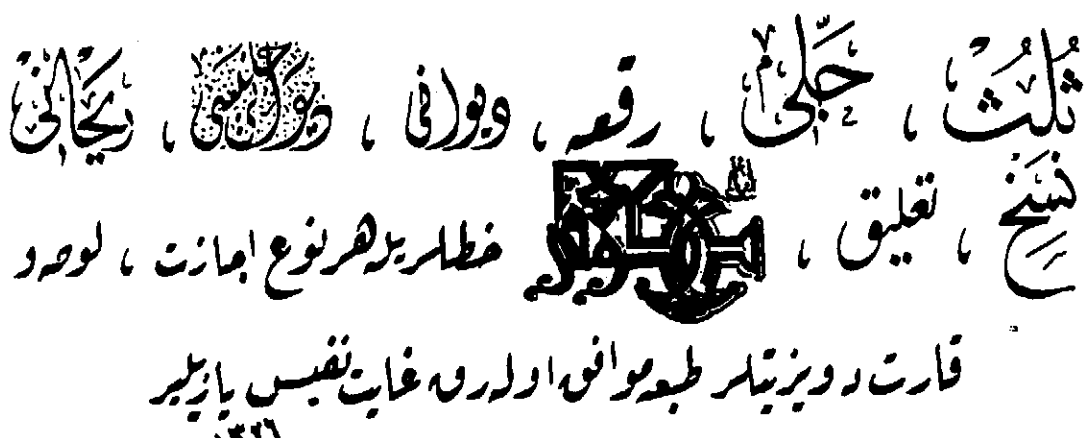
- ***1. ara imtihanı***

Ev ödevi (5)

- *İmtihan soruları*
- *8. metin sahifesi*

30.Saat

- *İmtihan soru ve sonuçlarının sınıfta birlikte değerlendirilmesi*

1.VİZE İMTİHANI SORULARI [30]

1. *Osmanlıca'da kaç harf vardır, sırasıyla yazınız.*
2. *Okutucu harfler hangileridir, hangi seslerle okuturlar?*
3. *Kur'ân elifbâsında olup da Türkçe asıllı kelimelerde bulunmayan harfler hangileridir?*
4. *Kef harfi hangi seslerle okunabilir?*
5. *Okutucu harflerle ilgili imlâ kaidelerini yazınız.*
6. *Kâf-ı nûnî nerelerde kullanılır?*
7. *Aşağıdaki kelimeleri Osmanlıca'ya çeviriniz.*

   (a) Afacan, çorba, bacınız, baban, borunun ucu

   (b) Babasının bir sözünü söylüyor.

   (c) Ne top, ne de tüp patladı.

8. *Aşağıdaki metni şimdiki yazıya çeviriniz.*

جانَم جانانی ایچوره سور جانانه (جاناننی) سور
جانی ایچوره کیمه جانانه سور ، جانه (جاننی) سور

جانما ! قربانه اولایم چهره‌کی أی نازلی هلال !

صوبه‌کزده‌کی بو قوره کومورى ، سزى اگرى بوگرى
اولانه شو قورو کومارده دها چوره ایلیه‌یر .

بو أذانلرك شهادتلرى دینك تمامى ..

Not baremi:

Gramer: *İlk altı suâl toplam 72 doğru cevap. Her biri 1,5 puandan, toplam 100 puan.* **Metin:** *50 adet kelime. Her biri ikişer puandan, toplam 100 puan.*

[30] *İmtihan suâllerinin cevapları müfredâtın sonunda verilmiştir.*

31.Saat

III. EKLER

A. İsmin hâl ekleri

a. Yapma, yükleme eki (akkuzatif / mef'ûl-i bih) (-ı, -i, -u, -ü) (-yı, -yi, -yu, -yü)

بوردي	سوكي	يولى	صوكى	اوطه‌ي	ديليمى	صاريغي
بزى	بنى	سنى	قولى	قايوي	اورمانى	اوتوي

b. Verme, yönelme eki (datif / mef'ûl-i ileyh) (-e, -a) (-ye, -ya)

آشجى يه	ايجرى يه	شيمدى يه	باشه	قيشه	كوزه	أوه

c. Ayrılma eki (ablatif / mef'ûl-i minh) (-den, -dan, -ten, -tan)

اوكدن	صيدن	هركسدن	ايچمكدن	يمكدن	كوهيدن	ايشدن

d. Bulunma eki (lokatif / mef'ûl-i fîh) (-de, -da, -te, -ta)

جيكسنده	كوزلده	وريشده	آليشده	صورمده	كزمكده	طريده
طوتمده	اوروجده	ديكلمده	رديوده	أنلاده	قالقمقده	ياتمقده

e. İlgi eki (genitif / izâfet) (-ın, -in, -un, -ün, -nın, -nin, -nun, -nün)

سوزينك	سوزيمك	سوزك	آنقره‌نك	ايشك باشى	أكمك ايجى	آغاجك باشى
كونك برى	يولك صوكى	آدمك برى	ماندالمك	ماندالك	دينمك	برنجينك

f. Vasıta eki (instrumental / mef'ûl-i meah) (-le, -la)

كوزلكله	كوزلكجيله	كوزجيله	كوزلكله	كوزله	كوزكله	كوزله
بويله	صوكيله	اوكيله	طيشيله	ايجيله	سوبجيله	ايلكله

g. Eşitlik eki (ekvatif / edât-ı nisbet veya temyîz) (-ce, -ca, -çe, -ça)

ايجه	جوجقجه	أركجه	بنجه	بويله جه	قيصه جه	سرجه

32 ve 33.Saat

- *Önceki ödevin kontrol ve değerlendirmesi yapılacak.*
- *9. metin sahifesi sınıfta birlikte okunup yazılacak.*

Ev ödevi (6)

- *10. metin sahifesi*

B. Mülkiyet (iyelik) ekleri

- *Mülkiyet eklerinden önce okutucu harf kullanılmaz.*
- *Kök kelimenin son harfi, kendinden sonrakilere birleşmeyen harflerden ise, böyle bir kelimeye mülkiyet eki getirildiğinde, bu harfin içinde bulunduğu hece açık ise, okutucu harf kullanılır, kapalı olduğundaysa kullanılmaz.* [31]

a. 1. tekil şahıs (-m, -ım, -im, -um, -üm)

بابام	آننه‌م	آناملك	باجيم	ديمي	اوزوتوملك	صويم
جايم	آشمي	أشملك	ايشم	كوزم	كوزمي	سوزيمك

b. 2. tekil şahıs (-n, -ın, -in, -un, -ün)

دده‌ك	ننه‌ك	جانمقك	صيره‌ك	صورولك	يازيقك	صابيلك
آرقداشك	اوغولك	قوناغمقك	صاغلغك	طوزلك	طوزلك	أويك

c. 3. tekil şahıs (-ı, -i, -u, -ü, -sı, -si, -su, -sü)

- *Yapısı i'tibâriyle zâten bir açık hece olan bu ekden sonra ek alımı devâm ediyorsa, "ye" okutucusunun düşeceği unutulmamalıdır.*

باشي	اوغلي	آريسي	كولكه‌سي	طوزي	أوي	Eksiz
باشنده	اوغلني	آريسنده	كولكه‌سنه	طوزيني	أويني	Ek devamı

d. 1. çoğul şahıs (-mız, -miz, -muz, -müz, -ımız, -imiz, -umuz, -ümüz)

باجيمز	آباامزي	ياورومزلق	كورومجمز	ايلتيمز	بويمز	اوغلمز	قويمز

e. 2. çoğul şahıs (-nız, -niz, -nuz, -nüz, -ınız, -iniz, -unuz, -ünüz)

آغاباكلر	يولداشلر	قرداشلر	يكنلر	طورونلر	عمجه‌كلر	أيشه‌كلر	قايه‌والده‌لر

f. 3. çoğul şahıs (-ları, -leri)

آغاجيلري	اوتاري	صولري	قوشلري	يشيلكلري	صيجاقلري	صوغوقلري

[31] *Açık ve kapalı heceler için bakınız, Müfredat / okutucu imlâ kaldeleri, dipnot 10, sh 14*

35.Saat

C. Fiillerde haber kipleri (zaman ekleri) (sîga)

Bütün fiil ekleri bilindiği gibi, fiil kökünün (aynı zamanda 2. tekil şahıs emir kipi) üzerine getirilir ve bu yapı hiçbir ek alımında bozulmaz.

a. Geniş zaman eki (-r, -ar, -er, -ır, -ir, -ur, -ür)

1) Olumlu geniş zaman kipi

- *Fiil kökü sesli harfle bitiyorsa sadece "re" (ر) harfi getirilir.*

آرارم	باشلارسك	اويناير	سويلرز	ياشارسكز	آولار	
بورورم	اويورسك	بويور	أيرز	طانيرسكز	آلشيرلر	

آرا
بورو

- *Sessiz harfle biten geniş zaman kipleri Türkçe'de çok farklılık gösterir. O kelime, "-ar, -ır, -ir, -ur, -ür" gibi artık hangi sesliyi taşıyorsa, icab eden okutucular kullanılır. (ار)(در)(ر)*
  Ancak "he" okutucuları kapalı hecelerde kullanılmadığından "-er" şeklinde biten geniş zaman eklerinde bu okutucu gelmez.

يازارم	باقارسك	قاياير	صالارز	يولارسكز	طولارلر	
كورورم	كورسك	آيير	اوياز	صوقارسكز	جيقارلر	

يازر
كور

- *Aşağıdaki gibi sonu "e" sesi ile biten fiil köklerindeki okutucu "he" harfinin terki, (yanlış okumaya sebeb olmadıkça) daha uygundur.*

  Osmanlıca imlâda dikkati çeken bir hususdur ki, "he" okutucuları (hâ-i resmiye) diğer okutucu harflere nisbetle zayıf bünyeli olup, meselâ tahfîfi masdarlarda ya da burada fiil kökünde olduğu gibi, asla terk edilmemesi gereken yerlerde dahi yazılmayabilmektedir. Hususan "he" okutucularında görülen bu hâl, "fiil kökünün bozulmaması" kaidesinin bir istisnâsıdır. Ve Türkçe'nin yapısı i'tibâriyle umûmiyetle bir yanlış okumaya da sebebiyet vermemektedir.

ايسته	ايشه	بكلر	سويلر	بكلر		

ايسته

- *Fiil kökü, "re" harfi ile ve geniş zaman kipinde "-ır, -ir" gibi "ye" okutucusuna ihtiyaç gösteren bir şekilde bitiyorsa normalde terk edilmemesi gereken bu "ye" okutucusu kullanılmadan da yazılabilir. Zira, okuma ve yazmayı elverdiğince hafifleştirmek imlâda bir esâstır.*

  Ancak aynı durumlarda, "elif veya vav" okutucularının terk edilmemesi daha uygundur. "He" okutucuları, tekrar edelim ki, kapalı hecelerde zaten kullanılmamaktadır.

ويرير	جويرير	دويرير	آلديرير	كتيرير	اينديرير	بيتيرير
كور	بولور	دوشورور	باقار	آيار	صورار	

ويرير
كور

2) Olumsuz geniş zaman kipi

اويناماز	قاياماز سك	ياغمايز	قيرماز سكز	قالاماز لر	
ايسته مم	بكلمز سك	دوشمز	سويلمز سكز	ايشلمز لر	
بورو م	قورو ماز سك	اولماز	صولماييز	كسمز لر	

- *Olumsuz geniş zaman kiplerinde sonu "e" sesi ile biten olumsuzluk eklerindeki "he" okutucuları terk edilirken, "a" seslerindeki "elif" okutucularının ise terk edilmemesi daha uygundur.*
- *1. çoğul şahıs çekimlerinde her iki okutucu da terk edilemezken, bu çekimlerde gelen "-yiz, -yız" ekleri, (ييز) suretinde de yazılabilir.*

b. Şimdiki zaman eki (-yor)

1) Olumlu şimdiki zaman kipi

- *Fiil kökü, sesli harfle bitiyorsa (açık hece), sadece "-yor" (يور) eki getirilir. Bilhassa bu hallerde kelime kökünün muhâfaza edilmesine dikkat edilmelidir.*

  Şimdiki yazı dilinde meselâ, "yıkıyor" kelimesinde kastedilenin "yıkamak" mı yoksa "yıkmak" mı olduğu hemen anlaşılmamaktadır.

  Halbuki Osmanlıca'da "yıkmak" kastıyla yazılan kelime, kökü olan "yık" emri korunarak "yıkıyor" şekliyle yazılırken, "yıkamak" kastıyla yazılan kelime ise, kökü olan "yıka" muhafaza edilerek "yıkayor" tarzında yazılır ve böylelikle diğerinden ayrılır.

  Osmanlıca'da, kelime kökünün muhâfaza edilmesi kaidesi, esasen Türkçe'nin yapısında bulunan böyle güzel nükteleri koruma gayesine yönelik ve onunla uyumlu bir yazı dili zenginliğidir.

بيقايورم	آنايورسك	سويليوبور	ديكلايورز	قوروبورسكز	آغلايورلر	بيغا
بيقيبورم	آنيبورسك	سويليبور	ديكليبيورز	جوروبورسكز	آكليبيورلر	يوه

- *Fiil kökü; "-a, -e, -ı, -i" seslilerinden birini muhtevî kapalı hece ile bitiyorsa, şimdiki zaman yapısı için "-ıyor, -iyor" (يور) eki getirilir.*

ياپيورم	طاقيبورسك	آغيبور	جاليورز	وريورسكز	كليورلر	باب
جيقيبورم	ضيقيبورسك	يازيبور	كيريورز	كيديورسكز	سيليورلر	جيوه

- *Fiil kökü; "-o, -ü, -u, -ü" seslilerinden birini muhtevî bir kapalı hece ile bitiyorsa, bu kipler böyle hallerde "-ıyor, -iyor" (يور) eki ile yazılabilirse de, tercîhen "-uyor, -üyor" (ويور) eki kullanılmalıdır.*

صورويورم	بولويورسك	دويويور	طوويورز	بوزويورسكز	قوشيورلر	صور
اولجويورم	بولويورسك	دولويور	دونويورز	كولويورسكز	كوسيورلر	اولج

2) Olumsuz şimdiki zaman kipi

- *Olumsuzluk ekleri olan (ما) ve (مه) ilâvesiyle yapılır.*

فاجيمايورم	بولمايورسك	صايمايور	شاشمايورز	طاقايورسكز	طوتمايورلر
كيرمه يورم	كولمه يورسك	كاتمه يور	كوجمه يورز	كوندرمه يورسكز	كورشمه يورلر

- *Olumsuz şimdiki zaman kipleri yukarıdaki normal yapısından başka "elif" ve "he" okutucularının yerine "ye" okutucusu getirilerek de yazılabilir.*

طورميورم	كورميورسك	بيليورز	اولميور	قيرميورسكز	آرميورلر

بر ببر ببربره بره بربركل برابر بر بربر دكانى آچالم دعسه

Bir tekerleme

c. Gelecek zaman eki (-yecek, -yacak, -ecek, -acak)

1) Olumlu gelecek zaman kipi

- *Fiil kökü; sesli harfle bitiyorsa, sesli uyumuna göre "-yecek" (يەجەك) veya "-yacak" (ياجاق) eklerinden biri getirilir.*

آدا	آدايام	آدايامسين	آدايا	آدايابيز	آدايانسينز	آدايالار
دى	دەيەجەگم	دەيەجەكسين	دەيەجەك	دەيەجەگيز	دەيەجەكسينز	دەيەجەكلر

- *Fiil kökü; sessiz harfle bitiyorsa, yine sesli uyumuna göre "-ecek" (ەجەك) veya "-acak" (اجاق) eklerinden biri getirilir. Bu ihtimalde hece açılması olduğundan (açık hece) "he" okutucusu terk edilmemelidir.*

قاز	قازاجاغم	قازاجاقسين	قازاجاق	قازاجاغيز	قازاجاقسينز	قازاجاقلار
ديك	ديكەجەگم	ديكەجەكسين	ديكەجەك	ديكەجەگيز	ديكەجەكسينز	ديكەجەكلر

2) Olumsuz gelecek zaman kipi

- *Olumsuzluk ekleri olan (ما) ve (مە) ilâvesiyle yapılır.*

جاغمايام	جاغمايامسين	جاغمايا	جاغمايابيز	جاغمايانسينز	جاغمايالار
دەمەيەجەگم	دەمەيەجەكسين	دەمەيەجەك	دەمەيەجەگيز	دەمەيەجەكسينز	دەمەيەجەكلر

- *Olumsuzluk eki okutucuları esâsen terk edilebilirse de, bu kipte yazılması daha uygundur.*

صورمايام	صورمايامسين	صورمايا	صورمايابيز	صورمايانسينز	صورمايالار
صورمەيەجەگم	صورمەيەجەكسين	صورمەيەجەك	صورمەيەجەگيز	صورمەيەجەكسينز	صورمەيەجەكلر

d. Di'li geçmiş zaman eki (-dı, -di, -du, -dü, -tı, -ti, -tu, -tü)

يازدم	يازدك	يازدى	يازدق	يازدكز	يازدلر
قاچمادم	قاچمادك	قاچمادى	قاچمادق	قاچمادكز	قاچمادلر

- *Bu kipin olumsuzluk eklerindeki okutucular yazılabilirse de terki daha muvâfıktır.*

باشلامادم	باشلامادك	باشلامادى	باشلامادق	باشلامادكز	باشلامادلر

e. Mış'lı geçmiş zaman eki (-mış, -miş, -muş, -müş)

بولمشم	بولمشسين	بولمش	بولمشيز	بولمشسينز	بولمشلر
آرامامشم	آرامامشسين	آرامامش	آرامامشيز	آرامامشسينز	آرامامشلر

- *Bu kipin olumsuzluk eklerindeki okutucuların <u>terk edilmemesi</u> daha uygundur.*

38 ve 39.Saat

- *Önceki ödevin kontrol ve değerlendirmesi yapılacak.*
- *11. metin sahifesi yazılarak 12. ve 13. sahifeler okunarak sınıfta birlikte çalışılacak.*

Ev ödevi (7)

- *14. metin sahifesi*

40.Saat

D. Fiillerde istek kipleri (sîgalar)

a. Dilek - şart kipi (şartiye) (-sa, -se)

آمالاسه‌لر	دوشونسه‌ك	وارسه‌م	بيلسه	يازسه‌ك	ڤوسه‌م

b. Gereklilik kipi (vucûbiye) (-malı, -meli)

Bu kipler, esasen aslî masdarın "-mak, -mek" ekindeki "kaf veya kef" harflerinin yerine, "-lı, -li" eki getirilerek yapılır ve dolayısıyla "he" okutucusu kullanılmaz. Ancak aynı kip, tahfîfî masdar yapısı ile de yapılmaktadır, haliyle bu tercihte "he" okutucusu kullanılır.

ڤالديلار	ليرم ليسه‌ك	آچملى يز	برلشديرملى	قيلملى‌سه‌ك	ديكيلملى‌يم

c. Gerekli kılma kipi (iltizâmiye) (-e, -a)

قاچيالار	باقاسيك	كلملم	قونوشمايا	ڤوباسه‌ك	ايچه‌يم

d. Emir kipi (-ın, -in, -un, -ün, -ınız, -iniz, -unuz, -ünüz, -sın, -sin, -sun, -sün, -sınlar, -sinler, -sunlar, -sünler)

بولك	آلك	دوشونك	دوشونه	يالك	ياپ
ڤوبسونلار	بيلسينلر	كورسونلر	دويسونه	سوسيه	آچسين

- *2. tekil şahıs emir kipi vezni, aynı zamanda o fiilin kökünü teşkil ettiğinden imlâ cihetiyle oldukça mühimdir. Zira fiillerle alâkalı bütün ekler, yapısı bozulmadan bu kalıp üzerine getirilir.*

- *2. çoğul şahıs emir kipi eki olup, aynı zamanda 2. tekil şahıslar için kibarlık veya ta'zîm ifâde eden ve fiiller üzerine getirilen "-nız, -niz, -ınız, -iniz" eklerinden önce "ye" okutucusu kullanılır. Meselâ, "Bakın" denmez de nezâketen veya hürmeten "Bakınız" denir. Ancak bu yine de bir fiil yapısıdır.*

  Bu yazım; aynı kalıpla yazılan, ama artık isimler üzerine getirilen mülkiyet eklerinden imlâ cihetiyle ayrıldığından, bu ekler birbirlerine karıştırılmamalıdır.

  Yani, fiillere getirilen, ta'zîm veya kibarlık ifâde eden eklerde "ye" okutucusu kullanılırken, isimlere getirilen aynı yazımlı mülkiyet eklerinde ise okutucu kullanılmaz.

آمالاييكز	آليكز	صاحيكز	قاتيكز	ياپيكز	*Fiil eki*
باشكز	ڤيكز	صاحكز	قاتكز	يايكز	*İsim eki*

41.Saat

E. Masdar ekleri

a. Aslî masdar eki (-mak, -mek)

صورمق	آراستەرمق	صاتارمق	زيبلامق	زيبغيردامق	قيزمق
بيلمك	ايرتەلەمك	بشرمك	اوشومك	سيچيرلتمك	اوكمك

- *Aslî masdarların, sesli harf ile başlayan bir ek aldıklarında Türkçe imlâ kaideleri gereği yumuşayan sondaki harfleri, "kef" ise, "kâf-ı Fârisî veya yâyî", "kaf" ise, "gayın" olarak yazılır.*

صورمغه	آراستەرمغه	بشرمگه	قالقمغه	بيلمگه	ثوركمگه

b. Hafifleştirilmiş masdar eki (-me, -ma)

اوقومه	يازمه	دانشمه	خستەلانمه	اونامه	باغيشلامه
ايچمه صويي	ايندرمه	بيندرمه	بكلمه	أسيركمه	ايقلامه

- *Hafifleştirilmiş masdarların sonlarındaki okutucu "he" harfleri -çok az istisnâ dışında- ilâve bir ek alımında terk edilmezler.* [32]
- *"-mesi, -ması", "-meleri, -maları", "-meli, -malı" gibi eklerdeki tahfîfî masdar okutucuları, yanlış okumaya mahal vermeyecek yerlerde terk de edilebilmektedir. Bu yazım, böylelikle masdar okutucularının terk edilmemesi kaidesinin bir istisnasını teşkîl ederken, bu tip eklerde hafifleştirilmiş masdar köklerinin muhâfaza edilmesi de haliyle yanlış sayılamaz.*

صاتمسى	دىكلەمەلرى	دىكلەمەلرى	دوزلتمەلى	دوزلتمەلى	

c. Nev'î masdar eki (-ış, -iş, -uş, -üş)

آلمسه	ويرمسه	كلمسه	صاتمسه	بولوشمه	كورونوشمه

42 ve 43.Saat

- *Önceki ödevin kontrol ve değerlendirmesi yapılacak.*
- *15. metin sahifesi yazılarak, 16. ve 17. sahifeler okunarak sınfta birlikte çalışılacak.*

Ev ödevi (8)

- *18. metin sahifesi*

[32] *Bakınız, dipnot 11, tamamlayıcı imlâ kaideleri d maddesi sh 25 - 26 ile geniş zaman ekleri, 1. madde, sh 35*

F. İmlâsı klişeleşmiş diğer eklerden bazıları [33]

a. İsimden isim yapan bazı ekler

1) *Yer, âlet, sıfat yapma eki* *(-lık, -lik, -luk, -lük) (-lığı, -liği, -luğu, -lüğü)*

يوللوغه	صاماناغه	كوزللك	كوزلك	صاغلغه	ايپلك
يوللغنى	صاماناغنده	كوزللگك	كوزلگى	صاغلغى	ايپلگى

2) *Meslek eki* *(-cı, -ci, -çu, -çü)*

ايشجيده	آشجى	قويومجى	صوجى	اوتوجى	ايپلكجى

3) *Olumlu sıfat eki* *(-lı, -li, -lu, -lü)*

اوبقوليلك	طوزليدر	توزلى	ثولولمالى	سويملى	سيارهلى

4) *Olumsuz sıfat eki* *(-sız, -siz, -suz, -süz)*

كومأسزلك	صوسزلغه	اوكسز	صوكسز	سسسز	ايصسز

5) *Küçültme eki* *(-cık, -cik, -cuk, -cük) (-cağız, -ceğiz)*

جانجغزم	اوفاجغه	كويجگز	چوقجغز	قوزوجغه	كديجك

6) *Eşlik, paylaşma eki* *(-daş, -taş)*

قرداشم	صويداشه	يولداشه	مسلكداشه	آرقداشه	دينداشه

7) *Çoğul eki* *(-lar, -ler)*

سوزجيلريمز	سوزليلر	صولر	ييللر	كيجيلر	كونلر

b. İsimden fiil yapan bazı ekler

1) *(-la, -le)*

كوزلهيه	صولالا	كيزله	زيرلا	ايشله	باشلا

2) *(-lan, -len)*

سسلنمه	خوشلانه	يكيلنه	جانلانه	سوسلنه	خيزلانه

3) *(-laş, -leş, -lat, -let)*

تميزلتمه	كوزلت	باشلات	فارشولاشه	أيپلشه	ياردملاشه

[33] *Bir isim ya da fiil kökünden, tekrar ikinci bir isim veya fiil türetildiğinde eski kök muhâfaza edilmelidir. Haliyle çekimle meydana gelen yeni kelimenin de, kendinden sonraki eklere nisbetle artık bir kök hükmünde olacağı açıktır.*

45.Saat

c. Fiilden fiil yapan bazı ekler

1) Ettirgen (müteaddî) eki

(I) *(-ır, -ir, -ur, -ür / -dır, -dir, -dur, -dür / -tır, -tir, -tur, -tür)*

- *Bazı ibârelerde bu ek, "te" harfi ile de yazılmışsa da pek tercîh edilmemektedir.*

یاتیر	ایچیر	قوشدیر	قونوشدیر	سویندیر	سوبندیر
صاچدیرمق	سردیرمق	ایندیریور	چیلدیرمیه	آلدیرما	کسدیرمه

(II) *(-t)*

قایانیلمق	اویوتدم	بایرت	اوشوتمق	اویناتمق	آرات

2) Edilgen (mechûl) eki *(-n, -ın, -in, -un, -ün) (-l, ıl, -il, -ul, ül)*

کسیلمه	آچیلامیور	یازیلمه	دلینمک	سیلینمک	آرانمق

3) Dönüşlülük (mutâvaat) eki *(-n, -ın, -in, -un, -ün)*

باقینمق	سیلکینمک	سویلنمک	سوسلنمک	بیقانمق	طرانمق

4) İşteşlik (müşâreket) eki *(-ş, -ış, -iş, -uş, -üş)*

چیلیشمیورلر	باقیشمیورلر	آچلاشیلمق	کوروشمک	صواشمه	بولوشمق

- *Gerek edilgenlik ve dönüşlülük, gerekse işteşlik kalıplarında bu vasıflarına bir alâmet olmak üzere, fiil kökünden sonra gelen okutucu harflerin terk edildiği de görülmektedir.*

d. Diğer bazı ekler

1) Soru eki *(-mı, -mi, -mu, -mü)*

- *İsim ve fiillerdeki soru eklerinin imlâları aynıdır.*

آلیرمیسك	کلسمی	ئولدیکزمی	اویوبورمی	ویره جکمی	یازدقمی
اویلامیور	سعیدمی	بوقمی	وارمی	ایمیسکز	ناصلمی

2) İsm-i fâil eki *(-an, -en)*

ایچلهیجیلر	باشلایان	کیرن	بافان	چیزن	یازان

3) Sıyga-i sıla *(-dığı, -diği, -duğu, -düğü, -tığı, -tiği, -tuğu, -tüğü)*

دوشدیکی	صاندیغی	ئولدیکی	صوردیغی	بیلدیکی	آغلادیغی

4) Sıyga-i atfiye *(-ıp, -ip, -up, -üp)*

قالوب	دیلیوب	کوروب	قاووشوب	سوب	اینانوب

5) Sıyga-i tevkîtiye *(-dıkça, -dikçe, -dukça, -dükçe, -tıkça, -tikçe, -tukça, -tükçe)*

چیلدکجه	قوشدقجه	دوشوندکجه	اوقودقجه	دیکلهدکجه	یازدقجه

6) *(-dığında, -diğinde, -duğunda, -düğünde, -tığında,-tiğinde, -tuğunda, -tüğünde)*

آلدیغنده	قاچیرغنده	آزدیغنده	چیقدیغنده	دیزدیکنده	اویاندیغنده

7) *Sıyga-i ta'kîbiye* *(-ınca, -ince, -unca, -ünce)*

آچنجه	یشرنجه	ئولنجه	صولنجه	شاشیرنجه	کورنجه

8) *Hâl* *(-maksızın, -meksizin)*

ایتماسزین	بیلمهسزیه	یاپمهسزیه	صوغلمهسزین	ئولماسزیه	صورمهسزیه
اولمهسزیه	ئولماسزیه	صوطمهسزین	سیلماسزین	قیرمهسزیه	ویرماسزیه

9) *Hâl* *(-arak, -erek)*

باقاره	بوکره	طوتاره	نوتره	آلاره	ویره

10) *(-abil, -ebil)*

اولابیلیر	ئولهبیلیر	قالابیلیر	گیده بیلیر	قاچابیلیر	بیله بیلیر

11) *(-ında, -inde, -unda, -ünde)*

باشنده	یرنده	یرنده	صوگنده	اوگنده	آلنده

46 ve 47.Saat

İmlâ kaidelerine umûmî bakış:

- *Okutucu harflerle ilgili imlâ kaideleri*
- *Kâf-ı nûnînin kullanıldığı yerler*
- *Kâf-ı yâyînin kullanıldığı yerler*
- *Kaf / kef ve kâf-ı Fârisî / gayın farklılığı*
- *Türkçe'de olmayan harfler*
- *"Sad" ve "tı" harflerinin Türkçe'de kullanımı*
- *Tamamlayıcı imlâ kaideleri*
- *Fiillerde zaman ekleri*

48 ve 49.Saat

- ***2. ara imtihanı***

مَنْ مَنَّ مِنْ مَنٍّ مُنَّ مِنْ مَنِّ الْبَارِي

Vecîz ve latîf bir hadîs-i şerîf

"Kim iyiliklerden bir iyilik yaparsa, kendisine Allah'ın iyiliklerinden bir iyilikle iyilik olunur." Hz. Muhammed (asm)

2. VİZE İMTİHANI SORULARI [34]

1. *Osmanlıca'da sadece kalın ve sadece ince olarak kullanılan harfler hangileridir, bu harflere karşılıklı olarak birer misâl veriniz.*
2. *Osmanlıca'da hem ince, hem de kalın olarak kullanılan harfler hangileridir, birer misâl veriniz.*
3. *"Sad" ve "tı" harflerinin hangi seslerle okunabileceğini yazınız ve ikişer misâl veriniz.*
4. *Tamamlayıcı imlâ kaidelerini yazınız ve ikişer misâl veriniz.*
5. *Kur'ân elifbâsında olup da Osmanlıca'da kullanılmayan harfler hangileridir, yazınız.*
6. *Aşağıdaki kelimeleri Osmanlıca'ya çevininiz.*
   - *Çanta*
   - *Avukat*
   - *Kıvrım*
   - *Gelecek*
   - *Çürük tohum*
   - *Eloğlu der mi ki;*
   - *Bir bize, bir size olsun.*
   - *Evinin önündeki pınarda yüzüyormuş.*
   - *Kitaptaki açık seçik konuları anladın mı?*
   - *Yapacağız, edeceğiz demekle olmaz!*
7. *"Soru" kelimesinin mülkiyet eklerinin, Osmanlıca olarak şahıslara göre çekimini yazınız.*
8. *Aşağıdaki metni şimdiki yazıya çeviriniz.*

بو كليمك ايشى ؟

بو حكايه كرس، بريسى، كرهانك برى وجيجكيسه آدلى دوست كيشى حقنده در. ياياوجه اونك
برايسه واردى. وكرسه بونى ياپمسى ايستمشدى. كرس بو ايشى بريسنك ياياجغنه اميندى.
كرهانك برى اونى ياپابيلير دى. فقط جيجكيسه ياپمدى. بريسى بوكا قيزدى. حتى بوكرسلك ايتمدى.
كرس بونى كرهانك برينك ياپابيلهجكنى دوشوندى. فقط جيجكيسه بو ايشى كرسك ياپاماياجغنك
فرقنه واردى. صوكنده كرهانك برينك ياپابيلهجكى ايشى جيجكيسه ياپيانلر كرس بريسى صوميلادى.

Not baremi:

GRAMER : *Iık dört suâl, 9 kaide dörder puandan 36, harf adları birer puandan 37, 52 misâl 0.5'er puandan (–) 28 puan, toplam 100 puan.*
METİN : *5. ve 6. gruptan her kelime 1 puan olarak metinden toplam 100 puan.*

[34] *İmtihan suâllerinin cevapları Müfredâtın sonunda verilmiştir.*

50.Saat

- *İmtihan soru ve sonuçlarının sınıfta birlikte değerlendirilmesi*

51.Saat

- *İmtihan soru ve sonuçlarının sınıfta birlikte değerlendirilmesi*

Dürrîzâde Mustafa Efendi'nin Edirnekapı Mezarlığı'ndaki mezar taşı - İstanbul

52 ve 53.Saat

- *Önceki ödevin kontrol ve değerlendirmesi yapılacak.*
- *19. metin sahifesi yazılarak, 20. ve 21. sahifeler okunarak sınıfta birlikte çalışılacak.*

Ev ödevi (9)

- *22. metin sahifesi*

1718 yılında Viyana'ya giden ve "Elçi" ünvanıyla anılan İbrahim Paşa'nın Çemberlitaş Atik Ali Paşa Câmii haziresindeki mezar taşı - İstanbul

BİR TAHLÎL

Aşağıdaki metni, hatt-ı Kur'ânîye çeviriniz. Yanlışlarınız varsa, arka sayfadaki doğru-yanlış cedvelinden izahına bakarak tashîh ediniz. [35]

1- *Kayalıklardaki çiçeklerin güzelliklerini gördünüz mü?*

2- *Hocanızın söylediklerini iyice dinlediğinizden ve anladığınızdan emin misiniz ki duyduğunuz ama bilmediğiniz mes'eleleri önünüzdeki kâğıdınıza yazmıyorsunuz?*

3- *Yaptığın şeyi beğendin mi?*

4- *Sen kendi gölgenin üzerine basabilir misin?*

5- *Öğle vakti yazınızı yazdığınızda yanınızdaki küçük oğlan çocuğu kimdi?*

6- *Kuyruklu güvercinler kelebeklerle birlikte uçtu mu?*

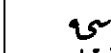
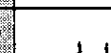
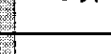
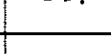
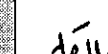
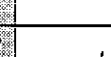
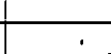
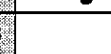
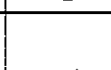
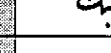
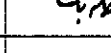
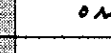
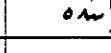
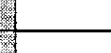
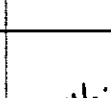
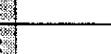
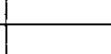
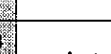
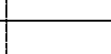
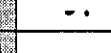
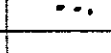
7- *Söyle ona, saksının yanındaki su dolu toprak testinin ağzını kapasın!*

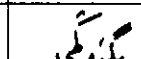
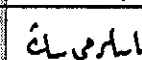
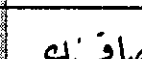
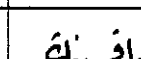
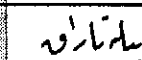
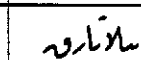
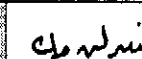
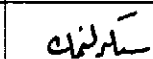
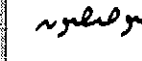
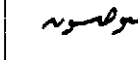
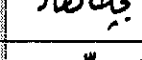
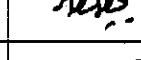
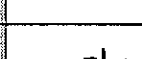
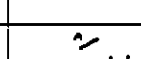
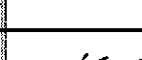
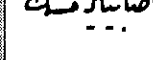
8- *Top zıplatarak oynamakta olan bahçedeki çocukcağıza sinirlenmeksizin koştuğunda ve sonra da düştüğünde ona yardım etmelisiniz ki ağlamasını kessin ve sussun.*

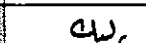
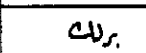
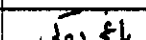
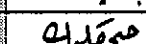
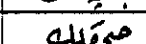
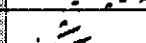
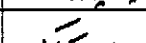
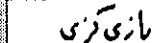
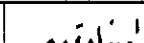
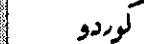
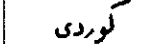
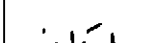
[35] *Metnin çevrilmiş şekli Müfredâtın sonunda verilmiştir.*

No	Yanlış	Doğrusu	Mevzuu	İzahı
1	سويله ديقارينى	سويله دقارينى	Fiil eki	"-dık, -dik" ekl. Araya okutucu gelmez.
2	طويديغاڭ	دويديغاڭ	Tı harfi	Bu kelime; "tı" ile yazıldığında "doyduğunuz", "dal" ile yazıldığında "duyduğunuz" olur. İki ma'nâya da hamli olan böyle kelimelerde, (tuz ve toz gibi) önceden sâbitleşmiş bir yapısı yoksa kalın harfler, daha kalın olan vurgular için tercîh edilmelidir. "O" sesi vurgusu, "u" sesi vurgusundan daha kalındır. "tı" harfi kalın "de" sesi ile okunuşunda bilhassa "a ve o" seslerini verir. Hulasa, buradaki "u" sesi için "dal" tercîh edilmelidir.
3	اوزه رينه	اوزرينه	He okutucusu	"ze" harfinden sonraki "he" okutucusu kullanılmamalıdır. Zira bu kelimenin aslı "üzre" olup klişeleşmiş sâbit şekli böyledir.
4	تسنى	دسنى	Tamamlayıcı imlâ kaideleri	Bu kelime Farsça olup, böyle kelimelerin aslî yapısı nasılsa muhâfaza edilir. Testinin aslı "desti"dir. Ve "dal" ile yazılır.
5	ثوڤلاڭ	اوڤلاڭ	ö ve ü sesi	"ö ve ü" seslerinin "vav" beraberinde gösterilmesinin örnekleri çok azdır. Osmanlı'nın son zamanlarında "ö ve ü" seslerinin, "o ve u" seslerinden ayırt edilebilmesi için bu yazım tarzı geliştirilmeye çalışılmış ama "ölüm, ürkmek" gibi bir kaç kelime dışında henüz tam yerleşmemiştir. Bununla beraber bu yazım tarzı yine de yanlış anlaşılabilecek yerlerde, ancak kelimenin daha önce klişeleşmiş bir yapısı yoksa kullanılabilir. "Ön" kelimesi ise çok kullanılan bir kelime olarak sâbit bir yapısı olduğundan "hemze" ile yazılmamalıdır.
6	كولكه نك	كولكه مك	Sağır nun	Kimin gölgesi? Senin. Tek başına düşünelim. Gölgen. Nasıl yazardık? Sağır nun ile. İlâve ek alımında bir önceki yapı bir kalde olmadan bozulamaz. Dolayısıyla "gölgenin"deki tamlama için yazılan 2. sağır nundan önce, "gölgen"deki mülkiyet eki olan sağır nun korunmalıdır.
7	يانيمه	يانمه	Mülkiyet eki	Bu ekler önlerine okutucu harf almazlar.
8	سينير	سيمير	Sağır nun	"Sinir" kelimesi, semâî olan, kaldeye bağlı olmayan sağır nun ile yazılan sayılı kelimelerdendir.
9	اوحدى مى	اوحدمى	Tamamlayıcı imlâ kaideleri	Soru ekleri şimdiki imlâda ayrı yazılır ama, Osmanlıca'da böyle değildir. Çok yapılan hatalardan biridir. Halbuki, bir kelimenin öğelerini ayrı ayrı yazmamız için bir kalde olması icab ettiği gözden uzak tutulmamalıdır. Meselâ "dahi" anlamındaki "de" yi, kezâ; okutucu "ye" den sonra "ye" ile başlayan ekleri ayrı yazarız çünkî bir kaidesi vardır.
10	ضيلا	زيلا	Türkçe asıllı kelimeler	Türkçe asıllı kelimelerde altı harf kullanılmaz. Bunlardan biri de "zı" harfidir. Bu kelime "ze" harfi ile yazılacak.
11	طغيه	طغه	Tamamlayıcı imlâ kaideleri	Aslı "kağat"dır. Fârisî'dir. Bilindiği gibi Arapça ve Farsça kelimelerin asıl yapısı korunur. Böyle kelimeleri hatasız yazabilmek için lügatle dost olmak gerekir. Bir lügat, rafta yepyeni duruyorsa, o lügat sahibinin böyle kelimelerin yazımında hata riskinin çok yüksek olacağı âşikârdır. Çok iyi bildiğimizi düşündüğümüz kelimeler için bile zaman zaman lügate bakmayı alışkanlık hâline getirmeliyiz.
12	ـلر	ـيلر	Okutucu ye	"Ye" okutucularının isim ve fiil köklerinde asla terk edilemeyeceği çok kuvvetli bir kaide iken, burada her ikisinin de terk edilmiş olması, yapılmaması gereken bir hatadır.

No	Yanlış	Doğrusu	Mevzuu	İzahı
13			Kökler	Bu kelimede üçüncü "ye" harfi fazla. Böyle kelimelerde üç "ye" harfi yan yana gelmez. Baştaki hece; "kıyı, bıyık, giyim, sıyır, kıyım, cıyırtı, kıyılmış, kıyık" gibi kelimelerde ayrıca "i" sesi gerektirse dahi, iki "ye" harfi yeterlidir.
14			Sad harfi	Kalın sesli hecelerde "sad" harfi kullanılır. Tamamlayıcı imlâ kaidelerindeki harf grupları böyle ihtimallerde bir kelimenin hangi seslerle yazılması icab ettiğini gayet açık izah ediyor.
15			Ekler	"-rak, -rek" eki. "Elif" okutucusu gelmez. Böyle eklerin çoğunun yapısı, aynı kalıpla muhtemel diğer sesleri de karşılar. "-dır, -dir, -dur, -dür, -tır, -tir, -tur, -tür" eklerinin tek bir kalıpla yazılması gibi.
16			He okutucusu	Bilhassa kapalı hecelerde "he" okutucusu kullanmak doğru değildir. Orta hecelerde ise mümkün mertebe kullanılmaz. Ölçüsü şudur: Orta hece, açık hece ise ve o kelimenin "he" okutucusuz yazılan şekliyle klişeleşmiş bir yapısı yoksa orta hecelerde "he" okutucusu kullanılabilir.
17			Kökler	"emîn" kelimesi Arapça'dır ve aslında "ye" harfi vardır, değiştirilemez.
18			Kökler	Yukarıdaki alâkalı izah okunmalı. Kelebekteki "le" açık hecedir ve "he" okutucusu kullanılır. Halbuki "bek" de bir orta hecedir, ama bu kapalı bir hece olduğundan artık "he" okutucusu kullanılmaz.
19			Sağır nun	Kimin yanı? Saksının, yani O'nun. Yani 3. tekil şahıs. Halbuki sağır nun 2. tekil veya çoğul şahıs mülkiyet eklerinde kullanılabilir. İlgili izah dikkatli okunmalıdır.
20			Ekler	"-lık, -lik" eki. Türkçe kelimelerdeki ses uyumu imlâda çok mühimdir. Kalın sesli bir kelimede kalın ekler, incelerinde ise ince ekler kullanılır. Tabi bu kaideyi uygularken "sad" ve "tı" harflerinin eklerde asla kullanılmayacağına da dikkat edilmelidir. Bu kaide, eklerde sadece kaf / kef ve gayın / kâf-ı Fârisî tercîhine yöneliktir.
21			Kökler	Bu fiilin kökü nedir?: "Yaz". Olumsuzu?: "Yazma". Nehiylerin ilâve ek alımlarında ya bu yapılar muhâfaza edilmelidir veya olumsuzluk mim ekinin okutucuları olan "elif" veya "he" harfleri yerine "ye" okutucusu getirilmeli ya da pek tercîh edilmese de tamamen terk edilmelidir. Bu tip yerlerde kelimenin ifâde ettiği genel ma'nâya bakılır: Bu olumsuz bir yapı ise, kök olarak nehiy kipi, olumlu bir yapı ise, emir kipi esâs alınır. Meselâ, "yazmıyorsunuz" veya "yazmamaya" kelimelerinde olumsuz, "yazmaya" kelimesinde ise olumlu bir ma'nâ vardır.
22			Sağır nun	Kimin üzerine? Gölgenin üzerine. Bizzât senin değil ki sağır nun kullanalım (2. tekil şahsı kastediyoruz). Gölge senin dahi olsa, gölgenin sana olan nisbetini belirtmek için o kelimede sağır nun kullanırız. Ama artık "gölgen" kelimesi, (3. tekil şahıs hükmünde) senden ayrı bir şey olduğundan "üzerine" kelimesini normal nun ile yazarız. Veya "çantan" diyelim. Çanta bizim dahi olsa, biz çanta değiliz ki! "Senin üzerine" başka, "çantanın üzerine" başka.
23			Ekler	"Basabilmek" zâten bir kök. "ye" okutucusu mecbur konacak. "-abilir" eki de geniş zaman yapısında. Bu kipte okunan her sesin okutucu harf ile gösterilmesi esâstır.
24			Türkçe asıllı kelimeler	Türkçe asıllı kelimelerde altı harf kullanılmaz. Bunlardan biri de "dad" harfidir. Bu kelime "ze" harfi ile yazılacak. Türkçe'de toplar, "dad" harfi ile zıplamaz! Bu harfi Türkçe kelimelerde kullanmak olmayacak bir hatadır. İkincisi "-rak, -rek" eki de hatalı. Okutucu gelmez.

No	Yanlış	Doğrusu	Mevzuu	İzahı
25			Tamamlayıcı imlâ kaideleri	Soru ekleri günümüz imlâsında ayrı yazılırlar ama Osmanlıca'da böyle değildir. Çok yapılan hatalardan biridir. Bitişik yazılabilecek bir kelime parçalara bölünerek yazılamaz. Çünki, bir kelimenin öğelerini ayrı ayrı yazmamız için bir kaide olması icab ettiği gözden uzak tutulmamalıdır. Meselâ "dahi" anlamındaki "de" yi, kezâ, okutucu "ye" den sonra "ye" ile başlayan ekleri ayrı yazarız. Yazarız, çünki kaidesi vardır.
26			Sağır nun	Kim beğendi mi? Sen. Sağır nunla yazılacak. 2. tekil şahıs fiil eki.
27			Tamamlayıcı imlâ kaideleri	Yukarıdaki alâkalı izaha mürâcaat.
28			Kökler	Kelimenin kökü hiçbir ek alımında bozulmaz ve bu husûs imlânın en mühim kaidelerinin başında gelir. Saksı'nın aslında ise "ye" okutucusu vardır ve zâten de olmalıdır. Ek alımında ise artık bu yapı korunur.
29			Kökler	Bu kelimenin kökü nedir? "Zıpla". Emir kipleri sonundaki "a" sesleri mutlaka "elif" ile yazılır. Ek alımında ise artık bu yapı korunur. Burada "he" ile yazılmış. Hata. "-rak" eki ise yukarıda izah edildi.
30			Tamamlayıcı imlâ kaideleri	Yukarıda alâkalı izaha mürâcaat. Bu da gereksiz parçalanmış! "Sinir" doğru bile yazılsaydı heceleri ayrı ayrı yazıldığından yine yanlış olacaktı.
31			Emir kipi ve sad harfi	3. tekil şahıs emir kipleri "sin" harfi ile yazılır. "Sad" harfi bahsinde de izah edildiği gibi hiç bir isim veya fiil ekinde "sad" veya "tı" harfi kullanılmaz.
32			Tamamlayıcı imlâ kaideleri	Yazım esâsen doğru, ama, yine parçalanmaması gereken tek kelime ayrı ayrı yazılmış.
33			Türkçe kelimelerin grameri	Bu yazım doğru ama, Türkçe kelimelerde şedde aslâ kullanılmaz. Şedde işâreti Arapça asıllı kelimelere hastır.
34			Tamamlayıcı imlâ kaideleri	Bu kelime Farsça olup, böyle kelimelerin asli yapısı nasılsa muhâfaza edilir. Hâce (hoca) hem "hı" harfi ile başlar, hem de sonunda "he" harfi vardır ve ek alımında bu harf korunur.
35			Ekler	"-dın, -din, -dun, -dün". 2. Tekil şahıs di'li geçmiş zaman eki. Araya okutucu harf girmez. Bu husûsta tamamlayıcı imlâ kaidelerindeki alâkalı madde iyice ve dikkatlice okunmalıdır. İmlâ cihetiyle çok önemli bir yerdir. Kendinden sonraki harflere birleşmeyen harflerin yazılışı başlı başına bir mevzudur.
36			Ekler	Görüldüğü gibi bu da eklerle ilgili bir hata. Türkçe zâten yapı i'tibâriyle köklerden ve eklerden ibârettir. Dikkat edilecek husûs şudur: Köklerde okutucu harflerle ilgili tüm imlâ kaideleri geçerlidir. Eklerin ise herbirinin klişeleşmiş sâbit yapıları vardır, bunlar bilinmelidir. Buradaki de soru eki olan "-mı, -mi, -mu, -mü" ekleridir. Her ek bir kez yazıldıktan sonra, bir sonraki eke nisbetle artık bir kök hükmünde olup, imlâ cihetiyle yapısı bozulamaz. Meğer ki bozulabilmesi için ayrı bir kaide ola. Meselâ "kalemi" kelimesine devâm eden bir ek alımı ile "kalemini" desek önceki kelimenin sonundaki "ye" harfi düşer. Ama bir kaide ile düşer. Böyle bir kaide olmadığı takdirde hiç bir ekin, ilâve ek alımlarında yapısı bozulmaz.

No	Yanlış	Doğrusu	Mevzuu	İzahı
37	صوصسوه	صوصسوه	Tamamlayıcı imlâ kaideleri	Yazım esâsen doğru, ama, yine parçalanmaması gereken tek kelime ayrı ayrı yazılmış.
38	جوجيغى	جوجوغى جوجغى	Okutucu vav	"Çocuk" kelimesindeki ikinci vavı hangi kaide ile "ye" harfiyle yazacağız? Böyle bir kaide yok ki! Arka arkaya iki "vav" desek ve sonrakini terk etsek yine böyle yazılmamalıydı. "Cim" den sonra doğruca "gayın" harfine geçmeliydik. Burada şunu belirtelim ki müteakib iki "vav" okutucusu bulunan kelimede "cim" veya "çe" harfi varsa, bu kez ikinci "vav" terk edilebilir. "Küçük, çocuk" gibi. Halbuki normalde birinci "vav" terk edilebilirdi. "Bütün, büyük" gibi.
39	كوزجيه	كوزجيه	Okutucu ye	İsimlerin yalın hâllerindeki okutucu "ye" harflerinin gösterilmesi mutlaktır. Güvercin'in (cin'deki) "ye" harfini hangi kaide ile terk edebiliriz? Çünki "güvercin" henüz hiç bir ek almamış bir isim köküdür. Köklerdeki "i" sesleri ise muhakkak "ye" harfi ile gösterilir.
40	بركده	بركده	Ekler	"-lık, -lik" eki. Okutucu harf kullanılmaz.
41	اوهنى	اوهدى	Ekler	3. tekil şahıs geçmiş zaman eki. "-dı, -di, -du, -dü, -tı, -ti, -tu, -tü" bütün ihtimalleri tek bir kalıpla "dal" ve "ye" harfleri ile yazılır. Klişeleşmiş ek.
42	آغلاماسنى	آغلامسنى آغلامسنى	Ekler	Burada mim harfinin sonu "elif" le yazılarak masdar yapısı da verilmeden, "ağlama!" şekliyle bu kelime sanki bir nehiy ifâdesi imiş gibi yazılmış. Halbuki kelimenin yapısından "ağlamama" gibi olumsuz bir hava değil, üstelik "ağlama" gibi olumlu bir ma'nâ anlaşılıyor. Ancak olumsuz vurgularda nehiy kökü kullanılabileceği ve ancak böyle kelimelerin "elif" ile yazılabileceği daha yukarıda izah edilmiştl. (Bir kelimenin nehiy mi, tahfîfî masdar mı olduğunda tereddüt ettiğimiz bu gibi yerlerde münhasıran o kelimenin yapısına bakmalıyız. Zira, mes'elemiz kelimeyi doğru yazmak olduğundan, cümlenin taşıdığı umûmî ma'nâya bakmayacağız. Muhtemeldir ki, cümle ilerleyen kelimelerle üzerinde durduğumuz kelimeye müsbet veya menfî ma'nâlar yükleyebilir. İmlâ için bize lüzûmlu olan bir kelimenin kendi başına yüklendiği yapıdır.) "Ağlamaya başlamasın" cümlesinde münhasıran üzerinde durduğumuz kelime için olumlu, "Sakın ağlamasın" cümlesinde ise olumsuz vurgu vardır. Dolayısıyla birincisi masdar olarak "he" ile, ikincisi nehiy olarak "elif" ile yazılır.
43	قياك	قاياسه	Tamamlayıcı imlâ kaideleri	3. tekil şahıs emir kipi. Hem sağır nunla olmaz, hem de "ye" okutucusu kullanılır. Sağır nun'un kullanım yerleri müfredâtta izah edildiği kadardır, kıyâsla çoğaltılamaz. Semâîdir.
44	ضيلانارق	زيلانارق	Türkçe asıllı kelimeler	Türkçe asıllı kelimelerde altı harf kullanılmaz. Bunlardan biri de "zı" harfidir. Bu kelime "ze" harfi ile yazılacak. Hem de "-rak" ekinde yukarıda da izah edildiği gibi "elif" gelmeyecek.
45	ياردم	ياردم	Kökler	Bu kelime bir köktür. Tahlîl edelim, sondan sırayla bir harfini atarak "yardı" desek ayrı bir anlam taşıyor. Bir harf daha atarak "Yard" desek anlamsız. "Yar" desek yine ma'nâsı değişiyor. Ma'nâsını koruyarak bölünebilecek en küçük parçası yine kendisi. Yani "yardım". Dolayısıyla bunun bir kök olduğunu anlıyoruz. Köklerde tekrar söyleyelim ki, okutucu imlâ kaideleri tamamen geçerlidir. Ve "ye" okutucuları terk edilemez.
46	كسيك	كسيه	Tamamlayıcı imlâ kaideleri	3. tekil şahıs emir kipi. Sağır nunla olmaz. Sağır nun'un kullanım yerleri müfredâtta izah edildiği kadardır, kıyâsla çoğaltılamaz.

No	Yanlış	Doğrusu	Mevzuu	İzahı
47			Bağlaç olan ki	İmlâ cihetiyle oldukça mühim bir konudur. Biraz dilbilgisi kaidelerine dikkati gerektirir. Müfredâtta yeteri kadar izahat vardır. Dikkatlice ve bol misâllerle, iyice anlaşılana kadar üzerinde durulmalıdır. Ayrıca mülkiyet eklerinde okutucu kullanılmaz.
48			Ekler	"-lık, -lik" eki. Okutucu harf kullanılmaz.
49			Tı harfi	Müfredâtta "tı" harfinin Türkçe kelimelerdeki kalın "de" seslerini karşıladığı izah edilirken uygulamada zaman zaman görülse de "dal" harfinin kullanımının tercîh edilmemesi gerektiği izah edilmişti.
50			Okutucu he	Çok basit bir hata. Kelimenin Farsça asıllı olduğu bir yana, "he" okutucusunun ilk hecelerde gelmeyeceği malum. Hem üstelik bu bir kapalı hece. Bilinmesine rağmen dikkat edilmediği takdirde böyle hatalar yapılabilir. İmlâ kaideleri bizde iyice meleke hâline gelene kadar, teemmülle, dikkatle, zihnimizi canlı tutarak yazmaya dikkat etmeliyiz. Arapça gibi Osmanlıca'nın da doğru olarak, ancak dikkatle okunabileceği keyfiyeti, bir zaaf değil, meziyettir. Zira bu hal, dikkatli okuma maslahatı ile birlikte, sürekli uyanık tutulan zekânın gelişmesine de hizmet eder. Nazarınızın dağılmasına müsaade etmez. Değilse, cezası hemendir, yanlış okursunuz. Şu unutulmamalıdır ki, dikkatsizlik ve acelecilik, çoğu zaman hatayı da'vet eder.
51			Bağlaç olan ki	Yukarıdaki alâkalı izaha mürâcaat.
52			Ekler	"-lık, -lik" eki. Okutucu harf kullanılmaz.
53		 	Ekler ve harfler	Olumsuzluk ekleri olan "he" ve "elif"in buraya kadar olan misâllerin hiçbirinde terk edilmediği görülüyor. Bu okutucuların terk de edilebileceğini gözden uzak tutmamalıyız. Elbette illâ da terk edilecek diye bir kaide yok. Ama öyle de yazılabilir. Burada dikkat çeken ortadaki kef harfinin yazım hatasıdır. "Kef" harfleri ancak kendinden sonra bir "lâm" veya bir ikinci "kef" geldiğinde bu şekilde yazılabilir. Tek başına böyle yazılması doğru değildir. Ve bu bir isim olduğundan sondaki ye okutucusu kullanılmaz.
54			Ekler	Bitişik yazılabilecek bir kelime parçalara bölünerek yazılamaz, alâkalı izaha müracaat.
55			Ekler	"-da" ismin hâl eki. Müfredâta mürâcaat. Bu ek "te" ile yazılamaz. Her ek gibi bunun da sâbit bir yapısı vardır ve bu bozulmaz.
56			Ekler	"-lık, -lik" eki. Türkçe kelimelerdeki ses uyumu imlâda çok mühimdir. Kalın sesli bir kelimede kalın ekler, incelerinde ince ekler kullanılır. Alâkalı izaha bakılmalı.
57			Ekler	Di'li geçmiş zaman eki. Müfredâtta ilgili maddede gösterilen sekiz ihtimalin hepsi tek bir kalıpla, tek bir okutucu ile gösterilir.
58			Ekler	Hem di'li geçmiş zaman kipi eki olan "-dık, -dik" ekleri okutucu ile yazılmaz, hem de sağır nun 3. tekil şahıs fiil eklerinde kullanılmaz. "Senin söylediklerini" demiyoruz ki, "onun söyledikleri". Normal nun ile.
59			Kökler	"Ye" sesi ile kâf-ı yâyî örneği çok azdır ve bunların içinde "iyi" kelimesi yoktur. "ye" ile yazılacak.

No	Yanlış	Doğrusu	Mevzuu	İzahı
60	طغيديلر	طغيدىلر	Ekler	Mülkiyet eklerinin klişeleşmiş yapısında "ye" okutucusu yoktur. Alâkalı kelime izahına da mürâcaat.
61	كولكنك	كولكه نك	Kökler	"Gölge" kelimesi bir kök olduğuna göre bu yapıyı bozmamamız gerekiyor. Sondaki "he" harfini muhâfaza etmeliyiz.
62	آغضى	آغزى	Türkçe asıllı kelimeler	Türkçe asıllı kelimelerde altı harf kullanılmaz. Bunlardan biri de "dad" harfidir. Çok açık bir yanlış. Bu kelime "ze" harfi ile yazılacak.
63	اوبامضه	اوبامقده	Tı harfi	"-da" İsmin hâl eki. Müfredâta mürâcaat. Bu ek "tı" ile yazılamaz. Her ek gibi bunun da sâbit bir yapısı vardır ve bu bozulmaz. Hem üstelik kalın dahi olsa hiç bir ek "sad" ve "tı" harfleri ile yazılmaz.
64	دوشديغى	دوشدىكى	Ekler	Ses uyumu hatası. Yukarıda alâkalı kelime izahına bakılmalı.

Ebced hesabı

ا	ب	ج	د	ه	و	ز	ح	ط	ى
ابجد				هوز			حطى		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

ك	ل	م	ن	س	ع	ف	ص
كلمن				سعفص			
20	30	40	50	60	70	80	90

ق	ر	ش	ت	ث	خ	ذ	ض	ظ	غ
قرشت				ثخذ			ضظغ		
100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000

Her harfin aritmetik karşılığını ifâde eden Ebced Hesabı, mühim tarihî hâdiseler, bazı binaların yapım veya bir bebeğin doğum zamanı gibi ehemmiyet verilen tarihleri ebced değeriyle gösteren beyitlerde "tarih düşürmek" namıyla edebî bir nükte olarak kullanılır.

• **Gözlediğinden mi ki (Göz-le-dik-i-n-den mi ki)**

Göz	گوز	İsim kökü
-le	له	İsimden fiil yapma eki
-dik	دیك	Geçmiş zaman partisipi, sıfat fiil eki
-i	ی	Üçüncü tekil şahıs "mülkiyet" eki
-n	ن	Yardımcı ses
-den	دەن	Ayrılma "hal" eki
mi	می	Soru eki
Ki	كە	Bağlaç olan ki

• **Açıklamamışsınızdır (Aç-ı-k-la-ma-mış-sınız-dır)**

Aç	آچ	Fiil kökü
-ı	ی	Yardımcı ses
-k	ق	Fiilden isim yapma eki
-la	لا	İsimden fiil yapma eki
-ma	ما	Fiilden fiil yapma "olumsuzluk" eki
-mış	مش	Miş'li geçmiş zaman eki
-sınız	سىز	İkinci çoğul şahıs eki
-dır	در	Kuvetlendirme ve ihtimal eki

• **Başlatmayınız (Baş-la-t-ma-y-ınız)**

Baş	باش	İsim kökü
-la	لا	İsimden fiil yapma eki, emir
-t	ت	Fiilden fiil yapma "ettirgen" eki
-ma	ما	Fiilden fiil yapma "olumsuzluk" eki
-y	ی	Yardımcı ses
-ınız	ىڭز	İkinci çoğul şahıs "emir" eki

• **Durdurmamanızdır (Dur-dur-ma-ma-nız-dır)**

Dur	طور	Fiil kökü
-dur	دىر	Fiilden fiil yapma "ettirgen" eki
-ma	ما	Fiilden fiil yapma "olumsuzluk" eki
-ma	مە	Fiilden isim yapma "masdar" eki
-nız	گز	İkinci çoğul şahıs "mülkiyet" eki
-dır	در	Bildirme eki

• **Sağlamlaşmalıyız (Sağlam-la-ş-malı-y-ız)**

Sağlam	صاغلام	İsim kökü
-la	لا	İsimden fiil yapma eki
-ş	ش	Fiilden fiil yapma eki
-malı	ماڵى	Gereklilik eki
-y	ی	Yardımcı ses
-ız	ز	Birinci çoğul şahıs eki

• **Yürüyüşçülerle (Yürü-y-üş-çü-ler-le)**

Yürü	يور	Fiil kökü
-y	ی	Yardımcı ses
-üş	وش	Fiilden isim yapma eki
-çü	چى	İsimden isim yapma eki
-ler	لر	Çoğul eki
-le	له	Vasıta eki

OSMANLICA'DA ARAPÇA UNSURLAR

54.Saat

IV. OSMANLICA'DA ARAPÇA UNSURLAR

Ma'lûm olduğu üzere, Türkçe'de yabancılık hissetmeden kullandığımız birçok Arapça ya da Farsça asıllı kelime vardır. Atalarımız, İslâmiyeti kabul ettikleri daha ilk yıllardan i'tibâren, Arapça'ya, bilhassa Kur'ân lisânı olması hasebiyle farklı bir hassâsiyetle yakınlık duymuşlardır. Sevdiği şeye benzemeye çalışmak, insanın yaratılışında vardır. Peygamber Efendimiz (asm)'ın cennet lisânı olarak haber verdikleri Arapça ve Farsça, Osmanlı'nın kültür hayatında kendisine i'tibârlı bir yer bulmuş, bu dillere âit çok kelimeler âdeta Türkçeleştirilmişti.

Bundan dolayıdır ki, bugün artık Arapça ya da Farsça asıllı olduğunu dahi bilemediğimiz, hatta tahmin de edemediğimiz çokça kelimeleri kullanmaktayız. Öyle ki, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin adı bile tamamen Arapça asıllı kelimelerden müteşekkildir. Bugün artık daha değişik bir çerçevede, batı dillerinden de lisânımıza giren çok kelimelerin bulunduğu gözden uzak tutulmamalıdır.

Yukarıda "Türkçe Unsurlar" kısmında izah edildiği gibi, Osmanlıca'da, Arapça, Farsça asıllı kelimeler yazılırken, bunların imlâ cihetiyle aslî yapıları bozulmamaktadır. Dolayısıyla Osmanlıca metinleri hem doğru okuyup, doğru yazabilmek hem de ma'nâlarını anlayabilmek için "Arapça Unsurlar" başlıklı bu bölümde, Arapça kelimelerin, hangi vezinlerde hangi ma'nâları taşıdığı ve bunların nasıl yazıldığı izah edilmeye çalışılacaktır.

A. Arapça kelimelerin yapısı

a. Aslî harfler

1) Aslî yapısına herhangi bir harf ilâvesi yapılmamış Arapça fiillerin, 3. tekil şahıs, geçmiş zaman kiplerinin (fiil-i mazi) hemen hemen tamamı, üç harften müteşekkildir.

حَسُنَ	سَمِعَ	عَلِمَ	نَزَلَ	خَرَجَ	دَخَلَ	كَتَبَ
Güzel oldu	İşitti	Bildi	İndi	Çıktı	Girdi	Yazdı

- *Fiil-i mazilerindeki aslî harfleri üç adet olduğu içindir ki, böyle kelimelere **sülâsî** (üçlü) denilmektedir.*

  Burada fiillerin nazara verilmesi, bu üç aslî harfin adedinin nereden geldiğini göstermek gayesine ve zarûretine binâendir. Yoksa hemen belirtilmelidir ki, Osmanlıca'da hiçbir zaman Arapça fiiller kullanılmaz. Bunların yerine muhtelif isim ve sıfatlar, bu meyânda bilhassa masdarlar çokça kullanılır. Binâenaleyh aslî harfler, isim ve sıfatları oluşturan harflerin sayısında değil, bu kelimelerin Türkçe'de kullanılmayan fiil-i mazilerinde aranmalıdır.

- *Bir kelime isim, sıfat, masdar gibi muhtelif bâblarda hangi çekim veznine girerse girsin, bu üç aslî harf muhâfaza edilir.*

- *Arapça'da bulunan ve aslî harfleri dört harften ibâret olan fiillere dörtlü anlamında rubâî, keza bazı harfleri ziyâde kılınarak beş harfli olanlarına da benzer bir ifâde ile humâsî, altılılarına südâsî denirse de, bu tip fiillerin masdar ya da isimleri Osmanlıca'da pek kullanılmadığından üzerinde durulmayacaktır. Zira Türkçe'de kullanılan isim, sıfat ve masdarların hemen hepsi, sülâsî asıllıdır.*

2) Fiil-i mazideki bu aslî harfler, benzer kelimelerin hepsinin ortak vezni olarak bir kolaylık olmak üzere, "fe, ayın ve lâm" harflerinden ibâret olan (فَعَلَ) rumuzu ile gösterilir. Burada "fe", o fiilin ilk harfini, "ayın" ikinci, "lâm" ise son harfini temsîl eder. [36]

3) Bir kelimedeki aslî harfleri temsîl eden bu vezin:

Binâ-yı ma'lûm [37] herhangi bir sülâsî fiilin, **Fiil-i mazi** (geçmiş zaman), **Müfred** (tekil), **Müzekker** (erkek) **Gâib** (3. tekil şahıs) olan çekimini ifâde eder.

---

[36] *Bu veznin ilk harfine yine ta'rîfde bir kolaylık olmak üzere fâ'el - fiil, ikinci harfine ayne'l - fiil, üçüncü ve son aslî harfine ise lâme'l - fiil denir.*

[37] ***Binâ-yı ma'lûm:** Kendisinden, fâilinin anlaşılabildiği fiillerdir. Türkçe'de buna "etken fiil" ta'bîr edilir. Camı kırdı (yani o kırdı), camı kırdım (yani ben kırdım) gibi. Eğer fiilden, fâili anlaşılamıyorsa buna da **binâ-yı mechûl** (edilgen fiil) denilir. Cam kırıldı, gibi. Camı kimin kırdığı, bu fiilden anlaşılamamaktadır.*

b. Zâid harfler

1) Arapça'da (فعل) veznini karşılayan aslî harflerin dışındaki harflere, zâid (eklenen) harfler denir.

2) Fiil-i mazi 3. tekil şahıs yapısı üzerine ziyâde kılınan bu harfler, dâhil oldukları kelimeye ma'nâ cihetiyle mutlaka bir farklılık kazandırırlar. Aynı kalıp, artık yapılan bu harf ilâveleriyle daha değişik bir anlam kazanır.

مَعْبَد	مَعْبُود	عَابِد	عُبُودِيَّت	عِبَادَت	عَبَدَ
Ma'bed	Ma'bûd	Âbid	Ubûdiyet	İbâdet	Abede
İsm-i mekân	İsm-i mef'ûl	İsm-i fâil	Masdar	Masdar	Fiil-i mazi
İbâdet yeri	İbâdet edilen	İbâdet eden	Kul'luk	Kulluk etmek	İbâdet etti

- *Fark edilirse üç aslî harf olan "ayın, be ve dal" harfleri, her kalıpta harekeleri değişse de muhâfaza edilmiştir.*
- *Bu özellik, çekim esâslı lisânların en bâriz vasfıdır. Böyle lisânlarda tek bir kalıptan, vezinden, belli esâslarla yüzlerce kelime türetilmektedir. Anahtar hükmündeki bu vezinlerin güzelce öğrenilmesiyle, benzer nitelikli diğer kelimelerin ma'nâsının rahatlıkla anlaşılabileceğine tekrar dikkatinizi çekmek istiyoruz. Halbuki Türkçemiz ve benzeri lisânlar ise, eklemeli bir lisân olup bilindiği üzere köklerden ve eklerden müteşekkildir.*

3) Zâid harfler on tanedir. En çok kullanılanları "elif, vâv, ye, hemze, mîm, te, sîn, nûn" harfleri olup, diğerleri ise "lâm ile he" harfleridir.

- *Bu ilâve harfler, akılda daha kolay kalması için (أَلْيَوْمَ تَنْسَاهُ) [38] deyimi ile kodlanmıştır.*
- *Ayrıca aslî harflerin şeddeli olarak tekrâren okunması da, bir harf ziyâdesi hükmündedir.*

  Meselâ (تَمَّ) kelimesinde hem "te" harfi, hem de mükerrer okunan "kef" harfi zâiddir.
- *Zâid olan bu harflerin, aynı zamanda o kelimenin aslî harflerinden de olabileceği ihtimali gözden kaçırılmamalıdır.*

  Meselâ (مَوْتٌ) kelimesinde "mim, vav ve te" harfleri aslî harflerdir.

4) Yeni öğrenenler için, zâid harfleri tanıyabilmenin en kolay yolu şudur: Kelime içinden bir harf çıkarıldığında, asıl ma'nâ yapısı bozulmuyor, bir şekilde bu ma'nâ yine de korunuyorsa, çıkarılan o harf zâiddir. Kelimenin asıl harflerinden olmadığından dolayı, onun çıkarılmasıyla ma'nâ kaybolmamaktadır.

Yok, bir harf çıkarıldığında, geri kalan harflerle o ma'nâyı ifâde edebilmek artık mümkün olmuyorsa, o harf aslî harftir.

- *Zâid harflerin tesbitinde de harekeler önemli değildir.*

تَحَاكُم	أَحْكَام	مَحْكَمَة	مَحْكُوم	حَاكِم	حُكْم
Tahakküm	Ahkâm	Mahkeme	Mahkûm	Hâkim	Hüküm
Hükmetmek (zorla)	Hükümler	Hüküm yeri	Hükmedilen	Hükmeden	Hüküm

- *Yukarıda "hüküm" masdarından türetilen misâllerden olan "hâkim" kelimesinden "elif" harfini çıkarsak geriye yine "hüküm" kalır. Ma'nâ bozulmadığından "elif zâid harfdir" diyebiliriz. Ancak "hâ, kef ya da mîm" harflerinden birini çıkarsak geriye, artık önceki ma'nâyı veremeyeceğimiz harfler kalmaktadır. Dolayısıyla bunlar aslî harflerdir. Diğer misâller de buna kıyâs edilebilir.*

[38] *Bu kelime, haşr meydanında, hesap gününün dehşetiyle, herkesin kendi nefsinin derdine düşeceklerinden dolayı sevdiklerini düşünmeye vakit bulamayacakları muhakkak olan o güne işâretle, "Bugün sen onu unutursun!" anlamına gelmektedir.*

c. Vezin ve bâb

- ***Vezin** ta'bîri, benzeri bütün kelimeler için bir kalıp, bir ölçü, bir şablon olarak i'tibâr edilen ve anahtar kelime olarak şekilden şekile giren örnek, emsâl yapının adıdır.*

  Çekim esaslı bir dil olan Arapça'da aslî harfleri temsîl eden ve (فعل) ile formüle edilen ana yapıyı oluşturan "fe, ayın ve lâm" harflerinin başına, ortasına veya sonuna belli kaidelerle, belli gayelere yönelik bazı harfler ilâve edilir. Bunlar duruma göre üstün, esre, ötre, cezim, şedde gibi her türlü hareke ile de okunabilirler.

  Bu hedef kalıba sokulmak istenen diğer kelimelere, bir emsâl teşkîl eden vezin, gerek aslî, gerekse zâid harfleri ve gerekse de harekeleri i'tibâriyle hangi yapıda ise, diğer kelimeler de bu yapıya aynı kıstaslarla aynen uymak zorundadırlar ve ma'nâ noktasında da örnek olan vezinle aynı vurguyu ve detayı taşırlar.

  Yani bir vezinde aslî harflerin neresine hangi harf, hangi hareke ile ilâve edilmişse, bu ölçüyle yani bu vezinle oluşturulacak yeni kelimenin aslî harflerinin aynı yerlerine, aynı harfler, aynı harekeyle ilâve edilir. Bu uyuma o veznin aslî olsun, zâid olsun bütün harf ve harekelerinde dikkat edilir. Bu ilâveyle şekillenen kelime artık, ya bir masdar vezni ya da ism-i fâil, ism-i zaman gibi vezinlerden biri olur.

  Meselâ, ism-i fâil yapısı ve ma'nâsı için (فاعل) kalıbı, bir vezindir. Hangi masdardan bu vezne muvâfık yeni bir kelime çekilirse, o masdarın fâili ma'nâsını yüklenmiş olur. Yardım etmek ma'nâsındaki (نَصْرٌ) masdarından (ناصر) yardım eden, yazmak anlamındaki (كِتَابَةٌ) masdarından da (كاتب) yazan anlamına gelmiş olur.

- ***Bâb** ta'bîri ise, aynı özellikteki kelimeler topluluğu anlamına gelmektedir. Cemiyet içinde bir ailenin ya da bir meslek grubunun nasıl ortak özelliklerle emsâllerine nisbetle oluşturdukları bir bütünlük varsa, dilbilgisinde de ma'nâ ve vurgu i'tibâriyle müşterek vasıfları taşıyan kelimelerin teşkîl ettiği topluluklar vardır.*

  Meselâ, bir bâbdaki kelimeler muhakkak müteaddî (etken) oldukları halde, bir diğerinde kesinlikle lâzım (edilgen) olabilirler. Kiminde talep ifâde eder, kiminde ise o fiilin karşılıklı yapıldığını anlatırlar. Bir bâbdaki kelimeler bazen o fiilin müşkilâtını, bazen yapmacık olduğu detaylarını taşıyabilirler. İşte bu özellikleri ism-i fâil, ism-i mef'ûl gibi o bâbda bulunan kelimelerin hepsi kendine göre taşır.

  Öyle de bir bâb içinde ortak özellikli anlamları bulunan bu isimlerin her birinin, o bâba has vezinleri vardır. Kök olan bir kelimenin umûmî çerçevesinde, o bütünlüğün, o ma'nânın ruhuna münâsib olarak, aynı kelimenin 1. - 2. ve 3. tekil, ikil veya çoğul şahıslar için fiil çekimleri ya da ism-i fâil, ism-i mef'ûl veya ism-i zaman ve mekân gibi o kökten türetilebilecek isim esaslı yüzlerce kelime bulunur. Bütün bu topluluğu temsil eden şahs-ı ma'nevînin, aile isminin adına bâb denir. Şu bâbın ism-i fâili dendiğinde, o kelimeye, artık mensûbu bulunduğu bâbın umûmî yapısına göre ma'nâ verilir.

  Meselâ, "ilim", "bilmek" ma'nâsına sülâsî mücerred bir masdardır ve ism-i fâili olan "âlim", "bilen" anlamına gelir. Aynı kök, tef'îl babına alındığında masdarı "ta'lîm", "bildirmek, öğretmek" olur ve ism-i fâili de "muallim" vezniyle babının umûmî yapısına muvâfık olarak artık "öğreten" ma'nâsını taşır.

  Yani genel yapıyı ifâde eden ve kucaklayıcı bir mefhûm olan bâbın içinde, o bâbın ruhuna muvâfık muhtelif isim ya da fiil çekimlerini temsîl eden yüzlerce vezin vardır. İşte bir bâb içinde tek bir veznin şekil ve ma'nâsının iyice öğrenilmesiyle emsâl mahiyette binlerce kelime bir şekilde öğrenilmiş olur.

  Sülâsî mücerred masdarların da kendi aralarında muhtelif ortak özellikleri taşıyan altı çeşit bâb vardır ama bu teferru'ât Osmanlıca imlâ bahsinde pek önemli değildir.

  Ancak sülâsî mezîd masdarların bâbları, Osmanlıca'da imlâ cihetiyle çok ehemmiyet arzeder. Bunların belli ma'nâlara yönelik farklı detaylar taşıyan if'âl, tef'îl, tefe''ul, müfâ'ale, infi'âl, ifti'âl, tefâ'ul, istif'âl gibi çeşitleri ve her birinin Türkçe'de çok yaygın olarak kullanılan (1) ism-i fâil, (2) ism-i mef'ûl, (3) sıfat-ı müşebbehe, (4) ism-i tafdîl, (5) mübâlağalı ism-i fâil, (6) ism-i zaman, (7) ism-i mekân, (8) ism-i âlet, (9) ism-i tasgîr, (10) ism-i mensûb gibi muhtelif isim vezinleri vardır. [39]

---

[39] *Bir teknik olarak, sülâsî mücerredler için "Kaçıncı bâb?", sülâsî mezîdler için ise "Hangi bâb?" diye sorulur.*

B. Sülâsî masdarlar

Bilindiği gibi, bir hareket veya oluşu, şahıs ve zamana bağlı olmaksızın anlatan kelimelere masdar denir.

Arapça'da hemen hemen bütün kelimeler masdardan türetildiğinden ve Türkçe'de, Arapça fiiller yerine masdarlar ile bundan çekilen isim ve sıfatlar kullanıldığından masdar bahsi Osmanlıca öğreniminde oldukça mühimdir.

- *Meselâ, "o bildi" anlamına gelen (عَلِمَ) fiili hiç kullanılmadığı hâlde, bu fiilin masdarı olan "ilim" ile kezâ bu masdardan çekilen şu isimler bize hiç de yabancı değildir.*

معلّم	علّامه	علمی	علما	معلوم	تعلیم	عالم
Muallim	Allâme	İlmî	Ulemâ	Ma'lûm	Ta'lîm	Âlim
Öğreten	Çok bilen	İlme dâir	Âlimler	Bilinen	Öğretmek	Bilen

a. Sülâsî masdarların çeşitleri

1) Mücerred masdarlar

Aslî harflerinin üzerine, herhangi bir harf ziyâde kılınmamış masdarlardır. [40]

- *Arapça'da sülâsî mücerred fiillerin masdarları için otuzdan fazla vezin vardır. Bir fiilin masdarının bu vezinlerden hangisi olduğu husûsu, semâîdir.* [41] *Çok da kesin olmayan bazı kıstaslar dışında, bunun belli bir kaidesi, kesin bir ölçüsü yoktur, nasıl işitildiyse öylece kabul edilir. Dolayısıyla bir fiilin masdarının hangi vezinde geldiği, ancak lügat kitaplarına bakılarak ve zamanla öğrenilir.*

  Zâten lisânımıza iyice yerleşmiş olan bu masdar kalıpları ötedenberi kullanılageldiğinden pratikte bizim için hangi masdarların kullanılması gerektiğini bilmek gibi bir zorluk söz konusu değildir.

- *Çoğu sülâsî mücerred masdar vezinlerinin harfleri, üçten fazladır. Bu fazlalık değişik vezinlerin kendi aralarındaki farklılıkları böylelikle gösterebilme zaruretinden dolayıdır. Binâenaleyh, sülâsî mücerred masdarlardaki (rahmet'in dört harfli, zirâ'at'ın beş harfli olması gibi) harf sayısının artması, bunların sülâsî olma vasfına bir zarar vermez. Zira bunların hepsinin mazi fiilleri yine üç harflidir, yani sülâsîdir. Ve yine hepsinin, ism-i fâil, ism-i mef'ûl gibi isimleri aynı vezinlerde gelir.*

سَكُونَت	جَهالَت	بَعثَت	شَكَر	ذِكر	فَتح	Mücerred Masdar
Sâkin olmak	Bilmemek	Göndermek	Şükr etmek	Zikr etmek	Feth etmek	
سَكَنَ	جَهِلَ	بَعَثَ	شَكَرَ	ذَكَرَ	فَتَحَ	a) Fiil-i mazisi
ساكِن	جاهِل	باعِث	شاكِر	ذاكِر	فاتِح	b) İsm-i fâil
مَسكون	مَجهول	مبعوث	مَشكور	مذكور	مفتوح	c) İsm-i mef'ûl

- *Meselâ bir sülâsî mücerred masdar vezni olan "nüzûl" dört harften müteşekkildir. Şimdi bu kelime dört harfli olmakla sülâsî mezîdlikten çıkıp, rubâî mücerred (dört harfli) veya sülâsî mezîd olmamıştır. Keza, if'âl bâbında aynı kökteki masdar "inzâl" diye gelir ve bu da beş harflidir. Burada da bu kelime "humâsî mücerred (!)" (esasen hiç olmayan beş aslî harfli masdar) olmamıştır.*

  Zira önemli olan harf sayısı, Osmanlıca'da esasen hiç kullanılmayan fiil-i mazilerdeki harf sayısıdır. "Nüzûl" her ne kadar dört harfli ise de, sülâsî mücerreddir, çünki, fiil-i mazisi "nezele" olup üç harflidir. Öyle de, "inzâl" misâli her ne kadar beş harfle yazılıyorsa da sülâsî mezîdi rubâîdir, çünki, bunun da fiil-i mazisi "enzele" olup dört harften ibârettir.

---

[40] *Mücerred masdarlar, sülâsî ve rubâî mücerredler olmak üzere ikiye ayrılırlar. İlkinin fiil-i mazisi üç harften mürekkep iken, diğerininki dört harften müteşekkildir. Her ikisinin de kendi içlerinde mezîdleri vardır. Ancak rubâîler Osmanlıca'da, "terceme, vesvese, arbede" gibi az sayıdaki kelimelerden başka pek kullanılmadığından burada üzerinde durulmayacaktır.*

[41] *Semâî: Belli bir kaidesi, kıyâsa dayalı bir kalıbı olmayan, öteden beri nasıl işitilegeldiyse öylece kabul edilen, sâbit bir şablonu olmadığından da doğru yazım şekli ancak lügat kitaplarına bakılarak öğrenilebilen kelimelere denir.*

- ***MÜHİM BİR HATIRLATMA:*** *Arapça masdarlar Türkçe'de, ya asîl masdar olarak etmek, eylemek, kılmak, olmak, bulmak, buyurmak gibi yardımcı fiillerle birlikte kullanılır. Hamdetmek, nazar kılmak, sulh olmak, emir buyurmak gibi.*
- *Veya masdar ismi (ma'nâ ismi) olurlar ki, artık masdar ma'nâsı yerine birer isim gibi kullanılırlar ve her türlü isim eklerini alırlar. Yeri gelir fâ'il, yeri gelir mef'ûl makamında kullanılabilirler. Teşekkürler, lütfunuz, ikrâmı, te'sîrsiz, rahmetli, mücâdeleci, istikbâlimiz gibi.*

57.Saat

2) Mezîdün fîh masdarlar:

Bu masdarlar, sülâsî mücerred masdarlara daha değişik bazı ma'nâlar vermek üzere, belli kaidelerle fiil-i mazilerine bir veya daha fazla harf ilâvesi suretiyle yapıldıkları için, mezîdün fîh, yani üzerine ziyâde kılınan masdarlar diye adlandırılmışlardır.

- *Sülâsî mücerredlerin fiil-i mazileri üç harf olduğu halde, sülâsî mezîdlerin fiil-i mazilerindeki harf sayısı ilâve edilene göre dört, beş hatta altı adet olabilir. Tekrar edelim ki, bu ziyâdelik, her birinin klişeleşmiş masdarlarının harf sayısında değil, fiil-i mazilerinde aranmalıdır.*
- *Mezîdün fîh masdarlar, kıyâsîdir.* [42] *Yani bunların belli kaideleri, vezinleri vardır. Ve her kelime, o bâbın kalıbına kıyâs edilerek aynı şekli alır. Çünki mezîdün fîh masdarların, sülâsî mücerredler gibi birden fazla kalıbı yoktur.* [43] *Her bâb için belli bir tek vezin vardır. Ve bu tek vezni bilmek yeterlidir. Zira her masdar, asıl yapıya kıyâsen bu kalıba uyar. Bundandır ki mezîdün fîh masdarlara, kıyâsî masdarlar da denir.*

  Halbuki mücerred masdarlar semâîdir. Yani rastgele bir masdar, sırf sülâsî diye, vezni bilinen diğer masdarlara kıyas edilerek aynı kalıba sokulamaz. Mücerred masdarlarda bir vezni bilmek yetmez. Bunlar semâî olduklarından herbirinin hangi vezinlerde geldiğini bilmek gerekir.
- *Bu masdarların Arapça'da on beş bâbı vardır. Ancak Osmanlıca'da bunların genellikle sekizi kullanılmıştır, günümüzde de hâlen kullanılmaktadır. Bunlar:*

Sık kullanılanlar		*Pek kullanılmayanlar*
1. İf'âl bâbı	*(ihlâs)*	*9. İf'ilâl bâbı*
2. Tef'îl bâbı	*(tekbîr)*	*10. İf'îlâl bâbı*
3. Tefe"ul bâbı	*(teşekkür)*	*11. İfti'âl bâbı*
4. Müfâ'ale bâbı	*(muhâsebe)*	*12. İf'ivvâl bâbı*
5. İnfi'âl bâbı	*(inkişâf)*	*13. İf'îlâ bâbı*
6. İfti'âl bâbı	*(imtihân)*	*14. İf'inlâl bâbı*
7. Tefâ'ul bâbı	*(tezâhür)*	*15. İf'inlâ bâbı*
8. İstif'âl bâbı	*(istiğfâr)*	

- *Mezîdün fîh masdarlar kıyâsî olmakla beraber bu husûs bütün bütün mutlak da değildir. Zira, her sülâsî mücerred masdar, her mezîdün fîh bâbda kullanılmaz. Diğer bâblara kıyâsla çekimleri yapılsa da, bunların hangi vezinlerde, hangi masdarlarının veya isimlerinin tercîh edildiği yine lügat kitaplarından öğrenilebilir.*

  Sözgelimi, masdarı rahatlıkla kullanılabilen bir bâbın ism-i fâili, pek tercîh edilmeyebilir. Onun yerine benzer özellikli başka bir bâbın ism-i fâili daha meşhûr olabilir. Aslen kıyâsî de olsalar, bu cihetle bunlar da semâîdir.

  Meselâ, ileride daha geniş izah edileceği gibi, sülâsî mücerredlerden (عالم) "ilim" masdarının ism-i fâili, (عالم) âlim'dir ve kullanılan bir vezindir. Aynı masdar, mezîdün fîh'lerden if'âl bâbına nakledildiğinde, masdarı (اعلام) i'lâm olur. Bu kelime de meşhûr olarak kullanılır. Ama bu bâbın ism-i fâili olan (مُعْلِم) mu'lim, pek kullanılmamaktadır. Halbuki tef'îl bâbında (تعليم) ta'lîm olarak gelen bu masdarın ism-i fâili (معلم) muallim olarak gelir ve bilindiği gibi bu kelimenin de kullanımı meşhûrdur. Daha buna benzer misâller çoğaltılabilir.

---

[42] *Kıyâsî: Belirli bir kaideye, bir kalıba bağlı olan, dolayısıyla aynı kalıpta olmayanları da buna kıyâs ederek türetebildiğimiz kelimelere denir.*

[43] *"Müfâale" bâbının ikinci bir şekli "fiâl" vezni olup, bu kaideye istisnâ teşkîl eder. Müfâale bâbında hangi masdarların "fiâl" vezninde geleceği husûsu ise semâîdir.*

58.Saat

3) Mîm'li masdarlar

Aslî harflerinin baş tarafına zâid mîm harfi getirilerek yapılan sülâsî mücerred masdarlardır. Normal sülâsî mücerred masdarlardan farkı yoktur. [44] *Meşhûr olarak mef'al, mef'il, mef'alet ve mef'ilet vezinleri kullanılır.*

مشغله	مسئله	مرحمت	مشورت	مبحث	مقصد	Mef'al Mef'alet
Meşgul olma	Sormak	Rahmet etmek	İstişare etmek	Bahsetmek	Kasdetmek	
منقبه	موعظه	مغفرت	معرفت	مولد	منطوق	Mef'il Mef'ilet
Kıssa anlatma	Öğüt verme	Affetmek	Bilmek	Doğmak	Düşünceli söz söyleme	

4) Mec'ûl (yapma) masdarlar

İsimlerin, sıfatların, az da olsa bazı masdarların sonuna "-iyet" (يت) eki getirilerek yapılır. [45] *Türkçe'deki "-lık, -lik" ekinin karşılığını verir. Ca'lî masdar da denir.*

تسليم	اسلام	امه	مدنى	مشغول	جاهل	Yapıldığı kelime
Tef'îl bâbı masdarı	İf'âl bâbı masdarı	Sülâsî mücerred masdar	İsm-i mensûb	İsm-i mef'ûl	İsm-i fâil	
تسليميت	اسلاميت	امنيت	مدنيت	مشغوليت	جاهليت	Ca'lî masdar
Teslim olmak	İslâmlık	Güvenlik	Şehirlilik	Meşgul olmak	Câhillik	

5) Bir def'a oluş masdarları (Masdar-ı binâ-yı merre)

Bir işin bir def'a yapıldığını gösteren yapılar olup, kıyâsîdir. Sülâsîlerde (فعله) vezninde gelir. [46]

جلوس	نفخ	لمعان	قعود	سجود	ضرب
جلسه	نفخه	لمعه	قعده	سجده	ضربه
Bir def'a oturma	Bir def'a üfleme	Bir def'a parlama	Bir def'a oturma	Bir def'a secde etme	Bir def'a vurmak

59 ve 60.Saat

- *Önceki ödevin kontrol ve değerlendirmesi yapılacak.*
- *23. metin sahifesi yazılarak, 24. ve 25. sahifeler okunarak sınıfta birlikte çalışılacak.*

Ev ödevi (10)

- *26. metin sahifesi*

---

[44] *Mezîdün fîh bâbların mim'li masdarları, ism-i mef'ûlleri ile aynı vezinde gelir.*

[45] *Latin alfâbeli imlâda, Arapça asıllarında bulunan ikinci "ye" harfleri terkedilmektedir. "İslâmiyet, hâkimiyet" gibi.*

[46] *Mezîdün fîh bâbların binâ-yı merreleri, masdarlarının sonuna hâ-i resmiye ilâvesi suretiyle yapılır. Ayrıca bir işin ne şekilde yapıldığını gösteren ve "fi'let" vezninde gelen binâ-yı nev' vezinleri varsa da Türkçe'de pek fazla kullanılmamaktadır.*

61.Saat

b. Masdarların binâsı

Her lisânda olduğu gibi Arapça masdarların da, basit, müteaddî (geçişli) - lâzım (geçişsiz), mutâvaat (dönüşlü), müşâreket (işteş) gibi belli ma'nâlar ifâde eden muhtelif yapıları vardır.

Bu gibi husûsiyetlere, o masdarın binâsı denir.

1) Müteaddî - Lâzım

Masdarın ifâde ettiği fiilin etkisi, fâilin kendisinde kalmayıp, başka bir şahıs veya nesne üzerinde bir değişiklik meydana getiriyorsa, yani, bu fiilin etkisi muhatap olduğu nesneye, mef'ûle geçiyorsa bu tip masdarlara müteaddî (geçişli), geçmiyorsa, lâzım (geçişsiz) masdarlar denilmektedir.

ضَرْب	قَلْب	قَتْل	جَذْب	قَطْع	خَلْق	Müteaddî
Dövmek	Çevirmek	Öldürmek	Çekmek	Kesmek	Yaratmak	
ذُهُور	جَوَلان	رُطُوبَة	زَوَال	كَفَايَة	مَوْت	Lâzım
Hatırlamak	Dolaşmak	Nemli olmak	Sona erme	Yeterli olmak	Ölmek	

Bu tip masdarların yapısını daha iyi anlayabilmek için aşağıdaki kıstaslardan da yararlanılabilir:

- *Müteaddî masdarlar fâilin işini, hareketini bildirirken, lâzım masdarlar fâilin yaradılışını, hâlini, hâlet-i ruhiyesini bildirirler.*

مَنْع	غَصْب	كَسْر	رَبْط	جَرْح	كِتَابَة	Müteaddî
Mâni' olmak	Zorla almak	Kırmak	Bağlamak	Yaralamak	Yazmak	
خَوْف	جَسَارَة	خُصُومَة	قُرْب	ذُكُورَة	حُسْن	Lâzım
Korkmak	Cesur olmak	Düşman olmak	Yaklaşmak	Zeki olmak	Güzel olmak	

- *Fâil, fiilin ma'nâsını bazı a'zâlarıyla veya kalb (ef'âl-i kulûb) ya da duyu organlarıyla (havass-ı hamse) işlerse fiil umûmiyetle müteaddî olur. Bütün bedeniyle işlediğinde ise lâzımdır.*

  Latîfdir ki, medih ve zem fiilleri (ef'âl-i kulûb gibi) muhatapları üzerinde ma'nevî de olsa bir te'sîr husûle getirdiklerinden, bunların masdarları da müteaddîdir.

عَشْق	غَضَب	رُؤْيَة	سَمَاع	ذَوْق	وَضْع	Müteaddî
Çok sevmek	Kızmak	Görmek	İşitmek	Tatmak	Koymak	
صُعُوبَة	وُقُوع	لُزُوم	ظُهُور	غُرُوب	سُرْعَة	Lâzım
Zor olmak	Vâki' olmak	Lâzım olmak	Açığa çıkmak	Batmak	Hızlı olmak	

- *Fa'l (فَعل) vezninde olan masdarlar umûmiyetle müteaddîdir.*

  Fu'ûl (فعول), fu'ûlet (فعولت), fa'alân (فعلان), fa'âlet (فعالت) vezinlerinde gelenler ise lâzımdır. Ancak bir fiilin bunlardan başka masdar vezinleri de varsa, bu kaide geçerli olmayabilir.

  Kezâ zikredilen bu vezinlerin dışındaki masdarlar her ikisinden de olabilir.

ترك	مسح	نقل	فهم	كسب	شرح	Müteaddî
Bırakmak	Sıvamak	Nakletmek	Anlamak	Kazanmak	Açıklamak	
خجالت	جريان	برودت	سهولت	ظهور	خروج	Lâzım
Utanmak	Akmak	Soğuk olmak	Kolay olmak	Açığa çıkmak	Çıkmak	

- *Bütün dönüşlülük (mutâvaat) ifâde eden masdarlar, lâzımdır.*

افتراق	انتشار	انفلاق	انشراح	تعلم	تألم	Lâzım
Ayrı düşmek	Yayılmak	Yarılma / patlama	Ferahlanmak	Öğrenmek	Büyüklenmek	

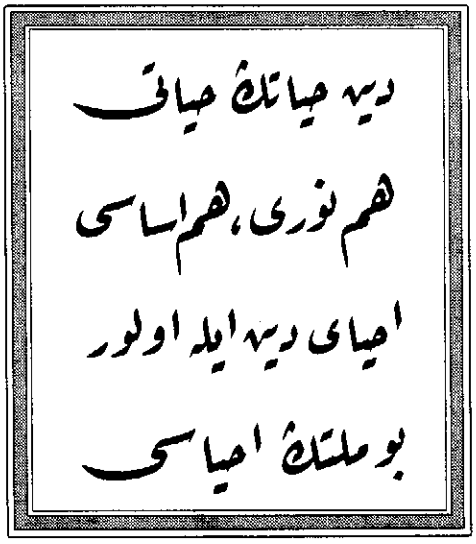
- ***Mühim bir hatırlatma:*** *Lâzım fiillerin te'sîrleri fâilin üzerinde kalıp, başkasına geçmediği içindir ki ism-i mef'ûlleri yoktur.*

62 ve 63.Saat

- *Önceki ödevin kontrol ve değerlendirmesi yapılacak.*
- *27. metin sahifesi yazılarak, 28. ve 29. sahifeler okunarak sınıfta birlikte çalışılacak.*

Ev ödevi (11)

- *30. metin sahifesi*

Rik'a hattıyla bir el yazısı örneği

2) Mutâvaat

Müteaddî (geçişli) bir masdar, belli vezinlere alınarak lâzım (geçişsiz) bir masdar hâline getirilebilir, dönüştürülebilir. Buna mutâvaat (dönüşlülük) denir.

جمع	نسبت	مزج	فسخ	جذب	كسر	Müteaddî
Toplamak	Bağlamak	Karıştırmak	Bozmak	Çekmek	Kırmak	
اجتماع	انتساب	امتزاج	انفساخ	انجذاب	انكسار	Mutâvaat
Toplanmak	Bağlanmak	Karışmak	Bozulmak	Çekilmek	Kırılmak	

- *Esâsen müteaddî olan bir fiilin, lâzım bir fiil hâline sokulmasını ifâde eden mutâvaat vezinleri ile binâ-yı mechûl (edilgen) fiil vezinleri birbirlerine karıştırılmamalıdır. Zira bir fiilin kendisinden fâilinin anlaşılabildiği yapıyı ifâde eden binâ-yı ma'lûm (etken) fiillerin zıddına, binâ-yı mechûl (edilgen) fiil yapısı ta'bîr edilmektedir. "Cam kırıldı", "Camı kırdım" misâllerinde sonuncusunun fâili, fiilin yapısından anlaşılabilirken, ilkinde ise fâil mechûldür.*

  Binâ-yı mechûllerde fiilin fâili belli değildir. Hatta Arapça'da bundan dolayıdır ki bu tip fiillerin fâili belli olmadığından, fiilden etkilenen mef'ûlleri fâil yerine geçerler. Gerçekte bunlar fâil de olmadıklarından, nâib-i fâil (sözde özne) diye adlandırılırlar. "İçeri girdim, cam kırılmıştı" cümlesinde kırılma hadisesi muhakkak ise de kıran şahıs belli değildir. Hulâsa, mechûl yapılarda nazar, sadece fâil olan şahsın belli olmadığına yöneliktir.

  Mutâvaat vezinlerinde ise, fiilin fâili esâsen bellidir. Yani fiili kimin işlediği bilinmektedir. Burada fâilden ziyâde, fiilden etkilenen nesnenin, mef'ûlün hâlini nazara vermek istenmektedir. "İçeri girdim, camı kırdım ve cam kırıldı" cümlesinde olduğu gibi. Bu işin fâili benim, bu bellidir. Bu tarz "kırıldı" demekle, artık fâile değil mef'ûle, yani camın hâline dikkat çekilmiş olmaktadır.

  Onun içindir ki (lisân cihetiyle tahlîli yapılacak olsa), Arapça böyle bir cümlenin tam karşılığı, "Camı kırdım, cam kırılmayı kabul etti" tarzında verilmektedir. Yani cam, kendi fıtrî kanunundaki kırılganlık lisân-ı hâliyle bu fiilin kendi üzerinde tezâhürüne müsâade etmiş, böylelikle kendisine yönelik fiile cevap vermiş olmaktadır.

- *Arapça kelimeler için izah ettiğimiz bu mutâvaat, Türkçe'dekinden farklıdır. Zira Türkçe'de, geçişli (müteaddî) bir fiilin dönüşlülüğünde (mutâvaat), kişinin işi kendisinin yapması ve işin de <u>o kişinin kendi üzerinde vuku' bulması</u> gerekir. "Önce çantasını **hazırladı**, sonra da kendisi **hazırlandı**, yıkandı ve tarandı." cümlesinde olduğu gibi. Halbuki Arapça'da böyle bir nükte değil, münhasıran müteaddî olan masdarın, lâzım bir masdar hâline dönüştürülmüş olması kastedilmektedir.*

- *Mutâvaat ta'bîri, sadece geçişli masdarların geçişsiz yapılmasına has olup, geçişsiz olanların da geçişli yapılması ma'nâsını ifâde etmez.*

3) Müşâreket

Bir fiilin tek taraflı olmayıp, karşılıklı olarak yapıldığını ifâde eder. (İşteşlik)

شرك	سبقت	عهد	ترك	ضرب	Tek taraflı
Ortak koşma	Geçmek	Söz verme	Bırakmak	Vurmak	
مشاركة	مسابقة	معاهده	متاركة	مضاربة	Müşâreket
Ortaklaşma	Yarışmak	Sözleşme	Karşılıklı bırakmak	Vuruşmak	

65.Saat

c. Sülâsî mücerred masdarların vezinleri

Bu masdarların Arapça'da otuzdan fazla vezni olup, Osmanlıca'da en çok kullanılan misâllerini, çok da kesin sınırlı olmayan bazı husûsiyetleri ile vermek istiyoruz:

1) (فَعْلٌ) vezni. (Umûmiyetle, mazisi "fe'ale veya fe'ile" vezninde gelen müteaddî masdarlardır)

حمد	بسط	امر	جهل	عدل	کشف	فتح

2) (فِعْلٌ) vezni

حرص	کبر	رفع	فسق	رزق	ذکر	علم

3) (فُعْلٌ) vezni

لطف	حزن	قرب	کفر	صنع	صلح	ستر

4) (فَعَلٌ) vezni. (Umûmiyetle, mazisi "fe'ile" vezninde gelen masdarlardır)

ضعف	الم	کرم	حسد	عمل	نظر	طلب

5) (فَعْلَتٌ) vezni

(Sonu zâld "te" harfi ile biten bu tip vezinlerdeki <u>bazı</u> masdarların sonlarındaki "te" harfleri, Osmanlıca'da "hâ-i resmiye" denilen "he" harfi ile yazılır.)

رحمت	شفقت	کثرت	وحدت	ندرت	غفلت	صنعت
نشئه	توبه	صدمه	لمعه	حمله	جذبه	ضربه

6) (فِعْلَتٌ) vezni

حاکمت	قلت	شرکت	عاصمت	سرقت	خدمت	بعثت
			غیره	غیبه	فسحه	جلوه

7) (فُعْلَتٌ) vezni

قدرت	نزهت	غربت	سرعت	اجرت	وصلت	نصرت
			هضبه	خدعه	جمعه	سفله

8) (فَعَالٌ) vezni

جمال	جواز	دوام	خلاص	کلاک	زوال	کمال

9) (فِعَالٌ) vezni

سماع	نطاح	قراءه	حجاب	قیام	نظام	عظام

10) (فَعَالَتٌ) vezni. (Umûmiyetle, mazisi "fe'ale" vezninde gelen ve binâsı lâzım olan masdarlardır)

کرامت	غرابت	لطافت	جهالت	عدالت	شهادت	زکات

66.Saat

11) (فِعَالَتٌ) **vezni** *(Umûmiyetle, san'at, meslek ve makam anlatan masdarlardır)*

خطابت	ریاست	امارت	قرائت	عبادت	کتابت	تجارت

12) (فُعُوْلٌ) **vezni** *(Umûmiyetle, mazisi "fe'ale" vezninde gelen ve binâsı lâzım olan masdarlardır)*

ظهور	نزول	صدور	شمول	دخول	خروج	وقوع

13) (فُعُوْلَتٌ) **vezni** *(Umûmiyetle, mazisi "fe'ale" vezninde gelen ve binâsı lâzım olan masdarlardır)*

سکونت	خصومت	صعوبت	رطوبت	هبوبت	رودت	سکونت

14) (فِعَالَةٌ) **vezni**

فقاهه	لجاجه	وجاهه	عطیاه	نسیاه	رضواه	عرفاه

15) (فُعَالَةٌ) **vezni**

قرابه	طغیاه	رجاجه	خسراه	تغراه	بطالاه	شقاوه

16) (فَعَلَانٌ) **vezni** *(Umûmiyetle, canlı hareket, kıpırdanış, davranış anlatan lâzım masdarlardır)*

نبعان	میلان	فوران	جولان	سیلان	دوران	جریان

- *Sülâsî mücerred masdarlardan, binası geçişli (müteaddî) olan kısmına, ism-i fâil, geçişsiz (lâzım) olanlarına ise ism-i fâil ma'nâsıyla artık sıfat-ı müşebbehe geldiğine tekrar dikkatinizi çekiyoruz.*

- *Burada zikredilenlerden başka, fe'îl (enîn), fe'îlet (azîmet), fe'ûl (kabûl), fe'ûlet (zarûret), fi'al (sığar), fu'âl (suâl), fe'alet (hareket), fâ'ilet (âfiyet), fa'lûlet (gaybûbet), fe'alût (melekût), fa'lâ (şekvâ), fu'lâ (büşrâ), fe'âliyet (kerâhiyet), fu'ûliyet (ubûdiyet), tef'âl (tekrâr), tif'âl (tibyân) gibi vezinler de vardır.*

- *Bazı sülâsî mücerred fiillerin, birden fazla vezinlerde masdarı vardır. Böyle farklı olan her masdar vezni, esasen bir kelime için lügatlerde gösterilen ve aynı ma'nâ bütünlüğü içinde ufak nüanslarla verilen farklı nükteleri ifâde etmekte olup, Arapça lisânı cihetiyle başlı başına bir mevzu' olan bu hususta, burada detaylara girilmeyecektir.* [47]

---

[74] *Meselâ, "bir mevzu' hakkında re'yini beyân etmek" ma'nâsındaki "hüküm", "fu'l" vezninde sülâsî bir masdardır. Bu hükmümüz, isâbetli veya isâbetsiz de olabilir, zira her hüküm maal'esef doğru da olmayabiliyor.*

Aynı sülâsî fiilin ikinci bir masdarı olan "hikmet" ise, ma'nâ cihetiyle bu kez, "çok maslahat ve faydaları muhtevî isâbetli bir hüküm vermek, keza bu hükmün gerektirdiği şeyleri yapmak ve üstelik bunda samîmî olmak (ilim, amel ve ihlâs)" gibi latîf detayları taşır.

Ve yine hükme, ism-i fâil olarak hâkim, hikmete ise sıfat-ı müşebbehe olarak hakîm gelerek, aynı fiilin farklı vezinlerde gelen masdarlarının farklı nükteleri ve detayları bu isimlerle de te'yîd edilir.

*Ciddî bir kütüphânenin başköşesinde bulunması gereken velûd müellif Fîrûzâbâdî'nin **Kamus-ı Okyanus**'u, bu emsâl incelik ve nüanslarda, lügat dendiğinde bu işin meraklılarına ve erbâbına, gerçekten de bir derya gibidir ve onun içindir ki, unutulmaz klasikler içinde hakkı olan yerini almıştır.*

Aslı Arapça olarak te'lîf edilen böylesine meşhur bir eseri büyük bir dirâyetle Osmanlıca'ya çevirmekle kendisi de "mütercim" ünvanını alan Ahmed Asım Efendi'nin üç cild olarak tab' edilen bu tercemesi, Osmanlı ilim dünyasında neredeyse aslından daha fazla hüsn-i kabule mazhar olmuştur.

*Keza bu makamda belirtilmelidir ki, Şemseddin Sâmî'nin müellefâtından olan **Kamûs-ı Türkî** de, Türkçe kelimeler için ciddî bir kaynaktır.*

67.Saat

d. Sülâsî mücerredlerin ism-i fâil ve ism-i mef'ûlleri

1) İsm-i fâil: *Masdarın ifâde ettiği işi yapan şahıs veya nesnenin ismi olup, masdarın aslî harflerinin birincisinin önüne "elif" ziyâdesi ve ikinci harfin esre okunması suretiyle yapılır.*

2) İsm-i mef'ûl: *Masdarın ifâde ettiği iş ve harekete ma'rûz kalan, bundan etkilenen şahıs veya nesnenin ismidir. Aslî harflerin birincisi sâkin kılınarak, önüne harekesi üstün olan bir "mîm" ve ikinci aslî harften sonra harekesiz bir "vâv" ilâvesiyle yapılır.*

Böylelikle ism-i fâilde bir, ism-i mef'ûlde ise iki zâid harf vardır.

جهالت	خلق	عمل	ظلم	علم	نصر	Masdar
Bilmemek	Yaratmak	Çalışmak	Haksızlık etme	Bilmek	Yardım etmek	
جاهل	خالق	عامل	ظالم	عالم	ناصر	İsm-i fâil
Bilmeyen	Yaradan	Amel eden	Zulmeden	Bilen	Yardım eden	
مجهول	مخلوق	معمول	مظلوم	معلوم	منصور	İsm-i Mef'ûlü
Bilinmeyen	Yaratılan	Yapılan	Zulmedilen	Bilinen	Yardım edilen	

68 ve 69.Saat

- *Önceki ödevin kontrol ve değerlendirmesi yapılacak.*
- *31. metin sahifesi yazılarak, 32. ve 33. sahifeler okunarak sınıfta birlikte çalışılacak.*

Ev ödevi (12)

- *34. metin sahifesi*
- *65 ve 66. saatlerde gösterilen sülâsî mücerred masdar vezinlerinin ismi fâil ve mef'ûllerini bulunuz.*

70.Saat

C. Mezîdün fîh masdarlar

Bu masdarlar, sülâsî mücerred masdarlara daha değişik bazı ma'nâları vermek üzere, belli kaidelerle bir veya daha fazla harf ilâvesi suretiyle yapıldıkları için, mezîdün fîh, yani üzerine ziyâde kılınan masdarlar diye adlandırılmışlardır. [48]

Burada harf ziyâdesinin, sülâsî mücerred masdarların fiil-i mazilerindeki üç aslî harfin üzerinde olduğu unutulmamalıdır. Binâenaleyh sadece masdar vezinlerindeki harf sayılarına bakılarak bu hususiyet anlaşılmaz.

İf'âl bâbı ile (ki fiil-i mazisi أَفْعَلَ vezninde gelir), tef'îl (فَعَّلَ), müfâ'ale (فَاعَلَ) bâblarında birer, tefe"ul (تَفَعَّلَ), infi'âl (اِنْفَعَلَ), ifti'âl (اِفْتَعَلَ), tefâ'ul (تَفَاعَلَ) bâblarında ikişer, istif'âl (اِسْتَفْعَلَ) bâbında ise üç harf sülâsî mücerred masdarlarının fiil-i mazilerindeki üç aslî harfin üzerine ziyâde kılınmıştır. Hulâsa, sülâsî mezîd masdarların temelinde kendi sülâsî mücerredleri vardır.

Halbuki rubâî mücerredler, sülâsîlerden tamamen bağımsız, kendi kök yapılarının fiil-i mazilerinde dört harf bulunan masdarlardır. Bu dörtlünün üzerine de ziyâde kılınan masdarlar vardır ve bunlara da rubâî mezîdler denir. Osmanlıca'da bu nevi' masdarlar fazlaca kullanılmadığından burada üzerinde durulmayacaktır.

---

[48] *Bir hatırlatma: Bundan önceki derslerde görüldüğü gibi, geçişsiz (lâzım) masdarların isim-i mef'ûlü yoktur. Binâsı geçişsiz olan mezîdün fîh masdarlardan sadece infi'âl bâbının kesin olarak isim-i mef'ûlü olmayıp, diğerlerinde geçişli masdarlar da bulunabildiğinden ve hâliyle bunların isim-i mef'ûlleri olduğundan, bu bâblardaki vezin çekimlerinin öğrenilebilmesini te'mîn gayesiyle her bâbın ilk tanıtıcı tablosunda isim-i mef'ûl vezinleri verilmiştir.*

a. İf'âl (أفعال) bâbı

Aslî harflerin başına esreli bir "elif", aslî ikinci harften sonra ise harekesiz diğer bir "elif" ilâvesi ile yapılmaktadır. Çekimi şöyle gelir:

إِفْعَالٌ	يُفْعِلُ	أَفْعَلَ
İf'âl (en)	Yüf'ilü	Ef'ale
Masdar	Fiil-i muzari'	Fiil-i mazi

***Binâsı** : Bu bâb umûmiyetle geçişlidir (müteaddî). Geçişsiz olan masdarları geçişli, esâsen geçişli olan masdarları ise bir derece daha geçişli yapar.* [49]

***İsm-i fâil ve ism-i mef'ûlü:** İf'âl bâbının aslî harflerinden önce ötreli bir "mîm" ilâvesi ve aslî ikinci harfin (ayne'l - fiilin) esre olarak okunmasıyla **müf'il** vezninde ism-i fâili, aynı harfin **müf'al** vezninde üstün okunmasıyla da ism-i mef'ûlü elde edilir.* [50]

- *Meselâ:*

ركوب	فهم	دخول	خروج	كرم	عجز	Sülâsî masdar
Binmek (Geçişli)	Anlamak (Geçişli)	Girme (Geçişsiz)	Çıkma (Geçişsiz)	Cömerd olma (Geçişsiz)	Güçsüz olmak (Geçişsiz)	
اركب	افهام	ادخال	اخراج	اكرام	اعجاز	İf'al bâbı
Bindirmek	Anlatmak	Girdirme	Çıkarma	İhsan etme	Aciz bırakmak	
مركب	مفهم	مدخل	مخرج	مكرم	معجز	İsm-i fâil
مركب	مفهم	مدخل	مخرج	مكرم	معجز	İsm-i mef'ûl

- *İf'âl bâbı **masdarlarına** misâller:*

ارسال	اخبار	امهال	اهمال	اسقاط	اضرار	اجبار
احسان	اسطه	انفاق	ارشاد	اجماع	ابطال	اخلاص

- *İf'âl bâbı **ism-i fâillerine** misâller:*

مفلس	مقنع	مخبر	مخلص	مجبر	مرشد	محسن
مشفق	منكر	ماحد	مفرط	مفسد	منعم	مدرك

- *İf'âl bâbı **ism-i mef'ûllerine** misâller:*

مهمل	مبرم	مبهم	مفرد	ملهم	ماحق	مرسل
منكر	مسند	مكشوف	مجمل	مغلوب	منزل	مطلوب

---

[49] *Meselâ, "fi'l" vezninde "ilim" masdarı "bir şeyi bilmek" ma'nâsıyla sülâsî mücerred bir masdardır ve ilmin ma'lûmu ihâtası noktasında geçişlidir. Aynı masdar if'âl veya tef'îl gibi bâblara nakledildiğinde, "bildirmek" ma'nâsını kazanarak hem "bir şeyi bildirmek", hem de "birisine bildirmek" nükteleriyle geçişlilik derecesi artmış, yani artık iki mef'ûle birden geçmiş olur.*

Bu babın binâsı ayrıca, ta'dîyet, haynûnet (zamanı gelmek), duhûl (girmek), sayrûret (dönüşmek), mübâlağa ve arz ifâde ederek, bazen de vücûd bulmak, bir sıfat üzere bulmak, bir yere gitmek ma'nâları ile sülâsî masdarının ma'nâsını da taşır.

[50] *Bütün sülâsî mezîd bâbların fiil-i muzâri'lerindeki "ye" harfi yerine ötreli bir mim getirilerek, aslî ikinci harflerinin (ayne'l-fiillerinin) esre okunmasıyla isim-i fâil, üstün okunmasıyla da isim-i mef'ûlleri yapılır.*

Her bâbın başındaki tablolarda fiil-i mazi vezinlerinin gösterilmesi, aslî ve mezîd harflerin anlaşılması, fiil-i muzari' vezinlerinin gösterilmesi de ism-i fâil ve mef'ûllerinin hangi yapı üzerinde nasıl yapıldığını daha rahat ta'rîf etmek içindir.

b. Tef'îl (تَفْعِيل) bâbı [51]

Aslî harflerin önüne harekesi üstün olan bir "te" ve aslî ikinci harften sonra harekesiz bir "ye" harfi ilâvesiyle yapılır. Çekimi şöyle gelir:

تَفْعِيلاً	يُفَعِّلُ	فَعَّلَ
Tef'îl (en)	Yüfe"ilü	Fe"ale
Masdar	Fiil-i muzâri'	Fiil-i mazi

Binâsı : *Bu masdarların binâsı da umûmiyetle geçişlidir. Geçişsiz (lâzım) olan masdarları geçişli, esâsen geçişli olanları ise bir derece daha geçişli yapar. Bu bâb aynı zamanda teksîr (çokluk), kuvvet ve aşırılık ölçüsüdür.*[52]

Bir hâl ya da keyfiyetin, birisine isnâdını da ifâde eder.

Kezâ bu bâbda, isimlerden masdar da yapılabilir.

İsm-i fâil ve ism-i mef'ûlü: *Tef'îl bâbının, aslî harflerinin başına ötreli bir "mîm" ilâvesi ve ikinci aslî harfin şeddeli ve harekesinin esre okunmasıyla* ***müfa"il*** *vezninde ism-i fâili, aynı harfin üstün okunmasıyla da* ***müfa"al*** *vezninde ism-i mef'ûlü yapılır.*

- *Meselâ:*

درس	شرف	صدق	عظمت	شوق	علم	Sülâsî masdar
Ders	Şan, i'tibâr	Doğru olmak	Büyük olmak	Arzulu isteme	Bilmek (Geçişli)	
تدريس	تشريف	تصديق	تعظيم	تشويق	تعليم	Tef'îl bâbı
Ders vermek (isimden)	Şereflendirme (isimden)	Doğrulamak (isnâd)	Büyüklemek (isnâd)	Şevklendirmek (çokluk)	Öğretmek (çokluk)	
مدرس	مشرف	مصدق	معظم	مشوق	معلم	İsm-i fâil
مدرس	مشرف	مصدق	معظم	مشوق	معلم	İsm-i mef'ûl

- *Tef'îl bâbı -* ***müteaddî masdarlarına*** *misâller:*

تمثيل	تفريق	تنزيل	توكيل	تنظيم	تقديم	Müteaddî
توظيف	تصريح	تعليف	تأثير	توضيح	تقريب	ترجيح

- *Tef'îl bâbı -* ***hâl isnâd eden masdarlarına*** *misâller:*

تعييب	تجويز	تجهيل	تكذيب	تحسين	تكبير	Hâl isnâdı
Ayıplama	Câiz görme	Câhil görme	Yalanlamak	Güzel görme	Büyüklemek	
Ayb	Cevâz	Cehâlet	Kizb	Hüsn	Kibr	(Yüklenen hâl)

- *Tef'îl bâbı -* ***isimden yapılan masdarlara*** *misâller:*

تعيين	تثليث	تأثير	تشكيل	تجليد	توحيد	İsimden yapma
Belirleme	Üçleme	İz bırakma	Şekillendirme	Ciltleme	Birleme	
Ayn (göz)	Sâlis (üç)	Eser (iz)	Şekil	Cild	Vâhid (bir)	(Asıl isim)

---

[51] *Bu bâbdaki masdarların bir kısmı semâî olarak, tef'île vezninde de gelir. "Tecribe, tefrika" gibi.*

[52] *Bu masdardaki çokluk, ya fiildedir ki, çok tekrarlandığını gösterir veya fâil veya mef'ûldedir ki bunların fiilden çok etkilendiğini ifâde eder.*

- *Tef'îl bâbı* ***ism-i fâillerine*** *misâller:*

مقدم	مؤخل	معتل	مرجح	مقرب	مفسر	مسبب
مدقق	مزيه	مدبر	مؤذنه	مؤثر	موهد	مجلد

- *Tef'îl bâbı* ***ism-i mef'ûllerine*** *misâller:*

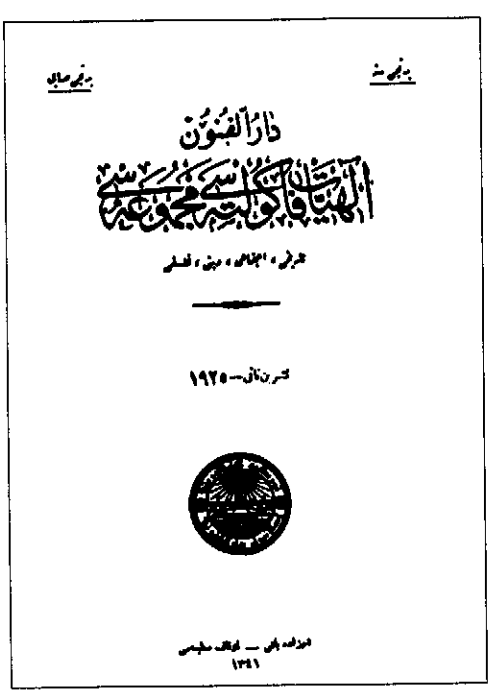
مقدم	مؤخل	معظم	مرجح	مقرب	منزه	مسبب
منور	مطلق	مزيه	مجهز	معاون	مثلث	معيه

72 ve 73.Saat

- *Önceki ödevin kontrol ve değerlendirmesi yapılacak.*
- *35. metin sahifesi yazılarak, 36. ve 37. sahifeler okunarak sınıfta birlikte çalışılacak.*

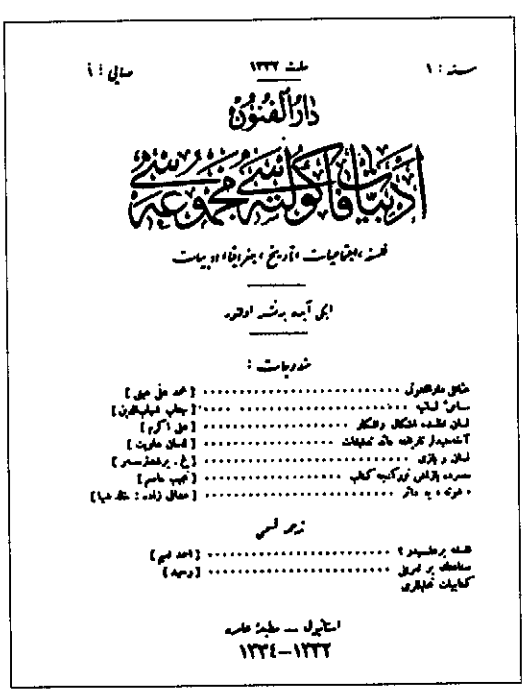
Ev ödevi (13)

- *38. metin sahifesi*

دار الفنون
الهيات فاكولتيسنه مجموعه سيدر

تشرين ثاني — ١٩٢٥

Dârü'l-fünûn İlâhiyât Fakültesi Mecmuası'nın ilk sayısının kapağı

دار الفنون
ادبيات فاكولتيسنه مجموعه سيدر

١٣٣٢–١٣٣٤

Dârü'l-fünûn Edebiyât Fakültesi Mecmuası'nın ilk sayısının kapağı

74.Saat

c. Tefe"ul (تَفَعُّل) bâbı

Aslî harflerin önüne harekesi üstün olan bir "te" ilâvesi ve aslî ikinci harfin şeddeli olarak ötre ile okunması suretiyle yapılır. Çekimi şöyle gelir:

تَفَعُّلاً	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ
Tefe"ul (en)	Yetefe"alü	Tefe"ale
Masdar	Fiil-i muzârî'	Fiil-i mâzî

Binâsı : *Ekseriyetle tef'îl bâbı ile aslî sülâsî bâbındaki bazı masdarların dönüşlülük (mutâvaat) bâbı olup, geçişsizdir. Aynı zamanda tekellüf (zorluğa katlanma) ifâde eder.*

Bu bâbda az da olsa geçişli masdarlar da vardır. [53]

İsm-i fâil ve İsm-i mef'ûlü: *Tefe"ul bâbının baş tarafındaki zâid "te" nin önüne, harekesi ötre olan bir "mîm" ilâve edilerek ve şeddeli olan aslî ikinci harfin harekesi esre ile okunarak* ***mütefe"il*** *vezniyle ism-i fâili, aynı harfin üstün okunması suretiyle de* ***mütefe"al*** *vezninde ism-i mef'ûlü elde edilir.*

- *Meselâ:*

تفهيم	تحميل	تخويف	تقديم	تأهيل	تجديد	Tef'îl bâbı masdarı
Anlatmak	Yükleme	Korkutma	Öne alma	Olgunlaştırma	Yenileme	
تفهم	تحمل	تخوف	تقدم	تأهل	تجدد	Tefe"ul bâbı masdarı
Anlamak	Yüklenme	Korkma	Öne geçme	Olgunlaşma	Yenilenme	
متفهم	متحمل	متخوف	متقدم	متأهل	متجدد	İsm-i fâil
متفهم	متحمل	متخوف	متقدم	-	-	İsm-i mef'ûl [54]

- *Tefe"ul bâbı* ***masdarlarına*** *misâller:*

تعهد	ترصد	تأبد	تعطف	توهم	تعاظم	Lâzım
تشخص	تمرد	تيقظ	تجنب	تنزل	تصنع	توصل
تحضر	تأمل	تفاءل	تحجب	تحكم	تعلم	Müteaddî

- *Tefe"ul bâbı* ***ism-i fâillerine*** *misâller:*

متيقظ	متنزل	متحكم	متأبد	متعلم	متعاظم	متوصل
متدين	متفرد	متخصص	متبسم	متعدد	متوجه	متشبث
متوقف	متحرك	متجسم	متعفف	متردد	متعاون	متصل

- *Tefe"ul bâbı* ***ism-i mef'ûllerine*** *misâller:*

متجسس	متشبث

- ***Not:*** *Bu bâbın umûmiyetle geçişsiz olmasından dolayı, ism-i mef'ûllerinin oldukça az olduğuna dikkat edilmelidir.*

---

[53] *Bu bâb, bazen de devâmlılığı, fâilin husûsî gayretini, bir işin azar azar veya tekrar tekrar yapıldığını, inkılâbı, kaçınmayı, talebi, mensûbiyeti veya giyinmeyi bildirir. Kezâ, isimden fiil yapmak için de kullanılır.*

[54] *Burada verilen ism-i mef'ûl misâlleri, esasen birer lügat olarak normalde kullanılıp kullanılmamasına bakılmadan vezin i'tibâriyle bu isimlerin nasıl geleceğini göstermek içindir. Belirtilmelidir ki, bazı fiiller yapısı cihetiyle iki mef'ûle geçerler (tefhîm gibi, kime anlattı, ne anlattı?) Mutavaat vezinlerinde normalde kullanılmayan ism-i mef'ûller, bu tip müteaddî masdarların mutavaatında gelir. Ancak vezin i'tibâriyle böyle çekilmelerine ve kendilerine ism-i mef'ûle muvâfık bir ma'nâ verilebilmesine rağmen pratikte pek kullanılmayan bu tip ism-i mef'ûllerin normalde kullanılır olma hususu tamamen semâîdir.*

75 ve 76.Saat

- *Aslî ve zâid harflerle, sülâsî masdarların tekrarı.*

77 ve 78.Saat

- ***3. Ara İmtihanı***

79 ve 80.Saat

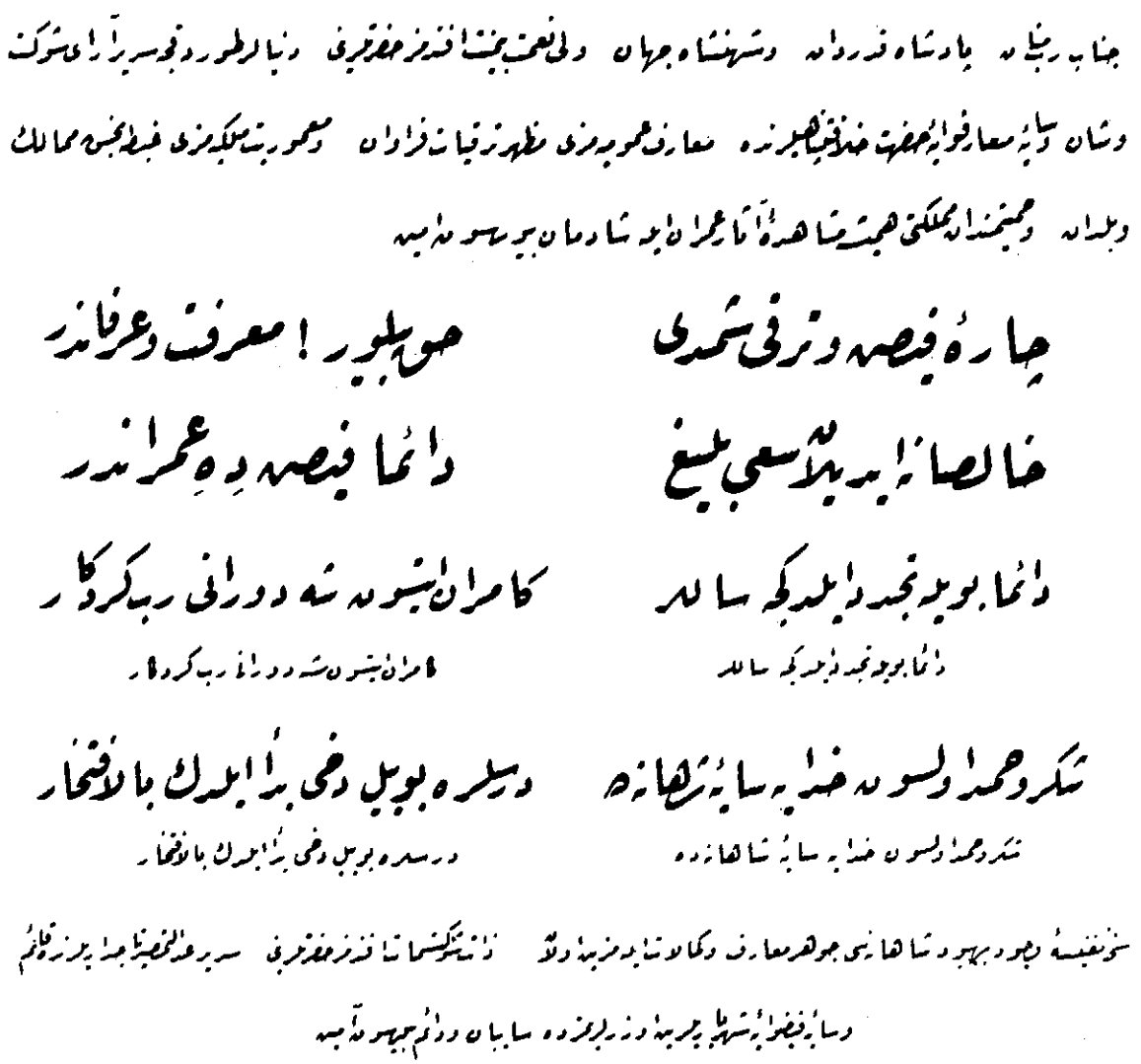
- *İmtihan soru ve sonuçlarının sınıfta birlikte değerlendirilmesi*

81 ve 82.Saat

- *Önceki ödevin kontrol ve değerlendirmesi yapılacak.*
- *39. metin sahifesi yazılarak, 40 ve 41. sahifeler okunarak sınıfta birlikte çalışılacak.*

Ev ödevi (14)

- *42. metin sahifesi*

Rik'a hattının üstadlarından meşhûr Hattat İzzet Efendi'nin el yazısı nümuneleri

3.VİZE İMTİHANI SORULARI [55]

I. Aşağıdaki suâlleri doğru (D) veya yanlış (Y) olarak işâretleyiniz.

1. (لَهُ) harfi 3. tekil şahıs mülkiyet eklerinde kullanılır. ( )
2. (ح) harfi Türkçe asıllı kelimelerde kullanılmaz. ( )
3. (ى) okutucusu ilk iki hecede bulunursa, bunların birincisi bazen terkedilebilir. ( )
4. (ظ) harfi (د) ve (ت) harfleri kalın karşılığı olarak kullanılır. ( )
5. Ekler ve klişeleşmiş kelimeler kesinlikle okutucu harf almazlar. ( )
6. Kur'ân elifbâsında olup da Türkçe asıllı kelimelerde kullanılmayan harfler altı tanedir. ( )
7. "Tı" harfi bir hece içinde tekrar eden kalın "s" sesleri için kullanılır. ( )
8. "Sa veya sı" ekleri "sad" harfi ile yazılır. ( )
9. Osmanlıca'da çok miktarda Arapça fiiller kullanılır. ( )
10. Sülâsî mücerred masdarların hepsinin ism-i fâil ve mef'ûlleri (فاعل) (مفعول) vezinleriyle yapılır. ( )
11. İf'âl bâbı mezîdün fîh bir masdardır. ( )
12. Mec'ûl masdarlar baş tarafında (م) harfi bulunan masdarlardır. ( )
13. Aslî harfler (اليوم تنساه) kodu ile ta'rîf edilen harflerden biri olamaz. ( )
14. Bazı sülâsî mücerred masdarların birden fazla vezni olabilir. ( )
15. Bir fiil muhâtabına te'sîr icra ediyorsa geçişsizdir. ( )

II. Aşağıdaki suâllerde boş olan yerleri doldurunuz.

1. Bir kelimedeki aslî harfleri temsîl eden (.....) kodu, fiil-i mazi, (.....), müzekker, gâib, binâ-yı ma'lûm yapıyı ifâde eden kelimedir.
2. Sülâsî mücerred bir masdarın, kırka yakın masdar vezninden hangisine gireceği husûsu (.....)
3. Mezîdün fîh masdarlara aynı zamanda (.....) masdarlar da denir.
4. Meşhûr mim'li masdar vezinlerinden biri de (.....) veznidir.
5. Mec'ûl masdarlar (.....) ve (.....) ya da bazı masdarların sonuna (.....) eki getirilirerek yapılır.
6. Müteaddî masdarlar (.....) masdarlar olup, lâzım masdarlar ise (.....) dir.
7. Müteaddî bir masdarın belirli kalıplara alınarak lâzım masdar hâline getirilmesine (.....) denir.
8. Bir fiilin tek taraflı olmayıp, karşılıklı olarak işlendiğini ifâde eden kalıplara (.....) denir.
9. Masdarın ifâde ettiği iş ya da harekete muhatap olan isme (.....), masdarın ifâde ettiği hareketi yapan şahsın ismine ise (.....) denir.
10. Mezîdün fîh masdarlardan biri de (.....) bâbıdır.

[55] İmtihan suâllerinin cevapları müfredâtın sonunda verilmiştir.

III. **Aşağıdaki suâllerin İKİŞER cevabı vardır. Seçtiklerinizi yuvarlak içine alınız.**

1) *Aşağıdakilerden hangileri sülâsî mücerred masdar vezni değildir?*

a. فَعَّالٌ b. فَعَالَةٌ c. فُعول d. مَفعول

2) *Aşağıdakilerden hangileri ism-i fâil değildir?*

a. معظّم b. كاتب c. محسن d. مَجهول

3) *Aşağıdakilerden hangileri ism-i mef'ûldür?*

a. مَشغول b. عالم c. معلّم d. مأمّل

4) *Aşağıdaki yazımlardan hangileri yanlıştır?*

a. بحور b. قيالقلر c. بابهه d. ايميلر

5) *Aşağıdaki yazımlardan hangileri doğrudur?*

a. يامالسلر b. سلك c. يابديغمز d. صاقسى

IV. **Aşağıdaki boş yerleri doldurunuz.**

İsm-i fâil	İsm-i mef'ûl	Masdar	Vezin
فاتح			فَعل
	معلوم	علم	
جاذب		جذبه	
	منّاه		أفعال
	معلّم	تعليم	

V. **Aşağıdaki cümleleri Osmanlıca'ya çeviriniz.**

1. *Güzel düşünen, güzel görür.*
2. *Atılmış pamuk gibi bu şuursuz bulut, güya onlara acıyıp ağlayarak, göz yaşlarıyla onları çiçeklerle güldürür.*
3. *Bir iğne ustasız olmaz, sahipsiz olamaz. Bir harf kâtipsiz olamaz, biliyorsun.*
4. *Bir şeyden her şeyi yapmak, her şeyi bir tek şey yapmak her şeyin Hâlikına has bir iştir.*

VI. **Aşağıdaki metni bugünkü yazıya çeviriniz.**

ثولومدہ ثورکوی قبردہ قورقوی باشلی یورمہ ! مردانہ قبرہ یاوہ .. دیکلہ نہ طلب ایدر؟ ارکلوسنہ

ثولومك یوزینہ کول .! یاوہ نہ ایسہ ؟

أی نفسم .! دیمہ زمانہ دکیشمہ ، عالم باشقلاشمہ ، کرکس دنیایہ کلمہ ، حیاتہ یرلشمہ ایدر ،

درد مصیبتلہ سرخوشدر .. چونکہ ثولوم دکیشیور . فرقہ ، بقایہ قلب اولوی باشقلاشمیور . عجز بشری

فقر انسانی دکیشمیور ، زیادہ لشیور . بشر یولجیلغی کیلمیور ، سرعت پیدا ایدیور . کم دیمہ بن دہ

کرکس کبیم . چونکہ کرکس کہ قبر قازیوسہ قدر آرقداشلرہ ایدر . کرکسلہ مصیبتدہ برابر اولمق

دیمك اولاہ تسلی ایسہ ، قبرلق اوبر طرفندہ یك اساسزدر .

Not baremi:

Gramer : *I. ve II. bölüm 15'er, III. bölüm 10, IV. bölüm 10, toplam 50 doğru cevap. Herbiri iki puan. 100 puan*
Metin : *V. ve VI. bölümler mükerrer "bir" kelimeleri hâriç 100 adet kelime. Her biri bir puan. 100 puan.*

83.Saat

d. Mufâ'ale (مفاعلة) bâbı

1) Aslî harflerin başına ötreli bir "mîm", birinci harften sonra harekesiz bir "elif" ve son aslî harften sonra da "te" ziyâdesiyle yapılır. Sona gelen bu zâid "te" Osmanlıca'da daha çok "hâ-i resmiye" hâlinde yazılır. Çekimi şöyle gelir:

مُفَاعَلَةٌ	يُفَاعِلُ	فَاعَلَ
Mufâ'alet (en)	Yufâ'ilu	Fâ'ale
Masdar	Fiil-i muzâri'	Fiil-i mâzî

Binâsı: *Umûmiyetle iki veya daha çok kişi arasında yapılan iş ve hareketi (müşâreket) ifâde için kullanılır.*
Bazen de gayret ve devâmlılığı anlatır. [56]

İsm-i fâil ve ism-i mef'ûlü: *Mufâ'ale bâbı masdarının sonundaki zâid "te" kaldırılıp, aslî ikinci harfi esre yapıldığında* ***mufâ'il*** *vezniyle ism-i fâili, aynı harf üstün yapıldığında* ***mufâ'al*** *vezniyle de ism-i mef'ûlü olur.*

- *Meselâ:*

سَمْع	دَفْع	كِتَابَة	عَمَل	كَلَام	سَبْقَة	Sülâsî masdar
Görme	Kovma	Yazmak	İş yapmak	Konuşmak	Geçme	
مُشَاهَدَة	مُدَافَعَة	مُكَاتَبَة	مُعَامَلَة	مُكَالَمَة	مُسَابَقَة	Mufâ'ale bâbı
Gözlem altına alma (devâmlı)	Kovma (gayretle)	Yazışmak (müşâreket)	Karşılıklı iş yapmak	Karşılıklı konuşmak	Yarışma (müşâreket)	
مُشَاهِد	مُدَافِع	مُكَاتِب	مُعَامِل	مُكَالِم	مُسَابِق	İsm-i fâil
مُشَاهَد	مُدَافَع	مُكَاتَب	مُعَامَل	مُكَالَم	مُسَابَق	İsm-i mef'ûl

- *Mufâ'ale bâbı* ***masdarlarına*** *misâller:*

مُخَابَرَة	مُنَاقَشَة	مُقَابَلَة	مُصَالَحَة	مُجَادَلَة	مُبَارَكَة	Müşâreket
مُحَارَبَة	مُعَاوَنَة	مُبَايَنَة	مُبَارَزَة	مُعَاهَدَة	مُبَادَلَة	مُنَاظَرَة
مُسَافَرَة	مُحَاسَبَة	مُبَارَاة	مُلَايَمَة	مُقَاوَمَة	مُدَاوَمَة	Gayret / devâm

- *Mufâ'ale bâbı* ***ism-i fâillerine*** *misâller:*

مُسَافِر	مُعَاوِن	مُبَايِن	مُدَاوِم	مُبَارِز	مُعَاهِد	مُحَافِظ
مُقَابِل	مُوَافِق	مُخَالِف	مُنَافِق	مُعَاصِر	مُسَاعِد	مُقَاوِم

- *Mufâ'ale bâbı* ***ism-i mef'ûllerine*** *misâller:*

مُؤَاخَذ	مُحَاسَب	مُعَاقَب	مُعَاتَب	مُضَاعَف	مُخَاطَب	مُبَارَك

[56] *Ayrıca bu bâb, bir davranma tarzı ile tef'îl bâbındaki teksîr ma'nâlarını da taşır. Bazen sülâsî masdarıyla aynı ma'nâda olup, lâzım veya müteaddî olabilir.*

2) *Mufâ'ale bâbının bir diğer şekli de* ***fi'âl*** *(* فعال *) veznidir. Önceki vezinden ma'nâ cihetiyle bir farkı olmayan bu vezin, semâîdir. Dolayısıyla, müşâreket ifâde eden masdarların hangilerinin bu vezne de sokulabileceği, ancak lügat kitaplarından öğrenilebilir.*

- *Mufâ'ale bâbının* ***fi'âl veznindeki masdarlarına*** *misâller:*

وصال	نفاق	نزاع	قتال	جهاد	قياس	جدال
حساب	لعاب	وفاق	فراق	خلاف	وجاه	خطاب

84.Saat

e. İnfi'âl (انفعال **) bâbı**

Aslî harflerin önüne esreli "elif" ile sâkin bir "nun", aslî ikinci harften sonra da harekesiz "elif" ilâvesi ile yapılır. Çekimi şöyle gelir:

اِنْفِعَالاً	يَنْفَعِلُ	اِنْفَعَلَ
İnfi'âl (en)	*Yenfe'ilU*	*İnfe'ale*
Masdar	*Fiil-i muzâri'*	*Fiil-i mâzî*

Binâsı : *Bu bâb tamamen geçişsiz olup, sülâsî mücerredlerin dönüşlülük (mutâvaat) bâbıdır.*

İsm-i fâil ve Ism-i mef'ûlü: *İnfi'âl bâbının zâid olan "elif" leri kaldırılıp, baş tarafına ötreli bir "mîm" ilâve edildiğinde* ***münfa'il*** *vezniyle ism-i fâili yapılır.*

Geçişsiz olan masdarların te'sîrleri, kendi üzerlerinde kalıp muhataplarına geçmediklerinden ve böylelikle fâiliyle mef'ûlleri bir olduğundan, geçişli hiçbir masdarı olmayan bu bâbın dolayısıyla ism-i mef'ûlü yoktur.

- *Meselâ:*

كسر	قسم	قلب	جذب	فسخ	كشف	*Sülâsî masdar*
Kırma	*Bölüm*	*Çevirmek*	*Çekmek*	*Bozmak*	*Açmak*	
انكسار	انقسام	انقلاب	انجذاب	انفساخ	انكشاف	*İnfi'âl bâbı*
Kırılma	*Kısımlanmak*	*Çevrilmek*	*Çekilmek*	*Bozulmak*	*Açılmak*	
منكسر	منقسم	منقلب	منجذب	منفسخ	منكشف	*İsm-i fâil*

- *İnfi'âl bâbı* ***masdarlarına*** *misâller:*

انفصال	انحراف	انفراد	انفلاق	انجلاب	انشراح	انشقاق
انضمام	انفصال	انحصار	انقطاع	انعكاس	انشعاب	انقباض

- *İnfi'âl bâbı* ***ism-i fâillerine*** *misâller:*

منقرض	منعكس	منقلب	منـدرج	منفرد	منقسم	منجلب
منعقد	منـدمج	منحرف	منهزم	منفصل	منحصر	منقطع

85 ve 86.Saat

- *Önceki ödevin kontrol ve değerlendirmesi yapılacak.*
- *43. metin sahifesi yazılarak, 44. ve 45. sahifeler okunarak sınıfta birlikte çalışılacak.*

Ev ödevi (15)

- *46. metin sahifesi*

87.Saat

f. İfti'âl (افتعال) bâbı

Aslî harflerin başına esreli bir "elif", aslî birinci harften sonra yine esreli "te" ve ikinci harften sonra da harekesiz "elif" ziyâdesiyle yapılmaktadır. Çekimi şöyle gelir:

اِفْتِعَالاً	يَفْتَعِلُ	اِفْتَعَلَ
İfti'âl (en)	Yefte'ilü	İfte'ale
Masdar	Fiil-i muzârî'	Fiil-i mâzî

Binâsı: *İfti'âl bâbı da umûmiyetle geçişsiz (lâzım) olup, sülâsî mücerredlerin dönüşlülüğü (mutâvaatı) içindir.*

Bazen sülâsî masdarı ile aynı ma'nâda olurlar.

Bu bâb fâilin gayretini de gösterir. [57]

İsm-i fâil ve İsm-i mef'ûlü: *İfti'âl bâbının zâid elifleri kaldırılıp, baş tarafına ötreli "mîm" ilâve edilerek ve aslî ikinci harfinin harekesi esre yapılarak **müfte'il** vezniyle ism-i fâili, aynı harf üstün yapılarak **müfte'al** vezniyle de ism-i mef'ûlü yapılır.*

- *Meselâ:*

كَسْب	جَهْد	فَخْر	فَرْق	جَمْع	نَشْر	Sülâsî masdar
Kazanma	Çalışma	Öğünme	Ayırma	Toplama	Yaymak	
اِكْتِسَاب	اِجْتِهَاد	اِفْتِخَار	اِفْتِرَاق	اِجْتِمَاع	اِنْتِشَار	İfti'âl bâbı
Kazanma (gayretle)	Çalışma (gayretle)	Öğünme (sülâsî ile aynı)	Ayrılma (mutâvaat)	Toplanma (mutâvaat)	Yayılmak (mutâvaat)	
مُكْتَسِب	مُجْتَهِد	مُفْتَخِر	مُفْتَرِق	مُجْتَمِع	مُنْتَشِر	İsm-i fâil
مُكْتَسَب	مُجْتَهَد	مُفْتَخَر	-	-	-	İsm-i mef'ûl [58]

- *İfti'âl bâbı **masdarlarına** misâller:*

اِهْتِمَال	اِرْتِسَام	اِنْصِهَار	اِنْصِبَاغ	اِجْتِنَاب	اِمْتِحَاء	Mutâvaat
اِقْتِنَاء	اِقْتِدَار	اِنْجِلَاب	اِنْتِظَام	اِهْتِمَام	اِشْتِرَاك	Sülâsî ile aynı
اِغْتِنَام	اِهْتِرَام	اِرْتِجَاع	اِنْتِسَاب	اِخْتِلَاف	اِشْتِغَال	Gayret

- *İfti'âl bâbı **ism-i fâillerine** misâller:*

مُسْتَغِل	مُنْتَسِب	مُخْتَلِف	مُقْتَصِد	مُحْتَرِص	مُنْتَظِر	مُعْتَرِف
مُلْتَزِم	مُمْتَنِع	مُلْتَفِت	مُسْتَنِد	مُرْتَجِع	مُقْتَدِر	مُعْتَزِل

- *İfti'âl bâbı **ism-i mef'ûllerine** misâller:*

مُرْتَهَن	مُحْتَرَم	مُحْتَشَم	مُنْتَظَم	مُشْتَرَك	مُخْتَصَر	مُحْتَمَل

- ***İhtâr:*** *İfti'âl bâbında, aslî sülâsî masdarın ilk harfi (fâe'l- filli),*
  1. *"Sad, dad, tı, zı" harflerinden biri ise, ifti'âl bâbındaki "te" harfi, "tı" harfine döner.*
  2. *"Dal, zel, ze" harflerinden biri ise, ifti'âl bâbındaki "te" harfi, "dal" harfine döner.*
  3. *"Se, vav, ye" harflerinden biri ise, bu durumda harflerin bizzât kendileri "te" harfine dönerler.*

وِقَايَة	وِحْدَت	زِيَادَه	دَعْوَا	طَرْد	ضَرْب	صُلْح
اِتِّقَاء	اِتِّحَاد	اِزْدِيَاد	اِدِّعَا	اِطِّرَاد	اِضْطِرَاب	اِصْطِلَاح

[57] *Bu bâb, mübâlağa, talep, müşâreket ve ittihaz etmek, edinmek ma'nâlarında da kullanılır*

[58] *Bakınız, Müfredat / tefe"ul bâbı, dipnot 54, sh 70*

88.Saat

g. Tefâ'ul (تَفَاعُل) bâbı

Aslî harflerin önüne harekesi üstün olan bir "te" ve birinci harften sonra bir harekesiz "elif" ilâvesi yapılarak, ikinci harf ötre okunur. Çekimi şöyle gelir:

تَفَاعُلاً	يَتَفَاعَلُ	تَفَاعَلَ
Tefâ'ul (en)	*Yetefâ'alû*	*Tefâ'ale*
Masdar	*Fiil-i muzâri'*	*Fiil-i mâzî*

Binâsı : *Bazen geçişli (müteaddî), çoğu zaman ise geçişsiz (lâzım) olan bu bâb, umûmiyetle işteşlik (müşâreket) bildirir.*
Veya müfâ'ale vezninin dönüşlülüğü (mutâvaat) içindir.
Kimi zaman da yapmacık hareketleri ifâde eder.
Sülâsî masdarıyla aynı ma'nâyı da taşıyabilir.

İsm-i fâil ve ism-i mef'ûlü: *Tefâ'ul bâbının baş tarafına ötreli bir "mîm" ilâvesi ve aslî ikinci harfin harekesi esre yapılarak **mütefâ'il** vezniyle ism-i fâili, aynı harf üstün yapılarak **mütefâ'al** vezniyle de ism-i mef'ûlü yapılır.*

- *Meselâ:*

مرض	جَهالَت	مَيَلان	ظُهور	صدمه	معونه	*Sülâsî masdar*
Hasta olma	*Bilmemek*	*Olgunlaşma*	*Açığa çıkma*	*Çarpmak*	*Yardım etmek*	
تَمارُض	تَجاهُل	تَطَامُل	تَظَاهُر	تَصادُم	تَعاوُن	*Tefâ'ul bâbı*
Hasta görünmek	*Bilmez görünmek*	*Olgunlaşma (sülâsî ile aynı)*	*Açığa çıkma (sülâsî ile aynı)*	*Çarpışmak (müşâreket)*	*Yardımlaşmak (müşâreket)*	
مُتَمارِض	مُتَجاهِل	مُتَطامِل	مُتَظاهِر	مُتَصادِم	مُتَعاوِن	*İsm-i fâil*
مُتَمارَض	مُتَجاهَل	-	-	مُتَصادَم	مُتَعاوَن	*İsm-i mef'ûl* [59]

- *Tefâ'ul bâbı **masdarlarına** misâller:*

تَنافُر	تَراحُم	تَناسُب	تَساند	تَماثُل	تَصادُم	*Müşâreket*
تَفاخُر	مُفاخَرَت	تَرَدُّد	مُساعَده	تَوافُق	مُوافَقَت	*Mutâvaat*
تَطَوُّل	تَوانُن	تَوارُث	تَقاطُع	تَشارُك	تَناقُص	*Sülâsî ile aynı*
تَمارُض	تَخادُع	تَناوُم	تَغافُل	تَجاسُر	تَعاظُم	*Yapmacık*

- *Tefâ'ul bâbı **ism-i fâillerine** misâller:*

مُتَراكِم	مُتَباقِي	مُتَعاقِب	مُتَداثِر	مُتَساند	مُتَطامِل	مُتَقاعِد
مُتَواضِع	مُتَشابِه	مُتَمايِل	مُتَقابِل	مُتَجاوِر	مُتَناسِب	مُتَجانِس

- *Tefâ'ul bâbı **ism-i mef'ûllerine** misâller:*

مُتَجاذَب	مُتَساند

Not: *Bu bâbın ism-i mef'ûlü Osmanlıca'da pek kullanılmaz. Zira ism-i mef'ûl, geçişli (müteaddî) masdarlarda bulunur. Bu bâbda ise geçişli masdarlar çok azdır.*

---

[59] *Bakınız, tefe"ul bâbı, dipnot 54, sh 70*

89.Saat

h. İstif'âl (اِسْتِفْعَال) bâbı

Aslî harflerin başına "elif, sin, te" harfleri ziyâdesi ve aslî ikinci harften sonra "elif" ilâvesiyle yapılır.

اِسْتِفْعَالاً	يَسْتَفْعِلُ	اِسْتَفْعَلَ
İstif'âl *(en)*	*Yestef'ilü*	*İstef'ale*
Masdar	*Fiil-i muzâri'*	*Fiil-i mâzî*

Binâsı: *Umûmiyetle istek, arzu, talep ifâde eder ve geçişsiz (lâzım) olan masdarları, geçişli (müteaddî) yapar.*

Bu bâb, sülâsîsi geçişsiz olan masdarlara, bir şeyi öyle kabul etmek, addetmek ma'nâsını da yükler. [60]

İsm-i fâil ve İsm-i mef'ûlü: *İstif'âl bâbı masdarının zâid elifleri kaldırılıp, baş tarafına ötreli bir "mîm" getirilir ve aslî ikinci harf esre okunarak* ***müstef'il*** *vezniyle isim-i fâili ve aynı harf üstün yapılarak* ***müstef'al*** *vezniyle de isim-i mef'ûlü yapılır.*

- *Meselâ:*

حُسْن	ثِقَلَت	خُرُوج	جَوَاب	نُطْق	مَغْفِرَت	*Sülâsî masdar*
Güzel olmak	*Ağır olma*	*Çıkmak*	*Karşılık verme*	*Konuşmak*	*Afvetmek*	
اِسْتِحْسَان	اِسْتِثْقَال	اِسْتِخْرَاج	اِسْتِجْوَاب	اِسْتِنْطَاق	اِسْتِغْفَار	*İstif'âl bâbı*
Güzel karşılamak	*Sıkıcı bulma (addetme)*	*Çıkarmak (geçişli)*	*Cevap isteme*	*Konuşmasını istemek*	*Afvı istemek (talep)*	
مُسْتَحْسِن	مُسْتَثْقِل	مُسْتَخْرِج	مُسْتَجْوِب	مُسْتَنْطِق	مُسْتَغْفِر	*İsm-i fâil*
مُسْتَحْسَن	مُسْتَثْقَل	مُسْتَخْرَج	مُسْتَجْوَب	مُسْتَنْطَق	مُسْتَغْفَر	*İsm-i mef'ûl*

- *İstif'âl bâbı* ***masdarlarına*** *misâller:*

اِسْتِعْجَال	اِسْتِقْلَال	اِسْتِمْلَاك	اِسْتِرْحَام	اِسْتِفْسَار	اِسْتِخْدَام	*Talep*
اِسْتِحْصَال	اِسْتِحْضَار	اِسْتِقْبَال	اِسْتِهْلَاك	اِسْتِغْرَاق	اِسْتِخْرَاج	*Müteaddî*
اِسْتِحْبَاب	اِسْتِعْجَاب	اِسْتِصْغَار	اِسْتِحْقَار	اِسْتِحْقَاق	اِسْتِخْفَاف	*Addetme*

- *İstif'âl bâbı* ***ism-i fâillerine*** *misâller:*

مُسْتَحْصِل	مُسْتَمْلِك	مُسْتَعْجِز	مُسْتَفْهِم	مُسْتَنْسِخ	مُسْتَحْضِر
مُسْتَرْحِم	مُسْتَزْرِق	مُسْتَسْهِل	مُسْتَشْرِق	مُسْتَقْبِل	مُسْتَهْزِئ

- *İstif'âl bâbı* ***ism-i mef'ûllerine*** *misâller:*

مُسْتَحْسَن	مُسْتَمْلَك	مُسْتَخْدَم	مُسْتَعْمَل	مُسْتَعْجَل	مُسْتَغْرَق	مُسْتَحْكَم
مُسْتَعْرَب	مُسْتَمْلَك	مُسْتَسْهَد	مُسْتَأْذَن	مُسْتَعَار	مُسْتَجَاب	مُسْتَشَار

[60] *Aynı zamanda lâzım ve dönüşlü olan bu bâb, bulmak, telakkî etmek ve değişikliğe uğramayı ya da tekellüfü ifâde eder. Bazen if'âl bâbının mutâveatını yapar. Bazen de sülâsî lâzım bir fiili müteaddî yapar ya da sülâsî masdarı ile aynı anlama gelir.*

90.Saat

D. İsimler

Zamana bağlı olmaksızın kendi başına bir ma'nâsı olan, şahıs veya şey'e delâlet eden kelimelere "isim" denir.

Mücerred veya mezîd masdarlardan ya da yine bir isimden türetilerek yapılan isimlere "müştak", hiçbir kelimeden türemeyen, kendisi bir kök hükmünde olan isimlere ise "câmid" isimler denir.

Arapça'da çekim esaslı isimler, fiilden müştak olan, ism-i fâil, ism-i mef'ûl, sıfat-ı müşebbehe, mübâlağalı ism-i fâil, ism-i tafdîl, ism-i zaman, ism-i mekân, ism-i âlet ile beraber, esasen isimden müştak olan, ism-i tasgîr ve ism-i mensûb olmak üzere on tanedir. Masdar da kendi başına ayrıca isim telakkî olunur.

Bu isimlerden ism-i fâil, ism-i mef'ûl, sıfat-ı müşebbehe, mübâlağalı ism-i fâil, ism-i tafdîl ve ism-i mensûb esasen birer sıfat olan isimlerdir.

a. İsm-i fâil

b. İsm-i mef'ûl

İsm-i fâil, masdarın ifâde ettiği işi yapan, ism-i mef'ûl ise, buna ma'rûz kalan ve bundan etkilenen şahıs veya nesnenin ismidir.

Bu isimler, sülâsî mücerred ve mezîd bâbların her birinde, kendi bahislerinde izah edilmişlerdir.

c. Sıfat-ı müşebbehe

Bilindiği gibi, varlıkların iç veya dış yapılarını, keyfiyet ve suretlerini, hallerini, biçimlerini, yerlerini, miktarlarını, renklerini, kusur ya da kemâlâtlarını belirterek, onları az çok tanımlayan kelimelere sıfat denir. Sıfatlar çoğu zaman müstakil birer isim olarak da kullanılırlar.

Arapça asıllı kelimelerde de yerine göre hem sıfat, hem de birer isim olarak kullanılabilen bir nevi' ism-i fâil ma'nâsında, sıfat-ı müşebbehe, mübâlağalı ism-i fâil ve ism-i tafdîl olmak üzere üç ayrı isim daha vardır.

Bununla birlikte herbirinin ism-i fâilden ayrıldıkları bazı farklılıkları ve ma'nâ cihetiyle birbirinden ayrı incelikleri vardır. [61]

1) Sıfat-ı müşebbehelerin, ism-i fâilden farkları

(i) İsm-i fâiller, hudûsu, yani sonradan olma geçici vasıf ve hâlleri ifâde ederler. Sıfat-ı müşebbeheler ise, sübûtu, yani devâmlı ve sâbit bir vâsıf ve hâli gösterirler.

(ii) İsm-i fâiller geçişli ve geçişsiz masdarlardan yapılabildiği hâlde, sıfat-ı müşebbeheler sadece geçişsiz (lâzım) masdarlardan yapılır.

(iii) İsm-i fâiller, her masdardan kıyâsî olarak yapılabildiği hâlde, sıfat-ı müşebbeheler semâî'dir.

- *Meselâ, konuşan bir kişi, vezin i'tibâriyle "nâtık" olur, ama gece gündüz devâmlı konuşuyor demek değildir. Veya "mâlik" olur, ama gün gelir ki mülkümüz zannettiğimiz şeyler birer birer elimizden çıkar. Çünki ya onun ömrü kısa, ya bizim ömrümüz kısadır. Bir süre, bir kayıt ile sınırlı, geçici olan vasıflar, Arapça'da bu nükte çerçevesinde ism-i fâil ile ifâde edilir.*

Her ne kadar dünyada mal mülk gibi her şey, bütün vasıflar geçici olsa da, öncekilere nisbetle biraz daha değişmeyen, pek de kolay kolay kendi isteğimizle ondan sıyrılamayacağımız devâmlı olarak nitelendirilebilecek, kişi ile kaim hâl ve sıfatlar da vardır.

Meselâ doktor olan bir kimsenin bu vasfı, konuşma, kalkma, oturma gibi geçici değil, süreklidir. Gece de doktordur, gündüz de doktordur. Yani bir kişi doktorsa, doktordur. Onun için doktora, ism-i fâil vezniyle "tâbib" (tâbb) değil, sıfat-ı müşebbehe vezniyle "tabîb" denir.

Veya herkes kardeşinden doğum tarihi i'tibâriyle daha büyüktür. Bu kişiye, büyük anlamında "kâbir" denmez. Zira bu büyüklük onlara nisbetle geçici bir vasıf değildir. Kardeşinden yıllar geçse de büyük kalacak bu kişiye "kebîr" denir, kardeşine ise, "sağîr" denir ve kalıcı olan bu vasıflara işâret edilir.

Ve yine, bir mevzu'da sözüne sadâkat gösterene "sâdık" denir, ama sadâkat, o insanın sürekli vasfı ise, artık o kişiye güvenilir bir dost makamında "sadîk" denir. Misâller bir hayli çoğaltılabilir.

- *Hatırlanacağı üzere, lâzım (geçişsiz) masdarlar umûmiyetle yaratılış, hâlet-i ruhiye gibi nisbeten değişmeyen, fıtrî, kalıcı ahvâli ifâde eden masdarlar olduğundan, aynı gerekçelerle sıfat-ı müşebbeheler de bunlardan yapılır. Bundan dolayıdır ki umûmiyetle bu tip geçişsiz masdarlarda, ism-i fâil yerine, aynı nevi'den olan sıfat-ı müşebbehe vezni kullanılır.*

Meselâ güzellik böyle bir sıfattır ve güzel olana "câmil" değil, "cemîl", kezâ ağırlığı az olana, az olduğu müddetçe "hâfif" değil, bir sıfat-ı müşebbehe vezniyle "hafîf" denir.

- *Bütün bunlarla beraber sıfat-ı müşebbehe vezinlerinin (fa'lân ve ef'al hâriç çoğunun) semâî olduğu unutulmamalıdır.*

---

[61] *Sıfat-ı müşebbeheye, ism-i fâile ma'nâ cihetiyle yakınlığı i'tibâriyle "ism-i fâile benzeyen sıfat" denilmiştir. Öyle ki bazı sarf âlimleri, aralarındaki sıkı benzeyişten dolayı, bu iki veznin de aynı şey olduğunu beyan ederler.*

2) *Sıfat-ı müşebbehelerin bir çok vezni olup, Türkçe'de en çok kullanılanları şunlardır:* [62]

(I) Fa'îl *(* فعيل *) vezni (Diğerlerine göre daha çok kullanılan bu sıfat-ı müşebbehe vezni, semâîdir.)*

مريض	صغير	شريف	سليم	عليل	شرير	صبيب

- *Bu sıfat-ı müşebbehe vezni Cenâb-ı Hakk'ın sıfatı olduğunda, müşterek vezindeki mübâlağalı ism-i fâil ma'nâsıyla, hiçbir cihetle ondan büyük olmak mümkün olmadığından her zaman ve çokça yapmayı ifâde eder.*

رحيم	جميل	لطيف	حفيظ	حكيم	عظيم	قريب
Çok rahmet eden	Çok güzel olan	Çok lütfeden	Çok koruyan	Çok hikmet sahibi olan	Çok büyük olan	Çok yakın olan

(II) Fa'lân *(* فعلان *) vezni (İç duygu, ma'nevî ahvâl bildirir. Kıyâsîdir.)*

رحمٰن	حيران	ڤرحان	حيران

(III) Ef'al *(* أفعل *) vezni*

(Bu vezin, renk, kusur, ayıp veya sakatlık bildirir. Kıyâsîdir. Aynı vezinde gelen ism-i tafdîl vezinleri ile karıştırılmamalıdır.)

أسمر	أسود	أحمر	أحمق	أبله	أعمى	أخرس

91.Saat

d. Mübâlağalı ism-i fâil

İsm-i fâil cinsinden olup aynı ma'nâyı taşır. Ancak <u>bu sıfatlar</u>, çokluk ve mübâlağa anlamını ifâde ederler.

- *Buradaki mübâlağa, haddini aşma veya hakikatı saptırmak anlamında olmayıp, bir işi <u>her zaman ve çokça</u> yapmayı anlatır.*
- *Çoklukla ve her zaman yapılan masdarların fâillerinin bu husûsiyeti, mübâlağalı ism-i fâil vezniyle vurgulanır.*

Bu incelikten dolayıdır ki, her şeyden bir şey'i, bir şeyden her şey'i yaratan ve her şey'in anahtarı O'nun yanında, her şey'in dizgini O'nun elinde olan, her şey'e her zaman hükmeden Cenab-ı Hakk'ın isimlerinin bir çoğu, sıfat-ı müşebbehe, mübâlağalı ism-i fâil veya ism-i tafdîl vezniyle gelir ve böylelikle artık birer sıfat olarak, ârızî olmayan, zâtıyla kaim, çokluk ve mübâlağa ma'nâsını taşırlar.

Meselâ, Allah, "Settâr" dır, çok olan kusurlarımızı hesap gününe kadar O örter. "Gaffâr" (çokça mağfiret eden, bağışlayan)' dır, "Tevvâb" (tevbeleri çokça kabul eden)' dir. Zira, kim ne kadar günahkâr olsa da tevbelerini (bir daha işlememek kaydıyla) O kabul eder, onları O bağışlar. Kezâ "Allâm" dır, "Allâm" dır, her şey'i, hatta kalplerimizden geçirdiğimizi dahi O bilir, "Rezzâk" dır, dağların tepesinde, okyanusların dibinde de olsa her mahlûkun rızkını O verir. O'nun iman ettiğimiz gibi bütün isimleri böylece devâmlılık ve çokluk ifâde ederler.

Kezâ bir insan bir şey taşır, ona "hâmil" denir. Ama taşımayı meslek edinir, devâmlı, çok çok taşırsa artık ona "hammâl" [63] *denir. Uçaklara da sürekli olan bu uçuculuk vasıflarından dolayı "tayyâre" ta'bîr olunur.*

---

[62] *Sıfat-ı müşebbehe vezni olarak bunlardan başka, fa'l (sehl), fa'al (hasen), fi'l (misl), fu'l (sulb), fu'âl (şücâ'), fe'âl (cebân), fu'lân (üryân), fey'al (baytar) vezinleri de vardır. Bazı ism-i fâiller de taşıdıkları sürekli vasıf ma'nâsı cihetiyle sıfat-ı müşebbehe i'tibâr olunur. Fâil (tâhir, kâdir, hâfız, bârid) gibi. Daha çok hâl ve istikbâl, pek az mâzi için kullanılan ism-i fâil vezinlerine bedel, sıfat-ı müşebbeheler yalnız geniş zaman için kullanılırlar. Hepsi semâîdir.*

Mezîd masdarların sıfat-ı müşebbeheleri, ism-i fâilleri ile aynı vezindedir ve kıyâsîdir. Müf'il (muzlim, karanlık), müfte'il (muktedir), mütefe"il (mütekebbir) gibi.

[63] *Fa"âl vezni, esasen mübâlağalı ism-i fâil olmakla beraber, bu misâlde görüldüğü üzere bir ism-i mensûb olarak da kullanılır ve mübâlağa ma'nâsıyla birlikte bir mesleğe mensûbiyeti de ifâde eder. Zira bir işi arasıra yapmakla o mesleğe mensûb olunamayacağından, her mesleğin ruhunda kendi yapısına münâsib bir mübâlağa, çokça yapış ve sürekilik vardır. (Dellâl, hattât, kassâb, attâr, sarrâf, neccâr gibi.)*

Bu isimlerin de bir çok vezni olup, hepsi semâîdir. Meşhûrları şunlardır: [64]

1) Fa'âl (فَعّال) vezni

- *Sülâsî ism-i fâillerin mübâlağa vezinleridir.* [65]

غفران	صدمه	حسد	خلق	علم	فتح	Sülâsî masdar
غافر	صادم	حاسد	خالق	عالم	فاتح	İsm-i fâil
غفار	صدّام	حسّاد	خلّاق	علّام	فتّاح	Mübâlağalı isim-i fâil
Çok affeden	Çok vuran	Çok hasedli	Çok yaratan	Çok bilen	Çok açan	

- *Fa'âl veznine misâller:*

جوّال	طيّار	سيّاح	غدّار	سيّاب	كذّاب	دسّاس

وهّاب	رزّاق	ستّار	ديّان	منّان	حنّان	Esmâ-i Hüsnâ

خطّاط	صيّاد	جرّاح	بوّاب	بقّال	مدّاح	Meslek

2) Fa'ûl (فعول) vezni

عناد	جهالت	عجله	طهارت	ولادت	جسارت	Sülâsî masdar
عنود	جهول	عجول	طهور	ولود	جسور	Mübâlağalı isim-i fâil

شكور	صبور	ودود	غفور	عطوف	رؤف	Esmâ-i Hüsnâ

3) Fa'îl (فعيل) vezni

- *Aslında sıfat-ı müşebbehe vezni olup, Allah'ın sıfatı olduklarında mübâlağa bildirirler. Bu vezinler, Esmâ-i Hüsnâ'dan olmadıkları, yani bu ma'nâda mübâlağa ifâde etmedikleri zaman, yalnızca birer sıfat-ı müşebbehe vezni olarak kalırlar.*

كريم	رحيم	عظيم	لطيف	حبيب	قريب	جميل
كبير	كفيل	قديم	طبيب	حفيظ	عليم	مجيد

92 - 96.Saat

- *Önceki ödevin kontrol ve değerlendirmesi yapılacak.*
- *47 ve 48. metin sahifesi yazılarak, 49 - 53. sahifeler okunarak sınıfta birlikte çalışılacak.*
- *54. ve 55. sahifeler okunarak sınıfta birlikte çalışılacak.*

Ev ödevi (17)

- *56. metin sahifesi*

---

[64] *Mübâlağalı ism-i fâil olarak ayrıca fa'ûl (fârûk), fi"îl (sıddîk), fu"ûl (kuddûs), fey'ûl (kayyûm), fu'âl (şucâ'), fu'ale (hümeze), mif'âl (mi'mâr), mif'îl (miskîn) gibi vezinleri de vardır. Hepsi semâîdir. Bu mübâlağa vezinlerinin müzekker ve müennes ayrımı yoktur.*

[65] *Fa"âl veznine has olarak, bu vezinde gelen bir kelime aynı zamanda Cenâb-ı Hakk'ın sıfatı da oluyorsa, O'nun gayrı hakkında kullanıldığında sonuna, sıfat-ı ilâhiyeden tefrîk için, sadece mübâlağa ifade eden ve bu haliyle artık müennesiik alâmeti olmayan hâ-i resmiye (tâ-i mübâlağa) getirilir. "Allâm - allâme", "Settâr - settâre" gibi.*

97.Saat

e. İsm-i tafdîl

İsm-i fâil cinsinden olup aynı ma'nâyı taşıyan bir sıfattır. Ancak, ism-i fâil veya sıfat-ı müşebbehelerdeki bir sıfatın, bu vezinle anlatılmak istenen şeyde pek çok olduğunu veya bir kimse ya da nesnede diğerlerine nisbetle daha çok olduğunu (nisbî büyüklüğü) ifâde eder.

Bu vezin Cenâb-ı Hakk'ın sıfatları için kullanıldığında, gerek sıfat-ı müşebbehe, gerekse mübâlağalı ism-i fâillerde olduğu gibi, hiçbir cihetle Ondan daha büyük olmak mümkün olmadığından en çok (mutlak) büyüklüğü ifâde eder.

- *Vezni* ***ef'al*** *(أفعل)'dir.*

عظمت	كرم	كبر	ندرت	لزوم	لياقت	*Sülâsî masdar*
-	-	-	نادر	لازم	لائق	*İsm-i fâil*
عظيم	كريم	كبير	-	-	-	*Sıfat-ı müşebbehe*
أعظم	أكرم	أكبر	أندر	ألزم	أليق	*İsm-i tafdîl*
En büyük olan	*En cömert olan*	*En büyük olan*	*En az olan*	*En lâzım olan*	*En lâyık olan*	

Misâller:

أنسب	أحوط	أجمل	أسفل	أصح	أكمل	أبلغ
أقلّ	أعلى	أصغر	أسفه	أنفس	أشرف	أفضل

أصدق	أطهر	أحكم	أعدل	أعلم	أقدس	أرحم

- *İsm-i tafdîlin müennesi* ***fu'lâ*** *(فعلى) vezninde gelir.*

عليا	أخرى	سفلى	عظمى	صغرى	حسنى	كبرى

98 ve 99.Saat

- *Önceki ödevin kontrol ve değerlendirmesi yapılacak.*
- *57. metin sahifesi yazılarak, 58. ve 59. sahifeler okunarak sınıfta birlikte çalışılacak.*

Ev ödevi (18)

- *60. metin sahifesi*

100 ve 101.Saat

- *Umûmî tekrar*

102 ve 103.Saat

- ***4. Ara İmtihanı***

104 ve 105.Saat

- *İmtihan soru ve sonuçlarının sınıfta birlikte değerlendirilmesi*

106 ve 107.Saat

- *Önceki ödevin kontrol ve değerlendirmesi yapılacak.*
- *61. metin sahifesi yazılarak, 62. ve 63. sahifeler okunarak sınıfta birlikte çalışılacak.*

Ev ödevi (19)

- *64. metin sahifesi*

4. VİZE İMTİHANI SORULARI [66]

I. Aşağıdaki suâlleri doğru (D) veya yanlış (Y) olarak işâretleyiniz.

1. *Osmanlıca elifbâsında 29 harf vardır.* ( )
2. *Osmanlıca'da rakamlar sağdan sola doğru yazılır.* ( )
3. *Kelime sonlarındaki "a" sesleri her zaman "elif" ile gösterilir.* ( )
4. *Kelime sonlarındaki "e" sesleri bazen "elif" ile gösterilir.* ( )
5. *Türkçe ve Farsça kelimelerdeki bildiğimiz "g" sesi "kâf-ı Fârisî" ile yazılır.* ( )
6. *(البوم تنساه) kodu ile ta'rîf edilen harflerden herhangi biri aslî harflerden olabilir.* ( )
7. *"Tı" harfi Osmanlıca 'da kalın "z" ve "d" sesleriyle okunur.* ( )
8. *"Tefe"ul" bâbı umûmiyetle geçişlidir.* ( )
9. *(تَشَبُّل) sülâsî mezîd bir masdardır.* ( )
10. *Sıfat-ı müşebbeheler sadece geçişsiz masdarlardan yapılır.* ( )
11. *Müşâreket, herhangi bir işin karşılıklı yapılmasını ifâde eder.* ( )
12. *Mutâvaat, Arapça'da geçişli bir fiilin, geçişsiz yapılmasından ibârettir.* ( )
13. *Arapça'da herhangi bir fiil-i maziden değişik ma'nâlarda isimler elde edilebilir.* ( )
14. *Aslî harflerden birinin mükerrer okunuşu zâid harf hükmündedir.* ( )
15. *Mücerred masdarlar aslî harflerin üzerine herhangi bir harf ziyâde kılınmış masdarlardır.* ( )
16. *Sülâsî mücerred masdarların kırka yakın vezni vardır.* ( )
17. *Sülâsî mücerred bir masdarın muhtelif vezinlerden hangisine gireceği husûsu kıyâsîdir.* ( )
18. *Bazı sülâsî mücerred masdarların birden fazla kalıbı vardır.* ( )
19. *Bazı sülâsî mücerred masdarların harfleri üçten fazla olabilir.* ( )
20. *Bütün sülâsî masdarların fiil-i mazileri üç harfden fazla değildir.* ( )

II. Aşağıdaki suâllerde boş olan yerleri doldurunuz.

1. *Farsça bazı kelimelerde ..... harfinden sonra gelen ..... harfleri yazıldığı hâlde okunmazlar.*
2. *Kelime eklerindeki ..... , ... sesleri umûmiyetle ..... okutucusu ile gösterilir.*
3. *Osmanlıca kelimelerdeki kalın "g / ğ" sesleri ..... harfi ile, ... "g / ğ" sesleri ise ..... harfi ile yazılır.*
4. *İsimlerin ..... ile, fiillerin ..... hiçbir ek alımında bozulmazlar.*
5. *Tenvinlerden "çift üstün", ... veya ..... harflerinin üzerine konulur.*
6. *Türkçe asıllı kelimelerde kullanılmayan harflerden biri de ..... harfidir.*
7. *Bir kelimedeki aslî harfler, ... ile kodlanmış olup, ... adet harften ibârettir.*
8. *İsm-i fâil cinsinden olup aynı ma'nâyı taşır. Ancak bu sıfatlar, çokluk ve mübâlağa ma'nâsı ifâde ederler. Bunlara ..... denir.*
9. *..... bâbı, aslî harflerin başına "elif, sin, te" ziyâdesi ve aslî ikinci harften sonra "elif" ziyâdesiyle yapılır.*
10. *Geçişsiz (lâzım) bir sülâsî masdar, ... bâbında geçişli (müteaddî) hâle gelir.*

---

[66] *İmtihan suâllerinin cevapları, müfredâtın sonunda verilmiştir.*

III. Aşağıdaki suâller çoktan seçmeli olup İKİŞER cevabı vardır.

(Doğru olan şıkları yuvarlak içine alınız)

1. Aşağıdakilerden hangileri sıfat-ı müşebbehe değildir?

a. جميل b. كسبين c. انفس d. آنجوه

2. Aşağıdakilerden hangileri mübâlağalı ism-i fâildir?

a. حرام b. آتاوه c. جمال d. جسور

3. Aşağıdakilerden hangileri "infi'âl" bâbından değildir?

a. انشراح b. استقبال c. اشتراك d. انفلاوه

4. Aşağıdakilerden hangileri "mim'li masdar" dır?

a. ماتم b. مرحمت c. مكتوب d. مغفرت

5. Aşağıdakilerden hangileri "müfâ'ale bâbı"ndan değildir?

a. محاربه b. منازه c. جدال d. مرحوم

IV. Aşağıdaki boş yerleri doldurunuz.

(Yazacağınız her kelimeyi mutlaka harekeleyiniz.)

No	İsm-i mef'ûl	İsm-i fâil	Masdar	Vezin
1.		مجادل		فعال
2.			تساند	تفاعل
3.	متشبث	متشبث		
4.		مضطرب		افتعال
5.		منتظم	انتظام	
6.		منجذب		انفعال
7.	ملحوظ			افعال
8.	معلم		تعليم	
9.	مستقر			استفعال

V. Aşağıdaki mısraları Osmanlıca'ya çeviriniz.

(1)
Yapamadım, edemedim
Falan yere gidemedim
"Dedi" dedin, "dedi" dedim
Diye geçer günlerimiz.

(2)
Yazacaktım, çizecektim
Her tarafı gezecektim
Düşmanları ezecektim
Diye geçer günlerimiz.

(3)
Biz geçmeden bu dünyadan
Bu hayalden, bu rüyadan
Senden benden, şundan bundan
Derken geçer günlerimiz.

(4)
Serdengeçti, durma söyle
Biraz da sen gönlün eyle
İşte şöyle, işte böyle
Geçti gitti günlerimiz.

V. Aşağıdaki metni bugünkü yazıya çeviriniz.

انسانه فطرةً غايت ضعيفدر. هالبوكه هرشى اوڭا ايلتيير، اونى متأثّر و متألّم ايدر. هم غايت عاجزدر هالبوكه بلالرى ودوشمانلرى بك چوقدر.

هم غايت فقيردر. هالبوكه احتياجاتى بك زيادهدر. هم تنبل و اقتدارسزدر. هالبوكه حياتك نظائنى غايت آغيردر. هم انسانيت اونى طاشنانلە علاقەدار ايتمشدر. هالبوكه سودياى، انسيت ايتديكى شيلرك زوال و فراقى متمادياً اونى اينجيديور.

هم عقل اوڭا يولسز مقصدلر وباطل مبولر كوستريور. هالبوكه آنى قيلە، عمرى قيلە، اقتدارى قيلە صبرى قيلەدر.

ناصلە نازدار برچوجق آغلامسيله يا ايستمسيله يا حزنيه هاليله مقاوملرينه اويله موفّق اولور و اويله قويله اوڭا مسخّر اولورلركه او مقاوملرده بيكلرجه برسنه بيله دفعه قوتجكيله يتيشەمز.

دنيك ضعف وعجزى اونك حقنده شفقت وحمايتى تحريك ايتدكلرى ايچون كوچوجك بارماغيله قهرمانلرى كندينه مسخّر ايدر. شيمدى بويله برچوجق او شفقتى انظار ايتمك و اوحمايتى التزام ايتمك صورتيله احقانه برغرورايله "بنه قوتمله بونلرى تسخير ايديورم" ديه البته برموفقيت بيلەجكدر.

ايشته انسانه دخى خالقنك رحمتى انظار و حكمتى التزام ايدەجك برطرزده كفرانه نعمت صورتنده قاروبه كبى "بنه كندى عالمله، كندى اقتدارمله قازاندم" ديه، البته سيلهٔ عذابه كندينى مستحق ايدر.

<u>Not baremi:</u>

GRAMER *: I.bölüm 20, II.bölüm 18, III.bölüm 10, IV.bölüm 18, 66 doğru cevap, her yanlış (-) 1,5 puandan (~) toplam 100 puan.*
METİN *: V.bölüm 50, VI.bölüm 150 kelime, toplam 200 kelime, her yanlış (-) 0.5 puandan, toplam 100 puan.*

f. İsm-i tasgîr

Bir şeyin miktar cihetiyle küçüklüğünü veya sıfat cihetiyle azlığını gösteren ve sülâsî vezinlerden yapılan isimlerdir. Ayrıca kıymet ve rütbe cihetiyle hakareti, kezâ muhabbet, şefkat ve merhamet ma'nâlarını ifâde eder.

Üç harfli isimler için vezni, ***fu'ayl*** *(فُعَيل)'dır.* [67]

İsm-i tasgîr sadece ism-i fâillerden değil, bütün isimlerden yapılabilir.

İsim						
İsm-i tasgîr						

İsim						
İsm-i tasgîr	بُنَيّ	حُوَيْنَة	كُرَيْوَة	جُنَيد	عُبَيد	حُسَيْنة
	Oğulcağız	Hayvancağız	Kürecik	Askercik	Kulcağız	Küçük güzel

g. İsm-i mekân

Bir fiilin vuku' ve husûl bulduğu yerleri gösteren isimlere ism-i mekân, vaktini gösteren isimlere ise ism-i zaman denir. Bu iki ismin vezni müşterektir.

Daha ziyâde mef'al (مَفْعَل *), mef'il (* مَفْعِل *) vezinleri kullanılır.* [68]

Ancak bir şeyin çok olduğu veya bir işin çok yapıldığı yerleri gösteren ism-i mekânların sonuna hâ-i resmiye ilâve edilir. [69]

1) Mef'al *(* مَفْعَل *) vezni*

Masdar	ذَهاب	ضَرْب	صُدور	كِتابة	عِبادَت	نَباتَ
İsm-i mekân	مَذْهَب	مَضْرِب	مَصْدَر	مَكْتَبة	مَعْبَد	مَنْبَت

2) Mef'il *(* مَفْعِل *) vezni*

Masdar	خُروج	وَضْع	جُلوس	نُزول	رُجوع	سُجود
İsm-i mekân	مَخْرَج	مَوْضِع	مَجْلِس	مَنْزِل	مَرْجِع	مَسْجِد

3) Mef'ale *(* مَفْعَلة *) vezni*

- *Bu vezin, bir şeyin çok olduğu veya bir işin çok yapıldığı yerleri gösterir.* [70]

Masdar	رَحْلَت	زَلَل	نَظَر	حَكَم	دَرْس	طَبْع
İsm-i mekân	مَرْحَلة	مَزْلَقة	مَنْظَرة	مَحْكَمة	مَدْرَسة	مَطْبَعة

---

[67] *İsm-i tasgîr yaparken, dört harfli isimler (sadece rubâî müceррed değil, dört harften ibâret her isim) için fu'ay'il (müseycid), beş veya daha fazla harfli isimler için ise fu'ay'îl (kuneydîl) vezinleri kullanılır. Andelîb'den "uneydil", Selman'dan "Süleyman", hamrâ'dan "hümeyrâ", ayn'dan "Uyeyne", câriye'den "Cüveyriye" gibi bazı kelimeler için ayrıca husûsî kaideler de vardır. Müennes kelimeler ism-i tasgîr yapıldıklarında, sonlarındaki müennеslik alâmetleri korunur.*

[68] *İsm-i mekân ve ism-i zamanların cem'i, mefâ'il (mesâcid) vezninde gelir.*

[69] *Sülâsî mezîd bâbların ism-i zaman ve ism-i mekânları, ism-i mef'ûlleriyle aynı vezindedir. (Mimli masdarları da aynıdır.)*

[70] *Bu makamda bir nükte olarak: "Manzar", "nazar edilen yer" ma'nâsıyla, işte öylesine bir bakılan, ama ona bakmakta sürekliliğin özel esprisi olmayan bir yerdir. "Manzara" ise, bu kelimenin gerektirdiği çokluk vurgusuyla, güzelliğine binâen çokça nazara lâyık ve gerçekten de sürekli seyredilen yer olur.*

Ya da "manzar" yine "nazar edilen, bakılan yer" ma'nâsıyla, nazarın, yani gözün olduğu mekânı ifâde eder ki, göz ve haliyle sahibi olan kişi nihâyet bir yerdedir, çokluk söz konusu değildir. Hâ-i resmiye ilâvesiyle hâsıl olan çoklukla, "manzara" ise, göz ve sahibi her ne kadar bir mahalde, bir mekânda duruyorsa da, nazar durmuyor ve çok yerleri bakışının ihâtasıyla kuşatıyor, kendi mekânı yapıyor, demektir, denilebilir.

109.Saat

h. İsm-i zaman

Bir fiilin vuku' ve husûl vaktini gösteren isimlere ism-i zaman denir. Vezni ism-i mekânla müşterektir.

مبدأ	مولد	موعد	موسم

- *Arapça'da normal olarak kullanılan ism-i zaman vezinleri, Osmanlıca'da bu fonksiyonla pek kullanılmazlar. Halbuki aynı vezinler ism-i mekân olarak günümüzde bile hâlâ çoklukla kullanılır.*

i. İsm-i âlet

Âlet ve edevât ismi olup, âletin işlediği işi ifâde eden geçişli (müteaddî) masdarın kendisinden yapılır. Bu vezin semâîdir.

Meşhûr vezinleri mif'al (مِفْعَل) ve mif'âl (مِفْعال) dir.

1) Mif'al *(مِفْعَل) vezni*

مقصّ	منجل	مرجل	مغفر	منبر	مقلب	مسطر

2) Mif'âl *(مِفْعال) vezni*

مفتاح	مضراب	معراج	مصباح	محراب	میزانه	مزراق
مسواك	محراث	مصیار	مقیاس	مرقات	منفاخ	منقار

j. İsm-i mensûb

Aslında bir sıfat olan bu isim, yer, âile, meslek, din, mezhep gibi nisbet edildiği herhangi bir şeye âitlik ve mensûbiyeti ifâde eder.

Sessizle biten kelimelerin sonuna (ی), sesli harfle biten kelimelerin sonuna ise (وی) ilâve etmek suretiyle yapılır.

İsm-i mensûb yapılırken, kelimenin en sonundaki zâid harf atılır. [71]

علم	عقل	فکر	عرب	ترک	شرق	جنس
علمی	عقلی	فکری	عربی	ترکی	شرقی	جنسی

سما	عیسی	موسی	عالم	دنیا	سیاست	تجارت
سماوی	عیسوی	موسوی	عالمی	دنیوی	سیاسی	تجاری

110 ve 111.Saat

- *Önceki ödevin kontrol ve değerlendirmesi yapılacak.*
- *65. ve 66. metin sahifesi yazılarak, 67 - 71. sahifeler okunarak sınıfta birlikte çalışılacak.*

112 ve 113.Saat

- *72. ve 73. sahifeler okunarak sınıfta birlikte çalışılacak.*

Ev ödevi (21)

- *74. metin sahifesi*

---

[71] *İsm-i mensûblar, akıl sahibi olanlar için (siyâsiyûn gibi) müzekker-i sâlim, hakîkî müennes ve akıl sahibi olmayanlar için (sâlihât ve arabiyât gibi) müennes-i sâlim suretinde cemi' yapılırken, bir kısmı da (hanefî / hanefiye gibi) sonuna tâ-i merbûta ilâvesiyle cemi' olurlar. Nisbet yâ'sı dışında, "fâ'il ve fa"âl" vezinleri (lâbin ve bevvâb gibi) bazı isimler için ism-i fâil ve mübâlağa sıygalarıyla aynı zamanda birer ism-i mensûb vezni hükmünü alırlar.*

114.Saat

E. Arapça kelimelerde keyfiyet

a. Müzekker ve müennes

Arapça asıllı isimlerin erkeklere has olanlarına müzekker, hanımlara (ya da i'tibârî olarak bu sınıfa dâhil olduğu kabul edilenlere) mahsus olanlarına ise müennes denir.

Bir kelimenin keyfiyeten, müzekker veya müennes, kemiyeten ise, müfred, tesniye ya da cemi' olması, taşıdığı ma'nâ dışında Osmanlıca imlâ için bilhassa sıfat tamlamalarında ehemmiyet arz eder. Zira böyle tamlamalarda, sıfat, mevsûfuna tâbi' olacağından, doğru bir sıfat tamlaması yapabilmek için, sıfatlanan kelimenin kemiyeten ve keyfiyeten mâhiyetinin bilinmesi gerekir.

Günümüzde de Arapça asıllı bir sıfat ya da isim, -akıl sahibi olan varlıklara has olarak- tamlama yapılmadan tek başına kullanıldığında bile, düzgün bir imlâ için bu ayrıma dikkat edilmektedir. Meselâ, "sâlih bir hanım" yerine, "sâliha bir hanım" denilirken, ülkemizdeki hemen çoğu hanım isimleri de böyle Arapça asıllı müennes kelimelerdir.

b. Müenneslik alâmetleri

Arapça isimler normal şartlarda, müzekker (ve müfred) kabul edilir. Yani bir kelime, ya ma'nâ ya da yazılış cihetiyle müennes (veya birden fazla) olduğuna delâlet ve etki eden her hangi bir hususiyet taşımıyorsa, müzekker (ve müfred)'dir. Müennes yapmak için, kelimenin sonuna, aslî harflerinden olmayan ve "alâmet-i te'nîs" ta'bîr edilen, müenneslik alâmetlerinden biri getirilir. Böyle sâbit ve kıyâsa dayalı bir kaideyle müennes yapılan kelimelere "müennes-i kıyâsî" denilir.

(1) Yuvarlak "te" (tâ-i merbûta, tâ-i te'nîs)

Meselâ, ism-i fâil ve mef'ûl, (ef'al vezni hâriç) sıfat-ı müşebbehe ve ism-i mensûb müennesleri böyle gelir.

طالب	معلم	مأمور	أمية	قدر الله	عمل	Müzekker
طالبة	معلمة	مأمورة	أمية	قدرت الله	عاملة	Müennes

Arapça'da üzerinde durulduğunda "he", geçildiğinde "te" sesiyle okunarak "he ile te" harflerinin altlı üstlü "kapalı te" suretinde yazıldığı bu harfler, Osmanlıca'da kelimenin yerleşmiş olan şekline göre sadece "he" (hâ-i resmiye) veya "açık te" (tâ-i mebsûta) şeklinde yazılmaktadır.

Fakat "tâ-i merbûta" ile yazılan kelimelerin evveline lâm-ı ta'rîf veya sonuna tenvin getirildiğinde bizde de "kapalı te" olarak yazılırlar. Hatta bu tip kelimeler Arapça esaslı tamlamaların ilk ismi (muzâfı) olduklarında lâm-ı ta'rîfli olmadıkları halde, az da olsa yine de böyle yazılabilmektedirler.

"Beyt, isbât, sükût, vakit, zât" gibi Arapça kelimelerde aslî harflerden olarak sonda gelen "te" harflerinin, keza, "hâne, perde, çare, yegâne, nümûne" gibi Farsça asıllı kelimelerin sonundaki hâ-i resmiye'lerin müenneslik alâmeti olmadığına dikkat edilmelidir.

Tâ-i merbûtanın bu bahiste mezkûr aslî müenneslik vazifesinden başka, o kelimeye mensûbu bulunduğu veznin efrâdı içinde husûsî bir nükte, bir nüans, has bir ma'nâ yükleme fonksiyonu da vardır (garîb/garîbe, câmi'/câmi'a gibi). Hatta bu farklılığa binâendir ki, garîb'in cem'i "gurabâ", garîbe'nin cem'i ise "garâib" gelir.

Ve yine aynı harf, "mef'al" veznindeki ism-i mekânların sonuna (matbaa gibi) "tâ-i kesret" olarak gelerek o fiilin o mekânda çoklukla yapıldığına işaret eder. Keza mübâlağalı ism-i fâillerden fa"âl vezni Cenâb-ı Hakk'ın sıfatı olduğunda, mahlûkat hakkındaki aynı kelimenin sonunda (Allâm/allâme gibi) gelerek "tâ-i mübâlağa" olur. Veya bazı ism-i cemi'lerin müfredine delâlet etmek üzere kelime sonlarında (varak/varaka gibi) "tâ-i vahde" namını alır. Bazen (devr'den "idâre" gibi) hazf edilen illetli harfe bedel olarak gelir. Ya da (Türkî/Türkiye gibi) bazı ism-i mensûbların cemi'sini yapmakta kullanılır.

(2) Kısa elif (elif-i maksûre)

Meselâ, ism-i tafdîllerin müennesleri ile "şûrâ, da'vâ" gibi çok az sayıdaki bazı kelimeler bu şeklide gelir.

أكبر	كبرى	أحسن	حسنى	أفضل	فضلى	فتوى

Aslında "ye" harfi ile yazılan "elif-i maksûreler", zâid harf değil de, kelimenin aslî harflerinden biri (elif-i asliye) olur ve illetli aslî harfin yerine vezin icabı gelirse artık (elif-i te'nîs) müenneslik alâmeti sayılmazlar.

Bu harfler müenneslik alâmeti olsun veya olmasın Osmanlıca'da <u>çoğu zaman</u> kolaylığına binâen ve bilhassa (da'vâ<u>s</u>ı gibi) Türkçe ek aldıklarında "çubuk elif" suretinde yazılırlar. Nitekim "muktezî" ile aynı vezindeki "muktezâ" kelimesindeki "ye" harfinin böylelikle "elif" ile yazılmasının, bu iki veznin yazı dilindeki karışıklığını önleme gibi faydası da vardır ve böyle yazım daha hoş karşılanır.

(3) Uzun elif (elif-i memdûde)

Meselâ, renk bildiren "ef'al" veznindeki sıfat-ı müşebbehelerin müennesleri böyle yazılır.

حمرا	سمرا	اسمر	سودا	اسود	بيضاء	ابيض

Belli müennes vezinleri dışında bu alâmetle müennes olan kelimeler çok az olup, bazı cemi' vezinleri gibi husûsî isimlerin sonunda vezin icabı gelen elif-i memdûde'ler müenneslik alâmeti değildir.

Müenneslik alâmeti olsun veya olmasın, uzun eliflerin Arapça asıllarında muhakkak gelen hemzeleri Osmanlıca'da terk edilir. Ancak bu hemzeler, Arapça usûlle (lâm-ı ta'rîfli) yapılan tamlamalarda (ağniyâü'ş-şâkirîn gibi) tekrar ortaya çıkarlar ve muhakkak yazılırlar.

Fârisî usûlle yapılan tamlamalarda ise, ya çok az da olsa (ulemâ-i âmilîn'de olduğu üzere) hemze-i izâfet olarak geri gelir veya tamamen terkedilerek -ki Osmanlıca imlâda daha ziyâde bu yazım tercih edilir- artık yerine izâfet yâ'sı getirilir. (ulemâ-yı âmilîn gibi)

(Bu mevzu'da daha geniş ma'lûmât için, tamlamalarla alâkalı bahse bakınız.)

اقربای تعلقات	ضیای حقیقت	ابنای جنس	لوای الفت	علمای اسوء

c. Müennes kelimelerin tasnîfi

1) Hakîkî müennes

Hakikatte dişi olan varlıklara delâlet eden kelimelerdir. Bu tip kelimeleri hakîkî müennes kabul etmek için sonlarında müenneslik alâmetinin bulunup bulunmaması mühim değildir.

الزابث	سراب	نوردانه	زینب	مریم	بنت	ام
سمرا	کبری	مدیره	نوریه	فاطمه	عائشه	خدیجه

2) Lafzî müennes

Müenneslik alâmetlerinden birini taşıyan, ama hakiki bir dişilik ma'nâsına delâlet etmeyen müzekker isimlerdir.

شوکت	خلیفه	حکمت	فکرت	معاویه	طلحه	حمزه

3) Semaî müennesler (ma'nevî veya i'tibârî müennes)

Ne şekil ve ne de mâhiyetçe müennes olmadıkları hâlde, Arapça grameri cihetiyle müennes sayılan kelimelerdir. Bunların bir kısmı devâmlı, bir kısmı bazen müennes i'tibâr olunurlar.

Arapça asıllarında öyle bile olsa Osmanlıca'da bu kelimelerin hepsi müennes kabul edilmez. Meselâ, Arapça'da "sirâc" kelimesinin müennesliğine binâen, terkîbi "sirâcen münîra(n)" olurken, Fârisî usûlle yapılan aynı terkîbin sıfatı Osmanlıca'da tamamen semâî olarak müzekker gelir ve "sirâc-ı münîr" olur.

Ama "nefs ve cehennem" gibi bazı kelimeler ise aslına muvâfık olarak Osmanlıca'da da müennes i'tibâr edilir. "Nefs-i emmâre, cehennem-i suğrâ" gibi.

شمال	ارض	نفس	سعیر	نار	جهنم	شمس
حال	سماء	سلاح	حرب	طریق	سبیل	صراط

4) Husûsî bazı isimler

a) Bütün çoğul isimler (sâlim müzekker cemi'ler ile akıl sâhibi mükesser cemi'ler hâriç)

Akıl sâhibi olmayan cemi'ler, canlı ya da cansız olduklarına bakılmaksızın gramer cihetiyle hem müennes hem de müfred sayılırlar.

البيت	انفس	اشجار	طيور	بحار	حروف	سيوف
كتب	اقلام	صحف	مساجد	طوائف	ممالك	اقطار

Tekrar belirtilmelidir ki, bu husus bilhassa sıfat tamlamalarında, sıfatın mevsûfuna tâbiiyeti noktasında oldukça önemlidir. Bu kelimeler müennes ve müfred i'tibâr edildiklerinden, sıfatları da müennes ve müfred olarak gelir.

"Erkân-ı hamse, kütüb-i münzele, nüfûs-ı seb'a, vezâif-i mühimme" gibi misâllerdeki ilk kelimelerin akıl sahibi olmayan mükesser cemi' olmakla müennes ve müfred, arkadan gelen sıfatlarının da bunlara tâbi' olarak müennes ve müfred geldiklerine dikkat ediniz.

(Bu mevzu'da daha geniş bilgi için "tamlamalar" bahsine bakınız.)

b) Ülke, şehir ve kabile isimleri

حلب شهبا	مصر	قريش

c) Çift uzuvların isimleri

يد بيضا	عين	اذن

d) Harf isimleri

الف مقصوره	باء جره	تاء مربوطه

e) Masdarlar

Bir iş ya da oluşu, şahsa ve zamana bağlı olmadan ifâde eden isimler olması cihetiyle, esasen gerçek şahıslara âit birer sıfat olan müzekker ve müenneslik kavramlarının, masdarlar hakkında hakîkî olarak kullanımı söz konusu değildir.

Ancak Arapça grameri cihetiyle yine de bir tasnîf gerektiğinden ve haliyle bir şahsa nisbeti olmayan masdarlara böylelikle akıl izâfe edilemediğinden, cemi'leri müennes i'tibâr edilerek, cem-'i müennes-i sâlim suretinde çoğul yapılır.

Masdarların müfred olarak kullanımında ve bilhassa terkiplerde, sonunda müenneslik alâmetlerinden (ة) bulunanlar müennes i'tibâr olunurken, diğerleri müzekker kabul edilir.

Müennes kabul edilen bu masdarların sonu daha çok tâ-i merbûta olarak; (kudret, mukavemet, rubûbiyet-i mutlaka gibi) "açık te" ile ya da (tevbe, idâre, muhâkeme-i akliye gibi) "hâ-i resmiye" ile biter.

تأثير	آلام	قياس	جمع	جهل	حكم	Müzekker
تأثيرات	آلامات	مقاييس	جموع	جهالت	حكمت	Müennes

115.Saat

F. Arapça kelimelerde kemiyet

a. Müfred: Tekil

Bütün Arapça kelimeler aslî yapısı i'tibârıyla esâsta tekil (ve müzekker) kabul edilirler.

محارب	مستخدم	متشاكر	مجتهد	معلم	مرشد	قلم

b. Tesniye: İkili çokluk

İki adedi ifâde eden bu yapı, Arapça kelimelere hastır. Osmanlıca'da da çokça kullanılmıştır. Müzekker veya müennes olan müfred kelimelerin sonuna "ye - nun" eki (-eyn) getirilmek suretiyle yapılırlar.

İki ev	دارين	*Bir ev*	دار
İki taraf	طرفين	*Bir taraf*	طرف

İki şerefli harem (Mekke-Medine için kullanılır. Ehl-i iman olmayanların girmesi yasaktır.) حرمين شريفين

Anne - Baba ابوين

İnsanların ve cinlerin Resûlü (asm) رسول الثقلين

c. Cemi': İkiden fazla çokluk ifâde eden kelimelere denir. (Cem'in ekalli üçtür)

Arapça'da çoğul isimler, kök hükmünde olan tekil ismin yapısının bozulup bozulmamasına göre ikiye ayrılırlar.

1) Sâlim cemi'ler

Kelimelerin müfred (tekil) yapısı bozulmadan sonuna getirilen çok basit eklerle yapılır. Hepsi kıyâsîdir, yani aynı kaide ile, aynı ekle cemi' yapılırlar.

(i) Müzekkerler için "ye-nun", nâdiren "vâv-nun" eki getirilir. (cem-'i müzekker-i sâlim)
Akıl sahibi olup sonunda tâ-i merbûta bulunmayan isimlerin sâlim cemi'leri bu vezinle yapılır. (âlem/âlemîn, sene/sinîn, arz/aradîn, ibn/benîn gibi bazı kelimeler istisnâdır.)

منافقون	حاضرون	مسلمين	محمديه	محققين	مأمورين	مؤمنين

(ii) Müennesler için ise "elif-tâ" eki getirilir. (cem-'i müennes-i sâlim)
Müennes-i hakîkîler ile akıl sahibi olmayan isimlerin, ism-i mensûbların ve bu ekle bir derece daha çoğul yapılabilen bazı cemi' vezinlerinin sâlim cemi'leri de bu vezinle yapılır.

Bu hallerde "elif-tâ" ekinden önce, kelime sonundaki müenneslik alâmetlerinden "tâ-i merbûta" tamamen kaldırılırken, "elif-i maksûre" ile "elif-i memdûde" ise "vav veya ye" harfine çevrilir.

لوازمات	ادبيات	طبقات	صالحات	مسلمات	مؤمنات	امهات

- *Masdarlar da mücerred bir mefhûm olmakla akıl sahibi olmadıklarından böyle çoğul yapılırlar.*

محاكمه	تبدل	تعليم	ادخال	خطابت	خير	*Müfred*
محاكمات	تبدلات	تعليمات	ادخالات	خطابات	خيرات	*Cem-'i müennes*

116.Saat

2) *Mükesser (kırık) cemi'ler*

Müzekker veya müennes kelimelerin tekil (müfred) yapısı bozularak yapılırlar ve bundan dolayı kırık (mükesser) cemi'ler diye isimlendirilirler. Bu vezinler, semâî olup, kaideye bağlı değildir. Bir kelimenin hangi mükesser kalıpla cem'i yapılabileceğinin, aşağıda gösterildiği gibi bazı ip uçları varsa da, elbette herzaman en rahat ve emin olan yolu lügat kitaplarına mürâcaat etmektir.

- *Bazı isimlerin birden fazla mükesser cemi' vezni olabilir. "Bahr" kelimesinin cem-'i mükesserinin "ebhâr, buhûr, bihâr veya ebhûr" gelmesi gibi.*
- *Bazı vezinlerin de birbirinden farklı mükesser cemi' kalıpları olabilir. Sıfat-ı müşebbehelerden "fe'îl" vezninin cem-'i mükesserinin, fi'âl (azîm/izâm), ef'ilâ (tabîb/etıbbâ), fu'alâ (edîb/üdebâ), fe'âil (acîb/ acâib) vezinlerinde gelmesi gibi.*
- *Ya da aynı müfredin müennes ve müzekker vezinleri farklı kalıplarda mükesser cemi' olabilirler. (garîb/gurabâ, garîbe/garâib gibi)*
- *Arapça'da bütün cemi'ler, müennes i'tibâr edilirler. Ancak cem-'i müzekker-i sâlimlerin yanısıra cem-'i mükesserlerden de akıl sahibi olanlar müzekker kabul edilerek bu kaidenin istisnasını teşkil ederler.*

  Meselâ, cem-'i mükesserlerden "ulemâ", akıl sahibi olduğundan müzekker olmakla, bir cem-'i müzekker-i mükesser iken, "ezvâc" gibi mükesser cemi' olmakla birlikte akıl sahibi olan hakîkî müennes kelimelerle, "vezâif" gibi akıl sahibi olmayan ve böylelikle müennes i'tibâr edilen kelimeler cem-'i müennes-i mükesser olur.

Mükesser cemi'lerin çeşitleri [72]

(I) Cem'u'l-kıllet (Azlık çoğulu)

Çoğul olmakla beraber, üçten dokuza kadar olan adetleri ifâde eder.

Meselâ, bir cem-'i kıllet vezniyle "enfûs sayımı" denilmez. Zira böyle bir sayımda sayılan kişiler dokuzdan fazladır. Bunun yerine "nüfûs sayımı" denilerek cem-'i kesret vezni kullanılır. İkili çokluklar ise zaten çoğul kabul edilmez, tesniye ta'bîr edilir. Zira Arapça kelimelerde cem'in ekalli (en azı) üçtür. Üçten az olanlara cemi' denilmez.

Buna rağmen Osmanlıca imlâda, cem-'i kıllet vezinlerinin aded noktasındaki bu hususiyetlerine sıkı sıkıya riâyet edilmez.

- *Ef'ul* (أفعل) *Umûmiyetle fa'l vezninde gelen üç harfli isimlerin cem-'i kıllet veznidir.*

نفس	انفس	اشهر	اعرف	اعيبه

- *Ef'âl* (أفعال) *Umûmiyetle üç harfli isimlerin cem-'i kıllet veznidir.*

سبب	اسباب	ارطبه	افطار	اجسام	اوصام	اوصاف

- *Ef'ile* (أفعلة) *Umûmiyetle üçüncü harfi, med harfi olan dört harfli isimlerin cem-'i kıllet veznidir.*

زمان	ازمنه	اسلحه	امثله	البسه	امتعه	اطعمه

117 ve 118.Saat

- *Önceki ödevin kontrol ve değerlendirmesi yapılacak.*
- *75 ve 76. metin sahifesi yazılarak, 77 - 80. sahifeler okunarak sınıfta birlikte çalışılacak.*

Ev ödevi (22)

- *81. metin sahifesi*

---

[72] *Tabloların sağ başındaki tramlı hücreler, o veznin müfred misâllerini, aynı satırdaki diğer tramlı hücreler ise, müfredi farklı olan vezinleri vurgulamaktadır. Her cem-'i mükesser veznin ma'nâsı ve müfredi, kitabın sonunda takdîm edilen "Metinlerin Okunuş ve Ma'nâları" bölümünde gösterilmiştir.*

(II) Cem'u'l-kesret *(Çokluk çoğulu)* [73]

Aded i'tibâriyle üçten sonsuza kadar olan varlıkları ifâde etmek için kullanılır. Osmanlıca'da çok kullanılan vezinleri şunlardır:

- *Fu'ûl* (فعول) *Umûmiyetle ilk harfi üstün, ikincisi sâkin olan üç harfli isimlerin cemi' veznidir.*

علم	علوم	حروف	نفوس	عقول	فنون	نفوس

- *Fi'âl* (فعال) *Umûmiyetle fe'îl veznindeki sıfatlar ile üç harfli bazı isimlerin cemi' veznidir.*

كريم	كرام	عظام	كبار	عباد	بحار	رجال

- *Efâ'il* (افاعل) *Umûmiyetle ef'al veznindeki ism-i tafdîllerin cemi' veznidir.*

أكبر	أجاصل	أفاضل	أعاظم	أقارب	أجانب	

- *Ef'ilâ* (افعلا) *Umûmiyetle fe'îl veznindeki nâkıs ve muzaaf sıfatların cemi' veznidir.*

ولي	أوليا	أصفيا	أشقيا	أنبيا	أحبا	أطبا

- *Fu"âl* (فعال) *Umûmiyetle fâ'il vezninde gelen isimlerin cemi' veznidir.*

تاجر	تجار	حجاج	كفار	كتاب	زوار	طلاب

- *Fu'alâ* (فعلا) *Umûmiyetle fe'îl veznindeki sâlim sıfatlarla, fâ'il veznindeki isimlerin cemi' veznidir.*

أديب	أدبا	فصحا	شهدا	علما	صلحا	شعرا

- *Efâ'îl* (افاعيل) *Üf'âl, üf'ûl, if'îl, üf'ûle vezinlerinin cemi', ef'âl vezninin ise cem'u'l-cemi' veznidir.*

أستاذ	أساتيذ	أساليب	أباريق	أعاجيب	أقاسيم	أقاويل

- *Feâ'il* (فعائل) *Umûmiyetle fe'îl, fe'île(t), fe'âle(t), fi'âle(t) vezinlerinin cemi' veznidir.*

دليل	دلائل	غرائب	وظائف	صحائف	صنايع	رسائل

- *Fevâ'il* (فواعل) *Umûmiyetle fâ'il, fâ'ile, fev'ale, fev'al veznindeki isimlerin cemi' veznidir.*

عامل	عوامل	لوازم	نوادر	نوافل	كواكب	جواهر

- *Fu'al* (فعل) *Umûmiyetle fu'le(t) veznindeki isimlerin cemi' veznidir.*

سورة	سور	شعب	رتب	زمر	صور	أمم

- *Fi'al* (فعل) *Umûmiyetle fi'le(t) veznindeki isimlerin cemi' veznidir.*

نعمت	نعم	حكم	ملل	حكم	ذرة	قمة

---

[73] *Çoğul isim sınıflamalarında ayrıca, cem'u'l-cemi' veya müntehe'l-cümû' adıyla, (isim'den, "esmâ", esma'dan da, "esâmî" gibi) esâsen çoğul olan isimlerin de çoğulunu yapan ve semâî olan bir tasnif şekli daha mümkündür. Fu'âlâ (sükârâ), fe'âlil (derâhim), mefâ'îl (mesâbîh) gibi vezinler böyledir.*

Ayrıca "kavim, ceyş, ganem" gibi ma'nâsında çokluk bulunan kelimelere ism-i cem', yine böyle olup da müfredi, sonuna ilâve edilen bir tâ-i merbûta ile yapılan "varak/varaka, şecer/şecere, semer/semere" gibi kelimelere de şibh-i cemi' denir. Bu kelimeler umûmiyetle müfred ve müzekker, bazen de müfred ve müennes i'tibâr olunurlar.

- *Fu'ul* (فعل) *Umûmiyetle üçüncü harfi, med harfi olan dört harfli isim ve sıfatların cemi' veznidir.*

كتاب	كتب	رسل	طرق	سور	سبل	صحف

- *Fe'ale* (فعله) *Umûmiyetle fâ'il veznindeki isimlerin cemi' veznidir.*

عاجز	عجزه	كسره	جهله	كفره	فجره	ظلمه

- *Mefâ'il* (مفاعل) *Umûmiyetle ism-i mekânların cemi' veznidir.*

مكتب	مطلب	مذهب	مدرس	مراتب	مساجد	منازل

120 ve 122.Saat

- *Önceki ödevin kontrol ve değerlendirmesi yapılacak.*
- *82 ve 83. metin sahifesi yazılarak, 84 ve 90. sahifeler okunarak sınıfta birlikte çalışılacak.*

Ev ödevi (24)

- *91. metin sahifesi*

[1] فطرتی عشقله یوغورولمسه کبی سرمست جام عشق اولان مولانا جامی کبرتدن وحدته یوزلری چویرمك ایچون یاز :

نه کوزل سویلمسه ..

١	٢	٣	٤	٥	٦	٧
[2] یکی خاه	یکی خان	یکی جویه	یکی بین	یکی دان	یکی کویه	دیمشدر. [حاشیه]
یعنی بالکز بری ایسته مك دیمکدر.	بری جاغیر باشقه لری اسداره ایتمه یوردر.	بری طلب ایتمك ... باشقه لر لازم دکلدر ...	بری کوزله باشقه لرك وصف کوزلکلرینی کورمکدر. باشقه لرك وصف کوزلکلرینی کورمکدر.	بری بین. صوقمق. باشقه لرینی بیلمکدر.	بری سویلمك اولمایان سوزلر. مانع دینی صاحبینه کوتورمیه جك	حاشیه] بالکز بوسطر موزنا جاسینك کوزلکلری.
١	٢	٣	٤	٥	٦	٧

[3] نَعَمْ صَدَقْتَ اَیْ جَامِی هُوَالْمَطْلُوبُ هُوَالْمَحْبُوبُ هُوَالْمَقْصُودُ هُوَالْمَعْبُودُ

اوت جامی یك طوغری سویلدك حقیقی محبوب، حقیقی مطلوب، حقیقی مقصود، حقیقی معبود یالکزاودر ...

Hatt san'atının genç mümessillerinden Hattat Tahsin KURT'un Rik'a[1], Ta'lîk[2] ve Nesih[3] karışımı bir yazısı

123 ve 124.Saat

G. Tamlamalar

Osmanlıca'da hârika bir üslûb zenginliği, kısa ama muhtevâlı ma'nâ derinliği cihetiyle edebî bir zevk-i selîmin ifâdesi olarak çokça kullanılan, öyle ki hemen her cümlede bulunmak cihetiyle imlâ noktasında apayrı bir ehemmiyeti olan tamlamalar, terkîp usûlüne göre iki çeşit olup Farsça usûlle yapılanları, Arapça esaslı olanlara nisbetle çok daha fazla kullanılmıştır. [74]

Osmanlıca'da bu iki tamlama arasında belirleyici fark olan ve ***"lâm-ı ta'rîf"*** *ta'bîr edilerek isimlerin başına getirilen elif-lâm takısı, bu kelimelerin bilinen, belli birer isim* ***(ma'rife)*** *olduğunu ifâde eder. Lâm-ı ta'rîfli kelimelerin sonunda tenvin olmaz. (****Es****'selâm-****ü*** *aleyküm gibi)*

Bir kelimenin başında lâm-ı ta'rîf kullanılmadığında belirsiz birer isim ***(nekre)*** *olur ve artık gramer cihetiyle başka bir âmil yoksa, normal olarak kelime sonuna tenvin getirilir. (****Selâmün*** *aleyküm gibi)* [75]

Osmanlıca'daki Arapça asıllı tamlamalar, lâm-ı ta'rîfli kelimelerle yapılır. Bu kelimelerdeki "lâm" harfinin okunması kendinden sonraki harfin kamerî veya şemsî oluşuna bağlıdır.

a. Hurûf-ı şemsiye ve kameriye

1) *Kamerî harfler (Hurûf-ı kameriye)*

Arapça isimler, hurûf-ı kameriyeden biri ile başlıyorsa lâm-ı ta'rîflerindeki "lâm" harfleri okunur. Bu harfler, akılda daha kolay kalması için şöyle kodlanmıştır:

Güneş (şems) çıktığında, ay (kamer) görünmediğinden, hurûf-ı şemsiye geldiğinde okunmayan "lâm" harfi bu ta'bîrle aya benzetilmiştir.

اَبْغِ حَجَّكَ وَخَفْ عَقِيمَهُ

Misâller:

بيه الليل	ذوى العقول	على العاده	بالخاصه	فى الحقيقه	ذو الجناحين	الى الابد

2) *Şemsî harfler (Hurûf-ı şemsiye)*

Kamerî olanların dışındaki harflerin hepsi şemsî harf olup bir ismin bunlardan biriyle başlaması hâlinde artık lâm-ı ta'rîfindeki "lâm" harfi okunmaz ve o ismin ilk harfi şeddeli olur.

Misâller:

بالذات	ايه الثرا	بالتفصيل	سالف الذكر	بيه الناس	والسلام	سيف الديه

b. İsim tamlaması (terkîb-i izâfî)

Bir ismin husûsî bir ma'nâ ile bir başka isme bağlanması, böylelikle öbürünü ma'nâ cihetiyle tamamlaması suretiyle iki veya daha fazla ismin bir araya gelerek oluşturdukları yapıya denir.

"Beyt", "herhangi bir ev" demek iken, "Beytullah" terkibinin, "Allah'ın evi" demek olduğu gibi.

İki ismin birbirine nisbet ve alâkası cihetiyle aralarında ayrılmaz bir bütünlük oluşan ve birinci kelimenin (tamlanan'ın) ikinci bir kelime (tamlayan) tarafından belirlenip tekmîl edildiği bu terkîplerde, bir şeyin, başka bir şeyin parçası olduğu veya başka bir şeye âid olduğu ya da başka bir şeyle tamamlandığı ifâde edilir.

سيد المرسلين	احسن القصص	رسول الله ﷺ	امير المؤمنين	خاتم الانبيا
Resûllerin Efendisi (asm)	Kıssaların en güzeli -Hz Yusuf (as)'ın kıssası-	Allah'ın Resûlü (asm)	Mü'minlerin Emîri	Nebîlerin Sonuncusu (asm)
صاحب الخيرات	سيدة النسا	رب العالمين	شيخ الاسلام	خير البشر
Hayırların sahibi	Hanımların Efendisi -Hz Fatıma vâlidemiz (rd)-	Âlemlerin Rabbi (cc)	İslâmın şeyhi	İnsanların Hayırlısı (asm)

- *Burada hemen belirtelim ki, kendi esasları içinde değerlendirilmesi icab eden Arapça ve Farsça gramer kavâidinin, Osmanlıca imlâ kaideleriyle tıpatıp uygunluğu aranmamalıdır.* [76]

---

[74] *"Osmanlıca'da kullanılan şekliyle Arapça ve Farsça tamlamalar arasındaki farklar" için, aynı başlıkla bakınız, sh 98*

[75] *Ma'rifede ta'rîfle tahsîs, nekrede ıtlâkla ta'mîm ma'nâsı melhûzdur.*

[76] *Farsça tamlamalar hakkında daha geniş bir değerlendirme ve mukayese için, bakınız, Farsça Unsurlar, sh 101*

Osmanlıca'da (Arapça esaslı) isim tamlamalarının hususiyetleri

- *İsim tamlamalarının ma'nâsı verilirken, son kelimeden başa doğru bir sıra ta'kîp edilir.* [77] *İlk kelimeye "tamlanan" (muzâf), ondan sonraki kelimelere ise "tamlayan" (muzâfun ileyh) ta'bîr olunur. Bu tamlamalarda muzâfun ileyh, İki veya daha fazla kelimeden meydana gelebilir.* [78]
- *İsim tamlamalarında tamlanan, isim veya sıfat hükmündeki kelimelerden biri olabilecek iken, tamlayan ancak isim olabilir. İkinci kelimenin sıfat olduğu bir tamlama, hâliyle artık bir sıfat terkibi olur. Zira bir tamlamanın nev'ini, muzâfun ileyhin isim veya sıfat oluşu belirler.*
- *Bu tamlamaların ilk kelimeleri (muzâf), "nekre" yani lâm-ı ta'rîfsiz olup, Arapça gramerinde harekesi cümle içindeki yerine göre muhtelif âmillerle değişebilirken, Osmanlıca'da bazı istisnâlar dışında dâima ötre olur.*
- *Bu ikili terkiplerin son kelimesi (muzâfun ileyhi) ise, her zaman "ma'rife" yani lâm-ı ta'rîfli ve harekesi esre olur. (Yani muzâf, muzâfun ileyhi cer eder, esre okutur.)*
- *İkinci kelimenin (Mâlikü'l-mülk gibi) ilk kelimeye âit ve has olduğunu ifâde eden tamlamalara **"izâfet-i lâmiye"**, muzâfun ileyhin (azâbü'l-kabir gibi) yer veya zaman bildirdiği izâfet terkiplerine **"izâfet-i zarfiye"**, keza muzâfun ileyhin (ulemâü's-sû gibi) muzâfın nev'ini bildirdiği terkiplere ise **"izâfet-i beyânîye"** ta'bîr edilir.*
- *Tamlamanın ilk kelimesi "fevk, beyn, taht, ind" gibi mekân veya "ba'd, kabl" gibi zaman zarflarından biri ise ya da "hasb, min, ma'a, ni'me" gibi kelimelerden veya "ilâ, alâ, a'lâ, aksâ" gibi sonu elif-i maksûre ile biten belli kelimelerden biri ise son harflerinin harekesi üstün olur.*

فوقَ البشر	بينَ الملل	تحتَ الارض	عندَ الله	بعدَ خرابِ البصره
قبلَ الموت	الى الابد	علىٰ الاكثر	لعلىٰ الدرجات	اقصىٰ الغايات
حسبَ القدر	وصمةَ الغرائب	مع الاسف	نعمَ التوافق	بينَ الارض والسما

- *Osmanlıca'da muzâfun ileyhi "dîn" kelimesi olan terkîplerde, muzâfın son harfinin harekesi (i'râbı) üstün olarak klişeleşmiştir.*

علاءَ الدين	نورَ الدين	نصرَ الدين	خيرَ الدين	فخرَ الدين

- *Nidâ harfi olan "yâ" hitâbından sonra gelen tamlamalarda, ilk kelimenin son harfinin harekesi (i'râbı) üstün olur.*

  Bu hallerde muzâfın son harfi illetli ise harf-i nidâdan dolayı burada olması gereken "üstün" aynı fonksiyon gereği "elif" harfine inkılâb eder. [79]

يا رسولَ الله	يا اميرَ المؤمنين	يا اهلَ القبور	يا بابا	يا ذا الجلال

- *Harf-i cerlerden sonra gelen her kelime gibi, muzâfların sonu da dâima esre olur.*

بِ	باذنِ الله	مِن	من طرفِ الله	لِ	الى آخرِ الكلام	عَن	عن صميمِ القلب	علىٰ
لَ	لاجلِ الله	فِي	في سبيلِ الله	كَ	كمثلِ	وَ	و ربِّ السما	تَ
Bâ	Lâm	Min	Fî	Kef	Ilâ	An	Vav	Te

- *Tamlanan ismin (muzâf) sonu tâ-i merbûta ile bitiyorsa Osmanlıca'da bu kelimeler çoğu zaman "açık te" ile yazılırken, az da olsa "kapalı te" suretinde de gelebilir.*

  Son kelimenin son harfi tâ-i merbûta ise bu artık hâ-i resmiye ile yazılır.

كفارةُ الذنوب	قرائتُ القرآنه	حالتُ الاستعاذه	وحدتُ الوجود	Muzâf
دارُ الخلافه	يومُ القيامه	دارُ العجزه	حفظُ الصحه	Muzâfun ileyh

---

[77] *Bir tamlamadaki ilk kelimeye, - Kimin? veya Neyin? diye tevcîh olunabilecek mukadder suâle, ikinci kelime cevap verebiliyorsa, bu bir isim tamlamasıdır, denilebilir.*

İsim tamlamalarına, (ikinci kelime)'nin (birinci kelime)'si formülüyle ma'nâ verilir. Meselâ, "sevku'l-ceyş" misâline, (ceyş'in) ordunun (yani ikinci kelime'nin) sevki (birinci kelime'si) ma'nâsı verildiği gibi.

[78] *Daha geniş bilgi için, bakınız, "zincirleme tamlamalar"*

[79] *Bu husus Türkçe nidâ kelimesi olan "ey" için elbette geçerli değildir. Terkîp Arapça da olsa, Türkçe'de "Ey Ebûbekir!" denilir.*

125.Saat

c. Sıfat tamlaması (terkîb-i tavsîfî)

Bağlı bulunduğu kelimenin nasıllık ve niceliğini bildiren yani bir ismi, onun keyfiyet ve sureti, hâli, biçimi, yeri, miktarı, rengi, kusur ya da kemâlâtı gibi hâsılı muhtemel bütün sıfatları noktasında belirterek, onu az veya çok tanımlaması suretiyle yapılan ve bir isim ile en az bir sıfattan meydana gelen tamlamalara "sıfat tamlaması" denir. [80]

"Esmâ", "isimler" demek iken, "Esmâü'l-hüsnâ" ta'bîrinin, "güzel olan isimler" (Cenâb-ı Hakk'ın isimleri) demek olduğu gibi.

İsim tamlamalarındaki kelimeler arasında olan tamlanan - tamlayan münâsebetine bedel, sıfat tamlamalarında ilk kelimeye vasıflanan (mevsûf), diğer kelimelere ise vasıflayan (sıfat) denir. Bu nevi' terkiplerde de kelimeler ikiden fazla olabilir. [81]

- *Sıfat tamlamalarında sıfat olarak, zamir ve alemlerden başka bütün isimler, ezcümle; müştak (türemiş) isimlerden her zaman sıfat olan ism-i mensûb ile esasen birer müştak (türemiş) sıfat olan ism-i fâil, ism-i mef'ûl, sıfat-ı müşebbehe, mübâlağalı ism-i fâil ve ism-i tafdîl vezinleri kullanılırlar. Ancak son vezinlerde sıfat noktasında böyle bir kullanım kastı gereklidir.*

Meselâ böyle tamlamalar, cümle içinde kullanılış gayelerine ve tahsîslerine göre, "ikrâmü'l-latîf", "latîf olan, hoş bir ikrâm" veya "zehrü'l-kaatil", "öldürücü zehir" ma'nâlarıyla birer sıfat tamlaması olabileceği gibi, "Latîf bey'in ikrâmı" ya da "katilin zehri" anlamlarıyla birer isim tamlaması da olabilirler. Ancak "ikrâm-ı ilâhî" veya "kudret-i ilâhiye" gibi ism-i mensûbla yapılanları, her zaman sıfat tamlaması olur.

- *Sıfat tamlamalarında, sıfat mevsûfuna tâbi' olur. Yani mevsûf olan ilk kelime yapı i'tibâriyle (1) müzekker - (2) müennes olarak keyfiyeten, (3) müfred - (4) tesniye - (5) cemi' olarak kemiyeten ne şekilde ise, bu beş hususta sıfatın da aynı yapıda olması gerekir.* [82]

Bir tamlamayı meydana getiren kelimeler arasındaki bu uyum mecburiyeti, sadece sıfat tamlamaları için geçerli olup isim tamlamalarında böyle bir yapı söz konusu değildir.

عمر الفاروق	ابوبكر الصديق	محمد الأمين	رمضان المبارك	شعبان المعظم	رجب الفرد
فاطمة الزهرا	عائشة الصديقة	خديجة الكبرى	مدينة المنوره	كعبة المعظمه	مكة المكرمه
رابعة العدويه	اويس القرنى	جعفر الطيار	ابو ايوب الانصارى	على المرتضى	عثمان ذى النورين

d. Zincirleme tamlamalar

- *Arapça lisanında zincirleme (belirtili) isim tamlamalarının sadece son kelimeleri lâm-ı ta'rîfli (ma'rife) olurken, diğerleri lâm-ı ta'rîfsiz (nekre) yazılır.* [83] *İlk kelimenin (muzâfın) son harekesi, cümle içindeki yerine göre değişmekle birlikte normalde ötre, diğer kelimelerin ise her zaman esredir.*
- *Halbuki Osmanlıca'da (Divân-u Lügâti't-Türk gibi) Arapça kaidelere muvâfık az sayıda zincirleme tamlamalar varsa da, daha ziyâde (ni'met-i Celîlullah gibi) kısmen Arapça kısmen Farsça esaslı ancak, Fârisî usûlün hâkim olduğu isim ve sıfat tamlamaları tercîh edilmiştir.*
- *Zira Arapça esaslı tamlamalar sadece Arapça asıllı kelimelerle yapılabilir. Farsça terkiplerde ise her iki lisandan kelimeler de kullanılabilmektedir. Bu durumda Fârisî kelimelerle usulüne uygun olarak Arapça esaslı bir terkîp yapılamayacaktır. Halbuki Osmanlıca'da Fârisî kelimeler de çoklukla kullanılmakta ve bunlarla artık Farsça tamlama usûlüne göre, tamamen Farsça veya tamamen Arapça ya da Farsça ve Arapça kelimelerle karışık terkipler yapılabilmektedir.*

Keza Arapça dilinde tamlamaların lâm-ı ta'rîfsiz olan başlangıçları, Osmanlıca'da daha ziyâde kullanılan Fârisî usûle benzemektedir. Ancak Farsça'da da lâm-ı ta'rîf yoktur.

Bütün bu gerekçelerle zincirleme tamlamalar, içinde Fârisî kelime bulunma şartı da aranmadan, her iki lisanı kucaklayan müşterek bir yapı olması cihetiyle, bu dillerin kavaidinden tamamen de uzaklaşılmadan artık Osmanlıca'ya has denilebilecek esaslara göre şekillenmiş ve yerleşmiştir.

---

[80] *İlk kelimeye (mevsûfa), - Nasıl? diye tevcîh olunabilecek mukadder suâle, ikinci kelime (sıfat) cevap verebiliyorsa, bu bir sıfat tamlamasıdır, denilebilir.*

Sıfat tamlamalarına, (ikinci kelime) olan (birinci kelime) formülüyle ma'nâ verilir. "Hasenü'l-Basrî" misâlinde, (Basrî) Basra'lı (yani ikinci kelime) olan Hz Hasan r.a. (birinci kelime) ma'nâsı verildiği gibi.

[81] *Daha geniş bilgi için, bakınız aynı sayfada, "zincirleme tamlamalar"*

[82] *Arapça gramerinde sıfat tamlamalarında, sıfatla mevsûf arasında Osmanlıca'daki bu beş hususta başka, ma'rife - nekre ve i'râb (son harfin harekesinin üstün, esre ya da ötre olması) olmak üzere toplam beş maddede daha muvâfakat gerekir.*

[83] *Arapça tamlamalar belirtili ve belirtisiz olmak üzere ikiye ayrılır. Muzâfun ileyh ma'rife ise muzâf da ma'rife (belirtili), muzâfun ileyh nekre ise muzâf da nekre (belirtisiz) olur. Belirtisiz tamlamalarda, tamlamayı oluşturan kelimelerin hiç birinde lâm-ı ta'rîf kullanılmaz. Bu takdirde terkîp, bir isim tamlaması ise ta'rîfe bedel artık tahsîs ma'nâsı kazanarak sadece son kelimesi, yok sıfat tamlaması ise, sıfat, mevsûfuna ma'rife-nekre cihetiyle de tâbi' olacağından her kelimesi tenvin alır. Halbuki Osmanlıca'da yerleşmiş belli kelimelerin dışında tenvin pek kullanılmaz. Dolayısıyla terkîplerdeki bu detay, Arapça'ya hastır.*

Bu durumda her zaman lâm-ı ta'rîfsiz olan ilk kelimenin harekesi Fârisî terkip usûlüyle esre olurken, arkadaki Arapça esaslı olarak devam eden tamlamanın yapısı hiç bozulmadan korunur.

*Yani zincirleme isim tamlamalarında **(1)** muzâf; nekre ve esre, **(2)** muzâfun ileyhin ilk kelimesi (ki aynı zamanda zincirleme tamlamanın ikinci kelimesidir) nekre ve ötre, **(3)** az da olsa üçten fazla kelimelerle de yapılabilecek bu tamlamalarda ortada başka kelimeler varsa bunlar artık nekre ve esre, olup, **(4)** Osmanlıca'da sâkin kalarak harekesi okunmayan son kelime ise ma'rife olur.*

Böylelikle muzâfın, muzâfun ileyhi esre okutması (cer etmesi) kaidesi bu durumda Arapça'ya has kalıp Osmanlıca'da Fârisî usûlle yapılan terkîplerde geçerli değildir.

- *Zincirleme sıfat tamlamaları da yapı cihetiyle isim tamlamaları gibi olup, yine **(1)** ilk kelime yani bu kez mevsûf; nekre ve esre, **(2)** ikinci (varsa üçüncü veya dördüncü) kelimeler (sıfatlar) nekre ve ötre, **(3)** son kelime ise ma'rife ve sâkin olur. Osmanlıca'da sıfatın mevsûfuna ayrıca i'râb (harekeler) ve ma'rife-nekre konusunda da mutabakatı aranmaz.*

Meselâ, Arapça'da "Hâlik-u zü'l-celâl" (veya yerine göre mevsûfuna tâbiiyet mecbûriyetinden dolayı "Hâlik-ı zi'l-celâl") denilen bir sıfat terkîbinde, bizim tek bir usulle "Hâlik-ı zü'l-celâl" dediğimiz gibi. Halbuki Arapça kaideler bütün bütün esas tutulsaydı sıfat olan "zü" kelimesi, mevsûfu olan "Hâlik-ı" kelimesinin esresine de tâbi' olarak "zi" tarzında gelmeliydi. Osmanlıca'da iştihâr eden yapı ise bu değildir.

Arapça lisanında lâm-ı ta'rîfsiz kelimelerle de yapılabilen tamlamalarda yapıya etki eden başka bir âmil yoksa, isim tamlamalarında son kelime, sıfat tamlamalarında ise bütün kelimeler tenvin almak zorundadır. Halbuki Arapça'daki bu yapı, Osmanlıca'daki Fârisî usûlle ve tenvinsiz olarak yapılan ve öyle yerleşen tamlamalardan oldukça farklıdır.

Meselâ, Osmanlıca'da bir sıfat tamlaması olarak Arapça kaideyle "el-Alîmü'l-Hakîmü'l-Kerîm" veya "Alîmün Hakîmün Kerîm(ün)" yerine, Farsça değerlendirmeyle sadece "Alîm-i Hakîm-i Kerîm" denilir.

- *Şu halde Arapça usûle göre yapılan isim ve sıfat tamlamaları bir nevi', Fârisî usûllü terkîplere bütünüyle muzâfun ileyh veya sıfat olurlar. Yani Arapça bir isim veya sıfat tamlaması olduğu gibi Fârisî isim veya sıfat terkîbinin ikinci kelime veya kelimeleri hükmünü alır.*

Osmanlıca'da kelimelerin son harekeleri (i'râbı), Arapça'daki gibi, meselâ fâil veya mef'ûliyete alâmet olarak ma'nâları üzerinde müessir olmadığından, harekelerdeki bu farklı okunuşlar umûmî maksada ve anlama esasen bir zarar vermemektedir.

Ancak, kelâmın selikasındaki bu ve buna benzer semâî mevzu'larda, cumhurun nazarında hüsn-i kabul görmüş bu nevi' <u>tercîh ve tahsîslerin</u>, değil âlimlerin, medrese talebelerinin dahi iltifat gördüğü bir ilim ve irfân merkezi olan Osmanlı İmparatorluğu'nda nice ulemâ ve meşâyihın huzurunda şekillenmiş olduğu da gözlerden uzak tutulmamalıdır.

حسن قبل الوقوع	دعاء قاضي الحاجات	اعلاي كلمة الله	قوانين عادت الله	*İsim tamlaması*
قدير ذو الجلال	جناب رب الرحيم	قرآن عظيم الشان	ذات واجب الوجود	*Sıfat tamlaması*

e. Osmanlıca'da kullanılan şekliyle Arapça ve Farsça tamlamalar arasındaki farklar [84]

1. Arapça esâslara göre yapılan tamlamalarda ilk kelime hâriç, müteâkip kelimelerin başında lâm-ı ta'rîf (elif-lâm) bulunur. Farsça esâslara göre yapılan tamlamalarda ise lâm-ı ta'rîf kullanılmaz. Osmanlıca imlâda iki tamlama nev'i arasındaki en mühim fark budur.

Meselâ, "Seyyidü'l-enâm" Arapça, "Seyyid-i kâinât" Farsça esaslara göre yapılmış birer tamlamadır.

2. Arapça tamlamaların ilk kelimesinin son harfinin harekesi bazı istisnâî kelimeler hâriç, çok büyük bir ekseriyetle ötre, ikinci ya da üçüncü kelimelerin son harfinin harekesi ise dâima esredir. Farsça izâfet terkiplerinde ise bütün kelimelerin son harfinin harekesi esredir.

Meselâ, "Resulullâh" Arapça, "Şefî-'i rûz-i cezâ" Farsça esaslara göre yapılmış birer tamlamadır.

3. Arapça esaslı tamlamalar, sadece Arapça asıllı kelimelerle yapılır. Farsça tamlamalar ise, ya <u>tamamen Farsça</u> veya <u>tamamen Arapça</u> ya da <u>biri Arapça diğeri Farsça</u> kelimelerle karışık olarak yapılabilir.

Bir tamlama tamamen Arapça kelimelerle yapılmış bile olsa, lâm-ı ta'rîf kullanılmadığı sürece, Osmanlıca imlâ kaidelerine göre Fârisî usûlle yapılmış bir tamlama demektir.

ماوراء النهر	قاضي الحاجات	مسبب الاسباب	قاطع الطريق	*Arapça tamlama*
ورای جبل	قلب انسان	قدر بشر	صبح ازل	*Farsça tamlama*

f. Şekli tamlamalar (izâfet-i lafziye)

İsm-i fâil, ism-i mef'ûl, sıfat-ı müşebbehe veya mübâlağalı ism-i fâil cinsinden bir isme yapılan bu tamlamalar, esâsen gerçek birer tamlama sayılmayan birleşik sıfatlardır.

مستجاب الدعا	كريم النسب	قليل العقل	سريع الانتقال	سالف الذكر	كثير الاستعمال

[84] *Farsça tamlamalar hakkında daha geniş bilgi için, bakınız, sh 102 vd*

OSMANLICA'DA FARSÇA UNSURLAR

126.Saat

V. OSMANLICA'DA FARSÇA UNSURLAR

Osmanlıca'da, Arapça kelimelerin yanısıra Farsça kelimeler de çoklukla kullanılmıştır. Husûsan Peygamber Efendimiz'in (asm) Arapça gibi Farsça'yı da cennet lisanı olmakla müjdelemeleri hasebiyle Osmanlı dünyasında Arapça ilim lisanı olurken, Farsça ise daha ziyâde edebiyat dili olarak edebî eserlerde temâyüz etmiştir. Bu vadide, Allah dostu büyük insan Hz Mevlânâ'nın, unutulmaz İslâm klâsikleri arasında mümtaz bir mevkı'i bulunan Mesnevî-i Şerîf'i Farsça yazmalarının te'sîri de elbette gözardı edilemez.

- *Bilindiği üzere "pe, çe, je, ge" harfleri Arapça'da olmamasına rağmen Farsça'da vardır. Bu lisanda uzun okunan "vav" harfleri "o" sesiyle telaffuz edilirken, "ö ve ü" sesleri yoktur.*
- *Kezâ Farsça kelimelerde, Arapça'ya has olan "se, ha, zel, sad, dad, tı, zı, ayn, kaf" harfleri kullanılmaz. Bu harfler Farsça'da, Arapça'daki vokalleriyle değil, Türkçe'de olduğu gibi normal olarak okunurken, "kaf" harfi kalın "g" sessiziyle telaffuz edilir.*
- *Çekim esaslı bir dil olan Farsça'da, ön ve bilhassa son eklerle bir çok yeni kelime yapılırken kelimelerde müzekker müennes ayrımı, ikil çokluk (tesniye) ve lâm-ı ta'rîf yoktur.*
- *Pek çok Fârisî isim ve sıfatlar ile bazı edatlar Osmanlıca'da sıklıkla kullanılırken, Farsça fiil ve masdarlar hemen hemen hiç kullanılmaz.*

(*) Bir hatırlatma

Arapça ve Farsça lisanlarından birini bilip de Osmanlıca kavâidine tam vâkıf olamayanların umûmiyetle karıştırdıkları bir husus olarak ehemmiyetine binâen tekrar edilmelidir ki, bu dillerin her birinin kendi gramer yapıları içinde, haliyle kendi usûllerine göre isim ve sıfat tamlamaları, kelime yapıları, sarf kaideleri varsa da Osmanlıca ne tam olarak Farsça, ne de hüve hüvesine Arapça değildir.

Her iki lisândan alınan gerek kelime ve gerekse terkîp usûlleri, kendi ana yapılarından tamâmen uzaklaşılmasa da, artık bize has diyebileceğimiz kaidelerle lisânımızda yerleşmiş, âdeta bir nevi' Türkçeleşmiştir.

Nitekim bir kere alışmakla artık aslına bakılmaksızın öylece söylenegelen ve "zebânzed" olarak ta'bîr edilen meselâ, "dördüncü ve beşinci gün" ma'nâlarıyla Fârisî "çıhârşenbe ve pençşenbe" kelimelerinin "çarşamba ve perşembe" olarak, "nerdibân" kelimesinin "merdiven" olarak veya Arapça "mihak" kelimesinin "mihenk ve mehenk" olarak dilimizde yerleşmesi gibi halk diline yerleşmiş öyle kelimeler vardır ki asıllarından oldukça farklı okunup farklı yazılırlar.

Veya "din" kelimesi ile Arapça usulle yapılan terkîplerde, Osmanlıca'da da esasen geçerli olan kaide ile ilk kelimenin harekesinin ötre olması lâzım gelirken, böyle kelimelerin harekesi, bir başka semâî kaideyle üstün yapılarak meselâ, Nuruddin'e bedel, "Nureddin" denilmektedir.

Bir başka misâl olarak, Osmanlı'da büyük devlet binalarına "postahâne-i âmire" veya "tophâne-i âmire" denilirken, koca pây-i tahtta ne kadar insan biliyordu ki, "hâne" kelimesi Farsçadır ve bu lisanda müennes - müzekker ayrımı yoktur. Bu i'tibârla ilk kelimeler müennes olmadığına göre, bu binaların sıfatı da "âmire" olarak müennes gelmemeliydi. Görünüşteki bu çelişkiye Ahmed Cevdet Paşa, bu ta'bîrlerin mevsûflarının hazf edilerek asıllarının "ebniye-i tophâne-i âmire" olmak te'vîliyle, ilk kelimesi cemi' olmakla müennes i'tibâr edileceğinden, sıfatının da buna tâbi' olarak "âmire" geldiğini beyan ederek açıklık getirmektedir.

Nasılki Arapça'da da meselâ, "Sübhanallah" tesbîhi, normalde kavâide göre mübtedâ olmakla ilk kelimesi ötre olarak "Sübhânullâhi" gelmeliydi. Halbuki i'râbı, mef'ûl makamında üstün gelmektedir. Denilir ki, bu güzel kelâmın başında "ben tesbîh ediyorum" meâliyle "Üsebbihu" fiili mukadderdir ve "Allahın tenzîhini tesbîh ediyorum" ma'nâsıyla bu fiilin mef'ûlü olan "Sübhân" lafzı üstün olarak gelir.

Hâsılı, cumhurun bâhusûs nice ehl-i ilim ve erbâb-ı kalemin hüsn-i kabûlünün ifâdesi olan ve detayına inilebildiğinde lisan cihetiyle hoş nükteleri bulunan ve imlâ zevki noktasında ehlince latîf bir tercîhi ifade eden semâî bu hususiyetler, elbette her lisan gibi Türkçe'de de vardır ve "Târihî Türkiye Türkçesi" nâmıyla bir yazı dili olan Osmanlıca'da da en azından belli kaidelerin geçerli olduğu kıyâsî yapılar kadar medâr-ı nazardır.

Onun içindir ki kendi içinde tutarlı, belli esaslar çerçevesinde şekillenmiş bu kaideler ile kaldı ki, bazıları galat dahi olsa, "galat-ı meşhûr, lügat-ı sahîhten evlâdır" düstûru, Osmanlıca'nın bu iki lisânla mukayesesinde hiçbir zaman unutulmamalıdır.

A. Tamlamalar

Arapça isim ve sıfat tamlamaları kısmında beyân edilen, tamlamaların mâhiyetine yönelik umûmî izahat, ufak tefek bazı farklar dışında Fârisî tamlamalar için de geçerlidir.

a. İsim tamlaması (terkîb-i izâfî)

Farsça isim tamlamalarında da terkîbe sondan başlanarak ma'nâ verilir ve ilk kelimeye, tamlanan (muzâf), ondan sonraki kelimelere ise tamlayan (muzâfun ileyh) ta'bîr olunur.

Farsçada lâm-ı ta'rîf olmadığından, bu usulle yapılan tamlamalarda haliyle elif-lâm takısı kullanılmamaktadır.

İlk kelimenin son harfi, kendinden sonraki harflere birleşen bir harf olsa dahi, tamlamalardaki kelimeler birbirine bitişik yazılmaz, ayrı ayrı yazılırlar.

Farsça izâfet terkiplerini oluşturan kelimelerin tamamı Farsça veya Arapça olabileceği gibi, biri Farsça diğeri Arapça da olabilir.

فرمانه جهانه	بادخزانه	فرمانه پادشاه	نظام جهان	بارگاه خدا	Tamamen Farsça
جلب منافع	دفع مفاسد	قلم قدر	دفتر اعمال	تجدید ایمانه	Tamamen Arapça
داوطلب	بوستانه فنانه	حبیب خدا	سرور کائنات	شاه ولایت	Arapça / Farsça

1) *Fârisî tamlamalarda her kelimenin son harfinin harekesi dâima esredir.* ***(kesre-i izâfet)***

Tamlamalarda Türkçe ses uyumuna göre icab eden kelimelerin sonu (hüsn-ü hat gibi) "u veya ü" sesleriyle okunabilir. Ancak yazı dilinde yine de "emr ü da'vet" gibi "u-ü" sesiyle yazılan birleşik isimlerle karışmaması için böyle kelimeler (hüsn-i hat gibi) "ı-i" sesiyle yazılmaktadır.

قیاس فقها	اجماع امت	لسانه حال	ورد زبانه	فخر عالم	سلطانه کائنات

2) *İlk kelimenin sonu okunmayan "he" veya "ye" harfi ile bitiyorsa, tamlama esresi yerine bu harflerin üzerine, harekesi esre olan bir hemze konur.* ***(hemze-i izâfet)***

مربئ نفوس	اراضئ مملکت	قصهٔ موسیٰ	نقطهٔ اسناد	فارقهٔ صنعت	مطبخهٔ قدرت

3) *Tamlanan kelimelerin sonu okunmayan "elif" veya "vâv" harfi ile bitiyorsa, tamlama esresi yerine bu harflerin sonuna bir "ye" harfi getirilir.* ***(yâ-yı izâfet)***

Bu hallerde Arapça tamlamaların aksine, Fârisî usullü tamlamalarda elif-i memdûde'lerin hemze'leri terkedilirken, elif-i maksûre'ler ise "çubuk elif" suretinde yazılır.

دعوای نبوت	عصای موسیٰ	نوای ازهار	روی زمینه	ادای فرائضه	صدای قرآنه

127.Saat

- *Önceki ödevin kontrol ve değerlendirmesi yapılacak.*
- *92. metin sahifesi yazılarak, 93 - 94. sahifeler okunarak sınıfta birlikte çalışılacak.*

Ev ödevi (24)

- *95. metin sahifesi*

b. Sıfat tamlaması (terkîb-i tavsîfî)

- *Bu tamlamalarda, sıfat olabilecek bütün isimler, bilhassa, ism-i mensûb ve sıfat-ı müşebbehe vezinleri ile ism-i fâil, ism-i mef'ûl, mübâlağalı ism-i fâil, ism-i tafdîl vezinleri sıfat olarak çokça kullanılırlar.*

  İsm-i mensûbla yapılan her tamlama kesinlikle sıfat tamlaması iken, bir terkibin ikinci kelimesi mezkûr diğer vezinlerden biri ise, o tamlama çok büyük bir ihtimalle bir terkib-i tavsîfî olur. Meselâ, "vech-i cemîl" terkîbi, daha ziyâde "güzel yüz" ma'nâsıyla bir sıfat tamlaması olurken, cümle içinde kullanılışına göre elbette, "Cemil'in vechi" ma'nâsıyla bir isim tamlaması da olabilir.

  İsim tamlamalarında, ikinci kelime (muzâfun ileyh) olarak daha ziyâde, masdarlar, cemi' vezinleri ve diğer isimler kullanılır.

(i) ***Tamamen Farsça*** *ya da* ***Arapça - Farsça karışık*** *kelimelerle yapılan sıfat tamlamalarında, sıfat ile mevsûf arasında hem keyfiyeten (müzekker - müennes) hem de kemiyeten (müfred - tesniye - cemi') muvafakat aranmaz.*

آب پاک	خواجهٔ دانا	گل رفسار	دل نالان	چار یار	Tamamen Farsça
مرد کامل	نمونهٔ امثال	خانهٔ نبوی	پردهٔ ظاهری	اصحاب گزینه	Farsça / Arapça

(ii) ***Tamamen Arapça*** *kelimelerle yapılan sıfat tamlamalarında ise sıfat ile mevsûf arasında her iki uyumun da olması gerekir. Bu durumda:*

1. *İlk kelime (mevsûf)* ***müfred ise****, ayrıca müzekker ve müennes oluşu da göz önünde tutularak sıfat, (kemiyeten tâbi' olmak üzere) (ferd-i ferîd'deki "ferîd" gibi) müfred ve durumuna göre (keyfiyeten tâbi' olmak üzere de) ("hads-i sâdık" ve "rü'yâ-yı sâdıka" misâllerindeki "sâdık/sâdıka" gibi) müzekker veya müennes olarak gelir.*

حدیث شریف	مرشد کامل	قدر الهی	رسول محترم	قرآن حکیم	Müfred müzekker
آیت جلیله	ولایت کامله	قدرت الهیه	زوجهٔ محترمه	سنت سنیه	Müfred müennes

2. *Mevsûf* ***tesniye*** *ise, sıfatı da tesniye olarak gelir. Tesniye vezinlerinin müzekker ve müennesi aynı olduğundan keyfiyeten tâbi' olma hususu zaten kendiliğinden gerçekleşmiş olur.*

حرمین شریفین	ابوین محترمین

3. *Mevsûf* ***cemi'*** *ise, esas kaide, bütün cemi'lerin müennes i'tibâr edilmesi ve sıfatlarının da müennes olarak gelmesidir. Ancak cemi'lerin nev'ine göre bu husus değişiklik arzeder. Şöyle ki:*

- *Cem-'i mükesserlerden akıl sahibi olmayan çoğul isimler, müennes ve müfred kabul edildiklerinden, sıfatları da müennes ve müfred, nâdiren müennes ve cem-'i mükesser olarak gelir.*

  Meselâ, mevsûf olarak "esbâb", cemi' olması ve akıl sahibi bulunmaması cihetiyle müennes ve müfred i'tibâr edilmekle, sıfatı da müennes ve müfred olarak "mûcibe" gelir ve doğru tamlama "esbâb-ı mûcibe" olur.

افکار عمومیه	عقول نورانیه	امم سالفه	ادلهٔ اربعه	قضایای مقبوله	صفاتهٔ یمانیه

- ***Cem-'I mükesser*** *ve* ***cem-'I müennes-i sâlim****lerden akıl sahibi olan* ***hakîkî müennes****lerin sıfatları müennes ve cemi', **akıl sahibi olmayanların*** *ise müennes ve müfred olarak gelir.*

ازواج طاهرات	عجائز صالحات	اخوات مسلمات	آیات قرآنیه	صلوات شریفه	حاجات ضروریه

- *Ancak **cem-'l mükesser**lerden **akıl sahibi olanlar** ile **cem-'l müzekker-i sâlim** olan çoğul isimler hem müennes i'tibâr olunmayıp müzekker olduklarından, hem de artık müfred değil cemi' kabul edildiklerinden, bu tip kelimelerin sıfatları da müzekker ve cemi' olarak gelir. Bu müzekker sıfat; (muhakkıkîn-i izâm'daki "izâm" gibi) mükesser cemi' veya (muhakkıkîn-i kâmilîn'deki "kâmilîn" gibi) sâlim cemi' olur.*

  Meselâ, mevsûf olarak "fukarâ" akıl sahibi olması cihetiyle müzekker kabul edildiğinden, sıfatı "sâbirîn" olarak cem-'i müzekker vezniyle gelir ve doğru tamlama "fukarâ-yı sâbirîn" olur.

  Veya bir başka i'tibârla, "Kavîlerin cem'iyeti zayıf olur !" meâlindeki meşhûr sözün de delâlet ettiği gibi, bütün cemi'lerin (erkeklerin cem'iyeti dahi olsa, nefse i'timadden gayre iltifat etmemek yanlışıyla, hanımların zayıf ve nârin bünyeleri gibi kuvvetten düşerek) müennes i'tibâr edilmesi kaidesi gereği olarak bazen sıfatı, müennes ve müfred olarak da gelebilir. (ricâl-i meşhûre'deki "meşhûre" gibi)

  Bu i'tibârların hangisi esas tutulursa, artık diğerine bakılmaz. Bir tamlama, bu yapıların birinde iştihâr ederek lisanımızda iyice yerleşmişse, semâî olan bu hususa riâyet etmek güzeldir.

  Şekil cihetiyle esasen mezkûr kaideye muvâfık olan "ashâb-ı kerîme" yerine, artık yerleşmiş olan ta'bîrle "ashâb-ı kirâm" dediğimiz gibi.

رسل کرام	انبیای عظام	اصحاب کرام	خلفای راشدین	ائمهٔ مجتهدین	مجاهدین صالحین

- *Bazen de mevsûfu mukadder bir tamlamanın, sadece sıfatı söylenir. (Umûr-ı askeriye gibi)*

داخلیه	مالیه	خارجیه	جلدیه	بولیه	حربیه

c. Zincirleme tamlama (tetâbû-i izâfât)

- *İsim tamlamaları gibi, sıfat terkîplerinde de kelimeler birden fazla olabilir.* [77]

ثمرهٔ شجرهٔ خلقت	جاوهٔ جمال باقی	جامدات مینهٔ صانعه	نقطهٔ نظر مایهٔ باریه

- *Yine her iki tamlamadan sonra getirilebilecek "vâv-ı atfiye" ta'bîr edilen "ve" bağlacıyla, terkibin hükmü bir sonraki kelimeye devam ettirilebilir.*

وسطهٔ نقل حزن والم وغم	تجدید ایمان ونطاق	خدمت ایمانیه وقرآنیه	صورت رحمانه وملکانه

d. Kesik tamlama (izâfet-i maktû')

- *Bazı tamlamalarda izâfet kesresi de dâhil hemze-i izâfet, yâ-yı izâfet gibi işaretlerin hiçbiri konmaz. Şekil cihetiyle bu farklılığa rağmen bu tamlamaların ma'nâları da öncekilerle aynıdır.*

سرعسکر	درسعادت	میرآلای	آبدست	گلنار	ولی‌عهد

e. İzâfet-i beyâniye (atfiye)

- *Tamlayanın, muzâfın mâhiyetini, neden yapıldığını, cins ve nev'ini beyân ettiği, bildirdiği tamlamalardır. Bazı isim tamlamaları da baba ile oğul, şahıs ile memleket arasındaki münâsebeti ifâde eder.*

رستم زال	سامانه فارسی	عالم لدنه	شهر استانبول	جارهٔ یطاغنه	علمای سوء

f. Birleşik isim

- *Birbirini ta'kîp eden ve ma'nâ cihetiyle aynı veya birbirine yakın ya da zıd iki kelime arasındaki atfı ifâde edip, bağlaç olan "vav" harfi, "u, ü" sesiyle okunur. Bu yapı, bir tamlamadan ziyâde, birleşik isimdir.*

  Latin alfabeli yazıda birleşik isimlerin, normal isim veya sıfat tamlamalarından tefriki için, atıf edatı olan "vav" harfinin okunuşundaki "u-ü" seslisi yazılırken, tamlamalardaki tire (-) işareti, ya (medh ü senâ gibi) hiç kullanılmaz ya da az da olsa (medh-ü-senâ gibi) iki tarafına da konulur. "Medh ve senâ" diye de okunabilecek bu yapıdaki ibârenin doğru okunuşu "medh ü senâ" dır.

انس وجانه	امر ودعوت	زیر و زبر	قیل وقال	جوسه وخروسه	مدح وثنا

g. İzâfet-i teşbîhiye

- *İki ayrı kelimenin birbirine benzetilmesi ile meydana gelen bir isim tamlamasıdır.*

نور ایمانه	آتش عشق	شمس هدایت	دریای رحمت	سراج وحدت	قبهٔ آسمانه

[77] *Zincirleme tamlamalarla alâkalı daha geniş bilgi için, Arapça Unsurlar "Tamlamalar" maddesine bakınız.*

127.Saat

B. Çok kullanılan bazı Fârisî ekler

a. Son ekler

1) -gâh (گاه) Yer eki

تجارتگاه	اقامتگاه	درگاه	زیارتگاه	تنزهگاه	دستگاه	سیاحتگاه

2) -stan (ستان) Yer eki

گلستان	ترکستان	پاکستان	افغانستان	باغستان	یونانستان	بولغارستان

3) -âne (انه) Liyâkat, benzetme ve ilgi eki

شاهانه	مردانه	دوستانه	یگانه	پدرانه	مرشدانه	قردشانه

4) -vâri (واری) ... gibi eki

معجزه‌واری	شاهواری	فرنگواری	آوروپاواری	صیره‌واری	چوغواری	ملکواری

5) -çe (چه) Küçültme eki

باغ	باغچه	کلمه	کلمانچه	کلاته	باغچه	تاریخچه

6) -kâr (گار) Yapıcılık, ism-i fâil eki

قناعتگار	خدمتگار	لطفکار	کتابتگار	عصیانگار	حیاتگار	طاعتگار

b. Ön ekler

1) Bî (بی) Olumsuzluk eki

بی‌نماز	بی‌یار	بی‌چاره	بی‌خبر	بی‌طرف	بی‌طور	

2) Nâ (نا) Olumsuzluk eki

ناهوسه	نامناسب	نااصل	ناهموار	ناچار	ناتمام	نامرد

3) Der (در) İçinde, -de, -da

درحال	درعقب	درعهده	درکنار	درغار	درطرز	درآمد

4) Hem (هم) Aynı, -deş, -daş

هم‌قدر	هم‌کفار	هم‌عصر	هم‌شیره	هم‌شهری	هم‌حال	هم‌جنس

5) Pür (پر) .. ile dolu, çok fazla, -lı, -li

پرحدت	پرکناه	پرقصور	پرنشئه	پرهیجان	پرخیال	پرهوس

128 ve 136.Saat

- *Bütün derslerin bitirme imtihanı öncesi umûmî tekrarı*

137 ve 138.Saat

- ***Kurs bitirme imtihanı***

139 ve 140.Saat

- *İmtihan soru ve sonuçlarının sınıfta birlikte değerlendirilmesi ve* ***KAPANIŞ***

FİNAL İMTİHANI SORULARI [78]

I. Aşağıdaki suâlleri cevaplayınız.

1. "Elif" ve "ye" okutucu harfleri ile ilgili üçer tane imlâ kaidesi yazınız.
2. Kur'ân elifbâsında olup da Türkçe asıllı kelimelerde kullanılmayan harfleri yazınız.
3. "Sağır nun" olarak da adlandırılan "kâf-ı nûnî" nin kullanıldığı dört yeri yazınız.
4. Okutucu imlâ kaideleri nerelerde kesin olarak geçerlidir?
5. Tamamlayıcı imlâ kaidelerinin altı tanesini yazınız.

II. Aşağıdaki suâlleri doğru (D) veya yanlış (Y) olarak işâretleyiniz

1. Osmanlıca elifbâsında "elif, dal ve vav" harfleri kendinden sonraki harflere birleşmezler. ( )
2. Okutucu harflerle ilgili imlâ kaideleri klişeleşmiş ek yazımlarında hiç nazara alınmaz. ( )
3. İlk iki hecede peşpeşe gelen "he ile vav" okutucularından ilki bazen terk edilebilir. ( )
4. "Sad ve tı" harfleri kelime içinde umûmiyetle bir kez kullanılırlar. ( )
5. İsimlerin yalın hâli ile masdar yapıları, ek alımında muhâfaza edilirler. ( )
6. Çift esre, elif veya yuvarlak te harflerinin altına konur. ( )
7. Aidlik eki olan "ki" esâsen Farsça olup, "he" okutucusu ile yazılır. ( )
8. Her mülkiyet ekinde okutucu harf kullanılır. ( )
9. (يك) eki, bir üçüncü tekil şahıs emir kipidir. ( )
10. Müşâreket, herhangi bir işin karşılıklı yapılmasını ifâde eder. ( )
11. Mutâvaat, Arapça'da geçişli bir fiilin, geçişsiz kezâ, geçişsiz olan fiilin geçişli yapılmasından ibârettir. ( )
12. Fâilin hareketi, muhâtabı üzerinde direk bir te'sîr icra ediyorsa bu tip masdarlara müteaddî denir. ( )
13. İsm-i tafdîl vezinleri, bir işi her zaman ve çokça yapmayı ifâde eder. ( )

III. Aşağıdaki suâllerde boş olan yerleri doldurunuz.

1. "....." harfi ilk hecede okutucu olarak gelmez.
2. Okutucu ".....", ".....", "....." harfleri, bütün hecelerde gösterilir.
3. Osmanlıca'da kalın sesliler, kaf ve ..... harfleri, ince sesliler ..... ve kâf-ı Fârisî harfleri ile yazılır.
4. ..... hâricindeki ..... kelimeler Türkçe imlâ kaidelerine göre telaffuz edildikleri gibi yazılırlar.
5. Türkçe kelimelerde ..... okunan sesli harf yoktur.
6. Elif harfi üzerine ..... işâreti konduğunda "a" sesi ile okunur.
7. ..... harfi okutucu olduğunda kendinden sonraki harfe birleşir.
8. Rakamlar yazı ile yazıldığında her basamak ..... yazılır.
9. Kalın sesli dahi olsa hiçbir ..... "sad ve tı" harfleri kullanılmaz.
10. Yapmacık hareketler ..... bâbı ile anlatılır.
11. Lâzım olan fiillerin ..... yoktur.
12. İsm-i fâil cinsinden olup "daha çok veya en çok" ma'nâsını ifâde ederler. Bunlara ..... denir.
13. ..... ve ..... bâbları birer mutâvaat bâbıdır.
14. ..... ve ..... bâbları geçişsiz olan sülâsî masdarları geçişli hâle getirirler.
15. ..... bâbı müşâreket ifâde eder.
16. İsm-i mensûb yapılacak bir kelimenin sonuna, sessiz harfle bitiyorsa ...., sesli harfle bitiyorsa ise .... getirilir.

---

[78] İmtihan suâllerinin cevapları müfredâtın sonunda verilmiştir.

IV. Aşağıdaki suâllerden doğru olanları yuvarlak içine alınız.

1. *Bazı kelimelerin ilk hecelerindeki "e" sesleri "ye" okutucusu ile gösterildiğine göre, aşağıdaki yazımlardan hangisi bu kaldeye girer?*

   a. ابيب b. ايل c. ايع d. ايسه

2. *Aşağıdaki yazımlardan hangisi doğrudur?*

   a. جايبلر b. دايبلر c. جانيني d. قانيم

3. *Aşağıdaki yazımlardan hangisi doğrudur?*

   a. دائره b. اوبلر c. طاصلامو d. كريبه

4. *Aşağıdakilerden hangisi doğru yazılmış Fârisî bir tamlamadır?*

   a. سبب موجبه b. رحمت الهى c. سرعتلر d. علم نافع

5. *Aşağıdaki kelimelerden hangisi Farsça bir ek <u>almamıştır</u>?*

   a. ترکستانه b. فارسى c. باغچه d. همشيره

V. Aşağıdaki boş yerleri doldurunuz.

(Yazacağınız her kelimeyi mutlaka harekeleyiniz ve masdarların ma'nâsını yazınız)

No	Masdar	Vezin	Ma'nâsı	İsm-i Fâil
1.	افعال			
2.	تفعيل			
3.		تابع		
4.		مابقه		
5.	انفعال			
6.	افتعال			
7.		تصادم		
8.		استغفار		

Sülâsî masdar	Ma'nâsı
نزول	İnmek
علم	Bilmek
كبر	Büyüklük
سبقت	Geçmek
جذبه	Çekmek
نشر	Yaymak
ضربه	Vurma
غفران	Afvetmek

VI. Aşağıdaki metni Osmanlıca'ya çeviriniz.

Yol görünür, hakan emir verirdi,
Dalga dalga ordularım yürürdü,
Hamlemizden dağlar taşlar erirdi.

Dolu dizgin aştık nice belleri,
Biz neyledik o koskoca elleri ?..

Fermân çıkar, dal kılıçlar takınır,
Meydanlarda Rabb'e duâ okunur,
Gölgemizden bütün cihân sakınır.

Açmaz olmuş Kızanlığın gülleri,
Biz neyledik o koskoca elleri ?..

Kosova'lar, Plevne'ler bizsizdir,
Yosun tutmuş câmi'lerim ıssızdır,
Boynu bükük minâreler öksüzdür,

Andırırdık coşkun akan selleri,
Biz neyledik o koskoca elleri ?..

Hâli görür, geleceği sezerdik,
Bir zamanlar ta Vistül'de gezerdik,
Haritayı biz kendimiz çizerdik,

Fetheyledik deryâları, çölleri,
Biz neyledik o koskoca elleri ?..

VII. Aşağıdaki metni bugünkü yazıya çeviriniz.

كوفه

بسه اوه‌گونه اولدیکه معتاده انقیاد ایله به،
صباحلیه جیقیوبرمشدم اودنه ایرکندنه.
بزم محله ده استانبولك كناری دیمك:
صوقاقلرنده گزیلرك یوزمه بیلمیه رك!
آدیم باشنده درسه بر بجوه طالغلانیر.
صوك قاره‌دیمی آیتوه گله گله طایانیر.
برآلده اولمك قندیل برآلده اسفاندیل
سلامتلك یولی انسانه ایجونه بو. باشقه دگل.
آلمده بر قوجه دگنك اونگله یوقلایاروه
اوگم آطمیه باصوب یووه دگرسه آتلایاروه
آیاقده طورمغه آل برلگیله غیرت ایدنه
انسانه هال ایله امتا رکوعه نیت ایدنه
او سالخورده خراب اولمك صاچاقلرینه
صیغیشمه اویله گیدرکه همه آیاقلرینه
دلیلمك قوجه برشی گلیدی، باقدمك
گنیشجه بر کوفه یاپمقده، هم أبی اسکی
بو بر جمال کوفه سیمه، عجب گیمك؟ دیرکه
اوه اوچ باشنده قدر بر جوجه گلمز اوتردنه
گریلدی تلمرلی اینه‌ردی اویله بر کوفه‌یه
تاکه کوفه بیتاب دوشدی تا اوتره.

- بنم بابام سنك آلتلده ثولدی.. سه هالا
قورومه بات صوقاغنك اورتسنده بویله داها!
او آنده قارشوکی أودنه بر اورته یاشلی قادینه
کوروندی:
- اوخ بنم اوغلم، گل ایتم، قیرمه صاقیه!
نه ایسته‌دك کوفه‌دنه یاورم؟ آغزی یوق، دیلی یوق.

بابالق سنك قولاغنده نه دیدیکه: جوجه
اوغورلی بر کوفه‌در. قالدم همه یوکسز
بابالق گیدنجه دیمك قالدی عادتا اوکسز!
اونگله بسله‌یه‌جکسك آناکله قوداشکی.
بیلمیه‌سك داها اوگرنمدکی سه ایشکی؟

دیه‌مکله بنه ده:
- ایول دیگله آنلاشدق سوزینی.
فقط جوجوغك هایقیردی آکسیدوب یونینی:
- صفالی یوقمی ایشك؟ گیت جهنم اول شوراده
نه دیلانیر طوریورسك صباحلیه اوراده؟
بنم ایجم یانیور، طاغ قدر بابام گیندی..
- بابالق یرنده آدمده نه ایسته‌دك شیمدی؟
آدمجغز سكا باق هال دیلنجه سویلرکه..
- بیراق غانم، او جوجقدر، قصوره باقمام به
آدق نه‌در سنك اوغلم؟
- همه دیگله:
ضرری سه جیناجقسك بنوه بو حدنه.
بنم ده یاندی ایجم، آغلا بنجه دردیکنی.
فقط بابالق سكا ایضمارلایوب ده گیندی سزی
او بونجه ییل چالیشوب آلتنك تریله سنی
ناصل بویوتدی؟ بوگونه سه ده گیندی قوداشکی
بتیم بیراقمایوب بسلیوب بویوتملیسك!
- کوفه‌یی اویله می؟
- های های! نه‌دنه بوسوز کله؟
قورقوم عیبی چالیشمه، آنلامی یوك طاشیمه.؟
عیب: دیلنجیلك، ایشلرکه آل، یووه‌رکه آیاغه..

Not baremi:
GRAMER: *I.bölüm 20 doğru cevap 1.75'er puandan 35 puan, II.bölüm 13, III.bölüm 23, IV.bölüm 5, V.bölüm 24, toplam 65 doğru cevap. Birer puandan 100 tam puan. Türkçe unsurların toplam puan değeri %60, Arapça ve Farsça unsurların ise %40 'dır.*
METİN: *VI.bölüm 70, VII.bölüm 330 kelime, toplam 400 kelime, her kelime 0.25 puandan, 100 tam puan.*

EK MA'LÛMÂT

VI. Ek Ma'lûmât

A. Ebvâb-ı sitte

Arapça'da, sülâsî mücerred fiillerin altı bâbı olup ve her birinin lisân cihetiyle burada detayına girmeyeceğimiz bazı müşterek husûsiyetleri vardır. Şu kadar belirtilmelidir ki, bu masdarların fiil-i mazî ve muzari'lerindeki aslî ikinci harflerin (ayne'l-fiillerin) harekeleri, bulundukları bâba göre değişir.

BÂBI	Fiil-i mazi	Fiil-i muzâri'	Misâli		Masdarı
1. bâb	يَفْعُلُ	فَعَلَ	يَكْتُبُ	كَتَبَ	كِتَابَةٌ
2. bâb	يَفْعِلُ	فَعَلَ	يَضْرِبُ	ضَرَبَ	ضَرْبٌ
3. bâb	يَفْعَلُ	فَعَلَ	يَفْتَحُ	فَتَحَ	فَتْحٌ
4. bâb	يَفْعَلُ	فَعِلَ	يَعْلَمُ	عَلِمَ	عِلْمٌ
5. bâb	يَفْعُلُ	فَعُلَ	يَحْسُنُ	حَسُنَ	حُسْنٌ
6. bâb	يَفْعِلُ	فَعِلَ	يَحْسِبُ	حَسِبَ	حِسَابٌ

B. İsimler

Arapça'da isimler ikiye ayrılır:

a. Müştak isimler

Bir fiilden (esâsen bir masdardan) ya da isimden türeyen kelimeler olup, isimlerin hemen hemen çoğu bunlardan müteşekkildir.

1. *İsm-i fâil* *(Fiilden müştaktır)*
2. *İsm-i mef'ûl* "
3. *Sıfat-ı müşebbehe* "
4. *İsm-i tafdîl* "
5. *Mübâlağalı ism-i fâil* "
6. *İsm-i mekân* "
7. *İsm-i zaman* "
8. *İsm-i âlet* "
9. *İsm-i tasgîr* *(İsimden müştaktır)*
10. *İsm-i mensûb* "

b. Câmid isimler

Hiçbir kelimeden türemeyen, aslî ve mücerred olan isimlerdir. Hâliyle bu isimlerin kendileri bir cevher hükmünde olup, ayrıca bir kökleri yoktur. Masdarlar ile bazı zât ve ma'nâ isimleri ile zamirler ve ses isimleri böyledir.

قَمَرٌ	قَلَمٌ	جَبَلٌ	شَجَرٌ	شَمْسٌ	عَيْنٌ	ثَوْرٌ
بِئْرٌ	أُذُنٌ	رَجُلٌ	خَرْدَلٌ	جَبَلٌ	صَدَفَةٌ	دِرْهَمٌ
مَرْيَمُ	عَائِشَةُ	زَيْنَبُ	لَيْلَى	هَالَةُ	مِصْرُ	بَدْرٌ
إِبْرَاهِيمُ	إِسْمَعِيلُ	هَرُونُ	يَعْقُوبُ	عُمَرُ	حَمْزَةُ	جَعْفَرٌ

C. Aksâm-ı seb'a

Gerek isim, gerekse fiiller, aslî harflerini teşkil eden harflerin çeşitlerine göre yedi kısma ayrılır (aksâm-ı seb'a). Arapça'da "elif, vav, ye" harfleri illetli, bunların dışındakiler sahîh harfler i'tibâr olunur. Dolayısıyla bünyesinde illetli harf ile mükerrer harf bulundurmayan fiillere "sahîh fiiller", diğerlerine ise taşıdıkları illetli harflerden dolayı "mu'tell (illetli) fiiller" ta'bîr olunur.

Yerine göre bazen başka harfe çevrilen, bazen tamamen kaldırılan illetli harfler, kimi zaman harekeyi, kimi zaman da harekesizliği kabul etmeyerek içinde bulundukları kelimenin normal yapısını zorlarlar. Ve bazen bu haline rağmen normal vezninde gelen o kelime, bazen de mezkûr zarûretle, normalde olması gerekenden daha farklı bir şekle de girebilir. Elbette bu değişiklikler de belli kaideler çerçevesinde yapılmaktadır. Ancak bu tip kelimelerin illetli yapısı ve bu değişikliğin nereden kaynaklandığı bilinmediğinde, ortaya çıkan bu yeni yapıyı anlamak hâliyle mümkün değildir. Sözü edilen değişiklikler hakkında bu bahisden sonra kısa bir açıklama yapılacaktır.

Arapça'da her kelime, aslî harflerinin mezkûr hususiyetlerine göre yedi kısma ayrılır. Aksâm-ı seb'a (yedi kısım) olarak ta'bîr edilen bu kelime gruplarının üçünü sahîh, mütebâkî dördünü ise illetli kelimeler teşkîl eder.

a. Sahîh kelimeler

1) Sâlim

Aslî harflerinde illet harfleri (elif, vav, ye) ile hemze (harekeli elif) ya da iki aynı harfi yanyana bulundurmayan kelimelerdir.

- *Sadece sâlim kelimelerin çekimlerinde herhangi bir anormallik sözkonusu değildir. Her kelime veznin icab ettiği şekilde gelir.*

عالم	حسن	عروج	كتبه	محمد	ذكر
عالِم	حسين	معراج	مسجد	محمود	ذاكر
Sıfat-ı müşebbehe	İsm-i tasğîr	İsm-i âlet	İsm-i mekân	İsm-i mef'ûl	İsm-i fâil

2) Mehmûz

Aslî harflerinin herhangi biri "elif" olan kelimelerdir.

- *Elif harfinin bulunduğu yere göre "mehmûzü'l-fâ, mehmûzü'l-ayn, mehmûzü'l-lâm" isimlerini alır.*

اذنه	جزء	اسم	امنه	براءت	نشأت
استيذانه	تجزي	تسمية	ايمانه	برى	ناشئ
İstif'âl / masdar	Tefe'ul / masdar	Tef'îl bâbı / masdar	İf'âl bâbı / masdar	Fe'îl / s. müşebbehe	İsm-i fâil

3) Muzâ'af

Aslî harflerinin ikinci ve üçüncüsü (ayne'l ve lâme'l - fiilleri) aynı harf olan kelimelerdir.

استقلال	اصرار	حلول	قليل	دلالت	ضمه
مستقل	مصر	محل	اقل	دال	ضمه
İstif'âl / isim-i fâil	İf'âl / isim-i fâil	Mef'ûl / isim-i mekân	Ef'al / isim-i tafdîl	İsim-i fâil	Fa'l vezni / masdar [79]

[79] *Fa'l vezninde gelen sülâsî mücerred masdarların muzaafında (redd, zemm, şekk gibi) idğâm yapılırken, fe'al vezninde gelenlerde ise yapılmaz. "Zarar, sebeb" gibi.*

b. İlletli (mu'tell) kelimeler

1) Misâl

Aslî harflerinin birincisi "vav veya ye" harfi olan kelimelerdir.

- *İlletli "vav veya ye" harflerinden birinin gelmesine göre, "misâl-i vâvî veya misâl-i yâyî" ta'bîr olunur.*

وصف	وقوع	وزنه	وحدت	وجود (vâvî)	يقظ (yâyî)
صفت	موقع	ميزانه	اتحاد	ايجاد	ايقاظ
Fi'let vezni masdar	Mef'il / ism-i mekân [80]	Mif'âl / ism-i âlet	İfti'âl babı / masdar	İf'âl babı / masdar	İf'âl babı / masdar

2) Ecvef

Aslî harflerinin ikincisi "vav veya ye" harfi olan kelimelerdir.

- *İlletli "vav veya ye" harflerinden birinin gelmesine göre, "ecvef-i vâvî veya ecvef-i yâyî" ta'bîr olunur.*

Ecvef-i vâvî:

جواز	زوال	دور	شوق	عوده	مشورت
جائز	ازاله	مدير	اشتياق	استعانه	مستشار
İsm-i fâil	İf'âl / masdar [81]	İf'âl / ism-i fâil	İfti'âl babı / masdar	İstif'âl / masdar	İstif'âl / i. mef'ûl

Ecvef-i yâyî:

غيب	ميل	اختيار	فيضه	قيام
غائب	امال	مختار	استفاضه	مقام
İsm-i fâil	İf'âl babı / masdar	İfti'âl / i. mef'ûl	İstif'âl / masdar	Fe'l / s. Müşebbehe	Mef'al / ism-i mekân

3) Nâkıs

Aslî harflerinin üçüncüsü "vav veya ye" harfi olan kelimelerdir.

- *İlletli "vav veya ye" harflerinden birinin gelmesine göre, "nâkıs-ı vâvî veya nâkıs-ı yâyî" ta'bîr olunur.*

Nâkıs-ı vâvî:

علوّ	عداوت	صفوت	عفو	غلوّ
اعلا	متعدی	استعفا	مصطفی	زکی
İf'âl babı / masdar	Tefe'ul babı / i. fâil	İstif'âl / masdar	İfti'âl / i. mef'ûl	Fe'l / s. Müşebbehe	İsm-i tafdîl

Nâkıs-ı yâyî:

جنايت	رمی	جريانه	نهايت	رؤيت	غنی
جانی	مرمی	اجرا	مناهی	مرآت	مستغنی
İsm-i fâil	İsm-i mef'ûl	İf'âl babı / masdar	Tefa'ul babı / i. mef'ûl	Mif'ale / ism-i âlet	İstif'âl babı / i. fâil

[80] *Mef'il vezni esâsen misâl-i vâvîlerin ism-i mekânları için kullanılır. "Vaz' / mevzi', vukuf / mevkif" gibi.*

[81] *İf'âl babının ecvefi "ifâle" vezninde gelir. "Devr / idâre, kıyâm / ikame" gibi.*

4) Lefîf

Aslî harflerinin ikisi "vav veya ye" harfi olan kelimelerdir.

- *Bunların, birinci ve üçüncü harflerde böylelikle birbirinden ayrı gelmesi hâline "lefîf-i mefrûk", ikinci ve üçüncü harflerde yanyana gelmesine de "lefîf-i makrûn" ta'bîr olunur.*

Lefîf-i mefrûk:

أَوْىٰ	ولى	ولى	وقايه	وفا	وصيت
مأوى	أولى	استيلا	اتقا	ايفا	وصى
Mef'al / ism-i mekân	İsm-i tafdîl	İstif'âl / masdar	İft'âl / masdar	İf'âl babı / masdar	İsm-i fâil

Lefîf-i makrûn:

اهتوا	سويه	روايت	روايت	طى	-
محتوى	مساوات	مروى	راوى	مطوى	طى
İfti'âl / ism-i fâil	Müfâ'ale / masdar	İsm-i mef'ûl	İsm-i fâil	İsm-i mef'ûl	Fa'l vezni / masdar

D. İlletli harflerin ve harekelerinin değişiklikleri

Bir kelime içindeki illetli harflerin sebeb olduğu değişiklikler üç şekilde (kalb, iskân ve hazf) olmaktadır. Bazı kaidelerine birer misâl vererek i'lâl bahsi hakkında kısaca fikir vermeye çalışacağız.

a. Çevirme (kalb etme)

(İlletli harfleri, belli kaidelerle birbirine çevirmek)

- *"Vav veya ye" harfinin harekesi üstün olup, bir önceki harf sâkin ya da sahîh olursa, üstün bu harfe verilir ve kendileri "elif" e çevrilirler.*

مستشار	مستشور	مشورت	İlletli
Müstef'il - istif'âl bâbı ism-i fâili		Mimli masdar	Normal

- *"Vav" harfi harekesiz olup, bir önceki harfin harekesi esre olursa, "ye" harfine çevrilir.*

ايجاد	وجاد	وجود	İlletli
İf'âl bâbı masdarı		Sülâsî masdar	Normal

- *"Vav" harfi esreli bir harf ile harekesiz bir elif harfi arasında kalırsa, "ye" harfine çevrilir.*

اشتياق	شوق	شوق	İlletli
İfti'âl bâbı masdarı		Sülâsî masdar	Normal

- *Bir kelimede ilkî harekesiz olarak, "vav ile ye" harfleri yanyana gelse, "vav" harfi "ye"harfine çevrilir ve önceki "ye" harfi ile şeddeli olarak okunur.*

ايام	يوم	يوم	İlletli
Ef'âl vezninde çoğul isim		Müfred isim	Normal

- *İsm-i fâillerin ortasında kalan "vav ile ye" harfleri hemzeye çevrilir.*

قائل	قاول	قول	İlletli
İsm-i fâil		Sülâsî masdar	Normal

b. Harekesini giderme (İskân etme)

(İlletli harflerin normal vezin i'tibâriyle mevcûd olan harekelerini kendilerinden alarak harekesiz bırakma)

* *İlletli harfin harekesi esre olup bir önceki harf harekesiz ise, kendisi harekesiz yapılır ve "ye" harfine çevrilir. Esresi de önceki harfe verilir.*

مجيب	مجيِب	جواب	İlletli
İf'âl bâbı ism-i fâili		Sülâsî masdar	Normal

* *İlletli harfin harekesi esre olup bir önceki harf sahîh ise, kendisi harekesiz yapılıp esresi önceki harfe verilir.*

مقيمت	مقِيمَت		İlletli
Mef'ilet vezninde mimli masdar			Normal

* *Aynı hallerde illetli harfin harekesi üstün ise, harekesiz kılındıktan sonra "elif" harfine çevrilir. Üstünü de önceki harfe verilir.*

مستجاب	مستَجْوِب	جواب	İlletli
İstif'âl bâbı ism-i fâili		Sülâsî masdar	Normal

c. Harfi atmak (hazf etmek)

(Kelimenin aslî harflerinden bulunan illetli harfi kelimenin içinden tamamen atmak)

* *Kelime başındaki illetli harfin hazfi.*

هب	وهب	وهب	İlletli
Fi'let vezninde sülâsî masdar		Sülâsî masdar	Normal

* *Kelime ortasındaki illetli harfin hazfi.*

اداره	دوره	دور	İlletli
İf'âl bâbı masdarı		Sülâsî masdar	Normal

E. Mezîd masdarlar

a. Sülâsî mezîdler

(I) Bir harf ilâvesiyle sülâsî mezîd rubâî

1. İf'âl bâbı

اجبار	امهال	افتاع	امداد	انعام	احسان	اكرام

2. Tef'îl bâbı

تزيين	تقدير	تعليم	تدريس	تبشير	تبييض	تنظيم

3. Müfâ'ale bâbı

معاينه	مشاركه	مجادله	مناظره	مقاتله	مقاله	محاكمه

(II) İki harf ilâvesiyle sülâsî mezîd humâsî

1. İnfi'âl bâbı

انفصال	انقطاع	انبساط	انكشاف	انكسار	انتظام	انجذاب

2. İfti'âl bâbı

اجتهاد	امتثال	انتساب	امتحان	امتزاج	افتراق	اهتمام

3. Tefe''ul bâbı

تَشَهُّد	تأمل	تكامل	تفاهم	تخيل	تبسم	تكفل

4. Tefâ'ul bâbı

تعارف	تجاهل	توافق	تفاضل	تبارز	تقابل	تقاتل

5. İf'ilâl bâbı

احمرار	اصفرار

(III) Üç harf ilâvesiyle sülâsî mezîd südâsî

1. İstif'âl bâbı

استغفار	استجواب	استملاك	استحسان	استشهاد	استخفاف	استمرار

2. İf'îlâl bâbı

افعيلال — اِعْرِيجَاجْ — eğri büğrü olmak

3. İf'î'âl bâbı

افعيعال — اِحْدِيدَابْ — kamburlaşmak

4. İf'ivvâl bâbı

افعوال — اِجْلِوَّاذْ — sür'atli gitmek

5. İf'îlâ bâbı

افعيلا — اِعْرِيَا — çıplak ata binmek

6. İf'inlâl bâbı

افعنلال — اِعْلِنْطَاك — saçın çok siyah ve gür olması

7. İf'inlâ bâbı

افعنلا — اِسْلِنْقَا — sırt üstü uyumak

b. Rubâî mezîdler

1) Bir harf ilâvesiyle rubâî mezîd humâsî

1. Tefa'lül bâbı

تفعلل — تَزَلْزُلْ — sallanma

2) İki harf ilâvesiyle rubâî mezîd südâsî

1. İf'inlâl bâbı

افعنلال — اِرْشَافْ — çiçeklenme

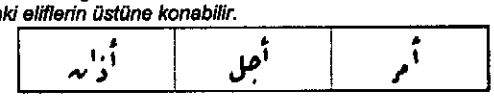
2. İf'illâl bâbı

افعلال — اِقْشِعْرَارْ — ürpermek

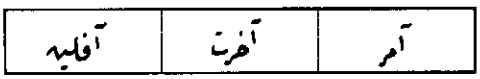
F. Hemze'nin yazılışı

a. Kelime başında

- *Hemze, Arapça'da kelime başlarında normal olarak kullanılmasına rağmen, Osmanlıca'da sadece okunuşta bir kolaylık olması maslahatıyla ince sesli heceler için, kelime başlarındaki eliflerin üstüne konabilir.*

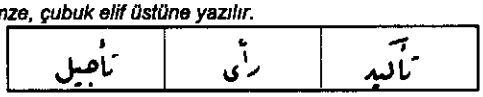
- *Kelime başlarındaki "â" sesleri için ise, med işareti kullanılır.*

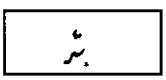
b. Kelime ortasında

1. ***Hemze sâkin ise**, kendinden önceki harfe bakılır:*

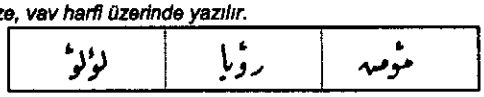
- *Önceki harf, "a - e" seslisi ile okunuyorsa (harekesi üstün ise), hemze, çubuk elif üstüne yazılır.*

- *Önceki harf, "ı - i" seslisi ile okunuyorsa (harekesi esre ise), hemze, bir tekne dişi üzerinde yazılır.*

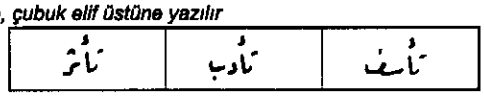

- *Önceki harf, "u - ü" seslisi ile okunuyorsa (harekesi ötre ise), hemze, vav harfi üzerinde yazılır.*

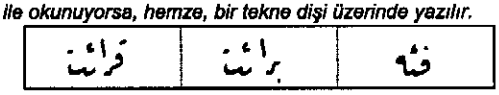

2. ***Hemze sesli ise**, yine kendinden önceki harfe bakılır. Bu harf,*

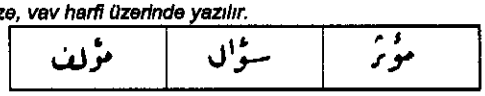
- *Önceki harf, "e" seslisi ile okunuyorsa (harekesi üstün ise), hemze, çubuk elif üstüne yazılır*

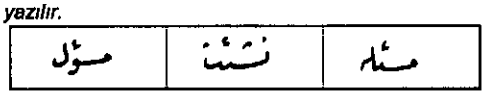
- *Önceki harf, "ı - i" seslisi ile harekesi esre ise veya uzun "â" sesi ile okunuyorsa, hemze, bir tekne dişi üzerinde yazılır.*

- *Önceki harf, "u - ü" seslisi ile okunuyorsa (harekesi ötre ise), hemze, vav harfi üzerinde yazılır.*

- *Önceki harf sâkin ise, hemze, bir tekne dişi veya vav harfi üzerine yazılır.*

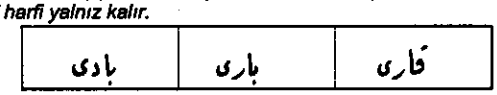
c. Kelime sonunda

1. ***Hemze sâkin ise**, yine kendinden önceki harfe bakılır. Bu harf,*

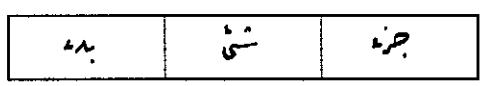
- *Önceki harf, "a - e" seslisi ile okunuyorsa (harekesi üstün ise), hemze, çubuk elif üstüne yazılır*

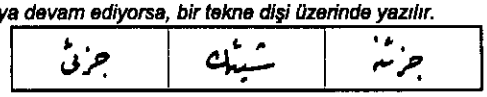
- *Önceki harf, "ı - i" seslisi ile okunuyorsa (harekesi esre ise), hemze, Arapça aslında "ye" harfi üzerinde yazılmasına rağmen Osmanlıca'da artık terkedilir, yazılmaz. Kelime sonunda "ye" harfi yalnız kalır.*

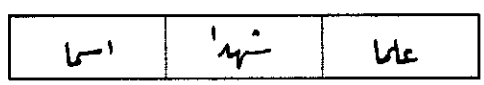
- *Önceki harf sâkin ise, hemze, artık kürsüsüz yazılır.*

- *Önceki harf sâkin olmasına rağmen hemze, cümle içinde ek almaya devam ediyorsa, bir tekne dişi üzerinde yazılır.*

- *Önceki harf elif-i memdûde ise, Arapça aslında hemze kürsüsüz olarak yazılmasına rağmen Osmanlıca'da artık terkedilir, yazılmaz.*

2. ***Hemze harekeli ise**, imlâsı ortadaki sesli hali gibidir.*

G. Tablolar

a. Türkçe Fiil Çekimleri Cedvelleri

1) Di'li geçmiş zaman kipleri

KİP		FİİLLERİN YALIN ÇEKİMİ	BİRLEŞİK ZAMANLI FİİLLER		
			HİKAYE	RİVAYET	ŞART
H		یازدم	یازدیدم	YOK	یازدیسم
		Yazdım	Yazdıydım		Yazdıysam
A	GÖRÜNEN	یازدك	یازدیدك		یازدیسك
		Yazdın	Yazdıydın		Yazdıysan
B	GEÇMİŞ	یازدی	یازدیدی		یازدیسه
		Yazdı	Yazdıydı		Yazdıysa
E	ZAMAN	یازدوق	یازدیدوق		یازدیسق
		Yazdık	Yazdıydık		Yazdıysak
R	di'li geçmiş zaman	یازدیکز	یازدیدیکز		یازدیسکز
		Yazdınız	Yazdıydınız		Yazdıysanız
Kipleri		یازدیلر	یازدیدیلر		یازدیلرسه
		Yazdılar	Yazdıydılar [90]		Yazdılarsa [91]

2) Miş'li geçmiş zaman kipleri

H		یازمشم	یازمشدم	یازمشمشم	یازمشسم
		Yazmışım	Yazmıştım	Yazmışmışım	Yazmışsam
A	ÖĞRENİLEN	یازمشسك	یازمشدك	یازمشمشسك	یازمشسك
		Yazmışsın	Yazmıştın	Yazmışmışsın	Yazmışsan
B	GEÇMİŞ	یازمشسه	یازمشدی	یازمشمشه	یازمشسه
		Yazmış	Yazmıştı	Yazmışmış	Yazmışsa
E	ZAMAN	یازمشز	یازمشدوق	یازمشمشز	یازمشسوق
		Yazmışız	Yazmıştık	Yazmışmışız	Yazmışsak
R	miş'li geçmiş zaman	یازمشسکز	یازمشدیکز	یازمشمشسکز	یازمشسکز
		Yazmışsınız	Yazmıştınız	Yazmışmışsınız	Yazmışsanız
kipleri		یازمشلر	یازمشلردی	یازمشلرمشه	یازمشلرسه
		Yazmışlar	Yazmışlardı	Yazmışlarmış	Yazmışlarsa
			یازمشدیلر	یازمشمشلر	یازمشسلر
			(Yazmıştılar)	(Yazmışmışlar)	(Yazmışsalar)

[90] Görülen geçmiş zamanın hikâyesi şöyle de çekilebilir:

یازدمدی	یازدكدی	یازدیدی	یازدقدی	یازدیكزدی	یازدیلردی
Yazdımdı	Yazdındı	Yazdıydı	Yazdıkdı	Yazdınızdı	Yazdılardı

[91] Görülen geçmiş zamanın şartı şöyle de çekilebilir:

یازدمسه	یازدكسه	یازدیسه	یازدقسه	یازدیكزسه	یازدیلرسه
Yazdımsa	Yazdınsa	Yazdıysa	Yazdıksa	Yazdınızsa	Yazdılarsa

3) Şimdiki zaman kipleri

KİP		FİİLLERİN YALIN ÇEKİMİ	BİRLEŞİK ZAMANLI FİİLLER		
			HİKAYE	RİVAYET	ŞART
H	ŞİMDİKİ ZAMAN kipleri	يازيورم	يازيوردم	يازيورمشم	يازيورسام
		Yazıyorum	Yazıyordum	Yazıyormuşum	Yazıyorsam
A		يازيورسك	يازيوردك	يازيورمشسك	يازيورسك
		Yazıyorsun	Yazıyordun	Yazıyormuşsun	Yazıyorsan
B		يازيور	يازيوردى	يازيورمه	يازيورسه
		Yazıyor	Yazıyordu	Yazıyormuş	Yazıyorsa
E		يازيورز	يازيوردق	يازيورمشز	يازيورسق
		Yazıyoruz	Yazıyorduk	Yazıyormuşuz	Yazıyorsak
R		يازيورسكز	يازيوردكز	يازيورمشسكز	يازيورسكز
		Yazıyorsunuz	Yazıyordunuz	Yazıyormuşsunuz	Yazıyorsanız
		يازيورلر	يازيورلردى	يازيورلرمه	يازيورلرسه
		Yazıyorlar	Yazıyorlardı	Yazıyorlarmış	Yazıyorlarsa
		-	يازيوردلر	يازيورمشلر	يازيورسلر
		-	(Yazıyordular)	(Yazıyormuşlar)	(Yazıyorsalar)

4) Gelecek zaman kipleri

H	GELECEK ZAMAN kipleri	يازاجغم	يازاجقدم	يازاجقشم	يازاجقسم
		Yazacağım	Yazacaktım	Yazacakmışım	Yazacaksam
A		يازاجقسك	يازاجقدك	يازاجقشسك	يازاجقسك
		Yazacaksın	Yazacaktın	Yazacakmışsın	Yazacaksan
B		يازاجق	يازاجقدى	يازاجقمه	يازاجقسه
		Yazacak	Yazacaktı	Yazacakmış	Yazacaksa
E		يازاجغز	يازاجقدق	يازاجقشز	يازاجقسق
		Yazacağız	Yazacaktık	Yazacakmışız	Yazacaksak
R		يازاجقسكز	يازاجقدكز	يازاجقشسكز	يازاجقسكز
		Yazacaksınız	Yazacaktınız	Yazacakmışsınız	Yazacaksanız
		يازاجقلر	يازاجقدىلر	يازاجقشلر	يازاجقلرسه
		Yazacaklar	Yazacaktılar	Yazacakmışlar	Yazacaklarsa
		-	يازاجقلردى	يازاجقلرمه	يازاجقسلر
		-	(Yazacaklardı)	(Yazacaklarmış)	(Yazacaksalar)

5) Geniş zaman kipleri

KİP		FİİLLERİN YALIN ÇEKİMİ	BİRLEŞİK ZAMANLI FİİLLER		
			HİKAYE	RİVAYET	ŞART
H	GENİŞ ZAMAN	یازارم	یازاردم	یازارمشم	یازارسم
		Yazarım	Yazardım	Yazarmışım	Yazarsam
A		یازارسك	یازاردك	یازارمشسك	یازارسك
		Yazarsın	Yazardın	Yazarmışsın	Yazarsan
B		یازار	یازاردی	یازارمش	یازارسه
		Yazar	Yazardı	Yazarmış	Yazarsa
E		یازارز	یازاردق	یازارمشز	یازارسق
		Yazarız	Yazardık	Yazarmışız	Yazarsak
R		یازارسكز	یازاردكز	یازارمشسكز	یازارسكز
		Yazarsınız	Yazardınız	Yazarmışsınız	Yazarsanız
kipleri		یازارلر	یازارلردی	یازارمشلر	یازارسلر
		Yazarlar	Yazarlardı	Yazarmışlar	Yazarlarsa
		-	یازاردیلر	یازارلرمش	یازارسلر
		-	(Yazardılar)	(Yazarlarmış)	(Yazarsalar)

6) Dilek – şart kipleri

D	DİLEK - ŞART	یازسم	یازسیدم	یازسیمشم	YOK
		Yazsam	Yazsaydım	Yazsaymışım	
I		یازسك	یازسیدك	یازسیمشسك	
		Yazsan	Yazsaydın	Yazsaymışsın	
L		یازسه	یازسیدی	یازسیمشه	
		Yazsa	Yazsaydı	Yazsaymış	
E		یازسق	یازسیدق	یازسیمشز	
		Yazsak	Yazsaydık	Yazsaymışız	
K		یازسكز	یازسیدكز	یازسیمشسكز	
		Yazsanız	Yazsaydınız	Yazsaymışsınız	
kipleri		یازسلر	یازسلردی	یازسلرمشه	
		Yazsalar	Yazsalardı	Yazsalarmış	
		-	یازسیدیلر	یازسیمشلر	
		-	(Yazsaydılar)	(Yazsaymışlar)	

7) İstek kipleri

KİP		FİİLLERİN YALIN ÇEKİMİ	BİRLEŞİK ZAMANLI FİİLLER		
			HİKAYE	RİVAYET	ŞART
D	İSTEK	يازايم Yazayım	يازايدم Yazaydım	يازايمشم Yazaymışım	YOK
		يازاسك Yazasın	يازايدك Yazaydın	يازايمشسك Yazaymışsın	
I		يازا Yaza	يازايدى Yazaydı	يازايمشه Yazaymış	
L		يازالم Yazalım	يازايدوق Yazaydık	يازايمشز Yazaymışız	
E		يازاسكز Yazasınız	يازايدكز Yazaydınız	يازايمشسكز Yazaymışsınız	
K		يازالر Yazalar	يازالردى Yazalardı	يازايمشلر Yazaymışlar	
kipleri		- -	يازايدلر (Yazaydılar)	يازالرمشه (Yazalarmış)	

8) Gereklilik kipleri

D	GEREKLİLİK	يازمالىيم Yazmalıyım	يازمليدم Yazmalıydım	يازمليمشم Yazmalıymışım	يازمليسم Yazmalıysam
		يازمليسك Yazmalısın	يازمليدك Yazmalıydın	يازمليمشسك Yazmalıymışsın	يازمليسك Yazmalıysan
I		يازملى Yazmalı	يازمليدى Yazmalıydı	يازمليمشه Yazmalıymış	يازمليسه Yazmalıysa
L		يازمالىيز Yazmalıyız	يازمليدوق Yazmalıydık	يازمليمشز Yazmalıymışız	يازمليسوق Yazmalıysak
E		يازمليسكز Yazmalısınız	يازمليدكز Yazmalıydınız	يازمليمشسكز Yazmalıymışsınız	يازمليسكز Yazmalıysanız
K		يازمليلر Yazmalılar	يازمليلردى Yazmalılardı	يازمليلرمشلر Yazmalılarmış	يازمليلر Yazmalıysalar
kipleri		- -	يازمليدلر (Yazmalıydılar)	يازمليلرمشه (Yazmalılarmış)	يازمليلرسه (Yazmalılarsa)

9) Emir kipleri

KİP		FİİLLERİN YALIN ÇEKİMİ	BİRLEŞİK ZAMANLI FİİLLER		
			HİKAYE [84]	RİVAYET	ŞART
D	EMİR	-	-	-	YOK
		-	-	-	
I		يازْ	-	-	
		Yaz	-	-	
L		يازسنه	يازسنه‌دی	يازسنمه	
		Yazsın	Yazsındı	Yazsınmış	
E		-	-	-	
		-	-	-	
K		يازڭ - يازڭز	يازدڭ - يازدڭز	يازمشسڭ - يازمشسڭز	
		(Yazınız) (Yazın)	(Yazınızdı) (Yazındı)	(Yazınızmış) (Yazınmış)	
kipleri		يازسنلر	يازسنلردی	يازسنلرمه	
		Yazsınlar	Yazsınlardı	Yazsınlarmış	

10) Basit zaman kipleri

E	BASİT ZAMAN	ايي‌م	ايدم	ايمشم	ايسم
		İyiyim	İyiydim	İyimişim	İyisem
K		ايسڭ	ايدڭ	ايمشسڭ	ايسڭ
		İyisin	İyiydin	İyimişsin	İyisen
F		ايي	ايدی	ايمه	ايسه
		İyi	İyiydi	İyimiş	İyise
I		ايي‌ز	ايدڭ	ايمشز	ايسڭ
		İyiyiz	İyiydik	İyimişiz	İyisek
I		ايسڭز	ايدڭز	ايمشسڭز	ايسڭز
		İyisiniz	İyiydiniz	İyimişsiniz	İyiseniz
L		ايدلر	ايدلر	ايمشلر	ايسلر
		İyidirler	İyiydiler	İyimişler	İyiseler
		ايي‌لردی	ايدلردی	ايمشلرمه	ايسلر
		(İyilerdi)	(İyiydiler)	(İyimişler)	(İyiyseler)

[84] *Emir kipinin hikâye ve rivayetinin, az da olsa yukarıdaki gibi kullanıldığı görülür.*

11) Özel birleşik fiiller

1. *Yeterlilik Fiili:* *(-ebilmek,-abilmek)*

يازابيلديلر	يازابيلديلر	يازابيلدك	يازابيلدى	يازابيلدك	يازابيلدم

2. *Tezlik Fiili:* *(-ivermek, -ıvermek, -uvermek, -üvermek)*

يازيويردىلر	يازيويردىلر	يازيويردك	يازيويردى	يازيويردك	يازيويردم

3. *Süreklilik Fiili:* *(-adurmak, -edurmak)*

يازاطوردىلر	يازاطوردىلر	يازاطوردق	يازاطوردى	يازاطوردك	يازاطوردم

(-akoymak, - ekoymak)

يازاقويديلر	يازاقويديلر	يازاقويدق	يازاقويدى	يازاقويدك	يازاقويدم

(-akalmak, -ekalmak)

يازاقالديلر	يازاقالديلر	يازاقالدق	يازاقالدى	يازاقالدك	يازاقالدم

(-agelmek, -egelmek)

يازاكلديلر	يازاكلديلر	يازاكلدك	يازاكلدى	يازاكلدك	يازاكلدم

4. *Yaklaşma Fiili:* *(-ayazmak, -eyazmak)*

يازايازديلر	يازايازديلر	يازايازدق	يازايازدى	يازايازدك	يازايازدم

b. Transkripsiyon alfâbesi

Osmanlıca'daki harflerin latin alfâbesinde tam karşılığı olmadığından, ilmî yayınlarda bu harfleri karşılamak üzere ilâve bir takım işaretlerle kullanılan bir alfâbe türüdür.

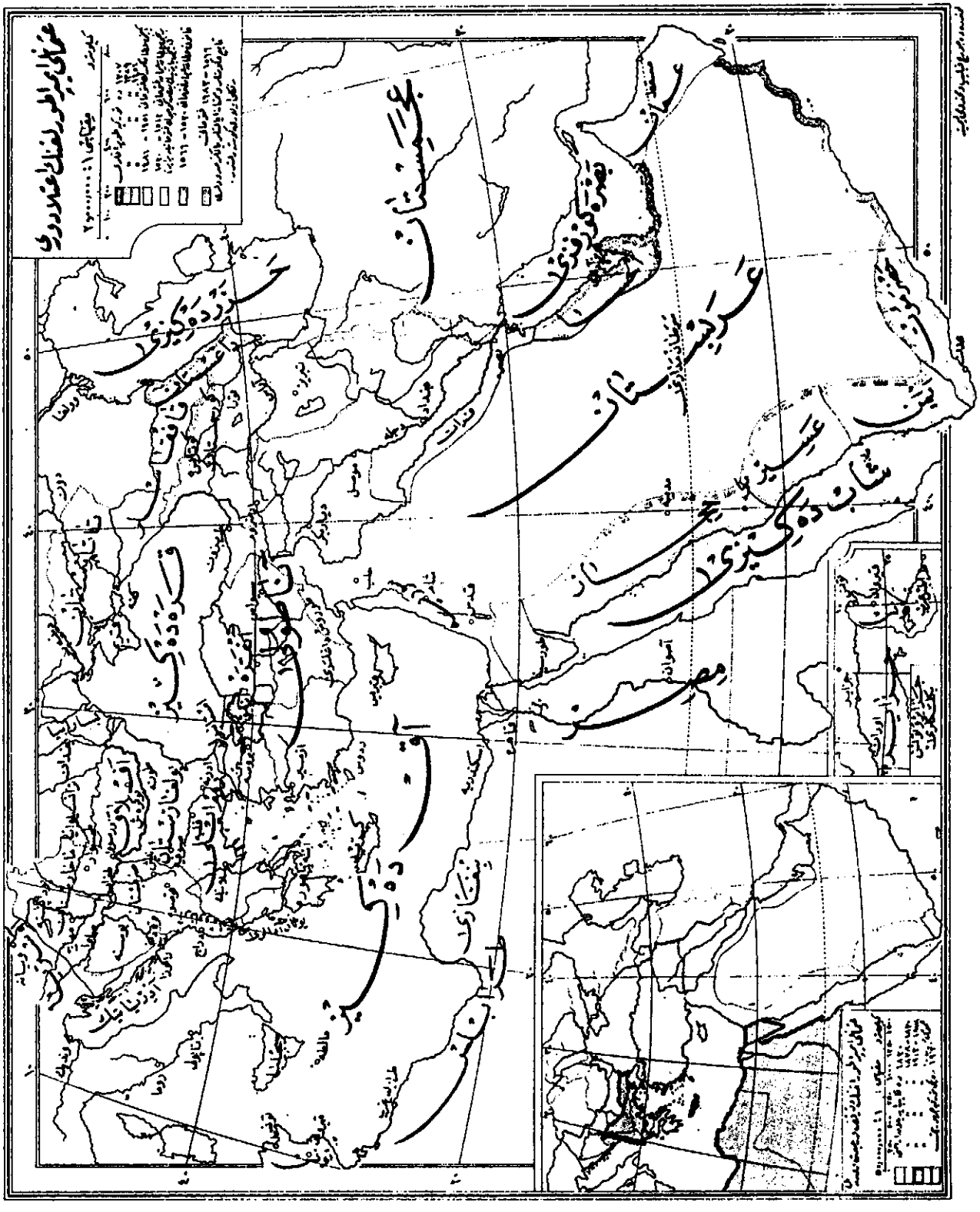
ا آ	ا	ء	ب	پ	ت	ث	ج	چ	ح	خ	د
a - a	a, e, ı, i, u, ü	'	b	p	t	s̱	c	ç	ḥ	ḫ	d
ذ	ر	ز	ژ	س	ش	ص	ض	ط	ظ	ع	غ
ẕ	r	z	j	s	ş	ṣ	ḍ, ż	ṭ	ẓ	'	ġ
ف	ڤ	ك	ڭ	ل	م	ن	و	ۆ	ه	ى	ى
f	ḳ	k, g	ṅ	l	m	n	v	o, ö, u, ü	h (a, e)	y	ı, i

c. Mezîdün fîh masdarlar ile isim-i fâil ve isim-i mef'ûlleri cedveli

	BÂBI	MASDARI	İSM-İ FÂİLİ	İSM-İ MEF'ÛLÜ	BİNÂSI
1	إِفْعَالٌ	اعجاز	منعِم	مرسَل	* Umûmiyetle geçişlidir, geçişsizleri geçişli yapar, geçişli olanların geçişlilik derecesini artırır. • Bazen de; haynûnet (zamanı gelmek), duhûl (bir yere girmek), sayrûret (bir hale dönüşmek), mübâlağa, arz, vücûd bulma, bir sıfat üzere bulma, bir yere gitmek ma'nalarını taşır. Sülâsisi ile aynı ma'naya da gelebilir.
2	تَفْعِيلٌ	تدريس	مسبِّب	منوَّر	* Umûmiyetle geçişlidir, geçişsizleri geçişli yapar, geçişli olanların geçişlilik derecesini artırır. * Teksir, kuvvet ve aşırılık ölçüsüdür. * Bir hal veya keyfiyetin birisine isnâdını ifâde eder. * Bu babda isimlerden masdar da yapılabilir. • Masdardaki çokluk; ya fiildedir ki çok yapıldığını, ya fâil ve mef'ûldedir ki, fiilden çok etkilendiklerini gösterir.
3	تَفَعُّلٌ	تشكل	متشبِّث	(Çok azdır)	* Umûmiyetle geçişsizdir, daha çok tef'îl bâbıyla, aslî sülâsî bâbındaki bazı masdarların mutâvaatını yapar. * Aynı zamanda tekellüf ifâde eder. * Bu babda az da olsa geçişli masdarlar da vardır. • Bazen de devamlılığı, fâilin husûsî gayretini, bir işin azar azar veya tekrar yapıldığını, inkılâbı, kaçınmayı, talebi, mensûbiyeti veya giyinmeyi bildirir. Bu babda da isimden masdar yapılabilir.
4	مُفَاعَلَةٌ	مسابقه	محارِب	مبارَك	* İki veya daha çok kişi arasında yapılan iş ve hareketi ifâde eder. * Bazen de gayret ve devamlılığı anlatır. • Bazen de; bir davranma tarzı ile tef'îl babındaki teksir ma'nâlarını taşır. Sülâsî masdarıyla aynı anlama gelebilir. Lâzım veya müteaddî olabilir.
5	اِنْفِعَالٌ	انكشاف	منجلٍ	(Yoktur)	* Geçişsiz olup, sülâsî mücerredlerin mutâvaatı bâbıdır. • Bu babda geçişli masdar hiç yoktur.
6	اِفْتِعَالٌ	انتشار	مقتدِر	محترَم	* Geçişsiz olup, sülâsî mücerredlerin mutâvaatını yapar. * Bazen sülâsî masdarıyla aynı ma'nada da olabilir. * Bu bâb fâilin gayretini de gösterir. • Bazen de; mübâlağa, talep, müşâreket, ittihaz etme, edinme ma'nalarına da gelir. Bazen sülâsî masdarıyla aynı anlamda da olabilir.
7	تَفَاعُلٌ	تـاند	متعاقِب	(Çok azdır)	* Çoğu zaman geçişsizdir. * Müşâreket bildirir. * Müfâ'ale vezninin mutâvaatını yapar. * Yapmacık hareketler bu vezinle ifâde edilir. * Bazen sülâsî masdarıyla aynı ma'nada da olabilir. • Bu babın isim-i mef'ûlü Osmanlıcada pek kullanılmaz.
8	اِسْتِفْعَالٌ	استقرار	مستحِل	مستحسَن	* İstek, arzu ve talep ifâde eder. * Geçişsiz masdarları geçişli yapar. * Sülâsîsi geçişsiz olan masdarlara, öyle addetmek ma'nâsı verir. • Bazen de bulmak, telakkî etmek, değişikliğe uğramak veya tekellüf ma'nalarını taşır. İf'âl babının mutâvaatını yapar. Sülâsîsi geçişsiz olan masdarları geçişli yapar. Bazen sülâsî masdarıyla aynı anlamda da olabilir.

d. Sülâsî asıllı isimlerin vezinleri cedveli

	İSİM	MEŞHÛR VEZİNLERİ			MA'NÂSI
1	İsm-i fâil	فَاعِلٌ	-	-	Masdarın ifâde ettiği iş ve hareketi yapan şahıs veya nesnenin ismidir. Aynı zamanda bir sıfattır. Cenab-ı Hakk'ın sıfatı olduklarında mübâlağa ve mutlak büyüklük ma'nâsı taşırlar.
2	İsm-i mef'ûl	مَفْعُولٌ	-	-	Masdarın ifâde ettiği iş ve harekete ma'rûz kalan, bundan etkilenen şahıs veya nesnenin ismidir. Aynı zamanda bir sıfattır.
3	Sıfat-ı müşebbehe	فَعِيلٌ	فَعْلَانُ	أَفْعَلُ	Bir nevi' ism-i fâil ma'nâsında, sıfattır. Ancak, devamlı ve sâbit halleri ifâde ederler, sadece geçişsiz masdarlardan yapılırlar ve semâîdirler. Cenab-ı Hakk'ın sıfatı olduklarında mübâlağa ve mutlak büyüklük ma'nâsı taşırlar.
4	İsm-i tafdîl	فَعَّالٌ	فَعُولٌ	فَعِيلٌ	Bir nevi' ism-i fâil ma'nâsında, sıfattır. Ancak, bir işi her zaman ve çokça yapmayı ifâde ederler. Cenab-ı Hakk'ın sıfatı olduklarında bu mübâlağa, mutlak büyüklük ma'nâsını taşır.
5	Mübalağalı ism-i fâil	أَفْعَلُ	-	-	Bir nevi' ism-i fâil ma'nâsında, sıfattır. Ancak bir vasfın, fâilde pek çok veya diğerlerine nisbetle daha çok olduğunu ifâde ederler. Cenab-ı Hakk'ın sıfatı olduklarında mübâlağa ve mutlak büyüklük ma'nâsı taşırlar.
6	İsm-i tasgîr	فُعَيْلٌ	-	-	Bir şeyin miktar cihetiyle azlığını veya sıfat cihetiyle küçüklüğünü ifâde eden isimlerdir. Kıymet ve rütbe cihetiyle hakaretî, muhabbet ve şefkati ifâde eder. Sadece ism-i fâilden değil, bütün isimlerden yapılabilir.
7	İsm-i mekân	مَفْعَلٌ	مَفْعِلٌ	مَفْعَلَةٌ	Bir fiilin vuku' ve husûl bulduğu yerleri gösteren isimlerdir.
8	İsm-i zaman	مَفْعَلٌ	مَفْعِلٌ	-	Bir fiilin vuku' ve husûl vaktini gösteren isimlerdir.
9	İsm-i âlet	مِفْعَلٌ	مِفْعَالٌ	-	Bir fiilin vuku' ve husûlüne vesile olan, geçişli masdarlardan yapılan âlet ve edevât isimleridir.
10	İsm-i mensûb	ـِيٌّ	ـِيٌّ	-	Aslında bir sıfat olan ve nisbet edildiği şeye âidlik ve mensûbiyeti ifâde eden isimlerdir.

Osmanlı İmparatorluğu yükselme devrinin ihtişâmlı haritası

HÜSN-İ HAT (GÜZEL YAZI)

VIII. HÜSN-İ HAT (GÜZEL YAZI)

Bir yazı dili olarak Osmanlıca, düz bir satır üstünde harflerin peşpeşe sıralandığı monoton bir yazı türü değildir. Sadece asırlarca dünyaya hükmetmiş bir kavmin, Osmanlı'nın değil, tüm dünya müslümanlarının bir hamiyet-i dîniye ile bağrına basarak Kur'ân harfleri olması cihetiyle kudsiyetini kabullendikleri ve bu i'tibârla "İslâm yazısı" ve "hatt-ı Kur'ân" ünvanlarını verdikleri bu yazının, köşeli olmaktan çok, gözü yormayan ve gözün fizyolojik yapısına da muvâfık şekilde yuvarlağa yakın, adı üstünde hüsn-i hat, yani güzel yazılı harfleri; tatlı bir âhenk ve göze çok hoş gelen bir estetikle, kendi içinde daha küçük satırcıklara bölünmüş bir satır aralığında belli kaidelerle istif edilerek yazılırlar.

Hat san'atı; batı kültürünün, bilhassa resim ve heykel noktasında ısrarlı olduğu san'at anlayışına, İslâm kültürü içinde kendi değer yargılarımızla da uyumlu hârika bir alternatif olarak ortaya konmuştur. İslâm'dan önce çok iptidâî olan bu yazının, zaman içinde gittikçe gelişmesinde, bakmaya kıyılamayan nefis örneklerle ecdâdımızın da unutulmaz katkıları olmuştur. O günlerde hazırlanması bile ayrı bir san'at ve mahâret işi olan kamış kalemlerle yudum yudum göz nurundan imbiklenen nice eserler nihâyet tamamlandığında bu kez bir başka san'at erbâbınca ele alınarak ve süsleme san'atının ruha sürûr veren tezhîb ve ebru gibi nevileriyle âdetâ çiçek gibi bezenmekteydi.

"Maddî aletlerle meydana getirilen ruhânî bir hendese" olarak da tanımlanan hüsn-i hat, akıllara durgunluk veren bir iman ve kültür zenginliğinin, insanı âdeta büyüleyen, kendine meftûn eden bir tezâhürüdür. Hattatın san'at adına isti'dâd ve kabiliyetini ortaya koymasına alabildiğine müsâade eden ve hurufâtı raksa getiren bir mecrâ olması i'tibâriyle Kur'ân hattı, bu güzel yazıyı okuyamadıkları halde sadece gözü ile bakan insanları dahi mest etmektedir.

Bu ma'nevî haz, bu bakış, bize has bir değerlendirme de değildir. Zira Avrupa ve Amerika'da açılan hüsn-i hat sergileri; dâima büyük rağbet görerek, değil hatt-ı Kur'ânı, İslâmiyet'i bile bilmeyen bu insanları da kendine hayran bırakmaktadır. Hatta görünüyor ki san'at noktasında diğer alfâbelerin harflerini güzelleştirmek isteyen san'atkârlar dahi, Kur'ân harflerinin motif ve detaylarını kullanmaya, kendilerini mecbûr biliyorlar.

Kur'ân harflerinin farklı estetik anlayışta, ayrı bir tarzda yazılmasını ifâde eden hat çeşitlerinin temelinde, "aklâm-ı sitte" (altı kalem) diye de ta'bîr edilen Tevki', Rika' (rik'a değil), Muhakkak, Reyhânî, Sülüs ve Nesih hatları vardır.

İslâm tarihi boyunca; Kûfî, Dîvânî, Celî Dîvânî, Celî Sülüs, Ta'lîk, Nesta'lîk, Celî Ta'lîk, Siyâkat, Müselsel, Vazzâh, Tûmâr, Mensûr, Havaşî, Rik'a gibi daha bir çok çeşitleri gelişen hat san'atının tekemmülüne hemen çoğu birer üslûb ve mektep (ekol) sâhibi olan Türk hat san'atı üstâdları, çok büyük hizmetler vermişlerdir.

Hat çeşitlerinin hemen her birinin, gerçi çok kesin sınırları olmamakla birlikte farklı fonksiyonları da vardır. Meselâ, bazı hatların böyle husûsiyetlerine birer numûne olarak, Tevki' ve Rika', esas metinle karışması arzu edilmeyen şerh ve hâşiyelerde; Sülüs, levha yazılarında ve kitap başlıklarında tercîh edilirken, husûsan uzaktan da okunabilmesi istenen, bunun için de iri ve büyük harflerle yazılan celî gurubundan Celî Sülüs, mi'mârî eser süslemelerinde kullanılmıştır.

Keza Siyâkat, birileri tarafından elde edilse bile muhtevasına muttali' olunmasını olabildiğince önlemek gayesiyle harfleri ve okunması bilinçli olarak çok zorlaştırılmış, bir nevi' şifreli yazı hükmünde gizli devlet belgelerinde kullanılırken, ilk İslâm yazısı çeşidi olan Kûfî'nin geliştirilmesiyle meydana gelen Nesih, bilhassa Kur'ân-ı Kerîm nüshalarının ve zaman içinde matbaada basılan kitapların yazımında tercîh edilen hat çeşitleri olmuştur.

Nasıl ki Ta'lîk hattı, daha ziyâde İran'da kökleşerek ve gelişerek "hatt-ı Fârisî" ünvanını aldıysa, Osmanlı dünyasının günlük hayatında da diğer hatlara nisbetle daha kolay ve neredeyse okuma hızına yakın bir sür'atle yazılabilen ve esasları Türk hattatları tarafından geliştirilen Rik'a hattı el yazısı olarak kullanılmış ve "hatt-ı Türkî" namını almıştır.

Halbuki; steno, batı ülkelerinde latin alfâbeli yazıda, yazı sür'atini artırmak için okunmayan harflerin atılması ve mümkün mertebe yazarken kalemin kaldırılmaması, noktaların konmaması, harflerin olabildiğince köşeli olmayan yumuşak karakterlerle yazılması, ön ve son ekler için daha önceden belirlenerek kodlanan simgelerin kullanılması gibi esaslarla yazılan ve hepsi birbirinden oldukça farklı bir çok değişik sistemi olan, yazması da okunması da uzmanlık gerektiren, mücerret görünümleri i'tibâriyle de oldukça zevksiz, kargacık burgacık bir yazı dilidir.

Dikkat edilirse stenoda, zorlamayla ve zevk adına verilen ta'vizlerle ancak ulaşılmaya çalışılan netice, Osmanlıca'nın hiç de zor olmayan öğrenimi ve harika estetiği içinde, genel karakteristiğidir. Esasatı, steno gibi son zamanlarda değil, asırlar öncesinden yerleşmiş olan bu yazıda, harfler zaten köşeli değildir ki normal yapısı bozularak yazılsın.

Kimi harflerde bulunan iki ve üç noktalar ise, birleştirilerek ve kalem kaldırmadan, bazen de mezkûr sür'at ve akıcılık için harfin elverdiği nisbette harfin sonuna kuyruk şeklinde yazılır.

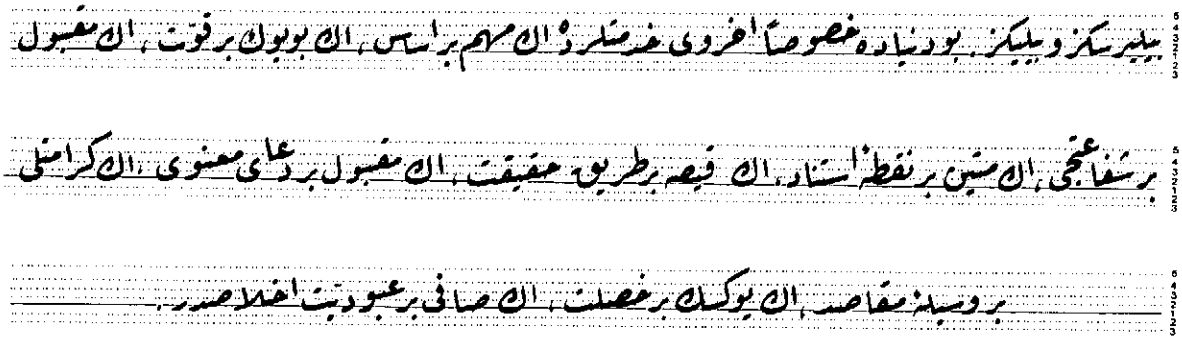
İmlâ cihetiyle; yazıyı hızlandırmak uğruna bu kez de okumayı zorlaştırmamak için, gayet ince ve hassas bir kaide olarak kelime köklerindeki okutucular (vokaller) muhafaza edilirken, eklerdeki okutucu harfler bir karışıklığa sebebiyet vermeyecek şekilde terk edilir.

Zaten umûmî yapısı i'tibâriyle bitişik yazılan bir yazı olmakla hatt-ı Kur'ânî'de kalem çokça kaldırılmaz. Kalkacağı yerlerin bazılarında da husûsî yazım teknikleriyle, meselâ "elif, vav, ra" harflerinde olduğu gibi sonraki harflere bitişik yazılır. Bazı ikili harf grupları da aynı maslahatla daha husûsî bir şekil alır. Bütün bunlar, hep bir san'at anlayışı, bir estetik içinde yapılır. Ama bu güzellik ve bu hız; ne okumayı, ne de yazmayı zorlaştırmaz.

İşte bunun içindir ki İslâm hattı, bâhusus Osmanlıca, hemen hemen okuma hızına denk bir sür'atle yazılabiliyordu. Bugün mahkemelerde "zabıt kâtibi" denen görevliler, Osmanlı'da da, isminden anlaşıldığı üzere birer kâtip idiler ve duruşma esnasında mahkeme zabıtlarını, zihni dağıtan ve yoran daktilo tuşlarının mekanik gürültüsüne bedel, hiç atlamadan elleriyle tutuyorlardı. Cumhuriyetin ilk yıllarında sadece sür'at ve kolay yazım noktasında mahkemelerdeki bu husus bile, stenonun öğrenimindeki zorluklar cihetiyle bir hayli tartışma konusu olmuştu.

Hulâsa; bu bölümde, daha düzgün ve güzel bir yazı için, âlem-i İslâmın her tarafında kullanılan ve esasen çok nevi'leri bulunan hüsn-i hat çeşitlerinden rik'a hattının, yani bir levha yazısından çok, günlük hayatta kullanılan işlek el yazısının kaideleri ve izahatı üzerinde durulacaktır. Bu arada her hattın kendine has yazı ve istif kavâidi, meşki olduğu ise gözden uzak tutulmamalıdır.

Bu bahsi daha iyi anlayabilmek için, aşağıdaki güzel yazı nümunesine ve bilhassa mistardaki asıl satır çizgisini gösteren 1 no'lu koyu çizginin yerine dikkat ediniz. Bu satırların (mistarların) her biri, (meselâ başta yazılan haliyle sad veya cim gibi) bir harfin kalınlığı veya yazının yazıldığı kalemin uç kalınlığı ölçü alınarak üstüste iki nokta yüksekliği kadardır.

Bu cetvelde, bütün harflerin üzerine yerleştiği koyu renkli asıl satır çizgisinin alt ve üstünde nota defteri çizgileri gibi ikinci ve üçüncü, hatta dördüncü satır çizgileri daha bulunmaktadır. Harflerin istifinde duyulacak ihtiyaca göre, bir yazı kâğıdında normalde çizili olmayan bu farazî, muhayyel satırlar çoğaltılabilir.

Hatt-ı Kur'ân'da, nokta ve harekelerden tutun da bütün harfler, artık tek bir satırda değil, küçük satırcıklardan mürekkep bu satır manzumesi içinde, sanki ruhun derinliklerinden nağmeler fısıldayan semâvî birer mûsikî notası gibi, kendine has kaidelerle, gözü, gönlü okşayan, mücerret bir bakışta bile insana sürûr veren hoş bir âhenkle istif edilirler. Gerek müfredât (tek başına, ayrı ayrı) gerekse de mürekkebât (birbirine birleşik) tarzında yazılan harfler, sağdan sola doğru gelirken, aynı zamanda satır çizgisine 15-20 derece gibi küçük bir açıyla sanki yukarıdan aşağı doğru iniyormuşçasına, hem aşağı, hem sola doğru tatlı bir meyille yazılırlar.

Kalemin her satırdan kalkışında tekrar yazmaya, yazının istifine etki edecek unsurlar yoksa, normal olarak 1 nolu asıl satır çizgisinden başlanır. Ancak aşağıda da izah edildiği gibi, bazı harfler kendilerinden önce gelen harflerin satır çizgileri üstündeki yerleşimine te'sir ederler. Dolayısıyla kalem ucu her kaldırıldığında, düzgün bir yazı ve doğru satırdan başlamak için, arkadan gelen harflerin bu etkisini göz önünde tutmak gerekir.

Ayrıca; satırla her yeni temasta, bu harflerin veya harf gruplarının sağ uç noktaları, bu meyil icabı asıl satır çizgisine yapışmadan umûmiyetle satırın hafifçe üstünde kalırken, bitişleri muhakkak satırın üstünde olur. Onun içindir ki, İslâm hattıyla yazılmış bir metne baktığınızda, yokuş aşağı nazlı nazlı salınan derelerin, can alıcı akıcılığını, âhengini, bu kavâidi meşk eden o eli öpülesi ustaların zevk-i selîmlerini görür gibi olursunuz. Her şey bir yana, hatt-ı Kur'ânı yazmak, yazabilmek; başlı başına bir san'at, doyulmaz bir estetiktir ve yüce bir şerefe nâiliyettir.

Harflerle ilgili izahatı muhtevî bu bahsi, verilen misâllerle birlikte dikkatlice mütalâa etmenizi, keza hüsn-i hat çeşitlerine göre harflerin yazılış tekniği olarak mevzu'nun sonunda verilen, hemen bütün yazım ihtimallerini muhtevî tabloları, hususan el yazısı olması cihetiyle "rik'a" harflerini, örnek metni ve kitabın sonunda takdim edilen el yazısı nümûnelerini çok iyi incelemenizi tavsiye ediyoruz. Zira, "meşk" ta'bîr edilen ve bir hoca nezaretinde çokça yazarak, uygulama yapma esasına dayanan detayları, yazı diliyle anlatmanın müşkilâtı açıktır.

Rik'a hattı'nın bazı kaideleri

A. NOKTALARIN KONULMASI VE HAREKELERİN YAZIMI

* Harflerin en üst tarafı yerleşim cihetiyle hangi satırda bitiyorsa, nokta ve harekeleri, keza keşideleri, hep bir satır daha üstte veya altta olmalı ve harflere daha fazla yaklaştırılmamalıdır. Meselâ "dad veya hı" harfleri normalde 1 nolu satırda başlayıp 2 nolu satıra kadar yükselirken, noktaları 3 nolu satıra konmalıdır. Halbuki "fe veya kaf" harflerinin üst tarafları 3 nolu satıra kadar yükseldiğinden, noktaları artık 4 nolu satırda yazılmalıdır.

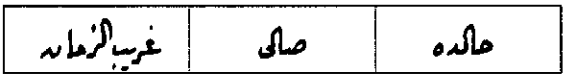
* Hatt-ı Kur'ân, harflerin husûsî istifi esasıyla yazıldığı için, bu tanzim icabı (1 nolu) esas yazı çizgisinden yukarıda kalan, öyle ki, dördüncü satır çizgisinde bile yazılabilecek olan harflerin noktaları da, hep daha bir üst satıra, yani aralarında bir satırlık ya da yazılan kalemle birbuçuk veya iki nokta yüksekliği boşluk kalacak tarzda yukarısına veya aşağısına konmalıdır.

* Unutulmamalıdır ki; noktalar için söylenen bu hudut, noktaların konabileceği en yakın mesafeler içindir. Değilse okumayı zorlaştırmamak kaydıyla daha da yukarılara veya aşağılara konabilir.

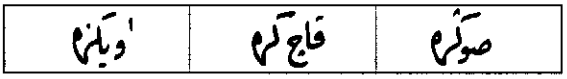
B. KENDİLERİNDEN SONRAKİ HARFLERE BİRLEŞMEYEN HARFLERİN BAZI HUSÛSİYETLERİ

"Elif, dal, zel, ra, ze, je, vav, lâm-elif" harfleri normal olarak kendilerinden sonraki harflere birleşmezler. Ancak bu harflerden bazıları, kendinden sonraki harfe birleşmemeye yönelik asıl kaideden ayrılmadan ziyâde, ayrı bir yazı zevkini nazara veren husûsî bir yazış tarzı ile bazen kendilerinden sonra gelen harflere birleşirler.

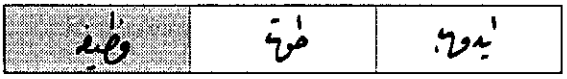
1. **(Elif)** Üstten hafif bir kavisle, kendinden sonraki "lâm" harfine bitişerek yazılabilir.

2. **(Ra - Ze - Je)** Bu harflerin yazımının bittiği alt noktadan, yukarı doğru tatlı hafif bir kavisle, (bilhassa daha çok) kendinden sonraki "he" harfine bitişerek yazılabilir. Bu kaide; günlük el yazısında pek rağbet edilmese de "dal ve zel" harfleri için de geçerlidir.

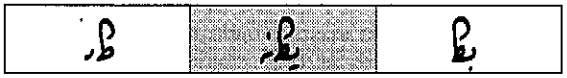
3. **(Vav)** Bu harfin yazımının bittiği alt noktadan, yukarı doğru tatlı hafif bir kavisle, (bilhassa daha çok) kendinden sonraki "be, pe, te, se" harfleri ile tek gözlü birer harf olan "cim, çim, ha, hı, sad, dad, tı, zı, mim" harflerine alttan bitişerek yazılabilir.

C. BİRLEŞTİKLERİ ZAMAN FARKLI YAZILAN HARFLER

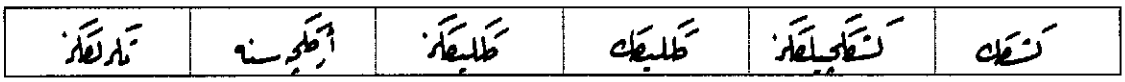
Bazı harfler birleştiklerinde, yazı hızı ve akıcılığını artırmak için bu hale mahsus olarak, normalde olması gerekenden daha farklı bir estetikle yazılırlar. Bu ikili harf gruplarına önden veya sondan birleşik yazılan başka harf ya da harflerin olup olmaması önemli değildir. Bu husûsî yazım için aşağıda mezkûr ikili harflerin peşpeşe olması yeterlidir. Bunların arasına başka bir harf girerse, mezkûr yazım kaidesi artık hükmünü kaybeder ve harfler normal olarak kendi şekilleriyle yazılırlar.

1. **(Kâf ile Elif)** Bu iki harfin birleşmesi durumunda, el yazısında, klişeleşmiş olan aşağıdaki yazım şekline riâyet edilmelidir. Burada "kâf" harfinin; "kâf-ı nûnî, kâf-ı fârisî, kâf-ı vâvî veya kâf-ı yâyî" olmasının hiç farkı yoktur, hepsi için aynı yazım kaidesi geçerlidir.

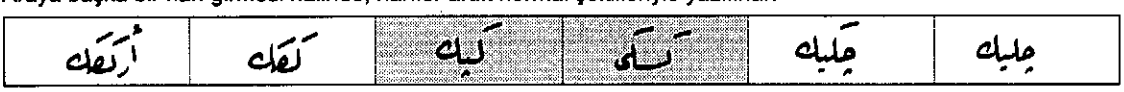

2. **(Kâf ile Kâf)** Bu iki harfin arka arkaya gelmesi durumunda el yazısında klişeleşmiş olan aynı yazım şekli vardır ve buna muhakkak riâyet edilmelidir. Burada da "kâf" harfinin diğer ihtimallerinin olmasının hiç farkı yoktur, bu kaide de hepsi için vâriddir.

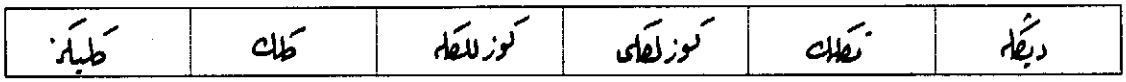
* "Kâf ile kâf" harflerinin birleştiği hallerde; ilk "kâf" harfi üstten basık bir yuvarlak gibi yazılır. Keşidesi ise, bu orijinal "kâf" yuvarlağının bir satır çizgisi hafif üstünde ve arkadan gelen ikinci "kâf" harfinin keşidesine nisbetle biraz daha aşağıda yazılır. İkinci "kâf" harfinin dik çubuğunun yazımına, birinci "kâf" harfinin yuvarlak başının bittiği yerden hemen başlanarak bu iki harfin birleşim noktası uzatılmaz. Öyle ki, bu yuvarlağın üst tarafı, sonra gelen "kâf" harfinin çubuğuna, satır çizgisinin hafif üstünde çoğu zaman bitişik olur.

* Yan yana gelen bu "kâf" harflerinin ilki, dik çubukla; ikincisi yuvarlanarak veya ikisi de çubuklu olarak yazılmaz. Üç "kâf" harfinin arka arkaya gelmesi halinde ise, sadece ortadaki "kâf" harfi yuvarlanarak yazılır. Araya başka bir harf girmesi halinde, harfler artık normal şekilleriyle yazılırlar.

3. **(Kâf ile Lâm)** (kâf harfi başta ise) Bu iki harfin birleşmesi de aynen (kâf ile kâf) harflerinin birleşmesi gibidir, aralarındaki fark; ikinci gelen harf, artık "kâf" olmadığı için yalnız keşidenin olmamasındadır. Binâenaleyh yukarıda izah edilen ve el yazısında klişeleşmiş olan yazım şekline burada da muhakkak riâyet edilmelidir. Şu da var ki bu ihtimalde, ikinci bir "kâf" daha bulunmadığından, iki keşidenin birbirine karışma riski yoktur ve mevcut tek keşide artık yazının elverdiği nisbette yukarıda yazılır.

4. **(Tı, zı)** ile **(Elif)** Bu iki harf birleşirlerse, aşağıda gösterilen yazım şekli ile de yazılabilirler. Ancak bu kaideye yukarıdaki ikililerde olduğu gibi riâyet etmek, şart değildir. Hatta elyazısında bu ikilinin, normal çubuklu şekilleriyle yuvarlanmadan yazılması daha çok tercîh edilir.

D. KENDİNDEN ÖNCEKİ HARFLERİN YAZIMINA TE'SİR EDEN HARFLER

İslâm hattıyla yazımda harfler belli kaidelerle birbirlerine etki ederler ve yukarıda mezkûr farazî satırlar kıstas alınarak istif edilirler. Aşağıdaki harfler, kendilerinden önceki bitişik harflerin satırlardaki yerleşimlerine etki ederler.

Dolayısıyla kalem, satırdan her kalkıp yeniden yazmaya başlandığında, yazılacak harf gurubunun içinde aşağıdaki harflerden biri varsa, o bitişik harf gurubu için başlangıç satırı o nisbette yukarıda olmalıdır. **Bu husus, istifin en ehemmiyetli kaidesidir.** Yok değilse yazımın ilerleyen safhasında bu karakterli harflerin te'siriyle yazının bitiş noktası, asıl satır çizgisinin altında olacaktır.

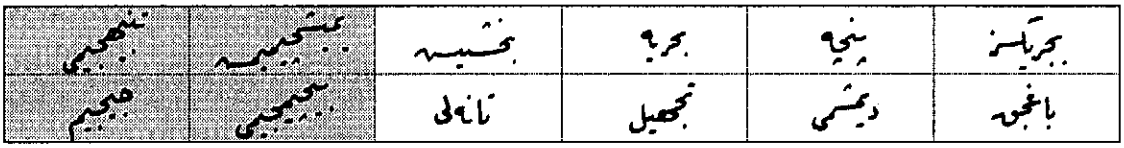
Halbuki asıl satır çizgisinin altına sadece "cim, çim, ha, hı, ayın, gayın" harflerinin küpleri (kuyrukları) ile "mim" harfi ve harflerin altta yazılan nokta ve harekeleri inerler. Bu sayılanların dışındakilerin hepsi, hatta; "sin, şın, sad, dad, kaf, lâm, vav" harflerinin kâseleri bile, hep asıl satır çizgisi üzerinde bitecek şekilde istif edilirler.

Normal ve hatasız bir yazımda yazının ağırlıklı bitiş noktası hep 1 nolu asıl satır çizgisi olmalıdır. Birbirine te'sîr eden bu harfler tek yazımda çok fazlaca olursa, bu bitişik grup genel satır aralığı içinde ortalanabilir.

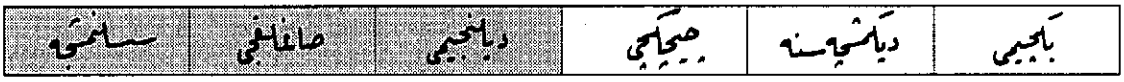
1. (Cim, çim, ha, hı) (mim) (hâ-i kandil, ortadaki çift gözlü haliyle yazılan "he" harfi**) (sondaki sin, şın, sad, dad, kaf, lâm, vav, ye)**

Bu harfler kendilerinden önce kendilerine bitişik yazılan ne kadar harf varsa hepsini bir üst satıra alır. Önceki harflerin kaç nolu satırda olduğu hiç önemli değildir. Yukarı çıkması gerekenler hangi satırda ise, o satırın bir üst satırına çıkarlar. Bu üst satıra çıkan harf gruplarının içinde de bu fonksiyonda olan harfler varsa, sayıları hiç önemli olmadan onlar da kendilerinden önceki harf gruplarını daha bir üst satıra taşırlar.

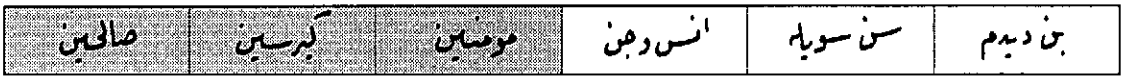
Sondaki "sin, şın, sad, dad, kaf, lâm, vav, ye" harflerinin çanak ya da kâseleri, hep asıl satır çizgisinin üzerine yerleşecek şekilde bitirilir. Bunlardan önceki bitişik harf grupları ise, artık herbirinin kendi kaidesine göre icabeden tasnifle daha üst satırlara istif edilirler.

* Bu fonksiyona sahip harflere önden bitişik gurubun sonundan başına doğru gelirken, araya "kâf veya lâm" harfi girerse, bu harflerin kendinden öncekileri bir üst satıra çıkarma etkileri bu harfte biter. Yani "kâf ve lâm" harfleri, bir üst satıra etki yapan harf grupları için bir ayırdetme fonksiyonu taşır. Yani mezkûr harflerin te'sirleri bu harflere kadardır. Bu durumda bu bitişik grup, kendinden önceki "kâf veya lâm" harfinin çubuğuna sol ortasından birleşirken "kâf veya lâm" harfinin sağında kalan harf ise, bu harflerin çubuğuna artık alttan girer ve normal (1 nolu) satır çizgisi üzerinde yazılır.

2. (Nun) Bu harf sondaki yazılışında elyazısında daha ziyâde tercih edilen kuyruklu haline bedel, noktalı olarak yazıldığında, kendinden önceki harfleri bir üst satıra taşır. Ancak kendinden önceki harf; "be, pe, te, se, nun, ye" gibi çanaklı harflerden biri ise ve bu harflerden önce de bunlara birleşik başka bir harf varsa, bu durumda sadece bu harfler, aradan yukarı doğru yükselen husûsî bir diş ile bir üst satıra çıkarken, böylelikle bu üst satıra çıkan çanaklı harflerden önceki harfler kendi satırlarında kalır ve sondaki "noktalı yazılan haliyle nun" harfinin kâsesi, asıl satır çizgisi üstüne yerleşecek şekilde bitirilir.

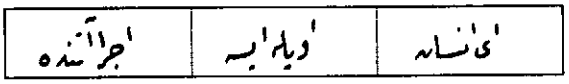

3. **(Ra, ze, je)** Bu harfler de kendilerinden önceki harfleri bir üst satıra alırlar. Ancak kendinden önceki harf; "be, pe, te, se, nun, ye" gibi çanaklı harflerden biri ise ve bu harflerden önce de bunlara birleşik her hangi bir harf varsa, bu durumda sadece bu çanaklı harfler, aradan yukarı doğru yükselen husûsî bir diş ile bir üst satıra çıkarken, bu üst satıra çıkan çanaklı harflerden önceki harfler kendi satırlarında kalırlar, sondaki "ra, ze, je" harfleri ise, hep asıl satır çizgisine yerleşecek şekilde bitirilir.

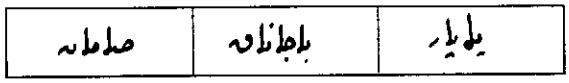

E. BAZI HARFLERİN YAZIMINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

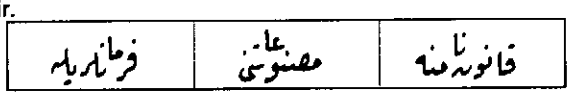
1. **(Elif)** Kendinden sonra gelen harfe birleşmez. İmlâ kaidelerine göre üstünde bazen "hemze", bazen "tenvin", bazen de "med" işâreti bulunabilir. "Elif" çubuğunun alt ucu, diğer harflerin yerleştirildiği normal satır çizgisine kadar indirilmeden, diğer harflerin en az bir satır üstünde bitecek şekilde yazılır.

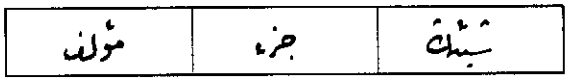
* Bir yazım zevki olarak "elif" harfinin alt tarafında önceki harfe birleştiği noktada küçük bir ilmekle çıkıntı yapılabilir, ki bazı el yazılarında bilhassa buna dikkat edilmiştir. Ancak bu tarz yazım şart değildir.

* "Elif" sadece bir harfe bitişik olarak yazıldığında bu ikili harf gurubu, yine bir yazım zevki olarak, hattın istifinde diğer harflere göre biraz yukarıda yerleştirilebilir.

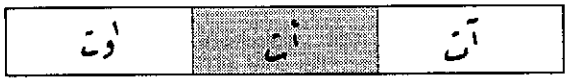

* Sadece "hemze" olarak yazılması halinde (ayn-ı betra), noktalı harflerin çanak dişi üzerinde yazılır. Bu hallerde kendinden sonra gelen harflere birleşebilir. Ancak bu yazım şekli Arapça asıllı kelimeler için geçerli olup Türkçe asıllı kelimelerde kullanılmaz. (Daha geniş bilgi için "Hemze'nin yazılışı" bahsine bakınız)

2. **(Be, Pe, Te, Se)** (Başta veya ortada yazılan **Nun** ile **Ye)** (Ortada gelen **Hemze)** Bu harflerin yazım şekli de hemen hemen müşterek yazım esaslarına tâbi'dir.

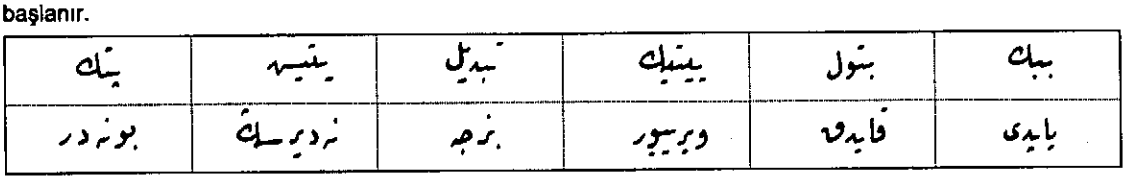
* Bu harflerden "be, pe, te ile se" tek başlarına yazıldıklarında, ucu hafif üstten aşağıya alınarak başlayan yayvan bir çanak ile ya da başlangıcı alttan yukarı alınarak, belli belirsiz, çok hafif bir tırnakla başlayan çanak ile yazılabilir ki çoğu zaman bu ikinci yazım tarzı tercih edilir. Keza çok işlek el yazılarında ne alta ne de üste uzatmadan, tamamen düz olarak da çanak yazımına başlanabilir.

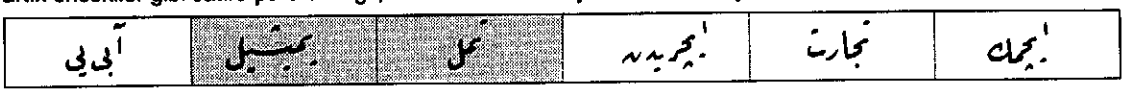
* Çanaklı harflerden "ye" harfi tek başına yazımda, diğerlerinden ayrılır ve normal kıvrımlı haliyle yazılır. Keza kuyruksuz yazılan "nun" harfinin kâsesi de diğerlerinden ayrılarak, yayvan değil, daha toparlak tarzda yazılır. Ancak elyazısında, daha ziyâde noktasının kuyruk şeklinde yazılan şekli tercih edilir.

* Bu harflerden sonra, yine kendi gruplarından çanaklı bir harf ya da "dal, zel, ra, ze, je" harfleri ile sondaki "he" harfinin aşağıya uzanan şekli gelirse, bu harflerin çanaklarına yukarı doğru çıkıntı yapılmadan düz olarak başlanır.

* Yine bu harflerden sonra "cim, çim, ha ve hı" harflerinden biri gelirse, bu kez çanakları ters tırnak olarak yazılır. Bu kaide, bu harflerden sonra gelen "mim" harfi için de geçerlidir. Ancak bu harfin öncesinde gelen ters tırnak, "mim" harfinin önceki harf gurubuna nisbeten küçüklüğüyle orantılı olarak daha küçüktür. Keza yine bunlardan sonra gelen, kıvrımlı "ye" harfi (sondaki hali) için de bu yazım geçerli olup, bu durumda ters çanak, artık öncekiler gibi satıra paralel değil, dik olarak iner ve "ye" harfine birleşir.

* Bu tırnaklı harflerden sonra, buraya kadar sayılanların dışındaki harflerden biri gelirse, artık çanakları hafif yukarıdan alınarak dişli haliyle yazılır. Ancak çanaklı harflerin, "kâf ve lâm" harflerine alttan değil de, ortalarından birleşmesi halinde de çanağın düz yazımı kaidesi geçerlidir.

تعريف	تظاهر	ايضاح	ايصالات	بسيل	ايستك
جوربايچ	بويوريكز	باليرت	بكى	بقا	تفسير
		الم	اياه	جونك	جونكه

* Bu harfler bitişik yazılan bir harf gurubunun ortasında yazıldıklarında, çanaklarında aşırıya kaçmadan çok hafif bir diş çıkıntısı yapılırken, kendilerinden sonra "cim, çim, ha, hı ve mim" harflerinden biri gelirse bu grup harflerin çanakları normal satır çizgisinden hafif yükseltilerek ve yine kubbe gibi ters olarak yazılır.

البته	استك	بتونه	دجاج	تيرسنده	بنده
	سوباشي	بختيار	بحيم	بنجه	آنجق

* Bu grup harfler peşpeşe geliyorsa, arka arkaya kaç tane gelirse gelsinler, hep bir öncekilerinin çanak dişleri az çıkıntılı, hemen onu takip eden harfin çanak dişi ise, öncekinden biraz daha uzun yazılır. En baştaki çanaklı harfin, ilk kaideye göre zaten hiç çıkıntısız olarak başlayacağı ise unutulmamalıdır.

بيتيشيك	بينتيك	بيبيب

3. (Cim, Çim, Ha ile Hı) Bu harflerin yazım şekli de müşterek esaslara tabidir. Harf başları basık ve hafif uzunca üçgen şeklinde ve normal satır çizgisinden çok hafif yukarıdan başlayarak, sola ve aşağı doğru tatlı bir meyille yazılır. Bu üçgenlerin uçları keskin değil, hafif küt ve yuvarlakçadır. Bu harflerin ucunda, yazım tekniğine muvâfık bir sivrilik ve çıkıntı da yapılabilir. Bu grup harfler ortada yazılmaları halinde, kendilerine önden bitişik harfleri, bir harf yüksekliği kadar normal satır çizgisinin üstüne alırlar. Tek başlarına veya sonda yazıldıklarında küpleri (kuyrukları) ayın-gayın harflerinde de olduğu gibi satır çizgisine paralel olarak bitirilir.

جامجغز	تنجره	جامج

4. (Dal, zel) Tek yazıldıklarında bellerinden oldukça bükük yazılan bu harfler, diğer harflere bitişik geldiklerinde kalem ucu, normal satır çizgisinden çok az hafif yukarı ve hemen hemen dik olarak kalkar ve tekrar aynı satır çizgisine hafif yatay olarak inerek yazılırlar.

قدر	شمدى	سندره

5. (Ra, ze, je) Tek yazıldıklarında düze yakın bir yayvanlıkla yazılan bu harfler, diğerlerine bitişik yazıldıklarında ise, normal satır çizgisinden hiç yukarı kalkmadan, başladıkları noktadan mezkûr meyille hafif aşağı inerek yazılırlar.

ايترسكز	آلر	سزه

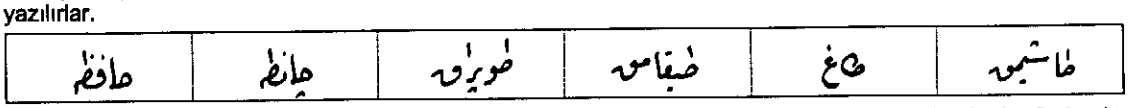
6. (Sin, şın) Bu harfler başta geldiklerinde çok hafif yukarıdan başlayarak normal satır çizgisine iner ve yerleşirler. Başlangıçları çanaklı harflerde izah edildiği gibi ya tamamen düz girişle ya da hafif aşağıdan tırnaklı alınarak yazılır. Peşpeşe geldiklerinde aralarında hafif bir diş yapılır. "Şın" harfi sonda geldiğinde, noktası daha ziyâde kuyruk tarzında yazılır.

استكليه	اشتيه	شمديه	شيار	اساسات	سنك
			سلاملاسه	سردابه	سسزلسه

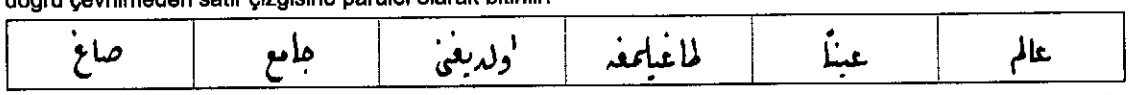
7. (Sad, dad) Badem şeklindeki gözlerinden sonra hafif bir dişe sahip ve kaplumbağa sırtı şeklinde olan bu harfler de, normal satır çizgisinden çok hafif yukarıdan başlayarak, sola ve aşağı doğru tatlı bir meyille inerek yazılır. Kendilerinden önce gelen harflere, husûsî genişçe yayvan bir çanak ile alttan birleşir ve kendileri bir harf yüksekliği kadar hafif yukarı çıkarlar. "Dad" harfi sonda geldiğinde, noktası daha çok kuyruk tarzında yazılır.

ايضاحات	فيجرك	ايصسز	صيغه	صوبه	صالار
			عرصه	فيصه	صارص

8. (Tı, zı) Gözden sonraki çanak hâriç, tamamen aynı değilse de, "sad ile dad" harfine benzer şekilde yazılırlar.

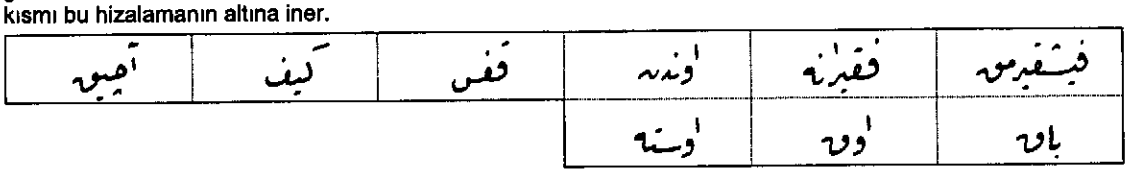
9. (Ayın, gayın) Üst çenesi alta göre biraz daha içeriden ve hafif aşağı sarkık tarzda yazılan bu harflerin alt çeneleri ise satır çizgisine aşağı doğru meyillidir. Ortada ve sonda geldiklerinde "fe ya da kaf" başlarından farklı olarak, gözün içi kapalı ve tamamen yuvarlak da yapılmadan, sanki üstten hafif basık gibi yazılırlar. Küplerinin (kuyruklarının) kavisi tamamlandıktan sonra ("cim" harfi grubunda da olduğu gibi) uçları artık yukarı doğru çevrilmeden satır çizgisine paralel olarak bitirilir.

10. (Fe, kaf, vav) Yalnız yazıldıklarında başlarından satır çizgisine hafif sağa doğru meyille inen ve alt tarafları asıl satır çizgisinin üzerine yerleştirilen bu harfler, başta ve sonda geldiklerinde ise gözleri kapalı olarak yazılır. Sadece ortada yazıldıklarında gözler açık kalır.

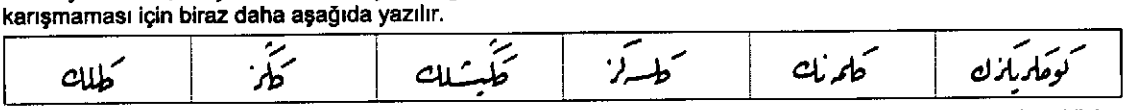
* Kendi aralarındaki farklılıkları, sonda veya yalnız yazılışlarında olan bu harflerden "fe" harfinin çanağı bu durumlarda normal satır çizgisine yerleştirilerek tamamlanırken, "kaf" harfinin kâsesi ise daha kamburumsu ve tatlı kavisli olup, bu harf sonda geldiğinde, noktası daha ziyâde kuyruk tarzında yazılır.

* "Vav" harfinin çanağı ise diğer iki harfe nisbetle satır çizgisine doğru daha dik iner ve kısadır. Bu harften sonra; istif edilerek kaide gereği yükseltilmemiş bir harf grubu ya da yüksekliği bu harften daha kısa olan bir harf, bilhassa tekneli harflerden biri veya "sin, şın" gibi yüksekliği olmayan harfler geldiğinde, "vav" harfinin gözünün hemen hafif altı, kendinden sonraki harfin alt tarafıyla hizalanır ve "vav" kâsesinin geri kalan büyük kısmı bu hizalamanın altına iner.

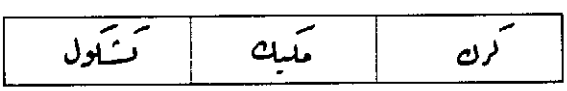

11. (Kâf, lâm) Bu iki harf başta ve ortada olduklarında, aralarındaki yazım farklılığı sadece "kâf" harfinin keşideli olmasındadır. Ancak bu durumlarda çubukları, asıl satır çizgisine yerleştikleri hallerde 1.5 satır, üst satırlarda istif edildiklerinde ise sadece 1 satır yüksekliğinde olur. "Lâm" harfi sonda yazıldığında, kendinden önce hangi harf gelirse gelsin kâsesi (bastonu) bunlardan bir satır aşağı inerek tamamlanırken, "kâf" harfi çanağı öncekilerle aynı satırda yazılır. Ancak her iki harf de diğer bütün harfler gibi, asıl satır çizgisi üstünde bitirilir. İcab ediyorsa önceki harfler, bu yerleşime göre kendi kaideleri gereği daha üst satırlarda istif edilir. Keza bu harfler bazı elyazılarında, kendilerinden sonraki harflere altlarından küçük bir ilmekle birleşmektedirler.

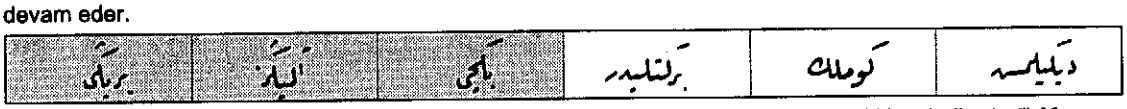
* "Kâf" harfinin keşidesi normal hallerde dik çubuğuna bitiştirilmeden, bu çubuğun biraz üstünde ve hafif sağında aşağı doğru meyille yazılır. "Kâf" harfi, kendinden sonra yine bir "kâf veya lâm" harfine birleşirse, başı biraz yuvarlanır, keşidesi ise bu yuvarlağın hafif üstünde ve varsa sonraki "kâf" harfinin keşidesine karışmaması için biraz daha aşağıda yazılır.

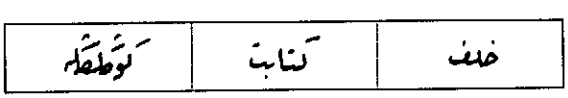
* "Kâf" harfi arkasından, "lâm" veya ikinci bir "kâf" harfi gelmiyorsa hiçbir zaman bu yuvarlak başlı şekliyle yazılmaz.

* Kendinden sonraki harfe bitişik olan "kâf veya lâm" harflerine önden bitişecek olan harfler, bunların çubuklarının altından olduğu gibi ortasından da birleşebilirler. Önceki harfler "kâf veya lâm" harfine alttan birleştiklerinde, bunlardan sonra yazılan harfler, çubuklarının altından veya ortasından devam edebilirler. Kendinden önceki harferin yazımına etki eden (bu bahsin D maddesinde izah edilen) harfler, bu hallerde ortadan devam ederler. Bu harflerin "kâf veya lâm" harfine yine de aynı grup içinde bitişik olmak kaydıyla hemen bir sonraki harf olması şart değildir, yani aralarına başka bir harf bile girse, bu grup yine ortadan devam eder.

* Sonraki harflerin alttan devam ettiği veya istif gereği daha üst satırlarda yazıldıkları hallerde "kâf veya lâm" çubukları biraz daha kısa yazılır.

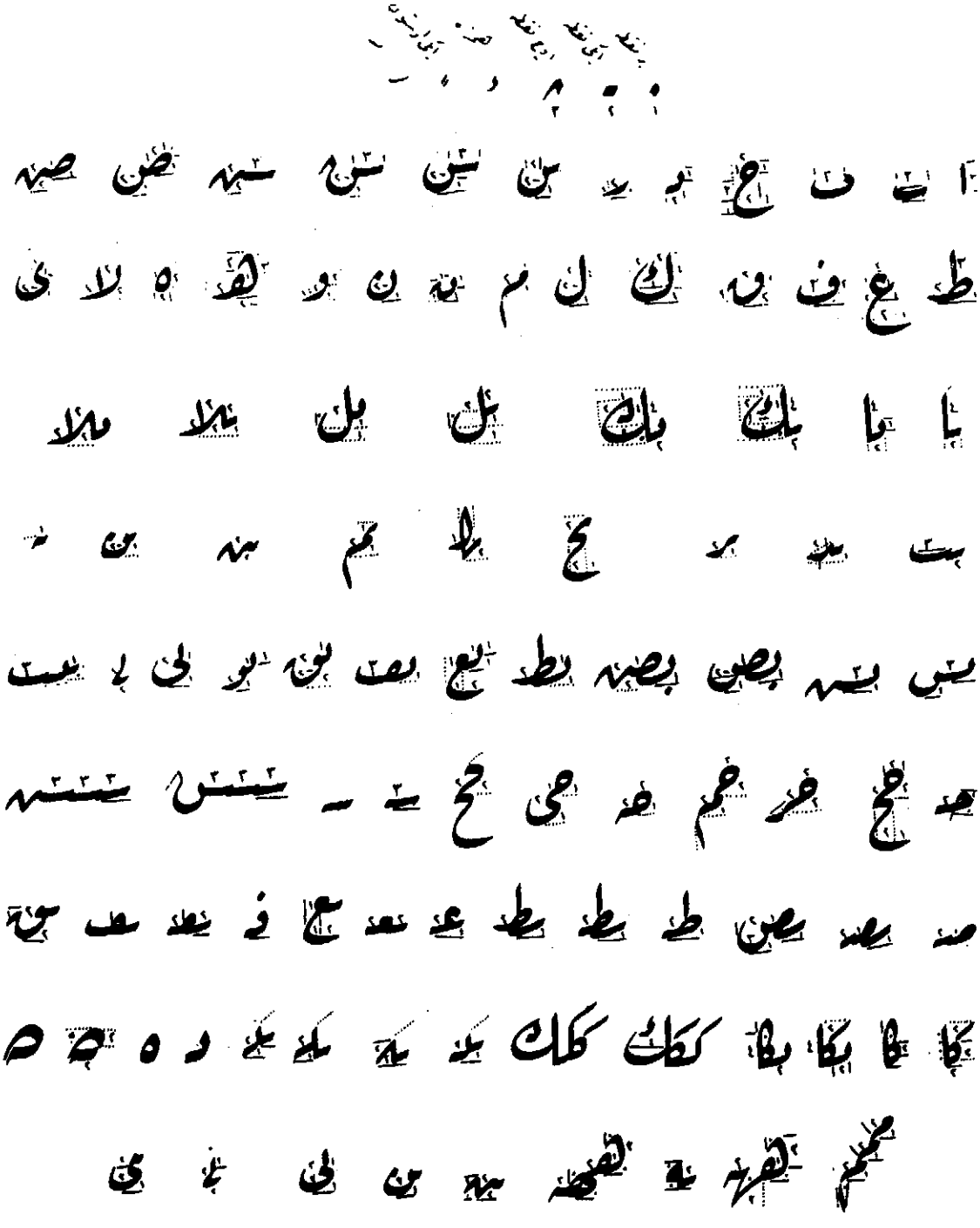

* Önceki harfler "kâf veya lâm" harfine ortadan birleştiklerinde, sonrakiler artık çubukların altından devam ederler.

دیار	دیر	بابیسی	ابیسی	طه بار	کدیر

12. (He) Çok çeşitli yazım ihtimalleri bulunan bu harfin alternatifleri arasında yazım zevkinden başka hiçbir farklılık yoktur. Ancak "he" harfinin ortadaki çift gözlü yazım şeklinin (hâ-i kandil), kendinden önceki harfleri bir harf yüksekliği yukarı çıkaracağı unutulmamalıdır.

همهی	هنیه	هنیه	هاهله	هاهیته	همهه

رقعه خطی

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش
ص ض ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن و ه ة لا ى

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن و ه ة لا ى

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن و ه ة لا ى

تا بـا ك لك ل ل لا لا ـه ه لح لح

بارب بارب ربك ربك وابل وابل بلال بلال باسر بارح

بت بتة تتة ن ـه سب سسه مسب سا سسا سى

بابب باباب سب سساء سسى سى طبب مسب طسبان

بس بس بص بط بع بف بق بو بى بـ بسكاب

بخ خح حد حر حص حع حن حم حه حلا حى

حامد حظ حسن حسن حف حك حل حو محاب محاج محر حهه محمد

احى حامى حمال محاربه محاره محره وله محاسب وصحاق محمد محمود لحد

بث ثنا ثب ثج ثم ثد ثر ثس ثص ثط ثه ثلاثى

ثعلب ثوب ثوم ثعبان سلم دواعسان ثأر وثنى ثنى قرطاسه وقلمه ثمال

بض ضاصب ضج ضر ضد ضعم ضس ضن ضهر

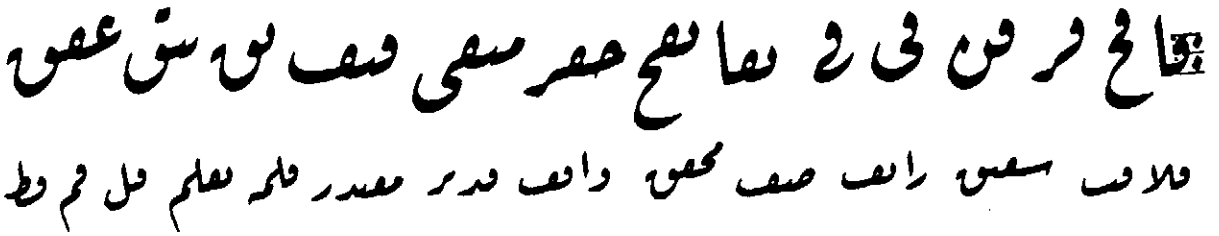
ضحراء ضديق ضيم مستضعف مضور مستفيض فيض شخص مخصص

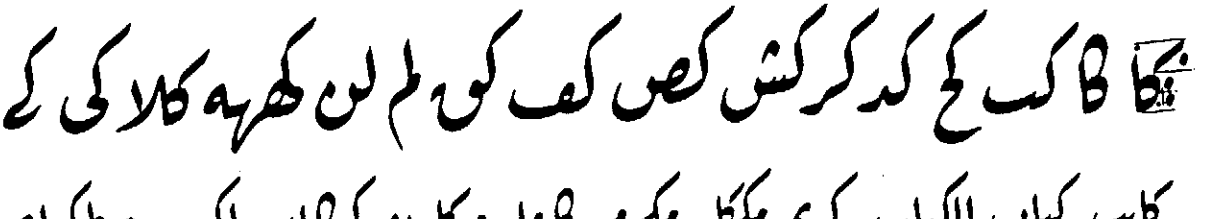
بظ ظا ظب ظج ظد ظر ظط ظه ظل ظلف ظبى ظعن موظن

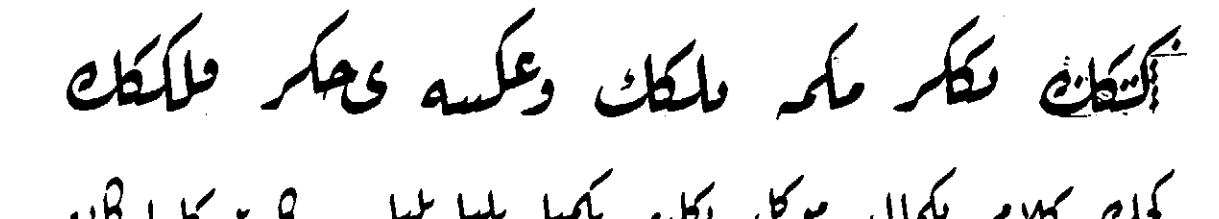
ظئت مظافئ لطيف منظف ظهه ظموع بظالب ظهور بظل ظيار

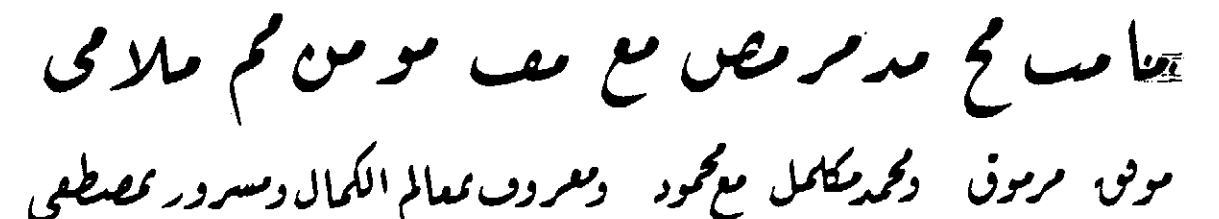
بغ غا غب غج غر غط غهر غى نغد معا معلوم صغم

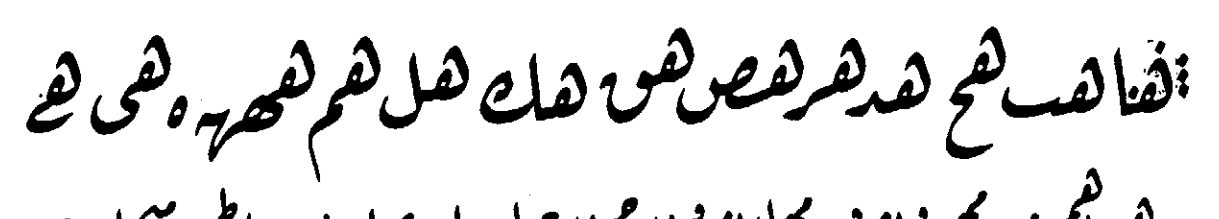
غد عادل غور غصر مسغر غفور معروف نابغ مرجع مربغ طابع نوع

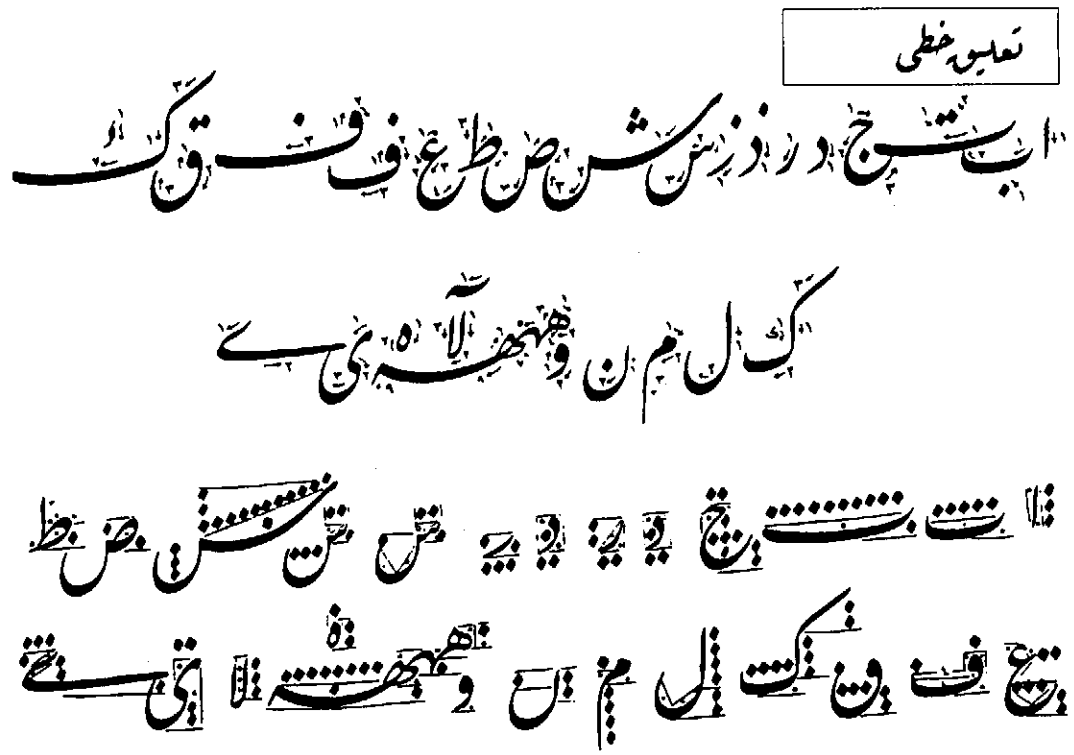

بو پارچه آلتون و اُلماس ایله یازیله لیاقتی وار ..

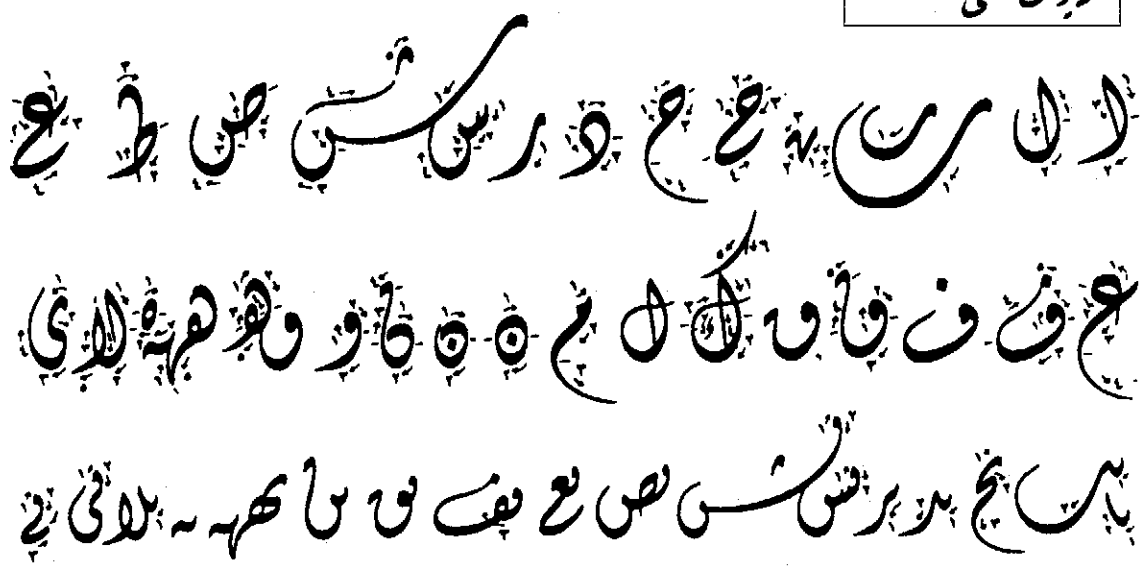
اوت سابقاً بحثی گچمیشدم. آووجنده کوجیوك طاشلرك ذکر و تسبیح ایتمسی [وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ] سرّی ایله عیسه آووجنده کوجیوجك طاشه وطوپراغه دوشمانه طوپ و کوللهٔ حکمنده اونری انهزامه سوق ایتمسی [وَانْشَقَّ الْقَمَرُ] نصّی ایله عیسه آووجنك یاپدیغی ایله. قمری ایکی پارچه ایتمسی وعیسه اُل همشه کبی اونی یاپمغنده صویك آقمسی وبراور دویه ایجیرمسی. وعیسه اُل خسته لره ویاره لیلره شفا اولمسی. البته اومبارك اُل نه قدر خارقه بر معجزهٔ قدرت آلهیه اولدیغی کوستریر. کویا اصحاب ایچنده اوللك آووجی کوجیوك بر ذکرخانهٔ تسبیحانیدر که: کوجیوجك طاشلر دخی ایچنه گیرسه ذکر و تسبیح ایدرلر. واعدایه قارشو کوجیوجك بر جنخانهٔ ربّانیدر که. ایچنه طاش وطوپراق گیرسه کوللو بوبما اولور. ویاره لیلر وخسته لره قارشی کوجیوجك بر اجزاخانهٔ رحمانیدر که: هانکی دردده تماس ایتسه درمان اولور. وجلال ایله قالقدیغی وقت قمری پارچه لایوب قاب قوسیه شکلنی ویرر. وجمال ایله دوندیگی وقت آب کوثر آقیدانه اوه موصلقلی برحمتهٔ رحمت حکمنه گیرر. عجبا بویله بر ذاتك بر تك اُلی بویله عجیب معجزاته مظهر وصدر اولسه. او ذاتك هم الوگائنات یاننده نه قدر مقبول اولدیغی و دعواسنده نه قدر صادق بولوندیغی واوُل ایله بیعت ایدنلرنه قدر بختیار اولاجقلری بداهت درجه سنده آکلاشیلمازمی ؟ ؟ ؟

تعلیق خطی

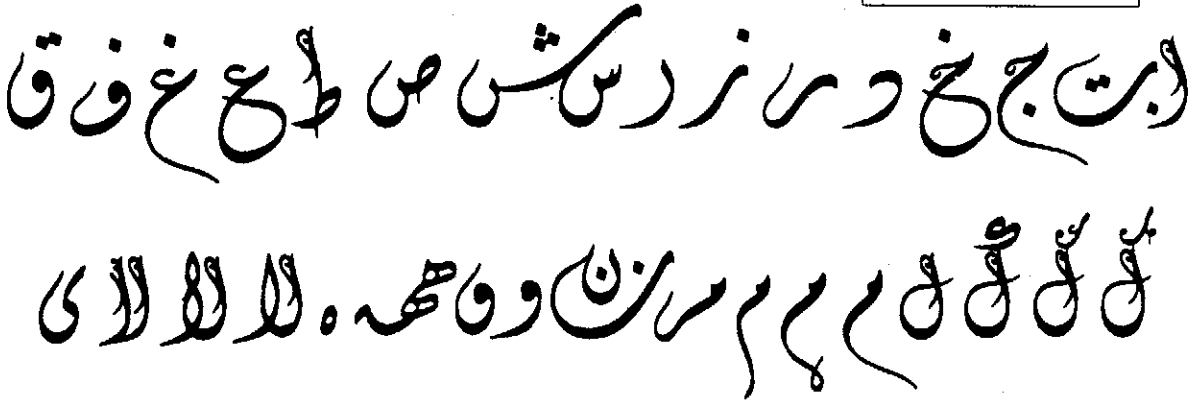

Ta'lîk hattı için, yazım tekniklerini gösteren harf alıştırmaları (Hattat Hâşim Muhammed)

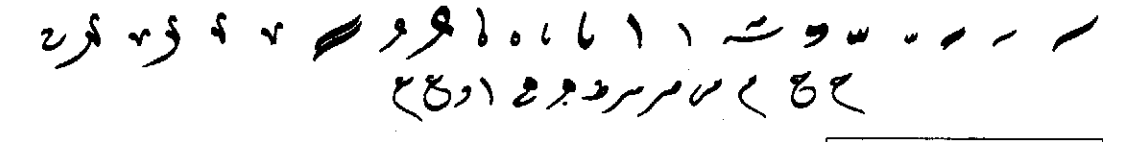
دیوانی خطی

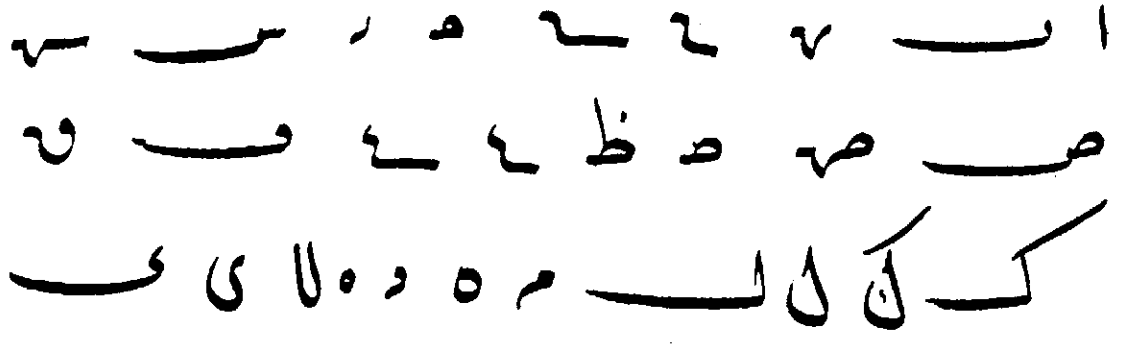
جلی دیوانی خطی

جلی دیوانی خطی شکلری

سیاقت خطی

Sülüs hattı için, yazım tekniklerini gösteren harf alıştırmaları (Hattat Hâşim Muhammed)

Sülüs hattı için, yazım tekniklerini gösteren harf alıştırmaları (Hattat Hâşim Muhammed)

نسخ خطی

اَبَ جَ دَ رَ زَ سَ صَ طَ عَ فَ قَ كَ

لَ لَ مَ نَ وَ هَ هَ هَ لآ يَ يَ لآ

اوزانلاریله حرفلر

ب س ص ف ق ی ك

باشه و بیتیشك باحرفی

ب ت ا ب ـا ـد ـه ـط ـف ـبو ـك ـبل ـم ـم ـة

باشه و بازیلو آباحرفی

ب ت ع ـبی ـلی ـلق ـم ـس ـبو ـن ـه ـكم

باحرفلك دیگر شكلری

ـم ـتم ـتخر ـخ ـبحر ـه ـلب ـجبا ـحر

باشه و بازیلو ه قایالی میم حرفی

باشه و بازیلو ه آچیق میم حرفی

ـتخا ـحد ـحل ـحل ـحه ـحلا ـتخ ـحـ ـحخ ـحر ـحر

حص حط حقّ حف حق حم حم حو حی حی ـخ

اوزانلاری و بازیلو ه میم حرفلری

اورتوده و صوکده میم حرفلری

ـتخ ـحر ـحط ـحم ـحمـ ـصحخ

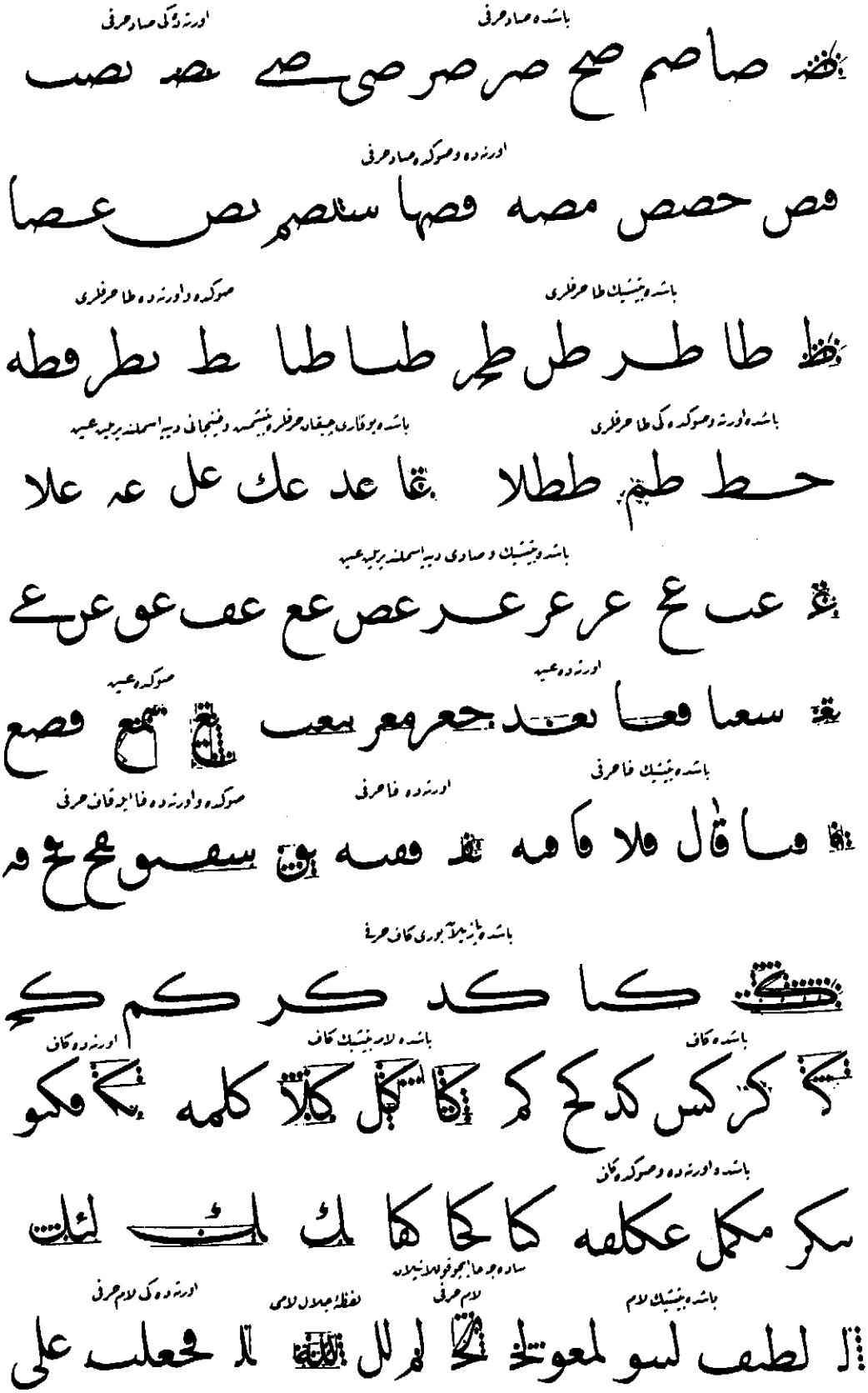
باشه و بیتیشك سین حرفی

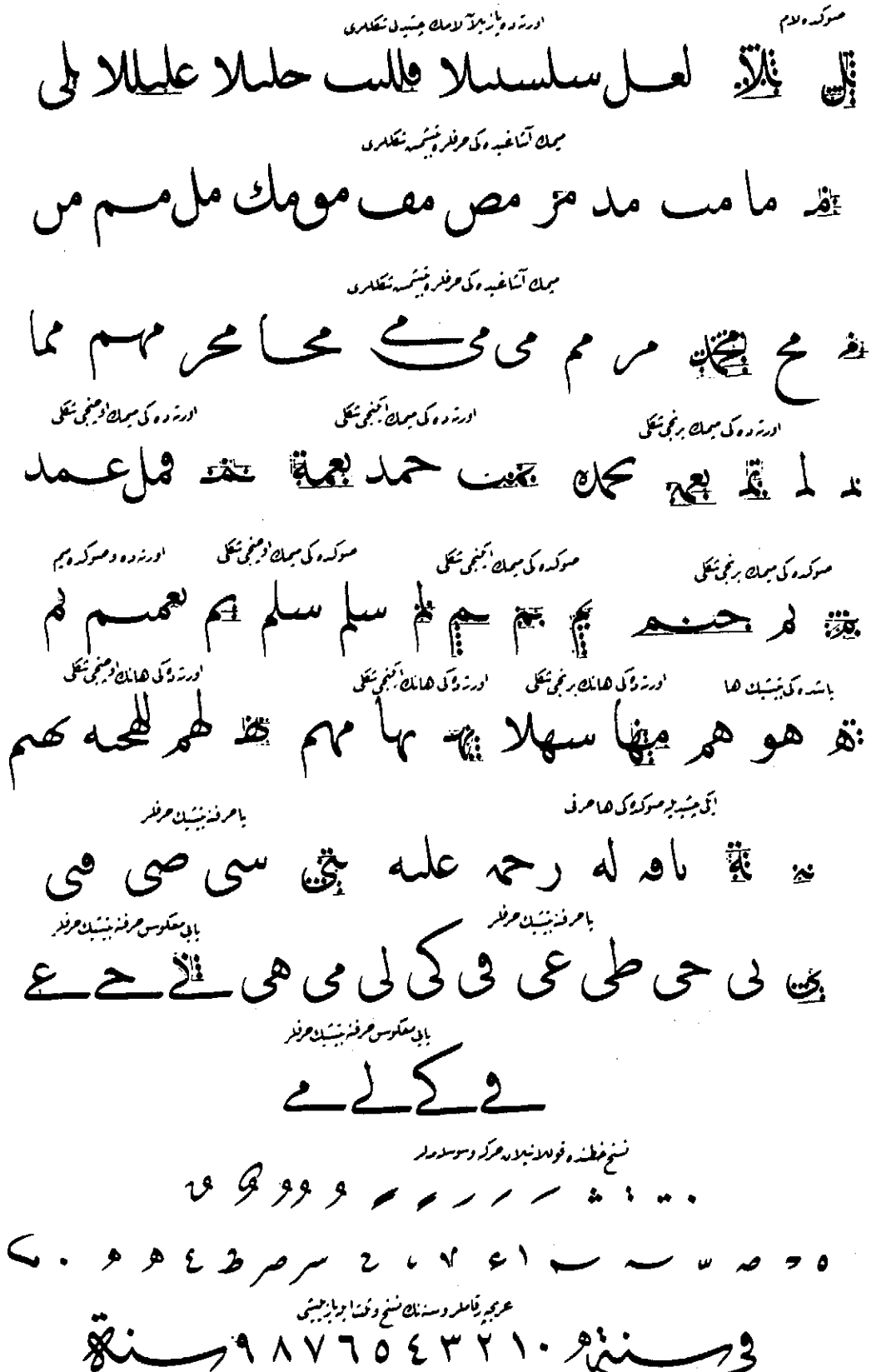
ـلس ـسا ـست ـسخ ـسر ـسم ـسی ـسـ ـسم

اورتوده کی سین حرفی

اورتوده و صوکده کی سین حرفی

ـسن ـسا ـسب ـسر ـسها ـسحا ـسسس

باشده صاد حرفی
اورنده کی صاد حرفی
صاصم صح صر صر صی صے صد نصب
اورنده وصوکده صاد حرفی
فص حصص مصه قصها ستصم نص عصا
باشده وینیلک طا حرفلری
صوکده واورنده ده طا حرفلری
طا طر طن طم طا طا ط نطر قطه
باشده واورنده وصوکده کی طا حرفلری
باشده بوقاری چیقاد حرفلر وینیلمه وینجانی دیه اسملنه برجیه عیبه
حط طیم ططلا بقا عد عك عل عه علا
باشده وینیلک وصادی دیه اسملنه برجیه عیبه
عب ع عر عر عص عع عف عق عن عے
اورنده وعیبه
صوکده وعیبه
سعا فعا نعد جعر معر بعب بع نع قصع
باشده وینیلک فا حرفی
اورنده فا حرفی
صوکده واورنده ده فا ایله قاف حرفی
فا قال فلا فاه فه قصه يق سفسوق خ ه
باشده وبازیده آبوری کاف حرفی
كا كد كر كم كے
باشده کاف
باشده لاده وینیلک کاف
اورنده وکاف
كر كس كدك كم كا كيل كلا كلمه كفكو
باشده واورنده وصوکده کاف
سكر مكمل عكلمه كا كا كا كك لك لئك
ساده وجه ایجون قوللانیلمامه
باشده وینیلک لام
لام حرفی
لفظ الجلال لامی
اورنده وکی لام حرفی
لا لطف لسو لمعوتخ لم لل لله لا فجعلت على

صوکره و لام
اورته ده یا بیتلا لامك جیسی شکلری
لا لا لعل سلسبلا فالت حلالا علیلا لی
میم آشاغیده کی حرفلر و جیسمه شکلری
ما مب مد مز مص مف موملك مل مم من
میم آشاغیده کی حرفلر و جیسمه شکلری
مح مخ مر مم می مے محا محر مهم مما
اورته ده کی میم اوچی شکلی
اورته ده کی میم اکنجی شکلی
اورته ده کی میم برنجی شکلی
نه له بعج نحان بخت حمد بعمة تخ فل عمد
صوکره کی میم اوچی شکلی
صوکره کی میم اکنجی شکلی
صوکره کی میم برنجی شکلی
اورته ده و صوکره میم
لم حنم بم تم ثم سلم سلم سم نعمم لم
اورته ده کی هانك اوچی شکلی
اورته ده کی هانك اکنجی شکلی
اورته ده کی هانك برنجی شکلی
باشده کی جیسك ها
هو هم هنا سهلا ها مها مهم لهم لهحه لهم
باشده جیسك صوکره کی ها حرفی
باشده جیسك حرفلر
ها له رحمه علیه تی سی صی فی
باشده جیسك حرفلر
باب معکوس حرفلر جیسك حرفلر
لی حی طی عی فی کی لی می هی تی حے ع
باب معکوس حرفلر جیسك حرفلر
ے کے لے مے
نسخ خطنده فولادلنیلاره حرکه وسوسلرلر
عربجه رقملر وسنه لك نسخ وخط ابرازجیسی
٩ ٨ ٧ ٦ ٥ ٤ ٣ ٢ ١ ٠ سنة

METİNLERİN OKUNUŞ VE MA'NÂLARI

9.Sahife

* Elif / be / pe / te / se / cim / çim
* Ha / hı / dal / zel / rı / ze / je
* Sin / şın / sad / dad / tı / zı / ayın
* Ğayın / fe / kaf / kef / gef / nef / lâm
* Mim / nun / vav / he / lâm-elif / ye
* Kâ / ta / za / cim / çim / ha / hı / sin / şın / kef / nef
* Kâ / ta / za / cim / çim / ha / hı / sin / şın / kef / nef
* Pe / te / se / çim / je / şın / kaf / nef / ye
* Pe / te / se / çim / je / şın / kaf / nef / ye
* Şın / dad / kaf / nun
* Şın / dad / kaf / nun

12.Sahife

* Baba / daha / masa / paşa / dama / pala / mama
* Bak / çay / yap / sar / cam / şal / yay
* Masal / hakan / saçak / yaprak / bardak / yanaşamaz / saksağan
* Nane / tane / dede / nene / dere / tepe / taze
* Sarma / kasa / başka / tabla / damacana / alaca / batarya
* Bu / büyük / koku / ölüm / bütün / solunum / üzüm
* Balon / çocuk / çok / çabuk / konuşuyor / barbunya / marangoz
* Yazı / yıldız / kirpi / kılık / bilir / yakılır / bağır
* Bilsin / yıldırım / dilim / sığınak / sivri / sinek / saygılı

14.Sahife

* Yaradan / bayrak / kaygan / çağlayan / balaban / saklambaç
* Başla / sakla / yakala / bayramlaş / tartakla / sağlamlaş
* Kabak / kabak / sapan / kaya / tabak / savaş / sakal
* Başak / çakal / yatak / paragraf / patates / başarı
* Kartal / sarmaş / kasnak / takla / kaynak / sağlam
* Yama (isim, yamalık parça) / tarla / çapa / sıra / karınca / badana
* Başta / suyla / yaşça / oysa / baklaya / akşama
* Yama (emir) / yıka / oyna / ısla / tıka / daya
* Bakma / yaparak / yazabilmek / olakaldı / kaladurmak / varalım
* Baba / daha / paşa
* Al / ak / az / aç / ayak / at / ayı
* Avcı / aşı / apartman / asansör / adım / avukat / ayol

15.Sahife

* Temel / besin / demir / çelik / ceket / beze / değiş
* Keskin / serçe / sert / ters / besbelli / kestir / besle
* Kelebek / sevecen / bereleme / teneke / gelenek / dejenere
* Tükenmez / enerji / deterjan / kelepçe / tekerlek / bezelye
* Böyle / benze / yine / söyle / işte / şeker / semer
* Salça / balta / marka / çorba / kazma / fırça
* Yanda / bunca / çocuğa / sağsa / sobaya / telefonla
* Öyle mi / neden / şişeci / gelemez / bekleme / annesi / nerede
* Ev / el / erkek / ekin / eksik / eski / eğri
* Ebe / gelse / süsle / sarma / kama / tuzla / burada
* Çâre / pencere / köşe / perşembe / çarşamba / hafta / hasta
* Cadde / gâye / secde / kıble / sene / dakîka / harika

16.Sahife

* Koyun / kömür / kupkuru / büsbütün / uçurum / konuş / bulunsun
* Bütün / bütün / büyük / büyük / bulut / buçuk / dokuz
* Küçük / küçük / çocuk / çocuk
* Ölüm / ürkmek / ölmek
* Hâce (hoca) / hayırhah / duâhan / hâb- ı gaflet / hâhiş / mevlidhân
* O / oruç / uzun / üzüm / örmek / urmak (vurmak) / üst

17.Sahife

* İşbilir / sivil / sıkıntı / bildiri / tilki / yıkıl / bindir
* Bir / biz / siz / gibi / artık / birlik / sessiz
* Tuz / tuzcu / gör / gördü / bul / bulduğu / koştu mu
* Buz / buzlu / bu / bu mu / su / suyu / suçluyu
* Doğru / kuzu / kutu
* Doğruya / şimdiye / Aliye / geriyi / sucuya / sayıyı / iyiye
* Eriyor / biliyorum / geliyorsun / yazıyoruz / taşıyacağım / ekşiyecek
* Kaşıyan / diye / taşıyıcı / eskiyen / yiyecek / tanıyan
* El / demek / vermek / yemek / gece / ermek / elçi
* Etmek / kenetlenme / meşe / dermek / elti / erken / ertelemek
* İlik / ilk / ılık / ip / iğne / ilişik / ışıklı

18.Sahife

* Kemer / kömür / elek / kedi / kemik / eski / keski
* Kemâl / kerem / ikrâm / teşkîl / kervan / herkes / kükürt

* Git / gölge / göz / güneş / güzel / gemi / gelin
* Güzergâh / girdâp / güfte / günah / gül / güyâ / güllaç
* Oğlun / baban / bacın / çayın / sesin / soluğun
* Gördün / sordun / yazdın / bulsan / ararsın / yaptığını
* Adınız / adresiniz / okulunuz / kaçınız (isim, içinizden kaç kişi) / kuşunuz (isim) / atınız (isim, sizin at)
* Görseniz / anlarsınız / okuyunuz / kaçınız (emir) / koşunuz (emir) / atınız (emir)
* Ağacın başı / onun oğlu / armudun sapı / başımın tâcı / adamın biri / kişinin işi
* Kapının kolu / evin içi / üzümün çöpü / gözümün nuru / yolun başı / gecenin yarısı

19.Sahife

* En / ense / ön (ün) / önce / ona / onarma / engin
* İnlemek / anlamak / anmak / ben (vücuttaki siyah lekeler) / beniz / benzemek / bana
* Buna / bunalmak / bin (1000) / pınar / çan / çene / deniz
* Densiz / dinlemek / sinsi / sinir / sana / şuna / son
* Sonra / tan / donmak / karanlık / geniz / geniş / gönül
* Yansımak / yanlış / yalnız / yanak / yenmek / yeni / yün (yön)

* Âna / andaç (anılar, hatıralar) / andırış / ansırma (aksırma) / anlam / anı / anıt
* Anırma / anız / anık / anıl / enlem / ene (yanağın alt tarafı, ene kemiği) / önerme
* önür (önde, ileride olan) / onat (ondur, iyileştir) / ondurmak (onarma, iyiye çevirme) / onur (omurga'nın omuru) / onul (iyileş) / inim inim / bön
* Bunak / bunalım / denetlenme / deneme / deney / dünür / dingin (hareketsiz, sükûnetli)
* Sünmek / sindirim / sinmek / san / sansar / Samsun / dondurma
* Kan (tekerlek, araba tekerleği) / kanlı (tekerlekli, kağnı) / Kanlıca / konşu (komşu) / kanırtmak / konur (boz renkte, toprak renginde) / genzek (genizden konuşan) / yan (taraf)
* Yanaz (dâimâ şikâyet eden, memnun olmayan) / yanaşık / yanal (yanda olan) / yanay (düşey kesit) / yanılma / yenik / yöneltmek

* Göğüs / değirmen / eğri / büğrü / eğlence / yiğit / güğüm

* Ağabey / eyer / bey / beylerbeyi / büyü / teyel / tüy
* Tüymek / çiy / seyrek / leylek / heybe

* Üvez (bir ağaç veya meyvesi) / övmek / üvendire (çift öküzlerini yürütmek için kullanılan ucu sivri uzun değnek) / üvey / büve (daha çok sığırlara saldırarak kanını emen, vızıltısıyla huzursuz eden bir sinek) / çöven / döveç (ağaçtan yapılmış havan)
* Dövmek / döven-düven (harmanda ekini dövdükleri, çakmak taşlı kızak şeklinde alet) / düve / söve (kapı ve pencerenin birleştiği kasa, eşik, kapının iki yanına konan uzun taşlar) / sivilce / güveç / gövde
* Güverte / güvercin / güvez (mor ve kırmızıya çalan bilinen renk) / güven / güve / güvey

20.Sahife

* Kork / koruk / koy / kar / çakıl / akın / kuru kök
* Kürk / körük / köy / kâr / çekil / ekin / kok kömürü
* Ağrı / oğlan / sorgu / ağaç / **ağla** / kaşığı / bardağı
* Eğri / öğlen / sürgü / eğili / eğle / eleği / eteği

* Sâbit / meselâ / isbât / eser / ekseriyâ / teşebbüs / esna
* Hâkim / mahkûm / mahkeme / hacı / hâfız / helâl / haram
* Zeki / zihin / zevk / zillet / zerre / zelil / rezil
* Darbe / dalâlet / kadı / darbhâne / efdal / ridvân / duhâ
* Zabıta / Ramazan / farz / vuzûh / zıdd / arz / zaîf
* Nazar / zafer / zâhir / mazhar / zann / îkaz / zâlim
* Ârif / âlim / ma'lûm / umûmî / aded / zâyi' / men'

21.Sahife

* Kâtip / delîl / zuhûr / Sâlih / tetkîk / kabûl / kâinât
* Kâğıt / kase / hakîkat / vakit / harp / hâl / laf
* Bas / çapak / kapak / yapmak / salıncak / satmak / dağılmak
* Şiddet / hiddet / dikkat / cennet / lezzet / müddet / illet
* Anne / elli (50)
* Saat / şu'ûr / teessüf / Saîd / Raûf / şâir / âid
* Bravo / prens / kral / program / frenk / proje / Fransa

22.Sahife

* Sap / saman / saç / sakal / sarık / sancı
* Sıkı / sıcak / sırt / sıçrama / suç / sorma / sonra
* Kasa / posa / asılı / ısırık / pusula / usulca
* Baskın / kasnak / asma yaprağı / basma / askı / kas / pastırma
* Islak / ıssız / kıskanç / ısmarlama / Kars / uslanmak / boy pos
* Samsun / susam / sıska / sustalı / saksağan / saksı / sarımsak
* Sus / sars / susurluk
* Tay / tapu / talaş / tabur / taban / taşımak / tarak
* Tırnak / tıkanık / tırmık / top / tuğla / toprak / torun
* Balta / çanta / yumurta / katır / Trabzon / fotoğraf / manto

23.Sahife

* Mart / çatlak / apartman / otlak / atkı / kart / patlak
* Not / patlıcan / atlas

* Tartı / tartaklamak / tutam / tortu / tutkal / tutuşmak / tatlı
* Dağıtmak / dalak / dağ / damar / dalgın / dolma / dalgıç
* Doğru / dokuz / donmuş / dokunaklı / dolgun / duru / dış
* Adana / ada / oda
* Dudak / dadanma / dadaş
* Dar / dağ / dam
* Sarımsı / kalsak / yapar mısın / başsız / su borusu / alsın
* Açtı / baktığı / uçtu mu / sattık / buldukça / koştur
* Patates / triko / asansör / santral / sardalya
* İmparator / sigorta / iskonto
* Sataşmak / soytarı / kasatura / yastık / sırtarmak / astım
* Tas / tosun / taslak / doksan / tosbağa / tasma

24.Sahife

* Datça / Dadaş / dadanmak / dar / darbuka / Darga / dargın / Dargeçit / dara / daz / Dazkırı / dazlak / daday / dağ / dağarcık / Dağıstan / Dağlıç
* Dağılmak / dal / dalaş / dalak / dalamak / dalan / dalavere / dalay (deniz, bir kadın ismi) / daldız (bir marangoz aleti) / dalga / dalgıç / dalgır / dalgın / dalfes (üzerinde sarık bulunmayan fes) / dalkavuk / dalkılıç / Dalaman
* Dalyan / dalya / dam / damat (ördek) / damacana / damak / damga / damla / damıtmak / damız / dangalak / dana / danışmak / davar / Davas / davranış / davya (dişçi kerpeteni)
* Dayak / dayanak / dayı / doksan / dokuz / damar / duvak / dup duru / dobra dobra / Dodurga / dur / durak / dursun / doruk / doru / doz / duş
* Doğal / doğan / doğram / doğru / doğmak / doğu / doğum / doku / dokurcun / dokuma / don / dondurma / donra (saç kepeği) / dul / dolaşmak / dolak / dolam
* Dolanmak / dolaylı / dulda / dolmuş / dolma / dolu / dolum / dolunay / domates / Domaniç / dombay / dumrul / Dumlupınar / domur / domuz / don / donatmak
* Doy / doygun / doymak / doyum / dızdık / dızdız / dızlak / dış / dışrak / dışkı / dışık / dığan / dığdığı
* Adana / ada / Adapazarı / Anadolu / oda
* Tabu / tabur / taburcu / tapmak / tapa / tapu / tapış / tapınak / tat
* Tatlı / tahıl / tadım / tar / taraba / taraça / taraş / taranga / tart
* Tartaklamak / tartı / tartışma / tartura (çıkrıkçı çubuğu) / tarlakoz (bir balıkçı kayığı) / tarım / taslak / taş / taşkın
* Taşlamak / taka / takoz / takı / tavuk / takır tukur / takırdamak / takım / tan
* Tanrı / tanlamak / tanmak / talaz (dalga, kasırga) / talaş / tan tun / tangırdamak / tanıtıcı / tanıdık
* Tanık / tanım / tavan / tavşan / tavla / tavulga (bir söğüt türü) / tay / tay tay / taylak
* Taban / tabanca / Tarabya / taraz / tarazlamak / tarak / taranmak / Tarsus / taşra
* Aristo / atlas / aktarlık / altay / Isparta / olta / iskonto / işporta
* İmparator / Batum / balta / patlıcan / plato / piçuta / carta / cunta
* Cıvata / çanta / halta (tasma) / hantal / rota / santur (tel ile çalınan kanun) / sigorta / şato
* Suntur / galeta / Galata / foştuna / futa / fırtına / kaporta / Kastamonu
* Kotan (pulluk, büyük saban) / kutan (saka kuşu) / kotra / kota / kutu / komita / lata / lavanta
* Lavta / lorta / limonata / maraton / Malta / maltız / mantar / manto
* Mantı / Malatya / Mutki / nota / Hayta / Varto / vatoz / yumurta
* Ahlat / not / bulut / bot / halat / rot / Mut

25.Sahife

* İkiyi / ikiye / ikiden / ikide / iki
* Sayıyı / sayıya / sayısız / sayısında / sayı
* Sevgili / sevgidir / sevgisiz / sevgisi / sevgi
* Ararsa / arıyor / aradı / arasın / ara
* Bulsun / bulur / buldu / bulsa / bul
* Söyleme / söylüyor / söyledi / söylesem / söyle
* -sınız / -ceğiz / -cağız / -siz / -mak / -cik, -cük / -cak / -lar / -dır
* Ancak / değil / sekiz / gibi / doksan / biz / yirmi / bir / deniz
* Başla / salla / kapa / yarna / yıka / oyna / tıka
* Yapma / bakma / arama / yamama / kaçma / sorma / yazma
* Verme / silme / girme / çizme / inceleme / üzülme / gerileme

26.Sahife

* Yapmadan / bakmadı / aramadığı / kaçmadım / vermedin / incelmeden / çizmedikçe
* Danışma (masdar) / okuma (masdar) / yazma (masdar) / çatma (masdar) / basma (masdar) / saplama (masdar)
* Danışma (nehiy) / okuma (nehiy) / yazma (nehiy) / çatma (nehiy) / basma (nehiy) / saplama (nehiy)
* Yüzmeden (masdar) / vermeden (masdar) / gezmeden (masdar) / incelemeden (masdar) / girmeden (masdar) / inmeden (masdar)
* Yüzmeden (olumsuz) / vermeden (olumsuz) / gezmeden (olumsuz) / incelemeden (olumsuz) / girmeden (olumsuz) / inmeden (olumsuz)
* -sunlar, -sünler / -sun, -sün / -sınlar, - sinler / -sın, -sin
* Baksın / alsın / bilsin / gitsin / tanısınlar / başlasınlar / istesinler
* Okusun / bulsun / görsün / düşünsün / uysunlar / uyusunlar / gülsünler
* İyisin / güzelsin / çocuk musun / bakarsın / görürsün / bilirsin / alırsın
* Teşekkürler / dürüstçe / mâni'ler / meyveli / bi'l-cümle / mübârek / hocamız
* Mistır / Karlayl / prens / Bismark / profesör / Edward / Monte
* (0212) 579 06 53 / 12 Rebî'u'l-evvel 571 / 1071 / 29.5.1453
* On bir / iki yüz / yedi bin / üç milyon / bir milyar / yirmi iki / bin beş yüz

27.Sahife

* Yok mu / çok mu / bulsun mu / öldü mü / güzel mi / ev mi - o mu / sen mi
* De ki / sus ki / bil ki / gel ki / çık ki / ver ki / sil ki
* Ben de / kardeşim de / iyi de / anladık da / evde de / işte de / sen de
* Başı / başını / başının / dedesinde / dedesini / elinde / elini
* Başıdır / birisidir / yaprağıdır / iyisidir / sonudur / üçüdür / beşidir
* Başıyla (başı ile) / bilgiyle (bilgi ile) / birisiydi (birisi idi) / doğruysa (doğru ise) / oymuş (o imiş) / verdiyse (verdi ise) / aldı (ise)
* Kıyı / yiyecek / bıyık / giyim / sıyır / cıyırtı / kıyım
* Ba'zen / rağmen / ma'nen / lütfen / zâten / husûsan / nâdiren
* Maddeten / hakîkaten / nisbeten / fıtraten / hâssaten / binâen aleyh / hatâen
* Bi-hakkın / lihikmetin / min vechin / müşârun ileyh / müttefekun aleyh / muhtelefun fih / mezîdün fih
* Gâlibâ / hâlâ / ekseriyâ / meselâ / acabâ / aslâ / âdetâ
* Örfen / rütbeten / cismen / kâmilen / mazlûmen / intisâben / tevâfukan

28.Sahife

* Yâ / a â / ha / ay / hay / âh / hah
* Söz / sözü / sözün / sözünü (onun) / sözüm / sözümü / sözden
* Sözümüz / sözünden (senin) / sözünün (onun) / sözünle (senin) / sözünün (senin) / söz mü / sözüne (onun)
* Yazdı / yazdın / yazdınız / yazdık / yazdığı / yazdım / yazdıkça
* Kor / top / dış / sırt / ağrı / hızlı
* Kör / tüp / diş / sert / eğri / hep
* Ak / ek / bal / bel / pul / pil / cacık / cüce
* Çay / çiğ / araba / reçel / az / ez / jandarma / jilet
* Şaşı / şişe / fırça / fiş / en / son / el / kol
* Yapma / etme / bulsun / bilsin / av / ev / yaz / yeter
* Bazı işler / bazı ağaçlar / aynı anda / aynı gün

29.Sahife

* Bu / şu / o / bunlar / şunlar / onlar
* Bu / bunu / buna / bunda / bundan / bunun / bunca
* Şunlar / şunları / şunlara / şunlarda / şunlardan / şunların / şunlarca
* Bir / iki / üç / dört / yirmi beş / altı yüz / yedi bin
* Beşinci / altıncı / yedinci / sekizinci / doksanıncı / dokuz yüzüncü / on bininci
* Üçer / beşer / altışar / yedişer / kırkar / dört yüzer / biner
* Ben / sen / o / biz / siz / onlar
* Ben / beni / bana / bende / benden / benim / bence
* Sen / seni / sana / sende / senden / senin / sence

30.Sahife

* Arkadaki / evdeki / seninki / yarınki / dünkü / bu günkü / Gönül'ünki
* "Rü'yâmda Cennet'e girmiştim. Bir de baktım ki; Rumeysâ!" Hz. Muhammed (asm)
* "O ki Osmanlı hâkanı koca Yavuz idi. Hâdim-i Harameyn-i Şerifeyn olmakla iftihâr etti."
* "Acabâ gitsem mi ki?" / "Gelmiş midir ki?" / "Bilmem ki!"
* "Rahat durmazsın ki!"
* Halbuki / mademki / sanki

31. Sahife

* Gör ki / kaldı ki / bil ki / anla ki / çalış ki / koş ki / sor ki
* Çünki / belki / şöyle ki / nasıl ki / şüphesiz ki / velev ki / yazık ki

32.Sahife

1. VİZE CEVAPLARI

1.suâl, bakınız Müfredat sahife 9

2.suâl, bakınız Müfredat sahife 12

3.suâl, bakınız Müfredat sahife 20

4.suâl, bakınız Müfredat sahife 18-19-20

5.suâl, bakınız Müfredat sahife 14-17

6.suâl, bakınız Müfredat sahife 18

7.suâl

آغاجلار، چوجوق، باجیلار، بابالار، بورونلار اوجی

بابانلار بر سوزینی سویلیورلر.

نر قوش نر ده توی یاتلادی.

8.suâl

Cânı kim cânânı için sever, cânânın (cânânını) sever
Cânı için kim ki cânânın sever, cânın (cânını) sever
Çatmâ kurbân olayım çehreni ey nazlı Hilâl !
Sobanızdaki bu kok kömürü sizi eğri büğrü olan şu kuru köklerden daha çok ısıtır
Bu ezânlar ki şahâdetleri dînin temeli.

33.Sahife

* Sarığı / dilimi / odayı / sonu / yolu / sevgiyi / boruyu
* Ütüyü / ormanı / kapıyı / kolu / seni / beni / bizi
* Eve / güze - göze / kışa / başa / şimdiye / içeriye / aşçıya
* İşten / güçten / yemekten / içmekten / herkesten / hepten / önden
* Her yerde / gezmekte / sormada / alışta / verişte / güzelde / çirkinde
* Yatmakta / kalkmakta / elmada / radyoda / dinlemede / oruçta / tutmada
* Ağacın başı / elinin içi (senin) / işin başı / Ankara'nın / sözün / sözünün (senin) / sözünün (onun)
* Birincinin / dayının / mandalın / mandalının (senin) / adamın biri / yolun sonu / günün biri
* Gözle / gözlükle / güzelle / güzellikle / gözcüyle / gözlükçüyle / gözlüklüyle
* İyilikle / sevinçle / içiyle / dışıyla / önüyle / sonuyla / boyuyla
* Sizce / kısaca / böylece / bence / erkekçe / çocukça / iyice

34.Sahife

* Babam / annemi / anamın / bacım / dayımı / üzüntümün / suyum
* Çayım / aşımı / eşimin / işim / gözüm / gözümü / sözümün
* Deden / neneni / çantanın (senin) / sıran (senin) / sorunu (senin sualini) / yazının (senin yazın) / sayın (senin sayı)
* Arkadaşın / okulunu (senin) / konağının (senin) / sağın (senin) / tuzun (senin) / tuzunu (senin) / evini (senin)
* Başı (onun) / oğlu (onun) / arısı (onun) / gölgesi (onun) / tuzu (onun) / evi (onun)
* Başında (onun) / oğlunu (onun) / arısından / gölgesine / tuzunu (onun) / evini (onun)
* Hepimiz / çocuğumuzu / sesimizin / elimiz / boynumuz / oğlumuz / koynumuz
* Bacımız / ablamızı / yavrumuzun / görümcemiz / eltimiz / birimiz / terimiz
* Neneniz / teyzenizi / halanızın / yengeniz / amcanız / enişteniz / kayınvalideniz
* Ağabeyiniz (abiniz) / yoldaşınız / kardeşiniz / yeğeniniz / torununuz / baldızınız / kayınpederiniz
* Ağaçları / otları / suları / kuşları / yeşillikleri / sıcakları / soğukları

35.Sahife

* Ara / ararım / başlarsın / oynar / söyleriz / yaşarsınız / adarlar
* Yürü / yürürüm / uyursun / büyür / eririz / tanırsınız / ekşirler
* Yaz / yazarım / bakarsın / kayar / salarız / yolarsınız / dolarlar
* Gör / görürüm / gülersin / açar / uçarız / sokarsınız / çıkarlar
* İste / ister / işler / dinler / bekler / söyler / benzer
* Ver / verir / çevirir / andırır / getirir / indirir / bitirir
* Gör / görür / bulur / düşürür / bakar / arar / sorar
* Oynamam / kapamazsın / çağırmaz / açmayız / kırmazsınız / katlamazlar
* İstemem / beklemezsin / dinlemez / benzemeyiz / söylemezsiniz / işlemezler
* Yürümem / korumazsın (kurumazsın) / ulumaz / solamayız / budamazsınız / kesmezler

36.Sahife

* Yıka / yıkıyorum (yıkamaktan) / atıyorsun (atamak'tan) / söylüyor / dinliyoruz / kuruyorsunuz / anlıyorlar
* Yık / yıkıyorum (yıkmaktan) / atıyorsun (atmak'tan) / seviliyor / dikiliyoruz / çürüyorsunuz / anılıyorlar
* Yap / yapıyorum / takıyorsun / açıyor / çekiyoruz / veriyorsunuz / geliyorlar
* Çık / çıkıyorum / tıkıyorsun / biliyor / giriyoruz / gidiyorsunuz / siliyorlar
* Sor / soruyorum / buluyorsun / duyuyor / doyuyoruz / bozuyorsunuz - büzüyorsunuz / koşuyorlar
* Ölç / ölçüyorum / büküyorsun / döküyor / dönüyoruz / gülüyorsunuz / küsüyorlar
* Kaçmıyorum / bulmuyorsun / sapmıyor / şaşmıyoruz / takmıyorsunuz / tutmuyorlar
* Girmiyorum / gülmüyorsun / gelmiyor / gücenmiyoruz / göndermiyorsunuz / güreşmiyorlar
* Durmuyorum / görmüyorsun / olmuyor / bilmiyoruz / kırmıyorsunuz / erimiyorlar

37.Sahife

* Ada / adayacağım / kapayacaksın / arayacak / dokuyacağız / uyuyacaksınız / soluyacaklar
* De / diyeceğim / deneyeceksin / üşüyecek / söyleyeceğiz / yürüyeceksiniz / kuruyacaklar
* Kaz / kazacağım / bakacaksın / açacak / bulacağız / soracaksınız / bunalacaklar
* Dik / dikeceğim / sökeceksin / yenecek / seveceğiz / gireceksiniz / gülecekler
* Çatmayacağım / sapmayacaksın / onarmayacak / dolmayacağız / yutmayacaksınız / uçmayacaklar
* Delmeyeceğim / inmeyeceksin / dinlemeyecek / yemeyeceğiz / demeyeceksiniz / vermeyecekler
* Sormayacağım / sormayacağım / gelmeyecekler / gelmeyecekler / görmeyecek / görmeyecek
* Yazdım / okudun / anladı / üşüdük / öksürdünüz / iyileştiler
* Kaçmadım / kaçmadım / üzülmedik / üzülmedik / başlamadılar / başlamadılar
* Bulmuşum / almışsın / sessizleşmiş / çizmişiz / yemişsiniz / konuşmuşlar
* Aramamışım / sormamışsın / ermemiş / silmemişim / acımamışsınız / görmemişler

38.Sahife

* Okusam / yazsan / bilse / varsak / düşünseniz / anlasalar
* Dinlemeliyim / kılmalısın / birleştirmeli / açmalıyız / girmelisiniz / kalmalılar
* İçeyim / okuyasın / konuşmaya / gelelim / bakasınız / kaçışalar
* Yap / yapın / düşün / düşünün / arayın / bulun
* Açsın / sevsin / duysun / görsünler / bilsinler / doysunlar
* Yayınız (fiil - seriniz anlamında) / katınız (fiil - birbirine karıştırınız) / saçınız (fiil - etrafa dağıtınız anlamında) / alınız / anlayınız
* Yayınız (mülkiyet - ok ve yay) / katınız (mülkiyet - daireniz) / saçınız (başınızdaki saç) / üçünüz / başınız

39.Sahife

* Sormak / araştırmak / sararmak / zıplamak / zıngırdamak / kızmak
* Bilmek / ertelemek / yeşermek / üşümek / sinirlenmek / donmak
* Sormağa / bilmeğe / araştırmağa / yeşermeğe / kalkmağa / ürkmeğe
* Okuma / yazma / danışma / hastalanma / donanma / bağışlama
* İçme suyu / indirme / bindirme / bekleme / esirgeme / inleme
* Gelmesi / gelmesi / dinlemeleri / dinlemeleri / düzeltmeli / düzeltmeli
* Alış / veriş / geliş / gidiş / buluş / görünüş

40.Sahife

* İyilik / sağlık / gözlük / güzellik / samanlık / yolluk
* İyiliği / sağlığı / gözlüğü / güzelliğin / samanlığında / yolluğunu
* İplikçi / ütücü / sucu / kuyumcu / aşçı / işçide
* Ispartalı / sevimli / ölümlü / tozlu / tuzludur / uykulusun
* Issız / sessiz / sonsuz / öksüz / susuzluk / gönülsüzlük
* Kedicik / kuzucuk / çocukcağız / köyceğiz / ufacık / cancağızım
* Dindaş / arkadaş / meslektaş / yoldaş / soydaş / kardaşım
* Günler / geceler / yıllar / sular / sözlüler / sözcülerimiz
* Başla / işle / zırla / gizle / solla / gözlesin
* Hızlan / süslen / canlan / yenilen / hoşlan / seslenme
* Yardımlaş / iyileş / karşılaş / başlat / gözlet / temizletse

41.Sahife

* Sevindir / söyündür (söndür) / konuştur / koştur / içir / yatır
* Kestirmiş / aldırma / çektirmesin / indiriyor / serdirse / saçtırsa
* Arat / oynat / üşütme / belirt / uyuttum / kapatınız
* Arandı / silindi / delindi / yazılmış / açılacak / kesilmiş
* Tarandı / yıkandı / süslendi / söylendi / silkindi / bakındı
* Buluştuk / savaşmış / görüştü / anlaşıldı / bakıştılar / çekişmediler
* Yazdın mı / vereyim mi / uyuyor mu / öldünüz mü / gelsem mi / alır mısın
* Nasıl mı / iyi misiniz / var mı / yok mu / Said mi / öyle midir
* Yazan / çizen / bakan / giren / başlayan / inleyenler
* Ağladığı / bildiği / sorduğu / güldüğü / sattığı / düştüğü
* İnanıp / sevip / kavuşup / görüp / dikilip / kalıp
* Yazdıkça / dinledikçe / okudukça / düşündükçe / koştukça / çektikçe
* Utandığında / dizdiğinde / çıktığında / ezdiğinde (sen) / kaçtığında (sen) / aldığında (sen)

42.Sahife

* Açınca / yeşerince / solunca / ölünce / şaşırınca / görünce
* İnmeksizin / bıkmaksızın / girmeksizin / çıkmaksızın / görmeksizin / sormaksızın
* Olmaksızın / ölmeksizin / solmaksızın / silmeksizin / kırmaksızın / vermeksizin
* Bakarak / bükerek / tutarak / tüterek / alarak / vererek
* Olabilir / ölebilir / kalabilir / gidebilir / kaçabilir / bilebilir
* Başında / birinde / yerinde / sonunda / önünde / altında (senin)

43.Sahife

2.VİZE CEVAPLARI

1.suâl, bakınız: Müfredat, sahife 28
2.suâl, bakınız: Müfredat, sahife 28
3.suâl, bakınız: Müfredat, sahife 22-23
4.suâl, bakınız: Müfredat, sahife 25
5 suâl, bakınız: Müfredat, sahife 20
6.suâl

جانم	ایل اوغلی دیرمیکه
آروقات	بر بره بر سنه اولسون
قیویم	اوینك اوکنده کی یکارده یوزویورسه
گلهجك	کتابه کی آیبو سجیك قونولری آغلادیکی ؟
چوروك تخوم	یاپاجغز ایده جکز دیمکه اولماز .

7.suâl

صوروم صورون صوروسی صوروز صوروکز صورولری

8.suâl

Bu kimin işi?

Bu hikâye herkes, birisi, herhangi biri ve hiç kimse adlı dört kişi hakkındadır. Yapılacak önemli bir iş vardı ve herkesten bunu yapması istenmişti. Herkes, bu işi birisinin yapacağından emindi. Herhangi biri onu yapabilirdi, fakat hiç kimse yapmadı. Birisi buna kızdı. Çünki bu herkesin işiydi. Herkes bunu herhangi birinin yapabileceğini düşündü, fakat hiç kimse bu işi herkesin yapamayacağının farkına varmadı. Sonunda herhangi birinin yapabileceği işi hiç kimse yapmazken, herkes birisini suçladı.

45.Sahife

١- قيالقلاده‌كى صيچانلك توزلاقلارينى گورديڭز مى ؟

٢- خواجه‌كزك سويله‌دكلرينى ايچه‌ريگلرنده و آڤلادينگزده ايتميه‌جكز
دويدينگز ايله بيلمه‌يگز مثللرى اوڤگزده‌كى طاغيتكزه يازميورسكز ؟

٣- بايدينگز شيئى بكندكى ؟

٤- سه‌كندى گولگه‌لك اوزرينه باصابيلير ميسك ؟

٥- اوڤله وقتى يازيكزى يازديغگزده يانگزده‌كى كومپك اوغلانه جوجغى كيمدى ؟

٦- قويروقلى كوكجه‌نك صاچلرك پرلاده اوديمى ؟

٧- سويله اوڤ صاقسينك يانده‌كى صو طولى طوپراده دستينك آغزينى قاپاسيه !

٨- طوپرنيلانارده اوينامقده اولان باغجه‌دكى جوجغزه سيكيرتماسزين قوشديغنده
وصوكره ده دوشديگنده اوڤ يارديم ايتمليكزك آغلامسى كسيه وصوصسوه .

58.Sahife

* **Feth** (açma) / **zikr** (anma) / **şükûr** (hamdetme) / **bi'set** (gönderme) / **cehâlet** (bilmeme) / **sükûnet** (sâkin, hareketsiz kalma)
* **Feteha** (açtı) / **zekera** (zikretti) / **şekera** (şükretti) / **be'ase** (gönderdi) / **cehile** (bilmedi) / **sekene** (sâkin oldu)
* **Fâtih** (açan) / **zâkir** (zikreden) / **şâkir** (şükreden) / **bâis** (gönderen) / **câhil** (bilmeyen) / **sâkin** (hareketsiz kalan)
* **Meftûh** (açılan) / **mezkûr** (zikredilen) / **meşkûr** (şükredilen) / **meb'ûs** (gönderilen) / **mechûl** (bilinmeyen) / **meskûn** (içinde sâkin olunan)

60.Sahife

* **Maksat** (kastetme) / **mebhas** (bahsetme) / **meşveret** (istişâre etmek) / **merhamet** (acıma) / **mes'ele** (suâl etme) / **meşgale** (uğraşma)
* **Mantık** (düşünceli söz söyleme) / **mevlid** (doğma) / **ma'rifet** (bilme) / **mağfiret** (afvetme) / **mev'ıza** (va'z-u nasihat etme) / **menkıbe** (ibretli hikâye anlatma)
* **Câhil** (bilmeyen) / **meşgûl** (işi olan) / **medenî** (şehirli olan) / **emn** (güvenmek) / **İslâm** (kişiyi selâmete erdirecek bir itaat, bir bağlılık gösterme) / **teslîm** (emaneti verme, kabul etme)
* **Câhillyet** (câhillik, câhil olma) / **meşgûliyet** (işi olmak) / **medeniyet** (şehirli olmak) / **emniyet** (güvenlik) / **islâmiyet** (islâmlık, hakka tarafgirlik gösterme) / **teslîmiyet** (teslîm olmak, başka birinin irâdesine kendini terketmek)
* **Darb** (vurma) / **sücûd** (secde etme) / **ku'ûd** (oturma) / **lemeân** (parlama) / **nefh** (üfleme) / **cülûs** (oturma)
* **Darbe** (bir def'a vurma) / **secde** (bir def'a usulünce yere kapanma) / **ka'de** (bir def'a oturma -namazda-) / **lem'a** (bir kez parlama) / **nefha** (bir def'a üfürme) / **celse** (bir def'a oturma -mahkemede-)

61.Sahife

* **Halk** (yaratma) / **kat'** (kesme) / **cezb** (çekme) / **katl** (öldürme) / **kalb** (çevirme) / **darb** (dövme)
* **Mevt** (ölme) / **kifâyet** (yeterli olma) / **zevâl** (yok olma) / **rutûbet** (nemli olma) / **cevelân** (dolaşma) / **hutûr** (hatırlama)
* **Kitâbet** (yazma) / **cerh** (yaralama) / **rabt** (bağlama) / **kesr** (kırma) / **gasp** (zorla alma) / **men'** (yasaklama)
* **Hüsn** (güzel olma) / **zekâvet** (zeki olma) / **kurb** (yakın olma) / **husûmet** (düşman olma) / **cesâret** (cesur olma) / **havf** (korkma)
* **Vaz'** (koyma) / **zevk** (tatma) / **semâ'** (işitme) veya **simâ'** (mûsikî dinleme) / **rü'yet** (görme) / **gadab** (kızma) / **aşk** (candan büyük bir muhabbet ve saygıyla sevme)
* **Sür'at** (hızlı olma) / **gurûb** (batma) / **zuhûr** (ortaya çıkma) / **lüzûm** (gerekme) / **vukû'** (olma, meydana gelme) / **su'ûbet** (zor olma)

62. Sahife

* **Şerh** (açıklama) / **kesb** (kazanma) / **fehm** (anlama) / **nakl** (yer değiştirme) / **mesh** (sıvazlama) / **terk** (kendi haline bırakma)
* **Hurûc** (çıkma) / **zuhûr** (açığa çıkma) / **sühûlet** (kolay olma) / **bürûdet** (soğuk olma) / **cereyân** (akma) / **hacâlet** (utanma)
* **Tekebbür** (kibirlenme, büyüklenme) / **taallüm** (öğrenme) / **inşirâh** (ferahlanmak) / **infilâk** (yarılma) / **intişâr** (yayılmak) / **iftirâk** (ayrı düşme)

63.Sahife

* **Kesr** (kırma) / **cezb** (çekme) / **fesh** (bozma) / **mezc** (karıştırma) / **nisbet** (bağlama) / **cem'** (toplama)
* **İnkisâr** (kırılma) / **incizâb** (çekilme) / **infisâh** (bozulma) / **imtizâc** (mezc olma, karışma) / **intisâb** (bağlanma) / **ictimâ'** (toplanma)
* **Darb** (vurmak) / **terk** (kendi hali üzere bırakmak, ayrılmak) / **ahd** (söz vermek) / **sebkat** (öne geçmek) / **şirk** (ortak koşma)
* **Mudârebe** (vuruşma) / **mütâreke** (karşılıklı terk etme) / **mu'âhede** (sözleşme) / **müsâbaka** (yarışma) / **müşâreke** (ortaklaşma, ortak olma)

64.Sahife

(BİR HATIRLATMA)

Kitabın bu bölümünde, bu ve buna benzer masdar bahislerindeki kelimelere, maksada muvâfık olarak sadece masdar ma'nâları verilmeye çalışılmıştır. Ancak aynı kelimelerin, Türkçede masdar ismi olarak da bir hayli kullanıldığı gözden uzak tutulmamalıdır. Elbette böyle hallerde bu kelimelere artık bir masdar yerine, birer isim ma'nâsı verilir.

Masdarların yapılarına göre ism-i fâil ma'nâsında; bazılarına ism-i fâil, bazılarına mübâlağalı ism-i fâil, bir kısmına da sıfat-ı müşebbehe vezinlerinin geldiğine dikkat edilmelidir. Aşağıdaki misâllerin masdar ma'nâlarından sonra bu vezinler gösterilmiştir.

* **Feth** (açma) - fâtih / **keşf** (açığa çıkarma) - kâşif / **adl** (adâletli olma) - âdil / **cehl** (bilmeme) - câhil / **emn** (güven içinde olma) - emîn / **bast** (yayma, açma) - basît / **hamd** (övme, şükretme) - hamîd
* **İlm** (bilme) - âlim / **zikr** (anma, hatırlama) - zâkir / **rızk** (yiyip içecek ni'met verme) - râzık (Hayrurrâzıkîn gibi esasen olmayan mukadder bir fâlle nisbet için kullanılır. Zira rızk, o kadar umulmadık yerlerden, öylesine çok ve o denli kolaylıkla lutfediliyor ki bu mübâlağa, ancak Rezzâk ismiyle anlatılabilir) / **fısk** (hadde tecâvüz etme, günaha girme) - fâsık / **rıfk** (yumuşak olma) - refîk / **kibr** (kendini büyük gösterme, büyük olma) - kebîr / **hırs** (aç gözlü ve aşırı istekli olma) - harîs
* **Şükr** (teşekkür etme) -şâkir / **sulh** (barışma, uyuşma, iyi hal üzere olma) - sâlih / **sun'** (ustalık ve hünerle iş yapma) - sâni' / **küfr** (örtmek, inkâr etmek) - kâfir / **kurb** (yakın olma) - karîb / **hüzn** (üzüntülü olma) - hazîn / **lutf** (iyilik ve mülâyemetle muâmele etmek) - latîf
* **Taleb** (isteme) - tâlib / **nazar** (bakma) - nâzır / **amel** (iş yapma) - âmil / **hased** (başkasının iyi hâlini istememe) - hâsid / **kerem** (cömert olma) - kerîm / **elem** (ağrı ve acı çekme) - elîm / **za'af** (âciz olma, güç yetmeme) - zaîf
* **San'at** (ustalık ve hünerle iş yapma) - sâni' / **gaflet** (iyi düşünmeme, uyanık olmama) - gâfil / **nedret** (az olma) - nâdir / **vahdet** (bir olma) - vâhid / **kesret** (çok olma) - kesîr / **şefkat** (karşılıksız sevme ve merhamet etme) - şefîk / **rahmet** (merhamet etme, acıma) - rahîm
* **Darbe** (vurma, çarpma) - dârib / **cezbe** (çekme) - câzib / **hamle** (üzerine yüklenme, saldırma) - hâmil / **lem'a** (parlama) - lâmi' / **sadme** (çarpma, vurma) - masdarın ma'nasındaki şiddetin muktezası olarak fâili, mübâlağalı ism-i fâil olarak Saddâm gelir / **tevbe** (yaptığı kötülükten pişman olma) - tâib / **neş'e** (yeniden meydana gelme) - nâşî
* **Bi'set** (gönderme) - bâis / **hizmet** (birinin işini görme) - hâdim / **sirkat** (hırsızlık yapma) - sârik / **ısmet** (günahsız olma) - âsım / **şirket** (ortak olma) (halbuki lâzım olan bu kalıbın ikinci masdarı şirk gelir ve ortak koşma ma'nasıyla müteaddîdir) - şerîk / **kıllet** (az olma) - kalîl / **hikmet** (akıl, söz ve harekette uygun iş yapma) - hakîm
* **Cilve** (hoşa gider şeklide görünme) - celî / **fitne** (karışıklık yapıp, ara bozma) - fâtin / **gıbta** (imrenme, özendiği aynı halin karşıdakinden izâlesini temennî etmeden kendinde de olmasını isteme) - gâbit / **hıbre** (bir şeyin iç yüzünü iyice bilme) - habîr
* **Nusret** (yardım etme) - nâsır / **vuslat** (kavuşma) - vâsıl / **ücret** (karşılık verme) - ecîr / **sür'at** (çabuk olma) - serî' / **gurbet** (garib ve yabancı olma) / **nüzhet** (içi açık ve temiz olma) - nezîh / **kudret** (gücü yetme) - kâdir - kadîr
* **Şu'le** (ışık saçma, parıltı verme) - şe'îl / **cum'a** (toplanma, toplama) - câmi' / **hud'a** (aldatma, hile yapma) - hâdi' / **hutbe** (Husûsî namazlarda cemaate yapılan kısa ve özlü konuşma) - hatîb
* **Kemâl** (olgun olma) - kâmil / **zevâl** (yok olma) - zâil / **helâk** (yıkılma, mahv olma) - hâlik / **halâs** (kurtulma, samimiyetine binâen) - hâlis / **devâm** (sürekli olma) - dâim / **cevâz** (yasak olmama) - câiz / **cemâl** (güzel olma) - cemîl
* **Hitâm** (son verme) - hâtim / **nizâm** (îcâba göre yapılmış olma) - nâzım / **kıyâm** (ayakta durma, dik olma) - kâim / **hicâb** (utanma) - hâcib / **firâk** (ayrılma) - fârik / **nikâh** (evlenme) - nâkih / **simâ'** (dinleme) - sâmi' - semî'
* **Nezâket** (ince, zarif olma) - nâzik / **şehâdet** (bir şeyi görme, gördüğüne dayanarak tanıklık etme) - şâhid / **adâlet** (herkese hakkını verme) - âdil / **cehâlet** (bilgisiz olma) - câhil / **letâfet** (güzel ve yumuşak olma) - latîf / **garâbet** (tuhaf olma, yabancı olma) - garîb / **kerâmet** (lütf ve ihsânda bulunma) - kerîm

65. Sahife

* **Ticâret** (bir malı bir yerden alıp diğerine satma) - tâcir / **kitâbet** (yazma) - kâtib / **ibâdet** (kulluk etme) - âbid / **kırâet** (okuma) - kârî / **imâret** (emirlik, beylik yapma) - emîr - âmir / **riyâset** (başkanlık etme, gözetme) - reîs / **hitâbet** (söz söyleme) - hatîb

* **Vukû'** (olmak, meydana gelme) - vâki' / **hurûc** (çıkma) - hâriç / **duhûl** (girme) - dâhil / **şümûl** (kaplama, içine alma) - şâmil / **sudûr** (çıkma, olma) - sâdır / **nüzûl** (inme) - nâzil / **zuhûr** (açığa çıkmak) - zâhir
* **Sükûnet** (sessiz ve hareketsiz olma) - sâkin / **bürûdet** (soğuk olma) - bârid / **hükûmet** (hükmetme) - hâkim / **rutûbet** (nemli olma) - râtıb / **su'ûbet** (zor olma) - sâ'ib-işlenmesi çok zor olan arazi- / **husûmet** (düşman olma) - hasîm / **sühûnet** (sıcak olma, kızgınlık) - sehîn
* **İrfân** (bilme, anlama) - ârif / **rıdvân** (memnûn olma, hoşnudluk) - râzı / **nisyân** (unutma) - nâsî / **isyân** (karşı durma) - âsî / **vicdân** (içteki iyilik hissi, şu'ûr ve inançla bulma) - vâcid / **hicrân** (acısını içinde hissederek uzaklaşma) - hâcir / **fıkdân** (yitirme) - fâkıd
* **Şükrân** (içtenlikle şükretme) - şâkir / **butlân** (boş ve abes olma) - bâtıl / **küfrân** (inkâr ederek nankörlük etme) - kâfir / **hüsrân** (mahrum kalma, ziyâna uğrama) - hâsir / **rüchân** (üstün olma) - râcih / **tuğyân** (haddi aşma, isyan etme) - tâğî / **kurbân** (yakın olma, bir şeye feda olma) - karîb
* **Cereyân** (akma) - cârî / **deverân** (dönüb dolaşma) - devvâr / **seyelân** (akma) - seyyâl - sâil - seyl / **cevelân** (yerinde duramayıp dolaşma) - cevvâl / **feverân** (maddî ma'nevî kaynayıp fışkırma) - fevvâr / **meyelân** (kıpır kıpır, her an bir takım meyillerde bulunma) - meyyâl - mâil / **nebe'ân** (kaynayıp yerden çıkma) - nâbi'

  Bu veznin hususiyetidir ki, umumiyetle bu masdarlara ism-i fâil yerine, aynı makamda ma'nasının muktezasıyla mübâlağalı ism-i fâil gelmektedir.

66.Sahife

* **Nasr** (yardım etme) / **İlm** (bilme) / **zulm** (haksızlık ve eziyet etme) / **amel** (iş yapma) / **halk** (yaratma) / **cehâlet** (bilgisiz olma)
* **Nâsır** (yardım eden) / **âlim** (bilen) / **zâlim** (zulmeden) / **âmil** (amel eden, işleyen) / **Hâlık** (yaradan) / **câhil** (bilmeyen)
* **Mansûr** (yardım edilen) / **ma'lûm** (bilinen) / **mazlûm** (zulüm gören, eziyet çeken) / **ma'mûl** (yapılan, işlenen) / **mahlûk** (yaradılan) / **mechûl** (bilinmeyen)

67.Sahife

* **Ef'ale** (yaptırdı) / **yüf'ilü** (yaptırıyor) / **İf'âlen** (yaptırmak)
* **Acz** (çaresiz ve güçsüz olma) / **kerem** (lütuf ve iyiliklerde bulunma, cömert olma) / **hurûc** (çıkma) / **duhûl** (girme) / **fehm** (anlama) / **rükûb** (binme)
* **İ'câz** (âciz bırakma) / **ikrâm** (lutfetme, ağırlamak) / **ihrâc** (çıkarmak) / **idhâl** (girdirmek) / **ifhâm** (anlatmak) / **irkâb** (bindirmek)
* **Mu'ciz** (i'câz eden, âciz bırakan) / **mükrim** (ikrâm eden, ağırlayan) / **muhric** (ihrâç eden, çıkartan) / **müdhıl** (idhâl eden, girdiren) / **müfhim** (ifhâm eden, anlatan) / **mürkib** (irkâb eden, bindiren)
* **Mu'cez** (âciz bırakılan) / **mükrem** (ikrâm edilen) / **muhrac** (ihrâç edilen, çıkartılan) / **müdhal** (idhâl edilen, girdirilen) / **müfhem** (ifhâm olunan, anlatılan) / **mürkeb** (bindirilen)
* **İcbâr** (zorlamak) / **ızrâr** (zarara uğratmak) / **ıskat** (hükümden düşürmek) / **ihmâl** (başlayıp bırakma, ehemmiyet vermeme) / **imhâl** (mühlet verme) / **ihbâr** (haber vermek) / **irsâl** (gönderme)
* **İhlâs** (kalbini sâfî etmek, kendi nefsini halâs etme, kurtarma yani kendini o hale sokma) / **ibtâl** (hükümsüz bırakma) / **icmâ'** (toplama) / **irşâd** (doğru yolu göstermek) / **infâk** (nafaka vermek) / **iskân** (bir yere yerleştirmek, orada sâkin kılmak) / **ihsân** (iyilik ve lütufta bulunma)
* **Muhsin** (ihsân eden) / **mürşid** (irşâd eden, doğru yolu gösteren) / **mücbir** (icbâr eden, zorlayan) / **muhlis** (ihlâslı olan, rıza-yı İlâhiyeye mazhariyetle kendini halâs edecek hal üzere bulunan, kendini kurtaran) / **muhbir** (ihbâr eden, haber veren) / **mukni'** (iknâ' eden) / **müflis** (iflâs eden)
* **Müdrik** (idrâk eden, anlayan) / **mün'im** (ni'metlendiren) / **müfsid** (ifsâd eden, bozan) / **müfrit** (ifrât eden, aşırı giden) / **mülhid** (ilhâd edip, dinden çıkan, kâfir olan) / **münkir** (inkâr eden) / **müşfik** (şefkat eden)
* **Mürsel** (irsâl olunan, gönderilen şey ya da kişi) / **mülhak** (eklenen, ilhâk olunan) / **mülhem** (ilhâm olunan) / **müfred** (tek olan) / **mübhem** (ibhâm olunmuş, kapalı olan) / **mübrem** (kaçınılmaz, vazgeçilmez olan) / **mühmel** (ihmâl olunan)
* **Mutlak** (serbest ve sınırsız olan, bir şarta bağlı olmayan) / **münzel** (indirilmiş olan) / **muğlak** (kapalı olan) / **mücmel** (kısa olan) / **mushaf** (sahife halinde yazılı olan) / **müsned** (isnâd edilmiş, dayanmış olan) / **münker** (inkâr edilen)

68.Sahife

* **Fa'ale** (yaptırdı- çokça, kuvvetle ve aşırıya kaçarak) / **yüfa''ilü** (yaptırıyor) / **tef'îlen** (yaptırmak)
* **İlm** (bilmek) / **şevk** (gayretli, istekli olmak) / **azamet** (büyük olmak) / **sıdk** (doğru olmak) / **şeref** (i'tibarlı olmak) / **ders** (vazife, ödev)
* **Ta'lîm** (öğretmek) / **teşvîk** (gayrete getirmek) / **ta'zîm** (büyükleme) / **tasdîk** (doğrulama) / **teşrîf** (şereflendirme) / **tedrîs** (ders verme)
* **Muallim** (öğreten) / **müşevvik** (teşvîk eden, şevklendiren) / **muazzim** (ta'zîm eden, büyükleyen) / **musaddık** (tasdîk eden, doğrulayan) / **müşerrif** (teşrîf eden, şereflendiren) / **müderris** (ders veren)
* **Muallem** (ta'lîm gören, öğretilen) / **müşevvek** (şevklendirilen) / **muazzam** (ta'zîm olunan, büyüklenen) / **musaddak** (tasdîk edilen) / **müşerref** (şereflendirilen) / **müderres** (ders verilen)
* **Takdîm** (öne geçirme, öne alma) / **tanzîm** (sıraya koyma, sıralama) / **tevkîl** (vekîl kılma) / **tenzîl** (indirme) / **tefrîk** (ayırma) / **temsîl** (misal getirme, benzetmek)
* **Tercih** (rüchâniyet verme, üstün tutma) / **takrîb** (yakınlaştırma) / **tavzîh** (vâzıh kılma, açıklığa kavuşturma) / **teksîr** (çoğaltma) / **teklîf** (mükellef, sorumlu kılma) / **tasrîh** (belirtme, açık açık anlatma) / **tavzîf** (vazifelendirme)
* **Tekbîr** (büyükleme) / **tahsîn** (güzelleme, güzel kabul etme) / **tekzîb** (yalanlama) / **techîl** (bilmezlikle itham etme) / **tecvîz** (cevaz verme, olurlama) / **ta'yîb** (ayıplama)
* **Tevhîd** (birleme) / **teclîd** (ciltleme) / **teşkîl** (şekillendirme) / **te'sîr** (üzerinde eser, iz bırakma) / **teslîs** (üçleme) / **ta'yîn** (göze gelir hale getirme, belirleme)

69.Sahife

* **Mukaddim** (öne geçiren, takdim eden, mukaddime- arkadan geleceklerden bir nebze olsun bahseden takdîm yazısı) / **müvekkil** (tevkîl eden, vekil kılan) / **mümessil** (temsîl eden) / **müreccih** (tercîh eden, üstün tutan) / **mukarrib** (takrîb eden, yakınlaştıran) / **müfessir** (tefsîr eden, açıklayan) / **müsebbib** (sebeb olan)

* **Müdakkik** (tetkîk eden, inceleyen) / **müzeyyin** (tezyîn eden, süsleyen) / **müdebbir** (tedbîrini alan) / **mü'ezzin** (izin veren - ezan okumakla namaza, imsak ya da iftara-) / **mü'essir** (te'sîr eden, etkileyen) / **muvahhid** (tevhîd ehli, birleyen) / **mücellid** (cild yapan)
* **Mukaddem** (takdîm edilen, öne geçirilen, mukaddeme- arkadan geleceklerden bahsetmeden, bağımsız bir anlatıma sahip, sadece takdîm olunmuş, bir maslahata binâen diğer bahislerden öne alınmış yazı) / **müvekkel** (ya da müekkel, tevkîl olunan, vekil kılınan) / **mu'azzam** (ta'zîm olunan, büyük olan) / **müreccah** (tercîh edilen, üstün tutulan) / **mukarreb** (takrîb edilen, yakınlaştırılan) / **münezzeh** (tenzîh edilen) / **müsebbeb** (bir sebeble husule gelen)
* **Münevver** (tenvîr edilen, nurlanan) / **mükellef** (teklîf edilen, sorumlu olan) / **müzeyyen** (tezyîn edilen, süslenen) / **mücehhez** (techîz edilen, donatılan) / **mu'allak** (ta'lîk olunan, askıda, boşlukta kalan) / **müselles** (teslîs olunan, üçlenen) / **mu'ayyen** (ta'yîn edilen, belirlenen)

70.Sahife

* **Tefa"ale** (yapıldı-hususi bir gayretle, azar azar, tekrar tekrar) / **yetefa"alü** (yapılıyor) / **tefa"ulen** (yapılmak)
* **Tecdîd** (yenilemek) / **tekmîl** (kemale erdirmek, tamamlamak) / **takdîm** (öne almak) / **tahvîf** (korkutmak) / **tahmîl** (yükleme) / **tefhîm** (anlatma)
* **Teceddüd** (yenilenmek) / **tekemmül** (kemale ermek, olgunlaşmak) / **takaddüm** (öne geçmek) / **tahavvüf** (korkmak) / **tahammül** (yüklenme, yük üzerine sabretme) / **tefehhüm** (anlama)
* **Müteceddid** (yenilenen) / **mütekemmil** (tekemmül eden, olgunlaşan) / **mütekaddim** (tekaddüm eden, öne geçen) / **mütehavvif** (korkan) / **mütehammil** (tahammül eden, yüklenen) / **mütefehhim** (tefehhüm eden, anlayan)
* **Mütekaddem** (önüne geçilen) / **mütehavvef** (korkulan şey) / **mütehammel** (tahammül edilen, yüklenilen) / **mütefehhem** (anlaşılan)

İsm-i mef'ûllere verilen bu ma'nâlar, sadece bahsin anlaşılması içindir. Bu babda kullanılan ism-i mef'ûller çok azdır ve kullanımı tamamen semâîdir.

* **Tekellüm** (konuşmak) / **tevehhüm** (vehm etme, yersiz düşünme) / **tekellüf** (külfete, sıkıntıya girme) / **tekebbür** (kibirlenme, büyüklenme) / **tarassud** (rasat etme, gözetleme) / **ta'abbüd** (ibâdet, kulluk etme)
* **Tevekkül** (esbabına riayet edip, neticesini Allah'a bırakmak) / **tasannû'** (sun'î, yapmacık harekette bulunma) / **tezellül** (zillete girme) / **tecennüb** (çekinme) / **teyakkuz** (uyanık olma) / **temerrüd** (inâd etme, direnme) / **teşahhus** (şahıslanmak, belirgin olma)
* **Ta'allüm** (öğrenme) / **tahakküm** (zorla hükmetme) / **tahabbüb** (sevme) / **tefekkür** (düşünme) / **te'emmül** (etraflıca düşünme) / **tahattur** (hatırlama)
* **Mütevekkil** (tevekkül eden) / **mütekellim** (tekellüm eden, konuşan) / **müte'allim** (taallüm eden, öğrenen) / **mütekebbir** (hakkıyla ya da haksızca tekebbür eden, büyüklenen) / **mütehakkim** (tahakküm eden) / **mütezelzil** (zillete düşen) / **müteyakkız** (uyanık olan)
* **Müteşebbis** (teşebbüs eden) / **müteveccih** (teveccüh eden, yönelen) / **müte'addid** (taaddüd eden, çeşitli olan) / **mütebessim** (gülen, tebessüm eden) / **mütehassis** (bir mesleğin içyüzünü iyi bilen, ihtisâs sahibi olan) / **müteferrik** (çeşitli, kısım kısım olan) / **mütedeyyin** (dindâr olan)
* **Müteşekkil** (teşekkül eden, birleşmiş, meydana gelmiş olan) / **müte'allik** (alâkalı, bir yere bağlı olan) / **müteraddid** (tereddüt eden, karasız kalan) / **müte'affin** (taaffün eden, çürüyen) / **mütecessim** (tecessüm etmiş, şekillenmiş olan) / **müteharrik** (hareketli olan) / **mütevakkıf** (duran)
* **Mütecesses** (tecessüs edilen, araştırılan) / **müteşebbes** (teşebbüs edilen)

72.Sahife

3.VİZE CEVABLARI

I. Bölüm.

1. (Y)	5. (D)	9. (Y)	13. (Y)
2. (D)	6. (D)	10. (D)	14. (D)
3. (Y)	7. (Y)	11. (D)	15. (Y)
4. (D)	8. (Y)	12. (Y)	

II. Bölüm

1. Fe'ale, tekil (müfred)	6. Geçişli, geçişsiz
2. semâîdir	7. Mutâva'at
3. kıyâsî	8. Müşâreket
4. mef'il vd	9. İsm- i mef'ûl, ism-i fâil
5. İsimler, sıfatlar, iyet	10. if'âl vd

73.Sahife

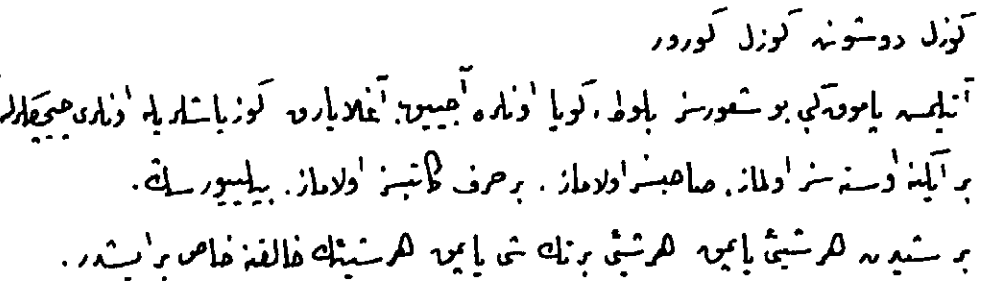
III. Bölüm

1. a-d	4. b-c
2. a-d	5. c-d
3. a-d	

IV. Bölüm

1. Feth, meftûh	4. İnkâr, münkir
2. Fi'l, âlim	5. Tef'îl, muallim
3. Fa'let, meczûb	

V. Bölüm

VI. Bölüm

Ölümden ürküb kabirden korkub başını çevirme! Merdâne kabre bak. Dinle ne taleb eder? Erkekçesine ölümün yüzüne gül! Bak ne ister?
Ey nefsim! Deme, zaman değişmiş, asır başkalaşmış, herkes dünyaya dalmış, hayata perestiş eder, derd-i maîşetle sarhoştur. Çünki ölüm değişmiyor. Firâk, bekâya kalb olup, başkalaşmıyor. Acz-i beşerî, fakr-ı insânî değişmiyor, ziyâdeleşiyor. Beşer yolculuğu kesilmiyor, sür'at peydâ ediyor. Hem deme! Ben de herkes gibiyim. Çünki herkes sana, kabir kapısına kadar arkadaşlık eder. Herkesle musîbetde berâber olmak demek olan teselli ise, kabrin öbür tarafında pek esâssızdır.

74.Sahife

* **Fâ'ale** (karşılıklı, devamla, gayretle yaptı) / **yüfâ'ilü** (karşılıklı yapıyor) / **müfâ'aleten** (karşılıklı yapmak)
* **Sebkat** (geçmek) / **kelâm** (söylemek) / **amel** (iş yapmak) / **kitâbet** (yazmak) / **def'** (savmak) / **şühûd** (şâhid olmak, görmek)
* **Müsâbaka** (yarışmak) / **mükâleme** (konuşmak) / **mu'âmele** (birisi bir iş yaparken onun karşısında bir başkasının bu işe bir şekilde iştirak etmesi ile karşılıklı iş yapmak) / **mukâtebe** (yazışmak) / **müdâfa'a** (birisinin hücumuna mukabil gayretle savunma yapmak) / **müşâhede** (devamlı gözleme)
* **Müsâbık** (yarışan) / **mükâlim** (karşılıklı konuşan) / **mu'âmil** (karşılıklı iş yapan) / **mukâtib** (yazışan) / **müdâfi'** (gayretle def' eden) / **müşâhid** (devamlı gözleyen)
* **Müsâbak** (yarışılan) / **mükâlem** (konuşulan) / **mu'âmel** (yapılan) / **mukâteb** (yazışılan) / **müdâfa'** (def' edilen) / **müşâhed** (gözlenen)
* **Mütâreke** (karşılıklı terk etme) / **mücâdele** (karşılıklı çekişme, uğraşma) / **musâlaha** (karşılıklı barışma) / **mukâyese** (kıyaslama, karşılaştırma) / **münâkaşa** (tartışma, çekişme) / **muhâbere** (haberleşme)
* **Münâzara** (karşılıklı konuşma) / **mübâdele** (karşılıklı değiş, tokuş yapma) / **muâhede** (ahidleşme, anlaşma) / **mübâreze** (karşılıklı söz kavgası yapmak) / **mübâyenet** (zıd, ayrı olmak - karşılıklı-) / **mu'âvenet** (yardımlaşma) / **muhârebe** (savaşma)
* **Müdâvemet** (devamlı olmak) / **mukâvemet** (birbirine karşı dayanmak, direnmek) / **mülâyemet** (yumuşak olmak) / **mübâreket** (bereketli olmak) / **muhâsebe** (devamlı hesablama) / **müsâferet** (gayretle yolculuk etme)
* **Muhâfız** (koruyan) / **mu'âhid** (ahdleşen, sözleşen) / **mübâriz** (söz kavgası yapan) / **müdâvim** (devamlı olan) / **mübâyin** (farklı, muhâlif olan) / **mu'âvin** (yardımcı olan) / **müsâfir** (yolcu olan)
* **Mukâvim** (dayanıklı olan) / **müsâid** (muvâfık, uygun olan, izin veren) / **mu'âsır** (çağdaş olan) / **münâfık** (devamlı iki yüzlü olan) / **muhâlif** (aykırı, zıd olan) / **muvâfık** (uygun olan) / **mutâbık** (uygun, muvâfık olan)
* **Mübârek** (bereketlenmiş olan) / **muhâtab** (kendisine hitâb edilen) / **muzâ'af** (tezâ'uf eden, iki kat olan) / **mu'âteb** (itâb olunan, azarlanan) / **mu'âkab** (ikab olunan, cezâlandırılan) / **muhâseb** (üzerinde hesablaşılan) / **mu'âhez** (çekiştirilen, alınan)

75.Sahife

* **Cidâl** (karşılıklı mücâdele etme, çekişme) / **kıyâs** (kıyaslama, karşılaştırma) / **cihâd** (karşılıklı mücâdele, çaba, Allah yolunda savaşma) / **kıtâl** (karşılıklı öldürme) / **nizâ'** (çekişme) / **nifâk** (devamlı fitne ve karışıklık çıkarma) / **visâl** (kavuşma)
* **Hıtâb** (konuşma -birine karşı, kendi kendine değil-) / **vicâh** (yüz yüze gelme) / **hılâf** (karşıt ve zıd olma) / **firâk** (birbirinden ayrılma) / **vifâk** (birbirine uygun düşme, uygun gelme) / **li'ân** (la'netleşme) / **hisâb** (gayret ve devamla hesablama)
* **İnfe'ale** (yapıldı) / **yenfe'ilü** (yapılıyor) / **infi'âlen** (yapılmak)
* **Keşf** (açığa çıkarma) / **fesh** (bozmak) / **cezb** (çekmek) / **kalb** (çevirmek) / **kısım** (bölüm -bir isimdir-) / **kesr** (kırmak)
* **İnkişâf** (açığa çıkma) / **İnfisâh** (bozulma) / **İncizâb** (çekilme) / **İnkılâb** (çevrilme) / **İnkısâm** (kısım kısım olma) / **İnkisâr** (kırılma)
* **Münkeşif** (açılan) / **münfesih** (bozulan) / **müncezib** (çekilen) / **münkalib** (çevrilen) / **münkasım** (kısımlanan) / **münkesir** (kırılan)
* **İnşıkâk** (yarılma) / **İnşirâh** (ferahlanmak) / **İncilâb** (çekilme) / **İnfilâk** (patlama) / **İnfirâd** (tek başına kalma) / **İnhırâf** (doğru yoldan sapma, dönme) / **İnzibât** (asâyiş, düzen, rahatlık, zabt altına girme)
* **İnkıbâz** (büzülmek, çekilip toplanmak, kabız olma) / **İnşibâb** (gençleşmek) / **İn'ikâs** (yansımak) / **İnkıtâ'** (kesilmek) / **İnhisâr** (hasr olunmak) / **İnfisâl** (olduğu yerden ayrılmak, bölünmek) / **İnzimâm** (ilâve olunmak, katılmak)
* **Müncelib** (çekilen) / **münkasım** (kısımlanan) / **münferid** (tek başına kalan) / **münderic** (içinde bulunan) / **münkalib** (çevrilen) / **mün'akis** (yansıyan) / **münkariz** (sönen, zevâl bulan)
* **Münkatı'** (kesilen) / **münhasır** (hasr olan) / **munfasıl** (ayrılan) / **münhezim** (hezîmete uğrayan) / **münharif** (doğru yoldan sapan, bozulan, dönen) / **mündemic** (dürülüb sarılan, içine alınmış olan) / **mün'akid** (bağlanan, aktolunan)

76.Sahife

* **İfte'ale** (yapıldı -fâilin hususi gayretiyle-) / **yefte'ilü** (yapılıyor) / **ifti'âlen** (yapılmak)
* **Neşr** (yaymak) / **cem'** (toplamak) / **fark** (ayırmak) / **fahr** (öğünmek) / **cehd** (gayret göstermek) / **kesb** (kazanmak)
* **İntişâr** (yayılmak) / **ictimâ'** (toplanmak) / **iftirâk** (ayrılmak) / **iftihâr** (övünmek) / **ictihâd** (gayretle çalışmak ve hüküm çıkarmak) / **iktisâb** (gayretle kazanmak)
* **Münteşir** (yayılan) / **mücteml'** (toplanan) / **müfterik** (ayrılan) / **müftehir** (övünen) / **müctehid** (çalışan, ictihâd eden) / **müktesib** (kazanan)

* **Müftehar** (övünülen) / **müctehed** (çalışılan, ictihâd edilen) / **mükteseb** (kazanılan) (İsm-i mef'ûllere verilen bu ma'nâlar, sadece bahsin anlaşılması içindir. Bu babda kullanılan ism-i mef'ûller çok azdır ve kullanımı tamamen semâîdir.)
* **İmtihân** (mihnetlenme, sıkıntıya girme, denenme, tecrübe etme) / **ictinâb** (kaçınma) / **ihtiyâc** (hacetlenme, muhtaç olma) / **ihtisâr** (kısaltma) / **irtisâm** (resmetmek, resmini çıkartmak) / **ihtimâl** (yüklenebilme, mümkün olma)
* **İştirâk** (ortaklık etme) / **ihtişâm** (haşmetlenme, debdebe ve şanlı görünme) / **intizâm** (tertîbli, düzenli olma) / **ictilâb** (celbedilme, çekilme) / **iktidâr** (güçlü, kuvvetli olma) / **iftitâh** (açılma, başlama)
* **İştiğâl** (meşgûl olma) / **ihtilâf** (ayrı, zıd olma) / **intisâb** (bağlanma) / **irtica'** (geri dönmek) / **ihtirâm** (saygı göstermek) / **iğtinâm** (ganimet edinme)
* **Mu'teriz** (i'tirâz eden) / **muntazır** (bekleyen) / **muhteris** (hırslı olan) / **muktesid** (iktisâdlı olan) / **muhtelif** (birbirinin hilafına olan) / **müntesib** (intisâb eden, bağlı olan, bağlanan) / **müştekil** (şekillenen)
* **Mu'tezil** (cemâ'atten ayrılıp i'tizâl eden) / **muktedir** (güçlü, kuvvetli olan, gücü yeten) / **mürteci'** (geri dönen) / **müstenid** (istinâd eden, dayanan) / **mültefit** (iltifât eden) / **mümteni'** (imkânsız olan) / **mültezim** (iltizâm eden, üzerine alan)
* **Muhtemel** (ihtimal dahilinde olan) / **muhtasar** (ihtisâr olunan, kısalmış olan) / **müşterek** (birlikte, ortak olan) / **muntazam** (intizâmlı, düzgün olan) / **muhteşem** (ihtişâmlı, debdebeli, gösterişli olan) / **muhterem** (hürmet gören) / **mürtehen** (rehin altına alınmış olan)
* **Sulh** (barış içinde olma) / **darb** (vurma) / **tard** (def' etme, kovma) / **da'vâ** (bir fikri ta'kîb etme, iddia etme) / **ziyâde** (fazla olma) / **vahdet** (bir olma) / **vefk** (uygun olma)
* **Istılâh** (üzerinde anlaşarak bir ta'bîri herhangi bir ilimle ilgili yerde kullanma) / **ızdırâb** (acı, elem, sıkıntı çekme) / **ıttırâd** (birini diğerinin kovalıyarak böylelikle bir düzenle birbirini ta'kîp etme, intizâmlı, uygun şekilde olma) / **iddiâ** (da'vâ etme, kendine da'vâ edinme, bir şeyin müsbet veya menfîliğinde ısrar etme) / **izdiyâd** (ziyadeleşme, çoğalma, artma) / **ittihad** (birleşme) / **ittifak** (bir şeyi uygun bularak üzerinde anlaşmak)

77.Sahife

* **Tefâ'ale** (karşılıklı, yapmacıktan yaptı) / **yetefâ'alü** (karşılıklı yapıyor) / **tefâ'ulen** (karşılıklı yapmak)
* **Avn** (yardım etme) / **sadme** (vurma, saldırma) / **zuhûr** (açığa çıkma) / **kemâl** (olgunlaşma) / **cehâlet** (bilmeme) / **maraz** (hasta olma)
* **Teâvün** (yardımlaşma) / **tesâdüm** (çarpışma) / **tezâhür** (zuhur etme) / **tekâmül** (olgunlaşma) / **tecâhül** (bilmezlikten gelme) / **temârüz** (hasta numarası yapma)
* **Müteâvin** (yardımlaşan) / **mütesâdim** (vuruşan) / **mütezâhir** (açığa çıkan) / **mütekâmil** (olgunlaşan) / **mütecâhil** (bilmez görünen) / **mütemâriz** (hasta görünen)
* **Müte'âven** (yardımlaşılan) / **mütesâdem** (çarpışılan) / **- / - / mütecâhel** (kendisine karşı bilmezlikten gelinen) / **mütemârez** (kendisine hasta gibi görünmeye çalışılan) İsm-i mef'ûllere verilen bu ma'nâlar, sadece bahsin anlaşılması içindir. Bu babda kullanılan ism-i mef'ûller çok azdır ve kullanımı tamamen semâîdir.
* **Tesâdüm** (çarpışma) / **temâsül** (benzeşme) / **tesânüd** (istinâd etme, dayanışma) / **tenâsüb** (uygun düşme, münâsip gelme) / **tezâhüm** (karşılıklı zahmet verme) / **tenâfür** (nefretleşme)
* **Muvâfakat** (karşılıklı uygun gelme, uygun bulma) / **tevâfuk** (uyuşmak, denk gelme) / **müzâyede** (karşılıklı artırma, ziyâdeleştirme) / **tezâyüd** (ziyâdeleşme) / **müfâharet** (övünme) / **tefâhür** (övünme)
* **Tenâkuz** (sözü birbirini tutmama) / **teşârük** (şirket, ortaklık etme) / **tekâtu'** (kesme, kesişme) / **tevârüs** (miras kalma) / **tevâzün** (denk gelme) / **tekâsül** (üşenmek, gevşeklik gösterme)
* **Te'âzum** (büyük görünme) / **tecâsür** (cesâretli görünmek) / **teğâfül** (anlamazlıktan gelme) / **tenâvüm** (uyur görünme) / **tehâdu'** (hilekâr görünme) / **tehâmuk** (ahmak görünme, aptallığa yatma)
* **Mütekâid** (tekâüde ayrılan, emekli olan) / **mütekâmil** (kemâle eren) / **mütesânid** (istinâd eden, dayanan) / **mütedâir** (ilişkili olan, iç içe geçen) / **müte'âkib** (birbirini ta'kîb eden) / **mütebâki** (geriye kalan) / **müterâkim** (biriken)
* **Mütecânis** (bir cinsden olan) / **mütenâsib** (uygun olan) / **mütecâviz** (haddi aşan) / **mütekabil** (karşı karşıya olan) / **mütemâyil** (temâyül eden) / **müteşâbih** (benzeyen) / **mütevâzi'** (alçak gönüllü olan)
* **Mütecâzeb** (cezb edilen) / **mütesâned** (istinâd edilen)

78.Sahife

* **İstef'ale** (yapmak istedi, öyle kabul etti) / **yestef'ilü** (yapmak istiyor) / **istif'âlen** (yapmak istemek)
* **Mağfiret** (afvetmek) / **nutuk** (konuşmak) / **cevâb** (karşılık vermek) / **hurûc** (çıkmak) / **sıklet** (ağır ve sıkıcı olmak) / **hüsn** (güzel olmak)
* **İstiğfâr** (afv talep etmek) / **istintâk** (konuşmasını istemek) / **isticvâb** (cevap vermesini istemek) / **istihrâc** (çıkarmak) / **istiskâl** (sakil, sıkıcı bulmak) / **istihsân** (güzel karşılamak)
* **Müstağfir** (avf isteyen) / **müstentık** (muhatabının konuşmasını isteyen, savcı) / **müstecib** (sualinin cevâblanmasını isteyen) / **müstahric** (çıkaran) / **müsteskıl** (sıkıcı bulan) / **müstahsin** (güzel karşılayan, güzel bulan)
* **Müstağfer** (avf dilenen) / **müstentak** (konuşturulan) / **müstecâb** (icabet edilen, cevap verilen) / **müstahrec** (çıkarılan) / **müsteskal** (istiskal olunan) / **müstahsen** (güzel bulunan)
* **İstihdâm** (hizmet etmeyi isteme) / **istifsâr** (açıklanmasını isteme, sorup anlama) / **istirhâm** (merhamet isteme) / **istimlâk** (mülkiyetini isteme) / **istiklâl** (kılleti, az da olsa kendinin olmasını isteme) / **istı'câl** (acele olmasını isteme)
* **İstihrâc** (çıkartma) / **istiğrâk** (boğulma, gark olma) / **istihlâk** (helâk etme, boş yere harcama) / **istikbâl** (kabul ederek karşılama) / **istihzâr** (hazırlama) / **istihsâl** (hâsıl etme, üretme)
* **İstihfâf** (hafife alma) / **istihkâr** (hakîr görme) / **istikrâh** (çirkin görme) / **istisğâr** (küçük görme) / **isti'câb** (acâib bulma) / **istihbâb** (iyi ve güzel addetmek)
* **Müstahsil** (istihsâl eden, üreten) / **müstehlik** (harcayan, tüketici) / **müste'id** (isti'dadlı, kabiliyetli olan) / **müstahzır** (hazır eden) / **müsta'zım** (ta'zîm eden) / **müstensih** (kopyalayan, çıkaran) / **müstekrih** (çirkin bulan)
* **Müsterhim** (istirhâm eden, yalvaran) / **müsterzık** (rızık isteyen) / **müsteshil** (kolaylaştıran) / **müsteşrik** (doğuyla uğraşan, batılı oryantalist) / **müsterîh** (istirâhat eden, rahat eden) / **müstakbil** (karşılayan) / **müstehzi** (alay eden)
* **Müstahsen** (güzel bulunan) / **müstekreh** (çirkin bulunan) / **müstahdem** (hizmetli olan) / **müsta'mel** (kullanılmış olan) / **müsta'cel** (acele yapılması lüzûmlu olan) / **müstağrak** (gark olmuş, dalmış batmış olan) / **müstahkem** (tahkîm edilmiş olan, sağlamlaştırılmış olan)

* **Müsta'reb** (Arablaşan) / **müstemlek** (mülkiyeti elinden alınan, sömürge olan) / **müsteşhed** (görünen) / **müste'zen** (izin verilmiş olan) / **müste'âr** (kendi malı olmayan, âriyet olan) / **müstecâb** (icâbet edilen, kabul olan) / **müsteşâr** (meşveret edilen, kendisine iş danışılan)

80.Sahife

* **Mariz** (hasta, illetli olan) / **sağîr** (küçük olan) / **şerîf** (şerefli olan) / **selîm** (sağlam, kusursuz olan) / **alîl** (illetli olan) / **şerîr** (şerli olan) / **habîb** (sevgili olan)
* **Rahîm** (her zaman ve çok acıyan, merhamet eden) / **Cemîl** (çok güzel olan) / **Latîf** (her zaman ve çok lutfeden, ihsan eden) / **Hafîz** (her zaman ve çok koruyan) / **Hakîm** (her zaman ve çok hikmetle iş yapan) / **Azîm** (çok büyük olan) / **Karîb** (her zaman ve çok yakın olan)
* **Rahmân** (her zaman pek merhametli olan) / **hayrân** (takdîr eden, beğenen) / **ferhân** (sevinçli olan) / **harrân** (harâretli, susuz olan)
* **Esmer** (siyaha çalan) / **esved** (siyâh olan) / **ahmer** (kırmızı olan) / **ahmak** (sersem, şaşkın olan) / **ebleh** (aptal olan) / **a'ma** (görmeyen, kör olan) / **ahras** (dilsiz olan)

81.Sahife

* **Feth** (açma) / **Ilm** (bilme) / **halk** (yaratma) / **hased** (kıskanma) / **sadme** (vurma) / **gufrân** (bağışlama)
* **Fâtih** (açan) / **âlim** (bilen) / **Hâlık** (yaratan) / **hâsid** (kıskanan) / **sâdim** (vuran) / **Gâfir** (bağışlayan)
* **Fettâh** (çok çok açan) / **Allâm** (çok çok bilen) / **Hallâk** (çok çok yaratan) / **hassâd** (çok çok hased eden) / **saddâm** (çok çok vuran) / **Gaffâr** (çok çok bağışlayan)
* **Cevvâl** (her zaman / çok hareketli olan) / **tayyâr** (her zaman / çok uçan) / **seyyâh** (her zaman / çok seyâhat eden) / **gaddâr** (her zaman / çok zulmeden) / **seyyâr** (her zaman / sürekli gezici olan) / **kezzâb** (her zaman / çok yalan söyleyen) / **dessâs** (her zaman / çok hîleci, ifsâd edici, müfsid)
* **Vehhâb** (her zaman / çokça ihsân eden) / **Rezzâk** (her zaman / çokça rızık veren) / **Settâr** (her zaman / çokça örten) / **Deyyân** (herkesin hakkını ve hesâbını en iyi bilen ve her zaman çokça veren) / **Mennân** (her zaman / çokça ihsan eden) / **Hannân** (her zaman / çok merhametli olan)
* **Hattât** (hat san'atkârı) / **sayyâd** (avcı) / **bevvâb** (kapıcı) / **cerrâh** (keserek cerrâhî müdâhalede bulunan doktor) / **bakkâl** (yeşillik satan, bakliyatçı, manav) / **meddâh** (öven, dalkavuk)

  Meslek ifâde eden bu vezinlerin hepsinde, mesleğin yapısındaki süreklilik cihetiyle açıkça zikredilmese bile "her zaman ve çokluk" vurgusu vardır.
* **Cesâret** (yürekli olma, gözünü sakınmama) / **vilâd** (doğurma) / **tahâret** (temizlenmek) / **acele** (çabuk yapmaya çalışma) / **cehâlet** (bilgisiz olma) / **inâd** (direnme)
* **Cesûr** (her zaman / çok cesâretli olan) / **velûd** (çok doğuran kadın, üretken, çok eser veren kişi) / **tahûr** (her zaman / çok temiz olan) / **acûl** (her zaman / çok aceleci olan) / **cehûl** (her zaman / çok câhil olan) / **anûd** (her zaman / çokça inâd eden)
* **Raûf** (her zaman / çok acıyan, esirgeyen) / **Atûf** (her zaman / çok acıyan, merhametli olan) / **Gafûr** (her zaman / çok mağfiret eden, bağışlayan) / **Vedûd** (her zaman / çok şefkatli olan ve çok sevilen) / **Sabûr** (fısk-ı fücûr ve isyanımıza bakmayarak her zaman / çokça sabreden) / **Şekûr** (çok şükre lâyık olduğu halde az şükredene dahi çok ni'met veren)
* **Cemîl** (çok güzel olan) / **Karîb** (çok yakın olan) / **Habîb** (çok sevgili olan) / **Latîf** (çok lutfeden, ihsân eden) / **Azîm** (çok azâmetli, büyük, yüce olan) / **Rahîm** (çok acıyan, merhamet eden) / **Kerîm** (çok cömert olan)
* **Mecîd** (çok azâmetli, şerefli olan) / **Alîm** (çok bilen) / **Hafîz** (çok koruyan) / **Tabîb** (her hastalığın hakikatte şifasını veren ve bizi bildiğimiz ya da bilmediğimiz çok hastalıklardan tedâvî ederek koruyan) / **Kadîm** (başlangıcı olmayan, ezelî olan) / **Kefîl** (varlık adına ne varsa hepsini üzerine alan, onun izni olmadan hiçbir şey olmayan) / **Kebîr** (çok büyük olan)

82.Sahife

* **Liyâkat** (lâyık olma, uygun olma) / **lüzûm** (gerekli olma) / **nedret** (az olma) / **kibr** (büyüklenme) / **kerem** (cömert olma) / **azamet** (büyük olma)
* **Lâyık** (uygun olan) / **lâzım** (gerekli olan) / **nâdir** (az olan)
* **Kebîr** (-çok- büyük olan) / **kerîm** (-çok- cömert olan) / **azîm** (-çok-büyük olan)
* **Elyak** (en lâyık, en uygun olan) / **elzem** (en gerekli olan) / **ender** (en az olan) / **ekber** (en büyük olan) / **Ekrem** (en cömert olan) / **a'zam** (en yüce olan)
* **Eblağ** (en beliğ olan) / **ekmel** (en olgun, kâmil olan) / **ahsen** (en güzel, hüsün sâhibi olan) / **esfel** (en aşağı, süflî olan) / **echel** (en câhil olan) / **ehven** (en kolay olan) / **enseb** (en münâsib, uygun olan)
* **Efdal** (en fazîletli olan) / **eşref** (en şerefli olan) / **enfes** (en nefis olan) / **eşfak** (en şefkatli olan) / **asğar** (en küçük olan) / **a'lâ** (en yüce olan) / **ekall** (en az olan)
* **Erham** (en merhametli olan) / **Akdes** (en kudsî olan) / **A'lem** (en iyi en çok bilen) / **A'del** (en âdil olan) / **Ahkem** (en hikmetli olan, hükmü en çok geçen) / **Athar** (en temiz olan) / **Asdak** (en doğru olan)
* **Kübrâ** (en büyük olan) / **hüsnâ** (en güzel olan) / **suğrâ** (en küçük olan) / **'uzmâ** (en yüce olan) / **süflâ** (en aşağı olan) / **uhrâ** (en son olan) / **'ulyâ** (en yüce olan) Bu son vezinlerin hepsi müennestir.

83.Sahife

4.VİZE CEVABLARI

I. Bölüm

1. (Y)	6. (D)	11. (D)	16. (D)
2. (Y)	7. (Y)	12. (D)	17. (Y)
3. (Y)	8. (Y)	13. (D)	18. (D)
4. (Y)	9. (D)	14. (D)	19. (D)
5. (D)	10. (D)	15. (D)	20. (Y)

II.Bölüm

1. hı, vav
2. u-ü, ye
3. kaf, ince, kâf-ı Fârisî
4. yalın hâli, emir kipleri
5. elif, yuvarlak te
6. dad vd
7. fe'ale, üç
8. mübâlağalı ism-i fâil
9. istif'âl
10. tef'îl

84.Sahife

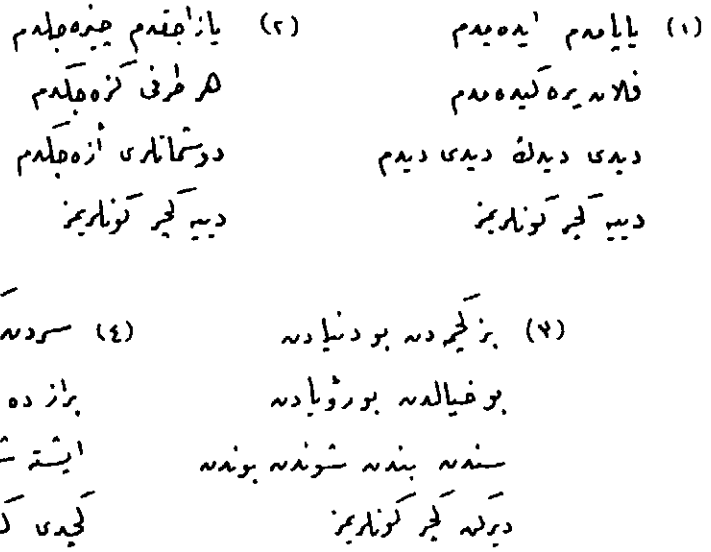
III.Bölüm

1. b-d 2. c-d 3. b-c 4. b-d 5. b-d

VI.Bölüm

1. Cidâl, mücâdel
2. Mütesânid, mütesâned
3. Tefe"ul, teşebbüs
4. Izdırâb, (-)
5. İfti'âl, muntazam
6. İncizâb, (-)
7. İlhâk, mülhık
8. Tef'îl, mualliim
9. İstiğfâr, müstağfir

V.Bölüm

85.Sahife

VI.Bölüm

"İnsan fıtraten gayet zayıftır; halbuki her şey ona ilişir, onu müteessir ve müteellim eder. Hem gayet âcizdir; halbuki belâları ve düşmanları pek çoktur.

Hem gayet fakirdir; halbuki ihtiyâcâtı pek ziyâdedir. Hem tenbel ve iktidârsızdır; halbuki hayatın tekâlifi gayet ağırdır. Hem insânlyet onu kâinatla alâkadar etmiştir; halbuki sevdiği, ünsiyet ettiği şeylerin zevâl ve firakı mütemâdiyen onu incitiyor.

Hem akıl ona yüksek maksatlar ve bâkî meyveler gösteriyor; halbuki eli kısa, ömrü kısa, iktidârı kısa, sabrı kısadır."

Nasılki nazdâr bir çocuk ağlamasıyla ya istemesiyle ya hazin hâliyle mattûplarına öyle muvaffak olur ve öyle kavîler ona musahhar olurlar ki; o matlûblardan binden birisine bir def'a kuvvetciğiyle yetişemez.

Demek zaaf ve acz, onun hakkında şefkat ve himâyeti tahrîk ettikleri için, küçücük parmağıyla kahramanları kendine musahhar eder. Şimdi böyle bir çocuk, o şefkati inkâr etmek ve o himâyeti ittihâm etmek suretiyle ahmakane bir gurur ile "Ben kuvvetimle bunları teshîr ediyorum" dese, elbette bir tokat yiyecektir. İşte insan dahi Hâlıkının rahmetini inkâr ve hikmetini ittihâm edecek bir tarzda küfrân-ı ni'met suretinde Karun gibi "Ben kendi ilmimle, kendi iktidârımla kazandım" dese, elbette sille-i azâba kendini müstehak eder.

86.Sahife

* **Hasen** (güzel) / **abd** (kul) / **cünd** (asker) / **küre** (yuvarlak cisim) / **hayvan** (canlı) / **ibn** (oğul)
* **Hüseyn** (güzelcik) / **ubeyd** (kulcuk) / **cüneyd** (askercik) / **küreyve** (kürecik) / **huveyn** (hayvancık) / **büneyy** (oğulcuk)
* **Kitâbet** (yazmak) / **ibâdet** (kulluk yapma) / **sükûn** (sâkin olma, hareketsiz olma) / **sudûr** (çıkma) / **şirb** (içme) / **zehâb** (gitme)
* **Mekteb** (yazılan yer) / **ma'bed** (ibâdet edilen yer) / **mesken** (içinde sâkin olunan yer) / **masdar** (sudur, çıkış yeri) / **meşreb** (içilen yer, hakaik-i İslâmiyeyi bir tarz yudumlamaktan kinâye olarak meslek) / **mezheb** (gidilen yol)
* **Secd** (alnı yere koyma) / **rücû'** (geri dönme) / **nüzûl** (inme) / **cülûs** (oturma) / **vaz'** (koyma) / **gurûb** (batma)
* **Mescid** (secde edilen yer) / **merci'** (kendine dönülen yer) / **menzil** (inilen yer) / **meclis** (oturulan yer) / **mevzi'** (konulacak yer) / **mağrib** (güneşin gurûb ettiği yer, garb, batı)
* **Tab'** (basma) / **ders** (ödev yapma) / **hükm** (karar verme) / **nazar** (bakma) / **zibil** (süprüntü) / **nihlet** (geçmek, göç etmek)
* **Matba'a** (devamlı ve çok baskı yapılan yer) / **medrese** (devamlı ve çok ders verilen yer) / **mahkeme** (devamlı ve çok hüküm verilen yer) / **manzara** (çokça bakılan yer) / **mezbele** (çokça süprüntü dökülen yer) / **merhale** (bir çok aşama, geçme yeri, menzil, konak)

87.Sahife

* **Mebde'** (başlama vakti) / **mevlid** (doğum vakti) / **mev'ıd** (söz verilen vakit) / **mevsim** (vesm: iz, alâmet / mevsim: bir zaman dilimini diğerlerinden sıcak, soğuk gibi bazı iz ve alâmetlerle ayırt etme vakti)
* **Mistar** (satıra yarayan alet, cedvel) / **mikleb** (çevirmeye yarayan alet, Kur'ân-ı Kerîm'in kapağının okuma esnasında kalınan yeri kolayca bulup açmaya yarayan, sayfaların içine doğru kıvrılan kısmı) / **minber** (nebr olunan, yükseltilen, hutbe okumak için çıkılan yüksekçe husûsî yer) / **miğfer** (setretmeye, hususan başı korumaya yarayan alet, başlık) / **mircel** (yemek pişirmeye yarayan alet, kazan) / **mincel** (ekin biçmeye yarayan âlet, orak) / **mikass** (kesip, kırpmaya yarayan alet, makas)

* **Miftâh** (feth etmeye, açmaya yarayan alet, anahtar) / **mızrâb** (darb etmeye, bazı telli çalgıların tellerine vurmaya yarayan âlet) / **mi'râc** (urûc etmeye, yukarı çıkmaya yarayan merdiven, Peygamber Efendimiz'in asm Cenâb-ı Hakk'ın huzuruna yükseltilmesi mu'cizesi) / **misbâh** (ortalığı sabahlatmaya, aydınlatmaya yarayan alet, lamba) / **mihrâb** (harbetmeye yarayan alet, -aynı zamanda- namazda imamın durduğu yer) / **mîzân** (veznetmeye, ölçmeye yarayan alet, tartı) / **mızrâk** (zerk etmeye, saplamaya yarayan alet, uzunca bir savaş aleti)
* **Misvâk** (kullanılması sünnet olan, meyvesiz, hoş kokulu Erek ağacından çubuk şeklinde kesilen, suda ıslatıldığında ucundaki lifleri fırça gibi açılarak diş temizlemeğe yarayan, zaman zaman ucu kesilerek yenilenen, yutma ihtimalinde kılları plastik türevli diş fırçalarının artıkları gibi vücuda zarar vermeyen, ağız hijyenini te'mîn eden antiseptik özellikli olan ve her sünnet gibi burada saymakla bitirilemeyecek bir çok fâideleri ve maslahatları bulunan fıtrî âlet) / **mihrâk** (ateş karıştıracak alet, küskü) / **mi'yâr** (ayar aleti, ölçü) / **mikyâs** (kıyaslama, ölçü âleti) / **mirkât** (terakki etmeye, yükselmeye yarayan alet, merdiven) / **minfâh** (nefhetmeye, üfürmeye yarayan alet, körük) / **minzâr** (nazar etmeye, bakmaya yarayan alet, ayna)
* **İlm / akıl / fikir / Arab / Türk / şark / cins**
* **İlmî** (ilimle alâkalı) / **aklî** (akılla alâkalı) / **fikrî** (fikirle alâkalı) / **Arabî** (Arabla alâkalı) / **Türkî** (Türkle alâkalı) / **şarkî** (şarkla alâkalı) / **cinsî** (cinsle alâkalı)
* **Semâ / İsâ** (as) / **Mûsâ** (as) / **Ali** (ra) / **dünyâ / siyâset / ticâret**
* **Semâvî** (semâya âid olan) / **İsevî** (Hz. İsâ'ya tâbi' olan) / **Mûsevî** (Hz. Mûsa'ya tâbi' olan) / **Alevî** (Hz. Alî'ye tâbi' olan) / **dünyevî** (dünyayla ilgili ve ona dâir olan) / **siyâsî** (siyâsetle alâkalı ve ona dâir olan) / **ticârî** (ticâretle alâkalı ve ona dâir olan)

88.Sahife

* **Kâtib** (müzekker ism-i fâil) / **muallim** (müzekker ism-i fâil) / **me'mur** (müzekker ism-i mef'ûl) / **emîn** (müzekker sıfat-ı müşebbehe) / **kader-i ilâhî** (müzekker yapıda masdar ile müzekker ism-i mensûptan mürekkep sıfat tamlaması) / **amel** (müzekker yapıda masdar)
* **Kâtibe** (müennes ism-i fâil) / **muallime** (müennes ism-i fâil) / **me'mure** (müennes ism-i mef'ûl) / **emîne** (müennes sıfat-ı müşebbehe) / **kudret-i ilâhiye** (müennes yapıda masdar ile müennes ism-i mensûptan mürekkep sıfat tamlaması) / **muamele** (müennes yapıda masdar)
* **Ekber** (en büyük) / **kübrâ** (en büyük -hanımlar için-) / **ahsen** (en güzel) / **hüsnâ** (en güzel -hanımlar için-) / **efdal** (en faziletli) / **fudlâ** (en faziletli -hanımlar için-) / **fetvâ** (müennes yapıda kelime)

89.Sahife

* **Ebyaz** (beyaz) / **beyzâ** (beyaz -hanımlar için-) / **esved** (siyah) / **sevdâ** (siyah -hanımlar için-) / **esmer** (siyaha çalan) / **semrâ** (siyaha çalan -hanımlar için-) / **hamrâ** (kızıla çalan -hanımlar için-)
* **Ulemâü's-su** (kötü âlimler) / **Livâü'l-hamd** (Hamd bayrağı, bütün müslümanların haşir meydanının dehşetinde inşâallah, altında toplanacakları Peygamberimiz asm Hazretlerinin bayrağı) / **ebnâ-yı cins** (aynı cinsin çocukları) / **ziyâ-yı hakikat** (gerçeğin aydınlığı) / **akribâ-yı (akrabâ) taallukat** (kendileriyle alâkalı bulunulan yakınlar)
* **Ümm** (anne) / **bint** (kız çocuk) / **Meryem / Zeyneb / Nurdan / Serâp / Elizabet** (Bu kelimenin İngilizce oluşu, aynen Serap ve Nurdan'da olduğu gibi müsemmâsının müennes-i hakîkî oluşuna mâni' değildir. Birer alem olan bu kelimeler Arapça'da müennes-i hakîkî i'tibâr olunur.)
* **Hadîce / Alşe / Fâtıma / Nûriye / müdîre / Kübrâ / Semrâ**
* **Hamza / Talha / Mu'âviye / Fikret / Hikmet / Halîfe / Şevket**
* **Şems** (güneş) / **cehennem / nâr** (ateş) / **sa'îr** (cehennemden bir ateş) / **Nefs** (nefis, zât) / **arz** (dünyâ) / **şimâl** (kuzey)
* **Sırât** (yol) / **sebîl** (büyük ana yol) / **tarîk** (yol) / **harb / silâh / lisân** (dil) / **hâl** (durum)

90.Sahife

* **Elbise** (libaslar) / **enfûs** (nefisler) / **eşcâr** (ağaçlar) / **tuyûr** (uçan şeyler) / **bihâr** (denizler) / **hurûf** (harfler) / **süyûf** (kılıçlar)
* **Kütüb** (kitablar) / **aklâm** (kalemler) / **suhuf** (sahifeler) / **mesâcid** (mescidler) / **tavâif** (tâifeler, kabileler) / **memâlik** (memleketler) / **efkâr** (fikirler)
* **Haleb-i şehbâ** (kırak Halep) / **Mısır / Kureyş**
* **Yed-i beyzâ** (parlak, beyaz el) / **ayn** (göz) / **üzn** (kulak)
* **Elif-i maksûre** (kasredilmiş, kısaltılmış elif. Çubuk elif yerine "ye" harfi suretinde yazılan elif) / **bâ-i cerre** (önüne geldiği kelimenin son harfini esre okutan, cer eden harf) / **tâ-i merbûta** (önceki harfe raptedilen, ayrı düşünülmeyen te harfi)
* **Hüküm** (müzekker yapıda masdar) / **cehl** (bilmemek, müzekker yapıda masdar) / **cem'** (toplama, müzekker yapıda masdar) / **kıyâs** (karşılaştırmak, müzekker yapıda masdar) / **ikrâm** (lutfetme, ağırlama, müzekker yapıda masdar) / **te'sîr** (etkileme, iz bırakma, müzekker yapıda masdar)
* **Hikmet** (akılda, sözde, amelde uygun iş yapma, müennes yapıda masdar) / **cehâlet** (bilmemek, müennes yapıda masdar) / **Cum'a** (toplama, toplanma, müennes yapıda masdar) / **mukayese** (karşılaştırma, müennes yapıda masdar) / **beka** (ebedî olma, müennes yapıda masdar) / **şekvâ** (şikâyet etme, müennes yapıda masdar)

91.Sahife

* **Kalem** (bir kalem) / **mürşid** (bir irşâd eden, doğru yolu gösteren) / **muallim** (bir öğreten) / **müctehid** (bir ictihâd eden) / **müteşekkir** (bir teşekkür eden) / **müstahdem** (bir hizmetli) / **muhârib** (bir savaşçı) *(Bu vezindeki "bir" vurguları, müfredin gerçek ma'nâsına işaret için olup, normalde bu kelimelerde ayrıca zikredilmese dahi Arapça'da olduğu gibi Türkçe'de de birlik ma'nâsı mukadderdir.)*
* **Dâr** (bir yer, ev) / **dâreyn** (iki yer, ev)
* **Taraf** (bir taraf) / **tarafeyn** (iki taraf)
* **Haremeyn-i şerîfeyn** (iki şerefli mukaddes harem)
* **Ebeveyn** (iki eb, yani ana baba)
* **Resûlü's-sekaleyn** (ins ve cinnin Peygamberi asm) (Sekaleyn ta'bîri, birer mahlûk olmaları hasebiyle kendilerine göre sıkletleri, ağırlıkları olduğundan kinâye olarak ins ve cinn hakkında kullanılır.)
* **Mü'minîn** (mü'minler) / **me'mûrîn** (me'mûrlar) / **muhakkikîn** (ehl-i tahkîk olanlar) / **muhaddisîn** (hadîsçiler) / **müslimîn** (müslümanlâr, evâmir ve nevâhî-i İlâhiyeye, ahkâm-ı Kur'âniyeye teslîm olanlar) / **hâzırûn** (hâzır bulunanlar) / **münâfıkûn** (iki yüzlü olanlar)

* **Ümmehât** (anneler) / **mü'minât** (hanım mü'mîneler) / **müslimât** (müslüman hanımlar) / **sâlihât** (sâliha hanımlar) / **kâinât** (olan ma'nasındaki kâin isminin, açıkça akıl nisbet edilemediğinden müennes i'tibâr edilen çoğulu, olanlar, mevcûdât) / **edebiyât** (esasen edeb'i, terbiyeyi, güzel ahlâkı anlatmaktan kinaye güzel sözler anlamında bir ism-i mensûb olan edebî'nin çoğulu) / **levâzımât** (lâzime'nin çoğulu olan levâzım'ın,.cem'u'l-cem'i olarak lâzım olan şeyler)
* **Hayr** (faydalı, sevab iş yapma) / **hitâbet** (topluluğa söz söyleme) / **idhâl** (girdirmek) / **ta'lîm** (bildirme, öğretme) / **tebeddül** (değişmek) / **muhâkeme** (düşünerek hüküm verme)
* **Hayrât** (çok hayırlar yapma) / **hitâbât** (hitâbeler, konuşmalar, müfredinin sonundaki zâid "te" atılır) / **idhâlât** (çokça şeyler girdirmek) / **ta'lîmât** (çok şeyler bildirmek) / **tebeddülât** (çok değişikliklere uğrama) / **muhâkemât** (çokça düşünerek hüküm verme)

92.Sahife

* **Nefs / enfüs** (nefisler) / **eşhur** (şehrler, aylar) / **ahruf** (harfler) / **a'yün** (aynlar, gözler)
* **Sebeb / esbâb** (sebebler) / **erkân** (rükünler) / **efkâr** (fikirler) / **ecsâm** (cisimler) / **evhâm** (vehimler) / **evsâf** (vasıflar)
* **Zaman / ezmine** (zamanlar) / **esliha** (silahlar) / **emsile** (misâller) / **elbise** (libaslar, giysiler) / **emtî'a** (meta'lar, mallar) / **et'ıme** (taamlar, yemekler)

93.Sahife

* **İlm / ulûm** (ilimler) / **hurûf** (harfler) / **nüfûs** (nefisler) / **ukûl** (akıllar) / **fünûn** (fenler) / **nükûş** (nakışlar)
* **Kerîm** (cömert olan) / **kirâm** (kerîmler, cömertler) / **ızâm** (azîm olanlar, büyükler) / **kibâr** (kebîrler, büyükler) / **ıbâd** (abdler, kullar) / **bihâr** (bahirler, denizler) / **ricâl** (racüller, adamlar)
* **Ekber / ekâbir** (en büyükler -ekber-) / **ecâhil** (en câhiller -echel-) / **efâdıl** (en faziletliler -efdal-) / **e'âzım** (en yüceler, büyükler -a'zam-) / **ekârib** (en yakın olanlar -akreb-) / **ecânib** (en ecnebîler, yabancılar -ecneb-)
* **Velî** (Allah dostu olan, mübarek insan) / **evliyâ** (velîler) / **asfiyâ** (sâfiler, temiz olanlar, Allah'ın velî kulları) / **eşkıyâ** (şakîler, haydutlar, çeteciler) / **enbiyâ** (nebîler, peygamberler) / **ehıbbâ** (habîbler, sevgililer) / **etıbbâ** (tabîbler, doktorlar)
* **Tâcir** (ticaret ehli olan) / **tüccâr** (tâcirler) / **huccâc** (hacılar) / **küffâr** (kâfirler) / **küttâb** (kâtipler, yazıcılar) / **züvvâr** (zâirler, ziyâretçiler) / **tullâb** (talebeler)
* **Edîb** (edepli, edebiyatçı olan) / **üdebâ** (edîbler) / **fusahâ** (fasîhler, düzgün konuşanlar) / **şühedâ** (şehîdler) / **ulemâ** (âlimler) / **sulahâ** (sâlihler) / **şuarâ** (şâirler)
* **Üstâz** (üstâd, hoca) / **esâtîz** (üstâdlar) / **esâlîb** (üslûblar) / **ebârîk** (ibrikler) / **eâcîb** (u'cûbeler, acayip şeyler) / **ekasîm** (aksâmlar, kısımlar) / **ekâvîl** (akvâller, kaviller, sözler)
* **Delîl / delâil** (delîller) / **garâib** (garîbeler, tuhaf şeyler) / **vazîf** (vazîfeler) / **sahîf** (sahîfeler) / **sanâyi' -sanâi'**- (sanâ'atler) / **resâil** (risâleler)
* **Âmil** (amel eden) / **avâmil** (âmil olanlar, işleyenler) / **levâzım** (lâzım olanlar) / **nevâdır** (nâdir olanlar) / **nevâfil** (nâfileler) / **kevâkib** (kevkeb-e-ler, yıldızlar) / **cevâhir** (cevherler)
* **Sûre / süver** (sûreler) / **şübeh** (şübheler) / **rüteb** (rütbeler) / **zümer** (zümreler) / **suver** (sûretler) / **ümem** (ümmetler)
* **Ni'met / ni'am** (ni'metler) / **hikem** (hikmetler) / **milel** (milletler) / **himem** (himmetler) / **firak** (fırkalar) / **fiten** (fitneler)

94.Sahife

* **Kitab / kütüb** (kitablar) / **rusül** (resûller) / **turuk** (tarîkler, yollar) / **sürür** (serîrler, tahtlar) / **sübül** (sebîller, yollar) / **suhuf** (sahifeler)
* **Âciz** (çaresiz ve güçsüz olan) / **aceze** (âcizler) / **sehara** (sâhirler, sihirbazlar) / **cehele** (câhiller) / **kefere** (kâfirler) / **fecere** (fâcirler) / **zalemе** (zâlimler)
* **Mekteb / mekâtib** (mektebler) / **mezâhib** (mezhebler, yollar) / **medâris** (medreseler) / **merâtib** (mertebeler) / **mesâcid** (mescidler) / **menâzil** (menziller)

95.Sahife

* **İlel'ebed** (sonsuza kadar) / **zü'l-cenahayn** (iki kanatlı) / **fihakîka** (gerçekte) / **bilhâssa** (hususan) / **alel'âde** (âdet üzere, sıradan) / **zevi'l-ukul** (akıl sahipleri) / **beyne'l-milel** (milletler arası)
* **Seyfeddin** (dinin kılıcı) / **vesselâm** (işte bu kadar!) / **beyne'n-nâs** (insanlar arasında) / **sâlifü'z-zikr** (zikri geçtiği üzere) / **bi't-tafsîl** (tafsilâtıyla, açıkça) / **eyne's-sera** (serâ nerede) / **bizzât** (zatıyla, kendisi)
* **Hâtemü'l-Enbiyâ** (Peygamberlerin sonuncusu asm) / **Emîrü'l-mü'minîn** (mü'minlerin emîri) / **Resûlullâh** (Allah'ın Resûlü) / **Ahsenü'l-kasas** (kıssaların en güzeli -Hz Yusuf Aleyhisselâmın kıssası-) / **Seyyidü'l-mürselîn** (Bütün peygamberlerin Efendisi asm)
* **Hayru'l-beşer** (Bütün insanların en hayırlısı, asm Efendimiz) / **Şeyhu'l-islâm** (İslâmın şeyhi, büyüğü) / **Rabbü'l-âlemîn** (âlemlerin Rabbi) / **Seyyidetü'n-nisâ** (Dünya ve âhirette Hanımların Efendisi, Hz Fatıma r.a.) / **Sahibü'l-hayrât** (hayırların sahibi, bilhassa riyaya girmemek için isminin gizli tutulmasını isteyen hayır sahipleri bu güzel ta'bîri kullanırlar veya umûmî yapılan duâlarda isimleri bilinmeyen bu güzel insanlar bu ta'bîrle hissedar olurlar)

96.Sahife

* **Fevka'l-beşer** (insan üstü) / **beyne'l-milel** (milletler arası) / **tahte'l-arz** (yer altı) / **indallah** (Allah'ın indinde, katında) / **ba'de harâbi'l-Basra** (Basra yıkıldıktan sonra)
* **Kable'l-mevt** (ölümden önce) / **ilel'ebed** (sonsuza dek) / **ale'l'ekser** (çoğu kez) / **a'le'd-derecât** (derecelerin en yükseği) / **aksa'l-gâyât** (gayelerin en ilerisi)
* **Hasb'el-kader** (kader cihetiyle) / **Ve minel garâib** (acâibden olarak) / **maal'esef** (üzüntüyle) / **ni'me't-tevâfuk** (güzel tevafuk) / **beyne'l-arzi ve's-sema** (yerle gök arasında)
* **Alâeddîn** (dinin büyüğü) / **Nureddîn** (dinin nuru) / **Nasreddîn** (Nusreddîn) (dinin yardımı, yardımcısı) / **Hayreddîn** (dinin hayırlısı) / **Fahreddîn** (dinin öğüncü, gururu)
* **Yâ Resulallâh** (Ey Allahın Resulü) / **Yâ emire'l-mü'minîn** (Ey mü'minlerin emîri) / **Yâ ehle'l-kubur** (Ey kabir ahâlisi, kabristana girildiğinde Esselâmü aleyke yâ ehle'l-kubûr diyerek selâm verilir) / **Yâ Ebâbekir** (Ey Ebûbekir) / **Yâ ze'l-celâl** (Ey azamet ve kibriya ve celâl sahibi olan Hz Allah)

* **Bilznillah** (Allah'ın izniyle) / **min tarafillah** (Allah tarafından) / **ilâ âhiri'l-kelâm** (sözün sonuna değin) / **an samîmi'l-kalb** (kalb samimiyetinden, en içten) / **alâ külli hâl** (her hal üzere)
* **Li eclillâh** (Allah için) / **fi sebîlillâh** (Allah yolunda) / **kemislihi** (onun misli gibi) / **Ve Rabbi's-semâ** (Semanın Rabbi üzerine yemin ederim ki) / **Tallâhi** (Allah'ın üzerine yemin ederim ki)
* **Vahdetü'l-vücûd** (Vücudun birliği, Hz Muhyiddin-i Arabî'nin Allah hesabına kâinatı inkâr etmek olan kendine has hususi meşrebi ve hâli) / **hikmetü'l-istiâze** (şeytandan ve şerrinden Allah'a sığınmanın hikmeti) / **Kıraâtü'l-Kur'ân** (Kur'ân'ın okunması) / **keffâretü'z-zünûb** (günahların kefareti)
* **Hıfzu's-sıhha** (sağlık koruma -müessesesi-) / **darü'l-aceze** (âcizlerin evi, huzurevi) / **yevmü'l-kıyâme** (kıyamet günü) / **daru'l-hilâfe** (Hilâfet merkezi, İstanbul)

97.Sahife

* **Recebü'l-Ferd** (bir olan Recep ayı) / **Şa'bânü'l-Mu'azzam** (kıymeti ta'zîm olunmuş Şa'bân ayı) / **Ramazânü'l-Mübârek** (içindeki her rızık ve amel bereketlenmiş diğer zamanlara nisbetle daha çok ecir verilen Ramazan ayı) / **Muhammedü'l-Emîn** (Kâfirlerin bile asla yalan söylemediği üzerine ittifak ettikleri, her cihetle güvenilecek Hz Muhammed asm Efendimiz) / **Ebûbekri's-Sıddîk** (Resûl-ü Ekrem Aleyhissalâtü vesselâm Efendimize gerçek bir dost olan, sadâkat timsâli, sıddîk olan Hz Ebûbekir Efendimiz, r.a.) / **Ömerü'l-Fârûk** (hak ile bâtılı tefrîk eden Hz Ömer Efendimiz, r.a.)
* **Mekketü'l-Mükerreme** (kendine çok kadr-ü kıymet, hürmet ve ta'zîm ikrâm edilmiş Mekke) / **Ka'betü'l-Mu'azzama** (Adem Aleyhisselâmdan ta Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimize değin bütün ümmetlerce ta'zîm edilmiş yüce, ulu Ka'be) / **Medînetü'l-Münevvere** (Nur-u hidâyet olan Alemlerin Efendisini -asm- bağrında bulundurmakla kendisi de nurlanmış olan Medîne) / **Hadîcetü'l-kübrâ** (İslâmla ilk şereflenen mübârek hatun, Peygamberimiz asm'ın şânı, kadr ü kıymeti pek büyük zevce-i muhteremeleri, Hz Hatice vâlidemiz r.a.) / **Âişetü's-sıddîka** (Asm Efendimizin rahle-i tedrîsinde yetişmiş büyük müctehide, babasının kızı, aynı vasıfla sadâkat numûnesi olan Hz Ayşe vâlidemiz r.a.) / **Fâtımatü'z-zehrâ** (Alemlerin Efendisinin göz bebeği, biricik kızı, pırıl pırıl insan, çiçek misâl Hz Fâtıma vâlidemiz r.a.)
* **Osmân-ı zinnûreyn** (Asm Efendimizin iki kızı ile evlenmiş olmakla iki nur sâhibi olmuş, haya sembolü, 3. İslâm halifesi, Hz Osman Efendimiz, r.a.) / **Aliyyü'l-murtezâ** (Kendisinden Allah'ın da, Habîbinin de, dünya âhiret bütün ümmetin de râzı olduğu, şâh-ı velâyet, Hz Ali Efendimiz r.a.) / **Ebû Eyyûbi'l-ensârî** (Hicret sonrası Asm Efendimizi evinde misafir etmekle şereflenen, bizim de kendilerini İstanbul'da misâfir etmekle şereflendiğimiz Hz Eyyûb, koca sahâbî, r.a.) / **Ca'feRü't-tayyâr** (Büyük İslâm şehidi, cennete uçarak gitmesi şehâdetinden sonra kendisine iltifâten alem olmuş büyük sahâbî, Hz Ca'fer r.a.) / **Üveysü'l-Karânî** (İltifât-ı nebeviyeye mazhariyeti cihetiyle kendisine sahabîlerin bile imrendiği tâbiînin büyüğü, dünya gözüyle hiç görmediği halde Asm Efendimize âşık olan ve her hareketine riâyet eden, Karen'li Üveys r.a.) / **Râbiatü'l-adeviye** (Allah yolunda nice zorluklara katlanan, ma'nevî iklimlerin nazenîn sultanı, hanım evliyâ Hz Râbia r.h.)

Cenâb-ı Hakk, cümlemizi başta Aleyhissalâtü vesselâm Efendimiz olmak üzere bu mübârek insanların şefâatine mazhar eylesin ve Cennetü'l-firdevsinde bizleri onlara komşu eylesin. Binlerle âmin.

98.Sahife

* **Kavânîn-i âdetullah** (Allah'ın âdetinin kanunları) / **İ'lâ-yı kelimetullah** (Allah'ın kelâmını yüceltmek) / **Dergâh-ı Kadıyü'l-hâcât** (bütün ihtiyaçları karşılayanın dergâhı, kimse görmese bilmese, kimseye söylenmese söylenemese, kimse yerine getiremese bile herkesin her ihtiyacını gören, bilen ve kaza eden, yerine getiren Cenâb-ı Hakk'ın dergâhı, huzur-ı kibriyası) / **Hiss-i kable'l-vukû'** (vuku'undan önce hissetmek) (Diğer tamlamalarda muzâfun ileyh olan kelimelerin i'râbı ötre olurken, "kable" kelimesinin bir zaman zarfı olarak mezkûr kaide gereği son harfinin üstün olarak kaldığına dikkat edilmelidir.)
* **Zât-ı vâcibü'l-vücûd** (vücûdu vâcip olan, o olduğu için her şey olan zât-ı ulûhiyet) / **Kur'ân-ı Azîmü'ş-şân** (şân ü şerefi pek büyük olan Kur'ân) / **Cenâb-ı Rabbü'r-Rahîm** (her şeyi ona münâsib tarzda terbiye eden ve pek merhametli olan Hz Allah) / **Kadîr-i zü'l-celâl** (azamet ve kahır, celâl sahibi olan gücü her şeye yeten Allah-ü Teâlâ)
* **Katlü't-tarîk** (yol kesen, eşkıya) / **Müsebbibü'l-esbâb** (Her şey için bir sebep yaratan, ama o sebeplere bir iktidar vermeyerek onları yine kendisi harekete geçiren, tetikleyen müsebbib olan Cenâb-ı Hakk) / **Kadıyü'l-hâcât** (İhtiyaçları karşılayıp, yerine getiren Cenâb-ı Hakk) / **Mâ verâü'n-nehir** (nehrin ötesinde bulunanlar, Dicle ile Fırat veya Seyhun ile Ceyhun ırmakları arasındaki havza)
* **Subh-i ezel** (ezelin sabahı) / **fikr-i beşer** (insanın fikri) / **kalb-i insan** (insanın kalbi) / **Verâ-yı cebel** (dağın ötesi)
* **Kesîrü'l-isti'mâl** (çok kullanılan) / **sâlifü'z-zikr** (zikri geçen) / **seri'ü'l-intikâl** (çabuk anlayış, çabuk anlayan) / **kalîlü'l-akıl** (az akıllı) / **kerîmü'n-neseb** (şerefli soy sâhibi) / **müstecâbü'd-duâ** (kabul edilmiş duâ)

102.Sahife

* **Bârgâh-ı Hudâ** (Allah'ın huzuru) / **hengâm-ı bahar** (bahar-ın- vakti) / **fermân-ı padişah** (padişah-ın- buyruğu) / **bâd-i hazân** (Sonbahar-ın- rüzgarı) / **kahraman-ı cihân** (cihan-ın- kahramanı)
* **Tecdîd-i iman** (imanın tazelenmesi, kelime-i tevhîd çekerek) / **defter-i a'mâl** (ameller-in- defteri) / **kalem-i kader** (kader-in-kalemi) / **def-'i mefâsid** (müfsid, bozucu olan şeylerin def'i) / **celb-i menâfi'** (faydalı olan şeylerin kendi tarafına çekilmesi)
* **Şâh-ı velâyet** (velilliğin, velilerin sultanı Hz Ali Efendimiz rd) / **server-i kâinât** (kâinatın reisi, Hz Muhammed asm) / **Habîb-i Huda** (Allah'ın sevgilisi asm) / **bostân-ı cinân** (cennet-in- bahçeleri) / **dâd-ı Hakk** (Allah-ın- vergisi)
* **Sultân-ı kâinat** (Kâinatın sultanı, Cenâb-ı Hakk) / **Fahr-i Âlem** (asm) (âlemlerin fahri, kendisiyle iftihâr ettiği Zât asm) / **vird-i zebân** (dilin zikri) / **lisân-ı hâl** (hâlin dili) / **icmâ-ı ümmet** (ümmetin âlimlerinin üzerinde ittifak ettiği şeyler, edille-i erbaa ta'bîr edilen dînî mes'elelerdeki delillerin kitap ve sünnetten sonra üçüncüsü) / **kıyâs-ı fukaha** (fıkıh ehli olanların kıyası, Kur'ân ve hadiste açık hükmü olmamakla, müctehidlerin olanlara kıyasla ortaya koydukları reyler, edille-i erbaanın dördüncüsü)
* **Matbaha-i kudret** (kudret-in- mutfağı) / **harika-i san'at** (san'atın eşsizliği) / **nokta-i istinâd** (dayanak-ın- noktası) / **Kıssa-i Mûsâ** (Kur'ân'da çokça zikredilmekle insanlar için birer ibret dersi olan Hz Mûsâ as'ın kıssası) / **arazî-i memleket** (memleketin arazileri) / **mürebbî-i nüfûs** (neflslerin terbiyecisi)
* **Sadâ-yı Kur'ân** (Kur'ân'ın sesi) / **edâ-yı ferâiz** (farzların yerine getirilmesi) / **rû-yu zemin** (zeminin yüzü, yeryüzü) / **bû-yu ezhâr** (çiçeklerin kokusu) / **Asa-yı Mûsâ** (as) (Hz Mûsâ'nın (as) değneği, asası) / **da'vâ-yı nübüvvet** (Peygamberlik-in-da'vâsı)

103.Sahife

* **Çâr-ı yâr** (dört -aded olan- sevgili, Hulefâ-i Râşidîn Efendilerimiz, r.a.) / **dil-i nâlân** (inleyen gönül) / **gül-i ruhsâr** (gül gibi olan yanak, gül yanaklı) / **hâce-i dânâ** (bilgili -olan- hoca) / **âb-i pak** (temiz -olan- su)
* **Ashâb-ı güzîn** (seçkin -olan- sahâbeler r.a.) / **perde-i zâhirî** (görünüşte olan perde) / **Hâne-i nebevî** (Peygamberimize âit -olan- ev) (Hâne Farsça olup, arkasındaki "he" müenneslik alâmeti değildir. Zira zâten Farsçada müenneslik yoktur. Faraza müennes olsaydı, sıfatı artık nebeviye gelmeliydi) / **nümûne-i imtisâl** (misal tutulan numûne) / **merd-i kâmil** (olgun -olan- insan)
* **Kur'ân-ı hakîm** (hikmetli olan Kur'ân) / **Resûl-ü muhterem** (her türlü- hürmete lâyık olan Asm Efendimiz) / **kader-i İlâhî** (İlâhî olan kader, alın yazısı) / **mürşid-i kâmil** (ehl-i kemal olan, irşâd ettiklerini sâhil-i selâmete ulaştıran yol gösterici) / **hadîs-i şerîf** (şerefli olan hadîs, Peygamberimizin kıymeti pek yüksek sözleri)
* **Sünnet-i seniyye** (kıymeti yüksek olan sünnet) / **zevce-i muhtereme** (hürmete lâyık eş, hanım) / **kudret-i İlâhiye** (İlâhî olan kudret) (Allah'ın kudreti değil. Zira o takdirde "kudretullah" denmeliydi. Nasıl kudret? diye sorduğumuzda cevap olan, yani, İlâhî olan kudret ma'nâsıyla bir sıfat tamlamasıdır) / **velâyet-i kâmile** (tam bir velilik) / **âyet-i celîle** (celîl olan, kıymetli olan âyet)
* **Haremeyn-i şerifeyn** (iki şerefli harem, Mekke ile Medine) / **ebeveyn-i muhteremeyn** (hürmete lâyık ana-baba)
* **Efkâr-ı umûmiye** (umûmî olan fikirler, kamuoyu) / **ukul-i nûrâniye** (nurlanmış olan akıllar) / **edille-i erbaa** (dört delil, kitap, sünnet, icma', kıyâs) / **ümem-i sâlife** (geçmiş ümmetler) / **kazâyâ-yı makbûle** (makbul olan hükümler, i'timada şâyân zâtların delilsiz kabul edilen hükümleri) / **hakaik-i imâniye** (imanî olan hakikatler)
* **Ezvâc-ı tâhirât** (Asm Efendimizin tertemiz, pak olan zevceleri, vâlidelerimiz r.a.) / **acâiz-i sâlihât** (mütedeyyine olan ihtiyâre hanımlar) / **ehâvât-ı müslimât** (müslüman -olan- hanım kardeşler) / **âyât-ı Kur'âniye** (Kur'ânî olan âyetler, Kur'ân ayetleri) / **salavât-ı şerîfe** (Peygamberimiz asm'a medih ve dua hükmünde pek şerefli, kıymetli olan salavâtlar, dualar) / **hâcât-ı zarûriye** (zorunlu olan ihtiyaçlar)

104.Sahife

* **Rusûl-ü kirâm** (kerîm olan peygamberler aleyhimüsselâm) / **Enbiyâ-yı izâm** (büyük olan peygamberler aleyhimüsselâm) / **ashâb-ı kirâm** (kerim olan, birbirlerine çok cömert olan ashâb ra) / **hulefâ-i râşidîn** (hakkı bulan, ona erişen kâmil halifeler, Hz Ebû Bekir, Hz Ömer, Hz Osman, Hz Ali ra) / **eimme-i müctehidîn** (ictihâd ehli olan imamlar -r.a. ecmeîn-) / **mücâhidîn-i sâlihîn** (sâlihlerden olan mücâhidler)
* **Dâhiliye** (iç hastalıkları, iç işleri) / **mâliye** (mâlî işler) / **hâriciye** (dış işleri vb) / **cildiye** (cildle ilgili) / **bevliye** (bevl'le alâkalı) / **harbiye** (ordu ile ilgili)

  Bu son vezinlerin hepsinin başında muhtelif mukadder mevsûflar vardır. Umûr-ı dâhiliye, dâire-i mâliye gibi.
* **Semere-i şecere-i hilkat** (yaratılış ağacının meyvesi, insan) / **cilve-i cemâl-i bâkî** (ezelî ve ebedî olan cemâl sahibi Cenâb-ı Hakk'ın kendini bizlere tanıtan tecellîleri) / **câmidât-ı meyyite-i sâmite** (hiç ses çıkarmayan donuk hareketsiz ölüler) / **kitle-i azîme-i mâyia-i nâriye** (sıvı ateşten mürekkep büyük kütle)
* **Vasıta-i nakl-i hüzün ve elem ve gam** (hüzün, elem ve gam nakleden vasıta, imanla nurlanmayan akıl) / **tecdîd-i iman ve nikâh** (iman ve nikâhı tazelemek, kelime-i tevhîd çekmek ve nikâhın taraflarını alenen zikretmek suretiyle) / **hizmet-i imaniye ve Kur'âniye** (imanî ve Kur'ânî olan hizmet) / **suret-i rahîmâne ve hakîmâne** (çok merhametli ve hikmetli şekilde)
* **Ser-asker** (askerbaşı, kumandan) / **der-saadet** (mutluluk yeri, İstanbul) / **mir-alay** (alayın komutanı, albay) / **ab-dest** (elsuyu, abdest) / **gülnar** (nar çiçeği) / **velî-ahd** (bir hükümdardan sonra yerine geçecek zât)
* **Ulemâ-yı sû** (kötü âlimler) / **çâre-i yegâne** (tek çare) / **şehr-i İstanbul** (İstanbul şehri) / **ilm-i ledün** (ledün ilmi) / **Selmân-ı Fârisî** (Farslı, İran'lı olan Hz Selmân rd) / **Rüstem-i zâl** (Zâl oğlu Rüstem)
* **İns ü can** (insanlar ve cinler) / **emr ü da'vet** (emir ve da'vet) / **zîr ü zeber** (alt ve üst) / **kîl ü kal** (denildi ki, dedi ki, dedikodu) / **cûş u hurûş** (kaynama coşma) / **medh ü senâ** (medih ve senâ)
* **Nur-u iman** (imanın nuru) / **âteş-i aşk** (aşk ateşi) / **şems-i hidâyet** (hidâyet güneşi) / **deryâ-yı rahmet** (rahmet denizi) / **sirâc-ı vahdet** (birlik kandili) / **kubbe-i âsumân** (gök kubbe)

105.Sahife

* **Ticâretgâh** (ticâret yeri) / **ikametgâh** (ikamet edilen yer) / **dergâh** (büyük kapı, tekke) / **ziyâretgâh** (ziyâret edilen yer) / **tenezzühgâh** (gezilecek yer) / **destgâh** (elin işlediği yer, tezgâh) / **seyrângâh** (seyir yeri)
* **Gülistân** (gül bahçesi) / **Türkistân** (Türklerin yeri) / **Pâkistân** / **Afganistân** (Afganlıların yeri) / **bağıstân** (bostan yeri) / **Yunanistân** (Yunanların yeri / **Bulgaristân** (Bulgarların yeri)
* **Şâhâne** (şâh gibi, şâha yakışır sûretde) / **merdâne** (mertçesine, erkekçesine) / **dostâne** (dost gibi) / **yegâne** (tek, bir) / **pederâne** (baba gibi) / **mürşidâne** (irşâd edercesine, mürşid gibi) / **kardeşâne** (kardeşçesine)
* **Mu'cizevârî** (mu'cize gibi) / **şahvârî** (şâha uygun bir şekilde olan) / **frenkvârî** (frenk gibi) / **Avrupavârî** (Avrupalı gibi) / **sıravârî** (sıralıymış gibi) / **dağvârî** (dağ gibi) / **melekvârî** (melek gibi)
* **Bağ / bağçe** (küçük bağ, bağcık) / **kemân / kemânçe** (küçük kemân, kemençe) / **lügat / lügatçe** (lügatçik) / **târihçe** (küçük tarih)
* **Kanâ'atkâr** (kanâ'at eden) / **hizmetkâr** (hizmetli, hizmet eden) / **lütufkâr** (ihsânda bulunan, lutfeden) / **günahkâr** (günah işleyen) / **isyânkâr** (isyân eden) / **hîlekâr** (hîleci, hîle yapan) / **itâ'atkâr** (itâat eden)
* **Bi-namaz** (beynamaz, namazsız) / **bi-çâre** (çâresiz) / **bî-haber** (habersiz) / **bî -taraf** (tarafsız) / **bî-kâr** (bekâr, kârsız)
* **Nâ-hoş** (hoş olmayan) / **nâ-mütenâhî** (sonu olmayan, sonsuz) / **nâ-ehil** (ehil olmayan) / **nâ-hakk** (hak etmeyen) / **nâ-çâr** (çâresiz) / **nâ-tamâm** (eksik) / **nâ-merd** (merd olmayan, korkak, alçak)
* **Derhâl** (anında, hemen) / **der-akab** (akabinde, hemen, derhâl) / **der-uhde** (üstünde olan iş) / **derkenâr** (kenârda bulunan, hâşiye) / **derhâtır** (hâtırda) / **derkâr** (işde olan) / **der-ân** (anda)
* **Hemfikir** (aynı fikirde olan) / **hem-asır** (çağdaş) / **hemşîre** (aynı anneden süt emen, kız kardeş) / **hemşehrî** (aynı şehirli) / **hemhâl** (aynı halde olan) / **hemcins** (aynı cinsten olan)
* **Pürhiddet** (çok hiddetli) / **pürgünâh** (çok günâh işlemiş olan) / **pürkusûr** (çok kusûrlu) / **pürneş'e** (çok neş'eli) / **pürheyecân** (çok heyecânlı) / **pürhayâl** (çok hayâlci) / **pürheves** (çok hevesli)

106.Sahife

FİNAL CEVAPLARI

I.Bölüm

1. suâl, bakınız sahife 14, 17
2. suâl, bakınız sahife 20
3. suâl, bakınız sahife 18
4. suâl, İsimlerin yalın hâli ile fiillerin emir kiplerinin yazımında
5. suâl, bakınız sahife 25

II.Bölüm

1. (D)
2. (Y)
3. (Y)
4. (D)
5. (D)
6. (Y)
7. (Y)
8. (Y)
9. (Y)
10. (D)
11. (Y)
12. (D)
13. (Y)

III.Bölüm

1. he
2. elif, vav, ye
3. gayın, kef
4. Arabça, farsça,yabancı
5. uzatılarak
6. med
7. ye
8. ayrı
9. ekte
10. tefâ'ül
11. Ism-i mef'ûlü
12. Ism-i tafdîl
13. infi'âl, tefe''ül
14. if'âl, tef'îl vd
15. Müfâ'ale vd
16. i, vi

107.Sahife

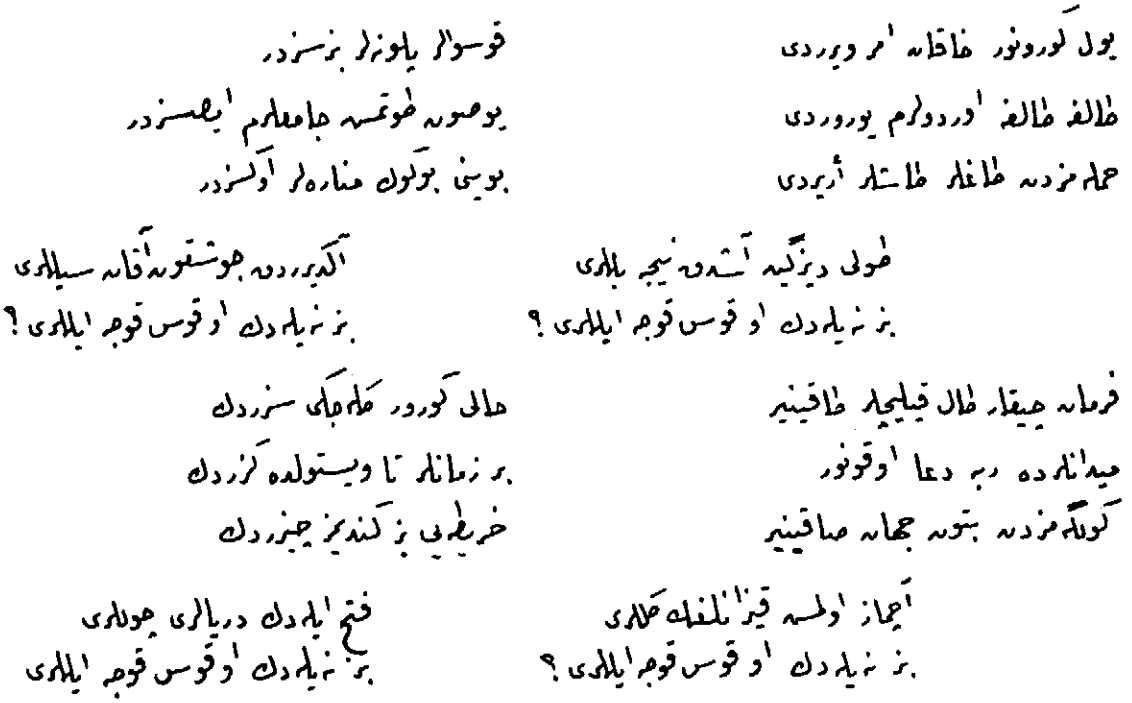
IV.Bölüm

1. b 2.b 3.b 4.c 5.b

V.Bölüm

1. inzâl, indirmek, münzil
2. ta'lîm, bildirmek, mu'allim
3. tefe''ul, büyüklenmek, mütekebbir
4. müfâ'ale, yarış, müsâbık
5. incizâb, çekme, müncezib
6. intişâr, yayılma, münteşir
7. tefâ'ul, vuruşma, mütesâdim
8. istif'âl, afv isteme, müstağfir

VI.Bölüm

108.Sahife

KÜFE

Beş on gün oldu ki, mu'tâda inkıyâd ile ben
Sabahleyin çıkıvermiştim evden erkenden.
Bizim mahalle de İstanbul'un kenarı demek:
Sokaklarında gezilmez ki yüzme bilmeyerek!
Adım başında derin bir buhayre dalgalanır,
Sular karardı mı, artık gelen gelir dayanır!
Bir elde olmalı kandil, bir elde iskandil,
Selâmetin yolu insan için bu, başka değil!
Elimde bir koca değnek, onunla yoklayarak,
Önüm adaysa basıp, yok, denizse atlayarak,
-Ayakta durmaya elbirliğiyle gayret eden,
Lisân-ı hâl ile amma rükû'a niyyet eden -
O salhurde, harâb evlerin saçaklarına,
Sığınmış öyle giderken, hemen ayaklarına
Delilimin koca bir şey takıldı.. Baktım ki:
Genişçe bir küfe yatmakta, hem epey eski.
Bu bir hamal küfesiymiş.. Aceb kimin? Derken;
On üç yaşında kadar bir çocuk gelip öteden,
Gerildi, tekmeyi indirdi öyle bir küfeye:
Teker meker küfe bîtâb düştü ta öteye.
- Benim babam senin altında öldü, sen hâlâ
Kurumla yat sokağın ortasında böyle daha!
O anda karşıki evden bir orta yaşlı kadın,
Göründü:
- Oh benim oğlum, gel etme kırma sakın!
Ne istedin küfeden yavrum? Ağzı yok, dili yok,
Baban sekiz sene kullandı... Hem de derdi ki: "Çok
Uğurlu bir küfedir, kalmadım hemen yüksüz..."
Baban gidince demek kaldı âdetâ öksüz!
Onunla besleyeceksin ananla kardeşini.
Bebek misin daha öğrenmedin mi sen işini?"
Dedim ki ben de :
- Ayol dinle annenin sözünü...
Fakat çocuk bana haykırdı ekşitip yüzünü:
- Sakallı, yok mu işin? Git cehennem ol şuradan!
Ne dırlanıp duruyorsun sabahleyin oradan?
Benim içim yanıyor: Dağ kadar babam gitti...
- Baban yerinde adamdan ne istedin şimdi?
Adamcağız sana, bak hâl dilince söylerken...
- Bırak hanım, o çocuktur, kusura bakmam ben...
Adın nedir senin, oğlum?
- Hasan,
- Hasan, dinle.
Zararlı sen çıkacaksın bütün bu hiddetle.
Benim de yandı içim anlayınca derdinizi...
Fakat, baban sana ısmarlayıp da gitti sizi.
O, bunca yıl çalışıp alnının teriyle seni
Nasıl büyüttü? Bugün sen de kendi kardeşini,
Yetim bırakmayarak besleyip büyütmelisin.
- Küfeyle öyle mi?
- Hay hay! Neden bu söz lâkin?
Kuzum, ayıp mı çalışmak, günah mı yük taşımak?
Ayıp: Dilencilik, işlerken el, yürürken ayak.

Mehmet Akif

OSMANLICA OKUMA METİNLERİ

⇐ 1 Küfî

⇐ 2 Celî sülüs

⇐ 3 Nesih

⇐ 4 Muhakkak

⇐ 5 Sülüs

⇐ 6 Rika'

⇐ 7 Tevkî' veya icâze yazısı

⇐ 8 Celî ta'lîk

⇐ 9 Ta'lîk

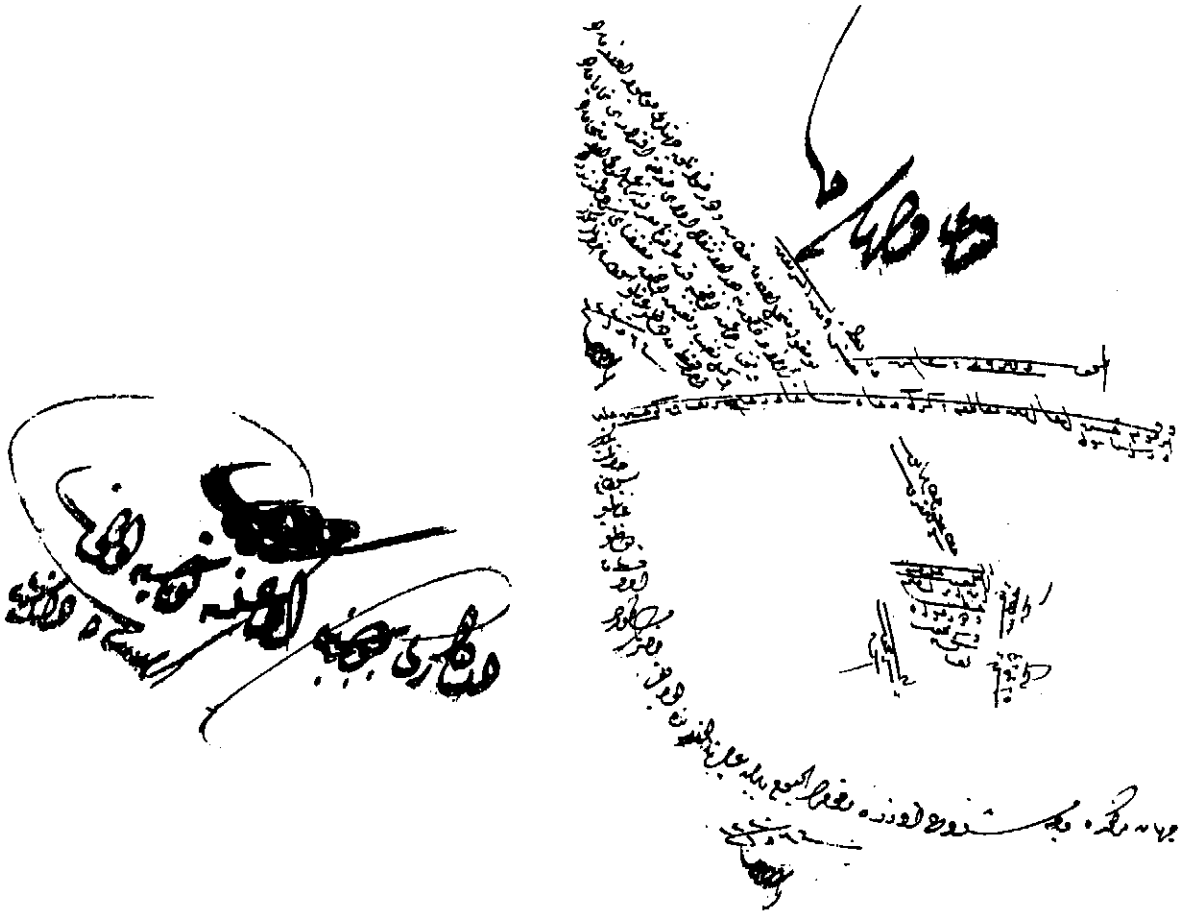
⇐ 10 Dîvânî

⇐ 11 Celî dîvânî

⇐ 12 Rik'a

⇐ 13 İcâze

Hâmid Aytaç'ın İslâm Hat San'atında yazı çeşitlerini gösteren bir levhası (Emin Barın hat koleksiyonundan) 110

پادشاهم

اذن همایونم اولمشدر

عرض بندهٔ بیمقدار اولدرکه شوکتلو کرامتلو مهابتلو قدرتلو ولی النعمتم افندم

ارباب استحقاقدن سبد ابراهیم خبیفه عرضحال صونوب اسنا بنوله واقع فرمکی حسبن جلبی جامع شریفنك

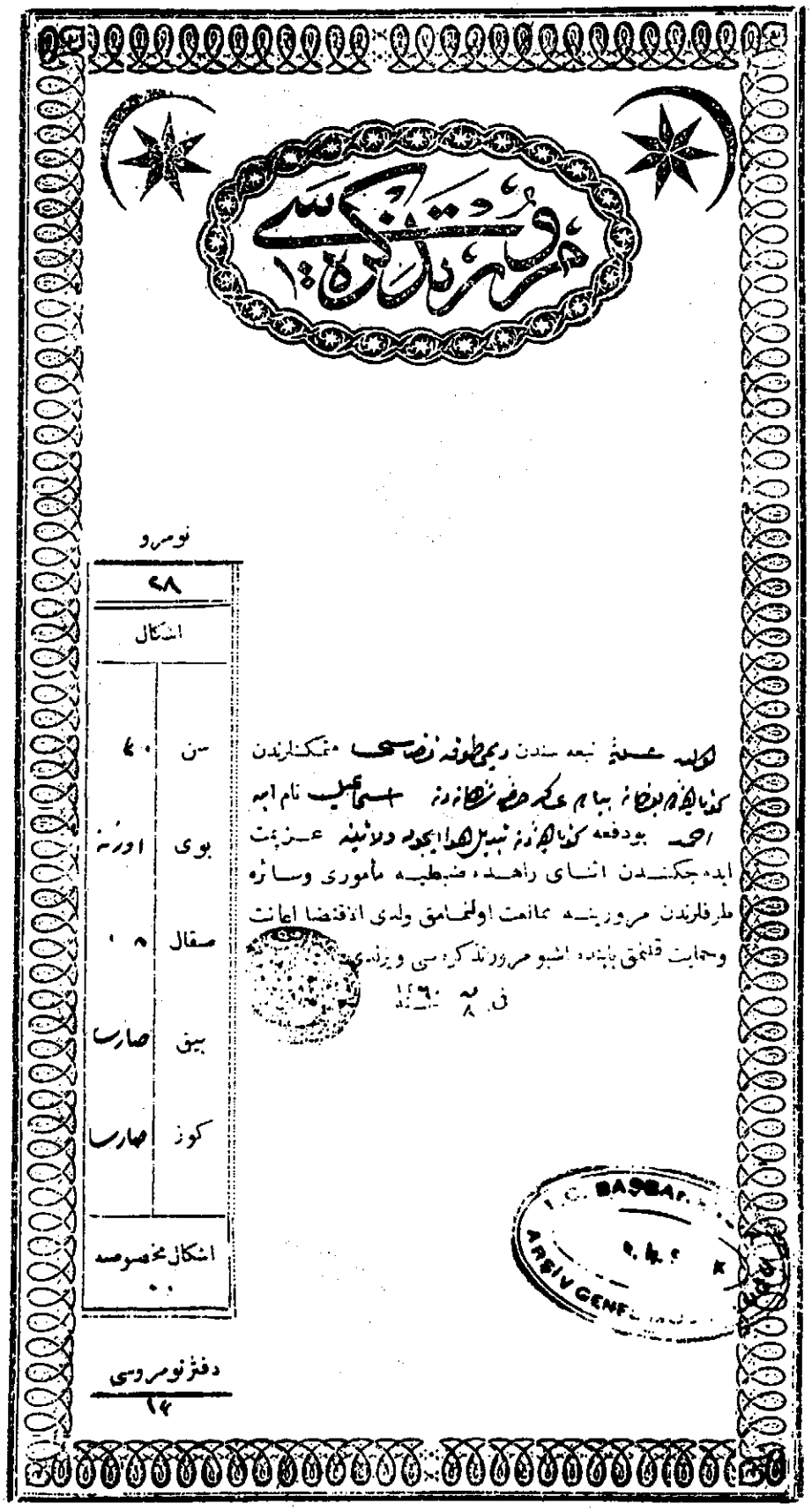
خطابنی محلول اولمغله محلولدن کندویه صدقه بیورلمق بابنده اسنعای عنایت ایتمکله بالاسی

اذن همایونم اولمشدر دیو خط همایون شوکتمفرونلریله تزیین بیورلمق بابنده امروفرمان

T.C. BAŞBAKANLIK Osmanlı Arşivi

شوکتلو کرامتلو مهابتلو قدرتلو ولی النعمتم افندم پادشاهمکدر

دار السعادة
١١٦٢

مرد تذکره

نومرو

۹۸

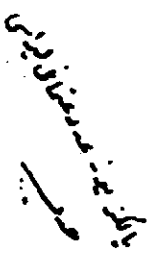
اشکال	
سن	۴۰
بوی	اورته
صقال	۰۸
بیق	صاری
کوز	صاری
اشکال مخصوصه	۰۰

دفتر نومروسی

۱۲

BAŞBAKANLIK ARŞİV GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

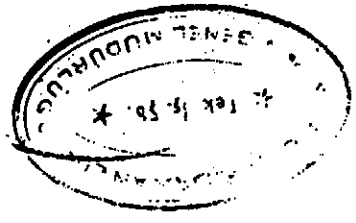

وجه تحریر اولمدر

١ عشردم دائیسی مرحوم محمد پاشانك حصه سی سرائیه هانمده یوزعده یوزدنك عثمانلی التونه
قرض اولمده الدم یوزدنك التونه اولمده کسورسز تأدیه ایتمك متعهد اولدیغی بیمه اشبو
تحویلی تسهیر ایله کسورسز اعطا قلنمشدر ( ) المول

T.C. BAŞBAKANLIK
Tek İş
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

فسبدتسه

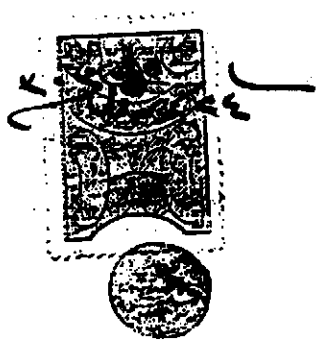
ویریلان رهنك جنس ونوعی

نومرو
٨٦٦٧

٥٠

٢٧٠٠

درسعادت امنیت صندوغندن طقح نوعه مدت ایله استقراض ایتش اولدیغم اوجهله اوصول غروش ختام وعدده مع فائض تأدیه ایده‌مدیکم حالده صندوغك مؤسسی اولان نظامنه توفیقاً ارائه ایتش اولدیغم بالاده محرر قلم رهنی بالمزایده بدل مثلیله طالبه بیع ایدرك اثمان حاصله‌سندن مع فائض دینی اخذ وتوقیفه صندوق مدیری مصدقی توکیل ایلمشدر .

سادساً ، مصر وهندستان وایرانده طبع اولنمش وپیدرپی نشر اولنمقده اولان کتابلرك برر نسخه‌سی تدارکله، کتبخانه‌ده بولندیرلمق اقتضا ایدر.

ایشته شو آلتی جنس کتبك تدارك و استحصالی ایچون کتبخانه‌یه شهری ویا سنوی بر مبلغ تخصیص اولنورسه ، برقاچ سنه ظرفنده کتبخانهٔ عمومی بحق بو اسمه شایان بر حاله کلوب توسیع معلومات ایتمك و دولت و ملته یارایه‌جق آثار وجوده کتیرمك خدمتنده بولنمق آرزوسنده اولان هوسکاران معارفك ایشنه یارایه‌بیلیر ، و پایتخت دولت علیه‌یه شایسته بر کتبخانه وجوده کلمش اولور . بوقسمه اوتمه‌کینك بریکینك تقدیم و تبرع ایده‌جکی درمه چاتمه کتابلرله کتبخانه اولماز ، بناسنه صرف اولنان مبالغه وادارهسی ایچون اختیار اولنان مصارفه یازیق اولور. بو قدر مصارفی کوزه آلان ترقیٔ معارف ایچون هیچ بر فداکارلقدن قاچینمیان معارف نظارت جلیله‌سنك ، کتبخانهٔ عمومی‌یی تدریجاً مکمل بر کتبخانه حالنه قویمق ایچون اقتضا ایدن تخصیصاتی دخی دریغ ایتمیوب اهل وارباب اولان اصحاب معلومات معرفتلریله بو مقصدی استحصال ایده‌جکی مأمول قویدر .

ش. سامی

Sabah, 23 Teşrînsânî 1314.

آچقه تخصیص اولنه‌رق، آیدن آیه وسنه‌دن سنه‌یه کتابلری تکثیر اولنسه، مقصد حاصل اولابیلیر؛ یوقسه بناسی مکمل یاپیلوب‌ده ایچنه قونه‌جق کتاب اولمازسه، ویرمه‌سی‌یه دمیر قاصه مبایعه ایتمکه بکزه‌ر.

کتبخانهٔ عمومی‌یه بو اسمه لایق اولمق ایچون نه لازم؟

اولا، شهرمزك سائر کتبخانه‌لرنده موجود اولوب‌ده کتبخانهٔ عمومیده بولنمیان کتب لازمه ونادره‌یی استنساخ ایچون برقاچ مستنسخ طوتوب، اجرتله کتب مذکوره‌نك برر نسخه‌سنی آله‌رق کتبخانه‌یه قویمق؛ و بو صورتله کتبخانهٔ عمومی‌یه مراجعت ایدنلر سائر کتبخانه‌لره مراجعتدن مستغنی اولمق؛

ثانیاً، یکنلرده بو بابده بر مقاله یازمش اولان ذاتك مطالعه‌سی وجهله، صحافلرده وترکه‌لرده قیمتدار وکتبخانه‌ده نسخه‌سی مفقود کتابلر دوشدکجه، مبایعه ایتمك اوزره بر مأمور مخصوص بولندیرلمق؛

ثالثاً، آوروپانك مختلف محللرنده متن ویا ترجمه‌لری طبع ایدلش اولان کتب عربیه وفارسیه وترکیه‌نك برر نسخه‌سی مبایعه وجلب‌ایله کتبخانه‌یه وضع اولنمق؛

رابعاً، آوروپا لسانلرنده وعلی‌الخصوص فرانسزجه‌ده ویونان ولاتین لسانلرنده ادبیات، تاریخ، جغرافیا، سیاحت، فن وسائره‌یه متعلق اولان کتب مشهوره ومعتبره وجدیه‌نك وعلی‌الخصوص شرقه تعلق‌ایدنلرینك برر نسخه‌سی جلبله، کتبخانه‌نك السنهٔ اجنبیه شعبه‌سنی دخی مکمل بر حاله قویمق؛

خامساً، درسعادتده و بیروت و سائر ممالك عثمانیه‌ده پیدرپی طبع ونشر اولنان کتابلرك ذاتاً معارف نظارت جلیله‌سنه‌کان نسخه‌لرندن برر عددی کتبخانهٔ مذکوره وضع اولنمق؛

اولانلرینك‌ده نصفندن زیاده‌سی مکرراتدن عبارتدر . بعضی کتب مشهوره‌نك هر کتبخانه‌ده اون اون بش نسخه‌سی واردر . حالبوکه پك قیمتدار اولان بعضی کتب نادره‌نك هیچ بر کتبخانه‌ده نسخه‌سی یوقدر . ویاخود یالکز برنده بر نسخه ویا یالکز بر جلدی بولونیور .

او زمانلرده ارباب سیف وقلم آیری آیری اولوب کتابلرلا اوغراشمق باشلیجه طلبهٔ علومه منحصر اولدیغندن ، کتبخانه‌لر دخی الك زیاده طلبهٔ علومك ایشنه یارایه‌جق صورتده ترتیب اولنمش ؛ وطلبه‌نك درسلری اولدیغی ساعتلرده آچیلوب شهور ثلثه‌ده آچیلمه‌لرینه لزوم کورولمه‌مشدر. حالبوکه بوکون بر کتبخانه‌یه کیدلسه، کورولمه‌جك ارباب مطالعه‌نك اکثریت اوزره طلبهٔ علومدن اولمدقلری وطلبهٔ علومدن اولانلرینك درس کتابلرندن بشقه‌لرینه التفات ایتمدکلری کوریلور . بونك ایچون بو کونکی کتبخانه‌لرك مقاصد تأسیسلری استفادهٔ عمومیه‌یه داها زیاده و داها ایی خدمت ایده‌بیله‌جك برحاله وضع اولنمالری لزمدر.

عموم کتبخانه‌لرك اصلاح وتنسیقیله برابر، بوکونکی احتیاجانه‌کوره والسنهٔ شرقیه وغربیه کتابلرینی جامع بیوك وعمومی بر کتبخانه‌نك لزومی درکاردر. واقعا، بو لزوم حس اولنه‌رق، معارف نظارت جلیله‌سی طرفندن بر خیلی مبالغ تخصیصیله، کتبخانهٔ عمومی تأسیس اولنمشدر . بناسی اویله بر کتبخانهٔ عمومینك حاوی اولمسی لازم کلن کتابلری استیعابه غیرکافی اولمقله برابر ، پك کوزل اولوب ، توسیعی دخی ممکندر، وهرکون صباحدن آقشامه قدر آچیق اولمسی وسائر اصوللری‌ده پك کوزلدر؛ لکن محتویاتجه حتی سائر کتبخانه‌لردن دخی چوق نقصاندر .

ابنیه‌سنه صرف اولنان مبالغ اسیرکنمدیکی کبی، کتاب مبایعه‌سنه دخی بر مقدار

قرطبه‌ده ، غرناطه‌ده والحاصل مدنیت اسلامیه‌نك كافهٔ مراكزنده جسیم و متعدد كتبخانه‌لر وار ایدی . عمومی كتبخانه‌لر شویله طورسون ، بعضی علمانك و مطالعه مراقلیسی بعضی امرا و وزرانك یوز بیكلرجه مجلداتی حاوی خصوصی كتبخانه‌لری واستنساخ كتبه مأمور وماشلی خطاطلری وار ایدی. كتبخانه‌لر او قدر اهمیت آلمش و او قدر تعمم ایلمش ایدیكه علما وكبرادن كتبخانه‌لری اولمیانلر نادر ایدی، و چوغی عمرلرینك بیوك بر قسمنی كتبخانه‌لرنده مطالعهٔ كتبله كچیرزلردی.

حیفاكه جنكیزك خروجی داهیه‌سی و اونی تعقیب ایدن محاربات و منازعات وجهالت دوری او عمومی وخصوصی كتبخانه‌لری محو ایدوب، خزائن علم ومعرفتدن پك آز شیلرك بزه واصل اولمسنه یول براقشدر.

دولت عثمانیه‌نك تأسیله برابر ، سلاطین عظام عثمانیه‌نك، او دورك جهالت عمومیه‌سنه رغماً ، الك اول دوشوندكلری شیئی مدرسه‌لرله كتبخانه تأسیسی اولمشدر . هله استانبولك فتحندن صوكره همان هر پادشاهك وبعضی وزرا و سائر اكابرك بیله كتبخانه‌لری واردر . آنجق او وقتلرده اسكی كتابلر محو اولوب، یكیلری دها وجوده كلمه‌ش ، و كتب و علوم ایله اوغراشیر آدملر پك آزالمش اولدیغندن ، كتاب جمع وتدارکی پك قولای‌دكلدی. موجود كتابلرك نفاستندن، واقفلرك هیچ بر فداكارلقدن كری طورمیوب، بیوك مبلغلر صرف وتخصیص ایتمش اولدقلری آكلاشیلدیغی حالده، یه هیچ بر كتبخانه‌نك موجودی اون بیك جلدی تجاوز ایتمیور . حالبوكه بوكون ممالك‌متمدنه‌نك الكوچوك قصبه‌لرنده‌بیله یوزاللی ایكیوزبیك جلدی حاوی كتبخانه‌لر بولونیور .

شهرمز كتبخانه‌لرینك حاوی اولدقلری كتابلرك آزلغیله برابر ، موجود

یونك ایچون ، ممالك متمدنه‌نك یالکز مراکز علوم و معارف اولان بیوك شهرلرنده دکل ، عادتا قضا وناحیه مرکزی اولان کوچوك قصبه‌لرده بیله کتبخانه نباتات باغچه‌سی ، موزه کبی مؤسساتله محلنك مناسبتنه کوره بر ویا برقاچ جمعیت علمیه بولندیغنی کورویورز .

بومؤسسات علمیه‌دن جمله‌سنك الزم و اقدمی اولان و اصل موضوع بحثمز بولنان کتبخانه‌لره حصر کلام ایدهلم :

علوم وفنونك موجدلری عد اولنمق شرفنه نائل اولان اسکی یونانیلرده کتبخانه بولندیغی بیلینمیور. ذاتاً آرسطودن اول یونانیلرده علوم سطوردن زیاده صدورده اولوب، کتب‌موجوده باشلیجه شعر وادبیاته متعلق ومقدارلری محدود ایدی. آرسطو حکمتی فنونه تقسیم ایتدکدن صوکره، کتب فنیه تدوینه ، ومتنلره شرحلر و حاشیه‌لر تحریر اولنه‌رق، کتابلر چوغالمغه باشلامشدی. او صره‌ده یونان ماکدونیالیلرك النه کچوب، استقلال واهمیتی غائب‌ایتمش اولدیغندن، ماکدونیالیلردن مصرده حکم سورن بطالسه مدنیت وعلوم یونانیه‌یی احیا ایدرك، الك اول یونلر اسکندریه‌ده (موسیون) اسمیله آقادمیا وکتبخانه تأسیس ایتمشلردر . هند وچینده بلکه اوندن اول کتبخانه وار ایدی ، لکن بو جهتده یعنی بزم تواریخك دائره‌سی داخلنده بولنان یرلرده الك اسکی کتبخانه اسکندریه کتبخانه‌سیدر .

نوبت مدنیت اسلامیه کلنجه، اسلامده کتبخانه‌لره او قدر اهمیت ویرلمش، وممالك اسلامیه‌ده او قدر چوق واو قدر جسیم وواسع کتبخانه‌لر آچیلمش‌ایدیکه اسکندریه کتبخانه‌سی مستثنا اولدیغی حالده، کتبخانه‌لره مدنیت اسلامیه‌نك محصولی نظریله باقیله‌بیلیر. بغداده، دمشقده ، قاهره‌ده ، بخاراده ، سمرقنده ، هراتده، نیشابورده،

آچوب، مطالعه و تتبعله عالم اولابیلیر . اگر مکتبدن چیقنجه، کتابی قاپایوب، مطالعه و تتبعه قویلمازسه ، مکتبدهکی امکنه صد حیف ! حالبوکه بزده اکثریا بویله اولدیغی مع‌التأسف کورولیور. بو دخی باشلیجه بوقاریده صایبلان وسائطك فقداندن ایلری کلیور .

بو وسائطك لزوم و اهمیتی هر درجهٔ تصورك مافوقندهدر. ذکی وچالیشقان بر شاگرد مکتبده اوقودیغی ادبیات تاریخ، جغرافیا، فنون درسلرینك کندیسنده اویاندیر. دقلرینك بر اوتهسنی‌ده کوروب اوکرهنمك حسی ، توسیع معلومات حرصی آنجق بر کتبخانهیه کیروب ایستدیکی کتابلری مطالعه ایتمکله تسکین ایدهبیلیر ؛ وآنجق بو سایه‌ده اوقودیغی درسدن بحق استفاده ایتمش اولور. بویله بر کتبخانه بولامازسه ، او حس تدریجاً ابطال اولنور، او حرص قناعته مبدل اولور، آلدیغی نقصان و جزئی معلوماتله اکتفا ایدر و اوني‌ده مکتبدن چیقنجه اونوتور . تاریخ طبیعی اوقویان بر شاگرد نباتات و حیواناتك یالکز تعریفاتیله ویا رسملریله اکتفا ایدوب، بر نباتات وحیوانات باغچهسندن اونلری مجسم صورتده کورمزسه وهر بری حقنده اوقودیغنی تطبیق ایتمزسه ، اوقودیغی فندن استفاده ایتهمش اولور . علم معادن اوقویان آدم، تعریفلرینی هر نهقدر دقتله ازبرلسه، هربر معدنك کوچکسنی کورمدکجه ، بربرلرندن فرقنه مقتدر اولاماز . علم هیئت اوقویان آدم ، بر رصدخانهیه کیروب، رب‌العالمینك او جسیم مصنوعاتی مجسم صورتده سیر ایتمدکجه ، بو فنده اوقودیغی شیلر کندیسنه موهومات قبیلندن کورونور. الحاصل کافهٔ فنون نمونهخانهلره ، عملیاتخانهلره محتاجدر. هرنهقدر بعض مکاتبده شاگردانه ارائه اولنهجق نمونهلر بولنوب، مثلا حکمت طبیعیه وکیمیانك عملیاتی دخی اجرا اولنورسه‌ده بو کافی دکلدر.

ایچون مناسبتسز کلمه‌لر ایجاد ایتدیکمز کبی، (صحاف) کلمه‌سنی‌ده منحصراً جارشیده‌کی بش اون دکانه حصرله، کویا اونلره مخصوص علم ایمش کبی، جارشینك خارجنده دکان آچوب کتاب صاتان آدملره صحاف دیمکی تجویز ایتمیه‌رك، بونلره کتابجی و بونلرك دکانلرینه‌ده (کتابجی دکانی) دیمکه مجبور اولمشزدر . صوکره بونلر کندیلری (کتابجی دکانی) تعبیرینی نظارلرنده بیوتدکلری مالارینه یاقیشدیره‌میوب، (کتبخانه) اسمنی داها مطنطن بولمشلردر . بکی اما بو اسم محلول دکلدر ، بونك محل استعمالی واردر. فرانسزلرك Librairie دیدکلری شیئه کتبخانه دیرسه‌ك، اونلرك Bibliothèque دیدکلری شیئه نه دیه‌جکز ؟ حالبوکه لسانمزده اوته‌دنبری برنجیسنه (صحاف دکانی) وایکنجیسنه (کتبخانه) دینلمشدر. بویله سوءاستعمالات لسانی برباد ایدییور.

بناءً علیه کتابجی دکانله کتبخانه دیمك عادتا بر سوء قصد اولدیغنی بیانله ، بو استطراده ختام ویره‌رك، موضوع بحثمزه دونه‌لم :

کتبخانه نشر معارف و ترقیٔ مدنیت ایچون الك لازم اولان وسائطدن و الك نافع مؤسسات علمیه‌دندر. نشر معارف ایچون واهالینك علوم وفنونله تزیین ذات وتشحیذ ذهن ایتلری ایچون والحاصل بر مملکتده ترقی وتمدنك حصولیچون یالکز مکتبلرك تکثیری کفایت ایتمز. کتبخانه، موزه، نباتات وحیوانات باغچه‌سی، فنون مختلفه نمونه خانه و عملیاتخانه‌لری ، رصدخانه و جمعیات علمیه کبی مؤسسات مکاتبك متمملری مقامنده‌در. بونلر اولدقجه مکاتبدن بحق استفاده اولنه‌ماز . مکتبده اوکرهنیلن شیئلر پك جزئی وپك سطحی شیلردر ؛ مکتبده اوکرهندیکنه کووه‌نه‌رك، اونکله قالان آدم جهل مرکبله متصف بر جاهلدر. مکتب انسانك النه آنجق بر آناختار ویرر، واونك قوللانلسی یولنی اوکره‌تیر . مکتبدن چیقانلر او آناختارله خزانٔ معارفی کندیلری

Metin nu 97 - Ş. Sâmî, *Sabah*, Teşrînsânî 1314 (19. yy)

بر بو کوزل اسمی طلبهٔ علومدن بیانجی و بیکس اولانلرینك بیتونّله مخصوص حجره‌لره حصر وتخصیص ایدرك ماوضع لهندن ومعنای‌لغوی واصلاحیسیدن چیقارمش و (مدرسه) یرینه (مکتب) اسمنی تعمیم ایتمشلردر. حالبوکه مکتب کتب فعلنك اسم مکانی اولوب ، یازی یازیلان یر دیمکدر، درس اوقونان یر دیمك دکلدر . (مکتب) دیمك (صبیان مکتبی) دیمکدر ؛ چونکه معلومدرکه عرب اصولنده صبیان قرائت وکتابتی کتابله اوکره‌نیوب، لوحه‌لر اوزرینه یازه‌رق اوکره‌نیرلردی؛ حتی الفبا کتابی عربلرده بیلنمزدی ، و الیوم دخی بیلینمیور . حروف لوحه‌یه یازیلیر ، اوکره‌تیلیر ، ازبرلنیر، بوزیلوب دیکرلری یازیلیر . مصحف شریف دخی بو وجهله یازدیریلوب، حفظ ایتدیریلیر. بوطریقله عرب چوجقلری هم قرائت هم کتابتی هم بزماملا دیدیکمز شیئی یعنی لسانی طوغری یازمنی اوکره‌نیر، وآز چوق حافظ اولور .

بونك ایچون عرب اصولنده صبیانك دوام ایتدکاری تعلیمخانه‌یه (مکتب) اسمی پك یاقیشیور ، و یالکز اوکا مکتب دینیلیور. ادبیات وفنون وعلوم عالیه‌نك تدریسی وتدریسنه مخصوص‌اولان دوائر وابنیه‌یه (مکتب) اطلاقی نه‌قدر مناسبتسز ومحلسزدر. بونلره (مدرسه) دیمك اقتضا ایدردی ؛ زیرا مدرسه بونلرك اسم مخصوصیدر، مدرسه کلمه‌سنك ماوضع لهی آنجق بودر . بو کونکی کونده دخی بلاد عربیده ، مثلا بیروت ومصرده بزم مکتب دیدیکمز دوائر وابنیه‌یه مدرسه دییورلر ؛ وصبیان مکتبلری‌ده بوکونکی اصوله کوره مدرسه اطلاقنه شایان اولدیغندن، اونلره بیله مکتب دینیلمیوب، بو کلمه بزم (قلم) ویا (یازی اوطه‌سی) دیدیکمز محللره تخصیص اولنمشدر ؛ چونکه یازی یازیلان یر اونلردر.

الحاصل (مدرسه) کبی کورل بر اسمی ماوضع لهندن چیقاروب‌ده، مدلولنی افاده

كلمهٔ مركبه‌يى بر تركيب ايتمش اولهايدك، ياكليشلغنه حكم ايده‌بيليردك. لكن بوكلمه‌نك تشكيلى پك اسكى اولوب، بزدن اول ايرانيلر طرفندن قوللانلمش و سعدى وجامى كبى اعاظم ادبانك آثارنده (كتبخانه) صورتنده استعمال ايدلمش اولديغندن، ياكليشلغنه پك او قدر قولاى حكم ايده‌ميه‌جكز: وبناءً عليه تصحيح وتغييرينه حاجت يوقدر، ظن ايدرم.

شمدى كلهلم ديديكمز غلط استعمالنه: مثلا باب عالى جاده‌سنده اون اون بش دكانك قپولرى اوزرنده مخصوص لوحه‌لره جلى يازيلرله (كتبخانه) يازلمش كوريليور. بو لوحه‌لره بر نظر آنان آدم همان دكانك قپوسنى كشادله حافظ كتب افنديدن كتبخانه‌نك دفترينى ايسته‌يه‌رك، بركتاب انتخاب ومطالعه‌ايتمك آرزوسنه دوشر. حالبوكه بو (كتبخانه‌لر) كتبخانه دكلدر، بونلر عادتا صحاف دكانلريدر. واقعا، بو دكانلر دخى كتابلرله مملودر. لكن بوكتابلر مطالعه‌يه مخصوص اولميوب، صاتلق ايچون بريكديرلمش، و حتى صحيفه‌لرى‌ده كسيلمه‌مش اولديغندن، بونلره كتبخانه اسمى هيچ بر وقت اطلاق و تجويز اولنه‌ماز. بزده اونه‌دن برى كتاب صاتان اصنافه (صحاف) اطلاق اولنمشدر. حتى صحاف چارشيمز واردر. اسم مخصوصى وار ايكن، (كتبخانه) اسمنك بسبتون ماوضع لهنك غيرى بر معنا ايله استعمالى وهر ايكى كلهنك محللرنده استعمالندن محروم قالهرق، لسانمزك بويله زورله زوكورتلشديرلمسى يازيق دكلميدر؟

بزده غريب بر عادت واردر: كلهلرى دائما معناى عمومىلرندن محروم ايدرك، بر معناى خصوصىيه حصر ايدر، و معناى عمومىلرى ايچون مناسبتسز كلهلر ايجاد ايتمك ايسترز. مثلا (مدرسه) كلهسى درس اوقونديريلان ابنيهٔ مخصوصه‌يه وضع اولنمش؛ و (مدرسهٔ نظاميه) كبى جسيم معارف فابريقه‌لرى دائما بواسمله تسميه اولنه‌كلمش ايكن،

KÜTÜPHANE

کتبخانه

لسانمزك اكثر كلمه‌لری كبی شو مقاله‌مزك عنوانی اولان كلمه دخی زمانمزده فاحش بر سوء استعماله اوغرامش اولدیغندن، قارئین میانده بوئی او سقط معنایه چكه‌جك ذاتلر بولنور ملاحظه‌سیله، وبو سوءاستعمالدن وازچكمك مدار اولور امیدیله، مقصده شروعدن اول، بو بابده برقاچ سوز سویلیه‌جكم.

كتبخانه مطالعه ایچون كتابلرله مملو بر محل مخصوص دیمك اولوب، كتبخانه‌لر ایكی درلودر: بری خصوصی و دیكری عمومی. خصوصی كتبخانه‌لر كتاب مراقلیلرینك جمع و حفظ ایتدكلری كتابلری حاوی وكندی مطالعه‌لرینه مخصوص بر اوطه ویا دائره‌دن عبارتدر. عمومی كتبخانه‌لر ایسه اصحاب خیرك جمع ومبایعه وعمومك مطالعه و استفاده‌سی ایچون وقف ایتدكلری كتبی جامع بر بنا ویا محل مخصوصدر. ممالك متمدنه‌ده اصحاب خیردن بعض معارف پروران خصوصی كتبخانه‌لرینی‌ده عمومك انظار استفاده‌سنه عرض ایله، مراجعت ایدن ارباب مطالعه‌یه آچیق طوتارلر. اسلامده كتابك طول مدت قپالی قالوب اوقونماسی كناه و اوقوندیرلماسی ثواب عد اولندیغنه باقیلیرسه، خصوصی كتبخانه‌لرك بو وجهله عمومه آچیق بولندیرلمسی بزم دیناً مأمور اولدیغمز بر ایشدر.

عصرمزك بعضی ادباسی (كتبخانه) تعبیرینی غلط عد ایدرك (كتابخانه) صورتنده تصحیح و اویله‌جه استعمال ایتمشلردر. واقعا (خانه) كلمه‌سیله تشكیل اولنان كلمات مركبه‌دن اكثرینك دیكر جزء تركیبلری مفرد صیغه‌سنده اولدیغندن، اكر بو

Metin nu 94 - Ş. Sâmî, *Sabah*, Teşrînsânî 1314 (19. yy)
(İ. E. Erünsal, *Kütüphanecilikle İlgili Osmanlıca Metinler ve Belgeler*, İstanbul 1990)

اخراج اولنق اوزره فرمانلر ویریلوب کوندرلمشدر سنه مذکوره بدون قلعه سی محافظه سیچون
ایزورینق و بوسنه و سمندره سنجاقلرندن اوچیوز نفر یرلو یکیچری تحریر اولنق اوزره
آدم کوندرلدی فی سنه مذکوره سنه استیلا ایتدکده له کوزه سی دخی
طابور منحوسیله فتح قلعه سنه واروب و محاصره ایدوب بو خبر مورث الکدره
اول حوالیده سر عسکر اولان وزیر سلیمان پاشانک مسموعی اولیجق یانده مجتمع اولان
جنود ملائک امداد ایله اول طرفه توجه و عزیمت و قریم خانی منزلنه سلیم کرای
خان حضرتلری دخی تاتار عسکریله ایریشوب و عدوی ضلالت آپینک طابور منحوسنی
محاصره ایتمکله کفار خاکسار دخی قلعه مزبوری محاصره ایدوب لی قرق کون اولمشدر
لیل و نهار محاصره ایله کنار خندقه دکین اول قوم سموم وضع قدم نحوست مرسوم
اینمش ایکن درون قلعه ده محصور اولان غازیان نصرت تمکین وقت ظهوره قلعه دن
طشره متریسلری اوزره شیرانه و مردانه هجوم و بدی قطعه بالیمزه وه ورت قطعه
هاون طوپلری علی الفور تیز دستی همتکاریله قلعه خندقنه براغوب و التی پاره طوپلرین
دخی چوبله یوب و بشیوزدن متجاوز کره و شر کینی انداخته چاه سجین ایتمکله
ملاعین دخی محصور اولان غازیاندن بو مرتبه شجاعت و دلیرانه بی مشاهده ایلدکده
هان اول کیجه متریسلرین بوشادوب منهزما خائب و خاسر بیقلوب کندوکی خبر
مسرت اثری ورود ایتمکله خان مشارالیه حضرتلرینه نیم تنه قیلو پوست سمور و آلتون
خلعت و مرصع قلیچ و مجوهر سورغوچ مواون بیک التون و شیرین بکلرینه و منوط
و میرزاله التمش یدی خلعت فاخره و سر عسکر مشارالیه سلیمان پاشایه دخی پوست
سموره و مجوهر قلیچ و سائر عساکر اسلامک سر کرده اولنلرینه دخی علی مراتبهم خلعت
خسروانه و عطایای شاهانه ارسال اولنوب جمله سی حقدا دعا و ثنا خوانلرینه
منتهای مظهر اولدیلر در ذکر عزل سر عسکر انکروس جانبنده سر عسکر اولان
وزیر مصطفی پاشادن اوسنه مامول و ملحوظ اوزره خدمت ظهوره ایتمکدکندن اوردن
آیالت حلب منصبی رفیع و قدره محافظه سنه تعیین اولندی و حلب آیالتی منصبی منشوری
بدونده اولان وزیر روشن ضمیر ابراهیم پاشانامه ترقیم و زمام سر عسکری انک کف
کفایتنه تسلیم اولندی فی سنه مذکوره توجیه آیالت بدون وزیر عبدالرحمن پاشا قپوجیلرن
اخراج و بدون آیالتی کندوبه عنایت اولنوب و قپوجیه محافظکی سابقا آستانه ده صدارت
عظمی قایمقامی اولان وزیر محمود پاشایه ویریلوب و آستانه ده صدارت عظمی قایمقامی
فره حسن زاده وزیر مصطفی پاشایه احسان و برکون اول اول خدمت مامور له لرنده
موجود اولمدیی بابنده وارد اولان اوامر جلیل المقدار ایله هر بریه قاصد تیز رفتار

اخراج اولمق اوزره فرمانلر ویریلوب کوندرلمشدر سنه مذکوره بدون قلعه سی محافظه سیچون
ابزورینق و بوسنه و سمندره سنجاقلرندن اوچیوک نفر یرلو یکیچریسی تحریر اولمق اوزره
آدم کوندرلدی فی سنه مذکوره علی عینی بدون قلعه سنه استیلا ایتدکده له کوزه سی دخی
طابور منحوسیله فتحیچه قلعه سنه واروب و محاصره ایدوب بوخبر مورث الکدر
اول حوالیده سرعسکر اولان وزیر سلیمان پاشانک مسموعی اولیچق یانندهٔ مجتمع اولان
جنود ملائک امداد ایله اولطرفه توجه و عزیمت و فریم خانی منزلنه سلیم کرای
خان حضرتلری دخی تاتار عسکریله ایریشوب و عدوی ضلالت آیینک طابور منحوسنی
محاصره ایتمکله کفار خاکسار دخی قلعهٔ مزبوری محاصره ایده لی فرق کون اولمشدی
لیل و نهار محاصره ایله کنار خندقه دکین اول قوم سموم وضع قدم نحوست مرسوم
ایتمش ایکن درون قلعه ده محصور اولان غازیان نصرت تمکین وقت ظهوری قلعه دن
طشره متریسلری اوزره شیرانه و مردانه هجوم و بدی قطعه بالیمزه وه ورت قطعه
هاون طوپلری علی الفور تیز دستی همتلریله قلعه خندقنه براغوب و التی پاره طوپلرین
دخی چوبله یوب و بشیوزدن متجاوز کروه مشرکینی انداختهٔ چاه بیچارین ایتمکله
ملاعین دخی محصور اولان غازیاندن بو مرتبه شجاعت و دلیرانه بی مشاهده ایلدکده
همان اول کیجه متریسلرین بوشادوب منهزماً غائب و خاسر بیقالوب کندوکی خبر
مسرت اثری ورود ایتمکله خان مشارالیه حضرتلرینه نیم تنه قیلوپوست سمور و اوستلک
خلعت و مرصع قلیچ و مجوهر سورغوچ و اون بیک التون و یوزشیرین بکلرینه و منوط
و میرزاله التمش یدی خلعت فاخره و سرعسکر مشارالیه سلیمان پاشایه دخی پوست
سموره و مجوهر قلیچ و سائر عسکر کملاکی سرکرده اولنلرینه دخی علی مراتبهم خلعت
خسروانه و عطایای شاهانه ارسال اولنوب جمله سی حمدًا وافر تحسین و نوازش
شهنشاهی یه مظهر اولدیلر در ذکر عزل سرعسکر انکروس جانبنده سرعسکر اولان
وزیر مصطفی پاشادن اوسنه مأمول و ملحوظ اوزره خدمت ظهوریه ایتمد کندن اوزرینه
آیالت حلب منصبی رفع و قفزه محافظه سنه تعیین اولندی و حلب آیالتی منصبی منشوری
بدونده اولان وزیر روشن ضمیر ابراهیم پاشانامنه ترقیم و زمام سرعسکری انک کف
کفایتنه تسلیم اولندی فی سنه مذکوره توجیه آیالت بدون وزیر عبدالرحمن پاشا قفزه دن
اخراج و بدون آیالتی کندوبه عنایت اولنوب و قفزه محافظکی سابقا آستانه ده صدارت
عظمی قایمقامی اولان وزیر محمود پاشایه ویریلوب و آستانه ده صدارت عظمی قایمقامی
فره حسن زاده وزیر مصطفی پاشایه احسان و برکون اول اول خدمت مأموره لرنده
موجود اولمدیی بابنده وارد اولان اوامر جلیل المقدار ایله هر بریته قاصد تیز رفتار

وسلم حضرتلری دعا ایده جمله انبیا و مرسلین و جهادکرین و سائر صحابه اهل یقین
دعا یه اجتماع بیورمشلر و رمایه لری ایله مرتبه هجوم کثرت کفاره بدون قلعه سنك
منانتی اولمیوب مطلق حضرت حق عز و جل و علانك عون عنایتی و سلطان کونین
حضرتلرینك دعا و شفاعتی برله در اول محله ده محاصره ده اولاندن منقول در که
قلعه یی مزبوره محافظه کسنده اولان وزیر روشن ضمیر ابراهیم پاشا حضرتلری اثناء
محاصره ده رای صائب و فکر ثاقب ایله موجود اولان غزات مسلمین حرب قتال
اعدایه ترغیب و تحریص و خلع و عطایا ایله کنده به قلوبلرین جذب و اعدا دینه
هر روز فیروزده نوع حیله لری ابطال و عسکره امداد ایرشدی دیو غزاتك
رأی تعجبنی اولوب بالآخره کفار عنید دخی قلعه دن مایوس اولوب کندیلره قلعه
مزبوره طغوز یوز اون طوز ایکی تاریخنده سلطان سلیمان خان علیه الرحمة و الغفران
حضرتلرینك زمانلرنده بر و بحر دفعه اولان محاصره ایله بش دفعه محاصره اولنمش
لکن بو مرتبه تدارك عسکر فراوان و جبه خانه کثیره برزمان کفره بدون قلعه سی اوزرینه
کلدکاری یوقدر باخصوص یوز یکرمی کون محاصره لری محمد اولوب حمدا لله تعالی
مایوسانه سواد الوجهلریله دار الغدورلرینه بیقلوب کندیلرینه طغوز یوم العشرین شهر
ذی القعده سنه منه دولت علیه دن تشریفات جلیله احسان اولنه و عبده
بو خبر مسرت اثر معروض پیشگاه بحر و بر اولدقده طرف شهریاریدن خاصه
شاطر باشی صالح اغا و سلطنه یه تحسین مجاهده قلعه کری و سخنانی مشاعی غزات
پرور ایله دعای اجابت قرین شاهانه یه شامل خط شریف شوکت لیف خسروانی
مصحوبا تشریفات جلیله ملوکانه لرینه بدون والیسی وزیر مکرم ابراهیم پاشا یه
پوست سمور و مرصع شمشیره و مجوهر سور غوچ و خنجره و کندوایله محاصره ده بولنان
سپهسالار عوالم آرای کرام و سائر اوجاقلر ضابطانه خلعت فاخره و کشره ده
سر عسکر اولان وزیر مکرم مصطفی پاشا یه و بوسنه والیسی عثمان پاشا یه و دوم ایلی
آیالتنه متصرف محمد پاشا یه و دیار بکر والیسی سیاوش پاشا یه نور الدین سلطان
حضرتلرینه بر سمور کورك و سایر میرمیران کرام و امرای ذوی الاحترام عوا و جاقلی خلقی و سره
مامور مصر عسکری سرداری و میرجراکسه و منفرقه و سایر میر عسکری ضابطانه و آلای
بکاری و شام قولی ضابطانه مجموعه خلعت فاخره شاطر صالح اغا و سلطنه ارسال
اولندی و بدون قلعه سنك صدمه طوپ ایله خراب اولان ایراج ده ایرانی کماکان
تعمیر و ترمیم اولنق اوزره کدکلوزعمادن قوجه سیاوش اغا تعیین و اقتضاء
ایدن نجار و سائر عمله سنك بعضیسی بوسنه طرفندن و بعضیسی بنه اول حوالیدن

ابراهیم پاشا حضرتلرینه کتورلدکده مشورته خبر ویرد یلر که دشمن بی دین برآید من
منجاوزدر که قلعه التنده فدیجدن اولان اوج کمری بولوب اول کمرلره وتا قرال
سرایینه وزندان آلتنه وارنجه لغم ایدوب وبارونتی دخی ایچنه قومشارد ریوکونده
وباجود یارنده اتفق اوزره درلو ویدکلرنده وزیر روشن ضمیر الشان تعجیلری
سرعدلو صورتده قیوب وبکجری وکوکلوه وروم ایلی ولاولرلرندن برایکی اوج بیک
بهادر انتخاب ایدوب وقت سحرده مزبورلری کل سیف ایدوب دشمن دینک
طوپلرینه دوغری روانه اولوب شمشیر سرتیز خونریزایله کفار ایله مقاتله یه آغاز
ایدوب اوج دورت بیک بلیدی هلاک ایدوب برو جانبدن تعجیلر دلالتیله لغمار
اغزی بولنوب دورت یوز کیسه بارونت سیاه بولنوب اخراج اولندی مواول
لغمار ایطال ودلکاری سدّ اولنوب ومن بعد طشره دن ظفر ممکنی اولمیه جق
مرتبه لغمارک اغزینه دزمه لر دیزد یلره وبوندن صکره عدونک فرنکی قلعه التنده
اوج لغمی اولوب آنلره آتش ویردکده یکرمی بیکدن متجاوز کافر خاسرین قلعه یه
هجوم ودرون قلعه ده موجود بولنان غزات دامن غیرتی درمیان ایدوب
کفار ایله برمرتبه مقاتله ایلد یلرکه ملائکه ده طباق سایاش ایدیلر. حاصل مقال
که کلدون شیران دشمن شکار وهزبران خونخوار تیغ ابدار ایله بیرونه
چیقوب بر ساعتده دورت بش بیک قدر دشمن دینی تکدر خورد وقهر خذلان
ایلد یلره کفار بدکردار هزیمتزدن خذلانه مظهر اولوب قلعه محاصره کسنده ه
موجود اولان ایکیوز بیک مقداری کافرک نصفندن زیاده سی کی غزاتک
شمشیر سرتیزندن وکی طوب وتفنک دانه لرندن خاک هلاکه دوشدی .
قلعه نک ذیل دامننه دست رس بولمقدن مأیوس قالوب یوزیکرمی کون محاصره
دن صکره روز قاصعدن برکون مقدم دیار بئس القرار لرینه خیبت وخسران
برله بیقلوب کیدیلره فی یوم العشرین شهر ذی القعده سنه ثمان وخمسین والمیه که
بومرتبه مهاجمه یه بدون حصه نک طایند وغی مطلق محض لطف الهیدر ه
وسلطان الکونین عم حضرتلرینک شفاعت باهرالتشرفلرندن ناشیدر
حتی بعض کرامات علیه ایله متعارف ومشهور کسنه لردن منقوله رکه اثنای محاصره
عالم سیرده ایکی دفعه سلطان رسل وهادی سبل صلی الله تعالی علیه وسلم
بر دفعه بدون حصنی ایچنده مشاهده اولنمشدر ه ودفعهٔ ثانیه ده بدون
صحرا کسنده بر عظیم جمعیت میانده مشاهده اولنوب اهل مجلسدن برین
سبب اجتماعدن سؤال ایتدکده بدون حضنده سلطان انبیا صلی الله علیه

دشمن پرکین هلاک ایند یلره وبو ندن صکره قره قاش قلعه سی التنده دخی کفره بر
بیوک لغم قیوب نصف التیلده آتش ایدوب لکن بفضله تعالی بو دخی کیرو
دونوب اوجیوز مقداری کافری خاک هلاکه افتاده ایلدی مدشمن دین بکرار
تدبیر ایدوب قره قاش قلعه سی التنده برعظیم لغم پیدا ایدوب برکون اطشام
اوزری آتوب درون قلعه یه کرمک قصد نده ایکن اندره بولنان بیلوکباشی
وکوکاهویانی ومصر قولی اول محلده حاضر بولنوب اول شیران دشمن شکار
وهنربران خونخوار شمشیر سبر تیز بی کریز ایله کفار کمزرعهٔ حیات مستعار لرینی
بچماک قصدیله اول رمهٔ رمنده یه کیروب کلهٔ بید ولتار ندن جدا آین لآه
ینقسمده اوج دورت بیک مقداری پلیدی داخل غیابه سجین ایدیلره
وصباحه دک چاتمه لرایله یکیدوب حصن مزبوری جدار قدیمندن تسلم
قیلدیلره بوحال اوزره جنک وجدل منمادی اولوب موسم عدر که رمضان
المبارکک اواسطنده نهانی چاسار بدکرادار اوردوی مخوسارینه کلوب
بونجه زماندن برو برایش ایتمدوکز دیو جنکه ترغیب وتحریص وطوتدقجه
جانبندن صوبولتریی قوریدوب ویکسنهٔ صوبه چیقار تمدوب وصوم
آلدرمق مرادایدیوب اون بش یکرمی بیک پلیدی صوبولتریی آلمق
ایچون صوطرفندن متریس کسدیروب برهفته مقداری بوخصوصه
اهتمام ایتدیردی بالکلیه صوبولتریی قیاداجق زماندره اکره واکیسی
احمد پاشا ایکی اوج بیک نفر سرحد عسکریله اول طرفدن نمایان اولوب
غزاتی تحریص وپشته صخر اسنده راست کلدوکی کفری خاک هلاکه دوشوروب
وبعض تابیه لرین ابطال ایدوب بدوندهٔ موجود اولان غزات مسلمین دخی کر
غبارتی میانلرینه بند ایدوب اول جیش بدکیشه ساطور سینه شکافی تیغلر اصحاب
وارکیروب اوج دورت بیک کافری متوجه دارالویل سجین ایندیره والله الحمد
ماه مزبورک یکرمی سکزنجی کونی دیار بکر بکلربکیسی سیاوش پاشا حضرتلری
یانندهٔ موجود اولان عساکر اسلام ایله نمایان اولمغله قلعه ده غزات اسلام
انلری مشاهده ایتدکده حمد خالق بیچون ایدوب سرم وسمندره وروم ایلی ولاده
لرندن ایکی بیکدن متجاوز بهادر جنک آور قلعه دن طشره چیقوب وزیر مشارالیه
ایله کفار متریسلرینی باصوب رستمانه جنک وپیکار دن صکره بشیوز یکرمی قدر
شیر دشمن کبر درون قلعه یه ادخال اولنوب اول میدانده اوج دورت بیک کافر خاک
هلاکه دوشوب واوج عدد حاضر لغمری بولنوب سکز لغم لغمچی اسیر وکرفتار اولوب

ایتدردی واون ملعونلرنك اوتاق اوکنده باشلرین کسدیردی
وکیلرده اولان کفاری دخی چیقاردی ایاقلرینه محکم قدانه لر
اوردردی دونمای همایون کیلرینه توزیع ایتدردی وباش
اولان ملعونکه مخاطبی ایدی ایکی قولاقلرین قطع ایتدردی
وکوندروب جونده اوجنه باغلدوب برقاچ دفعه دریایه غوطه
ایتدردی زیرا بعض اهل اسلام کرفتارلرینه بویله عذاب ایدرمش
اندن اوکنه کتوردیلر چون قلعه یه کملو اولدی یاپوغن
تحمیل ایدوب اوکیجه کوتوردی وکندیلر جمعه نمازین قلنجه
ملعونه خندق طپراغین طاشتدیلر چون نمازدن فارغ اولوب
بکلر سراینه کلدی میداندہ بر دیرك دیکلمش وبرایکی کلیجه
یانه قونلمش طوررردی بونیچوندر دیوکندیدن سؤال ایتدی
مسلمان اسیرلرینه انکله عذاب ایتدکلرینه اعتراف ایدیجك
کندیسنه دخی اول دیرکی قوشاتدیروب واول کلیجه لری الله
ایاغنه اوردیروب اندنصکره دریسین یوزدردی وصمان
طولدیروب اول دیرکك اوجنه آصدردی وجسد مردارین
درت چیرك ایدوب قپولره کوندردی مرحوم عالی افندی
بوقتحده موجود اولوب ومصطفی پاشا لسانندن دخی نقلا
تاریخنده ایراد ایتدوکی مضمونی بودر

کوندردی قلعه یی واسارای مسلمیندن اللی مقدار نامدار
ومتعین کرفتاری طلب ایتمش ایدی جوابنده ایشته برکون
دونمامز کلور وعسکریکز ودونمأکز پریشان قالور اولزماندہ
سنی آتم اوکنجه پیاده یورودر وخندقه طولدیردیغك طپراغی
ارقهك ایله چیقاردورین دیو جواب بازمش ایدی بودفعه
چون قلعه یی ویره جك اولدیلراسارایی دخی ویریرز دیمشلر
صکره که طرفینه دن ویره وامان کاغدلری یازیلوب ویرلدی
اسارا طلب اولندقده کندم بولوشدقده جوابن ویریرین دیو
جواب کوندرمش ایدی وبالجمله چادرلرین قوردیلروقلعه دن
چادرلره طاشندیلر وسردارلردن یکرمی پاره کمی آلدیلر وکیلره
دخی طاشنوب طولدیلر محصور اولدقلرنده دفترایله اون بیك
کافرایمش بودفعه قلعه دن چیقان درت یکدن متجاوز ایدی
وبونلرك یانجه کیدوب وینه کیلری کتورمکه امرادن عرب
احمد بك یکرمی قطعه قدرغه ایله تعیین اولنمش ایدی جمله سی
حاضراولوب کمتك اثناسنده سمرداره وداعه کلدیلر اون
بربك نامنه متعین سك ایدی برر کرسی قونیلوب مقابلهٔ سردارده
اوتوردیلر پس سردار ذی وقار بوقدر کیکه سیزه ویرلدی
دریاده دونمأکز وارکیلر یمزینه بزه واصل اولنجه رهن طریقیله
بربك قالسون دیدی ملعون غضب یوزندن بك دکل برکلب
آلیقومازین دیدی همان سرداره عار وغیرت وحدت طاری
اولوب یااول اسارای مسلمین قنی دیدی انلرجمله سی بنم دکل
ایدی هربری بکلردن و عسکر خلقندن برینك ایدی ویره
کیجه سی قتل ایتمشلر یاسنده اولانی نیلدك انلرقتل ایدیجك بن
دخی قتل ایتدم دیو جواب ویرنجه سردار دخی ایمدی
بوتقدیرجه ویره یی سن بوزمش سین دیوب جمله سین قید بند

فتح اولنجه پياله پاشای نيك رای نصف دونمـا ايله آطه نك
اطرافين محافظه ايدوب ونصف آخری ايله قپودان پاشا لغفوشه
ليمانه قلعـه يه آدم كيرمك ايچـون لشكر اقامت براقمش ايدی
صكره علی پا شاپر بهادر وتوانا اولغله متريسه كيروب پرينه
سيواس بكلربكيسی پير اولمغـله ليمانده اولان سفاينه باشبوغ
تعيين اولنمش ايدی مفتوح اولان ايكی قلعه نك لوازمی تكميل
اولنجه ايام شتا دخی تقدم ايدوب دريازمانی مرور ايتمكله
دونمای همايون آستانهٔ سعادته عزيمت ايلدی وسردار باوقار
كندی يه مأمور اولان عسكر عدوشكار ايله ماغوسه
قلعـه سين هاله وار احاطه ايدوب روزان وشبـان دوكمكه
مباشرت ايلديلر واطرافنه برخندق عميق دخی حفر ايتدردیكه
قلعه دن طشره وطشره دن قلعـه يه مرغ سبكپرد ن غيری
نوع بشر دخول وخروجه امكان قالمدی وبرمحلدن يورويشه
فی الجمله قابليت اكليوب اولمحـله طپراق سوردردی مكر كفـار
ملاعين اول محلك آلتنه برلغم سهمكين ايدوب باروت طولدرمش
چون يورويش ايتديلر اول سوربلن طپراق ايله اوچ درت بيك
آدم هوايه شويله پران اولـديلركه اكثری زيرخاكده قالوب
بی نام ونشان اولدی امرادن فرهاد بك كه ملاطيه بكی ايدی
وسلطان سليم غازی مرحومك اواخر عمرعزيزلرنده مصاحب
ومقبولی قپوجی باشی فرهاد اغالغله اشتهار بولمش ايدی واوچ
سنجـاق بكی دخی وزعما وارباب تيماردن بی نهايه آدم درجهٔ
شهادته وضع قدم ايتديلر بوندنصكره قرق اللی كون دوكلوب
اكادكين دونمـای همايون ايله پرتو پاشـا وقپودان پاشا دخی
كلديلر بودفعـه كفار امداد دن مأيوس اولغله استيمان ايتديلر
مقدم سردار ذی وقار كفار دوزخ قراره بر ايكی دفعه مكتوب

بکلر بکیسی درویش پاشا جمله ایالتلرنده واقع امرا وارباب تیمار و زعما ایله وشهر زوردن معزول مظفر پاشا و قرمان بکلر بکیسی حسن پاشا و سیواس بکلر بکیسی اسکندر پاشا وروم ایلنده ترحاله و یانیه وموره وایلبصان و پرزرین سنجاغی عسکرلری بکلر بکیلریله ویکیچری کتخدا سی یحیی کتخدا بش بیك یکیچری وطوپچی وعربه جیدن کفایت قدری و بلوك خلقنك نامدار ونامووری سردار عالیمقداره مأمور اولوب سنهٔ مزبوره ربیع الاولنك اولنده دونمای همایون ایله چیقوب صوب مقصوده متوجه وروانه اولدیلر. ووزیر پیاله پاشا ایله قپودان علی پاشا درتیوزه قریب کیمی قادرغه وماونه وکیمی پارچه وقالیته ایله دونمای همایونی ترتیب ایدوب عسکر اسلام قلعه فتحنه اهتمام اوزره ایکن بونلرد نخی جانب دریایی محافظه یه مأمور اولدیلر چون جزیرهٔ مزبوره لیمانه لشکر اقامت براغلدی فرمان سردار صاحب وقار ایله پیاله پاشا کشدیلر دن پایه ده اوچ مرتبه برتر خصوصا جناب پادشاهی یه دامادلق حیثیتی مقرر ایکن سائر میر میران وامرا کبی فرمان برسر دیوب اوتاغ سرداری جزیره یه چیقار وب محلنه نصب ایتدیلر وایرتسی جمله عسکر ایله معا تعظیم واجلال ایچون موکب سردار ه کیدوب اوتاغنه ایندردیلر وبالجمله ابتدا لفقوشه قلعه سین یدی یردن متریس ایله پرکاروار احاطه ایدوب دوککه مباشرت ایتدیلر وبفضل الله تعالی اللی برنجی کوندہ فتح وتسخیر اولنوب جمله عسکر اسلام شادکام ومحصل المرام اولدیلر اندن صکره مقتول اولان امراء کفارك رؤس مقطوعه سین کرینه نام قلعه ده محصور اولاجق کفره یه ارسال ایتدیلر انلر دخی جانلرینه امان شرطیله قلعه نك مفتاحلرین کوندردیلر وقلاع مزبوره

افعال خبیثه ایله دین اسلامه اهانت قصد ایلیوب و اطراف
عالمه اوضاع قبیحه لرین اشاعت ایلسه لر پادشاه دینپناه
حضرتلری حمیت اسلام مقتضاسنجه دیار مذکوری کفار
خاکسار الدن آلوب دارالاسلامه الحاق ایلمکه عزیمت وهمت
بیورسه لر سابقا مذکور کفره نك نصرفلرنده اولان آخر
ولایتلر مصالحه اولندقده اللرینه ویریلان عهدنامه ده
مذکور ولایت داخل اولمغله شریعت مطهره موجبنجه
مذکور عهدنامه نقضنه عزیمت بیورملرینه مانع اولورمی
بیان بیوریله الجواب الله اعلم اصلا مانع اولمق احتمالی یوقدر
پادشاه اسلام اعزالله تعالی انصاره کفره ایله صلح ایلك اولزمان
مشروع اولورکه کافهٔ مسلمینه منفعت اوله اولمایجق اصلا صلح
مشروع دکلدر منفعت مشاهده اولنوب مؤبد یاخود موقت
اولدقدنصکره منفعتلو زماندہ بوزلماسی انفع کورلسه البته
بوزمق واجب ولازم اولور حضرت رسول الله علیه السلام
هجرت نبویه نك التجی یلندن اون یله دکین صلح ایدوب
حضرت علی کرم الله وجهه مؤکد عهدنامه یازوب معاهده
مقرره قیلندقدنصکره کله جك یل بوزمق انفع کوریلوب
هجرتك سکزنده اوزرلرینه واروب مکهٔ معظمه یی فتح
بیورمشلردر حضرت خلیفهٔ رب العالمین خلد الله تعالی ظلال
سلطنته علی مفارق المسلمین واید بالنصر العزیز والفتح المبین
عزیمت همایونلرنده جناب رسالتپناه صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلرینك سنت شریفلرینه اقتدا بیورمشلردر
کتبه الفقیر ابو السعود پس وزیر سادس اولان لالا
قره مصطفی پاشا سردارتعیین اولنوب اناطولی بکلر بکیسی بهرام
پاشا ومرعش بکلر بکیسی مصطفی پاشا ابن جعفر پاشا وحلب

(فتح جزیرهٔ قبریس وتوابعهـا)

فی سنه ۹۷۸ وندیك کفره سیله اکرچه مابینده صلح وصلاح منعقـد ایدی ولکن مصره کیدن سفاین وابناء سبیل وتجار وحجاج قبریس جزیره سی اشقیـا سی مضرتلرندن مضطرب ایدی پس غیرت وناموس پادشـاهی مقتضاسنجه اوزرلرینه سفرهمـایون وشیخ الاسلام ابو السعود افندی حضرتلرندن سؤال اولندقده بویله برفتوای شریفه ویرمشلرعینیله صورتی تبرکا وتیمنـا بومحله درج اولندی

فهو هذا سـابقا بر ولایت دار اسلامدن اولوب بعد زمان کفارخاکسـار مستولی اولوب مدارس و مسـاجدین خراب ومعطل ومنابر ومحـافلن کفر وضلالت ایله مالامال ونیجه درلو

آلنور و صاتیلور اولمشدر و یکیچری اوجاغی احوالی دخی خود تفصیله محتاجلر و سائر گدکلر و ترقّیلر دلاّل النده گزر.

بیل گچر قول دفترنده مرُدەلر اولمز رسید
منصب شاهی نه لائق اوله بیعِ من یُرید

پادشاهم قیل تفحّص مطّلع اول دولته
یوخسه عالم گتدی اصلاح اولمدن اولدی بعید

کذلك ممالك محروسەده اولان بیت المال مسلمین خزینەسنك دفتردارلری و خدمتلرنده اولان محاسبه جی و مقاطعه جی و روزنامەجیلر هر بریسی قسطه کسلمکله خزینه بو دکلو حاصل اولدوغنه تعجّب دگلدر. اویله اولسه بو مقوله اهل مناصب که قسطه کسلمش اولەلر وکیمیسی خود خاتونلرینك اسبابنی وإنجق بونجقلرن طولاندروب و معامله ایله اقچه تدارك ایدوب و رشوت ویروب منصب آلمش اولەلر و در عقب گیرو معزول اولاجقلرین بلورلر ایکن اول مقوله آدملر دولت علیّه یه نه وجهله خدمت ایدەجکلری خود گوندن عیاندر. حالا که بونك گبی اهل مناصب بیت‌المال مسلمینك خزینەدار و امینلری صایلور ایکن بونلردن رشوت آلوب و خدمت سپارش ایدنلر همان دیمك اولورکه «وار امدی هر نیجه خرسوزلق ایدەبلورسکز سکا دستوردر» دیو اجازت ویرلمش اولور. بو تقدیرجه امانت و دیانت و صداقت و خدمتاری نه منوال اوزه اولدوغی کألشّمس ظاهردر.

1 دخی M : — || 4 ـرید M : ـربد T || 10 اسبابنی T : لباسنی M || 11 ایدوب T : — M || 19 اهل T : اهل M || 20 اینەیلر T : اولدی M | ملکك T : ملکتك M ||

الفصل الثالث

نظام عاله خلل وخزینه‌یه تنزّل گلمگه باعث برمادّه دخی بودرکه صدراعظم اولنلر قول طائفه‌سنك برینه خدمتی مقابله‌سنده ترقّی و یاخود غریب یگیت ایسه ابتدادن دیرلك ویرلك اقتضا ایدوب لازم گلسه رکاب همایونه عرض ایلمه‌دن کندوسندن بر اقچه ترقّی و یاخود ابتدادن اوج بیك اقچه تیماره امر شریف ویرمك قانون دگلدر و ایدرسه پادشاهمزه و بیت‌المال مسلمینه غدر وخیانت وسلطنته شریك اولق لازم گلور. شمدیکی حال یگرمی بش یللدن متجاوزدرکه هر صدره گلنلر بر اقچه ترقّی و ابتدادن آلی امرلی دیرلك ویرمك دگل سعادتلو پادشاهمزه عرض اولنمدین استدکلرنجه ترقّیلر و سپاهی و قپوجی و چاوش و متفرّقه‌لقلر و سائر دیرلکلر خصوصا اشاغه حاللو جبه‌جی و طوپجی و سائر گدکلر و منصبلر یوزده بریسی رکاب همایونه عرض اولنمز اولمشدر و تاریخ مزبوردن برو صدره گلنلر بو مقوله خیانت و احداث سیّئه وضع ایلملریله سائر اهل دیوان اگر دفتردار و اگر مقابله‌جیلر و روزنامه‌جیلر و اگر سائر اهل مناصب طائفه‌سیدر هر برلری منصبلرك رشوت ایله صاتون الدقلری اجلدن دفترلره قلم قاتوب و مرده گدکلرك احیا ایدوب عیسی تقیه‌سن موسی یه گیدیروب نیجه تلبیس و تزویرلکلره سالك و اسامیلری تبدیل و تغییر ایدر اولمشلردر. خصوصا مقابله‌جی قپوسنده سپاهیلك سکسان و یوز آلتونه

5 اقچه M : اقچیه T || 6 قانون T : قانونی M || 8 الی امرلی T : — M || 9 استدکلرنجه T : استدکلرینه M || 13–14 اهل دیوان . . . سائر M : — T || 14 طائفه‌سیدر T : طائفه‌سی M || هر برلری T : — M || 15 قلم T : — M || 16 گیدیروب M : گچروب T ||

الحاصل هر استين الى الآن واروب اگر سفرلرده و اگر آستانه‌ده اقچه ايله
ديرلكلره گچمك ايله قول طائفه‌سنه بو سبب ايله اجنبي قاريشوب هرج و مرج
اولمشلردر. بو تقديرجه آيرق خزينه‌ده بركت مى قالور و ياخود قول طائفه سنه
خزينه كفايت ايتمك احتمالى مى اولور و هر سنه ايچرو خزينه‌دن التمش يتمش
كيسه فلورى چقارمغه معتاد اولديلر، اولدخى مواجبه كفايت ايتمز اولوب
و نيجه ييلدر قول طائفه‌سنه علوفه‌لرى كسك پاره ويرلكله و تدبير گورليوب
بو وجهله دائما سوء تدبير و قانون قديم گوزتلمملك ايله جلاليلر و زوربه‌لر و فتنه
و فسادلر ظهور ايدوب الى الآن مملكتلر و رعايا احوالرى مختل و مشوش
و قول طائفه‌سى دخى اسلوب سابقدن چقوب احوال عالم نيجه خصوص ايله
اختلاله وارمشدر. امدى بو مقوله افعال ناهمواره و خلاف قانونه باعث و بادى
كيمدن اولمشدر و شمدنصكره گيرو تدبير و تدارك كورلمسى نه وجهله ممكندر
ديو سئوال اولنور ايسه انشاء الله تعالى بر قچ ماده تفصيلندن صكره جواب
ويريلور. الله تعالى اعلم.

1 هر T : — M || 4 يتمش T : — M || 6 ييلدر T : ييلدن M | كسك پاره M : پاره
كسك T | تدبير T : + ايله M || 12 تفصيلندن M : تفصيلدن T ||

ویرگولر قانون قدیم اوزره سعادتلو پادشاهمزك مقبول همایونلری اولوب و خلاف قانون ایله اولان ویرگولره رخصت ویرلمیوب رؤسـلری ابطال اولنوردی.
مثلا یقین زمانده مرحوم و مغفورله سلطان مراد خان حضرتلرینك عصرنده ابتدا شرق سفرینه سردار اولان مرحوم قره مصطفی پاشا، که قزیل باش ولایتنه همان اول تپانجه اورمشدر، بعده استانبوله گلوب و رؤسی دفتری رکاب همایونه عرض اولندقده ابتدا چاوشلق و سپاهیلك و بعض دیرلکلر ویرلمش دیو رؤسنده قید بولنمغین هر بری نه محلده ویرلدوگی محللری گورلدکده رؤسنك اوچ بلوك ویرگوسندن انجق بر بلوگی مقبول طوتیلوب و اول که باش کسمیوب و یرارلق ایتمیوب برر طریق ایله دیرلك اولانلری ابطال بیورلمش.
ایشته بو وجهله قانون قدیم جاری و بو طریقله عالم نظام و انتظام بولمش ایدی.
لکن شمدیکی حال مشار الیه مرحوم و مغفورله سلطان مراد خان حضرتلرینك زمان سعادتلرنده واقع عجم سفرلرینك ابتداسندن بو آنه گلنجه سردار اولنلر همان اسکداره گجدکلری گون و یاخود روم ایلی سفری ایسه ادرنه قپوسندن طشره چقدقلری گوندن همان بگلربگیلری و سنجاق بگلرینی و سائر منصب نامنده اولانلری عالمه بتلا نازل اولان رشوت سببیله تبدیل و تغییر و عزل و نصب ایتمگه مباشرت ایدرلر و سائر دیرلکلر خود مثلا چاشنیگیرلك و متفرقه و چاوش و سپاهیلکلر و قپوجی و طوپجی و عربهجی و جبهجی دیرلکلری ویرملك و ترقیلر ویرلمك گبی نه ویرن بللو و نه آلان و نه صاتان بللو همان بر آلیش ویریش و بر آلم صاتم ایدنمشلردرکه تعبیر و تحریری ممکن دگلدر. الحاصل بر سردار سفره واروب گلنجیه دگین دیرلکلر و منصبلر بو وجهله آلنمق و صاتلمق ایله بیت المال مسلمین بر باد اولوب و رعایا اولانلردن اتراك و اکراد و چنگانه و طات و اعجام

5 استانبوله T : اسلامبوله M || 16 چاشنیگیرلك M : چاشنیگیر T || 17 ویرملك T : ویرلمك M || 18 صاتان بللو T : — بللو M || 19 تحریری M : تحریره T ||

الفصل الثانی

فی زماننا ظهور ایدن افعال نا هموار مادّه‌لرندن اوّلا قول طائفه‌سنه اجنبی
قاریشوب و لازم دگل ایکن نفرات زیاده اولوب و علوفه‌لری دخی قات اندر
قات زیاده اولوب و ایراد دخی مصرفه کفایت ایتمز اولدوغی: — الله تعالی اعلم
و رسوله — بر سبب بواولاکه روم ایلی و یاخود عجم سفرلرینه سردار اولنلره قانون
قدیم بو ایدی که سرحدّ و جنگ اوله‌جق محللرده واردقلرنده بر یوز اقلغی اولوب
حصار النورسه و یاخود فتح و نصرت میسّر اولوب باشلر کسلوب یرلرلق
و یولداشلق ایدنلره اول محلده ترقّی و یاخود ابتدادن دیرلك ویرمگه مأذونلردر.
کذلك میرلوا و میرمیران اولنلر دخی شونلر که مالیله وجانیله دولت علیّه‌یه
خدمت ایلیوب یرارلقلری و یولداشلقلری ظهوره گلنلره خدمتلرینه گوره فوقنده
اولان منصب ایله برمراد و خدمتده بولنمینلری عزل ایلمگه دخی مأذونلردر.
لکن سرحدّ محلّنه و جنگ یرینه وارملدن ویرگیلر و ابتدادن دیرلکلر ویرمه‌لری
قانون آل عثمانیده اوله گلمیوب محلّ مأموره وارنجیه دگین هر اموری آستانهٔ
سعادته عرض و تلخیص ایتملری قانون قدیمدر. بعده سفر ظفر رهبر تمام اولوب
آستانهٔ دولته عودت ایدوب گلدکده زمان سردارلغنده خزینه‌دن و محاولدن
نمقدار ترقّی و ابتدا ویرمشدر ونه مقدار گدك و دیرلکلر ویرمشدر ونه محلده
و نه سبب ایله ویرلمشدر دیو رؤس دفتری رکاب همایونه عرض اولنوردی. بعده
شونلره که خدمتلری مقابله‌سنده و جنگ یوزنده ویرلمش اوله اول مقوله

---

2 افعال : — M || 6 واردقلرنده T : — M || 8 ویرمگه M : ویردقلری T || 10
یرارلقلری M : یرارلقلر T || 14 بعده T : — M || 15 گلدکده M : گلدوگنده T || 16 ترق
و T : — M | ویرمشدر T : ویرلمشدر M ||

Metin nu 77 - *Kitâb-ı Müstetâb* (17. yy) (Neşre hazırlayan: Yaşar Yücel, Ankara, 1988)

ومفصل ومختصر ومطول بطريق الحل جواب باصواب افاضه بيورد قدنصكره على الصباح
ذكر اولنان بريدينك نويده كثرت اشتغال اشغال فتوى ايله شكوى صورتنده اعتذار ايلبوب اول
كتاب حل انتسابى رد وتسليم ايلدى * مثنوى * ايارأى توآفتاب معالى * ايالفظ توكيمياى معانى *
شده فكرتو كنج حل حقايق * دررومندرج بودجله دقايق * اول شمس فلك فضائل دينيه ودنيويه
ومهرسپهر كمالات علميه وعمليه مطلع وجود ده طلوع ايدوب اوجات درجات جاه وجلال
ومقامات عاليات فضل وكمالك اعلاى ذراى منتهاسنه استعلا ايتمشيكن هجرت نبويه دن
طقوزيوز قرق سنه سنك ماه شوالنك ايكنجى كونتده كمالى زواله منقلب اولوب مغرب افوله
راجع اولديغنده خارج قسطنطينيه ده محمود چلپى مرحومك زاويه سنده دفن اولندى اول
عصرده ضمير منيرخورشيد تنويره قادر اولان بعض ارباب نظم بوتاريخى ديدى (تاريخ) شمس
برج كمال وچرخ علوم * كندى عقبايه رحمت ايده غفور * جنت عدن اوله مقامى امك *
عبدغلمان اوله كنيزك حور * كلدى الهام حقله تاريخ * قبر احمد مدام اوله پر نور * سالكان
طريقهٔ سعى وطلب ورهروان بادية ادب وارباب سر منزل مقاصد مراصد عليارينه ايصال
ايلين كروه فضائل شكوهك قافله سالارينك يعنى مولانا كمال پاشا زاده حضرتلرينك ارتحال
وانتقالنه عربى لسانله ارتحل العلوم بالكمال كلامى وتركى زبانله * مصرع * واى كندى
كمالى بوعصرك * مصراعى تاريخ ديلدى * قطعهٔ تاريخ * كوچوبن كندى ركن اعظم
فضل * كور ثباتنى بى بقا قصرك * فوت ملايه ديديلر تاريخ * واى كندى كمالى بوعصرك
* ومولانا نظمى دخى بوتاريخلرى ديدى * تاريخ * اول باركاهه واردى ابن كمال پاشا *
* ديكر تاريخ * كچوب مفتى بقايه عزم قلدى * مرحوم مرقومك مزارينه (هذا مقام احمد)
وكفنه (هى آخر اللباس) تاريخ واقع اولدى مومى اليه مولانا حضرتلرينك كراماتندن كه زمان
احتضارنده (ياأحد نجنا ممانخاف) ديو بيورمشلر ايمش بعد الوفات حساب اولنوب تاريخ واقع
اولدى ودخى طقوزيوز اون سكز سنه سنده قافيه رساله سنى ديدكده (رسالة القافيه) ديو تاريخ
ديدى وطقوزيوز يكرمى يدى سنه سنده اشكال فرائضى ترتيب ايلدكده (قدم الاشكال) ديو تاريخ
ديدى ونكارستان نام بى مانند كتابنه (نكارستان بى مانند) ديو تاريخ ديدى * تتمهٔ تذييل * مولانا
عرب زاده افندينك خطندن منقولدركه سيد شريف حضرتلرينك كشاف يازديغى حاشيه سنى
تكميل وتذييل صورتنده آكه برحاشيه دخى يازمشدر وقاضى به برحاشيه يازمشدر بوحقير بونلرك
ايكيسنه دخى تفسير او قيديغمزده ظفر بولمشدر وفن حكمتده محاكماته حواشى تحرير ايلدى
ومنقولدركه قرق اچه ايله اسكوب مدرسى ايكن شرح مفتاحه حواشى تحرير ايلدى واناطولى
قاضيعسكر لكندن منفاعد اولوب محيهٔ ادرنه ده دارالحديث مدرسه سنده مدرس ايكن شرح
مفتاحه برحاشيه دخى تحرير ايلدى ودخى مسموعدركه صحيح بخارى به برشرح ومشارق انواره
برشرح ترقيم ايلدى ودخى نجوم زاهره فى احوال المصر القاهره نام كتابى وفن طبدن رجوع
الشيخ الى صباه نام كتابى لطيف انشا ايله تركى به ترجمه ايلدى وفتاوادن بى نهايه مسائل مشكله
جمع ايدوب مهمات ديو تسميه ايلدى ولغات عربيه يى فارسى ترجمه ايله جمع ايدوب آدينى
محيط اللغه ديو وضع ايلدى روح الله روحه وزاد فى اعلا غرف الجنان فتوحه

نازك بدنی * كندی كبر كم اولدر بكا كوزم دیكنی * دیكر * دوراید دوران اكر یوز بیل جاندن بنی * هنی نه ممكن آیره بردم خیالكدن بنی * دیكر * كیسه باشه چیقه مز طرهٔ طرار كله * كیسه سوز سویلشه مز لعل شكر بار كله * دیكر * صنمدكلكون اولدی جانم قتلو یاشمدن بنم * نار عشقك شعله سی كورندی طاشمدن بنم * هر صداكم ظاهر اولدی تیشهٔ استاددن * برآرد رطشده قلمش نالش فرهاددن * مرحوم شیخ سعدینك كلستان نام كتاب بدایع نكارینه نكارستان آداو رنكین و بی نظیر بر نظیرهٔ دل پذید نقش و تصویر ایلد یكه نقاش خرد خرده دان ونقشبند متفكرهٔ تراكت نشان لوحهٔ تخیل و تفكرده الك كبی نقش دلكش تحریر ایمكه قادر دكلدر * قطعه * بهارستان نكارستان مانیست * ولكن چون نكارستان مانیست * كلستان كتاب مازهر باب * به ازكلهای رنكین معانیست * مثنوی * زهی كلشن دلكش ودلكشایی * كه شد جان عطار از وعطر سایی * زبس كل كه ازراز دروی شفت * همی شاید ش كلشن نراز كفت * وزبان تركیده یوسف وزلیخا نام بركتاب معجز نظام نظم ایلدی ولغات فارسیه نك حقایق ودقایقنی دقایق الحقایق نام كتابنده درج ایدوب وضع معتادد ن معتبر طور خاص اوزره ترتیب وتركیب ایلدی وتواریخ آل عثمانی دلكشا وحالت بخش انشا ایله بیان وتبیان ایلدی و بالجمله جملهٔ تصانیف بدیعه سی ممالك عرب وعجمك صنادید علما سنی وبوم روم اساتیذ وفضلاسی یانده مقبول ومعتبردر اول تحریر بدیع النقریرك تحریرده تدبیرینه هر حر عاقل بندهٔ شیفته اولوب خلق عالم الك نفاثات نفث اقلام مشكین ارقامنی اوراق كافور فام و مسكی ختام ایچره درج ایتدكده نصكره حرز جان وتعویذ بند جنان یرینه خزانهٔ جیبندن اخراج ایتیوب سبحهٔ ابرار كبی الدن دوشورمزلر ایدی * شعر * تصانیفه بین التصانیف كلها * كشمس الضحی فی اسود حالك * یحیی رمیم العلم بعد وفاته * فاصبح فی الاتقان اتقن حالك * بلفظ متین للحقایق شارح * ومعنی مبین الغوامض ناهك * تذییل * مرویدر كه مولانا كمال پاشازاده نك اوائل ظهورنده اناطولی قاضی عسكری مؤید زاده افندی سلطان سلیم مرحوم حضورشریفنده انی چوجقه تربیت ایدوب جلائل فضائل وكمالات سامیه سنی تقریر ایلدی تواریخ آل عثمان ملاادریسه فارسی دلده یازدرلدیغی كبی اكا ركی دامنه یازدراسه دخی مناسبدر بلكه لازم ولازیدر بومعتلك ظهوری مولانا كمال پاشازاده نك التفاتنه منحصردر غیری مذشیلر اداء حق حرامده مقصر در بوندن غیری كیسه الك حقندن كلوبو درتاسفته بی الك حكاك طبع كوهرشناسیدن غیری كیسه دلمزدیو عرض ایلدی وتقریله بوفرمانك ایتامنه فرمان اولنوب مولانای موی الیهه اوتوزبیك اقچه صدقه اولندی اولا محروسهٔ ادرنه ده طاشلق مدرسه سنی بعدهٔ محیهٔ اسكوبده اسحق پاشا مدرسه سنی الیور وب كلی ظهوریته واعتلاء مناصبنه باعث اولدی اماروم ایلی قاضیعسكری حاجی حسن زاده طرف خلافندهٔ اولوب الك حسن تربیتنده سست ایدی بوداعیه ایله توار یخده حاجی حسن زاده نك وفاتنی یازدیغی یرده بوقطعه بی یازمشدم * شعر * ابن حسن اول قبیح صورت * شرمظهری مظهر جهالت * نوله یاكه كرهٔ عارض اولسه * خورشید كماله عارض اولسه * نااهل اولور معارض اهل * هر اخمده بولنور ابوجهل * نثر * مولانا كمال پاشازاده نك تلامذه سندن اولان ثقات قضاتدن بولنان مسموعدن كه بركون اولاد عربدن برحبر فاخر مجلس شریفلرینه حاضر اولوب دیاره مصرك علما سندن عرض هدایای تحایای بدیعه ایلدكده نصكره جلائل مسائل فنون متداوله دن وبدایع روایع علوم غریبه دن بعض مواضع مشكله بی استشكال ایدوب اعالی اهالی عرب جنابكزدن اول محال مشكله نك حل اولنمسنی التماس ایلدیلر و بومشكلات فنون معضله بی حاوی بركتاب ایراز ایلادی فاضل مزبور اول كتابه امعان نظر ایله بركچه نظر ایلدوب هرموضع اشكال آمیز وموقع اعضال انكیزده كلمات پرنكاه وعبارات بااستعارات ایله محلنه مناسب مجمل

آثار جمیله‌ سیله ارجاء وانحاء عالم عالی اولدی سروش فیضك لسانندن وارد ونازل
اولوب لوح محفوظ بدیع البیان خاطر عاطرنده نمایان اولان لایحات سانحات فسیح البنیانی
علماء اشرافه اتصالیچون ترجمان ارباب الباب کمالات اولان اقلام نجسته ارقام معجزآیاتی
استخدام ایدوب واردات الهیه بی انك الیه صفایح بالوایحده تحریر وصحایف بالطایفده
تسطیر ایلدی * مثنوی * نی کلکش که شکربار دارد * بودخاری که کل بسیار دارد *
همای دولت آمد خامهٔ او * فکنده سایهٔ برنامهٔ او * چونخل خامه اش نشو ونما کرد *
دراقلیم سخن قصری بنا کرد * بهرروزن که چشم دل فتادش * دری ازعالم معنی
کشادش * زمعنیهای رنکین ساخنش جام * که ماند خیره دروی چشم ایام * اسلوب
تألیف وتصنیفده اسلاف اشرافه اکا خلف اولیوب تقدم ذاتیله جمله دن مقدم اولدیغی
محاط علم شریفدر اکابر ذوی المآثر افاضل ماضیه نك اکثری برزفنه اختصاصی اولوب
هر بری اول فنده برکتاب بدیع ابداع ایلدی ولکن فاضل مرقوم علی العموم کافهٔ علومه
شمولی اولغین هر فن لطیفده متعدد کتابلر تألیف وتصنیف ایلدی کندینك زبان سریع
البیانی دلیله وخامهٔ بدیع البنیانی الیه عالم ظهوروبروزه کلن مؤلفات اعجاز آیات ومصنفات
معجزغایتندن فن تفسیرده تمامه قریب برتفسیر بدیع الترکیب ترتیب ایلدکدن مابعدا کشافه تمام
برحاشیه تحقیق وتنسیق ایلدی ودخی فن فقهده محیط بدایع روایع مسائل اولان هدایه بی
شرح ایلدی ودخی اصلاح وایضاح نام برمتن وشرح ابداع واختراع ایدوب خلاصهٔ مختارات
حنفیه بی اول کنز بدایعده درج ایلدی * قطعه * عبارتی کهنباشد زنکتهاش بدیع * بدیع اکر
عرق شرم برجبین آرد * خطی چنانکه اکر ابن مقله زنده شود * ترا شهٔ قلم اویمقله
بردارد * ودخی علم اصولده تغییروتنقیح نام برمتن وشرح ومولانا سعد الدینك تلویح نام کتابنه
حاشیه تحقیق وتنسیق ایلدی ودخی علم کلامده مبرصد رجاء وجلال اولان اسلافك مصنفاتندن
طبقاته راجح تجوید تجرید ادلو برمتن وشرح تألیف وتصنیف ایلدی ودخی مرحوم سلطان
محمد خان علیه الرحمة والرضوان حضرتلرینك فرمان شریفیله متکلمین الیه حکمنا ینده
محاکمه ایچون مولانا طوسی الیه مولانا خواجه زاده نك یازدیغی تهافت نام کتابه فاضل موی الیه
دخی یازمشدر نولك خامه الیه سکه بی مرمرده فازمشدر * ودخی علم معانیده اصلاح مفتاح
نام برمتن بدیع البیان تسوید ایدوب قانون اول اوزره اکا برشرح دخی تحقیق ایلدی ودخی سید
ایدعلمانك شرح مفتاحنه برحاشیه تصنیف ایدوب بواطن کلامده مکنیه ومتخیله اولان صناعات
صوریه ومعنویه یه متعلق مفتاح اقلام اعجاز یله چوق نسنه آچدی جواهر زواهر دقایق رقائقدن
خبرائك جرائدك باشنه کوهر صاچدی فاضل مرقومك بعض مؤلفاتی اتمام پذیر اولیوب مولانای
انجلك اجلی اتمامه مانع اولمشدر فاما اول مصنفاتنده دخی فضیلت وکمال ختم اولوب مزیت نهایت
بولمشدر کمال فضل وکمال نهایتنه واصل اولمشدر جمله فنون فضائل مکنونك مهرکه آرا اولان
مباحث مشکلهٔ غامضه سنده رسالهلر تسوید ایدوب هرمبحثده کلات قومی جمیعا جمع ایتدکدن صکره
قریب الی الحق وقبوله احق اولانی تلقی بالقبول ایلیوب اشکال اشکالی اول محلدن حل
ایلدی بومقوله معقوله رساله سی ومقبوله مقاله سی یوزعدد واردر فنون جربه دن غیری لسان
فارسی وزبان ترکیده شعر وانشا سمنده نثری ثریه وشعری شعریه ونظمی آسمان ثریه
ایرکورمشدر کندو قریحهٔ نقیحه سندن صحایف روزکاریده ثبت ایتدیکی اشعار اعجاز
شعاریی شمار در غزلیات اعجازآیاتنده مخلص ذکر ایتمیوب بی مخلصلغی مخلص ایدنلری بورقاج
مطالع آبدار ایله تنایج انفاس دررباررندر * مطلع * کلشنك آب روانی ساکه اویکمك
ندن * اولدی ایسه نوله کرسنکین دل ونازك بدن * دیکر * فاختك اوزره کوزن دستارك لوچن
چیین بچین * دیدی نه زیبا یارشمشدر بوسر ولوسنده سین * دیکر * نیچه مطویخه کورم سن کل

انام ایلم اولغین مجالس ومحافلده هر برینك باش اوزره یری وصدور مجامعده مقر مقرری
وارد روبالجمله سرافراز ان علمانك صنادید رؤساء امر ادن مقتضای مقام اوزره تصدیر
وتقدیم اولندیغی مقامه موافق بر وضع فایق ومحله مناسب برعمل واجبدر * شعر * قدر ایشان
برترست از قدر افلاك برین * جای ایشان در میان مردمان برسر شده * اول تحریر بدیع
التقریر بومعنایی تذکیر ایدیجك مولانا کمال پاشا زاده مك خاطر عاطر قدسی الخواطر زینه بوملحق
لایح اولدیکه بو امیر سعادت سمیرك مرتبهٔ علیه سنه وصول ممکن الحصول دکلدر اما اول
فاضلك مدارج معارج فضائل ودرجات طبقات فواضلنه دسترس میسر بلکه مقرر در
ان شاءالله تعالی صحتله سفر دن عودت ایتدیکنده امارت طریقه سندن وازکلوب ارتفاع
درجات عالیات فضل وکمال علم ایله ین دیو همت کنان تصمیم ایلدی * شعر * کسی راکه
همت بلند اوفتد * مرادش کم اندر کمند اوفتد * فی الواقع بوهمت والا نهمت قرین
عنایت رب عزت وبوند بیر سعادت مصیر رهین تقدیر خدای بصیر اولوب اول سفردن
وطن مألوفلرینه کلدکده مولانا لطفی یی اول اثناده دار النصر ادرنه ده قرق اچمه ایله
دار الحدیث مدرسه سنه مدرس اولمش بولدی مولانای مرقوم فاضل مرسومك خدمت
والا زیثلرینه واصل اولوب شرح مطالعی حواشی سیله علی وجه الاهتمام بالتمام انلردن
اوقود قدن ماعدا مولانا کستلی ومولانا خطیب زاده ومولانا معرف زاده ایله دخی بعض
فنونده مصاحبت علیه ایلدی عادات سادات علماء اوزره تکمیل طریق علم ایلدکدن نصکره
مناصب ساميهٔ المراتبدن محروسهٔ ادرنه ده طاشلق مدرسه سی دیمکله مشهور علی بك مدرسه
سنده واسکوب نام شهر مرغوبده اسحق پاشا مدرسه سنده ومحیهٔ ادرنه ده حلبی مدرسه
سنده ودخی اوج شرفه لو مدرسه لرینك بریسنده وثمانیه مدرسه لرینك بریسنده ودار النصر
ادرنه ده مرحوم سلطان بایزید خان علیه الرحمة والغفران حضرتلرینك مدرسهٔ عالیهٔ
ساميه سنده مدرس اولدی ذکر اولنان مدارس شریفهٔ معالی ابتناده ارباب عرائك نقاده
واصحاب قرایح وقاده دن استعداد کمال ایله موصوف وکمال استعداد ایله معروف عاقل ومعقول
وقابل ومقبول ارجمند دانشمندلره افاده وافاضه ایلدی * شعر * عمل داری زکس مدار دریغ *
بردل تشنکان بیار چومیغ * مبده ارزانکه مایهٔ داری * مستعد کمال رایاری (عدل ساعة خیر من
عبادة ستین سنة) حدیث شریفنك مضمون میمونه ماصدق اولغیچون اول مختار بالاختیار جناب
قضا اختیار ایدوب محیهٔ ادرنه قاضیسی اولوب بعده دولت روزافزونله صدر صدارته ایاق باصوب
اناطولی قاضیعسکری اولدی خلق عالم انك عنایتیله تمام شرف بولدی مرحوم ومغفورله سلطان
سلیم خان حضرتلری ایله ولایت مصر فتحندن مقارن صبل جزیل سلطنت ومستقر قدیم قویم سعادت
صونه عودت ایلدکلرنده بعض ذمام تمامك کلام هزل المامی ایله عزل وتنقیش ایلدکدن نصکره
یومی یوزاچه ایله محیهٔ ادرنه ده دار الحدیث مدرسه سنی بعده سلطان بایزید خان غازی مدرسه سنی
صدقه ایلدی مرحوم ومغفورله سلطان سلیمان خان علیه الرحمة والغفران حضرتلرینك
زمان سلطنت واوان سعادتلرنده سلطان العلماء وبرهان الفضلاء شیخ الاسلام مفتی الانام
مفتی علی جلبی افندی حضرتلری حقوز یوز اوتوز ایکی سنه سنده فوت اولدقده عقبنده
مولانا کمال پاشا زاده مفتی اولوب شرعت شریعهٔ احمدیه وسنن سنن محمدیه اوزره افنا یوردی
خصوص فتواده آیهٔ کبری اولوب استغناء طریقله عامهٔ طوائف انس وجان مسائل
مشکله ده اکا مراجعت ایلدکلری سببدن السنهٔ اشرافده مفتی الثقلین دیو مذکور ومشهوردر
بحر فتوی کان تقوی اختر افلاك شرع شیخ ملت پیرامت زین دین تاج سنن اول فاضل
فضیلت آیات جلهٔ شرائف اوقات شرف غایاتی علوم عالیه یه اشتغال نحوینه صرف
ایدوب (فی الفدو والاصال) اعلام اعلام فضل وکمال ایتمکدن خالی اولمادیغی سببدن

Metin nu 73 - Mehmed Mecdî Efendi, *Hakaiku'ş-şakaik*, İstanbul, 1269 (16.yy)

مولى الموالى مولانا شمس الدين احمد بن سليمان بن كمال پاشا

محيهٔ ادرنه يه منتسبلردر جد بزركوارى امراء عثمانيه دن اولمغين عالم صباوه مبانى علومى تحصيل وتكميل ايلدكدنصكره كنديلرد خى امارت سمتنه سالك اولدى ولكن كمال محبت فضل وكمال اكا اسئيلا ايتمكين تكميل ملكات ملكيه وتحصيل كمالات عاليه ايدوب شيخ الاسلام ومفتى الانام اولدى مؤلف شقايق اول فاضل فايقدن كنديلرك طريق علمه شروعنى بوطريقله نقل ايلديكه عنفوان شباب پاشتابده مرحوم ومغفورله سلطان بايزيد خان غازى ايله سفر ظفر اثره كيدوب عساكر اسلام ايله منازل ومراحلده قونوب كوچر ايكن اول زمانك وزراء صف آراء وآصف آراسندن عظيم الشان سمى خليل الرحمن ابراهيم پاشا ابن خليل پاشا نك مجلس همايونلرنده بركون امراء رزم آرادن اورنوس بك اوغلى احمد بك نام بر امير والا مقام جلوس ايتمشكن يومى اوتوز اچه ايله اول عصرده قليه مدرسى اولوب خداى خفى الالطافك اعطاف جليه سنه مظهر اولان مولانا لطفى رحمه الله الملك الحق درويشانه لباسله كلوب اول امير والا مقامك اوسنده تصدر ايلدى مولانا كمال پاشا زاده ملا لطفيدن احوالنى استقصا ايدوب اوتوز اچه ايله مدرس اولديغنى معلوم علم عالم آرا ايدنكده اول مقوله صاحب عز وجاه امير عزت پناهك اوسنده بو مقوله نصاب مناصب عاليه دن بى نصيب كيمسه بى تردد تصدر ايتد يكنه تعجب الجلوب نيچه مدت غريق بحر حيرت وحريق آتش فكرت اولدى شرفاء رفقاسندن برلبيب اريب وعاقل اديب بوغبار تردد وزلك خاطره بى مرأت خاطر صفا كستر ندن دفع ورفع ايدوب شكل مرامى بو يوزدن عرض ايلديكه زمرهٔ امرادن فرقهٔ علماء اعزاز واكرام اولنمغله اولى واحرادر شرف شرف اشراف علماء سر علم منجوق رايت عزت امرا ايله بكسر همسر ومرتبه ذره برابر دكلدر بلكه برتردد فرقهٔ علما زمرهٔ امرادن بهتردر يعنى اونلر معتبردر (الملوك حكام على الناس والعلماء حكام على الملوك * شعر * باشد لباب عالميان نوع آدمى * هستند زمرهٔ علما اب آن لباب * زمرهٔ علمانك مناشير اعما للرى عنوان (يرفع الله الذين امنوا منكم والذين اوتوا العلم درجات) ايله معنون ومقادير شؤن عاليه لرى (قل هل يستوى الذين يعلمون والذين لايعلمون) ايله مبين در روز آخرتده درجات معنويه ومراتب اخرويه لرى عاليه اولديغى كبى بوعالمده دخى مقادير عليه لرى برتر اولديغى مقرر ومعين در * شعر * فعظم قدر اهل العلوم * فقد اوجب الله اعظامهم * مجالس ومحافلده تبجيل وتعظيم اولندقلرى محضا علم اتفاقى اولديغى حيثيتدندر جهت ومنصب جهتندن دكلدر انلرك علو شان وسمو مكانلرنده منصبك دخلى وتعظيم واجلال واقبالنده مراتب دنيويه نك صنعى يوقدر اول كروه ولاكهرك هر بريسى حسن وبهاده فريدهٔ روزكار اولوب قدر وقيمنده درة التاج

مولدالنبی علیه‌الصلاة والسلام

مولدالنبی کونندن مقصد ، پیغمبرزیشانمز افندمزك دنیایی تشریف بویوردقلری یوم سعادتدر. استانبولده وترکاریسنده (قندیل کیجه‌سی) دیه یاد اولنان ، ربیع‌الاول آینك اون ایکنجی کیجه‌سی ، دین مبین سلامك عالم انسانیته مبلغ صادق وامینی اولان مجمع مکارم اخلاق ، حضرت سیدالاسیاد افندمزك دوغدقلری لیله‌ٔ مبارکه‌ٔ مهمه‌در .

تاریخ نقطهٔ نظرندن بو حادثهٔ تولد ، دنیانك اك بویوك والك صاحب سطوت وعظمت هرهانکی شهنشاه جهانگیرینك ، ویا صاحب جاه ایمپراطورینك یوم میلادندن دها مهم ، دها پك چوق معنیدار بروقعهٔ عظیمهٔ انقلابات وکالاتدر . اویله که بو ذات جلیل‌الصفات عدالتپرورك بالاخره مظهر مرتبهٔ نبوت اولمارندن ، قبالی چوللرده وحوش کبی یاشایان ، اصنامه طاپان ، ادعای شهامت واظهار تعصب وشجاعت ایلهین ، بیلدیکندن کوردیکندن ذره‌جه شاشمایان ، جسور ، عنود ، جاهل ، وحشی ، محارب ، بر قومدن صحایف تاریخ عالمه نجه شان وشهرتله انتقال ایدن مدنی ، متدین وحقیقت‌بین ، معتدل وحق شناس ، عالم ، متمدن ، شجیع ومتحمل ، صادق ومخلص بربویوك امت یتشدیردی ، نشر ایلدیکی نور حقیقت ، نور حقیقهٔ انسانیت اولدیغی ایچون او کوچوك قبیلهٔ قریشدن شامه ، یمنه ، عراقه ، هنده ، افغانه ، چینه ، مصره ، اندلسه ، وخلاصه چار اقطار عالمه خطوط زرین شعاعی طبق تنویر عالم ایدن برکونش کبی یایلدی ، بونوردن علما ، فضلا ، حکما ، فلاسفهٔ اسلام استفاضه ایتدی ؛ میدانه چیقدی ، عدالت او سایه‌ده برلشدی ...

دنیا دکشدی ، شرقك نور فیضا فیض لاهوتیسی جهانی طوتدی ، کتابخانهٔ عرفان آدم ، علوم ایله طولدی طاشدی . اویله که لسان بلاغت باشقه بر حقیقت نوظهور ایله تکلمه ، وجدانلر اك یوکسك حسیات ایله تفهمه ، انسانلر بیلمز بر صفای معنوی ایله تعالی‌یه مظهر اولدیلر . سعی وغیرت ، عزم وهمت ، رفاه وسعادت ، عفت وعزت بر کورونمز افق لایتناهی‌یه دوغرو وسعت بولدقجه بولدیلر !

جامعلر طلبه ایله ، بلده‌لر علم وادبله مالامال فیوض اولدی .

نور نظرامان اولان بوذات معالی صفاتك اوصاف جلیله ومزایای سنیهٔ هایونلرندن بحث کوجدر . بوخصوصده تاریخ اسلامك مدار فخری اولان بیکلرجه علما ، بیکلرجه اثرلر یازمشلردر . هرسوزی برحکمت بالغه . هر حرکتی برعلویت غیر مسبوقه اولان نجه‌کومز افندمزك دوغدقلری کونی ویا کیجه‌یی ذوق وجدانه عائد برصمیمیت روحیه ایله حس ایتمك ، ظنمجه اك کوزل برراسمهٔ خلوص واحترام، اك صاف وحقیقتپرور برنشانهٔ تکریمدر . علیه افضل الصلاة .

مصر ، علی سعاد

اعلان

دیون عمومیهٔ عثمانیه مجلس اداره‌سی

اعلان

فی ۱ تشرین اول ۱۸۸۰ تاریخنده اجرا ایدلش اولان آلتنجی دردنجی کشیده‌ده جیلوب یدنجی اخذ اولنوب اوزره ابراز ایدلمش اولان تومسوراری زیرده محرر بولونان دوم ایل شنددوقری تحویلاتی ۳ کانون‌اول ۱۸۸۱ تاریخلی نظامنامهٔ هایونك بشنجی واون اوچنجی مادەلری وفق ۳ ایلول ۱۹۰۳ تاریخلی نظامنامهٔ مربوطك اون ایکنجی مادەسی اجراسنجه حکمدن ساقط اولدیغی اعلان اولنور :

مذکور دوم ایل شنددوقری تحویلاتك

تومسوراری

۱۱۹۵۶۱

۲۱۰۸۷۵

۴۹۰۳۱۰

۱۴۵۱۵۰۰

قاچیریلان فرسنلر

عثمانلی ـ روس حربنه متعلق اك مهم اثر

کچه‌جی زاده فریق عزت فؤاد پاشانك بو پارلاق اثری بوکون مطبعه‌مزده قصر ایدیلیور . صاحب اثرلر مکمل بر رسمی ، آیدین والیسی امرای مقتدره‌مزدن محمود مختار بکك برتقریظی ، برذیل ، اون خریطه‌یی حاوی واعلا کاغده مطبوعدر. ساده عسکر لرله دکل ، بالجمله ارباب مطالعه‌نك موجب استفاده‌سی اولهجق بر اسلوب لطیف ایله محرردر. ثمانی ۱۵ مجلدی ۲۰ غر شدر. طشره‌دن ده فروش پوسته اجرق کوندرلیدر . مرکز توزیعی : مختار خالد کتابخانه‌سیدر .

بدایی سنه
نومرو — ۱
طلبه ایچون چالیشیر
پنجشنبه
رقیمی — ۲۳
تاریخ آیلق مجموعه

طلبهٔ دفتری

۱۳۳۱ مؤسس و مدیری: معلم احمد خالد ۱۳۲۹

طلبه دفتری هیئت ادارهٔ عزیزه‌سنه:

طلبه‌لك، حیاتك اك غلیانلی دورهسنه تصادف ایدهرك بودوره‌ده فعالیت ایچون متعادی بر تمایل طوییولور ، حرکت ایتمك، اویانمق، اوقومق ، تهیج اولمق ایچون شدتلی براحتیاج حس ایدیلیر ، حرکتلر ، هیجانلر ، فکرلر شدت غلیانه قابلیتلرینه صیغامایان مایعلرگبی — طاشمقلقلرگوستریر . مادی ومعنوی بوتون قوت وقابلیتلر — باصقیسز زنبرکلرگبی سرعت وشدتله قورولوب بوشانیر ..

صباوت حیاتی نك بوتمایل واحتیاجلرینی تنظیم و تعیین ایده جك آثارلرك برلری ، ذاتاً بك فقیر اولان کتابخانهٔ عرفانیزده، بوسبوتون بوش گبی طوریور؟ اونك ایچون مکتبلریمزی طولدوران طلبه «فعالیت تمایلی»نی بك یولنز صورتلرده صرفه مجبور اولییور و «اوقومق احتیاجی»نی تعیین ایچون غزته‌لرله عادی رومانلردن باشقا واسطه بولامایور ..

«طلبه دفتری» نك مرتبلری کتابخانهٔ عرفانیزك بوأهمیتلی گوندهکی بوشلغی ازاله‌یه چالیشمق ایستیورلر اونلرك مقصدلری: منتظم بر رو غرام داخلنده، طلبه‌مزه‌هم حسی وفکری فعالیت احتیاجلرینی تعیینه مدار اولاجق آثارلر تقدیم ایتمك، وهم‌ده بدنی فعالیت احتیاجلرینی تزیه ومفید بر صورتده تعیین ایچون بولرگوستریلمك‌در .

بومقصدلرینی تقدیر وتجیل ایدر وبونی ساحهٔ فعله چیقارمنه موفقیتلرینی تمنی ایلرم ..

— آرنکوی : ۲۱ مایس ۳۲۹ — ...الخ

قوسرو ۳ بازار ۲۷ نیسان ۱۲۹۱ اعتلاء مشروطیت‌ده دردنجی سنه‌سی ۱۰ یلدیز ۲ ربیع الاخر ۱۳۲۷

صدای حق

مطبعه وعمل ادارهسی باب عالی جاده‌سنده ۳۵ نومرولو دار

پوسته‌لکی بکری اون پاره‌لق

اعلانك مخصوص کتاب اعلاندن پنجه طغرلر ایچون پوسته ایله طبع اولنور وطبع اولدقجه اعلانك مخصوص کتاب اعلاندن پنجه

شدیدك هفته‌ده بردفعه‌دن زیاده چیقمیان غزته‌در

اعلان اولنز

◄ خاتمه ◄

(۲) نوسر ودن مابعد

(انسان)

بتون کوردیکز حیوانلرك ودها سائر شیلرك الك اشرفی اولدیغی جنناب حقك مخلوقیدر.

حق تعالی هیچ بر مخلوقنه و بر مدیکی نعمتلری انسانه احسان ایتمش وحیوانلرك برچوغی انسانك راحتی ایچون آلت قلنمشدر.

یونلردن مراد جناب حقك امر الهیسنی بر پنجه کیزمکله برابر اجرای فعالیت ایتمکدر.

انسان دیمکله بك کلمهن عبارت دکلدر. کندوسندن بیوك وجودلرك اغر یوکلری قالدیرور. دیری اوریور. ایستدیکی پرتکاله قور. اغره ایستدیکی یتمی کوتورور . بیوك بیوك طوپلر دوکر.

اوزاقدن قلعه لری دوکر . کوچك کوچك دمیرلری پرشدیرور . قوجه بروزهلی کی بیاض دکز اوزرنده ده حکمی اجرا ایدر . دها ایچنه بك دولو شاشیه جنی ایشلری کورر . لکن بره کسی جهتی بلیردرکه بایلان بوقدر بیوك ایشلرك یاپمغه ، اولدیغنه کیمه انسانلرك ایشلریه جنی کلور یاقك ! بوقاریده سویلدیکز کبی انسان نه قدر قوتلی اختیارلی ایسه اوقدرده عاجزدر . مثلا کندی بیوکلکلرك یکدیکرینی کوچك اولان برحیواندن قورقارلقلرندن خلاص اولق ایچون یتاجق برآرآیچنه اویتوز بی کشدیکنه حرام ایدر الحاصل تعجیز اولور.

برنجی سنه — نومرو : ۱

شدیدك هفته‌ده بر ، پنجشنبه کونلری چیقار : اداره خانه‌سی : دیوان یولنده قادینلر دنیاسی

ملکزه موافق اولان مقالات ومعلومات مجیدلرینی آچیقدر. کوندیلان یازیلر درج ایدلسون ایتمسون اعاده اولنماز

برنجی درس

جناب حق بو دنیایی یاراتدیغی زمان آتشدن برطاق حالنده اولدرق یاراتمش ، برچوق زمانلر سکره صوکیجه برآتش حالنی آلمش ودها سکره قابوق باغلامغه باشلایوب بوکون کوردیکمز حال وشکلی آلمشدر .

بو دنیایه فن اصطلاحنجه « کرهٔ ارض » دیغیور . زیرا طوپ گبی یووارلاق اولان شیلره هندسه فنجه « کره » دینور . دنیا دخی یووارلاق اولدیغندن « کرهٔ ارض » دینمشدر . بر شیمدی بو یووارلاق دنیانك قابوغی اوزرنده یاشایوروز. وعادتا بوشلغه قارشو باشی آشاغی آصلمش گبی دنیانك قابوغی اوزرنده یوریوروز. اونك جاذبه‌سی طوتوجی قوتی اولمسه بوشلغه یووارلایوب کیدردك . بو قابوغك قالینلغی ۲۰۰ کیلو مترهدر اوندن آشاغیسی آتش ایچنده‌در. یعنی دنیانك کوبکی آتش ایچنده‌در.

بزم مجموعه

قرائتنه پرتنبه کرکی خصوصیه چوجوقلره مخصوص ، معلی مجموعه‌در

صایی : ۱ فیاتی : ۵ غروشدر ۵ نیسان ۹۲۲

سلام چوجوقلر !

بك چوق زماندر بوبوك برصیرسزلغه بکدیکمز مجموعه یوکون طاووشیودرمکز. آرتق بوبوکلرك گی سزلگه‌ده برمجموعه‌کز وار. سزه مکتب کتابلریکزده وبایاشقا کتابمجموعه‌لرده بولامادیغکز بازیلری (بزم مجموعه) ده اوقویاجقسکز . چونکه (بزم مجموعه) بوتون معنالیه سزلگ مجموعه‌کزدر .

قونوشمه باشلادیغکز زمانلدن اعتباراً اطرافکزده کیلر نامتناهی سؤالر صوردرسکز : بوی کیم یاپدی ؟ نیچین یاغمور یاغیور ، نه‌دن کیجه اولیور ؟ اوقومویه‌نف ناصل یوریور ؟.. فقط بوتون بوتون بو سؤالرکزه اکثریتله : « بیلمه‌یورم ، یاخود بیلمیورم » جوابلرینی بوبودیکز زمان اوکرنه‌جکسکز ، گی سزی ممنون ایتمین ومشکلکزی حل ایتمین جوابلر آلقده‌سکز .

سوکرا ، جدی درس کتابلرندن یورولدن دماغکز ، اکلنجه‌لی ، مرافلی بازیلر اوقومق ، خیالی حالملره اوچق ایسته‌ر . فقط سزك ایچون یازلمش کتابلر ، مجموعه‌لر اولمادیغی ایچون ، برطاقم عادی وبیرگون رومانلر اوقویورسکز وفرقنه اولمادن اخلاقکز بوزولور .

بك سوکیلی وبك بیچاره چوجوقلر !.. ایشته (بزم مجموعه) سزی بوتون بو قبا وعادی یازیلردن قورتاراجقدر.. چونکه بوتون بونلر ، (بزم مجموعه) نك یاننده بك سونوك ، بك طاتسز وروحسز قالمجقلردر .

BAŞBAKANLIK
OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ
Demirbaş No : 319
Tasnif No. : Sebilürreşad
1993

واعتصموا بحبل الله جميعاً ولاتفرقوا...

ولاتنازعوا فتفشلوا وتذهب ريحكم...

كونوا عباد الله اخواناً...

انما المؤمنون اخوة...

سبيل الرشاد

١٣٣٠

١ جلد ٨

سبيل الرشاد جريدهٔ اسلاميه‌سى صاحب ومديرى

ع . اشرف ادیب

صراط مستقيم صاحب و مدير مسئولى

سبيل الرشاد جريدهٔ اسلاميه‌سى هيئت تحريريه‌سى

اعيانـدن مناسترلى اسماعيل حقى افندى — باش مدعى‌عمومى بركت زاده اسماعيل حقى بك — خارجيه ترجمه شعبه‌سى ممیزى فريد بك — عبدالرشيد ابراهيم افندى — بابان زاده احمد نعيم بك — دارالفنون عثمانى معلملرندن محمد عاكف بك — الاى مفتيسى محمد فخرالدين افندى — بروسه‌لى محمد طاهر بك — قزانلى حكيم ثابت افندى — مدللى اعدادیسى‌مديرى م . شمس‌الدين بك — على‌شيخ‌العرب‌افندى — اسپارطه‌لى حقى بك — طاهرالمولوى بك — ادهم نزاد بك — سليم افندى زاده مصطفى تق افندى — اقكيلى احمد حمدى افندى — خواجه زاده احمد بك — ع . ن بك — عالم جان‌الادريسى‌بك.

خليل خالد بك — احمد بك آغايف — على‌رضاسبى بك — دبستان ايرانيان مديرى‌توفيق بك — ع . اشرف ادیب.

والله يهدى من يشاء الى صراط مستقيم

اتبعون اهدكم سبيل الرشاد

طبع ثانى

صراط مستقیم ۱۲۲۶

وحدت اسلامیه

واطیعوالله ورسوله ولاتنازعوا فتفشلوا وتذهب ریحکم

حکومت اسلامیه بر زمانلر طولا تا مغرب اقصادن چین حدودندهکی طونکین ایالتنه ، عرضاً شمالدهکی قازاندن باشلایهرق خط استوانك آلتندهکی سرندیبه قدر امتداد ایدن قوجه بر عالمی سایهٔ حمایهسنه آلمش ایدی . بو واسع حدودك داخلندهکی قطعهلر ، مملکتلر بوتون مسلمانلرله مسکون ایدی . مسلمانلرك بورالرده هر درلو تغلبدن آسوده برسلطنتلری، بر شوکتلری واردی . حکومتك باشنه بویوك بویوك پادشاهلر کچهرك ، آز بر پارچهسی استثنا ایدلك شرطیله، بوتون کرهٔ ارضی ایستدکاری کبی اداره ایدرلردی. عسکری هیچ برزمان هزیمت یوزی کورمز ، سنجاقلری هیچ بر پرده طوپراغه سم یلمز ، سوزلری هیچ بر کسسه طرفندن کری چورمز یلمزدی. متین قلعهلری، مستحکم برجلری مسلسل طاغلرکبی اوموز اوموزه ویرمش کبدر ، اوولر ، تپهلر مسلمانلرك الیله یقیشن هر درلو کینلرله، آغاچلرله، اورمانلرله، اوتلرله اورتولمش بولونوردی. الك متین قواعد عمران اوزرینه قورولمش ، صولك درجهده معمور ، صولك درجهده منتظم اولان شهرلری اهالیسنك صنایعیله ، بدایعیله ، بتشدردیکی علمیله ، حکمیله بوتون دنیایه قارشی اعلان مباهات ایدردی .

ایشته شرقده ابن سینا ، فارابی ، رازی کبنده، غربده ابن باجه، ابن رشد، ابن طفیل عیارنده بر چوق حکما یتشدیکی کبی بو ایکی منتها آراسندهکی قطعهلرده حکمت، طب، هیئت، هندسه وسائر علوم عقلیهده بحر ایتمش ، رسوخ قازانمش ارباب فندن کچیلمزدی. علوم شرعیهیی قاله آلیورز ، چونکه اوملتك بتون طبقاتنده تعمم ایتمش ایدی .

برعباسی خلیفهنك سوزینه قارشی چنكاك بیوك فغفوری بویون اکر ، اوروپانك الك بیوك ایمپراطوری تیتردی. قرون وسطی‌ده محمود غزنوی، ملکشاه سلجوقی، صلاح‌الدین ایوبی، شرقده تیمورلنك غربده فاتح سلطان محمد ، سلطان سلیم ، سلطان سلیمان کبی پادشاهلر یتشمشدرکه بو کون بو آدملر ماضیه قارشمش اولمقله برابر زمان ایدیاً اونلرك خاطره‌سنی، اونلرك آثارینی محو ایده‌میه‌جکدر.

پره‌وزه محاربه‌سی — باربارووس خیرالدین پاشا

اسپانیا استانبوله کوندرمکدن مقصدی. دشمنك نه‌قدر جسیم برقوته مالك اولدیغی سلطان سلیمانه اسیرلرك آغزندن ایشتدیرمك ایدی .

باربارووس ، سلطان سلیماندن امر کلنجه‌یه‌قدر (پره‌وزه) کورفزنده بکلیمکه قرار ویرمشدی. کورفز طغار اوغلنه برابر قلعه طوپجیسنك‌ده حمایه‌سی آلتنده بولوندیغندن دشمن دونمامسنه قارشی مدافعه‌یه هرزمان صالح ایدی . شمدنلی برفورتنه ساحلیری دوکیور . کیلر بوجوشان دکزلر اورتهسنده بوردا بوردایه چالقانیوردی . اوکیجه‌یی هرایکی طرف براندیشه ایچنده کچیردی. صباحلین هوا یاتشمش ، اورتهلغه بر سکونت کلشدی . بوسکوتدن استفاده ایچون یاباربارووس لیماندن برخروج حرکتی اجرا ایده‌جك ویاخود آندره‌دوریا کورفزه تعرض ایلیه‌جکدی . فقط هرایکی طرفده‌ده سیم پر عطالت حکم فرما اولیوردی . باربارووس ، میتنده بولونان قوهٔ جزئیهیی دشمنك بودرجه فائق قوتلرینه قارشی تهلکه‌یه‌دوچار ایتمك ایستیور ، آندره دوریاده استحکاماته مستند بر دونمایه قارشی بی پروا ایلریله‌جك قدر کندنده جسارت کورمیوردی. باربارووس بالکز دشمنك قره‌یه عسکر اخراج ایدرك دونمایی برآز تضییق ایتمکدن قورقیوردی.

بوفکریه حمان بتون ارکان بحریه اشتراك ایدییوردی . اوصباح صالح رئیس ، طورغود، صراد رئیس هپ باربارووسك اطرافنه طوپلانمشلر، احوال حاضره‌یی مذاکره ایدییور ، دائما دشمنك قره‌دن اجرای تأثیر ایتمسی احتمالی ایلری سوریولردی . واقعا بوکون اول غربماینك (پره‌وزه) جوارینه عسکر اخراج ایتمکدن هیچ برنتیجه حاصل اولاماملیدی ؛ فقط آندره‌دوریانك مبتلاسی قوت شمدی یك فائق برراده‌ده ایدی. آندره دوریا ، کیلرینك طوپلرنی قره‌یه اخراج ایده‌جك اولورسه دونمایه قارشی ایچه برتأثیر اجرا ایده‌بیلیردی . سان رئیس بوکا هیچ شبه ایتمیوردی . وبوفکری یك معقول اولابیلیردی . چونکه اوانسناده قره‌یه طوپ وعسکر اخراج ایتمك مسئله‌سی متفقین دونمامسنده موضوع بحث اولمش. فقط آندره‌دوریا کبی‌ده‌کی طوپلری قره‌یه اخراج ایدوبده باربارووسه قارشی فائقیت بحریه‌یی غائب ایتمك ایسته‌مش :

آنجه ک. (« آن » صورتی آلان « او » اسم اشارتیله « جه » ادا ئتدن مرکب اولوب، بعیده اشارت ایچوندر، وقریبه مخصوص اولان « بونجه » نك مقابلیدر.) اونك کبی، اونك قدر، اوقدر، اویله جه. مر.

آنجیلین (یاخود اونجیلاین. ک. (اصلی : آنجه این) اویله جه، اول صورتله، او مرتبه ده، اوقدر. (بعیده اشارت ایچون اولوب، قریبه مخصوص اولان « بونجیاین » ه مقابلدر.) مر.

آنختار (س. با : آناختار.

آند (س. (ج : آنت.) ۱. یمین، قسم، حلف، سوکند ؛ آند ایچمك = یمین ایتمك: آند بوزمق = نقض قسم ایتمك ؛ آند ویرمك = یمین ایتدیرمك، تحلیف ایتمك. ۲. آداق، نذر، عهد.

آندلاشمق (فش. بریریه یمین ویروب آلمق، عهد لشمك.

آندلی (ص. یمینلی، یمین وقسم ایتمش، تحلیف اولنمش.

آنده (آندن یاخود اوندن، اوندن. با : او.

آندیز (س. ۱. آردیچ نوعندن چالی. ۲. شهر خارجنده واقع چالیلق یر. ۳. فاحشه لر بحمی اولان ناپاك محل. || آندیز اوتی = عربیده قنس وزنجبیل الشام وفارسیده راسن دینلن بر نبات طبی.

آندیق (یاخود آندوق. س. صر. تیلانك بر نوعی.

آنسز (آنسزین، آپ آنسزین. با: آکسز وسائره.

آنغاریه (یاخود آنقریه. س. ایو. Ἀγγαρία که بوده فا. « کار » دن محرفدر.) اهالیه بلا اجرت کوردیریلن ایش، عمله وحیوانات وآرابه وسائره نك مجانا حکومت ایشنه قوللانلمسی، سخره. || مج. کوکلسز، ایستیه رك، واهیت ویرمکسزین : آنغاریه ایشلمك، دیکلمك.

آنغیت (س. قازدن بیوجك طوغله رنکنده بر جنس قوش.

آنغیتی (یاخود آنغیدی. ص. آنغیت قوشی و طوغله رنکنده اولان.

آنغیچ (س. چیتدن دوشمه سز آرابه

آنف (ص. عر. ا: آنفه. (« انف » دن صف.) ماضیده یك قریب، برونك اوجنده اولهجق صورتده یقینده کچن. — اکثریا آنف الذکر، آنف البیان کبی تعبیراتده بولنور که دمینجك ویا آز یوقاریده ذکر وبیان اولنان دیمکدر. — مادهٔ آنفه. افادات آنفه کبی تعبیراتده دخی بولنور.

آنفاً (ص. عر. آز یوقاریده، دمینجك : آنفاً ذکر و بیان اولندیغی اوزره.

آنك (آنلر، آنی وسائره. با : او.

آنونیم (ص. (یو. Ἀνώνυμος) اسمسز، اسمی بللی و مذکور اولمیان: آنونیم شرکت = کیمسه نك نامنه اولمیه رق حصه دارانك جلهسنه عائد بولنان شرکت.

آنه (یاخود آننه. س. (چوجق لسانی) آنا، والده. بنیه : آنه جکم = آناجغم: || بیوك آنه = جده.

آنیده (ظز. اوآنده، درحال، همان.

آنیسون (س. با : آناصون.

آو (س. ۱. قرهده وحشی حیوان یاخود قوش ودکیزده یالیق اورمق ویا طوتمق ایشی، صید، قنص، شکار، تخییر : آوه کیتمك. ۲. آوده اوریلان ویا طوتیلان وحشی حیوان یاقوش یاخود یالیق: آواورمق، بوطاغلرده چوق آو واردر. ۳. اله کچن شیء، طعمه، غنیمت : الینه کوزل بر آو کچدی. || آو آرامق = کایپر شیء طلبنده بولنمق. || آو اتی = آوده اوریلان یبان حیوانی و قوش اتی. (یالیقه اطلاق او. لنماز.) || آو قوشی = آو آولامغه آلیشیق آتماجه وشاهین کبی بیرتیجی قوش. || آو کوپکی = زاغار وتازی کبی آو آولامغه آلیشیق کوپك. || آو هوامی = یوصلق وقارلق هوا. || یالیق آوی = صید ماهی. || سورکون آوی = آولانه جق یبان حیوانك اطرافی صاروب اورتهیه آلق اوزره آتله و غلبه لکله ایدیلن شکار. || هوآوی = آتله وقوشله ایدیلن صید.

قاموس ترکی

کافهٔ لغات ترکیه ایله لسان ترکیده مستعمل کلمات واصطلاحات عربیه وفارسیه واجنبیه‌یی جامع اولهرق لسانمزك مکمل لغت کتابیدر .

مؤلفی : ش. سامی

صاحب و ناشری

« اقدام » صاحب امتیازی و باش محرری

احمد جودت

معارف نظارت جلیله‌سنك ۲۹ رجب ۱۳۱۷ و ۲۰ تشرین ثانی ۱۳۱۵ تاریخلی و ٥٤٧ نومرولی رخصتنامه‌سیله طبع اولنمشدر .

کافهٔ حقوق صاحب وناشرینه عائددر .

درسعادت

« اقدام » مطبعه‌سی — باب عالی جاده‌سنده دائرهٔ مخصوصه‌سنده ،

۱۳۱۷

Metin nu 66 - Şemseddîn Sâmî'nin meşhûr *Kamûs-u Türkî* isimli lügatının kapağı

ومحروم قلق معناسنه در يقال حكمه اذا منعه مماريد (الاحتكام) افتعال وزننده برآدمك تحكمي قبول ايدوب حكم اولمق معناسنه در يقال حكم فلانا فى الامر فاحتكم فيه (التحكم) تفعل وزننده حاكك ماده‌سنه محكومه‌ده حكمى نافذ اولمق معناسنه در يقال تحكم فى الامر اذا جاز فيه حكمه (الاحكومة) اضحوكه وزننده اسمدر حكومه كبى (الحكيمة) حكيمك مؤنثيدركه حكمتله متصفه اولان خاتونه دينور جمعى حكيمات در وبين العرب حكيمات صخر بنت لقمان وهند بنت الحسن وجعثة بنت حابس وبنت عامر بن الظرب نام خاتونلر ايدى وعلىّ بن يزيد بن ابى حكيمه ومحمد بن عبدالله بن ابى حكيمه محدّثلر در (الحكمة) حانك كسريله عدل وعلم وحلم ونبوّت وقرآن وانجيله اطلاق اولنور * مؤلفك بصائرده بيانه كوره منع عن الفساد ومنع لقصد الاصلاح معناسندن مأخوذ در علماء تعاريف متعدّده ايله تعريف ايلديلر واكثرى صفات الهيه دن اولان حكمتى معرفة الاشياء وايجادها على غاية الاحكام والاتقان عنوانيله وحكمت انسانيه يى معرفة الموجودات وفعل الخيرات عبارتيله تعريف ايلديلر وتنزيل مبينده مذكور اولان حكمت وجه مذكور اوزره عدل وعلم وحلم ونبوّت وقرآن وانجيل معنالرينه واردر وطاعت بارى وفقه ودين وعمل بالدين وخشيت وفهم وورع وتقوى وعقل وقول وفعلده اصابت وتفكر فى امر الله تعالى واتباع امر معنالرينده مستعملدر انتهى (الاحكام) همزه‌نك كسريله برنسنه يى متين واستوار اتمك معناسنه در يقال احكم الشئ اذا اتقنه وبرآدمى محافظه ايدوب فسادن منع اتمك معناسنه در يقال احكمه اذا منعه عن الفساد وبرآدمى برايشدن دوندرمك معناسنه در يقال احكمه عن الامر اذا رجعه وبرآدمى ديلديكى نسنه دن منع اتمك معناسنه در يقال احكم فلانا اذا منعه مماريد وآتك لجامنه حكمه كچورمك معناسنه در يقال احكم الفرس اذا جعل للجامه حكمة (الحكم) حانك قمحى وكافك سكونيله بودخى برآدمى فسادن منع اتمك معناسنه در يقال حكمه حكما من الباب الاوّل اذا منعه عن الفساد وبرايشدن رجوع اتمك معناسنه در يقال احكمه عن الامر فحكم اى رجعه فرجع وبرآدمى مرادندن منع اتمك معناسنه در يقال حكمه اذا منعه مماريد وآتك لجامنه حكمه طاقق معناسنه در يقال حكم الفرس اذا جعل للجامه حكمة (الاستحكام) برنسنه متين ومحكم اولمق معناسنه در يقال احكم الشئ فاستحكم اى اتقنه فصار متقنا * شارح ديركه شهابك بيانه كوره متين واستوار اولمش نسنه يه عامّه‌نك فتح كافيله مستحكم قوللرى خطادر زيرا فعلى لازم اولمغله البته كافك كسريله اولمق لازمدر (الحكمة) فتحاتله آت قسمنك لجامندن ايكى طرفلو چكه‌لرينى احاطه ايدن دموره دينوركه كك ايكى طرفلو قوللريدر اوستلرنده ايكى حلقه اولور باشلغك قوللرينى انلره چكورلر والتلرنده دخى ايكى حلقه اولور ديزگينك ايكى قولنى اكا چكورلر وحكمة الانسان آدمك يوزينك ياخود باشنك مقدّمنه اطلاق اولنور وامر وشان وحال معناسنه مستعملدر يقال حكمته كذا اى شانه وامره وحكمة الضائه قيون قسمنك اككندن عبارتدر يقال ضرب حكمة الضائة اى ذقنها وقدر وپايه ومنزله معناسنه مستعملدر يقال هو اعظم حكمة منك اى قدر اومنزلة (المحكمة) مكرمه وزننده غير منسوخ اولان سوره يه وصف اولور يقال سورة محكمة اى غير منسوخة * مؤلفك مرادى كنديده آيت منسوخه اولميان سوره ديمكدر غير منسوخة فيها تقديرنده در بصائرك اوائلنده بسط ايلديكى اوزره يوزيكرمى درت سوره دن كنديده ناسخ ومنسوخ آيات اولان قرق اوچ سوره در * ياخود مؤلفك مرادى غير منسوخيت بالنفس سوره‌لك وصفى اولمقدر زيرا بنه محلّ مزبوره بيان ايلديكى اوزره منسوخ اوچ نوع اوزره در بريكتابتى وقرائتى منسوخ اولاندر تته‌كه انس حضرتلرندن مرويدركه سوره‌ء براءه يه مقارن برسوره‌ء طويله وارايدى كه زمان سعادتده تلاوت ايدرايدك بعده بكليتيهامنسوخ اولوب بين المسلمين همان اشبو آيت قالدى ❊ لوكان لابن آدم واديان من ذهب لابتغى اليهما ثالثا ولوكان ثالثا لابتغى رابعا ولا يملأ جوف ابن آدم الا التراب ويتوب الله على من تاب ❊ نوع ثانى كتابتى منسوخ وحكمى باقى اولاندر اشبو ❊ الشيخ والشيخوخة اذا زنيا فارجموهما البتة نكالا من الله والله عزيز حكيم ❊ ثالث حكمى منسوخ وكتابتى باقى اولاندر مثالى كثيردر انتهى (الايات المحكمات) سوره‌ء انعامده ❊ قل تعالوا اتل ما حرّم ربكم ❊ الايه كريمه سندن آخر سوره يه قدر آيات كريمه دن عبارتدركه اوامر ونواهى صريحه يى مشتملدر على قول متشابه ومحتمل اولميوب محكم ومتين اولمغله سامعى قطعا تأويله محتاج اولميان آيتلردن عبارتدر اقاصيص انبياء كبى (المحكم) محدّث وزننده كه طرفه‌نك شعرنده واقعدر اثمش يورتمش جهانديده واحوال آشنا پيرآدمدن عبارتدر جوهرى كافى مفتوحا قيدايتمكله وهم المشدر واشبو ❊ ان الجنة للمحكمين ❊ حديثنده وارد اولان محكم لفظى كافك فتحيله وكسريله مرويدر كسر روايتنه كوره منصف من نفسه معناسنه در وآنلر اصحاب اخدوددن شول قومدركه كفار كنديلرى قتل ايله كفرينده تخيير ايلدكلرنده اسلام اوزره ثباتله قتل اولنمغى اختيار ايلديلر (الحكيم) امير

Metin nu 65 - Fîrûzâbâdî'nin meşhûr *Kamûs-u Okyanus* isimli lügatından bir sahife

آدی کوزل کندی کوزل محمّد

جانم قربان اولسون سنك یولکه

آدی کوزل کندی کوزل محمّد

کل شفاعت أیله کَمتَرْ قولکه

آدی کوزل کندی کوزل محمد

مؤ من اولانلرك چوقدر جفاسی

آخرتده اولور ذوق وصفاسی

اون سکز بیك عالَمك مُصْطَفاسی

آدی کوزل کندی کوزل محمد

یدی قات کوکلری سیران أیله ین

کُرسینك اوستنده جَوْلان أیله ین

معراجنده امّتنی دیله‌ین

آدی کوزل کندی کوزل محمد

دورت چهاریار آنك کوکْجك یاریدر

آنی سَوَن کُناهلردن بَریدر

اون سکز بیك عالَمك سلطانیدر

آدی کوزل کندی کوزل محمد

سن حق پیغمبرسك شَکْسز کومانسز

سکا اویمایانلر کیدر ایمانسز

عاشق یونس نه‌یلر دُنْیایی سنسز

آدی کوزل کندی کوزل محمد

بو جيد عبادات وتفكراتله حقيقتي انسان اولور . اهـ تقويمده اولديغي كوسترير . ايمانك يمنيله أمانة ربه أمين بر خليفه اسم اولور...

اى اهل تقويمده يارادبلدبه وسوء فتياريله اسفل سافلين طرفنه كيدن انسان غافل.. بي ربعله.. بو ده سنك بي لنجلك سرخوشلغيله غفلت ايجنده دنيايي فوسه وكوزل كوردیكم هالده.. لنجلك سرخوشلغندن افتياركوه صباحنده ايلدرم دقيقه ده.. اكلوزلطه ايتديكم آخرتي متوجه اولايامه دنيانك يوزيني ناصل هيرلين كوردیكي وآخرتي باقاسه حقيقي يوزي نه قدر كوزل اولديغي (اوسه بيجي سوزك ايكنجي مقامنك ٧٥/٧٦ نجي صحيفه لرنده يازيلدبه) ايكي لوحهٔ حقيقته باقه. سه ده كور. بيجي لوحه. اهل ضلالت بي فقط سرخوسه اولدبه غفلت بيده سيله اسكيدن كوردیكم اهر غفلت دنيانك حقيقتي تصوراتيدر. ايكنجي لوحه اهر هدايت ومعرفت حقيقت دنيادن بيزاكاتيدر. اسكيدن نظر ده يازيلدبه اوطرزده بيراقدم. شعره تكرار.. فقط شعر دكلدر.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي يَفْقَهُوا قَوْلِي

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى الذَّاتِ الْمُحَمَّدِيَّةِ اللَّطِيفَةِ الْأَحَدِيَّةِ شَمْسِ سَمَاءِ الْأَسْرَارِ..

وَمَظْهَرِ الْأَنْوَارِ وَمَرْكَزِ مَدَارِ الْجَلَالِ وَقُطْبِ فَلَكِ الْجَمَالِ.. اَللّٰهُمَّ بَشِّرْهُ لَدَيْكَ

وَبَشِّرْهُ إِلَيْكَ امْنَحْنِي وَاقْرَعْنِي وَاذْهَبْ حُزْنِي وَحَرِّصْنِي وَكُنْ لِي وَحْدَنِي

إِلَيْكَ مِنِّي وَارْزُقْنِي الْفَنَاءَ عَنِّي وَلَا تَجْعَلْنِي مَفْتُونًا بِنَفْسِي مَحْجُوبًا بِحِسِّي وَاكْشِفْ لِي

عَنْ كُلِّ سِرٍّ مَكْتُومٍ يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ وَارْحَمْنِي وَارْحَمْ رُفَقَائِي

وَارْحَمْ أَهْلَ الْإِيمَانِ وَالْقُرْآنِ آمِينَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. وَيَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ.

وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ

رَبِّ الْعَالَمِينَ

حیرتکارانه نقش ریزه. هوکره اسماء قدسیهٔ الهیه‌نك نقوشاتندن عبارت اولدیغی بدیع صنعتلری بر بیك نظر عبرتدن کوستروب دقتکاری واعظ بیلقدر. هوکره کوزی برکیزلی خزینهٔ معنویه حکمنده اولدیغی اسماء ربانیه‌نك هوهرلرینی ادراك نازوسیله طاشره قلبك قیمتشناسلغنی بله تقدیر طاشه قیمت ویرمکدر. هوکره قلم قدرتك مکتوبات حکمنده اولدیغی موجودات صحیفه‌لرینی ارضه وسماء یاپراقلرینی مطالعه‌یه حیرتکارانه نقدر. هوکره سوموجودانه‌کی زینتلری ولطیف صنعتلری استحسانکارانه تماشا ایتمکله اولدیغی فاطر ذوالجمالنك معرفتنه محبت ایتمك واولدیغی صانع ذوالکمالنك حضوریته حقیقه واقتضاسنه نظراولمغه باشلیاقدر.

[ایکنجی وجه] حضور وخطاب مقامیدرکه، اثردن مؤثره کیدیلیر. کوزیرکه، بوصانع ذوالجلال کندی صنعتنك معجزه‌لریله کندینی طانیتدیرمق وبیلدیرمك ایستر. اوده ایمانه بله معرفته بله مقابله‌یدر. هوکره کوزیرکه: بوبدیع رحمتنك کوزل میوه‌لریله کندینی سودیرمك ایستر. اوده اوکا محبتله تخصیص تعبدله کندینی اوکا سودیرر. هوکره کویورکه: بوصنعلریم مادّی ومعنوی نعمتلرم لذیذلریله اوکا یورده‌یورر. اوده اوکا مقابل فعلیله، حالیله، قالیله منّت‌اندیرمکله، بتون حاسه‌لریله حمدانی بله شکر وحمد وثنا ایدر. هوکره کویورکه: بوجمیل حسن سوموجودانك آینه‌لرنده کبریا وکمالنی وجلال وجمالنی اظهار ایدوب نظر دقتی جلب ایدیورر. اوده اوکا مقابل الله اکبر. سبحان الله دیوب محویت ایچنده حیرت ومحبت ایله سجده‌یدر. هوکره کویورکه: برغنی معلوم برسخاوت مطلقه ایچنده خصائص وزینتلی خزینه‌لرینی کوستیرر اوده اوکا مقابل تعظیم وثنا ایچنده کمال افتقاریله سؤال ایدر واستر. هوکره کویورکه: اوفاطر ذوالجلال بریوزینی برکرکی حکمنده یاپمش. بتون آنیقه صنعتلرینی اوراده تشهیر ایدیورر. اوده اوکا مقابل ماشاءالله دیه‌رك تقدیریله بارك الله دیه‌رك تحسین ایله سبحان الله دیه‌رك حیرتله الله اکبر دیه‌رك استحسانیله مقابله ایدر. هوکره کویورکه: بوواحد شوطائفات سراینده تقلیدلریله زینتلریله اوکا مخصوص قاعدلریله اوکا مخصوص طرزلریله اوکا خاص فرمانلریله بتون موجودانه طاعت ووحدت قویویور. وتوحیدك آیاتی نقش ایدیورر. وآفاقه عالمك اقطارنده وحدانیتك بایراغنی دیکیورر. وربوبیتی اعلان ایدیورر. اوده اوکا.. مقابل.. تصدیقیله ایمانیله توحیدیله. اذعانیله، شهادتیله، عبودیتیله مقابله‌یدر.. ایشته

دی . یوکسل .. ثم دیمکه .. بن صحیم ناهیتم وارکه . بوکائنات برحکیم مطلق طرفندن قصدی اولدرق بطه تسخیر ایدیلمش . بنده برشکر علی ایسته نیلمش . هوکله سه : هندن نفسك وصورتك اعتباریله جمع حاکمنده سك . فقط وظیفه ومرتبه نقطه سنده سه سه شوحشمتلی کائناتك دقتلی برسیرعبسی . شوحکمتلی موجودانك بلاغتلی برلسان ناطقی . وشوکتلی عالمك آحلایشلی برمطالعه سی . وشوسبح ایدن مخلوقاتك حیرتلی برناظری . وشوعبادت ایدن مصنوعاتك حرمتلی برواسطه باشیسی حاکمنده سك .

اوتای انسان سه . نباتی جسمیتك جهتیله وحیوانی نفسك اعتباریله صغیر برجزؤی . فقیر برمخلوقه . ضعیف برحیوانشك که : بتونه دهشتلی موجودات سیالرنك طالعلرینی بخیده جاقلانوب کیدیورسك . فقط محبت الهیه نك حیاتی تضمن ایدن ایمانك نوریله منور اولدیغك اسلامیتك ترجمه سیله تاملی ایدوب انسانیت جهتنده عبدیتك ایچنده برسلطانسك . وجزؤیتك ایچنده برکلیسك . کوموقعك ایچنده برعالمسك . وحقارتك ایچنده اویله مقامك بولك ودائره نهایتك کیسه برناظرسك که .. دیه بیلیرسك . بم ربّ رحیم دنیای بوبرخانه یدی . آی وکونشی اوخانه یه برلامبا وبهاری بوستانلرینی برصوفره نعمت وحیوانی بوحدمتکار یایدی . وبناتاتی اوخانه نك زینتلی لوازماتی یاپمشدر .

نتیجهٔ کلام سه اگر نفس وشیطانك دیکدیکلرینه اسفساطه یه دوشرسك . اگر هوی وقوای دیکدیکلرینك اعلای علیینه میقاد . کائناتك برکوزل تقویمی اولورسك ..

[بشنجی نکته] انسان شودنیایه برمأمور ومسافر اولدرق کوندریلمشدر . هوکه جهتیله استعداد اوطویریلمشدر . واستعداداته کوره اهمیتلی وظیفه لرتودیع ایدیلمشدر . انسانی وعایه واو وظیفه لره حاییشدیرمه یه موجب شدتلی تشویقلر ودهشتلی تهدیدلر ایدیلمشدر . باشقه برده ایضاح ایتدیگمز وظیفهٔ انسانیتك وعبودیتك اساساتی . شوراده اجمال ایده جکز . تاکه اهل تقویم سرّی آحلاشیلسین . اینه انسان شوکائناته جلدکدن صوکره : (ایلی جهتیله) عبودیتی وار . (برجهتی) غائاته برصورتده برعبودیتی برتفکری وار . (دیکری) حاضراته مخاطبه صورتنده برعبودیتی برمناجاتی واردر .

[برنجی وجه] شودرکه . کائناته کوروشه سلطنت بویتی اما غائاته نقیدلرایدوب کمالاته ومحاسنه

وعجزنده بیوك بر قدرت واردر. هوّله او ضعفك قوتیله وعجزك قدرتیله درگه شو موجودات اوكا مسخّر اولمش.
آرانسانه ضعفی آكلاتیوب قائلا، حالا، طورا دعا ایتسه، وعجزینی بلوب استمداد ایلسه.. او تسخیرك شدیدی اذایله
برابر مطاوعتنه ویله موفقه اولور. ومقصدلری اوكا ویله مسخّر اولورکه، اقتدار ذاتیسیله عشر معشار بنی نوعه
اولدیغی اونك عشر معشاریه موفقه اولدیغی حالده بیلکه بعضه وقت لسانیله دعا ایله حاصل اولدیغی مطاوعتی یا ایلیه اولدیغی قدر حصل
ایدر. مثلا طاووغك یاورو سنك ضعفنه کی قوت. طاووغی آرسلانه صالدیرتیر. تابی دنیا چلهر.
آرسلانك یاوروسی اوجناوار. واچ آرسلانی کندینه مسخّر ایدیوب اونی اچ یرقوب کندی طوقه اولدیغی.
ایشته جای دقت.. ضعفده کی برقوت. وسایانه تماشا برجلوهٔ رحمت.. ناصلکه نازدار برچوجه اغلدیلیم
یا ایسته میلیم.. یاخود عاجزانه مطاوعتینه ویلم موفقه اولور. واویله قویلر اوكا مسخّر اولورلرکه. اومطاوعتدن
بیلدیه یه سنه بیك دفعه قوتجکلیم تیشه مز. دیمك ضعف وعجز اونك هفنده شفقت وحمایتی تحریك:
ایتدکلری ایچون.. کوچوجك یاخود مفلس قهرمانلری کندینه مسخّر ایدر. شیدی بویله برچوجه او شفقتی نظر رحمتك و
او حمایتی اتّهام ایتك صورتیله احمقانه زغروایله بن قوتلو بولدی تسخیر ایدیورم دیسه. البته بر حوّلت پیدا چکدر..
ایشته انسان دکی: هالقنه رحمتی نظر وعاجزیتی اتّهام ایده جك برطرزده کفران نعمت صورتنده قارون کبی
[إِنَّمَآ أُوتِيتُهُۥ عَلَىٰ عِلْمٍ] یعنی بن کندی علمیمله کندی اقتدارمله قزاندم دیه.. البته سلك عبدانه کندینی
مستحق ایدر. دیمك شو مشهود سلطنت انسانیت.. وترقیات بشریه.. وکمالات مدنیت.. هپسنی بیلدیکی غلبه
ایدکل.. عدالیه دکل... بلکه اونك ضعفی ایچون تسخیر ایلمه. اونك عجزی ایچون اوكا معاونت
ایدیلمه. اونك فقری ایچون اوكا احسان ایدیلمه. اونك جهلی ایچون اوكا الهام ایلمه. اونك فنا جی ایچون
اوكا آرام ایدیلمه. واو سلطنتك سببی قوت واقتدار علمی دکل.. بلکه شفقت ورأفت ربانیه ورحمت و
انسانه
عنایت الهیه درکه: اشیای اوكا تسخیر ایتمش. اونی برلوزم عقرب وآیا قزینه کی حشراته مطاوعتدار ایلمش
برکوچك قوردجه یه ایتلری کیدیرمه وزهیری بوجکدن بالی بیدیرمه اونك اقتداری دکل.. بلکه اونك ضعف
ضعفنك ثمره سی اولدیغی تسخیر ربانیه وآرام رحمانیدر..
ای انسان مادام حقیقت بویله در. غروری واتانیتی براقه. اوله‌یتك دیلنده عجز و ضعفکی استمداد
لسانیله. فقر و حاجاتکی تضرّع ودعا لسانیله اعلان ایت. وعبد اولدیغکی بیل. و [حَسْبُنَا ٱللَّهُ وَنِعْمَ ٱلْوَكِيلُ]

آلوه ایچون یاشیه‌دم . فقط اوچیجک ومیوه‌لر تیکنلی میکنلی مذاقنده آلمایتیور . قاریشیور . شمندوفرك
کیتسیله مفارقتنده آلمی یارماییورلر . بك یاقین بعضی دوشونورردی . بردن شمندوفره‌ده‌کی بوحدثه دیدی ..
بسه‌غروسه‌ویر . سطح اوچیجک ومیوه‌لردن ایستدیگك قدر ویره‌جکم . بسه‌غروسه‌یه‌ده آلك یارماییه‌جك
یوزغروسه‌فرق ایدیور . سك . هم ده جزاوار . اذنسز قوپارمامالسك . بردن صیقینتیده نه‌وقت توتل
بیتیرمك دیه باشمی چیقاروب بایاری یه باقدم . کوردم که : توتل قاپوسی یرینده . هوحه دیکه‌رکو رونویور ..
اوا وزوسه شمندوفردن اوده‌کی آدملر آتیلیورلر . بك مقابل بر دیلك کوردم . ایکی طرفنده ایکی مزار
طاشی دیکیلمش . مراقبه‌یه دقت ایتدم . اومزار طاشنده یون حرفلرله (ستید) اسمی یازیلمش کوردم .
تأسف وحیرتمدن ابواه دیدم . بردن اوفانه قاپوسنده بك نصیحت ایدن ذاتك سسنی ایشیتدم . دیدی .
عقلك باشکده کدیمی ؟ دیدم اوت کلدی . فقط قوت قالمدی .. هیچ یوحه دیدی . توبه ایت . توبه ایت ..
دیدم . ایتدم ... آیلدم . اسکی سعید غائب اولش . یکی سعید اولدوحه کندیمی کوردم ..
ایشته اووقعه فیالیه‌یی الله خیر ایتسون . برایکی قسمی بن تعبیر ایده‌جکم . سائر جهتلری سزه کالیر ..
اویوقیاوه‌ایسه ، عالم اوحدثه رحم ده‌ردسه کیمکدسه افتیار لقدسه قبردسه برزخدسه حشردسه کوریه‌جکمه
ابدالآباد طرفنه بریوقیلقدر . اوآلمسه آلتون ایسه . آلتمسه سنه عمر درکه . بو واقعه‌یی کوردیکم وقت کندیمی
قوحه‌بسه‌یاشنده تخمین ایدیوردم . سندم یوحه . فقط باقی قالدن اون بشنده یاپسی آخرته عرض ایتمك ایچون
قرآن حکیمك خالص برتلمیذی بنی ارشاد ایتدی . اوفانه ایسه : بزم یوحه استانبولمش . اوشمندوفر ایسه : زماندر .
هرمریل بر واغوندر . اوتونل ایسه : حیات دنیویه‌در . اوتیکنلی میچکلر ومیوه‌لر ایسه : لذائذ نامشروعه‌در .
وطهویان محرمه‌درکه : مفارقتلرینه تصوّر بر والده‌نك آلم قلبی قاریشیور . مفارقتنده یارماییور .
جزایی دخی چکدیریور . شمندوفر حرکتی دیمشدی . بسه‌غروسه‌ویر . اوندن ایستدیگك قدر ویره‌جکم .
اوندن تعبیری سؤرکه : انسانك هلال سعیله مشروع داره‌ده کوردیکی ذوقلر لذتلر کیفلر کافیدر .
حرامه کیرمکه احتیاج یرقماز . سائر قسملری سزه تعبیر ایده بیلرسك ..

[درد بخی نکته‌ایکه انسان سوء خاتمه ایچنده بیلدیکی وناریه برموضعه بکلر . ضعفقده بیوك برقوت

مدار اولمش. وبك هوسه وظيفهٔ فطريسی بولونديغی سببيله آلات وجهازاتی زياده انبساط بيدا ايتمش. و
عبادتك بوسه انواعنه مستعد برفطرتده يارديلديغی ايچون بوسه تمامك تخمارينه جامع براستعداد ويرلمش.
ايشته سوءدرجه جهازاتجه زنگينلك وسرمايه جه كثرت. البته اهميتسز. موقت سوءحيات دنيويه نك تحصيلی
ايچون ويرلمشدر. بلكه سوءلك انسانك وظيفهٔ اصليسی اولمايوب قاعده متوقعه وظائفی كوروب عجز وفقر
وقصورينی عبوديت صورتنده علاج ايتمك وحتی نظرلرك موجودات نسبياتی مشاهده ايدرك شهادتی
ايتمك. ونعمتلر ايچنده امدادات رحمانيه يی كوروب شكر ايتمك. ومضمونده قدرت ربانيه نك معجزاتی تماشا
ايدرك نظر عبرتله تفكر ايتمكدر...

أی دنيا پرست وحيات دنيويه يه عاشق وسرمسه تقويدهٔ غافلان. سوءحيات دنيويه نك حقيقتنی بر
واقعهٔ خياليه ده اسكی سعيد كورمسه. او في يكی سعيده دونديرمسه اولدن سوواقعهٔ تمثيليه يی دينله...
كورمكله بن بر بولمليم. اوزومه بر بولكيبورم. يعنی كوندريليبورم. سيدم اولدن ذات. بطء تخفيص
ايتدكجه آلتمه آلتوندن تدريجاً بر مقدار بارهٔ وبريوردی. بهره صرف ايدوب بك آغلنجق برخانه كلدم.
اوخانده بر كيچه ايچنده اون آلتوندن قوماره موماره آغلنجلره وشهر تيرستلره بوتونه صرف ايتدم. صباحلين آلده
لقمهٔ بارهٔ قالمدی. برتجارت ايده مدم. كيسه چلغم پر ايچون بومال اولمدم. يالكز اوبارهٔ دنه بطاقه دنه آلمق ناچار
واغلنجلردن چكن بارهلر بره كدر بم آلمده قالمدی. بردنبره بن اوحزين حالنده كيمسه اولماده برآدم پيدا اولدی
بطء ديدی. بتونه بتون سرمايه مك ضايع ايتدك. صوقاده ده مستحق اولدك. كيسه جغك پرده مفلس اولدوقدك
بوسه كيسه جكسك. فقط عقلك وارمسه توبه قاپوسی هيچدر. بوندنصوكره سطوريكه بك باقی قالدنه
اوردسه آلتوندنه لقرالده كيمدكه بارسنی اختياط ايله فقه ايتك. يعنی كيسه جغك پرده سطوريكه اولوجه بوجه
سيلرك آل.. باقدم. نفسم راضی اولمايور. اوچده برسينی ديدی. اوقده نفسم اطاعت ايتمدی. دسته برسينی
ديدی. باقدم. نفسم مبتلا اولدی عادتی تركايده ميور. اوآدم حدتله بوزينی هوپردی كيتدی. بردنبره
اوحالدن گيشدی. باقدمكه: بن تونل ايچنده سقوط ايدركی بر سرعتله كيدنبره برشمندوفر ايچنده يم. تلاسه اينديم.
فقط نه چاره كه يكی برطرفه قاچيلماز. غرابتدنه اولدوغمه اوشمندوفرك يكی حركتنده بك حاذقانه داصيقلار
لذيذميوه لرك كوروينيوردی. بهره عقلمز عجيبلكی اولدغه باقوب آلمی وتدم. اوچيچكلری قوپارمه اوميوه لری

درجه آشنا غی دوشر . هوسکه لهرکسه دنیایی بلذتنده بتقدیر الهی واردر . لکن همه زمانک آلملری وحله جک
زمانک قورقولری وهربلذتک دخی آلم زوالی اولدیغندن بوندن بویله . ولذتنده بوایزبرایتیور . فقط
حیوان اویله دکل . آلمز بلذت آلیر . کدرسز برذوق وحظ ایدر . نه کچمیش زمانک آلملری اونی اینجیدر . نه حله جک
زمانک قورقولری اونی اوزیور . راحتله یاشار . یاتار . طانقینه کدر ایدر .
دیمک انسانه تقویم صورتنده یاراتیلان انسان . حیات دنیویه یه حصر قلرشه . یوزدرجه سرمایه جه حیوانه
یوقسک اولدیغی حالده . یوزدرجه سرجه قوشکی بر حیوانه آشاغی دوشر . باشقه برده برتمثیل له بوحقیقتی
بیان ایتمدم . مناسبتی کلدی . بنه اونمثیلی تکرار ایدیورم . شویله که . برآدم بر هدهدی بن اوتوره ویرجه
مخصوص برقوماشه برقات البسه یاپیر . آلیر . اینجسنه بیک اتوره ویر . بویله اینجیده بعضه شیلر یازیلی
اوهدهدی بیهنه قویار . برپازاره کوندریر . اوتلی هدهدی اوه اتوره ایله اعلا قوماشه متمول البسه آلیر .
اینجی هدهدی دیوانه لک ایدوب اوتلی هدهدی باقوب بیهنه قوتولوده هاپ یوهله سنی قوماره وردکجه یه
بیک اتوره ویره ره برقات البسه ایستدی . انصاف دیمدی قوماشک اچه وکندیه برقات البسه ویردی .
اوبدبخت هدهدی سیدینک حضورینه کلدی . وسنه لی برتأدیب کوردی . ودهشتلی بوعذاب چکدی . .
ایشته ادنا بر شعوری اولدیغی آکلاتیر که : اینجی هدهدی ویرمیه بیک اتوره . برقات البسه آلمه اجبور دکلدر .
بلکه کلهم برتجارت ایجوندر .
عیناً اویله کی . انسانده کی جهازات معنویه ولطائف انسانیه که : هربری حیوانه نسبةً یوزدرجه انسانه
ایتمه . مثلا کوز بلکه بتونه مراتبی قوه ایله انسان کوزی . وطعامدن بتونه چیدچیدنه اذواق مخصوصه سنی
تمییز ایدن انسانک ذائقه لسانیسی وحقائقک بتونه اینجه لکلرینه نفوذ ایدن انسانک عقلی وکلماتک بتونه انواع
مشتاقه انسانک قلبی کبی سائر جهازلرده آنلری نره ده ؟ حیوانک بسیط بالکز بیلی برشه آنشاف ایتمه آنلری
نره ده ؟ بالکز شوقدر قوه واریکه : حیوان کندینه خاص برمملکه منحصراً او حیوانه برجهاز مخصوص زیاده آنشاف
ایدر . فقط او آنشاف مخصوصدر . انسانک جهازات جهتیله زنکینلکی شو سوردیکمز : عقل وقلب سیله انسانک
فاعلیتی، طوغرولری فعلنه آنشاف واتساع پیدا ایتمدر . واشیاءاتک کثرتی سبیله هوسه چیدچیدنه حاجات
پیدا اولمشدر . وهیئتی هوسه نوع ایتمه . وفطرتک هامعینی سبیله بک هوسه مقاصده متوجه آرزولره

روح، عقلی لطائف ونفس وهوا وقوهٔ شهویه وقوهٔ غضبیه کی شیادر. لهر بر انسانده لهر بر لطیفه بر آیری آیری وظیفهٔ عبودیتلری وار. آیری آیری لذتلری آلمری وار. نفس وهوا قوهٔ شهویه وغضبیه برقابوی وایت حاکمنده درلر. ایشته اوتوکسك لطائفی.. نفس وهوایه مسخر ایتمك و وظیفهٔ اصلیه لرینی اونوتدیرمهمك، البته سقوطدر. ترقی دگلدر. سائر جهتلری سهو تعبیر ایده بیلیرسك...!

[اوچنجی نکته] انسان فعر وعجز جهتنده وسعی مادی اعتباریله ضعیف بر حیواندر. عاجز بر مخلوقدر. اونك اوجهتده کی دائرهٔ تصرفاتی ومالکیتی او قدر طار درکه، آلتی اوزاتسه اوطه یتیشه بیلیر. حتی انسانك آلنه دیرکلیتی ویرسه حیوانات اهلیه. انسانك ضعف وعجز وتنبللگنده بر بر حصهٔ آلمشدرکه. یاپاجی اشیالرینی قیاس ایدیلدکلری وقت عظیم فرق کورولور. (اهلی کیجی واوکوز. یاپاجی کیجی واوکوز کی) فقط انسان انفعال وقبول ودعا وسؤال جهتنده شو دنیاده عزیز بر مخلوقدر. واویله بر کریم صاحب ولی نعمتك خزینه لرینی اوطه آچمسه. وهدیه بدیع مصنوعاتنی وهدیه لرینی اوطه سخر ایتمسه. واوصاف تنزهیه وتعاشیه واستفاده سنه اویله بیوك بر دائره آچیب مرهبا ایتمشدرکه: اودائره نك نصف قطری.. یعنی مرکزدن محیط حظیره قدر کوزك کسدیکی مقدار.. بلکه خیالك کسدیکی یره قدر کیشیر واوزونیر.

ایشته اگر انسان آنانیتنه استناد ایدوب حیات دنیویه یی غایهٔ خیال ایدرك درد معیشت ایچنده موقت بعضه لذتلری ایچون چالیشسه غایت طار بر دائره ایچنده بوغولور کیدر. اوطه ویرانی بتون جهازات وآلاتی ولطائفی اوزنده شکایت ایدرك. حشره اونك علیهنده شهادت ایده جقلردر. ودعوای اولوهیتده در. اگر کندینی صاحب ولی نعمتی ذات کریمك اذن دائره سنده سرمایهٔ عمری صرف ایتسه. اوکنسه بر دائره ایچنده اوزون بر حیات ابدیه ایچون چالیشیر. وتنفس ایدوب استراحت ایدر. هرکسه اعلی علیین قدر کیده بیلیر. لکن ده بو انسانه ویرانی بتون جهازات وآلاتی اونده کی اولوهیتی آخرتده لهنده شهادت ایدرلر. اوت انسانه ویرانی بتون جهازات عجیبه.. بوکیمسز حیات دنیویه ایچون دگل.. بلکه بك کیمسلی بر حیات باقیه ایچون ویریلمشدر. هرکسه انسانی حیوانه نسبت ایتسه کورسیورکه: انسان جهازات وآلاتی اعتباریله هرکسدن زیاده حیوانلرده زیاده در. حیات دنیویه لذتنده وحیوانی یاشایشنده بیوز

هویره‌ری گندینه لایحه مخصوصی بر وظیفهٔ عبودیته مشغول اولمقده در. یوقسه اهل غفلتک ترقی
ظنه‌ایتدکلری حیات دنیویه‌نک بتونیله لقدرینه کرمک و ذوقلرینک هرچیدلرینی حتی اک سفلیسنی خاتمه
ایچون بتونیله لطائفی و قلب و عقلی نفس امّاره یه مسخر ایدوب یاردیمجی ویرمه: اونی دگل سقوطدر..
شو حقیقتی بر واقعهٔ خیالیه ده شویله برتمثیلده کوردم. بن بیوک برشهره گیدیوردم. بافدمله اوشهرده
بیوک سرایلر واردی. بعضه سرایلرک قاپوسنه یاقیوردم. غایت شنلک یاردیمله برتاتوره‌یی نظر دقتی جلب ایدیر.
هرکسی گلندیریر. برجاذبه دایره واردی. دقت ایتدکده، اوسرایلرک قندیسی قاپوسنه کلمه ایتیله اویناییور.
واویناسنه یاردیم ایدیور. هانمار بابانی تلخلرله خاتلی صحبتلر ایدیورلر. یتمشمه قیزلردن هرجفدری
اویناسنی تنظیم ایدیورلر. قاپوجی ده اونلره قوماندانلغه ایدرکی برآقتور طوریر آلمه. اووقت آغلادمقله،
اوقوجه سرایک بحریسی بوم بوسه. لهب نازن وظیفه‌لر معطّل قالمه. اهل قاری سقوط ایتمکله قاپوده بو
صورتی آلمشدر. صوکره گیدیم. بریوک سرایه داخل اولدم. کوردمکه قاپوده اونلرمه وفادار برایت
وقساوت سالن برقاپوجی وسونون بروضعیت واردی. مرفه بندم. نه ایچون او ایله بویوبله. بحریه یوردم.
باقدمله، بحریسی هرجهه شنلک. داره داره اوستنده آیری آیری وظیفه‌لرایله سرای اهالی مشغولدرلر. برنجی
داره ده کی دمله سرایک اداره سنی، تدبیرینی کوریورلر. اوستنده کی داره ده قیزلر هرجفدرسی اوقویورلر..
داها اوستنده خانمله غایت لطیف صنعتلر، کوزل نقشلرله اشتغال ایدیورلردی. اک یوقاریده قندی
پادشاهه مخابره ایدوب خلقک استراحتی تأمین ایچون وکندی لدنی وترقیاتی ایچون گیدینه خاص وعلوی وظیفه
ایله اشتغال ایدیورکوردم. بن اونلره کوره دیگرلری ایچون یاشاه دیمه‌یه کرک بیلدم. صوکره گیچدم..
باقدم، اوشهرن هرطرفنده بویله‌ی قسم سرایلرواره. عبور دم. دیدیلر: اوقاپوسی شنلک وایچی بوسه سرایلر..
قاپولرنده ایدی خانملرینلدر. واهر خانملرینلدر. دیگرلری ناموسلی مسلمانه سوگملرینلدر. صوکره برکوشه ده =
برسرایه راست گلدم. اوستنده (سعید) اسمی کوردم. مرفه بندم. داها دقت بندم، صورتی اوستنده
کوردم که بکا گلدی. گمان بعض محمدیه باغیرلرمه عقلم باشمه گلدی. آیلدم.
ایشته او واقعهٔ خیالیه‌یی بکا تعبیر ایده جکم. الله خیر ایتسون. ایشته دنیویه، حیات اجتماعیهٔ بشریه
ومدنیهٔ مدنیت انسانیه در. اوسرایلر هرپریسی بر انسانه، اوسرای اهالیسه انسانده کی کوز، قولاغه، قلب، سر

وعمرده هابوحه لیجه برمدّتجك وموجود ّیتدیه هابوحه هورور کوهك برجسمدر. اوحالیله بارظائفك
طبقاتنده سریلمسیله هدرز انواعك حسابز افرادندیه نازك ضعیف برفرد اولدرقه بولونیور.
ایلجی وجه اعتباریله وبالخاصّه عبودیتمتوجّه عجز وفقر جهتندن پك چوق برو سعتوار. پك
چوق برأهمیتی بولونیور. هوّیه فاطرحکیم انسانك ماهیّت معنویه سنده نهایتسز عظیم برعجز وهدرز
هیم برفقر درج ایتمشدر. تاکه قدرتی نهایتسز برقدیر رحیم وغنای نهایتسز برغنی کریم برذاتك هدرز
تجلّیاتنه جامع کلیسیله برآینه اولسون.
اوت انسان برچاردنه بکزه. نامتناهی چاردنه قدرتنده معنوی واخلاقی جهازات وقدرتنده
اینجه وقیمتلی بروغرام ویریلمسیله. تاکه. طوپراقدن یاپیلشوب تاوطان عالمده هیچ بکلنیه کلیسیله اولدیغه
هوا عالمنه کیروب قالقندیغه استعداد نسبیله برآغاج اولمق ایستیور کندیسنه اولدیغه برکمال بولسون..
اگر اوچاردن سوء مزاجندن اوطه ویریلن جهازات معنویه یی. طوپراقدن یاپیلشه بعضه مواد مضرّه یی جلبنه
صرفاینه. اوطاریلده قیصه برزمانده فائده سز تفتّح ایدوب هورو گیدر. اگر اوچاردن اومعنوی
جهازاتی خالق الحبّ والنوی امر تکوینی امتثال ایدوب همه استعمال ایتسه اوطاعالمده هیچ وجه
میوه دار قوجه برآغاج اولمقه کوهومدن جزوی حقیقی وروح معنویسی بولونه حقیقتًا حیوانی اولمقدر.
ایشته عیناً اونك کبی انسانك ماهیتنه قدرتنده اولمق جهازات وقدرتنده قیمتلی بروغرام تودیع ایدیلمسه
اگر انسان. شوطاغ عالم ارضیده حیات دنیویه طوپراغی اولسنده اوجهازات معنویه سی نفسك هوسات حرفیه
ایتسه. بوزولوب چاردنك برجزوی تلذّذ ایچون قیصه برزمانده طاریلوب وحیقیتسیز عالمده هورویوب
تفتّح ایدرك مسئولیت معنویه یی بدبخت روحنه یوکلنه جك. شودیاده کوهیب کیده جکدر. اگر استعداد
چاردنینی استعدادیت صویله ایمانك ضیاسیله عبودیت طوپراغی اولسنده تربیه ایدرك اومرقومه یی امتثال
ایدوب جهازات معنویه سنی حقیقی غایه لرینه توجیه ایتسه. البته عالم مثال وبرزخده دال وبوراقلی ویره جك
وعالم اخرت وجنّتده هدرز کمالات ونعمتلره مدار اولجه برشجره باقیه لنك وبرحقیقت دائمه لنك جهازاتنه
جامع قیمتدار چکردك ورونقدار برمائیه وبوشجرهٔ طوبانك مبارك ومنوّر برمیوه سی اولدیغقدر.
اوت حقیقتًا انسانه ویریلن قلب، سر، روح، عقل، خیال وسائر قوه لرك حیات ابدیه یه یوزلرینی

تریفی بتوبه انسانك ترذیلنی تضمن ایدر. هوئله شو موجودات عالی برمقامی. اهمیتلی بر وظیفه ی واردر.
زیرا اونلر مکتوبات ربانیه ومرایای سبحانیه ومأموریه الهیه درلر. کفایسه اونلری آینه دارلیغه و وظیفه
دارلیغه ومعیندارلیغه مقتضی دوشورور. عبثیت و تصادفك اویونجاغی دگرکسنه ونزول وفراقك تخویلیله
جابوجه بوزولوب دلیشه موادّ فاسده واهمیتسز قیمتسز لهجه لك مرتبه سنه اینمز دیکیدر. بتوبه طاشاندی. و
موجودات آینه لرنده نقشلری وحلوه لری وجمالری کورونه رك اسماء الهیه یی انعکاس ایله تریف ایدر. وانسانلغه
دینیلن بتوبه اسماء قدسیه الهیه نك حلوه لرینی کوزلجه اعلام ایدیه بر قصیده منظومه حکمت وبر شجره
باقیه نك محاسنی جامع هر دل منال بر معجزه قدرت باهره واماناتلرلی عرصه سنه آلغه یر. کوك، طاغ،
تفوّق ایدیه وملائکه یه تاریخ محاسبات قرآنیه وصاحب فطرت ارضیه یی اثبات دلیل برهان قاطع زائدیه
داهادیل داهاضعیف، داهاعاجز، داهافقیر بردگر یه آتار. ومعناسز قارماقاریشیق، جابوجه
بوزولور. برعادی لوحه درگه سنه اینمز.

[الحاصل] نضر اماره تخریب وشر جهتنده نهایتسز جنایات ایشله یه بیلیر. فقط ایجاد وخیر ده اقتداری
یوقدر. وحرّیتی یوقدر. اوت برخانه یی بوزوندی خراب ایدر. بوزوندی یاپاماز. کلیه الرایه نی برقه..
خیری ووجودی توقیف الهیه دایسته سه.. شر وتخریبه ونفسه اعتماد دیه وازلیجه استعفار ایدرك..
تام عبد اولسه. اووقت [یُبَدِّلُ اللّٰهُ سَیِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ] سرّینه مظهر اولور. اونده کی نهایتسز قابلیت کوه
نهایتسز قابلیت فیه انقلاب ایدر. [أَحْسَنِ تَقْوِیمٍ] قیمتنی بیلیر. اعلای علیینه چیقار.
ایشته ای غافل انسان باقه جناب حقك فضل وکرمنه.. سیئه یی برایکیه بیك یازمه حسنه یی برازمه
ویا الحمد یازمامه عدالت اولدیغی حالده بر سیئه یی بریازار. برحسنه یی اون، یوزحسنه یی بیك یازار.
بعضاً بیك یازار. ثم شوقدر دیه آغلار. اومدتسز محکمه کرمدن جزئی عدد. غیر عدلدر. فقط منّته کرمك
محض فضلدر.

[ایکنجی نکته] انسانده ایکی وجه وار. برسی انانیت جهتنده شو حیات دنیویه یه نازدر. دیکری
عبودیت جهتنده حیات ابدیه یه باقار. اوّلکی وجه اعتباریله اویله برسیاره مخلوقدرکه سرمه یی یالکز
اختیاردیه برشعره کی جزوی وجزؤ اختیاری.. واقتدار دیه ضعیف برکسب. وحیاتدیه جابوجه سوزن شعله
صاچ تیپی

[برنجی نکته : انسان ، کائناتک آنلرا نوعنه محتاج و علاقه دار در . اشیا جاتی عالمک هرطرفنه طاغلمسی
آرزولری آیده قدر اوزانمسی . برشجره لی ایستیگی قوعه برهاری ده ایستر . یا نعمتلی آرزو ایتدیگی آبدی
جنتی ده آرزو ایدر . بردوستی کورمگه مشتاق اولدیغی کبی . جمیل ذوالجلالیده کورمگه مشتاقدر . باشقه بر
منزلده طوران بر سودیگی زیارتنه گیدیگی کبی قافیوسی آجاغه محتاج اولدیغی کبی بوزه کوچمسه =
یوزده طوقسانه طوقوز اهمیتی زیارتنه وقرابتدیده قورتولمیه جق . قوعه دنیانک قافیوسی قیامت
ومحشر عجائب اولدن آخرت قافیوسی آچاجقدر . دنیای قلیوب آخرتی بیه قورمه وقوبه جق بر قدیر مطلقک
درگاهنه التجایه محتاجدر .

ایشته شو وضعیتده انسانه حقیقی معبود اولدیغی یا نلز هرشیئک درکسنی آلنده هرشیئک خزینه سی یانده
هرشیئک بیننده ناظر ، هرمکانده حاضر ، مکاندن منزه : عجائب قدرتی مقدس ؛ نقشلرنه معلمی بر
قدیر ذوالجلال ، برحکیم ذوالجمال ، برعلیم ذوالکمال اولدیغنی بیلر . هوسله هاجتر حاجات انسانیه یی یتیرن جله
آنجق هاجتر برقدرت ومحیط برعلم صاحبی اولدیغنی بیلر . اویله بر معبود دیه لایق یا نلز اودر ..

ایشته ای انسان اگر یا نلز اوطاعه اولرسک . بتون مخلوقاتک دستنده برموقع فابریقه سی آلرسک . اگر عبودیتده =
استقامتی ایتسک عالم مخلوقاتنه دلیل برعبد اولورسک . اگر انانیتله واقعتا کبره دوشوب تکبر ودعاوی =
برقیب تکبر ودعوایه صابرسک . اووقت ایلک وایجاد جهتنده آری وقرنجه ده دها آشاغی . اورومجه
وسینکده دها ضعیف دوشرسک . شرو تخریب جهتنده طاغده دها آغیر ، طاغوندده دها مقر =
اولورسک . اوقتای انسان . سنده ایکی جهت وار . برسی ایجاد ووجود وخیر ومثبت وفعل جهتیدر .
دیکری تخریب ، عدم ، شر ، نفی ، انفعال جهتیدر . برنجی جهت اعتباریله آریده سرچه ده آشاغی . سینکده
اورومجکده دها ضعیفسک . ایکنجی جهت اعتباریله طاغ ، یر ، کوکلرده کیچرسک . اونلرک هیئتلی وظاهر
عجائبندن بریوکی قالدیرسک . اونلرده دها نیسه دها بیوک برداثره آلیرسک . هوسله ایلک و
ایجادیتدیگک وقت . یا نلز وسعتلی بسیطده اللک اولدیغی درجه ده قوتلی تیشه لک مرتبه ده ایلک وایجاد
ایده بیلرسک . اگر فنالغه وتخریبیتسک . اووقت فنالغک تجاوز وتخریبک انتشار ایدر . صلاکفر بر
فنالغدر . برتخریبدر . برعدم تصدیقدر .. فقط اونک سیئه سنه بتون کائناتک تحقیرینی وبتون اسمای الهیه نک

حاجات ضروریه‌یی‌یچون دعا لزیدر: تقریبی و اضطراری قطعی لسانیله جواب مطلقدر. دائما هیاتلری‌یچون بونوع زرقه‌لمکدن بعضه مطالبی ایسته‌یورلر.) و یاللسانه اضطراری‌یله بر دعا در. (مضطر فلانه تقریبی روح قطعی برلتجایله دعا ایدر. برعامی مجهولانه التجا ایدر. کله رب رحیمه توجه ایدر.) بو اوچ نوع دعا دمانع و لمازسه دائما مقبولدر. دردنجی نوع که، اک مشهوریدر. بزم دعامزدر. بوده ایکی قسمدر. بری فعلی و حالی.. دیکری قالی و قالیدر. مثلا مسجده نشسته بر دعای فعلیدر. مسجدك اجتماعی مسجدی ایجاد ایتمك‌یچون دخل.. کله لسان حالیله مسجد جناب حقدن ایسته‌مك‌یچون بر وضعیت مرضیه‌یه لقدر هق فیضت سورمك غرینه رحمت قاپوسنی چالمقدر. بونوع دعای فعلی جواب مطلقك اسم و عنوانه متوجه اولدیغندن قبول مظهریتی اکثریت مطلقدر. ایکنجی قسم لسان حالیله قلبیله دعا ایتمکدر. اکی تشهدی برقسم مطالبی ایسته‌مکدر. بونك اکثر حکمی اک کوزل غایه‌سی اک طاتلی میوه‌سی شو درکه، دعا ایده‌ن دم آچمادرکه بر یسی وار. اونك هاجاتی قلبنی ایشدر. هر شیئه اکی تیشر کبی آرزوسنی برنه کتیره بیلر. عجزینه مرحمت ایدر. فقرینه مدد ایدر... ایشته ای عاجز انسان.. وای فقیر بشر.. دعا کبی غرینه رحمتك آنا قپاری و توکلمز برقوتك مداری اولدیغی برو سیله‌یی بلدیغی برانی.. اوه کا یسه. اعلای علیینی انسانیه‌یه. برسلطانه کی.. بتون کائناتك دعا لرینی کندی دعاسنه آیینه‌یه آل. برعبدی برو کیل عمومی کبی [ایاك نستعین] دی. کائناتك کوزلی برتقویم‌یدر...

[ایکنجی مبحث]

انسانك سعادت و شقاوتی دعادر. [بش نکته] دن عبارتدر. انسانه‌ده تفویض یا ردیلدیغی و اوکا غایت جامع استعداد ویریلدیکی‌یچون.. اصل سافیسنه تا اعلای علیینه.. فرشدن تا عرشه.. ذرهدن تا شمسه قدر دنیایه‌ده ولدیغه مقابله. مراتب روحانیه، دکانه کیره بیلیر. ودوشه بیلیر. برصیدنه امتحانه آتیلمه غایتی سقوط و صعود ده کیدیه‌یی‌یول اونك اکلونه‌یه‌جیلمه معجزه قدرت و نتیجه خلقت و نجوه صنعت اولدیغه شو دنیایه کوندریلمشدر. ایشته انسانك.. شو درجه‌لی ترقی و تدنیسنك سرینی [بش نکته] ده بیان ایده‌جکز...

حرارولونی بلیر. لهجه ویرمز. ایشته جناب حق حکیم مطلق حاضر ناظر اولدیغنی بجوبه عبدك دعاسنه جواب
ویرر. وحشت ویسه زلك دهشتی حضوریله وهویدا ایتمیه هویرر. فقط لسان لك هوا پرستانه. و
هوسکارانه تحاشی ایدر. بلکه حاجت ربانیه لك اقتضاسیله یا مطلوبی ویا داها اولدسنی ویرر.
ویا لهجه ویرمز. لهم دعا یه عبودیتدر. عبودیتایسه: شرف خرویه در. دنیوی مقصدلرایسه. اونوع دعا
عبادتلك وقتلریدر. او مقصدلر غایه لوگدر. مثلا یا غمور نمازی و دعاسی یه عبادتدر. یا غمور یه
او عبادتلك وقتیدر. یوقسه او عبادت واو دعا. یا غموری کیتیرملك بجوبه دگلدر. اگر حرفاونیت ایله
اولسه. او دعا. او عبادت خالص اولدیغندن قبول اولمیه اولماز. ناصلکه کونشك غروبی. آقشام
نمازینك وقتیدر. لهم کونشك وآیك طوتولملری کسوف و خسوف نمازلری دخیلیه آیلی عبادت مخصوصه لك
وقتلریدر. یعنی کیجه وکوندوزك نورانی آیتلرینك نقصانیله نمایسله عظمت الهیه یی اعلانه مدار اولدیغندن
جناب حق عبادینی او وقتده بونوع عبادته دعوت ایدر. یوقسه او نماز (آیلماسی وقدر دوام
ایتمسی صنجم جسایله معین اولدن) آی وکونشك خسوف وکسوفلرینك آنلشلدیغی بجوبه دگلدر. عیبه اولمك
کبی. یا غمور یه دعی یا غمور نمازینك وقتیدر. و بلیه لره استیلاسی و مغرشلرك تسلطی بعضه دعالرك
او وقات مخصوصه لریدرکه انسان او وقتده عجزینی آکلار. دعایه بیانایله فیض مطلقك دستگاهنه التجا ایدر.
اگر دعا هوهایدیلدیگی حالده بلیه لر دفع اولونماسه دخیلیه جك کم. دعا قبول اولدی. بلکه دینیلدیکی کبی.
دعانك وقتی قضا اولدی. اگر جناب حق فضل وکرمیله بلایی رفع ایتسه نورعلی نور اولوقت دعا وقتی بیتر.
قضا اولور. دیمك دعا یه سرّ عبودیتدر.
عبودیت ایسه. خالصاً لوجه الله اولملی.. یالکز عجزینی اظهار ایدرجسه دعایله اکتفا ایتمیلی.. ربوبیتنه
قارشی ملی. تدبیری اوطه براقملی. حکمتنه اعتماد ایتملی. رحمتنی انتظار ایتملی.. اوت حقیقت حالده..
آیات بینات بیانیله ثابت اولدیغی وجهله موجودات لهربیسی.. برمخصوص تسبیح. وبرخصوصی عبادت. برخاص
سجده ایتدکلری کبی.. بونه طاقت بشه در. طاقت الهیه یه کیدیه بردعادر. یا استعداد لسانیله در. (بونه بیانات
وهویانات دعالری کبیدر: لهربری لسان استعدادیله فیاض مطلقدن بوصورت طلب ایدیورلر. واسماسنه بر
مظهریت منکشفه ایتیورلر.) ویا احتیاج فطری لسانیله در. (بونه ذی حیاتك افتقارلری دلالتیله اولیان

یالوار مقدر. وایستمك ودعا ایتمكدر. یعنی عجزك فقرك هپ اهل علیه مقام اعلای عبودیته اوچمقدر.
دیمك انسان بوعالمه علم ودعا واسطه سیله تكمل ایتمك ایچون خلق اولنمشدر. ماهیت واستعداد اعتباریله هرشی
علمه باغلیدر. وبتون علوم حقیقیه نك اساسی ومصدری ونوری وروحی معرفت الله در. واونك اشرف قسمی
ایمانه الله در. ثم انسان نهایتسز عجزیله نهایتسز بیچارلقله معروض وهدف غدارلك اولمحومه مبتلا ونهایتسز فقریله
یاره نهایتسز هاهانه كرفتار. ونهایتسز مطالب ومحتاج اولدیغندن وظیفه اصلیه وفطریه سی ایمانه حوكره
دعادر. دعا ایسه اساس عبودیتدر. ماصل بوعوالمی تسخیر دیكی برمرامی برآرزوسنی اولده ایتمك ایچون
یاآغلامر. یاایستر. یعنی یافعلی یاقولی لسانه عجزیله ردعا ایدر. مقصود بنده موفقیت اولور. اویله ده..
انسان.. بتون ذی حیات عالمی ایچینده نازلدن نازنینه نازدار بر موجود خلق اولمشدر. رحمن الرحیملك درجه
لطفنده یاضعف وعجزیله آغلامق ویا فقر واحتیاجیله دعا ایتمك لازمدر. تاكه مقاصدی اولچه مسخر
اولسون. ویا تسخیرك شكرینی ادا ایتسین. یوقسه بر سینكدن دوشیلدیه آغلمق وهایدی بر موجودی بن
قوتمله بوقدر تسخیر ایتدم یاهو بك دمه اونده قوتلی اولدن عجیب شیلری تسخیر ایدیورم. وفكر وتدبیرمله
كندیمه طاعت ایتدیریورم دیمك. كفران نعمته صایمق. انسانك فطرة اصلیه سنه ضد اولدیغنی..
شدتلی بر عذابه كندینی مستحق ایدر..

[بشنجی نقطه] ایمان.. دعانك بر وسیله قطعیه اولدیغنه قناعت ایتدیكی وفطرت انسانیه اولی..
شدتله ایستدیكی. جناب حق دعاكزی ویاسه نه اهمیتدار. مآلنده [قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ] فرمان ایدیور. ثم [ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ] امر ایدیور.
اگر دیشك بر موجود دفعه دعا ایدیور. قبول اولنیور؟ هالبوكه آیت عمومیدر. هردعایه جواب وار.
افاده ایدیور.. ؟ [الجواب] جواب ورملك ایدر. قبول اولنماز ایدر. هردعایه جواب ورملك وار.
فقط قبول اولنمق ثم عین مطلوبی ورملك جناب حقك حكمتنه تابعدر. مثلا خسته بر موجود هایغیر.
یاحلیم نظاره.. حلیم لبیك دیر. نه ایستدیك جواب ویر. موجود سو علاجی ویرمیور. حلیم ایسه.. یا
عبثا ایستدیكی ویرر. یاخود اونك مصلحتنه بناءً اونده داها ایستی ویرر. یاخود خسته لفنه =

کندیکی فلسفه مضحکه یاپدی. هرس سوگولیور. دینیلدکده موکره اویکیاره نک عقلی باشه کلدی. یوکیی یره قویدی. اوستنده اوطوردی. اوخ الله سنده راضی اولسون. زحمتنده هیچده مسخره لقدده قورتولدم دیدی. ایشته ای توهم انسان. سنده بو آدمکی عقلکی باشکه آل. توضیحات. تا بوده طاشانک دیلنجیلکنده وهرهادنه نک قارشوسنده تیتره مکده وفوق العاده شلقده ومسخره لقده وشقاوتلرویه ده وتضییقات دنیویه هیچده قورتولدیغ ...

[درد نجی نقطه] ایمان. انسانی انسان ایدر. بلکه انسانی سلطان ایدر. اویله ایسه انسانک وظیفه اصلیسی ایمانه ودعادر.. کفرانی غایت عاجز بر هناوار حیوان ایدر. شوسئله نک بیکدلیلندن بیانلر حیوان وانسانک دنیایه کلمه لرنده کی فرقدن ومسئله واضح بر دلیلدر. وبرهان قاطعدر. اوت انسانیت ایمانله انسانیت اولدیغی انسان ایله حیوانک دنیایه کلیشنده کی فرقدن کوستریر. هرکم حیوان دنیایه کلدیکی وقت عادتا باشقه بر عالمده تکمل ایتمه کی استعدادینه کوره کامل اولدوغی کبی. یعنی کوندریلیر. یا ایکی ساعتده یا ایکی کونده یا ایکی آیده بتون شرائط حیاتیه سنی وکمالاتی اولدوغه مناسبتی وقوتیله حیاتی اوکره نیر. مکمل صاحبی اولور. انسانک یکرمی سنه ده قزانیغی اقتدار حیاتیه وتکمیل عملیه یی یکرمی کونده برچوجک وآرزی کی حیوانه تحصیل ایدر. یعنی وظائف الهام اولونور. دیمک حیوانک وظیفه اصلیسی تعلم تکمل ایتمک دکلدر. ومعرفت کسب ایتمکده ترقی ایتمک دکلدر. وعجزینی کوسترمکده مدد استمداد دعا ایتمک دکلدر. بلکه وظیفه سی استعدادینه کوره تعلم تکمل ایتمکدر. عبودیت فعلیه در. انسان ایسه دنیایه کلیشنده هرشیئی اوکرنمکه محتاج وحیات قانونلرینه جاهل.. حتی یکرمی سنه ده تمام شرائط حیاتی اوکره نیور. بلکه آخر عمرینه قدر اوکرنمکه محتاج کم غایت عاجز وضعیف برصورتده دنیایه کوندریلیور. برایکی سنه ده آنجق آیاغه قالقابیلیور. اوندن سنه ده آنجق یورور ومنفعتی قزانیر. حیات نباتیه نک معاونتیله آنجق منفعتلرینی جلب. وضرردن صاقنه بیلیر. دیمک انسانک وظیفه فطریه سی تعلم تکمل. دعا ایله عبودیتدر. یعنی کمال مرحمتیله بویله حکیمانه اداره اولونیورم. کمال کرمیله بویله مشفقانه تربیه اولونیورم. ناصل یوقدن بویله نازینانه بسلدیکم واداره ایدیلیورم بیلمکدر. وبیلدیکم نجه درسنه آلی یشدیکی حالده دائما قارشی لحظه لرده عجز وفقرایله

طاغوتی هادیلری برسنجی مأمور بیلیر. بهار فوطینه سی مأمورینک صورة هیئه معناً هوسه لطیفه لمعه لری مدار کویسیور. حتی موتی حیات ابدیه نک مقدمه سی وقبری سعادت ابدیه نک قاپوسی کورولیور. داها سائر جهتلری سه قیاس ایت.. حقیقتی تمثیله تطبیق ایت..

[اوچنجی نقطه] ایمانه هم نوردر. هم قوتدر. اوت حقیقی ایمانی الده ایده آدم: کائناته میدانه وقویلر. وایمانک قوتنه کوره. هادیناک تضییقاتندن قورتولوبیلیر. [توکلت علی الله] دیر. سفینه هیاتده کمال امنیتله هادیناک طاغلرواری طالغه لرینی یکنده سرایه ایدر. بتون غیر لقدرتی قدیر مطلق یه قدرتنه امانت ایدر. راحتله دنیادن کچر. برزخده استراحت ایدر. حولره سعادت ابدیه یه کرمک ایچون هیئه اوچابیلر..

یوقسه. توکل ایتمز سه. دنیانک غیر لقدری اوحیاسنه دکل.. بلکه اسفل سافلینه کیدر. دیمک ایمانه توحیدی.. توحید تسلیمی. تسلیم توکلی، توکل سعادت دارینی اقتضا ایدر. فقط یاکیسه آکلامالی. توکل اسبابی. بتون بتون ردایه دکلدر. بلکه اسبابی دست قدرتک پرده سی بیلوب رعایت ایدرک اسبابه تشبث ایسه.. برنوع دعای فعلی تلقی ایدرک مسبباتی یالکز جناب مقدسه استمداد وتجلیلری اوندن بیلمک واوکا منتظر اولمقدن عبارتدر. توکل ایدن وایتمه نک مثالی سوطه یه بکزر..

وقتیله آیلی آدم: هم بلدیه نک هم باشدینه آغیر یوکلری نوب بیوک بر سفینه یه بیلیت آلوب کیردیلر. برسی کیرکیرمز. یوکنی کمی یه براقوب اوستنده اوطوروب نظارت ایدر. دیکری هم آکمه هم مفروشات اولدیغندن یوکنی یره براقیور. اوکا دیبلدی. آغیر یوکلی کمی یه براقوب راحت ایت. اودیدی یوکه. سنه براقمایه جغم. بلکه صاتاجغم. بن قوتلیم. مالمی بلمده وباشمده محافظه ایده جکم. سنه اوکا دیبلدی. بری دیکرینه سوء استعمالی سفینه یه لطمه ایدن داها قوتلیدر. داها زیاده اویی محافظه ایدر. بلکه باشک دوزر. یوکلک ایدیکی یره دکره دوشرسک. هم کیندکی قوتنه دوشرسک. سوبوکو لسه بیلک. سوء عقلسزلیک. کیندکی آغیرلاشه سوبوکلره عاقبت کیره میدک. قاپودان دکی اکرسنی یوهالده کورسه. یا دیوانه در دیه سنی طرد ایده جک. یا هائدر کیمسه یی قیام ایدیور. برزخه استراحت ایدیور. عجبا بو کیسه دنیایی ایده جکدر. هم قوتلی مسخره اولورسک..! هیچ اوهودقت نظرنده ضعفی کوستره تلبرلنیه عجزی کوستره غرورلنیه.. ربانی وذلتی کوستره تصنعک ایله

هر شئك حقيقتى كوستردى .. باقدر كه اوكور ديكم كورى غايت منتظم برده اووا ايجنده برهاده در .

وصاغ طرفمده كورديكم مزار آلبر باشده باشه كوزى يشيل باغچه لرله نورانى انسانلر تحت رياستنده عبادت و

خدمت وصحبت وذكر مجلسدى اولديغنى فرق ايتدم . وصول طرفمده فرطه لى دغدغه لى فرح ايتديكم اوهورده .

شاهقه لرايله سوسلى ، سويلى ، جاذبه دار اولديغنى آرقه لرنده عظيم برضيا قطعه كوزى برسرانطه

يوكسك برنز قطعه بولوندىغنى خيال ميال كوردم . واومدهش جناوارلر ، اژدها لرغى ايتديكم مخلوقلرايله ..

مونس دوه ، اوكوز ، قويونه ، كيجى كبى حيوانات اهليه اولديغنى كوردم . [اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى نُوْرِ الْاِيْمَانِ] ديدم

[اَللّٰهُ وَلِيُّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّوْرِ] آيت كريمه سنى اوقودم . اووقعه ده آيلدم .

ايشته اوآيلى طاغ مبدأ حيات ، آخرحيات .. يعنى عالم اصغر وعالم برزخدر . اوكوريلن حيات يوليدر .

اوصاغ طرفايله كيجمه زماندر . حول طرفايله استقبالدر . اوجهت قبارى ايله خودبينه و بيلديكنه اعتماد

ايدن ووحى سماوى يى دنكله مين انانيت آلدانيدر . اوجناوارلرطرفه اولوناد شيلايله . عالمك

حادثاتى وعجيب مخلوقاتيدر . ايشته انانيته اعتماد ايدن ظلمت غفلته دوشه ، ضلالت قراغنه

مبتلا اولدى آدم اووقعه ده اوآلى هاله بكزه مكه ، اوجهت قبارى هاكمنده ناقص وضلالت آلوده ،

معلوماتايله زمان ماضى يى برمزار آلبر صورتنده وعدم آلوده ظلمات ايجنده كوريور : استقبالى غايت

فرطه لى وتصادفه باغلى برقطعه كوستريور . ثم هرشى برعلم حكمتله برمأمور مسخرى اولدقجه حادثات

ومولودات معجزه جناوارى هاكمنده بيلديرر . [وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اَوْلِيَآؤُهُمُ الطَّاغُوْتُ يُخْرِجُوْنَهُمْ مِّنَ النُّوْرِ

اِلَى الظُّلُمَاتِ] حكمنه مظهرايدر . اگرهدايت الهيه نشئه ايمانه قلبنه كيرسه ، نفسك فرعونيتى قيريلر . كتاب

الله ى دكله سه .. اووقعه ده آنجق هاله بكزه يه جك . اووقت بردن طاشات برلوندوزر زلزالى آلير . نورالهى ايله

مولودر . عالم [اَللّٰهُ نُوْرُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ] آيتنى اوقور . اووقت زمانه ماضى برمزار آلير دكل .. بلكه هرعصرى ..

برنبينك ويا اولياناك تحت رياستنده وظيفه عبوديتى ايفا ايدن ارواح صافيه جماعتلرينك وظيفه حياتدارينى

بترمكه . الله لكرديسيله مقامات عاليه يه اوجماريق و مستقبل طرفنه كيجمه زمانى قلب كوزى ايله كورور .

حول طرفنه باقاركه : طاغلر مثال بعض انقلابات برضيه واخرويه آرقه لرنده جنك غلبه سنك سعادت

سرايدرنه قورولوش برضيافت رحمانيه اولوب ايمانايله اوزاقدن اوزاغه قوه ايدر . وفرطه وزلزله ..

قطع انتباهه عبارت اولاسه کفر. انسانک بینه گیرسه. اووقت بتونه اومعنیدار نقوشه سماء الهیه.
قراءتله دوشر اوقومامز. زیرا صانع اونوتولسه. صانعه متوجه معنوی کچمیورده آثار سیلمامز. ...
عادتا باشه اثر معنوی دوشر. اومعنیدار عالی صنعتکارک معنوی عالی نقشدن هوسی گیرلیر. باقی قالدی.
وکونیده کورونلهر برقسمایسه. سفای سبابه وطبیعته وتصادفه ویرلیور نهایت سقوط ایدر. هرری بر
پارچه الماس کیمه برسونوک شیشه اولورلر. اهمیتی یالکز مادهٔ هیولانیه باقار. مادهٔ بک عالیه سی
ومیوه سمایه. دیگر کی قیمتجه برکمرده هیولاناک اک عاجزی واک محتاجی واک کدر ولریغی برحالده.
یالکز فرؤی برحیات کیمیرکدر. ایشته کفر بویله ماهیت انسانیه یی بیقار. الماسه کومور قلبایدر.

[ایکنجی نقطه] ایمانه ناصلکه برنور در. انسانی ایشیقلاندیریور. اوستنده یازیلمه مکتوبات صمدانیه یی
اوقوندیریور. اویله ده کائناتی ایشیقلاندیریور. زمان ماضی ومستقبلی ظلماتدن قورتاریور.
سؤسرّی بر واقعه ده [اَللّٰهُ وَلِیُّ الَّذِینَ اٰمَنُوا یُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَی النُّوْرِ] آیت کریمه سنک برسرّینه
دائر کوردیکم برتمثیل بیانه ایدرز. شویله کم: بر واقعهٔ خیالیه ده کوردمکه: ایکی بوسک طاغ وار.
برینک مقابل اوستنده دهشتلی برکویری قورولش. کویرینک آلتنده بک درین بر دره. بن اوکویرینک
اوستنده بولونیورم. دنیایی ده هرطرفی قراءتله کشف ظلمات استیلا ایتمشدی. بن صاغ طرفه باقدم.
نهایتسز ظلمات ایچنده برمزار آیرکوردم. یعنی تخیل ایتدم. صول طرفه باقدم. مدهشه ظلمات طاغلری ایچنده
عظیم قورقولر دعدعه لر. داهیه لر حاضرلانیور یعنی کویرینک آلتنه باقدم. غایت درین
بر اوهیورم کوریورم ظلمه ایتدم. بو مدهشه ظلماته قارشو سونوک بر هیبتله فریاد واردی. اونی استعمال ایتدم.
یارم یاماللاه ایشیغیله بک مدهشه بر وضعیتله کوروندی. حتی اوکومده کی کویرینک باشنده وطرفنده
اویله مدهشه اژدرهلر آرسلاندی. صاواریکوروندیکی. طاغلی بو هیبتفریاد اولمایه یی. بو دهشتلری کورمه
ایدم. دیدم. اوفاری هانکی طرفه یورییم ایسه اویله دهشتلر آلدم. ایواه شوفاره باشیمه بلادر. دیدم.
اوندن قیزدم. اوهیبتفاریمی یره هایدم قیردم. کویا اونک قیریلماسی دنیای ایشیقلاندیرمه سیوله
آکلیوردم. بو صباسنک دوگلمه سنه طوقونمدم کبی: بردن اوظلماتی یوشاندی. هرطرف اولدیغی انک نوری ایله طولدی.

[یگرمی اوچنجی سوز] ناتمام

شو سوزك ایکی مبحثی واردر.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

۞ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ۞ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ۞ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

[برنجی مبحث] ایمانه بقدر محاسنده یا کفر بسنی [بشنقطه] ایچنده بیانیدر. [برنجی نقطه]

انسان نور ایمان ایله اعلای علیینه چیقار. جنّته لایق برقیمت آلیر. هم کندیسی ایمان انسانی صانع ذوالجلاله نسبت ایدیور. ایمانه باقیاندر. اویله انسان. ایمانله انسانده نظر ایله صنعت الٰهیه ونقوش اسمای ربّانیه اعتباریله برقیمت آلیر. کفر اونی قطع ایدر. او قطعه صنعت ربانیه گیرلرینز. قیمتی دخی یا کفر مادّه اعتباریله اولور. مادّه ایسه. لم فانیه لم زائله لم موقته بهایم حیوانی اولدیغندن هیچ قیمتی هیچ حساب ده. بوسبّدن بر تمثیل ایله بیانه ایده جگم. انساندن صنعتلری ایچنده ناصلکه مادّه دن قیمتی ایده صنعتك قیمتی آری آریدر. بعضاً مساوی بعضاً مادّه دها قیمتدار. بعضاً اولیور که بسه غروشلق دیمر کبی برمادّه ده بسه لایله برصنعت بولونیور. بلکه بعضاً آنتیقه اولده برصنعت بر میلیون قیمتی آلدیغی حالده مادّه سی بسه غروشه ده دگمیور.. ایشته اویله آنتیقه برصنعت آنتیقه جیلرك هیچ شوسه گیدیلسه فارقه بیله اویله صنعتلرینه نسبت ایدرك.. او صنعتکاری یاد ایتمکله واو صنعتله تشهیر ایدیلسه برمیلیونه قیمتانه صاتیلیر. اگر قیمتی دیمر جیلرك هیچ شوسه گیدیلسه بسه غروشلق دیمرلرها سنه آلنه بیلیر.. ایشته انسان.. جناب حقّك بویله آنتیقه برصنعتیدر. واقعاً نازك ونازنین برمعجزهٔ قدرتیدر که. انسانی بتون اسمالرك جلوه سنه مظهر ونقشلرینه مدار. وکائناته برمثال مصغّر صورتنده یاراتمشدر. اگر نور ایمان ایچینه گیرسه. او ستنده گی بتون معنیدار نقشلر اویشعه اوقونور. اومؤمنه شعور ایله اوقور. واو اکتسابله اوقودر. یعنی صانع ذوالجلالك مصنوعی یم. مخلوقیم. رحمت وکرمنه مظهرم تبی معنالرله انساندهکی صنعت ربانیه نظر ایدر. دیمك صانعنه اکتسابه عبارت اولدیغی ایمان.. انساندهکی بتون بو آثار صنعتی اظهار ایدر. انساندن قیمتی او صنعت ربانیه یه کوره اولور. وآینهٔ صمدانیه اعتباریله در. او حالده.. شو الهیتز انسان. شو اعتبارله بتون مخلوقاتدن اوستنده برمخاطب الٰهی وهیئت لایقه برمساقر ربّانی اولور.. اگر

سعی علاوه ایلیه مغفم . تا قبریمه دك هانی یاده ایشیوه کوندره جگم . آخرته دك هانی یاده ذخیره تدارك ایده جگم ...

[الحاصل] ای نفس بکلم ، دونکی کونه سنك اکلدیه جیقدی ، یارین ایسه ، سنك اکلده سکه یوقدر ، اوك مالکسك . اویله ایسه ، حقیقی عمریکی بولوندیغك کونه یل . لاقرد کونك یرینه : هیهات آنی سی کی ، حقیقی استقبالکی بوکونه تأمیل ایدوب اونی برصندوقچهٔ فزویه اولدیره رك مسجده دیوار ستجاده یه آت . لکن بکله : هر بکلی کونه سنك هم هرکسه ، هر بکلی عالمك قاپوسیدر . اگر نمازی قیلمازسك سنك دونکی عالمك ظلماتی ویرپشانه برحالده کیدر . سنك علیهکده عالم شاله شهادت ایدر . زیرا هرکسك هرکونده شو عالمده برمخصوص عالمی وار . لکن اوعالمك کیفیتی اوآدمك قلبنه وعملنه تابعدر . ناصکل : آینه کبی کونه محتشم برسوای آینه لك زلفنه باقار . سیاه ایسه سیاه کورونور . قیرمزی ایسه قیرمزی کورونور .. لکن اونك کیفیتنه باقار . اوآینه شناسی دونکونه ایسه ، سرای کوزل کوستریر . دونکونه دکل ایسه چیرکین کوستره . اك نازك شیلری قباکوستردیکی مثللو سنه قلبکه عملکه کوکلکه کندی عالمکه شکلنی دکیشدیرسك . یا علیهکده یالهکده شهادت ایتدیره بیلیرسك . اگر نمازی قیلسك . اونمازك یلداوعالمك صالح ذوالجلاله متوجه اولسك . بردهسك باقان عالمك تنوریدر . عادتا نمازك براکتریکه لوجه سی . ونمازه بنتك اونك دوکلمسنه طوقونماسی کبی اوعالمك ظلماتنی طاغیدر . واوفرح ومرح دیدیکه ده کی قارماقاریشیکه برشاینت کمنده کی تبدلون وحرت . عالمك انتظام ومحفظه برکتابت قدرت اولدیغنی کوستریر . [اَللّٰهُ نُوْرُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ] آیت پرانوارینه برنوری سنك قلبکه سریر . سنك اونکی عالمکی اونورك نعمتیله ایشیقلندیریر . سنك لهکده نورانیتله شهادت ایتدیره ...

صاغین دیه . بنم نمازم نره ده ؟ شو حقیقتمازه ده ؟ زیرا هرفوره ساچکدکچه هرفوره ساغاچکی . کندی آغاجنی توصیف ایدر . فروعاتکی اجمال وتفصیل ایله اولدیغنی کوستریر . سنك کبی بر عاصینك ولوحی نمازسز . نمازی بیوك برولینك نمازی کبی شونوردن برحصه سی وار . شو حقیقتدن برسرّی وار در . ولو شعورك تعلق ایتمز سه . فقط درجهٔ کوره انکشاف وتنوری آری ایدر . ناصل ؟ هرفوره ساچکدکچه تامامن هرفوره ساغاجنه قدر نه قدر مراتب اولونور سه نمازك درجاتنده اویله ده داها فضله مراتب اولونابیلیر . فقط بتون بو مراتبده اوحقیقت نورانیتنك اساسی اولونور .

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى مَنْ قَالَ (اَلصَّلٰوةُ عِمَادُ الدِّيْنِ) وَعَلٰى اٰلِهٖ وَصَحْبِهٖ اَجْمَعِيْنَ

برانسان دکی.. حقیقی برحیات دائماً بحوسه سعی ایتکدر. بونکله برابر مشاغل دنیویه دیگر جهتلره سوقی سطحی عائد اولمایان وظیفه لری صورتده قاریشدیغنی وقاریشدیرمدیغنی مالایعنی مشغله لردر. اشبو زمانی براقوب.. کویا بیکار سنه عمرنی وارکی: اشبو زمانی معلوماتسز ایده وقت کچیریورسنز. مثلا زهدلک اطرافنده کی حلقه لرنی کیفیتی تاصلدر. وآمریقا طاووقلرینه قدر درکی. قیمتسز شیلری قیمتدار وقتلری کچیریورسنز. کویا قوزموغرافیا علمنه وایتاتستقیمی فنینه برکمال آلیورسنز..

اکر دیرسنز. بنی نماز ده وعبادتده آلیقویان وقتوریه اویله زمانی شیلر دکل. بلکه درد معیشتک ضروری ایشلریدر. اویله ایسه بیهوده سطحی دیرمکه. اکر بوغروسه یکونده بش ایله جالیشسه. صوکره بوی کسه دیکه. کرک اوسه دقیقه قدر شوراسی قاز. بونلرلا قیمتده بیرلوقطه وبرزمرد بولورسنز. سه اوطه بوحه کیدیم.. هوکه اوغروسه یکونده بکیرمه کسیلدی. نفقه مزاردیسنز. نه قدر دیوانه جه برهانه اولدیغنی انلیه بیلیرسنز. عینا اونک کبی. سه ستوبنکده نفقه بحوسه ایشلیورسنز. اکر فرصه نمازی ترک ایتسه. بتوسه سعیک ثمره سی یانکز دنیوی واهمیتسز وبرکتسز برنفقه یه منحصر قالیر. اکر سه استراحت وتنفس وقتلی. رومنک راحتنه. قصیر تنفسنه مدار اولسه نمازه صرف ایتسه. اووقت برکتلی نفقه دنیویه ایله برابر. سنک نفقه اخرویه کله وزار آخرتکه اهمیتلی برمنبع اولوب آیکی معدنه معنوی بولورسنز. (برمعدن) بتوسه باغده کی تشه دیکر دیکلرک چیچکلری اولسه میوه لری اولسون. هرنباتک هرآغاجک تسبیحاتنه کوزل برنیت ایله فقه آلیورسنز. [ایکنجی معدن] /هم بوباغده هیچقاسه محصولاتسه کم یه (حیوان اولسه انسان اولسه. ایتک اولسه سنک اولسه. مشتری اولسه غیرلر اولسه) سطحی برصدقه حکمنه کیچر. فقط اوشرطایله که: سه زاده حقیقی یانه واذنی داره سنده تصرف ایتسنز. واونک مالنی اونک مخلوقاتنه ویرمه برتوزیعات مأموری نظرله کورمکه باقه سنز...

ایشته باقه. نمازی ترک ایده نه قدر سوء برفساد ایده. نه قدر اهمیتلی برزوق عائد ایده. وسعیه یک بیوک برشوقه ویرمه وعمله بیوک برقوه معنویه میدانه اوایکی معدنده واوایکی معدنده محروم قالیر. افلاس ایده. منی افتیارلرندقه باغچه یکدیکه اوصاتیر. قوچکلیم. نه دلدرم دیر. زاتاً دنیاده کیدیورم. بوقدر زحمتی نه یحوسه چکه جکم دیه جک. کندینی تنبلکه آتاجه. فقط اوکی دم دیر. داها زیاده عبادتله برابر

[حاشیه] بومقام. برباغده بولنانه بوده مدرکه: بوطرزایله حیوانایده سه..

انفاق بایدر. ایشته ای جریزنفسم سن اوچ جراید مکلفسک. برسی طاعت و سنده جردر. برسی. معصیتدن جردر. دیکری معصیته قارشو جردر. عقلک وارمی. شو اوچنجی ایقاظده کی نمشیده کورونن حقیقتی رهبر طوت. مردانه یا صبور دی. اوچ جری اوزیکه آل. جناب حقدن سکا ویردیکی جرقوتی. اگر یا کلیسه یولده طاغیلمازسک هر مشقته و مصیبته کافی کلیر. واوقوتله طایان...

[دردنجی ایقاظ] ای برسم نفسم. عجبا شو وظیفه عبودیت نتیجه ز میدر؟ اجرقی آزمیدرکه سکا وصایخ ویرسون؟ هالبوکه برآدم سکا برقاچ پاره ویرسه. ویاخود سنی قورقوتسه. آقا مقدر سنی چالیشدیرر. وقورسز چالیشیرسک. عجبا بوسافرمانه دنیاده عاجز و فقر قدیکم قوت و غنا.. والبته برمنزلک اولدیغی قبرکده غذا و ضیا. وهرحالده محکمه کک اولدیغی محشرده سند و برات.. وایتزایته مزاوسته یکیدن حد صراط کوپرسنده نور و برات اولدیغی برنماز نتیجه ز میدر؟ ویاخود اجرقی آزمیدر؟ برآدم سکا یوزلرله رهدیه وعده ایتسه، یوزکره سنی چالیشدیرر. خلف الوعده بیلیر. اوآدمه اعتماد ایدرسک. فقورسز اشدرسک. عجبا خلف الوعد ققنده محال اولدیغی برذات.. هیچ بی اجرقی و سعادت ابدیه کی رهدیه یی سکا وعد ایتسه: یک ازبرزمانده یک لوزل برظیفه ده سنی استخدام ایتسه: سه خدمتیمزسک. ویا ایستمز. شخره کی ویا اوصاحبله یارم یاماعلوم قدر متعلم اوفی وعده ده اقدام. رهدیه سنی استحقاقاتسک.. یک شدتلی برتأدیه و رهشتلی برتعذیبه مستحق اولدیغکی دوشونمیورمیسک؟ دنیاده هیچ فقورقوه سنده ان آغیر اشده فقورسز خدمتاینه یقین حاله.. جهنم کی برهیچ اوبنک خوفی.. اک خفیف و لطیف برخدمتایچون سکا غیرت ویرمیورمی؟؟؟

[بشنجی ایقاظ] ای دنیاپرست نفسم.. عجبا عبادتده کی. فتورک ونمازده کی قصورک مشاغل دنیویه نک کرشتنمیدر؟ ویاخود درد معیشتک مشغله سیله وقت بولدیرمیغکدنمیدر؟.. عجبا حرف دنیا بچوغی یاد ایلمشسک کم بتونه وقتکی اوکا حرف ایدیورسک؟ سه استعداد جهتیله بتونه حیواناتک فوقنده اولدیغکی وحیات دنیویه نک لوازماتی تدارکده اقتدار جهتیله برسرچه قوشدن تیشه مدیکی بیلیورسک. بوندن نه دنه آکلامیورسک کم: وظیفه خلقک حیوانکی یالکز قارن دکل. بلکه حقیقی

وجلب ایدیه نماز دخی سنی اوصاندیرماغه کرکدر. اوت لهایتسز تأثرات والمله معروضه ومتلاطم و لهایتسز تلذذاته واملاره مفتوحه ویرسودا برقلبك قوت وقوتی. هرشیئه قادر برحیم کریمك قاپوسنی نیاز ایله چالمقله آلده ایدیله بیلیر. اوت شوفانی دنیاده کمال سرعتله واویلدی فراقی قویاران کیدیه آکثر موجوداتله علاقه دار برروحانی آب حیاتایه. هرشیئه بدل برمعبود باقیدن برمحبوب سرمدیدن: بسمله رحمتنه نمازایله توجه ایتمکله ایجیله بیلیر.. اوت فطرة بدیعی ایستین وأبدایجون خلوه اولوناں وأزلی وأبدی برذاتك آینه سی اولوب ولهایتسز درجه ده نازك ولطافتلی بولوناں دی شعور برسرّ لطیف. ذی نور برلطیفه ربانیه شوقاوتلی، أنیسی وصدیقیتلی کیجیو ظلماتلی ویوغوجی اولدن اهوال دنیویه ایچنده. أبدیه تنفسه یك چوق محتاجدر. وآنجق نمازك پنجره سیله نفس آلدیریلیر..

[اوچنجی ایقاظ]

ای عزیز نفسم. عجبا کیجمیه کوندوزده کی عبادت خلقتی ونمازك مشقتی ومصیبت زحمتی بوکوبه دوشونوب مضطرب اولمه کم کله جك کوندوزده کی عبادت وظیفه سی ونماز خدمتی ومصیبت آلمی بوکوبه تصوّر ایدوب عزیز کوستردیك طرز عملیدر؟ شو عزیز لقده مثالك شویله برسرسم قوماندانه بکزر که: دوشمانك صاغ جناح قوتی اونك صاغنده کی قوتنه التجا ایتمیه. واوطه تازه برقوت اولدیغی حالده: اوطونار مهم برقوتی صاغ جناحه کوندریر. مرکزی ضعیفلشدیریر. کم صول جناحده. دوشمانك عسکری یوقه کیمیه واوطه کلمدیه بیوك برقوت کوندریر. آتشه اینه مرین ویریر. مرکزی بوتون بوتون قوتندن دوشوریور. دوشمان ایشی آکلار. مرکزه هجوم ایدر. نار ما ایدر. اوت نوبکزر سك.. چونکه کیجمیه کوندزك زحمتی بوکوبه رحمتله قلبا وسرّا قالمیه. خلقتی کرامتله التجاسنه ومشقتی ثوابه انقلاب ایتمیه. اویله: اوندن اوصاغ آلمه دکل.. بلکه یکی برشوفه. تازه برذوقه دوه جدّی برغیرت آلمه لازمدر. کله جك کوندزلیه. مادام کله جك مثلو. شیمدیدن دوشونوب اوصاغمه وقتورکیمك عینا اوکونلرده آچلغی وصوسزلغی ایله بوکوبه دوشونوب باغیروب باغیروب کبی بردیوانه لکدر. مادام.. حقیقت بویله در. عاقل ایسه عبادت جهتنده یاکلز بوکوفه دوشونه. واونك برساعتی اوقت یك بیوك خلقتی یك نه هوسه وکوزل وعلوی برخدمته صرف ایدیورم دی. اوقت آچ برقوین طاقلی برغیرته

ایکنجی مقام

[برنجی مقام]

بسم الله الرحمن الرحیم

إِنَّ الصَّلٰوةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا

صدق الله العظيم

بو زمان سنا، جسمنه، رتبهٔ بیوك برآدم بك دیدی. نماز أیدر. فقط هركونه هركونه بشر دفعه قیلمه هوقدر. بیندگلنده اوصاغ ویرمیور. اودانك اوسوزندنه خیلی زمان كیمسه سوكره. نفسی دیكلدم. ایشیتدم: عین سوزلری سویلیور. واوظ باقدم كورمدم: تنبلك قولغیله شیطاندنه عیه دری آلیور. اووقت آكلادم اودان اوسوزی بزنه نفوس أمّاره نك نامنه سویلمش كیبی. ویا سویلیه یه یلمشدر. اوزمان بن دخی دیدم. مادام نفسم أمّاره در. نفسی اصلاح ایتمكن باشقه سنی اصلاح ایده مز. اویله ایسه نفسمه باشلادم. دیدم ای نفس جهل مركب ایچنده تنبلك دوشكینده غفلت اویقوسنده سویلیكلك شوسوزه مقابل [بش ایقاظی] بندنه ایشیت ...

[برنجی ایقاظ] ای بدبخت نفسم: عبثا عمرك أبدیمیدر. لیكن قطعی سندن وارمیدر. كلدجك. سنه یه بكه یاریه قدر قالاجقسك. سكا اوصاغ ویرمه نوكم أبدیتدر. كیف ایچون ابدی دنیاده قالاجغی نارلاندیور سك. اگر آكلاسایدك كه عمرك آزدر. لهم فائده سز كیدیور. البته اوندن یكرمی درتدن برلیسنی حقیقی برحیات أبدیه نك سعادتنه مدار اولجه برگوزل وخوشه وراحت ورحمت برخدمته صرف ایتمك اوصانمه سویله طوره سوبه. بكه جدّی بر اشتیاقه وخوشه بر ذوقی تحریك سبب اولور..

اولمز

[ایكنجی ایقاظ] ای شاشیروزنفسم عبثا هركونه آلك یرسك. صوایچرسك. هوایی تنفّس ایدرسك. سكا اوصاغ ویرمیورمی؟ مادام ویرمیور. هرگونه اوصاغ ویرمیندگلنده بكه نلدّ زایدیور سك. اویله ایسه. فانیه جسمده سك آرقداشك اولدن قالمك غدامی. روحك آبیاتی ولطیفهٔ ربانیه نك هوای نسیمی جذب

[درنجی طبقه] انسانه ضعیفدر بدلری هوسه . فقیردر احتیاجی پک زیاده . عاجزدر حیاتی پک آغیر . آکرقدیر ذوالجلاله طرفیندن توکل ایتمز ، واعتماد ایدوب تسلیم اولمازسه ، وهدف دائم عذاب ، ایجنده قالیر . شوحرص ، مشقت ، اللر تأثیر اوفی بوکار . یارموسه ویاهنا وارایدر . [بشنجی طبقه] بتوسه اوعضا وآلتلرك عبادتی وتسبیحاتی وظیفه لرندن اجرلری ان محتاج اولدیغك برزمانده هیئت بیمثلی صورتنده سنه ویرمکله اهوذوقه وکشف واتوار مخصوص ومشاهده اتفاق ایتمسه .. ایشته بوش مرتبه طارلی تجارتی بایماز سك . شوطرزده محروم بیننده پک شدید بسهدر جه خسارت ایجنده خسارتله دوشرسك .

[برنجی خسارت] اوقدر سودیگك مال واولاد ویرستسه ایدیگك نفس وهوا وهوسه اولدیغك کیمسه وحیات ضایع اولوب عاشق اولدیغه . سنك الله سیقاچقدر . فقط کناهلرینی الدینی طرفه بوینکه یوکلته چکر . [ایکنجی خسارت] امانته خیانت جزاسنی کورسك . چونکه ان قیمتدار آلتلری . ان قیمتلی شیلرده حرف ایدوب نفسه ظلم ایتدك . [اوچنجی خسارت] بتوسه اوقیمتدار جهاتك انسانیتی . هیولانقدسه هویه آشاغی بر درکه یه دوشوب هکمت الهیه یه اغتراض ظلم ایتدك . [درد نجی خسارت] عجز وفقرك یله برابر اویله آغیر حیات یوکنی ضعیف بدنکه یوکلیوب زوال وفراقه سیلاسی آلتنده دائم اولیه ایده جکسك .. [بشنجی خسارت] حیات انسانیه نك وسعادت اخرویه نك لوازماتی تدارك ایتمك ایچون ویرلمه عقل . قلب کوز ودیل کبی . کونل هدیه رحمانیه یی . جهنم قاپولرینی طوقماجه هیچکیسه برصورتله بولیه مکدر ..

شیمدی صاغه باقاجغز . عجبا اوقدر آغیر برشیمیدرکه : هوقلری صاغمقدنه قاچیوریر . یوق . قطعا واهمه لقمه اویله آغر لغی یوقدر . زیرا هلال دائره سی کیشدر . کیفه کی کلیر . حرامه کرمکه لقمه لرزوم یوقدر . قرانفلیه ایسه هنیئدر . آزدر . الله عبد وعمدا ولمه اویله لذتلی برشرفدرکه : تعریف ایدیلمز . وفیضه ایسه یالکز عسکرلی الله نك اینه ایشه ملی باشه ملی .. والله هسابیله ویرملی وآلملی .. واذنی وقانوفی = دائره سنده حرکت ایتمك سکونت بولملی .. قصورایتسه استغفار ایتمك .. [یارب قصوریمزی عفوایت .. بزی کندیکه قول قبول ایت .. امانتکی قبضه ایتمك زمانه قدر بزی مانده امیه قیل آمین ..] دیملی ...

واوكا یالوارملی ..

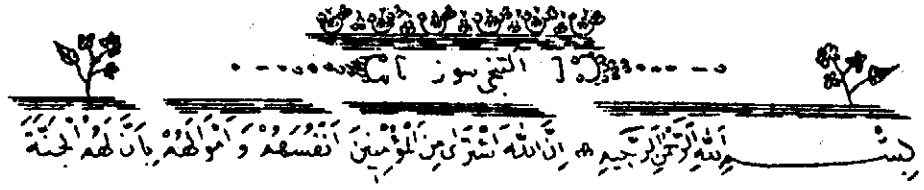
باقی به انقلاب ایدر. باقی یوملر ویرر. اووقت عمر دقیقه‌لری، عادتا تحولده قیاردکلرکنده نه‌لر اولور.
هیچ‌ور. فقط عالم بقاده سعادت جنتیه‌لری آچیلر. وسنبللنیرلر. وعالم برزخده فنیادار. موتی برمنظره
اولورلر.. [ایکنجی طرز] جنت کبی برفینات ویریلیور. [اوچنجی طرز] اعضا وحاسه‌لرك قیمتی بودن
بیله هیچدر. مثلا عقل برآلتدر. جناب حقه صاتیلیور بلکه نفس صاحبنه هدیه‌لنیر. اویله مشئوم ومرجع ومعجز
برآلت اولورکه کیمسه زمانك آدم حرینه‌سی وحله‌جك زمانك احوالنی محوّفانه‌سنی بیلیوره باشکه
یوحلته‌جك. تمثیل ومعجزآت درکه سنه‌لر. ایشته بونك کبی‌لرکه. فاسولدم عقللك اذعان وتعجیزندن
قورتولوب بحیرت غالبا یاخود غفلته ویا اکثریته قاچار. اگر مالك حقیقتنه صاحبنه اویله صاحبنه
هدیه‌لنیرسه عقل اویله طلسملی برآلتدار اولورکه. شوقدر ثانیه‌لرده اولان نهایتسز رحمت خزینه‌لرینی وحکمت دفینه
لرینی آچار. وبونلره صاحبنی سعادت ابدیه‌یه مرتبا ایده برحرشدرتانی درجه‌سنه هیچدر. مثلا کوزه
حاسه‌درکه، روح بوعالمی اویله‌جه ایله سیر ایدر. اگر جناب حقه صاتیلیور، بلکه نفس صاحبنه هدیه‌لنیرسه.
کیمسه دواسز بعضه کوزللکلری، منظره‌لری سیر ایله شهوت وهوس نفسانیه‌یه برقواد درکه سنده برچوق منظره
اولور. اگر کوزی کوزك صانع بصیرینه صاتسه اوکن صاحبنه واذنی داره سنده هدیه‌لنیرسه. اوزمان شوکوزه..
شو کتاب کبیر کائناتك برمطالعه‌سی وشوعالمده کی معجزات صنعت یانیندن برسیر عبرتی وشوکوزه‌جه بیحد سنده کی
رحمت هیچدلرینك صاحبنه برآیینه درجه‌سنه هیچدر. مثلا دیده‌ك قوه ذائقه‌یی فاطر حکیمنه صاتسه‌ك بدل
نفس صاحبنه معده‌یانه هدیه‌لنیرسه اووقت معده‌نك طاولدیغنه وقاریقه‌یه برقایوچی درکه سنه‌لر یقوط
ایدر. اگر زجاجه کریمه صاتسه‌ك اوزمان دیده‌ك قوه ذائقه رحمت آلهیه خزینه‌لرینك برناظر ماهری وقدرت
صمدانیه مطبخلرینك برمفتشه شکری رتبه‌سنه هیچدر. ایشته‌ای عقل دقنایت.. مشئوم برآلت نره‌ده. کائنات
آناهتاری نره‌ده؟ ای کوزلرناق: عادی برقواد نره‌ده. کتبخانه آلهیه‌ك متفننه برناظری نره‌ده؟ وای دیل
ای طات.. برطاولو قایوجیسی وبرقاریقه یاساقیجیسی نره‌ده.. خزینه خاصه رحمت ناظری نره‌ده؟ وداها بونلرکی
باشقه‌لرندی واعضالری قیاس ایتسه‌ك آکلارسکه: حقیقتا مؤمن جنته لایقه وکافر جهنمه موافقه برماهیت
کسب ایدر. واونلرده هربری اویله برقیمت آلهیه‌ك سببی مؤمن ایمانیله فائقه‌ك اماننی واونك صاحبنه واذنی داره‌سنده
استعمال ایتمه‌سیدر. وکافر خیانت ایدوب نفس امارهٔ صاحبنه هدیه‌لنیرمه‌سیدر.

میزانده، استعمال ایدیلمه جك شی طاشه معدندر وایشلر بولدیغندن بنوبه بنوبه قیمتدن دوشه جقدر. لهم اداره ومحافظه زحمتی وتلفاتی باشقاره قالدیغی. لهم اماسنده خیانت جزاسی کوره جکسکز. ایشته بسه درجه حضارت ایچنده خسارت. لهم ده بطاعتله ایسه: بطاعتکار اولوب بنم نامه تصرفاتمه دیمکدر. عادی بر اسیر وباشی بوزوغه بدل. عالی بر پادشاهك خاص سربست بر یاور عسکری اولورسکز.

اونلر سؤالتفاتی وفرمانی دیقت ایدرکن صوکره. اویلهآدمدن عقلی باشنده اولدیغی دیدی. باسه او ستنه بنم اختیار صاتارم. لهم بیك تشکر ایدرم. دیکری مغرور بنفسی فرعونلشمه. خودبین، عیاش کویا ابدی اویقلاده قالدیغی دنیا زلزله لرندن، دعدغه لرندن خبری یوق.. دیدی یوق: پادشاه کیمدر؟ بن ملکمی صاتمام. کیفمی بوزمام.. برآز زمان صوکره. برنجی آدم: اویله برمرتبه یه چیقدیکه، هرکس النه غبطه ایدردی. پادشاهك نقطهٔ نظر اولمش. خاص سرایده سعادتله یاشایور.. دیکری اویله بر حالة رقتبار اولمشکه، لهم قرسی اوطه آمیور. لهم ده مستحق دیبور. هپسی. لهم سعادتی، ملکی، خطاسنك نتیجه سی اولدیغنی کوسترمه لهم جزا وعذاب چکیبور..

ایشته ای نفس پرهوس شومثالده دوربینی ایله حقیقتك یوزینه باق.. اما او پادشاه ایسه: ازل ابد سلطانی اولان ربك خالقکدر. واو چیقتلقلر مالکینه آلتدر میزانده ایسه. سنك دائرهٔ حیاتك ایچنده کی مامله کك.. واو مامله کك ایچنده کی جسم، روح وقلبك.. واونلرك ایچنده کی کوز ودیل عقل وخیالکی ظاهری وباطنی حاسه لرکدر. واو یاور اکرمك ایسه. رسول اکرمدر. واوفرمان عالمك ایسه. قرآن عالمدرکه. بحثنده بولونیغز تجارت عظمه یی شو آیتده اعلام ایدیور. [إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُم بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ].. واوطائفه کی محاربه میدانی ایسه. شو غرفه کی دنیا یوزیدرکه: طوریبور. دوشیبور. یوزولیبور. ولفرسانك عقلنه شوفکری ویریبور. [مادام لفرشی.. آلمزده چیقاجغه. فانی اولوب غائب اولاجغه. عجبا باقی یه تبدیل ایدوب ابقا ایتمك چاره سی یوقمی؟..] دیبور. دوشونوکزه بر دهسماوی صدای قرآن ایشیدیلیبور. دیر: اوت وار. لهم بسه مرتبه طاری یوصورتده.. کوزل و راحت بر چاره سی وار. سؤال نه در؟

[الجواب] امانتی صاحب حقیقیسنه صاتمق. ایشته اوصاتیلمشده بسه درجه ایچنده طاروار. [برنجی طار] فانی مال. بقا بولور. هوسکه. قیومك باقی اولدیغی ذات ذوالجلاله ویریلیر. واونك بولندیغی طرف ایدن شو عمر زائل..

نفس ومالنی جناب حقه صاتمه. واوطعبدالمه وعسکرالمه. نه قدر کی برتجارت نه قدر شرفلی برمرتبه اولدیغنی آکلامه ایسترسك. سوتمثیلی حقایقی دیکله. بزمادی برپادشاه رعیتندن بعضلری دمه لهریسنه امانةً برچفتلك ویرکن ایجنده فابریقه، ماکینه، آت، سلاح کبی شیلرده وار.. فقط فیرصتلی برمحاربه زمانی اولدیغندن بعضی برشی قرارنده قالماز. یا محواولور. ویا تبدّل ایدر کیدر. پادشاه اونلرك نفعه کمال مرحمتندن برپاورکن کوندردی غایت مرحمتکار برفرمان ایله اونلره دیوردی. الکزده اولدیغم امانتی بطه صاتیکز. تاسزك ایچون محافظه ایده یم. بیهوده ضایع اولماسین. لهم محاربه بیندکدن صوکره سزه دها کوزل برصورتده اعاده ایده جکم.. لهم کویا اوامانت مالکزدر. یك پول برفیشانی سزه ویره جکم. لهم اوماکینه وفابریقه ده کی آلتلر. بزم نامحرم وبزم تر طاقمده ایشلتمیه جك. لهم فیشانی لهم اجرتلری بردن بیله یوکسلدجك. بتون اوکاری سزه ویره جکم.. لهم ده سزه عاجز وفقیرشکز. اوقوجه ایسترسکز مصارفاتی تدارك ایده مزسکز. بتون مصارفاتی ولوازماتی بنه درعهده ایدرم. بتون وارداتی ومنفعتی سزه ویره جکم. لهم ده ترفیعات زمانندقدر الکزده بیراقاجغم. ایشته بنه مرتبه کا ایجنده کار. اگربطه صاتماز سکز. ذاتاً کویه سکزکه بعضی کیسه اللرنده کی محافظه ایده یورلر. هرکس الکزده هیچ اقدر. لهم سرهوده کیده جك. لهم اویکسه فیشاته محروم قالدیغکز. لهم اونکز قیمتدار آلتلر.

طبیعتک عوامدر . البته ارشاد ایستر کم : لزومسز شیلری اتمام ایله اجمال ایتمیه . ودقیقه شیلری تحلیل ایله تقریب ایتمیه .
ومغلطه لره دوشورمه مک ایچون ظاهری نظر الینده بدیهی اولدیغی شیلری لزومسز یره حزرلی برصورتده
تغییر ایتمه مکدر . مثلا کونشه دیر . دونر برسراجدر برلامپادر . زیرا کونشه کونشه ایچون وماهیتی ایچون بحث
ایتمه یور . بلکه برنوع انتظامك زینه گی ونظامك مرکزی اولدیغندن . انتظام ونظام ایله : صانعك اینه معرفتی
اولدیغندن بحث ایدیور . اوت دیر . [تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا] کونشه دونر . بودونر تعبیرایله . قسمه ، یاز ، کیجه
کوندوزك دورانده کی منتظم تصرفات قدرتی اظهار ایله . عظمت صانعی افهام ایدر . ایشته بودرلك ...
حقیقتی نه اولورسه اولسون . مقصود اولدیغی فهم مشهود اولدیغندن تأثیر ایتز .
فهم دیر . [وَجَعَلْنَا الشَّمْسَ سِرَاجًا] شوسراج تعبیرایله عالمی برقصر صورتنده ایجنده اولدیغی شیلری . انسانه
وذی حیاته اظهار ایدیلمسی . مزینات ومطعومات ولوازمات اولدیغی وکونشه دخی مسخر برموظف اولدیغی اظهار
ایله رحمت وحکمتك اقتضا ایدر .

شمدی باقه . شوسرسم وکوزه فلسفه نه دیر . باقه دیورکه : کونشه برکتله عظیمه طبیعیه نارپه در . اوندن
فیرلامه اولدیغی سیاراتی اطرافنده دوندیروب ... جامتی بوقدر در . ماهیتی بویله در . شویله در . دیوب
موقته یه دوشندیغی وحدتسه برحیرتده باشقه رویه برکمال علمی ویریور . بحث قرآنه گلیه یور . بوکا
قیاسا باطنا قوف ظاهرا مغلطه فلسفی مسئله لرك نه قیمتده اولدیغنی آکلارسك . اونك شخصیتی صوریتی آلدانوب
قرآنك غایت معجزانه بیانندن قاریشوه رمتزدك ایتمه ... [اظهار] عربی رسائل النوردن اوه در دیمکدر . یعنی
آلتی قطره سی وار . بالخصوص درد نجی قطره نك آلتی نکته سی وار . قرآنه هاکم قرونه قدر انواع اعجازندن اوه بشنی
بیانه ایدر . اوکا التفاتا بوراده اختصار ایتدك . ایسترسك اوکه مراجعت ایت . برخزینه معجزات بولورسك .

اَللّٰهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْاٰنَ شِفَاءً لَنَا مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَمُؤْنِسًا لَنَا فِي حَيَاتِنَا وَبَعْدَ مَمَاتِنَا وَفِي الدُّنْيَا قَرِينًا
وَفِي الْقَبْرِ مُؤْنِسًا وَفِي الْقِيٰمَةِ شَفِيعًا وَعَلَى الصِّرَاطِ نُورًا وَمِنَ النَّارِ سِتْرًا وَحِجَابًا وَفِي الْجَنَّةِ رَفِيقًا
وَإِلَى الْخَيْرَاتِ كُلِّهَا دَلِيلًا وَإِمَامًا بِفَضْلِكَ وَجُودِكَ وَكَرَمِكَ وَرَحْمَتِكَ يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ وَيَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ
آمِينَ ۞ اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى مَنْ نُزِّلَ عَلَيْهِ الْفُرْقَانُ الْحَكِيمُ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ آمِينَ

هر وقت بوتون قرآنی اوقومغه مقتدر اولدمز. فقط بر سوره یی غالباً مقتدر اولور. اونك ایچون الهم مقاصد قرآنیه
آلتری اوزره سوره لرده درج ایدیلدیکی هر بر سوره یی بر کوچك قرآن حکمنده تلقی ایدیلمسی. دیمك هیچ کیمسه یی محروم ایتمامك
ایچون توحید، حشر وقصهٔ موسی کبی بعضه مقصدلر تکرار ایدیلمسه. لهم جسمانی احتیاج کبی معنوی حاجات دخی
مختلفدر. بعضیسنه انسانك نفسنده محتاج اولور. جسمه هوا، روحه هویه کبی. بعضیسنه هر ساعت بسمله الله کبی
وهکذا. دیمك تکرار آیت. تکرار احتیاجدن یاخود احتیاجه اشارت ایدرك اویاندیرمق تشویق ایتمك..

لهم اشتیاقی لهم اشتهایی تحریك ایچون تکرار ایدر.

لهم قرآنه مؤیددر. بو دین مبینك اساسیدر. وشو عالم اسلامك تعلیمدر. وحیات اجتماعیهٔ بشریه یی
دگیشدیرمق مختلف طبقاتك مکرر سؤالدینه جوابدر. مؤیدمه تثبیت ایتمك ایچون تکرار لازمدر. تأکید
ایچون تردد لازمدر. تأیید ایچون تقریر. تحقیق وتکریر لازمدر. لهم قرآنه اولیاء مسائل عظیمه ده وحقائق
دقیقه ده بحث ایدیور که: عمومك قابلیتنده برلشدیرمك ایچون هر وقه دفعه مختلف صورتلرده تکرار لازمدر.
بونلر هپسی صورةً تکرارلردر. فقط معناً هر آیتك هر وقه معناسی وهر وقه فائده سی هر وقه وهر وقتی وطبقاتی واردر
هر بر مقامده آیری بر معنا وفائده ومقصدلر ایچون ذکر ایدیلییور.

لهم قرآنك مسائل کونیه نك بعضیسنده ابهام واجمالی ایله ارشادی برلمغه اعجازدر. اهل الحادك توهمی.
ایتدکلری کبی مدار تنقید اولدمز. وسبب قصور دگلدر. اگر دیه لم عجبا نه دن قرآن حکیم فلان فلان موجودات
بحث ایتدیکی کبی ایتمیور...؟ بعضه مسائلی مجمل براقیر.؟ بعضیسنی، نظر عمومی یی اوغشایاجه. عمومی تعجیز ایدوب یورمایاجه برصورت بسیطانه ظاهرانده سویلییور.؟ «جواباً دیرزکه»
فلسفه حقیقتك یولنی شاشیرمسه. اونك ایچون.. لهم کیمسه درسلرده وسوزلرده البته آنجلامشدك که:
قرآن حکیم شو کائناتده بحث ایدیور. تا ذات وصفات واسماء الهیه یی بیلدیرسه. یعنی. بو کتاب کائناتك
معانیسنی آنجلاتدیروب. خالقنی طانیتدیرسه. دیمك قرآنه موجودات کندیلرینی دگل. بلکه موجدلری
ایچون باقیور. لهم عمومه خطاب ایدیور. عالم وحکمت ایله، موجودات موجودات ایچون باقیور. لهم خصوصاً
اهل فنه خطاب ایدیور. اویله ایسه. مادام قرآن حکیم موجودات دلیل یاپیور. برهانه یاپیور. دلیل ظاهر اولمق
نظر عمومه یاپوه آنجلاشیلمه کرکدر. لهم مادام قرآنه مرشد بوتون طبقات بشره خطاب ایدر. کرکلی طبقه ایله.

دلائل نبوّت احمدیّه‌ی بیانه باشلیم. لهم اوندہ. قرآنه حکیملك وجوه اعجازی اجمالاً ذکر ایدیلمه. بینه لمعات نامنده تورکجه برر رساله ده ویاکرمی بشنجی سوزده. قرآنك قرونه وجهله معجزه اولدیغنی اجمالاً بیانه باشلیم. وقرونه وجوه اعجازینه اشارت ایتمشم. اوقرونه وجهده یالکز نظمده اولدیغه بلاغتی اشارات الاعجاز نامنده کی برتفسیرده. قرونه صحیفه‌ایچنده یازمشم. اگر اهتیاجك وارسه. شو اوچ کتابه مراجعت ایده بیلیرسك.

اوه دردنجی شعبه تا مخزنه معجزات ومعجزهٔ کبرا اولدیغه قرآنه حکیم. نبوّت احمدیّه‌یله وحدانیّت الهیّه‌یی اودرجه قطعی اثبات ایدیورکه: باشقه برهانه حاجت بیراقمایور. بزده اونك تعریفنه ومدار تنقید اولمغه بر ایکی لمعهٔ اعجازینه اشارت ایدرز.

ایشته رحمتی بزه تعریف ایدن قرآنه حکیم. شو کتاب کبریٰسنك برترجمهٔ ازلیسی. وایات تکوینیه‌یی وقویانه متنوع دیللرینك ترجمانه‌ایدیسی. وشو عالم غیب وشهادت کتابنك مفسّری. وزمینده وکوکده کیزلی اسماء الهیه‌نك معنوی خزینه‌لرینك کشافی. وسطور مادیاتك آلتنده مضمر حقائقك مفتاحی. وعالم شهادتده عالم غیبك لسانی. وشو عالم پرده‌سی آرقاسنده اولدیغه وعالم غیب جهتندن کامله التفاتات ابدیّهٔ رحمانیّه وفیضانات ازلیّهٔ سبحانیّه‌نك خزینه‌سی. واسلامیّت عالم معنویه‌نك کونشی، تمامی، کمندسی. وعالم اخرویك مقدّس غریبه‌سی. وذات وصفات واسماء وشؤنات الهیه‌نك قول شارحی، تفسیر واضحی، برهانه قاطعی، ترجمانه ساطعی. وشو عالم انسانینك مربّیسی. وانسانیّت کبرا اولدیغه اسلامیّتك ماء وضیاسی. ونوع بشرك حکمت حقیقیّه‌سی. وانسانیّتی سعادته سوقه‌ایدن حقیقی مرشدی وهادیسی.

وانسانك لهم برکتاب شریعت، لهم برکتاب حکمت، لهم برکتاب دعا، لهم برکتاب عبودیت، لهم برکتاب امر ودعوت، لهم برکتاب ذکر، لهم برکتاب فکردر. لهم انسانك بوتون حاجات معنویه‌سنه مرجع اولدیغه هرقه کتابلرك متضمن ایدیکی بوتون جامع برکتاب مقدّسدر. لهم بوتون اولیاء وصدیقینك وعرفاء ومحققینك مختلف مشربلرینه وآیری آیری مسلکلرینه ولهر بنده کی مشربك مذاقنه ویره‌جك وبوتون مشربی تنویر ایده‌جك ولهر بر مسلکك مساقنه موافق وافی تصویر ایده‌جك بر رساله‌یی ایدیسه. مقدّس بر کتبخانه حکمنده برکتاب سماویدر.

سبب قصورلرینه ایدیلمه تکرار اشتده کی لمعهٔ اعجازه باقه‌کز: قرآنه لهم برکتاب ذکر لهم برکتاب دعا لهم برکتاب دعوت اولدیغنه ایچنده تکرار مستحسندر. بلکه لازمدر. ابلغدر. اهل قصورك ظنّی کی دکلدر. زیرا ذکرك شأنی تکرارایله تنویردر. دعانك شأنی تردادایله تقریردر. امر ودعوتك شأنی تکرارایله تأکیددر. لهم لکم.

ناصلله اوذاتك رسالتی شوذات سبحانك آیه لرینه سبب ویردی . اویله ده اوذاتك عبودیتی دخی اوتکی ذاتك
آیه لرینه سبب . عجبا اهل عقل و تحقیق لَيْسَ فِي الْإِمْكَانِ أَبْدَعُ مِمَّا كَانَ دیدیکی شو مشهود انتظام
قائم . شو حکمت ایجاده قصوری همه صنعت . و مثلسز جمال ربوبیت . قبیح بویله بر جریانلری بویله بر حکمتسز لکی
بویله بر انتظامسزلغی قبول ایدرمیلر . اك جزوی اك اهمیتسز آرزولری . سیاری اهمیتلره ایشیدوب یاپاییشیر . اك اهمیتلی
اك لزوملی آرزولری اهمیتسز کوروب ایشتمیور . آه لاسیه . یاسیه . عاشر وکلا . یوز بیك دفعه عاشر بویله جمال
بویله بر جریانلری قبول ایتمز . هیهات ولله .

یاهو . نی خیالی قدتم . شمدیلك فائده . کیری لیتمه لی یز . یوقسه یوز سنه شوزمانده شوجزیره ده قاله رق . بین
اوذاتك غرائب آیاتك و عجائب وظائفنك یوزده بریسنی تماما فاهم ایدوب تماشا سنده طوییه یز . شمدی کل اوستنده
دونه جکمز کوره بر بر باقاجغز . باوه ناصل کوره جکز اوشمس لدنیه نك آلدقاری فیض ایله هیچ آچمه لر .
ابو حنیفه لر . شافعیلر . ابو یزید بسطامیلر . شرف کیلانیلر . شرف نقشبندلر . امام غزالیلر . امام ربانیلر کبی
میلیونلر منور میوه لر ویرمشلر . مشهود آثار تفصیلاتی باشقه وقته تعلیق ایدوب اوعجزنما و هدایت دایه .
برقسم قطعی معجزاتنه اشارت ایدرك برصلوات کریمه لی یز .

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مَنْ اُنْزِلَ عَلَيْهِ الْفُرْقَانُ الْحَكِيْمُ . مِنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ . مِنَ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ . سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ اَلْفَ اَلْفَ صَلٰوةٍ
وَاَلْفَ اَلْفَ سَلَامٍ بِعَدَدِ حَسَنَاتِ اُمَّتِهٖ . عَلٰى مَنْ بَشَّرَ بِرِسَالَتِهِ التَّوْرٰيةُ وَالْاِنْجِيْلُ وَالزَّبُوْرُ . وَبَشَّرَ بِنُبُوَّتِهِ الْاِرْهَاصَاتُ
وَهَوَاتِفُ الْجِنِّ وَاَوْلِيَاءُ الْاِنْسِ وَكَوَاهِنُ الْبَشَرِ . وَاَنْشَقَّ بِاِشَارَتِهِ الْقَمَرُ . سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ اَلْفَ اَلْفَ صَلَاةٍ وَاَلْفَ اَلْفَ
سَلَامٍ بِعَدَدِ اَنْفَاسِ اُمَّتِهٖ . عَلٰى مَنْ جَاءَتْ لِدَعْوَتِهِ الشَّجَرَةُ وَنَزَلَ سُرْعَةً بِدُعَائِهِ الْمَطَرُ . وَظَلَّلَتْهُ الْغَمَامَةُ
مِنَ الْحَرِّ . وَشَبِعَ مِنْ صَاعٍ مِنْ طَعَامِهٖ مِائَةٌ مِنَ الْبَشَرِ . وَنَبَعَ الْمَاءُ مِنْ بَيْنِ اَصَابِعِهٖ ثَلٰثَ مَرَّاتٍ كَالْكَوْثَرِ .
وَاَنْطَقَ اللّٰهُ لَهُ الضَّبَّ وَالظَّبْيَ وَالْجِذْعَ وَالذِّرَاعَ وَالْجَمَلَ وَالْجَبَلَ وَالْحَجَرَ وَالْمَدَرَ . صَاحِبِ الْمِعْرَاجِ وَمَا زَاغَ
الْبَصَرُ . سَيِّدِنَا وَشَفِيْعِنَا مُحَمَّدٍ اَلْفَ اَلْفَ صَلَاةٍ وَاَلْفَ اَلْفَ سَلَامٍ بِعَدَدِ كُلِّ الْحُرُوْفِ الْمُتَشَكِّلَةِ فِي =
الْكَلِمَاتِ الْمُتَمَثِّلَةِ بِاِذْنِ الرَّحْمٰنِ فِي مَرَايَا تَمَوُّجَاتِ الْهَوَاءِ عِنْدَ قِرَاءَةِ كُلِّ كَلِمَةٍ مِنَ الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ قَارِءٍ مِنْ اَوَّلِ النُّزُوْلِ
اِلٰى اٰخِرِ الزَّمَانِ وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا يَا اِلٰهَنَا بِكُلِّ صَلَاةٍ مِنْهَا اٰمِيْن

شعاعات معرفت النبی نامنده کی تورکچه برساله ده اولدقجه مکتوبده وسوسوزده اجمالا اشارت ایتدیکمز .

[اوسه اینجی نکته] ایشته شو ذات موجودات خالقنك وحدانیتنك حقانیتی دلالت ایدن هر برهانه باطنی وبر دلیل صادقه اولدیغی کبی. عشق وسعادت ابدیه نك دخی بر برهانه قاطعی بر دلیل ساطعیدر. بلکه ناصلکه اوذات صمدانیه یه سعادت ابدیه نك سبب حصولی ووسیله وصولیدر. اویله ده. دعا یله نیاز یله اوسعادتك سبب وجودی ووسیله ایجادیدر. هر مسئله سنده کیچه شوشوی مقام مناسبنده تکرار ایدرز.

ایشته باقه. اوذات اویله برصلاة کبراده دعا ایدیورکه: کویا شو عزیز ه بلکه ارضه اوذات عظمتلی نمازیله نماز قیلار. نیاز ایدر. باقه لهم اویله برجماعت عظیمه نیاز ایدیورکه: کویا بنی آدمك زمانه آخرینه عصر یمزه. و قیامته قدر بوتونه نورانی کامل انسانلر. اوذاته اتباع یله اقتدا یدوب دعاسنه آمین دیورلر. لهم باقه اویله بر حاجت عامه یی جمیعه دعا ایدیورکه: دکل اهل ارضه بلکه اهل سماوات بلکه بوتونه موجودات نیازینه. اوت یارب دیو. بزدخی ایشته یورز دیوب اشتراك ایدیورلر. لهم اویله فقیرانه، اویله حزینانه، اویله محبوبانه، اویله مشتاقانه، اویله تضرعکارانه نیاز ایدیورکه، بوتونه کائناتی آغلاتیر یور. دعاسنه اشتراك ایدیریور. باقه لهم اویله برمقصد واویله برغایه یی جمیعه دعا ایدیورکه: انسان وعالمی بلکه بوتونه مخلوقاتی اسفل سافلینده. سقوطدنه قیمتسزلکدنه فائده سز لکدنه اعلای علیینه یعنی قیمته، بقایه علوی وظیفه یه چیقاریور. باقه لهم اویله یوکسك برفیزای استعداد کارانه واویله طاقاتی برنیاز استرحامکارانه یله ایشته یور یالوار یورکه: کویا بوتونه موجودات وسماوات وعرشه ایشتیریوب وجده کتیروب دعاسنه آمین اللهم آمین دیدیرتیور. باقه لهم اویله سمیع وکریم برقدیردنه واویله بصیر ورحیم برعلیمدنه حاجتنی ایستیورکه: بالمشافهه الله فلنی یردن حاجتنی بیناریق کورور. ایشیدیر. قبول ایدر. مرحمت ایدر. هونلر، ایستدیکی ولوسانه حالیله اولسونه ویرر. واویله برصورت حکیمانه، بصیرانه، رحیمانه ویرر که، شبهه یر قمان. بوتربیه وتدبیر اویله سمیع وبصیر واویله کریم ورحیم فاعدر.

[اوسه اوچنجی نکته] عجبا بوتونه افاضل بنی آدمی آرقه سنه آلوب، ارضه وستنده طوروب، عرسه عظم متوجهًا الی قالدیروب دعا ایدنه شوشرفلی نوع انسانه وفریدکونه وزمانه وبحمه فخر کائنات نه ایستیور؟ باقه دیکلر. سعادت ابدیه ایستیور. بقا ایستیور. لقا ایستیور. جنت ایستیور. لهم مرایای موجودات ده اعظمی وجمالدرینکوستریه بوتونه اسماء قدسیهٔ الهیه یله بزیرایستیور. حتی اگر رحمت، عنایت، حکمت، عدالتکی مبانی ومقاصدکی اسباب موجبه سی اولماسایدی. شوذاتك دعاسی بهاریمزك ایجادی قدر قدرتنه خفیف کلیه شوجهتك بنانه سببیت ویره جکدی. اوت.

صیمی برصفوتله بویله بر حدیثله خصمارینك طمارلرینه طوقونه‌یلمه شدید علاوی برصورتده سویلدیگی سوزلرینه لیقیح خلاف
بولونه بیلیرمی؟ لیقیح هیچ قایشمسز مخالفدر. ﴿ كَلَّا إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ﴾ اوت هو الدعاز. حقیقت بین =
آلدعاز. هو اولدیغی هیچ دیه مستغنیدر. حقیقت بین کوزینه خیالك نه قدر واركه: حقیقت کورونمیه
آلداتسیه.

﴿ اونجی رشحه ﴾ ایشته باقه. نه قدر مراقه‌لر نه قدر جاذبه‌لر نه قدر لزوملی نه قدر دقتلی حقائقی کوسترر.
وحسابلی اثبات ایدر. بیلیرسك که، اك زیاده انسانی تحریك ایدن مراقدر. حتی اگر شخص دنیاده یاری عمریکی یاری مالکی
ویرسه‌لك. قهرمان و مشتریدن بری کلیر. قهرمان و مشتریده نه وار نه یوقه. اهوالنی بیلیرسك. لکن طوغری اولدیغی
سنك استقبالکی وباشکه نه کله جکنی. خبر ویره جك. مراقك وارسه ویره جکسك. حالبوکه: شوذات اویله بر سلطانك
اخباریني سویلیه یورکه: مملکتنده قهر برسیلکی بریوانه اطرافنده دونر. اوغلی اولدیغی بریوانه: برلدمبا اطرافنده پروانه
ایدر. واکونسه اولدیغی لدمبایه: اوسلطانك بیکلرمنزلنده برمسافرخانه سنده بیکلرمصباحلرینده برلدمبا سیدیر.
لکن اویله عجائب برعالمدن حقیقی اولدیغی بحث ایدیورز. واویله بر انقلابدن خبر ویریورکه، بیکلرکوه‌لره بومبا اولمه
یا تلاسلر اوقدر عجیب اولماز. باقه اوذات لساننده ﴿ إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ﴾ ﴿ وَإِذَا السَّمَاءُ انفَطَرَتْ ﴾ ﴿ الْقَارِعَةُ ﴾ کبی
سوره‌لری ایشیتیر. لکن اویله بر استقبالدن طوغری اولدیغنه خبر ویریورکه: شودنیوی استقبال اوکنیة بر قطره
سراب هلکنده در. لکن اویله بر سعادتدن پك جدی اولدیغنه خبر ویریورکه: بوتون سعادات دنیویه، اوکنیة
بر پرتوه‌نه‌لك برشمسز مده نسبتی کیبدر.

﴿ اوچنجی رشحه ﴾ بویله عجیب ومعما لود شوکثانك پرده ظلمانیسی آلتنده البته والبته بویله عجائب وبی بقالیور.
بویله عجائبی خبر ویره جك. بویله خارقه وفوق العاده معجزه‌لی بر ذاتدن لازمدر. لکن بوذاتك کیدیشاتندن کورونیورکه:
اوذاتك کورمه. دکور دیورکه سویلیور. لکن بزی نعمتلره بویله بر ورده ایدن شو سماوات وارضك الهی.
بزدن نه ایستیور؟ مرضیاتی نه در؟ یك صاغلام اولدیغنه بزه درس ویریور. لکن بونلرکبی دلهایك هپسنه
مراقه‌لر. لزوملی حقائقی درس ویرمه بوذاته قارشو. لکن شیئ بیراقوب اوکا قوشمه، اونی دیکلهمك لازم کلیرکه.
اکثر انسانلره نه اولسه صاغیر اولسلر. کور اولسلر. بلکه دیوانه اولسلرکه، بو حقی کورمیورلر. بو حقیقتی =
ایشیتمیورلر. آکلامایورلر.

[النبی شجه] ایشته اوزات . بر سعادت ابدیه نك مخبری ، مژده جیسی . ورحمت نهایه نك کاشفی وعلامتیسی . ب وسلطنت بو بیتك محاسننك دلالی وسیرجیسی .. ولنور سماء الهیه نك کاشفی وکوستریجیسی اولدیغندن بویله تسمیه اولنمشدر یعنی عبودیتی جریانیله اولی برمثال محبت ، برتمثال رحمت ، برشرف انسانیت . ان نورانی برثمره شجره خلقت کوره جکك شویله باقه جك . یعنی رسالتی جریانیله برلقاء ربه ، برسر الحقیقت ، برشمس هدایت ، برذی وسیله سعادت کوره جکك ایشته باقه . ناصل برقاطع کی اولك نوری شرقدن غربه طوندی . ونصف ارضه وحتی بشر اوزات هدیه هدایتی قبول ایدوب حرز جانه ایتدی . بزم نفس وشیطانمزه نه اولیورکه . بویله برذات بوتون دعوالرینك اساسی اولان لا الٰه الا الله ی بوتون مراتبیله برابر قبول ایتمیه .

[یدنجی شجه] ایشته باقه . شو جزیره واسعه ده . وحشی وعادتلرینه متعصب وعنادجی مختلف اقوامی . نه جانوجه عادات واخلاقه سیئه وحشیانه لرینی دفعة قلع ورفع ایدرك . بوتون فلاکه هنه یاك تهیز ایدوب بوتون عالم معلم ومدنی امت استاد ایلدی . باقه رکل ظاهری برنسنه ، بلکه عقللری ، روحلری ، قلبلری ، نفسلری فتح وتسخیر ایتدی . محبوب قلوب ، معلم عقول ، مربی نفوس ، سلطان ارواح اولدی .

[سکزنجی شجه] بیلیرسك کم ، سیفاره کی کوچك برعادتی کوچك برقوصه .. بویله برحالم . بویله برهمتله آنجه دائمی قالدیرابیلیر . هالبوکه باقه . بوذات بویله وجوه عادتلری لهم عنادجی متعصب بویله قومارده ظاهری کوچك برقوتله ، کوچك برهمتله ، آنبرزمانده رفع ایدوب یرلرینه اویله سجایای عالیه یی کم ، دم وطماعلرینه قارشمیه برصورتده ثابت اولدرجه وضع وتثبیت ایدیور . بونك کبی داهیانه جوهر طارقه آخرتی یاپیور . ایشته شو عصر سعادتی کوریجکلر جزیرة العرب کوزلرینه صوقویورز . هایدی بوزلر فیلسوفلری آسیلسلر . اوراییکتیسیلر . یوزنه چالیشسیلر . اوذات اوزمانه نسبة برسنده یاپدیغنك یوزده بریسنی عجبا یاپابیلیرمی ؟

[طوقوزنجی شجه] لهم بیلیرسك . کوچك برآدم . کوچك برهیئتیله ، کوچك برجماعتده ، کوچك برمسئله ده مناظره لی برمدعاوده . عجبا بن ، برواسز کوچك فقط عجالتآ ور یالانی دوشمانلری یاننده ، عیله بنی هیئتیله برمیدانده تأثر وتلاشه کوستردیکم سویله بنی . شمدی باقه بوذات . یك بویله برموظیفه ده ، یك بویله برموظیفه دار یك بویله برهیئتیله یك بویله امنیته محتاج برحاله ، یك بویله برجماعتده ، یك بویله برخصومت قارشوسنده ، یك بویله مسئله لرده ، یك بویله برمدعاوده .. یك بویله برسر بستیله ، بلا پروا ، بلا تردد ، بلا حجاب ، تلاشسز

[اوچنجی رشحه] اگر ایستر ایسه کل عصر سعادت جزیرة العرب کیدیلم. خیالاً اولسون رسول اکرم علیه الصلاة والسلام وظیفه باشنده کوروب زیارت ایدیلم. ایشته باقه همه سیرت وجمال صورت ایله محتمان بر ذات کوریورز که.. النده معجزنما بر کتاب. لسانندن حقائق آشنا بر خطاب. بوتون بنی آدم بلکه جن وانس وملک. بلکه بوتون موجودات قارشو بر خطبهٔ ازلیه یی تبلیغ ایدیور. سر خلقت عالم اولان معمای عجیبانه یی حل وشرح ایدوب وسر کائنات اولان طلسم مغلقی فتح وکشف ایدیور. بوتون موجودات صورییه وبوتون عقول حیرت ایچنده مشغول ایدیور. اوچ مثلی ومذهبه سؤال عظیم اولدیغنه نه جیسک؟ نره دن طاپیورسک؟ ونره یه کیدیورسک؟ سؤالارینه مقنع ومقبول جواب ویریور.

[دردنجی رشحه] باقه.. اویله بر ضیای حقیقت نشر ایدرکه، اگر اوذات اونورانی رؤیهٔ حقیقت ارشادنده خارج بر صورتده کائنات باقسك. البته کائناتك شکلنی بر ماتحنهٔ عمومی حکمنده، وموجوداتی بر بنه اجنبی بلکه دوشمانه وهامداتی دهشتلی جنازه لر.. وبوتون ذوی الحیاتی زوال وفراقك سیلاب سیال آغلایانه یتیملر حکمنده کورورسك. شیمدی باقه.. اوذات نشر ایتدیگی نور ایله، اوماتحنهٔ عمومی شوقه وجذبه ایچنده بر ذکر خانهٔ انقلابایتدی. اوله اجنبی دوشمانه موجودات بر دوست وقرداشه تحلیل کیردی. اوهامدات میتهٔ صامته، بر مونس مأمور. بر سحر خدمتکار وضعیتنی آلدی. واوآغلایانجی وشکوایجی کیمسه سز یتیملر بر تسبیح ایچنده ذکر دیا وظیفه یابه وسندن شاکر صورتنه کیردی.

[بشنجی رشحه] اهم اونورایله: کائناتده کی حرکات، تنوعات، تبدلات، تغیرات معناسزلقدن وعبثیتدن وتصادف اویونجقلغندن چیقوب، بر مکتوبات ربانیه، بر صحیفهٔ آیات تکوینیه، بر مرآیای اسماء الهیه = وعالم دخی بر کتاب حکمت صمدانیه مرتبهسنه چیقدیغی. اهم نکاتی بوتون حیوانات مادونندن دوشوبده هدهدک ضعف وعجزی، فقر واحتیاجاتی.. وبوتون حیوانلردن داها بدبخت ایدیه واسفهٔ نقل حزن والم وغم اولدیغی عقلی اونورایله نورلندیغی وقت. انسانه بوتون حیوانات وبوتون مخلوقات اوستنه چیقار. اونورلندیغنه عجز وفقر وعقل ایله. نیازایله نازنینه بر سلطانه. وفیزیایله نازدار بر خلیفهٔ زمینه اولور. دیمك اونوراولماسه، کائناتده، انسانده، حتی هرشی دخی هیچ اینر. اوت بویله بدیع بر کائناتده بویله بر ذات لازمدر. یوقسه کائنات وافلاك اولاملیدر.

معجزات احمدیه نك برنجی ذیلی . اوه طوقوزنجی سوزدر .

رسالهٔ احمدیه دخی در .

بسم الله الرحمن الرحیم اوه درت شحاتی تضمن ایدن اوه در نجی لمعه نك

[برنجی رشحه سی] ربنجی یه تعریف ایدن اوچ بویوك کلی معرّف ولر . [برنجی] شولکه یاکشاندر کی برنجی شهادتی اوه اوچ لمعه ایله نور رسالهٔ سنده اوه وجهنجی درسده ایشتدك . [برنجی] شولکه یکیرمی آیت کریمی اولان اوه خاتم الانبیاء علیه الصلاة والسلام در . [برنجی ده] قرآن عظیم الشانه . شیمدی شو یانجی برهانه باقلم اولان اوه خاتم الانبیاء علیه الصلاة والسلامی طاینمالی یز . دیکله مالی یز . اوت اوبرهانك شخص معنویسنه باقه . سطح ارضه برمسجد ، مکه برمحراب ، مدینه برمنبر اوبرهانه باقلم اولان اوه پیغمبریز علیه الصلاة والسلام بوتون اهل ایمانه امام بوتون انسانلره خطیب . بوتون انبیایه رئیس . بوتون اولیایه سیّد . بوتون انبیاء واولیایه مرکب برحلقهٔ ذکرك سر ذاکری . بوتون انبیاء حیاتدار کوکلری . بوتون اولیاء طرواتدار ثمرلری برشجرهٔ نورانیه در کی . ظهور دعوتی معجزاتلرینی استناد ایدیسه بوتون انبیاء وکرامتلرینی اعتماد ایدیسه بوتون اولیاء تصدیق ایدوب امضا ایدیورلر . زیرا اوپیغمبریز علیه الصلاة والسلام لا اله الا الله دیو دعوت ایدر . بوتون صلح وصول یعنی ماضی ومستقبل طوفلرنده صف طوتان اونوزنجی ذاکرك عین کلمه سی تکرار ایدرك اجماع ایدرك معناً صدقت وبالحق نطقت دیرلر . هانکی وهمك هدی ولر . بویله اساسز امضالرله تأیید ایدیلسه برمدعا یارمه قاریشدیریسیه .

[یانجی رشحه] اونوزنجی برهانه توجه . ناصلکه ایکی شاهك اجماع وتواتریله تأیید ایدیلیور . اویله ده تواتر والجیلی کتبتماویه نك یوزلرجه اثباتی واوهامانك بیقلمز موتواتی وهایتقلرك مشهور اثباتی وکافهلرك متواتر شهاداتی وشق قمرکی بیقلمز معجزاتنك دلالتی . وسریعتنك حقانیتی یله تأیید وتصدیق ایتدکلری کبی . ذاتنده غایت کمالده کی اخلاق حمیده سی . ووظیفه سنده نهایت درجه ده کی سجایای عالیه سی . وکمال امنیتی . وقوت ایمانی وغایت اطمئنانی ونهایت وثوقی کوسترمه فوق العاده تقوای . فوق العاده عبودیتی فوق العاده جدیتی . فوق العاده متانتی . دعوتنده نهایت درجه ده صادق اولیغنی کونشکبی اشکاره کوستریور .

[هامش] همیشه جری . رسالهٔ حمیدیه سنده یوزاوه درت اثباتی اولکلرده چیقاریلمشدر . تحریفدن صوکره یوقدر بولونسه : البته داها اول یوه تصریحات وارمش .

باقه. قرنه اعظم بحث ایدیلکده حقیقته دائر نه دیسون. ﴿فَانْظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾. ﴿الحاصل﴾ حشر مانع هیچ برشی یوقدر. مقتضیسی ایله ظهوره گلیر. اوت محشر عجائب اولدیغنه شو توجه ارضی عادی بر حیوانی ماتا و احیا ایدیسه، و بشر و حیوانه فوسه بریشیلک، کوزل برکی یاپابیلیر، و کونشی و نظامه شو سافرخانه ده ایکیسنه ویرمیه و ایکیسندن برینی بولامیه، و سیارات ملکلرینه حیاتلر یاپابیلیر بوندن. بو درجه محتشم و سرمدی بر بینی و بو درجه معظم و محیط علمی. البته بو یالکز بیحی، دوامسز، بی قدر، اهمیتسز، متغیر، بقاسز، ناقص، تاکتاسز امور دنیا و زرنده قورولماز و طورماز. دیمک او کمال نهایته دائمی، برقرار، زوالسز، محتشم بر دیار آخرده باشقه باقی بر مملکتی واردر. بزی اونلرک کچدیکی حالیشدیریر. اوریه دعوت ایدر. و اوریه نقل ایدیلمه جلکنه ظاهردن حقیقته کیمسه وقوف حضورینه مشرف اولدیسه بوتون ارواح نبویه صحابی، بوتون قلوب منوره اقطابی، بوتون عقول نورانیه اولیای شهادت ایدیورلر. و برمکافات و مجازات احضاریه یکدیکنی متفقاً خبر ویریورلر. و مکرراً یک قوتلی وعد و یک شدتلی تهدید ایدرلر دیه نقل ایدرلر. خلف الوعد ایسه هم ذلت هم تذلدر. هیچ برجهتله جلال قدسیتنه یاقیشماز. خلف الوعید ایسه، یا عفو دیه یا عجزدنه طولی. حالبوکه، [حاشیه] کفر نهایت مطلقدر. عفو قابل دکلدر. قدیر مطلقه ایسه عجزدنه منزه و مقدسدر. شاهدلر و مخبرلر ایسه، مکلفلرینه مشتبه اولمیه مذهبلرینه مختلف اولدقلری حالده. کمال اتفاقله شو مسئله نک اثباتنه سنه متحد درلر. کثرتجه تواتر درجه سنده درلر. کیفیتجه اجماع قوتنده درلر. موقعجه کوری نوع بشرک بیلدیکی. طائفه نک کوزی برملتک عزیزیدرلر. اهمیتجه شو مسئله لهم اهل اختصاص لهم اهل اثباتدرلر. حالبوکه برفنده و یا برصنعتده آیکی اهل اختصاص بیکلرجه باشقه لردنه مرجحدرلر. و فنلرده ایکی مثبت بیکلرجه نافیلره ترجیح ایدیلیرلر. مثلا رمضانه هلالنک ثبوتنی اثبات ایدنه آیکی دیمک بیکلرجه منکرلرک انکارینی هیچه آتارلر.

﴿الحاصل﴾ دنیاده بوندنه دها طوغری برشی یوقدر. دها صاغلام بر دعوا دها ظاهر بر حقیقت اولماز. دیمک شهرتده دنیا برمزرعه در. محشره بر بیدر. برجرماندر. جنت و جهنم ایسه بر محزندرلر.

[حاشیه] اوت نفی موجودات قیمتی سقاط و معناسز لقه اتهام ایدیلکدنه بوتون کائنات قارشو برتحقیر و موجودات اینه اولدیغی جلوه سمای انظار اولدیغندنه بوتون سمای الهیه یه قارشو برتزییف. و موجودات وعد اثنه اولدیغنه شهادتلرینی رد ایدیلکدنه بوتون مخلوقاته قارشو برتکذیب اولدیغندنه استعداد انسانی ی ویرانه افساد ایدرکه. صلاح و خیری قبول لیاقتی قالماز. لهم برظلم عظیمدرکه، عموم مخلوقاتک و بوتون اسمای الهیه نک حقوقنه برتجاوزدر. ایشته شو حقوق محافظه سی و نفس کفر غیره قابلیتسزلکی کفرک عدم عفوینی اقتضا ایدر. ﴿إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ شو معنایی افاده ایدر.

سه دیه بیلیرمیسك كه، یا یاماز. اینانمام. ویاهود بر سلطانه معجزه‌ك. كندی قدرتینی كوسترمك ایچون ویا عبرت
ونتیجه ایچون برشاهانه طاغلری قالدیرر. ممالكلری تبدیل ایدر. دكركی قوه‌كه هپ بردیلكی كوردیكك حالده. صوكره
كورسه‌ك كه: بویوك بر طاسه دره یه یوارلاندیغنه. اوزمان كندی ضعافتنه دعوت ایتدیكی مسافرلرینك بولنی كسمه
گیچه میسورلر. بری سكدیه اوزمان برشاهانه اوطاشی نه قدر بویوك اولورسه اولسون قالدیراجغه ویا طاغیدیجغه مسافرلرینی
بولده براقمایاجغه. سه دیه‌ك كه. قالدیرامز. ویاقالدیرامز. ویاهود بزمانی یكونده یكیدن بویوك براور دوبی
تشكیل ایتدیكی حالده. بری دیه، اوزمان برطوره سیله قوردی سترهتیچون طاغلرمزه اولدیغه طاوشانلری طویلار.
طاوشانلر نظامی آلتنه گیرلر. سه دیه‌ك كه اینانمام. نه قدر دیونه‌م حركت ایتدیكی آكلاشیلمش.
ایشته، شو اوچ تمثیلی فهم ایتدك ایسه: باغه نقاشه ازلی كونیمزك اولكنده فیلك بیاض صحیفه‌سنی هپ رنك
ویاز یشیل یاپراغنی آچوب روی زمینك صحیفه‌سنده اوهپسنه بیكدن زیاده انواعی قدرت وقدر قابیلیه اهل صورت
اوزره یاپار. بردن اچنده بریسنه قاریشماز. بری یاپار. بریسنه مانع اولماز. تشكیلاجه، صورتجه بریسنه بنزمز. هیچ
شاشیرماز. یاكلیشه یاپماز. اوتاندن بویوك برآغاجك روح پروغرامنی برنقطه‌لی اثكوچك بر طاریكده درج ایدوب
محافظه ایدیه ذات حكیم حفیظ. وفات ایدنلرك روحلرینی ناصل محافظه ایدیه دینیلیرمی؟ وكره اعضای برحیاتانه طاشی
كی هپ بریسنه ذات قدیر. آخرته كیدیه مسافرلری بولنده ناصل بواضی قالدیراجغه. ویاطاغیدیجغه دینیلیرمی؟
لهم صحیحه، یكیدن بوتونه ذی حیاتك اوردولرینی بوتونه جدولینك طاوشانلرینده كمال انتظام ایله ذرتی امرینه قیلیون
ایله قیدایدوب یرلشدیریه. اوردولری ایجاد ایدیه ذات ذوالجلال. طاوشانلرك مثال جدولك نظامی آلتنه گیرمكله بربر ایله
طاغیشمه ذرتلرك اساسیه واعضای حیاتیه سنی برصحیحه ایله ناصل خویلیه یاپیلیرمی دینیلیرمی؟
لهم بوبهار حشرینه باقدیغمز دنیانك هر دورنده هر عصرنده هپ گیچه كوندوزك تبدیلنده هپ بولوطلرك
ایجاد وافنا سنده حشره نمونه ومثال وماره اولدیغه نه قدر نقاشلر یدیغی كوزك ایله كوریورسك. هپ اگر خیالكز
بیلك سنه اول كندیكی فرضه ایتسه‌ك. صوكره زمانك آیلی جناحی اولدیغه ماضی ایله مستقبلی بربرینه قاریشیلاستیریلسه
عصرلر، كونلر، عددینجه، مثال حشر وقیامتك نمونه لرینی كوره جكسك. صوكره بوقدر نمونه ومثالاری مشاهده
ایتدیكك حالده.. حشر جسمانی یی عقلدن اوزاقه كوروب. استبعاد ایتمكله. انكار ایتسه‌ك. نه قدر دیوانه لك
اولدیغنی سه‌ده آكلارسك.

[اونجی سوزك اوقوزنجی حقیقتی]

[اوقوزنجی حقیقت] باب احیا و اماتدر . اسم جمیع قیوم اك محیی و ممیتك جلوه سیدر . بیچ مخلوقده یوقدر . ثولسه قورومسه قوه ارضی احیا ایدیسه و اوحیا ایچنده کوریلن بشر حشری کبی عجیب اوهیولیکدن زیاده انواع مخلوقاتی حشر و نشر ایدوب قدرتنی کوستریر . اوحشر و نشر ایچنده نهایت درجده قاریشیق و غلط ایچنده نهایت درجده امتیاز و تفریق ایله احاطه علمیه سنی کوستریر . و بوتون سماوی قوانین ایله بشر حشرینی و عدالتکله بوتون عبادینك انظارینی سعادت ابدیه یه چویریر . و بوتون موجودات باسه باشه اوموز اوموزه ال ال ویریروب امر و اراده سی دائره سنده دوندیروب بر پرده یا ردچی و مسخر قیلمقله عظمت ربوبیتنی کوستریر . و بشر شجره کائناتك ان جامع و ان نازله و ان نازه و ان نازدار و ان نیازدار بر میوه سنی یارادوب کندینه مخاطب اتخاذ ایدرك هر شیئ اوکا مسخر قیلمقله انسانه بو قدر اهمیت و دیرلکی کوستریر . برقدیر رحیم ، بر علیم حکیم . قیامتی کوترمه سیه . حشری یاپاسیه . و یاپاماسیه بشری احیا ایتمه سیه . و یا ایده مه سیه . محاکمه لرای یاپاماسیه . جنت و جهنمی یاراتماسیه . حاشا و کلا .

اوت شو عالمك متصرف ذیشانی . هر عصرده ، هر سنه ده ، هر کونده ، بوطاره و موقت روی زمینده حشر البرك و میدانه قیامتك بك هوله مثالنی و نمونه لرینی و آثارانی ایجاد ایدیور . ازجمله حشر بهاریه کوریورز کم : بسه الی کوسه ظرفنده کوچك بویوله حیوانات و نباتاتدن اوهیولیکدن زیاده انواعی حشر ایدوب نشر ایدیور . بوتون اغاجلرك اوتلرك کوکلرینی و برگ حیواناری عینا احیا ایدوب اعاده ایدیور . باشقه لرینی عینیت درجه سنده برمثلیت صورتنده ایجاد ایدیور . حالبوکه مادة قوقلری بك آز اولدیغی حالده اوقدر قابیشمه یه کمال امتیاز و تشخیص ایله اوقدر سرعت ، و وسعت و سهولت ایچنده کمال انتظام و میزانله آلتی کوسه و یا آلتی طبقه ظرفنده احیا ایدیلیور . بیچ قابلمیدرکم ، بو ایشلری یاپانه ذات بر شی آغزینه بیلسیه . و سماوات و ارضی آلتی کونده خلق ایده مه سیه انسانی برصیحه ایله حشر ایده مه سیه . حاشا

عجبا معجزنما بر کاتب بولونسه ، هر قلمی یا بوز ولسه و یا محو اولسه اوهیولیکدن کتاب تك بر صحیفه ده قابیشدیرمقه یه غلطسز ، سهوسز ، نقصانسز ، لهیئی بر غایت کوزل بر صورتده بر ساعتده یازه مه سه بر یسی کادیم ، شو کاتب کلی تألیف ایتدیکی سنك صوی دوشمه اولوسه کتابکی بکیدیه بر دقیقه ظرفنده هاوفلیه یازابیلیر .

ومفتونه و شیدا اولدیغکز مجازی محبوبلرده کی بوتون موجودات دنیویه ده کی حسن و جمال . اونك
جلوهٔ جمالنك وحسن سمانك بر نوع کولکه سی . وبوتون جنّت بوتون لطائفیله . بر جلوهٔ رحمتی . وبوتون
اشیا قلوب ومحبّلر وانجذابلر وجاذبه لر بر لمعهٔ تجلّی اولدیغی بر معبود لم یزلك بر محبوب لایزالك دائرهٔ
حضورینه کیدیورسکز . وحیا فتطه ابدی اولدیغی جنّته طاغیلیورسکز . اویله ایسه قبر قاپوسنه
آغلایاره ق دگل . کولرك کیریکز . لهم شو کلمه شویله مژده ویریور دیورکه : ای انسان . فنایه ، عدمه
ضیجلك ، ظلماته ، نسیانه ، هجرانه طاغیلمغه ، کثرته بوغولمغه کیدیورسکز ی نولسون ایدوب ..
دوشونمیورکز . سزلر فنایه دگل بقایه کیدیورسکز . عدمه دگل وجود دائمیه سوق اولونویورسکز .
ظلماته دگل عالم نوره کیدیورسکز . صاحب ومالك حقیقینك طرفنه کیدیورسکز . وسلطانه
ازلینك پایتختنه دونویورسکز . کثرته بوغولمغه دگل .. وحدت دائره سنده تنفس ایده جکسکز .
فراقه دگل . وصاله متوجّهسکز .

وفاسه ایتمه . وسفا وعد ایتمه . ووعد ایتدیکی ایچون البته سنی اونك ایچنه آلرمه .

مادام بالمشاهده کوریورز . لهر سنه ده یرینده حیوانات ونباتاتك اوچیوز بیکدن زیاده انواعلرینی وصنفلرینی کمال انتظام ومیزانله کمال سرعت وسهولتله حشر ایدوب نشر ایدر . البته بویله برقدیر ذوالجلال وعدینی یرینه کتیرمکه مقتدردر . لهم مادام لهر سنه ده اویله برقدیر مطلعه حشر وجنتك نمونه لرینی بیقلهر طرز ده ایجاد ایدیور . لهم مادام بوتون سماوی فرمانلرینه سعادت ابدیه یی وعد ایدوب جنتی مژده ویریور . لهم مادام بوتون اجرآتی وشؤناتی معه وحقیقتدر . وصدقه وعدیتله در .

لهم مادام . آثارینك شهادتیله بوتون کمالات اونك فعایتنه دلالت وشهادت ایدر . وهیچ برحصنده نقص وقصور اوندن یوقدر . لهم مادام خلف وعد . وخلاف . وکذب . وآلدانمه کبی برصفاتله ونقص وقصوردن . البته والبته اوقدیر ذوالجلال . اوحکیم ذوالکمال . اورحیم ذوالجمال . وعدینی یرینه کتیره جك . سعادت ابدیه قاپوسنی آچاجغم . آدم بابا کزه وطن اصلیسنه اولدیغی جنته سزلری = ای اهل ایمانه ارحال ایده جکدر .

= اوبه برنجی کلمه تا . والیه المصیر . یعنی تجارت ومأموریتیکی ایچون مهم وظیفه لرله بولدیغکز دنیایه کوندریلمه نزه تجارتلرینی یاپوب وظیفه لرینی بیتیروب وعده متلرینی اتمام ایتدکدنصوکره یینه اونلری کوندرمه خالق ذوالجلالکزه دونه جکلر . ومولاکزه کیدیلرینه . قاووشا جقلر . یعنی بو دار فانیدن کیدوب دار باقیده حضور کبریایه مشرف اولدجقلر . یعنی اسباب دغدغه سندن ووساوسلك قرانلغندن پرده لرینه قورتولوب رب رحیملرینه مقرب سلطنت ابدیسنده پرده سز قاووشا جقلر . طوغریدن طوغری یه لرکس کندی خالقی = ومعبودی وربی وسیدی ومالکی کیم اولدیغنی بیلهجك وبولدجقلر .

ایشته شو کلمه ، بوتون مژده لرك فوقنده شویله مژده ایدر . ودیرکه : ای انسان بیلدیمیسك نره یه کیدیورسك . ونره یه سوقه اولونیورسك ؟ اوتوز آیلنجی سوزك آخرنده دینیلدیکی کبی . دنیانك بیك سنه سعودانه حیاتی بر ساعت حیاتنه مقابل کلمه نین جنت حیاتنك واو جنت حیاتنك دخی بیك سنه سی بر ساعت رؤیت جمالنه مقابل کلمه یه برجمیل ذوالجلالك دائره رحمتنه ومرتبه حضوریته کیدیورسك . بتلا

چونکه اونلر بر نوع آینه‌لردر. آینه‌لرک دگیشمسی، شعشعهٔ جمالک جلوه‌سنی تازه‌لشدیرر. کونه‌لشدیرر

مادام اوله. هرشی واره.

[اوتوزبنجی کلمه] بِيَدِهِ الْخَيْرُ. یعنی هرخیر اونک النده در. هرنه‌یه‌کز خیرات اونک دفترینه کیچر.

هرایشلدیکک اعمال صالحه یازنده قیدایدیلیر. ایشته شو کلمه، جن وانس ندایه‌دوب مژده ویرمیور.

دیورکه: ای بیچاره‌لر، مزارستانه کوچدیکگکز زمانه ایوه مالکز خرابه‌دوب سعیکزهبا اولدی. شوکونل

وکنیسه دنیادنه کیدوب. طار برصوراغه کیردک دیه‌بیلمز. فریادایدوب مأیوس اولابیلمز.

چونکه سزک هرشیئکز محافظه‌ایدیلیور. هرعملکز یازیلیشدر. هرخدمتکز قیدایدیلمشدر.

خدمتکزک مکافاتنی ویره‌جك. وهرخیرلنده وهرخیری یاپابیله‌جك برذات ذوالجلال سزی جلب

ایدوب برآلتنده موقتاً طوردیرر. صوکره حضورینه آلدیرر. نه‌موطلوسزلرکه خدمتکزی ووظیفه‌کزی

بیترردیکز. زحمتکز بیتدی. راحت و رحمته کیدیورسکز. خدمت مشقتی بیتدی. اجرت آلمغه کیدیورسکز

اوت کیمسه بهادك دفترعملکزك صحیفه‌لری وخدماتکك صندوقچه‌لری اولدیغنی تومارلری وچکه‌دکلری محافظه

ایدیور.. وایاغنجی برباغده غایت شعشعه‌لی برصورتده بالله اصلندیه دعا برکتلی برطرزده محافظه

ایدیه ونشو ایدیه قدیرذوالجلال. البته سزك نتایج حیاتکزی اویله محافظه ایدیور.. وخدمتکزه یاکز تلی

برصورتده مکافات ویره‌جکدر.

[اوتوزبشنجی کلمه] . وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. یعنی اووهدر. احددر. هرشیئه قدیردر. کیمسه برشی اوکا آغیر

کلمز. برباغی خلق ایتمك. برمیلیون قدر اوکا قولدیدر. جنتی خلق ایتمك برباغه قدر اوکا راحتدر.

هرکونده هرسنه‌ده هرعصرده یکیدن یکی یه ایجاد ایتدیکی هدسز مصنوعاتی نهایتسز قدرتنه نهایتسز

لسانلرله شهادت ایدرلر. ایشته شو کلمه دخی شویله مژده‌ایدر. دیورکه: ای انسانه یاپدیغك خدمت. ایتدیکك

عبودیتی بوسنه بوشنه کیتمز. بردرمکافاتی برمحل سعادتده سنك ایچون احضار ایدیلمشدر. سنك شو

فانی دنیاکه بدل. باقی برجنتده سنی بکلیور. عبادت ایتدیکك وطانیدیغك خالق ذوالجلالك وعدینه

ایمانه واعتمادایت. اوکا وعدنده خلف ایتمك محالدر. قدرتنده کیمسه برجهتله نقصانیتی یوقدر.

ایشلرینه عجزمدخله ایده‌مز. سنك کوملك باغچه‌کی خلق ایتدیکی جنتی دخی سنك ایچون خلق ایده‌بیلیر

بینه اودر. وحیاتك عالی غایه لری اوقاعائدر. ومهم نتیجه لری اوقا باقار. یوزده طوقسانه طوقوز میوه سی اولدیر. ایشته شوکلمه شویله فانی وعاجز شره ندایدر. مژده ویرر. ودیر. ای انسان حیاتك آخرتك لیفنی اومیوه یه کلنجه آلوب زحمت چکمه. حیاتك فنا سنی دوشونوب حزن ودوشمه. یاکلمه ذیلنوی اهمیتسز میوه لرینی کورونوب دنیایه طیشکلدیه پیشمانلغه کوسترمه. بلکه اوسفینهٔ وهودکده کی حیات مالکینه سی حی قیوم عائدر. مصارف ولوازماتی اوتدارك ایدر. واوحیاتك یك کرتلی عالمی وینجه لری وار. واوقا عائدر. سه اولیده بردوصنجی نفریسك. وظیفه کی کوزل کور. اجرتکی آل. کیفکه باق. اوحیات سفینه سی نه قدر قیمتدار اولدیغنی ونه قدر کوزل فائده لر ویردیکنی. واوسفینه صاحبی ذاتك نه قدر کریم ورحیم اولدیغنی دوشونه. مرور اول. شکایت وآکلاکه وظیفه کی استقامتله یاپدیغك وقت اوسفینه نك ویردیکی یوتونه نتایج برجهتده سنك دفتر عملکه کیچر.

سکا برحیات باقیه یی تأمین ایدر. ابدی سنی احیا ایدر.

[یدنجی کلمه] ویمیت. یعنی موتی ویرر اودر. یعنی حیات وظیفه سندن تفویض ایدر. فانی دنیادن برباقی بندیل ایدر. کلفتدن قدمتدن آزاد ایدر. یعنی حیات فانیه دن سنی حیات باقیه یه آلیر. ایشته شوکلمه شویله جه فانی جن وانسه باغیره دیرکه. سزلره مژده. موت عدم دکل. بلکه عالم دکل. فنا دکل، انقراض دکل، سونمك دکل. فراقه ابدی دکل. عدم دکل، تصادف دکل. فاعلسز انعدام دکل. بلکه برفاعل حکیم رحیم طرفندن برتغییردر. برتبدیل مکاندر. سعادت ابدیه طرفنه، وطن اصلیلرینه برسوقیاتدر. یوزده طوقسانه طوقوز احیانك مجمعی اولدیغی عالم برزخه برانتقال قاپوسیدر.

[سکزنجی کلمه] وهوحی لایموت. یعنی یوتونه کشاتك موجودانندن کورونه ووسیلهٔ محبتی اولدیغی کمال، وهمه احسانك مدرسه بردر. جه فوقنده برجمال وکمال واحسانك صاحبی وبوتونه محبوبلره بدل برتك جلوهٔ جمالی کافی کلمه برمعبود لم یزل برمحبوب لایزالك ازلی وابدی برحیات دائمه سی وارکه. شائبهٔ زوال وفنادن منزه وعوارضه نقص وقصوردن مبرادر. ایشته شوکلمه جن وانسه وبوتونه ذی شعور وذی محبت وعشقه اعلان ایدرکه. سزلره مژده. محبوبلریکزه آیریلمقدن کلمه نهایتسز فراقلرك یاره لرینی تداوی ایدوب وکلهم سوزیله برمحبوب باقیکز وار. مادام وواردر. وباقیدر. باشقه لری نه اولورسه اولسون مراعه کلمه یه کز. بلکه وهبوبلرده سبب محبتکز اولدیغی همه واحسانه فضل وکمال، اومحبوب باقیکك جلوهٔ جمالی باقیسنده هوسه پرده کیچیوب غایت ضعیف برکولکه نك کولکه سیدر. اونلرك زوالندن سزلری اندیشه سیه

هم برده اوّل وأبدی وغرّه رحمت مالکی ودفاتره سعادت صاحبی اولدیغه جمیل ذوالجلال. وقدیر ذوالکمالک مغفرتینه کیروب حاجاتی عرضه ایده بیلیر. ورحمتی بولوب قدرتنه استناد ایدرک. کمال فرح وسروری قزانه بیلیر.

[دردنجی کلمه] لَهُ الْمُلْكُ: یعنی مُلک عموماً اونکدر. سنه لهم اونک مالیسک لهم معاونیسک. لهم مالکنده مالیشیورسک. شوکلمه شویله شفالی برمژده ویریور. ویریور. ای انسان. سنه کندیکی کندیکه مالک صانما جونکه سنه کندیکی اداره ایده مزسک. اویله آغیردر. کندی باشکه محافظه ایده مزسک. بالاکردن صاقینوب لوازماتی یرینه کتیره مزسک. اویله بیرهوده خاطره دوشوب عذاب چکمه. ملک باشقه سنکدر. اوملک لهم قدیردر. لهم رحیمدر. قدرتنه استنادایت. رحمتنی اتمام ایتمه. کدری بیراقه کیفکی چک. رحمتی آت. صفای بول. هم دیرکه، معنا سودیکک وعلاقه دار اولدیغک ویریشانیتنده متأثر اولدیغک واصلاح ایده مدیکک شوکلمات برقدیر رحیمک ملکیدر. ملکی صاحبنه تسلیم ایت. اوکا براقه. جفاسنی دکل صفاسنی چک. اولهم حکیمدر. لهم رحیمدر. ملکنده ایستدیکی تصرّف ایدر. چونکه. دهشت ایتمه زمانه. ابراهیم حقی کبی [مولاکورم لم نه یاپ. نه یاپرسه مولاکوزل یاپ.] دی. پنجره لردن سیرایت. ایچاریه کیرمه.

[بشنجی کلمه] وَلَهُ الْحَمْدُ: یعنی حمد وثنا، مدح ومنّت. اوکا منحصردر. اوکا دیکدر. دیمک نعمتلر اونکدر. واونک خزینه سنده هیچقار. خزینه سی دائمیدر. ایشته شوکلمه شویله مژده ویروب دیورکه: ای انسان نعمتلک زوالندن ألم چکمه. چونکه رحمت خزینه سی تولغن. ولذتلک زوالنی دوشونوب اولدن فریاد ایتمه. چونکه اونعمت میوه سی بررحمت بی نهایه نک ثمره سیدر. آغاجی باقیدر. میوه کیتسه یرینه کلمه وار. نعمتلک لذّتی یخنده. اولذّتدن یوزدرجه داها زیاده لذّتلی برالتفات رحمتی. حمد ایله دوشونوب. لذتی بردن یوزدرجه یاپا بیلیرسک. تا صباحله برپادشاه ذی شانک سفره سنده برالمالنی یخنده. یوز بلکه بیک المانک لذّتنک فوقنده برالتفات شاهانه لذّتی. سفره سی وهابیدر. اویله ده له الحمد کلمه سی ایله، یعنی حمد وثنا ایله. یعنی نعمتنده انعامی حسّ ایتمکله، یعنی منعمی طانیمقله وانعامنی دوشونمکله، یعنی اونک رحمتنک التفاتی وشفقتنک توجّهی وانعامنک دوامی دوشونمکله. نعمتنده بیلک درجه داها لذیذ معنوی برلذّت قازانوسی سفره آچار.

[التنجی کلمه] یُحْیِی. یعنی حیاتی ویرن اودر. وحیاتی رزق ایله ایده ن اودر. ولوازمات حیاتی خلق ایده

[بر نجی مقام] شو کلام توحیدیّه نك اوسه بر کلمه سنك تعبیر نده بر مرتبه وار . واو مرتبه ده بر شفا واو شفاده بر لذّت معنویّه بولونور .

[بر نجی کلمه] لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ده شویله بر مرتبه وارکه : عدم ماهیات مبتلا ولهایتسز اعدامك هجومنه اهدف اولوب روح انسانی . شو کلمه ده اویله بر نقطهٔ استناد بولورکه : بوتون ماهیاتی تأسیس ایده جك . بر غریزهٔ رحمت قاپوسنی اوچار . واویله بر نقطهٔ استناد بولورکه ، بوتون اعدامك شرّندن تأسیس ایده جك بر قدرت مطلقه نك صاحبی اولدیغنی کندی معبودینی وخالقنی بیلدیرر . وهاینتدیرر . صاحبنی کوسترر . مالکیکم اولدیغنی ارائه ایدر . واو ارائه یله قلبی وهشت مطلقه دن وروحی حزن ابدیدن قورتاروب ابدی بر ذوق ، دائمی بر کروری تأسیس ایدر .

[اوچنجی کلمه] وَحْدَهُ . شو کلمه ده شفالی وسعادتلی بر مرتبه واردر . شویله که : کائنات کثرتنه علاقه دار . واو علاقه دارلغه یوزندن پریشانه وکثرتکسلك ایچنده بوغولمه دن هر کلمه روح بشر وقلب انسانه وَحْدَهُ کلمه سنده برملجأ وبر فلاصه بولورکه ، اوفی بوتون اوکثرتکسلکدن اویرشانیتدیرمه قورتاریر . یعنی وَحْدَهُ معناسنه اللّٰه بردر . باشقه شیلره مراجعت ایدوب بولورولمه . اونلره تذلّل ایدوب منّت چکمه . اونلره تملّق ایدوب بویونه آلمه . اونلرك آرقه سنه دوشوب زحمت چکمه . اونلره دیقّت قیلوب تیتره مه . هونلر سلطانه کائنات بردر . هرشیئك آناختاری اونك یانندهٔ هرشیئك دیرلیسی اونك النده در . هرشی اونك امریله حرکت ایدیایر . اوفی بولسه هرمطلوبکی بولدك .

عدم منتهاردن وقوه قوله دن قورتولدك .

[اوچنجی کلمه] لَا شَرِيكَ لَهُ . یعنی نامحدود ، الوهیتنده وسلطنتنده شریکی یوقدر . اللّٰه بر اولور . متعدد اولدمز . اویله ده ربوبیتنده واجرآتنده وایجادنده دخی شریکی یوقدر . بعضاً اولورکه ، سلطانه بر اولور . سلطنتنده شریکی اولمز . فقط اجرآتنده اونك مأموری اونك شریکی صایلیرلر . واونك مصنوعینه هرکسه کیرمه سنه مانع اولورلر . بزده مراجعت ایت دیرلر . فقط ازل ابد سلطانی اولدیغی جهتله سلطنتنده شریکی اولدیغنی کبی . اجرآتنده ربوبیتنده دخی معینلره ، شریکلره محتاج دکلدر . امر واراده سی هول وقوتی اولمازسه لفیح بر شی لفیح بر شیئه مداخله ایده مز . طوغریدن طوغری یه هرکسی اوکا مراجعت ایده بیلیر . شریکی ومعینی اولدیغندن او مراجعتی آرتمه یاساقدر . اونك مصنوعینه کیرمه مزلك دینیلمز . ایشته شو کلمه روح بشر ایچون شویله بر مژده ویرکه : ایمانی الده ایدن روح بشر . مانعسز ، مداخله سز ، هائلسز ، ممانعتسز ، لهرهالنده ، لهرآرزو سنده لهرآنده

[illegible] اونجی حجت ایمانیه [illegible]

علیه السلام
عصای موسی ده

یا اونجی مکتوبك برنجی مقامیدر .

بسم الله الرحمن الرحیم

١ لا اله الا الله ٢ وحده ٣ لا شریك له ٤ له الملك ٥ وله الحمد ٦ یحیی ٧ ویمیت ٨ وهو حی لا یموت ٩ بیده الخیر
وهو علی کل شیء قدیر ١٠ والیه المصیر

صباح واقشام نماز ندہ صوکره تلاوتی یاخود فضیلتی بولونان وبروایت صحیحه ده اسم اعظم مرتبه سنی طاشیان شو جمله توحیدیه تلك اوه بر کلمه سی وار . اکثر بر کلمه سنده . اکثر بر سطرده وبشارت . اکثر بر مرتبهٔ توحید ربو بیت .
اکثر بر اسم اعظم نقطه سنده . بر کبریای وحدت وبر کمال وحدانیت وار در . بو بولوك وعلوی حقیقتلرك ایضاحنی
لمعات سوزلرده حوالهٔ ایدوب . بو وعده بناءً شمدیلك مجمل بر خلاصه صورتنده [illegible] یاخود مقام [illegible] بر مقدمه [illegible] ایله
اوچ برفهرست یاپاجغز .

[illegible] مقدمه [illegible] ای انسان قطعیاً بیلکه . خلقتك ان یوکسك غایه سی وفطرتك ان یوکسك نتیجه سی ایمانه بالله در .
وانسانیتك ان عالی مرتبه سی وبشریتك ان یوکسك مقامی ایمانه بالله ایچنده کی معرفت الله در . جن وانسك ان
یارلاوه سعادتی وان طاتلی نعمتی اومعرفت الله ایچنده کی محبت الله در . وروح بشرایچون ان خالص سرور
وقلب انسانیچون ان صافی سونج اومحبت الله ایچنده کی لذت روحانیدر . اوت بوتون حقیقی سعادت وخالص
سرور وشریه نعمت وصاف لذت . البته معرفت الله ومحبت الله ده در . اونلر اولمزسه اولماز . جناب حقی
طانیمایه وسومه . نهایتسز سعادت ، نعمت ، انواره ، اسراره ، یاخود القوه ویاخود الفعل مظهردر . اوحقیقی طانیمایه
سومه مین . نهایتسز شقاوت ، آلام ، اوهام معناً ومادةً مبتلا اولور . اوت شو پریشانه دنیاده اولان نوع بشر
ایچنده ثمره سز بر حیاتده صاعقسز ، هامیسز برصورتده عاجز ، مسکینه برانسانه . دنیانك سلطانی ده اولسه
تاج یاره ایدر . ایشته بوآواره نوع بشرایچنده . بو پریشانه فانی دنیاده انسانه صحبی طانیمایه ، مالکنی بولمایه ..
نه قدر بیچاره سرگردانه اولدیغنی اکثر کس آنلار . اگر صاحبنی بولسه مالکنی طانیسه . اووقت رحمته التجاایدر . قدرتنه
استناد ایدر . اوومشقتلو دنیا برتنزه کاهه دونر . وبر تجارتگاه اولور .

طاشلری شوه ایپیورلر. واوسیغاره طاغلری کبی اینجه نازنینه یاپراقلر برر اعضای ابراهیم کبی.. آتسه صاجانه حرارته قارشو [یَانَارُ کُونِی بَرْدًا وَسَلَامًا] آیتنی اوقویورلر.. مادام لقرشی معنًا بسم الله دیر. الله نامنه الهك نعمتلرینی کیروب بزلره ویریورلر. بز دخی بسم الله دیملی یز.. الله نامنه ویرملی یز. الله نامنه آلملی یز. اویله ایسه الله نامنه ویرمین غافل انسانلرده آلملی یز..

سؤال؟ طابلدجی حکمنده اولان انسانلره برفیشات ویریورز. عجبا اصل مال صاحبی اولان الله.. نه فیشات ایسته یور؟ [الجواب] أوت.. اومنعم حقیقینك بزده اوقیمتدار مالنده نعمتلره بدل ایستدیکی فیشات ایسه.. اوچ شیدر. بری ذکر، بری شکر، بری فکردر. باشده بسم الله ذکردر. آخرده الحمد لله شکردر. اورتده بوقیمتدار خارقهٔ صنعت اولان نعمتلر.. احد صمدك معجزهٔ قدرتی و هدیهٔ رحمتی اولدیغنی دوشونمك و درك ایتمك فکردر. بر باشقه قیمتدار برهدیه سنی سطح کیتیرمه بر مسکینه آدملرك آیاغنی اوپوب هدیه صاحبنی طانیمامق: نه درجه بلاهتایسه.. اویله ده ظاهری منعملری مدح و محبت ایدوب منعم حقیقی یی اونوتمق: اوندن بیك درجه داها بلاهتدر. أی نفس بویله أبله اولماسون ایسترسك.. الله نامنه ویر. الله نامنه آل... الله نامنه باشلا الله نامنه ایشله والسلام

دوشمنك حاجاتك نهايتسزدر. مادام اويله در.. شو صحرانك مالك أبديسي وعلكم ازليسنك اسمي آل..
تا بوتون كائناتك ديلنجه لگنده وهرجاد ذاتك قاشوسنده تيتره مه ده قورتولاسك..

اوت بوكلمه اويله مبارك بردفعه دركه: سنك نهايتسز عجزك وفقرك.. سني نهايتسز قدرته رحمته ربط ايدوب قدير رحيمك دگاهنده.. عجزي، فقري، اك مقبول برشفاعتجي ياپار... اوت بوكلمه ايله: حركت ايده اوآدمه بكزركه: عسكره قيد اولور. دولت نامنه حركت ايدر.. هيچ بركيمسه پروسي قالماز. قانون نامنه دولت نامنه ديرلر. هرشيئه قاشوطيانير. باشده ديمشدك.
بتوون موجودات لسانحال ايله بسم الله ديرلر. اويله مي؟
اوت.. ناصلكه كورسك.. برتك آدم كلدي. بتوون شهرآهالسي جبراً بريره سوه ايتدي... وجبراً ايشلرده عالمشدير دي. يقيناً بيلرسك. اوآدم.. كندي نامنه كندي قوتيله حركت ايتميور. بلكه او برعسكردر. دولت نامنه حركت ايدر.. برپادشاه قوتنه استناد ايدر.. اويله ده هرشي جناب حقك نامنه حركت ايدركه: ذره جهكركي تخومدار، چكردكلر.. باشلرنده قوجه آغاجلري طاشيورلر. طاغ كبي يوكلري قالديريورلر. دمك هربرآغاج بسم الله ديرلر. خزينهٔ رحمتده سوه لرنده الوان ميوه لري طولديريورلر. بزلره طاتلي جيلوه ايديورلر. هربربوستان بسم الله ديرلر. مطبخهٔ قدرتده بر قازانه اولوركه چشيت چشيد يك جوره مختلف لذيذ طعاملر ايچنده بربر پيشير يليورلر. هربرآينك، دوه، قويون، كچي كبي مباركحيوانلر بسم الله ديرلر. رحمت فيضلرنده بريوت چشمه سي اولورلر. بزلره رزاق نامنه اك لطيف اك نظيف آب حيات كبي برغدايي تقديم ايديورلر. هربرنبات وآغاج اوزرلرنده يك كبي يومشاق كوك و طماللري بسم الله ديرلر. سرت اولانه طلسمه وطويرغي ده لرلركيجرلر. الله نامنه، رحمن نامنه ديرلر هرشي اوكا مسخر اولور. أوت هواده دالدك انتشاري وميوه ويرمسي كبي.. اوسرت طلسمه وطويرقده كوكلرك كمال سهولتله انتشار ايتمسي.. ويرآلتنده يمسه ويرمسي.. هم شدت حرارته قاشوآيلر جه نازك، پشيل يارقدك ياسه قالمسي طبيعيونك آغزينه شدتله طوقات اوديور. كورا ولاسي كوزينه پامغي صوقيور. ودييوركه: اك كوچوندنيكلك صلابت وحرارت دخي.. أمر تحتنده حركت ايديورلركه: او ايبك كبي يومشاقه طماللر برعصاي موسى كبي [فَاضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ] أمرينه امتثال ايدرك..

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ وَبِهِ نَسْتَعِينُ

[اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ]

ای قرداش.. بنده بر قاچ نصیحت ایستدك. سه بر عسكر اولدیغنی ایچون عسكرلك تمثیلیله سكز خطا یه جقدر ایله: بر قاچ حقیقی نفسمه برابر دیكله.. چونكه بهر نفسی هركسه زیاده نصیحته محتاج كوریورم. وقتیله سكز آیدنبری استفاده ایدیگم (سكز سوزی) برآز اوزونجه نفسمه دیمشدم. شیمدی قیصه جه وعوام لسانیله نفسمه دیه جگم كیم ایسترسه برابر دیكله سیه.

[برنجی سوز]

بسم الله هرخیرك باشیدر. بزدخی باشده اوقا باشلارز. بیل ای نفسم، شو مبارك كلمه، اسلام نشانی اولدیغنی كبی.. بتون موجودات لسانیله ورد زبانیدر. بسم الله دیه سوك توكنمز برقوت.. نه جهتله بیتمز برركت اولدیغنی آكلامق ایسترسك شو تمثیلی خطایه جگه باقه دیكله.. شویله كه: بدوی عرب چوللرنده سیاحت ایدنلر آدم كركدركه: برقبیله رئیسنك اسمنی آلسیه. وحمایه سنه گیرسیه. تاشقیلرك شرلرندن قورتولوب حاجاتنی تدارك ایده بیلسیه. یوقه تك باشیله هرشر دوشمانه واهیاجاتنه قارشو برشانه اولاجقدر. ایشته بویله برسیاحت ایچون ایكی آدم صحرایه چیقوب گیدیورلر. اونلردن بریسی متواضع ایدی، دیگری مغرور.. متواضعی برئیسك اسمنی آلدی، مغرور آلمدی.. آلانی هر برده سلامتله گزدی. برقاطع الطریقه راست گلسه: دیر: بنه فلانه رئیسك اسمیله گلرم. شقی رفع اولور. ایلیشمز. برچاره گیرسه: اونام ایله حرمت كورور.. اوته كی مغرور بتون سیاحتنده اویله بلالره چكركه: تعریف ایدیلمز. دائما تیتر، دائما دیلینجیلك ایدردی. هم ذلیل هم رزیل اولدی.

ایشته ای مغرور نفسم: سنه اوسیامسك. شودنیایه برجولدر. عجزك وفقرك حدسز در...

عمر بوعالی کوردکجه غشی ایچنده‌یدی ..
دیدم : صباح اولیور قالقه‌لم . .
ـ أوت ، هایدی !
یارین امارته‌کل تیزه ، اوکله‌ین نی‌یول ؟
امیره سویلر. ، البته خیر اولور مأمول.

* *

یوزی کولمشدی تیزه‌نك ، باقدق ،
بزده چیقدق وداع ایدوب آرتیق .
هیچ کورونمکسزین کلوب کچنه ،
طوغری ایندك خلیفه‌نك أوینه .
« شیمدی نرده‌یسه کون طوغار ، قالیور. ؛
دیه ، قویوریمیوردی ، چونکه ، عمر .
ایتدی آز صوکره صبح ولوله‌دار
اویوبان شهری کاملاً بیدار .
اوکله کچمشدی ، چیقدی کلدی قادین .
ـ غالبا تیزه اویقوسز قالدك !
ایشته باغلانمق اوزره‌درغفقه‌ك ،
آلاجقسین هر آی کلوب بورادن .
شیمدی عفو ایلدك ، دکلی نی ؟
ـ بویله کوستر فقط عدالتکی .

سن ای عمر، نه‌ملکسین، نه‌برامیر ظلوم ..
فقط الکده نه‌وار ؟ فطرةً بشر مظلوم !
کورور بروج سمانك بوتون ستاره‌لری ،
ظلام ایچنده ، یوك آلتنده ایکله‌ین عمری !
حضور حقه جیقارکن بواونلی جبهه‌کله ،
دکل زمینی ، کتیر شاهد آسمانی بیله !
— اوزاقی یول ؟ دها چوق وارمی ؟
— آنجق اوچ بش آدیم .

مجالی قالمامش آرتیق زوالینك .. باقدم :
اولانجه عزمی جبر ایلیوب ، نفس نفسه ؟
یاواش یاواش یوروبور . کلدی بیك بلا نه‌ایسه !
صوقولدی خیمه‌یه ، ایندیردی آرقه‌سندن اونی :
— بیراقده دستی‌بی یرلشدیرك کناره شونی .
همان جاقیللری جوملکدن ایندیروب آتدی ؛
اوزاندی دستی‌به ،یاغقویدی ، صوکرا اون‌قاتدی .
اوطورمق ایسته‌دی، لکن بلایه باق‌که : اوجاق،
همان سونوب کیده‌جك ..
— تیزه ، یوقمی هیچ یاقه‌جق؟

قادین کتیردی بش اون پارچه‌یاش دیکن‌عمره ؛
عمرده یاقق ایچون بوس بوتون سربلدی یره .
اوجاق توتر ، عمر اوفلر زفیر حاریله ؛
زمینی لحیهٔ بیضای تارماریله ،
سجود طور خشوعنده ، متصل‌سوپورور ؛
ایچنده روحی یانار، جبهه‌سنده ترکوپورور !
دونر محیط نکاهنده توده توده دومان ؛
بولوط کچر کبی نجمك خیاط نورندن !

اوجاق طوتوشدی ، یمك پیشدی ؛
— وارمی تیزه قابك ؟
کتیرده ایندیره‌لم ..
— واو بویوکجه برقاب آلیك .
یمك صیجاقدی، فقط کیم طوروب‌ده‌بکلیه‌جك !
عمر چوجوقلره بربر یدیردی اوفلیه‌رك .
کسیلدی خیمه‌ده‌ماتم ، اویاندی روح سرور ؛
چوجوقلر اویناشیورلر ، قادین فرح وفخور .

خلیفه کیردی آچوب ، بنده کیردم امریله .
آراندی هریری برموم یاقوب علی العجله .
ـــ شونك چوال‌اونی کوردك‌یا ! هایدی یوکله‌بکا ؛
بودستی یاغ طولودر ، الویرر اویوك‌ده سکا .
چووال خلیفه‌ده ، یاغ بنده ، چیقدق آنباردن ؛
کلیدلیوب کری دوندك دمیکی یوللردن .
مسافه ، باقدم ، اوزون ؛ یوك یامان ؛ عمر یارملی ؛
دیدم که: « بن کوتوره‌یدم.. ویررمیسین‌چووالی؟ »
ـ خایر، یورولسه دکل ، أولسه یاردیم ایتمه صاقین :
وبالی کندینه عائددر ابن خطابك .
قادین نه سویلدی ، عباس ، ایشتمدکی دمین ؟
یارین ، حضور الٰهیده ، کیمسه‌لر ، عمرك
شریك خیبتی اولماز ، بوکونلك اولسه بیله ؛
أوت ، خلافتی یوکلنمیه‌یدی وقتیله .
کنار دجله‌ده برقورت آشیرسه برقویونی ،
کلیرده عدل الٰهی صورار عمردن اونی !
براختیار قاری بیکس قالیر، عمر مسئول !
یتیمی کریهٔ خسران آلیر ، عمر مسئول !
برآشیان سفالت باقیامایوب کوجسه :
عمر قالیر ینه آلتنده ، هیچ دکل کیمسه !
زمینه غدر ایله برطامله قان دوکونجه بری :
اوطامله برقوجه کرداب اولور بوغار عمری !
عمر طویولماده هرقلبك انکسارندن ؛
عمر قوغولماده هرماتمك جوارندن !
عمر خلیفه ایکن باشقه کیم چیقار مسئول ؟
عمر نه یاپسین ، الٰهی ، بشر ظلوم وجهول !
عمردن ایسته‌نیور بکله‌نن محمددن ..
عمر ! عمر ! نصل آلدك بوباری صیرتکه سن ؟

ـــ سن آلماسه‌ك عجبا کیم کلوب‌ده سندن ابی ،
اداره ایله‌جك دوشدیکك بومعرکه‌یی ؟
أوت ، عدالتی « مطلق » خیال ایدرسه‌ك اکر ،
عمر دکل یانه اولسه‌ك براق که هپسی هدر !
بشر عدالتی « مطلق » تخیل ایلرسه ،
کورور امیدینی محکوم هرزمان یأسه .

رعیتز ، اوکا بزلر ودیعةاللهز ؟
کلوب‌ده بر آرامق بوقمی ؟
ـــ حقلیسین، یالکز،
زوالینك ایشی یك چوق، زمان بولوب کله‌مز؛
کیدوب‌ده سویله‌مه‌مشه‌ك نه‌حالده سین بیله‌مر .
ـــ بجون خلافتی وقتیله ایله‌مشدی قبول ؟
صوکنده بویله چوروك‌عذری کیم صایار مقبول ؟
زوالینك ایشی جوقش ! . . . نه‌در ، محاربه‌می ؟
ایشیتمه سن‌ده جوار کده ایکله‌ین آلمی ،
مدینه خلقی عریان براق ، مصرده دولاش . .
غزا ! غزا ! دیمه کیت صوی جهانی، کل‌پایلاش !

چوجوقلرك بوسفر یوکسلنجه فریادی ،
قادین تهوّری آرتیق جنونه واردیردی :
ـــ شونوحه‌لرکه جیقار تابولوطلرك ایچینه ؟
عمر ! صو عق تلمین اولور ، اینر تپه‌که !
یتیمك آهنی یاغمور دعاسی ظن ایتمه :
اوصیحه رعد قضادرکه کوندریر عدمه !
« آجز ! آجز ! بزه‌برلفمه اولسون اکمك‌ویر ... »
صوصوکدی یاورولرم، ایشته اولدی، شیمدی پیشر!»
کیدوب‌ده سویله‌یم‌یه‌مها ؟. دیلنجیلك یاپه‌مام !
عمرده کیم ! بنم اوندن کریم آدامدی بابام .
أولورده یوز صویی دوکم سزك خلیفه کزه !. .
عمر اورولدی بوصوك سوزله ..
ـــ حقلیسك تیزه!
آووت جوجقلری، بن شیمدیجك کیدر کلیرم .

* *

خلیفه اوکده، یتیمك ، صوجلو ، منفعل ، نادم ؛
بن آرقه‌سنده ، پریشان ، جادیردن آیرلدق
صباحه قارشی برآز باشلامشدی آیدینلق .
کویك کوپکلری اژدرمثالی صالدیرییور ،
براقیور بزی یولدن ، فقط کیم آلدیرییور !
مدینه نك طاله‌رق منحنی سوقاقلرینه ؟
دونوب دونوب هله کلدك ذخیره آنبارینه .

كجمدك الك خراب برباپی ،
يوقلادق صاغلی صوللی هرقاپی ده .
كلدك آرتيق مدينه خارجنه ؟
برچادير كوردی ، طوردی قالدی يله .

* * *

اوجاق باشنده اوطورمش براختيارجه قادين .
« آجز ! آجز ! » ديه فرياد ايدن چوجقلرينك ،
قاريشديروب طوروپور كن پيشن نواله‌سنی ؟
چيقاردی يوتدينی ياشارده چبرپنان سسنی :
طورو كدی ، ياورولرم ، ايشته شمديجك پيشه‌جك ...
فقط نه‌حال ايسه بردرلو پيشميوردی يمك !
چوجوقلرك يكيدن باشلامشدی ناله‌لری ..
سلامی ويردی عمر ، طالدی عاقبت ايچری .
سلامی آلدی قادين پك بشوش بريوزله .
— بوياورولر نيچون ، ای تيزه ، آغليور . سويله ؟
— بوكون ايكنجی كون آج قالديلر . . .
— اوحالده ، نه‌دن
براز يمك قوميورسك ؟
— يمك‌می ؟ چوملكی سن ،
تيريدمی ظن ايديپورسك ؟ ايچنده ساده صووار ؛
چاقيل طاشيله برابر بوتون زمان قاينار !
نه‌چاره ! بلكه صوصارلر ، ديدم . عيلامايك .
— يكی ! سنك قوجه‌ك ، اوغلك ، يافارداشك ، يادايك ...
تك اركك‌ده‌می يوق ؟
— هپسی أولدی . . كيمسه‌م يوق .
— سنگميدر بوكوچوكلر ؟
— طورونلرم .
— نه‌ده‌چوق !
آدام اميره كيدوب سويله‌مزمی حالنی ؟
— آه !
اميره اويله‌می ؟ قهرايتسين عن قريب الله !
ياقينده رايت اقبالی سرنكون اولسون . .
عمر بلاسنی دنياده ايسترم بولسون !
— نه‌يابدی ، تيزه ، عمر بويله انكسار ايده‌جك ؟
— يابن يتيم آووتوركن ، امير اويورمی كرك ؟

قوجه قاری ایله عمر

استاد نجیب علی اکرم بکه.

یوق یا عباسی بیلمه‌ین ، کیمدی ؟ . . .
اوصحابی‌یی دیکله‌یبك ، شیمدی :

« برفاراکلق کیجه‌یدی پك‌ده آیاز .. »
ابن خطابی کورمك اوزره براز ،
جیقدم اودن که یولار ایپ‌ایصسز .
یولجی برنفسم مکر یالکز !
آزه‌دن کچمه‌مشدی چوق‌ده زمان ،
آز ایلریدن پاواشجه اولدی عیان ،
ظلمتك سینه‌سنده عقده کبی ،
آکسزین بر مهیکل اعرابی !
بم‌بیاض بردا ایچنده غریب ،
کلیور متصل مهیب مهیب .
بن‌صوقولدم ، اوکلدی ، یاقلاشدق ؛
طورمادن قارشیدن سلاملاشدق .
دوشونورکن سلام آلان سسمی ،
اوهیولا اوزاندی طوتدی بنی :
برده باقدم ، عمر دکلی ایمش !
ـــ یاعمر ! بویله کیچ زمان ، بونه ایش ؟
ـــ شوعلاقی دوره چیقمشدم ..
کل برابر ، بنله، اوچ بش آدیم .

* * *

نه‌صدا وار ، نه‌بریورور بیدار ؟
اخروی برسکون ایچنده جوار .
عمر اولمش کزر ، صیانت حق ..
شویاتان بلده‌نك حضورینه باق !
اوسیالر قدر یوجلمش آلین ،
جاقه‌رق سینه‌سندن آفاقك ،
برزمان سونمه‌ین نکاهیله ،
نجم ساهره صانکه برهاله !
طورویور هرأوك اوکنده عمر ،
دیکلیور ، بی‌خبر ایچرده کیلر .

نه بویوکسین که قانك قورتاریبور توحیدی ..
بدرك آرسلانلری آنجاق ، بوقادار شانلی ایدی .
سکا طار کلیه‌جك مقبری کیملر قازسین ؟
« کومه‌لم کل سنی تاریخه . » دیسه‌م ، صیغمازسین .
هرج ومرج ایتدیکك ادواره‌ده یتمز اوکتاب ..
سنی آنجاق ابدیتلر ایدر استیعاب .
« بو ، طاشکدر . » دیه‌رك کیمه‌یی دیکسه‌م باشکه ؟
روحمك وحینی طویسه‌مده کیرسه‌م طاشکه ؟
صوکره کوك قبه‌یی آلسه‌مده ، ردا نامیله ،
قانایان لحدینه چکسه‌م بوتون اجرامیله ؟
مور بولوطلرله آچیق تربه‌کی چاتسه‌مده طاوان ،
یدی قاندیللی ثریایی اوزاتسه‌م اورادن ؟
سن بو آویزه‌نك آلتنده ، بورونمش قانکه ،
اوزانیرکن ، کیجه مهتابی کتیرسه‌م یانکه ،
تربه‌دارك کبی تا فجره قادار بکلتسه‌م ؟
کوندوزین فجر ایله آویزه‌کی لبریز ایتسه‌م ؟
تولله‌نن مغربی ، آقشاملری صارسه‌م یاره‌کله ...
یه برشی یاپه بیلدم دیه‌م خاطره‌کله .

سن‌که ، صوك اهل صلیبك قیره‌رق صولتنی ،
شرقك الك سوکیلی سلطانی صلاح‌الدینی ،
قلیچ آرسلان‌کبی اجلالکه ایتدك حیران ..
سن‌که ، اسلامی قوشاتمش ، بوغیورکن خسران ،
او دمیر چنبری کوکسکده قیروب پارچالادك ؟
سن‌که ، روحکله برابر کزر اجرامی آدك ؟
سن‌که ، اعصاره کومولسه‌ك طاشه‌جقسین .. هیهات ،
سکا کلز بوافقلر ، سنی آلماز بوجهات ..
ای شهید اوغلی شهید ، ایسته‌مه بندن مقبر ،
سکا آغوشنی آچمش طوروبور پیغمبر .

يرك آلتنده جهنم كبي بيكلرجه لغم ،
آتيلان هر لغمك ياقديغي : يوزلرجه آدام .
أولوم ايندرمه‌ده كوكلر ، أولو پوسكورمه‌ده ير ؛
او نه مدهش تيپ‌در : صاورولور انقاض بشر ..
قفا، كوز، گوگده، باجاق، قول، چگه، پارماق، ال، آياق،
پوشانير صيرتلره ، وادیلره ، صاغناق صاغناق .
صاچيور زرهه پورونمش‌ده او نامرد اللر ،
بيلديريم يايليمي طوفانلر ، آلودن سللر .
ويريپور يانغينی ، طورمش‌ده آچيق سينه‌لره،
سورو حالنده كزركن صايسز طياره .
طوپ توفكدن داها صيق ، كوللە ياغان مرميلر ...
قهرمان اوردويی سير ايت‌كه بوتهديده كولر :
نه چليك طابيه‌لر ايستر ، نه سيز خصمندن ؟
آلينير قلعه‌مي كوكسنده‌كي قات قات ايمان ؟
هانكي قوت اونی ، حاشا ، ايده‌جك قهرينه رام ؟
چونكه تأسيس الهی اومتين استحكام .

صاريلير ، ايندريلير موقع مستحكملر ،
بشرك عزمنی توقيف ايده‌مز صنع بشر ؛
بو كوكسلرسه خدانك ابدی سرحدی ؛
« اونم صنع بديع ، اونی چيكتمه . » ديدی .
عاصمك نسلی ... ديپوردم يا .. نسلمش كرچك :
ايشته چيكتمدی ناموسنی ، چيكتميه‌جك .
شهدا كوكده‌سی ، برباقسه‌كا ، طاغلر ، طاشلر ..
او ، ركوع اولماسه ، دنياده اكيلمز باشلر ،
پاره‌لانمش تميز آلتندن ، اوزانمش ياتيور ،
بر هلال اوغرينه ، يارب ، نه كونشلر باتيور !
ای ، بوطوپراقلر ايچون طوپراغه دوشمش ، عسكر !
كوكدن اجداد اينه‌رك اوپسه اوپاك آلنی دكر .

چاناق قلعه شهیدلرینه

شو بوغاز حربی نه‌در ؟ وارمی که دنیاده اشی ؟
اك کثیف اوردولرك یوکله‌نیور دردی بشی ،
ـــ تپه‌دن پول بوله‌رق کچمك ایچون مرمره‌یه ـ
قاچ دونانمایله صارمش اوفاجق بر قاره‌یه .
نه حیاسزجه تحشد که افقلر قاپالی :
نرده ـ گوستردیکی وحشتله « بو : بر آوروپالی
دیدیرر ـ پیرتیجی ، حس یوقسولی، صیرتلان کومه‌سی،
وارسه کلسن ، آچیلوب محبسی ، یاخود قفسی :
اسکی دنیا ، یکی دنیا ، بوتون اقوام بشر ،
قاینایور قوم کبی ، طوفان کبی ، محشر محشر .
یدی اقلیمی جهانك طوروبور قارشیکه‌ده ،
آوسترالیایله برابر باقیورسین : قانادا !
چهره‌لر باشقه ، لسانلر ، دریلر رنکارنك ؛
ساده بر حادثه وار اورتده : وحشتلر دنك .
کیمی هندو ، کیمی یامیام ، کیمی بیلمم نه بلا ..
هانی ، طاعونه‌ده ذلدر بورذیل استیلا !
آه او یکرمنجی عصر یوقی ، او مخلوق اصیل ،
نه‌قادار کوزده‌سی موجود ایسه ، حقیله سفیل ،
قوصدی محدجکك آیلرجه طوروب قارشیسنه ؛
دوکدی قارنده‌کی اسراری حیاسزجه‌سنه .
ماسکه پیرتیلماسه حالا بزه آفتدی او یوز ..
مدنیت دینیلن قحبه ، حقیقت ، یوزسز .
صوکره ملعونده‌کی تخریبه موکل اسباب ،
اویله مدهش که : ایدر هربری بر ملکی خراب .

اوتده‌دن صاعقه‌لر پارچه‌لایور آفاقی ؛
بریدن زلزله‌لر قالدیبور اعماقی ؛
بومبا شیمشکلری بیتندن اینوب هر سپرك ؛
سونیور کوکسنك اوستنده او آرسلان نفرك .

او زمانه وجد ایله بیلگ سجده ایدر وارسه طشم ،
هر جریحه مدنه ، آلهی ، بوسانوب قانلی یاشم ،
فیشقیرر روح مجرد کبی یردنه نعشم ؛
او زمانه یوکسلرك عرشه دگر بلکه باشم .

طالغلانه سه ره شفقلر کبی ای سانلی هلال !
اولسونه آرتق دوکولنه قانلریمك هپسی حلال .
ابدیاً سطایوه ، عرقمه یوه اضمحلال :
مقیدر ، حر یاشامسه ، بایراغمك حریت ؛
مقیدر ، حقه طپانه ، ملتمك استقلال !

محمد عاکف

آرقداسه ! یوردیمه آلیجاقلری اوغرامه صاقیمه .
سیر ایت کوکده کی ، طورسونه بو هیاسزجه آقیمه .
طوغاجقدر سطا وعدایتدیکی کونلر حقك ...
کیم بیلیر ، بلکه یاریمه ، بلکه یاریمه ده یاقیمه .

باصدیغك یرلری طوپراغه ! دیه رك کچه ، طانی :
دوشونه آلتنده کی بیکلرجه کفنسز یاتانی .
سه شهید اوغلیسك ، اینجیتمه ، یازیقدر ، آتاکی :
ویرمه ، دنیالری آلسك ده ، بوجنت وطنی .

کیم بوجنت وطنك اوغرینه اولمازکه فدا ؟
شهدا فیشقیرامه طوپراغی صیقسك شهدا !
جانی ، جاناننی ، بتونه واریمی آلسیمه ده خدا ،
ایتمه سیه تك وطنمدنه بنی دنیاده جدا .

روحمك سسندن ، آلهی ، شودر آنجق املی :
دگمه سیه معبدیمك کوکسنه نامحرم أیلی .
بوأزانلرکه شهادتلری دینك تملی ..
ابدی یوردیمك اوستنده بنم ایچك ملی .

اِسْتِقْلَال مَارْشِی

قهرمانه اوردوسوزه

قورقما! سونمز بو شفقلرده یوزه آل صانجاغه ،
سونمز بو یولدیمك اوستنده توتهه الله صوك اوجاغه .
اوبنم ملتمك یيلديزيدر پارلایاجغه ،
اوبنمدر ، او بنم ملتمك آنجق !

جانمه ، قربانه اولایم جهره كی أی نازلی هلال ؛
قهرمانه عرقمه بركول ... نه بوشدت ، بو جلال !
سنك اولماز دوكولمه قانلریمز صوكره هلال .
حقیدر عقه طاپانه ملتمك استقلال .

بهازلدنه بریدر عریاشادم عریاشارم ؛
هانكی هیلغیه بنك زنجیر اوراجقمه ؟ شاشارم !
كوكره مه سیل كبی یم ، بندیمی هیچنز آشارم .
یيرتارم طاغلری ، أنكیسنده صیغمام ، طاشارم .

غربك آفاقنی صارمشه جلیك زرهلی دیوار ،
بنم ایمانه طولی كوكسم كبی سدمدم وار .
اولوسونه ، قورقما ! فاصل بویله بر ایمانی بوغار ،
مدنیت دیدیكك تك دیشی قالمه جاناوار ؟

OSMANLICA OKUMA METİNLERİ